

Dr.iur INGA KAČEVSKA
Dr.iur cand. BAIBA RUDEVSKA

ZVĒRINĀTAS ADVOKĀTES INGAS KAČEVSKAS BIROJS

Pētījums

„Eiropas Savienības regulu attiecībā uz Eiropas Savienības līmeņa procedūru civillietās praktiskā piemērošana: Baltijas valstu pieredze”

(Nr. TM 2012/04/EK)

Pētījums veikts pēc LR Tieslietu ministrijas pasūtījuma, un tas līdzfinansēts no Eiropas Komisijas īpašās programmas „Civiltiesības” projekta „Civiltiesiskās sadarbības kvalitātes uzlabošana: Eiropas Savienības līmeņa procedūras civillietās un iespējas, kuras sniedz Pierādījumu iegūšanas Regula un Dokumentu izsniegšanas Regula”

Rīga, 10.12.2012

Saturs

Ievads	4
Pētījuma mērķis	4
Pētījuma uzdevums	5
Pētījuma metodoloģija	5
Pētījuma struktūra	5
1. Vispārējs ieskats Regulu piemērošanā	6
2. Regula 805/2004	16
2.1. Ievads	16
2.2. Materiālā piemērošanas joma	16
2.3. Ģeogrāfiskā piemērošanas joma	26
2.4. Piemērošana laikā	27
2.4.1. Stāšanās spēkā	27
2.4.2. Pārejas noteikumi	29
2.5. Par Eiropas izpildes rīkojumu (EIR) apstiprināmie dokumenti	30
2.5.1. Par EIR apstiprināmā izpildu dokumenta jēdziens	30
2.5.2. Neapstrīdēta prasījuma jēdziens	45
2.6. Izcelsmes un izpildes dalībvalstu jēdzieni un to izpratne	50
2.7. Priekšnoteikumi sprieduma apstiprināšanai par EIR	52
2.7.1. Pieteikuma/ pieprasījuma par EIR apstiprinājumu jēdziens	52
2.8. Izpildāmā dokumenta apstiprināšana par EIR	97
2.8.1. EIR apstiprinājuma izsniegšana spriedumiem	97
2.8.2. EIR apstiprinājuma izsniegšana izlīgumiem un publiskiem aktiem	102
2.8.3. EIR apstiprinājuma spēkā esamība un nepārsūdzamība	108
2.8.4. EIR apstiprinājuma labojumi vai atsaukšana	116
2.9. EIR izpilde	122
2.9.1. Izpildes process un tā teorētiskais ietvars	122
2.9.2. Izpildes procesam piemērojamais likums	123
2.9.3. Izpildu iestādē iesniedzamie dokumenti	123
2.9.4. Izpildu process	126
2.9.5. Izpildes atlikšana vai ierobežošana	128
2.9.6. Izpildes atteikums	137
2.10. Regulas 805/2004 attiecības ar citiem normatīvajiem tiesību aktiem	141
3. Regula 861/2007	143
3.1. Ievads	143
3.2. Maza apmēra prasības jēdziens	144
3.3. Materiālā piemērošanas joma	151
3.4. Ģeogrāfiskās piemērošanas joma	154
3.5. Piemērošana laikā	154
3.6. Jēdziens „pārrobežu lieta”	156
3.7. Procedūras uzsākšana	164
3.7.1. Prasības pieteikums – A standarta veidlapa	164
3.7.2. Komunikācijas līdzekļi	176
3.7.3. Prasības papildināšana un labošana	179
3.7.4. Pieteikuma noraidīšana	181
3.8. Procedūras norise	182
3.8.1. Rakstiskais un mutiskais process	182
3.8.2. Pārstāvība	186
3.8.3. Tiesas pilnvaras	186
3.8.4. Piemērojamās tiesības	190
3.8.5. Dokumentu izsniegšana	192
3.8.6. Procesa valoda	193
3.8.7. Pierādījumu iegūšana	197
3.8.8. Termiņi	200
3.8.9. Atbildes veidlapas C aizpildīšana un izsniegšana	206
3.8.10. Preprasības iesniegšana	211
3.9. Procedūras beigas	214
3.9.1. Spriedums	216

3.9.2.	Izmaksas.....	217
3.10.	Pārsūdzība un sprieduma pārskatīšana	222
3.10.1.	Pārsūdzība	222
3.10.2.	Obligātie sprieduma pārskatīšanas standarti	234
3.11.	Izpildes procedūra.....	238
3.12.	Izpildes atteikums	242
3.13.	Izpildes atlikšana	245
3.14.	Atzīšana un izpilde citā valstī	255
3.14.1.	Atzīšana un izpilde bez vajadzības to deklarēt.....	255
4.	Regula 1896/2006	258
4.1.	Ievads	258
4.2.	Materiālā piemērošanas joma.....	258
4.3.	Ģeogrāfiskā piemērošanas joma	260
4.4.	Piemērošana laikā	260
4.4.1.	Spēkā stāšanās diena	260
4.4.2.	Regulas piemērošanas sākuma brīdis	261
4.5.	Jēdziens „pārrobežu lietas”	261
4.6.	Jurisdikcija un tās noteikšana.....	264
4.7.	Jēdziens „Eiropas maksājuma rīkojums” (EMR).....	273
4.8.	Eiropas maksājuma rīkojuma procedūra	274
4.8.1.	Pieteikuma iesniegšana: A standarta veidlapa.....	275
4.8.2.	Pieteikuma izskatīšana	287
4.8.3.	Pieteikuma papildināšana un labošana: B standarta veidlapa.....	288
4.8.4.	Pieteikuma grozīšana: C standarta veidlapa	290
4.8.5.	Pieteikuma noraidīšana	293
4.8.6.	Tiesiskā pārstāvība	297
4.8.7.	Tiesas izdevumi.....	298
4.9.	EMR izdošana	299
4.9.1.	EMR izdošana: E standarta veidlapa.....	299
4.9.2.	Atbildētāja informēšana	301
4.9.3.	EMR piegāde atbildētājam	303
4.9.4.	Daži kopīgie problēmjautājumi	308
4.10.	Iebildumi pret EMR: F standarta veidlapa.....	310
4.11.	Izpildāmība.....	314
4.11.1.	Izpildāmība vispār.....	314
4.11.2.	Izpildāmības deklarācijas atcelšana	321
4.11.3.	Pārskatīšana	323
4.11.4.	Izpildes atteikums	335
4.11.5.	Izpildes apturēšana vai ierobežošana	341
4.12.	Regulas 1896/2006 attiecības ar citiem normatīvajiem tiesību aktiem.....	345
5.	Eiropas Tiesiskās sadarbības atlanta civillietās izmantošanas vispārējais vērtējums.....	346
6.	Regulu piemērošanas statistika	348
7.	Juridisko profesiju pārstāvju apzināšanas rezultāti regulu piemērošana praksē: Empīriskais pētījums	355
7.1.	Aptaujāto tiesnešu skaits un tiesnešu atsaucības novērtējums	355
7.2.	Aptaujāto praktizējošo juristu skaits un viņu atsaucības novērtējums	357
7.3.	Aptaujāto tiesu izpildītāju skaits un viņu atsaucības novērtējums	359
8.	Regulu ieviešana Latvijas tiesību sistēmā.....	360
8.1.	Veiktie likumdošanas pasākumi.....	360
8.2.	Apmācības	363
8.3.	Publikācijas	364
Saīsinājumi		367
Pielikumi		369
1.	Pētījuma metodoloģija.....	369
2.	Pētījumā izmantotās anketas.....	369
3.	Tiesnešu anketu rezultāti	369
4.	Juristu anketu rezultāti.....	369
5.	Regulu iekļaušana Latvijas CPL	369

Ievads

1. Šis pētījums ir sagatavots saskaņā ar 2012. gada 21. martā noslēgto Līgumu Nr. 1-6 /1/24-p **Pētījums „Eiropas Savienības regulu attiecībā uz Eiropas Savienības līmeņa procedūru civillietās praktiskā piemērošana: Baltijas valstu pieredze”** (Nr. TM 2012/04/EK) (turpmāk tekstā – Pētījums) starp Latvijas Republikas Tieslietu ministriju un Zvērinātas advokātes Ingas Kačevskas biroju.

2. Pētījumu veica pieci Baltijas valstu pētnieki: Latvijā – *Doc. Dr. iur. Inga Kačevska, Dr. iur. cand. Baiba Rudevskā*, Lietuvā – *Prof. Dr. iur. Vitauts Mizars (Vytautas Mizaras), Dr. iur. Aurims Brazdeikis (Aurimas Brazdeikis)* un Igaunijā – *Dr. iur. cand. Mārja Torga (Maarja Torga)* (turpmāk tekstā – Pētnieki).

3. Tieslietu ministrija un Eiropas Komisija neuzņemas atbildību par Pētījumā iekļauto informāciju.

Pētījuma mērķis

4. Šī Pētījuma mērķis ir izpētīt un analizēt šādu Eiropas Savienības regulu praktisko piemērošanu Latvijā, Lietuvā un Igaunijā:

- **Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr.805/2004, ar ko izveido Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem** (turpmāk tekstā – *Regula 805/2004*),¹
- **Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 861/2007, ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām** (turpmāk tekstā – *Regula 861/2007*) (turpmāk tekstā kopā – *Regulas*),²
- **Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr.1896/2006, ar ko izveido Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru** (turpmāk tekstā – *Regula 1896/2006*).³

5. Pētījuma un analīzes nolūks ir panākt minēto Regulu praktiskās piemērošanas šķēršļu novēršanu Latvijā, Lietuvā un Igaunijā, kā arī sniegt vadlīnijas juristiem, lai

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. Regula 805/2004 (2004.gada 21.aprīlis) ar ko izveido Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem. *Oficiālais Vēstnesis* L 143, 30.04.2004., 15.-62.lpp.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. Regula 861/2007 (2007.gada 11.jūlijs) ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām. *Oficiālais Vēstnesis* L 199, 31.07.2007., 1.-22.lpp.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. Regula 1896/2006 (2006.gada 12.decembris) ar ko izveido Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru. *Oficiālais Vēstnesis* L 399, 30.12.2006., 1.-32.lpp.

atvieglotu un nodrošinātu pēc iespējas kvalitatīvu minēto Regulu piemērošanu turpmāk visās trīs Baltijas valstīs – Latvijā, Lietuvā un Igaunijā.

Pētījuma uzdevums

6. Lai sasniegtu Pētījuma mērķus, pētnieki ir izvirzījuši vairākus Pētījuma uzdevumus, tostarp sniegt komentārus par Regulām, izvērtēt Regulu ieviešanu Latvijas, Lietuvas un Igaunijas tiesību sistēmās un Regulu piemērošanas statistiku Latvijā, Lietuvā un Igaunijā, kā arī Regulu piemērošanas praksi Latvijā, Lietuvā un Igaunijā.

7. Pētījumā tiek apskatīti arī Eiropas Tiesiskās sadarbības atlanta civillietās (turpmāk tekstā – *Atlants*) izmantošanas jautājumi, kas ietver: vispārēju vērtējumu par Atlanta izmantošanu Regulu piemērošanā Latvijā, Lietuvā un Igaunijā, tā vidū, juridisko profesiju pārstāvju vērtējumu par Atlanta praktisko piemērošanu.

Pētījuma metodoloģija

8. Pētījuma metodoloģija detalizēti aprakstīta šī Pētījuma Pielikumā Nr.1.

Pētījuma struktūra

9. Kopējais pētījums sastāv no trīs daļām. Katrā daļā tiek apskatīta katras Baltijas valsts – Latvijas, Lietuvas un Igaunijas pieredze Regulu – piemērošanā.

10. Latvijas pētījuma daļā ir astoņas lielas nodaļas, kas sadalītas vairākās apakšnodaļās. Pirmajā nodaļā tiek sniegts vispārējs ieskats Regulu vēsturiskajā attīstībā un to piemērošanā, kā arī norādītas to galvenās atšķirības. Otrajā nodaļā detalizēti tiek analizēta Regula 805/2004, trešajā – Regula 861/2007 un ceturtajā – Regula 1896/2006. Savukārt piektajā nodaļā pētnieki novērtē Atlanta izmantošanu. Sestajā nodaļā tiek analizēta Regulu piemērošanas statistika Latvijā, bet septītajā – empīriskā pētījuma rezultāti par Regulu piemērošanu Latvijā. Astotajā nodaļā detalizēti aprakstīta Regulu ieviešana Latvijas tiesību sistēmā.

I.DAĻA: LATVIJA

1. Vispārējs ieskats Regulu piemērošanā⁴

11. 1997. gada 2. oktobra Amsterdamas līguma (spēkā no 1999. gada 1. maija) 61. un 65. pants pavēra plašas iespējas Eiropas Savienības (turpmāk tekstā – ES) starptautiskā civilprocesa attīstībai. 1999. gada 15. un 16. oktobrī *Tamperes sanāksmē* kā galvenais solis tika minēts starpposma atcelšana starp nolēmuma pasludināšanu vienā dalībvalstī un tā atzīšanu un izpildi citā dalībvalstī nolūkā tos automātiski un bez jebkādam formalitātēm (atzīšanas noraidīšanas pamatiem, eksekvatūras starpprocesa utt.) atzīt visā ES teritorijā.⁵

12. Nedaudz vēlāk – 2000. gada 30. novembrī – ES Komisija un Padome pieņēma Kopējo pasākumu programmu *par savstarpējās atzīšanas principa piemērošanu civillietās un komerclietās* (turpmāk tekstā – Kopējā pasākumu programma).⁶ Šajā dokumentā tika jau konkrētāk iezīmēti Kopienas rīcības pasākumi minētajā jomā. Kā pirmais solis bija paredzēts samazināt starpposma procedūras un pastiprināt atzīšanas tiesiskās sekas atzinējvalstī (kā piemēru tam skat. Padomes Regulas (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (turpmāk tekstā – *Briseles I Regula*) preambulas 16. un 17. apsvērumu⁷).

13. Kopējā pasākumu programmā ir arī norādīts uz atzīšanas atteikuma iemeslu reducēšanu, t.sk. atceļot publiskās kārtības (*ordre public*) kontroli. Taču šīs kontroles veida atcelšanu paredzēts atsevišķos gadījumos aizstāt ar kopējo „minimālo procesuālo standartu” ieviešanu,⁸ kuri ES sekundārajos normatīvajos tiesību aktos būtu autonomi noteikti, t.i., kopēji visām dalībvalstīm. Kā nākamais un pēdējais solis jau tiek paredzēts starpposma pilnīga atcelšana (par piemēru var minēt Regulas

⁴ Pētījuma 11. - 18. punktā izmantots šāds avots: Rudevska, B. Ārvalstu tiesu nolēmumu atzīšanas un izpildes attīstības tendences civillietās un komerclietās Eiropas Savienībā un Hāgas Starptautisko privāttiesību konferencē. Promocijas darbs. Rīga : Latvijas Universitāte, 2012., 77.-81. lpp. Pieejams: <https://luis.lu.lv/pls/pub/luj.fprnt?!=1&fn=F885910470/Baiba%20Rudevska%202012.pdf>.

⁵ Schlussfolgerungen des Vorsitzes, Europäischer Rat Tampere, 15. und 16. Oktober, 1999, S. 6 [nav pieejams latviešu valodā].

⁶ Projet de programme des mesures sur la mise en œuvre du principe de reconnaissance mutuelle des décisions en matière civile et commerciale. JO C 12, 15.01.2001, p. 1-9 [nav pieejama latviešu valodā].

⁷ Padomes Regula (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās. OV L 12, 16.01.2001, 1.-23. lpp.

⁸ *Ibid.*, p. 5, 6.

805/2004 preambulas 8., 9. un 18. apsvērumu). *Ordre public* kontroles atcelšanu paredzēts atsevišķos gadījumos aizstāt ar jau minēto minimālo procesuālo standartu ieviešanu (skat. Regulas 805/2004 12.-19. p.; Regulas 1896/2006 preambulas 9. apsvērumu).

14. Kopējā pasākumu programma paredz trīs posmus. **Pirmais posms** – ieviest Eiropas izpildu rīkojumu neapstrīdētajās naudas prasībās (tas ir izdarīts, pieņemot Regulu 805/2004); vienkāršot maza apmēra prasību lietas (tas ir izdarīts, pieņemot Regulu 861/2007); eksekvatūras atcelšanu uzturlīdzekļu piedziņas lietās (tas ir izdarīts, pieņemot Regulu (EK) Nr.4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās (turpmāk: *Regula 4/2009*⁹). **Otrais posms** – pārskatīt Briseles I Regulu, t.i., paplašināt eksekvatūras procesa atcelšanu, kā arī pastiprināt vienas dalībvalsts nolēmumu tiesiskās sekas citās dalībvalstīs (piemēram, ieviešot pagaidu izpildi, pagaidu pasākumu piemērošanu). **Trešais posms** – atcelt eksekvatūras procesu visās civillietu kategorijās, kas minētas Brisele I Regulā.

15. 2004. gada 4.-5. oktobrī ES Padome pieņēma turpinājumu Tamperes programmai – *Hāgas programmu brīvības, drošības un tiesiskuma stiprināšanai Eiropas Savienībā* (turpmāk tekstā – *Hāgas programma*),¹⁰ kurā cita starpā atspoguļoti mērķi tiesu iestāžu sadarbībai civillietās. Tiesu nolēmumu atzīšanas un izpildes jomā kā galvenie ir minēti šādi pasākumi: 1) turpināt tiesu nolēmumu savstarpēju atzīšanu; 2) panākt būtisku tiesu savstarpējās uzticēšanās palielināšanos; 3) līdz 2011. gadam pilnībā pabeigt 2000. gadā pieņemto savstarpējās atzīšanas programmu. Kā vieni no galvenajiem veicamajiem projektiem ir norādīti: 1) Eiropas maksājuma rīkojuma (turpmāk tekstā – *EMR*) procedūras ieviešana (tas ir izdarīts, 2006. gadā pieņemot Regulu 1896/2006); 2) procedūras ieviešana maza apmēra prasībām (tas ir izdarīts, 2007. gadā pieņemot Regulu 861/2007).

16. Lai varētu ieviest Hāgas programmu, Eiropas Komisija 2005. gada 10. maijā pieņēma Padomei un Parlamentam adresētu paziņojumu „*Hāgas programma: desmit prioritātes turpmākajiem pieciem gadiem.*”¹¹ Šajā politikas dokumentā Hāgas

⁹ 2008. gada 18. decembra Padomes Regula (EK) Nr.4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās. OV L 7, 10.01.2009., 1.-79. lpp.

¹⁰ Hāgas programma brīvības, drošības un tiesiskuma stiprināšanai Eiropas Savienībā. OV C 53, 03.03.2005., 1.-14. lpp.

¹¹ Komisijas paziņojums Padomei un Parlamentam „Hāgas programma: desmit prioritātes turpmākajiem pieciem gadiem“. COM(2005) 184 galīgā redakcija. Briselē, 2005. gada 10. maijā.

programmas mērķi un prioritātes tiek pārvērstas noteiktā rīcības plānā, kur viena no svarīgākajām prioritātēm ir

Garantēt Eiropas tiesiskuma telpu, nodrošinot efektīvu piekļuvi tiesiskumam ikvienam cilvēkam un spriedumu izpildi. Notiks tuvināšana, jo īpaši, pieņemot likumus, kas nodrošina cilvēku augsta līmeņa aizsardzību, ievērojot savstarpējās uzticēšanās veidošanu un savstarpējās atzīšanas stiprināšanu, kas joprojām paliek tiesu varas sadarbības pamatā.¹²

17. Arī 2006. gada 28. jūnijā pieņemtajā Komisijas paziņojumā „*Hāgas programmas īstenošana: turpmākā rīcība*”¹³ savstarpējās atzīšanas princips atkārtoti minēts kā ES politikas stūrakmens, norādot, ka „savstarpēja atzīšana balstās uz savstarpēju uzticēšanos juridiskajām un tiesiskajām sistēmām.” Lai to paveiktu, Komisija šajā dokumentā paredzējusi ierosināt vajadzīgo tiesību aktu izstrādi nolūkā pabeigt eksekvutūras procesa atcelšanu nolēmumiem civillietās un komercietās, kā arī sagatavot un iesniegt Zaļās grāmatas par spriedumu izpildes efektivitātes paaugstināšanu. Pēc 2006. gada 28. jūnija Komisija publicēja divas Zaļās grāmatas: 1) Zaļo grāmatu „Par spriedumu izpildes efektivitātes uzlabošanu Eiropas Savienībā: banku kontu arests”¹⁴; 2) Zaļo grāmatu „Spriedumu efektīva izpilde Eiropas Savienībā: parādnieku īpašumu pārrēķināmība.”¹⁵

18. Kā nākamā tika pieņemta *Daudzgaļu programma 2010.-2014. gadam saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu (Stokholmas programma)*, kurā cita starpā akcentēts, ka Briseles I Regulas pārskatīšanā nav jāsaņem ārvalstu tiesu nolēmumu atzīšanas un izpildes atļaujas procedūras atcelšana un ka jāveic izpēte par daudzu civilprocesa jomā esošo inovatīvo tiesību aktu praktisko izpildi nolūkā tos vēl vairāk vienkāršot un kodificēt.¹⁶

19. Kā redzams, ES mērķtiecīgi virzās uz nosprausto mērķi – atcelt visas iespējamās kontroles metodes, tās aizstājot ar kopējiem „minimālajiem procesuālajiem standartiem” un bez ierobežojumiem nodrošināt piekto brīvību – brīvu tiesu spriedumu kustību.

¹² Turpat, 6., 10. lpp.

¹³ Turpat, 26., 27. lpp.

¹⁴ Zaļā grāmata „Par spriedumu izpildes efektivitātes uzlabošanu Eiropas Savienībā: banku kontu arests” COM(2006) 618 galīgā redakcija.

¹⁵ Zaļā grāmata „Spriedumu efektīva izpilde Eiropas Savienībā: parādnieku īpašumu pārrēķināmība”. COM(2008) 128 galīgā redakcija.

¹⁶ Daudzgaļu programma 2010.-2014. gadam saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu (Stokholmas programma) (2010/C 285 E/02). OV C 285, 21.10.2010., 12.-35. lpp.

20. Tātad, sākot ar 2000. Gadu, ES telpā tika pieņemti „pirmās paaudzes” tiesību dokumenti,¹⁷ kas regulē jurisdikciju un spriedumu atzīšanu civillietās un komerclietās,¹⁸ ģimenes lietās,¹⁹ kā arī jautājumus par maksātnespēju,²⁰ tiesas un ārpustiesas dokumentu izsniegšanu²¹ un pierādījumu iegūšanu pārrobežu civillietās un komerclietās.²²

21. Kā līdz šim svarīgākais ES institūciju plānošanas dokuments starptautiskā civilprocesa jomā jāmin 2000. gada 30. novembrī Kopējā pasākumu programma,²³ kurā ir norādīts uz atzīšanas atteikuma iemeslu reducēšanu, tā vidū atceļot publiskās kārtības (*ordre public*) kontroli nolēmuma izpildes dalībvalstī. Taču šīs kontroles atcelšanu paredzēts atsevišķos gadījumos aizstāt ar kopējo „minimālo procesuālo standartu” ieviešanu,²⁴ kuri ES sekundārajos normatīvajos tiesību aktos būtu noteikti autonomi, t.i., kopēji visām dalībvalstīm. Šie minimālie procesuālie standarti ir ietverti Regulās 805/2004, 1896/2006 un 861/2007.

22. Līdz ar to kopš 2004. gada ES tiesiskajā telpā tiek pieņemti „otrās paaudzes” tiesību dokumenti, kas atspoguļo ES dalībvalstu tiesu savstarpējās uzticēšanās principu, savstarpējās atzīšanas principu un pieejamību tiesām ES telpā.²⁵ Pie šīs paaudzes dokumentiem var pieskaitīt gan Regulu 805/2004, gan 1896/2006, kā arī Regulu 861/2007.

23. „Pirmās” un „otrās” paaudzes dokumenti neunificē nacionālās procesuālās tiesības, bet drīzāk rada atsevišķas ES līmeņa procedūras. Regulas pieskaitāmas pie

¹⁷ Skat. Report on the Application of Regulation Brussels I in the Member States. Study JLS/C4/2005/03, p. 27-28.

¹⁸ Padomes Regula (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās. OV L 12, 16.01.2001, 1.-23. lpp.

¹⁹ 2003. gada 27. novembra Padomes Regula (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu. OV L 338, 23.12.2003., 1.-29. lpp. (angļu valodā). Īpašais izdevums latviešu valodā, 2004, 19. nodaļa, 6. sējums, 243.-271. lpp.

²⁰ Padomes (EK) Regula Nr. 1346/2000 (2000. gada 29. maijs) par maksātnespējas procedūrām. *Oficiālais Vēstnesis* L 160, 30.06.2000., 1.-18. lpp. (angļu valodā). Īpašais izdevums latviešu valodā, 2004, 19. nodaļa, 1. sējums, 191.-208. lpp.

²¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1393/2007 (2007. gada 13. novembris) par tiesas un ārpustiesas civillietu un komerclietu dokumentu izsniegšanu dalībvalstīs („dokumentu izsniegšana”), un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1348/2000. OV L 324, 10.12.2007., 79.-86. lpp.

²² Padomes Regula (EK) Nr. 1206/2001 (2001. gada 28. maija) par dalībvalstu tiesu sadarbību pierādījumu iegūšanā civillietās un komerclietās ceļš uzlabot, vienkāršot un paātrināt sadarbību starp tiesām pierādījumu iegūšanā. OV L 174, 27.06.2001., 1.-24. lpp.

²³ *Projet de programme des mesures sur la mise en œuvre du principe de reconnaissance mutuelle des décisions en matière civile et commerciale (2001/C12/01). Journal officiel C 12, 15.01.2001, p. 1-9 (nav pieejama latviešu valodā).*

²⁴ *Ibid.*, p. 5, 6.

²⁵ 2008. gada 18. decembra Padomes Regula (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās. OV L 7, 10.01.2009., 1.-79. lpp.

ES sekundārajiem tiesību aktiem, un tādēļ tās ir tieši piemērojamas ES dalībvalstīs. Regulas prevalē pār nacionālajām tiesībām, līdz ar to gadījumā, ja regulas paredz citādāku tiesisko regulējumu, nekā nacionālie tiesību akti, tiek piemērotas regulu normas (skat. arī CPL 5. p. 3. d.).

24. Kā skaidrots Zaļajā grāmatā „Par Eiropas maksājuma procedūru un maza apmēra procedūru vienkāršošanu un paātrināšanu”, ja ES likumdevējs būtu vēlējis unificēt nacionālās tiesības un dot iespēju veidot nacionālo sistēmu, tad tas tiktu darīts ar direktīvu palīdzību.²⁶ Tādējādi šie ES līmeņa procesuālie noteikumi sadzīvo ar līdzīgām nacionālajās tiesībās paredzētām metodēm. Tomēr, kā konstatēts šajā Pētījumā, ES likumdevējs ir tikai daļēji radījis autonomu ES līmeņa sistēmu, jo vairākos gadījumos Regulu normas nosūta pie nacionālajām tiesībām, kas savukārt nerada vienotu piemērošanas praksi visās ES dalībvalstīs.

25. Regulu kopīgais un atšķirīgais. Šajā Pētījumā apskatāmām Regulām ir daudz kopīgu un atšķirīgu elementu, kuri norādīti turpmāk.

26. Mērķis. Saskaņā ar Briseles I Regulas 38. pantu ārvalsts spriedums ir *izpildāms*, ja tam citas dalībvalsts tiesa piešķir izpildes atļauju, t.i. eksekvatūru (Apvienotajā Karalistē – reģistrāciju). Saskaņā ar minētās Regulas 33. panta 1. punktu vienā ES dalībvalstī pieņemts spriedums bez jebkādas īpašas procedūras ir *atzīstams* pārējās ES dalībvalstīs (izņēmumi, kad atzīšanas process tiek piemērots, ir norādīti Briseles I Regulas 33. p. 2. un 3. punktā).

27. Turpretim Regulā 805/2004, Regulā Nr. 1896/2006 un Regulā 861/2007 atzīšanas un eksekvatūras procesi ir atcelti.²⁷

28. Piemēram, Regulā 805/2004 atzīšanas un eksekvatūras procesa atcelšanas pamats ir dalībvalstu tiesu savstarpējās uzticēšanās princips,²⁸ savstarpējās atzīšanas princips²⁹ un strikta detalizētu minimālo procesuālo standartu ievērošana, kas noteikti Regulas 13.-17. pantā. Tādējādi ne tikai tiesas spriedumi, bet arī izlīgumi un publiskie akti var tikt apstiprināti par Eiropas izpildu rīkojumu (turpmāk – *EIR*).

²⁶ Green Paper on A European Order for Payment Procedure and On Measures To Simplify and Speed Up Small Claims Litigation, Brussels, 20.12.2002 COM (2002) 746 final, p.7.

²⁷ Skat.: Regulas 805/2004 preambulas 8. un 9. apsvērumu; Regulas 1896/2006 preambulas 9. apsvērumu un Regulas 861/2007 preambulas 8. un 30. apsvērumu.

²⁸ Skat.: Regulas 805/2004 preambulas 18. apsvērumu un Regulas 1896/2006 preambulas 27. apsvērumu.

²⁹ Skat.: Regulas 805/2004 preambulas 4. apsvērumu.

29. Regulu 1896/2006 un 861/2007 mērķis ir izveidot vienotu, ātru un efektīvu EMR procedūru neapstrīdēto finanšu prasījumu atgūšanai ES,³⁰ un Eiropas procedūru maza apmēra prasībām. Abas nosauktās ES līmeņa procedūras ir fakultatīvas attiecībā pret dalībvalstu nacionālajām ekvivalentajām procedūrām.³¹ Šo procedūru ieviešanai būtu jāsekmē: 1) neapstrīdētu finanšu prasījumu piedziņas vienkāršošana, paātrināšana un tiesāšanās izdevumu samazināšana pārrobežu lietās;³² 2) jāatvieglo pieeja ES dalībvalstu tiesu sistēmām maza apmēra prasību lietās, paātrināt maza apmēra prasības prasīto summu atgūšanu, jāvienkāršo un jāpaātrina tiesvedība maza apmēra prasību lietās, vienlaicīgi samazinot tiesvedības izmaksas.³³

30. Piemērošanas tvērums. Kā redzams no salīdzinošās tabulas, visas trīs Regulas piemēro civillietās un komerclietās. Šie jēdzieni ir tulkojami saskaņā ar Briseles I Regulu, tomēr katrā apskatāmajā Regulā materiālās piemērošanas joma nedaudz atšķiras, piemēram, attiecībā uz šķīrējtiesām un patērētājiem. Turklāt Regulā 861/2007 ir pievienotas vēl papildu jomas, kuras ir izņemtas no šīs Regulas materiālās piemērošanas jomas (piemēram, darba tiesības), tādējādi sašaurinot jēdziena „civillietas un komerclietas” izpratni.

31. Tabula:

³⁰ Skat.: Regulas 1896/2006 preambulas 29. apsvērumu.

³¹ Skat.: Regulas 1896/2006 preambulas 10. apsvērumu un Regulas 861/2007 preambulas 8. apsvērumu.

³² Skat.: Regulas 1896/2006 preambulas 9. apsvērumu.

³³ Skat.: Regulas 861/2007 preambulas 7., 8. un 25. apsvērumu.

Briseles I Regula 1. pants	Regula 805/2004 2. pants	Regula 1896/2006 2. pants	Regula 861/2007 2. pants
Regulu piemēro civillietām un komerclietām neatkarīgi no tiesas iestādes veida			
Regulu nepaplašina attiecībā uz			
ieņēmumu, muitas vai ar administratīviem jautājumiem saistītām lietām	nodokļu, muitas vai administratīvām lietām vai	nodokļu, muitas vai administratīvām lietām	nodokļu, muitas vai administratīvām lietām, kā arī
	valsts atbildību par darbībām un to trūkumu, īstenojot valsts varu ("acta iure imperii")	vai valsts atbildību, kas radusies no darbības vai bezdarbības, īstenojot valsts varu ("acta iure imperii")	uz valstu atbildību par darbību vai bezdarbību, īstenojot valsts varu (acta iure imperii)
Šī regula neattiecas uz			
a) fizisko personu juridisko statusu vai juridisko rīcībspēju	a) fizisko personu juridisko statusu vai juridisko rīcībspēju		a) fizisku personu statusu vai tiesībspēju un rīcībspēju
īpašumtiesībām, ko rada laulību saites	īpašuma tiesībām, ko rada laulāto attiecības,	a) īpašuma tiesībām, ko rada laulāto attiecības,	b) īpašumtiesībām, ko rada laulības
			uzturēšanas
testaments un mantošana	testamentārās attiecības un mantošana	testaments un mantošana	testamentu un mantošanas tiesiskās attiecības
b) bankrotu, uzņēmēj sabiedrību vai citu juridisko personu likvidācijas sakarā dotiem tiesas rīkojumiem, mierizlīgumiem vai tamlīdzīgām procedūrām	b) bankrotu, procedūrām, kas saistītas ar maksātnespējīgu sabiedrību vai citu juridisku personu likvidāciju, tiesas rīkojumiem, mierizlīgumiem un tamlīdzīgām procedūrām	b) bankrotu, tiesvedību saistībā ar maksātnespējīgu uzņēmēj sabiedrību vai citu juridisku personu likvidāciju, tiesas rīkojumiem, mierizlīgumiem vai analogām procedūrām	c) bankrotiem, tiesvedību saistībā ar maksātnespējīgu uzņēmēj sabiedrību vai citu juridisku personu likvidāciju, tiesas rīkojumiem, mierizlīgumiem un līdzīgām procedūrām;
c) sociālo nodrošinājumu	c) sociālo nodrošinājumu	c) sociālo nodrošinājumu	d) sociālo nodrošinājumu
d) šķīrējtiesu	d) šķīrējtiesu		e) šķīrējtiesām
		d) prasījumiem, kas izriet no ārpuslīgumiskajām saistībām, ja vien: i) puses par tiem nav noslēgušas nolīgumu vai nav notikusi parāda piedzišana, vai ii) tie nav saistīti ar nomaksātiem parādiem, kas izriet no kopīpašuma tiesībām	
			f) darba tiesībām
			g) nekustama īpašuma īri, izņemot naudas prasījumiem
			h) privātās dzīves neaizskaramības un ar to saistītu tiesību pārkāpumiem, arī goda un cieņas aizskaršanu.

32. Vienlaicīgi jāievēro, ka Regula 1896/2006³⁴ un Regula 861/2007³⁵ vienkāršo starptautisko civilprocesu ES dalībvalstīs, tādēļ tās tiek piemērotas tikai un vienīgi pārrobežu civillietās. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 3. pantu un Regulas 861/2007 3. pantu pārrobežu lieta ir lieta, kurā vismaz vienai no pusēm ir domicils vai pastāvīgā dzīvesvieta dalībvalstī, kas nav prasību saņēmumu tiesas atrašanās dalībvalsts. Domicils jānosaka saskaņā ar Briseles I Regulas 59. un 60. pantu, bet neviena no šīm Regulām nedefinē jēdzienu „fiziskas personas domicils”, tādējādi šeit būs jāpiemēro dalībvalstu nacionālo starptautisko privāttiesību normas par fiziskas personas domicila noteikšanu.³⁶ Jāatzīst, ka dalībvalstu nacionālās civilprocesuālās tiesības ir atšķirīgas un tādēļ nav iespējams visos gadījumos piemērot šīs Regulas autonomi un unificēt to piemērošanas praksi visā ES. Situācijās, kurās runa ir par Regulās esošo autonomo jēdzienu izpratni, ir jāizmanto Eiropas Savienības (bij. Kopienas) Tiesas (turpmāk tekstā – *EST*) judikatūra, lai radītu Regulu iztulkošanas autonomu režīmu.

33. Savukārt Regulā 805/2004 nav tieši norādīts, ka tā jāpiemēro pārrobežu lietās, tādējādi to var piemērot arī nacionālās lietās, ja sprieduma (izlīguma vai publiskā akta) izpilde jāveic kādā citā ES dalībvalstī (izņemot Dāniju).

34. Ja Regula 861/2007 ir piemērojama maza apmēra naudiskām un nenaudiskām prasībām, kuras var būt arī apstrīdētas prasības, tad Regulas 805/2004 un 1896/2006 ir piemērojamas tikai neapstrīdētiem prasījumiem³⁷ finanšu prasījumiem.³⁸ Saskaņā ar Regulu 861/2007 tiesa pāriet uz nacionālo procesu, gadījumos, kad pretprasība un prasības, kas nav naudas prasība, ir lielāka par EUR 2000.³⁹ Tomēr šī pāreja no Regulas procedūras uz nacionālo procesu nav noregulēta ne Regulā, ne Latvijas Civilprocesa likumā (turpmāk tekstā – *CPL*), lai gan citās ES dalībvalstīs šāds process ir paredzēts (skat., piemēram, Vācijas *CPL* 1099. p.⁴⁰).

³⁴ Skat. Regulas preambulas 9. un 10. apsvērumu.

³⁵ Skat. Regulas preambulas 8. apsvērumu.

³⁶ Skat. arī Regulas 1896/2006 26. pantu un Regulas 861/2007 19. pantu.

³⁷ Regulas 805/2004 3.panta 1. punkts, Regulas 1896/2006 1. panta a) apakšpunkts.

³⁸ Regula 805/2004 4.panta 2. punkts, Regulas 1896/2006 1. panta 1. punkta a) apakšpunkts.

³⁹ Attiecīgi Regulas 861/2007 5. panta 5. un 6. punkts.

⁴⁰ Zivilprozessordnung (ZPO). Pieejams šeit: www.gesetze-im-internet.de. „(1) Eine Widerklage, die nicht den Vorschriften der Verordnung (EG) Nr. 861/2007 entspricht, ist außer im Fall des Artikels 5 Abs. 7 Satz 1 der Verordnung (EG) Nr. 861/2007 als unzulässig abzuweisen. (2) Im Fall des Artikels 5 Abs. 7 Satz 1 der Verordnung (EG) Nr. 861/2007 wird das Verfahren über die Klage und die Widerklage ohne

35. Tabula

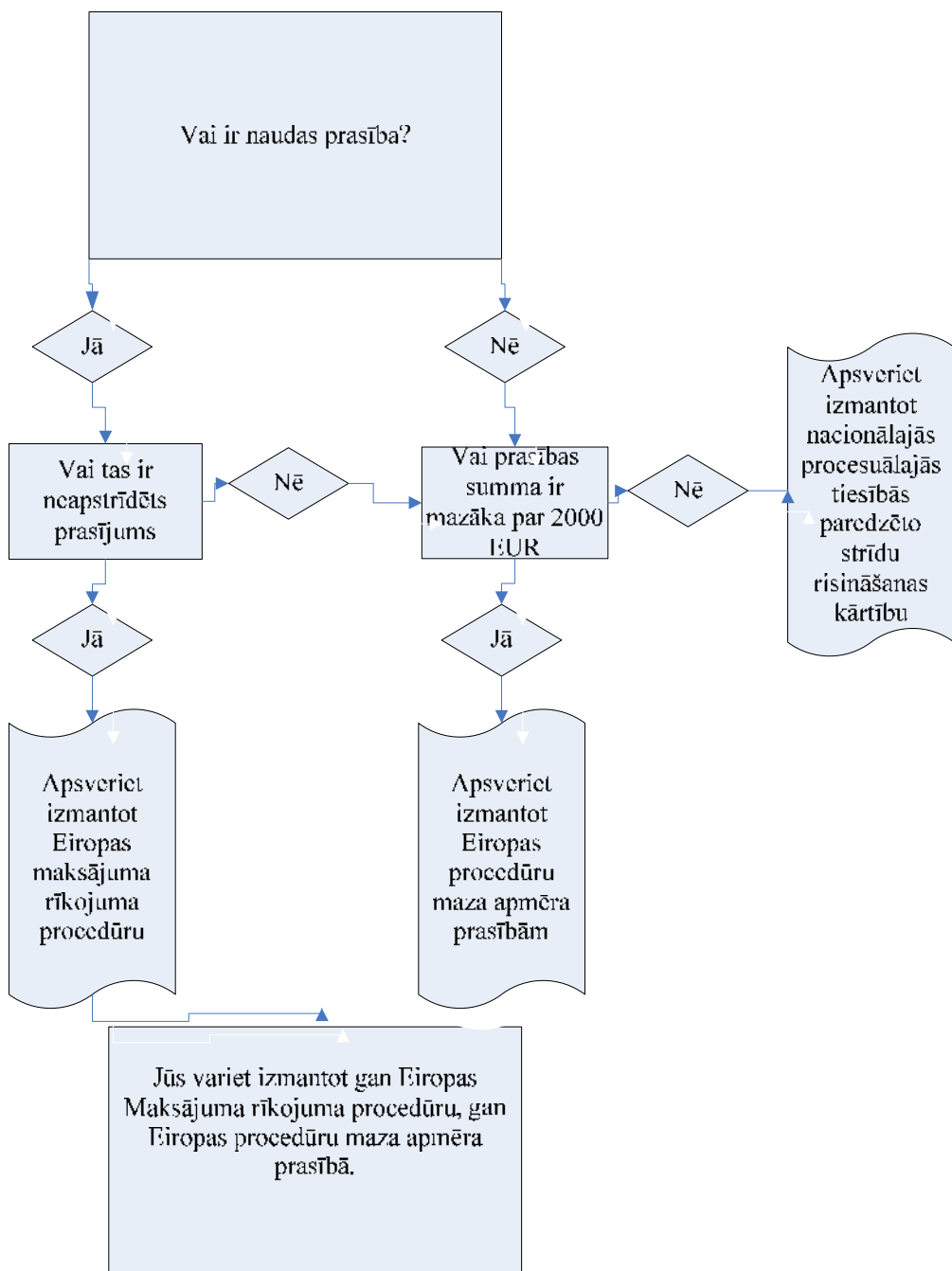
Regula 805/2004	Regula 1896/2006	Regula 861/2007
-	Pārrobežu lietas	Pārrobežu lietas
Prasības par konkrētas naudas summas samaksu	Finanšu prasījumi	Prasība naudā un cita prasība (nepārsniedzot EUR 2000)
Neapstrīdēti prasījumi	Neapstrīdētas prasības	Neapstrīdēti un apstrīdēti prasījumi

36. Kā analizēts šajā Pētījumā, lai vispār varētu piemērot Regulas, ir jānoskaidro to piemērošanas tvērums, tostarp arī jautājumi par ģeogrāfisko un temporālo piemērošanu.

Regula 805/2004	Regula 1896/2006	Regula 861/2007
Ģeogrāfiskā piemērošana		
Piemēro ES dalībvalstīs, izņemot Dāniju	Piemēro ES dalībvalstīs, izņemot Dāniju	Piemēro ES dalībvalstīs, izņemot Dāniju
Regula stājas spēkā		
21.01.2005	31.12.2006	01.08.2007
Piemēro no		
Regulas 30.-32. p. piemērojams no 21.01.2005 Pārējās normas – no 21.10.2005	Regulas 28.,29.,30.,31. p. piemērojams no 12.06.2008 Pārējās normas – 12.12.2008	Regulas 25. p. piemērojams no 01.01.2008 Pārējās normas – no 01.01.2009
Piemēro		
Spriedumiem, izlīgumiem un publiskajiem aktiem, kas sastādīti vai reģistrēti pēc 21.01.2005		

37. Tātad, izvēloties, kuru no Regulām piemērot konkrētajā lietā, ir vispirms jāizvērtē, vai tā piemērojama noteiktajai lietu kategorijai un mērķim. Piemēram, vadoties tālākminētās **shēmas** var izvērtēt, kādu procesu izvēlēties.

Anwendung der Vorschriften der Verordnung (EG) Nr. 861/2007 fortgeführt. Das Verfahren wird in der Lage übernommen, in der es sich zur Zeit der Erhebung der Widerklage befunden hat.“

2. Regula 805/2004

2.1. Ievads

38. Lai atvieglotu pārrobežu tiesvedību ES telpā, ar Regulu 805/2004 tiek izveidots Eiropas izpildes rīkojums (*turpmāk tekstā – EIR*) neapstrīdētiem prasījumiem. Saskaņā ar Regulas 1. pantu EIR tika ieviests, lai varētu notikt brīva spriedumu, izlīgumu un publisku aktu aprīte visās dalībvalstīs, atceļot ārvalsts tiesas nolēmuma atzīšanas un izpildes procedūru. Proti, spriedumu, izlīgumu vai publisku aktu, kas taisīts saskaņā ar vienas ES dalībvalsts nacionālajām tiesībām, var apstiprināt par EIR, kas ļaus attiecīgo dokumentu brīvi izpildīt visā ES teritorijā (izņemot Dāniju).

39. Šādu procesu prasītājs var izmantot, ja atbilstoši Regulas definīcijai atbildētājs nav apstrīdējis naudas prasījumu un prasītājam ir radusies iespēja izpildīt šo spriedumu, izlīgumu vai publisko aktu citā ES dalībvalstī.

40. Šajā Pētījuma sadaļā tiks apskatīts katrs Regulas pants un analizēta to piemērošanas prakse Latvijā. Īpaši jāpievērš uzmanība noteikumiem par Regulas tvērumu un prasībām, kas izvirzītas dokumentu apstiprināšanai par EIR. Viens no svarīgākajiem jautājumiem šīs Regulas kontekstā ir minimālie procesuālie standarti neapstrīdētiem prasījumiem, kas ir analizēti šajā Pētījumā.

41. Regulas veidlapas ir atrodamas šeit: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/rc_eo_information_lv.htm.

Papildus šim pētījumam var izmantot praktisko metodisko līdzekli par to, kā piemērot regulu par EIR: http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/guide_european_enforcement_order_lv.pdf.

2.2. Materiālā piemērošanas joma

42. Regulas 805/2004 2. panta 1. punktā noteikts, ka to piemēro **civillietās un komerclietās** neatkarīgi no tiesas iestādes veida. Pašā Regulā nav sniegta definīcija jēdzienam „civillietas un komerclietas”, tomēr saskaņā ar EST praksi tas ir jātulko

autonomi visās dalībvalstīs saskaņā ar Regulas mērķi, sistēmu un vispārējiem principiem,⁴¹ jo dalībvalsts tiesību sistēmās izpratne par šiem terminiem atšķiras.⁴²

43. Briseles I Regulas 1. pantā ir lietoti tieši tādi paši jēdzieni, kurus laika gaitā EST ir papildījusi ar saturu un jēgu. Turklāt, neskatoties uz to, ka Regulā 805/2004 (atšķirībā, piemēram, no Regulas 1896/2006) nav atsauces uz Briseles I Regulu, pēdējā ir izmantojama kā „kompetences ietvars” (angļu val. – *terms of references*).⁴³ Citiem vārdiem sakot, tā ir kā paraugs paralēlo tiesību aktu interpretācijai, tostarp arī Regulā 805/2004 minēto jēdzienu „civillietas un komerclietas” iztulkošanai. Jāpiebilst, ka atsevišķos gadījumos Regulas 805/2004 (kā arī citu šajā Pētījumā apskatāmo regulu) tvērums var nedaudz atšķirties, tādējādi īpaša uzmanība ir jāpievērš Regulu pantiem par to piemērošanas jomām.

44. Lai noskaidrotu, vai prasījums ir civiltiesisks un komercietisks, ir jāizvērtē tiesisko attiecību daba vai priekšmets. Piemēram, šādas lietas būs *inter alia* preču pirkuma – pārdevuma līgumi, pakalpojumu sniegšanas līgumi, tostarp līgumi par kravu autopārvadājumiem⁴⁴ un apdrošināšanas darījumi. Šie līgumi minēti Briseles I Regulā. Turklāt Regulas 805/2004 tvērumā ietilpst ne tikai līgumiskas, bet arī ārpuslīgumiskas attiecības, piemēram, prasījumi starp privātpersonām, kas izriet no zaudējumiem par prettiesisku īpašumtiesību izmantošanu,⁴⁵ vai lietas, kas attiecas uz kaitējumu vai neatļautu rīcību, kā arī jautājumi attiecībā uz civilprasībām krimināllietās (Briseles I regulas 5. panta 3. un 4. punkts).

45. Arī strīdi saistībā ar **darba līgumiem** būs šīs Regulas darbības jomā. Piemērs:

Latvijā dzīvojošs darbinieks noslēdza darba līgumu ar Francijas sabiedrību. Pēc gada sadarbības darba devējs ar darbinieku rakstiski vienojas par darba tiesisko attiecību izbeigšanu, kā arī par kompensācijas samaksu divu mēnešu darba algu

⁴¹ Skat. EKT ģenerāladvokāta Kolomera (*Colomer D.R.J.*) 2006. gada 8. novembra secinājumus lietā *Lechouritou u.c. v Dimosio tis Omospondiakis Dimokratias tis Germanias*: C-292/05, ECR, 2006, p. I-01519, para. 23 et seq.

⁴² Report on the Convention on the Association of the Kingdom of Denmark, Ireland, and the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland to the Convention on Jurisdiction and the Enforcement of Judgments in Civil and Commercial Matters and to the Protocol on its interpretation by the Court of Justice, by Professor P. Schlosser [1978] OJ 1979 C 59, p. 71, para 23.

⁴³ Report on the Application of Regulation Brussels I in the Member States, by B. Hess, T. Pfeiffer, P. Schlosser [2007] Study JLD/C4/2005/03, para 66.

⁴⁴ EKT 2009. gada 28. aprīļa spriedums lietā: C-533/08 *TNT Express Nederland BV v AXA Versicherung AG* ECR, 2010, p. I-04107, para 35.

⁴⁵ EKT 2009. gada 28. aprīļa spriedums lietā: C- 420/07 *Apostolides v Orams*, ECR, 2009, p. I-3571, para 45.

apmērā. Norunātajā termiņā Francijas sabiedrība kompensāciju nesamaksā un uz darbinieka telefona zvaniem neatbild. Ņemot vērā Briseles I Regulas 19. panta 2. punkta a) apakšpunktu, darbinieks darba devēju iesūdzēja Latvijas tiesā (tās dalībvalsts tiesā, kur darbinieks veica pastāvīgo darbu). Tiesa piemēroja Latvijas Darba likumu⁴⁶ atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr. 593/2008 par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (turpmāk: Romas I Regula)⁴⁷ 8. panta 2. punktam, jo, tā kā puses nebija izdarījušas izvēli attiecībā uz individuālajam darba līgumam piemērojamiem tiesību aktiem, līgumu reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā darbinieks pastāvīgi veic savu darbu. Atbildētājs tiesas sēdē neieradās. Latvijas tiesa konstatēja, ka tai ir starptautiskā jurisdikcija šajā lietā un, ka Regula 805/2004 šajā gadījumā ir piemērojama. Spriedums tika taisīts par labu darbiniekam. Darbinieks Latvijas tiesai lūdza to apstiprināt par EIR, lai izpildītu Francijā.

46. Jautājumos, kas saistīti ar **patērētājiem**, Regulas 805/2004 tvērums ir šaurāks, nekā Briseles I Regulā. Saskaņā ar Regulas 805/2004 6. panta 1. punkta d) apakšpunktu (kas formulēts ļoti neveikli un ne visai saprotami):

Spriedumu lietā par neapstrīdētu prasījumu, kas pieņemts kādā dalībvalstī, var apstiprināt par EIR, iesniedzot pieprasījumu izcelsmes tiesai, ja [...] d) spriedums ir pasludināts dalībvalstī, kur atrodas parādnieka domicils Regulas 44/2001 (Briseles I regulas) 59. panta izpratnē gadījumos, ja:

- *prasījums ir neapstrīdēts 3. panta 1. punkts b) vai c) apakšpunkta izpratnē,*
- *tas attiecas uz līgumu, ko kāda persona – patērētājs – ir noslēgusi mērķim, kas nav saistīts ar tās arodu vai profesiju,*
- *parādnieks ir patērētājs.*

47. No minētā izriet šādi secinājumi: **Pirmkārt**, patērētāju lietās par EIR var apstiprināt tikai spriedumus, kas taisīti lietās par *pasīvi* neapstrīdētiem prasījumiem (skat. Regulas 3. panta 1.punkta b) un c) apakšpunktu). **Otrkārt**, starptautiskā piekritība jeb jurisdikcija taisīt spriedumu (un arī vēlāk to apstiprināt par EIR) ir tikai parādnieka – patērētāja domicila valsts tiesai. Salīdzinājumam, Briseles I Regulas 17. pantā jurisdikcija atsevišķos gadījumos var būt arī ne tikai patērētāja-parādnieka domicila valsts tiesai. Tādējādi Regula 805/2004 ir sašaurinājusi tiesu starptautisko jurisdikciju patērētāju lietās. **Treškārt**, Regula 805/2004 attiecas tikai uz patērētāju noslēgtajiem līgumiem ar mērķi,

⁴⁶ 2001. gada 20. jūnija Darba likums: Latvijas Republikas likums. *Latvijas Vēstnesis*, 2001. gada 6. jūlijs, Nr. 105.

⁴⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 593/2008 (2008. gada 17. jūnijs), par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I). *Oficiālais Vēstnesis* L 177, 04.07.2008, 6.-16. lpp.

kas nav saistīts ar patērētāja arodu vai profesiju (identisks formulējums atrodams arī, Briseles I Regulas 15. panta 1. punktā).

48. Regulas 805/2004 2. panta 1. punktā norādīts, ka to piemēro neatkarīgi no **tiesas iestādes veida** (skat. Pētījuma apakšnodaļu „Par EIR apstiprināmā izpildu dokumenta jēdziens” 82. § un tālāk). Piemēram, EIR apstiprinājums var tikt prasīts spriedumam, ar kuru apmierināts pieteikums par kaitējuma atlīdzību kriminālprocesā un izskatīts krimināltiesā. Turklāt nav būtiski, vai nolēmums, par kuru izsniedz EIR, ir pieņemts pirmās vai augstākas instances tiesā.

49. Regulas 805/2004 1. panta 1. punktā tieši norādīts, ka Regulas tvērumā neietilpst lietas, kas skar **nodokļu, muitas vai administratīvās lietas**. Regula piemērojama privāttiesiskām attiecībām, bet nodokļu, muitas vai administratīvajās lietās ir publisko tiesību elements, ko izmanto viena no pusēm – publisko tiesību juridiskā persona.⁴⁸

50. Atšķirībā no Briseles I Regulas, Regulā 805/2004 papildus ir pievienots vēl viens izņēmums, proti, Regula 805/2004 netiks piemērota lietās par valsts atbildību par darbībām un to trūkumu, īstenojot valsts varu (*acta iure imperii*). Šāds izņēmums tika iekļauts, lai nodalītu privātās un publiskās tiesības.⁴⁹ Šobrīd EST ir skaidri norādījusi, ka arī Briseles I Regulas tvērumā šādi jautājumi neietilpst,⁵⁰ tādējādi gan Briseles I Regulu, gan Regulu 805/2004 nepiemēros strīdiem, kas saistīti ar publisko tiesību juridiskās personas darbībām, piemēram, lietās par tādu kaitējumu atlīdzināšanu, kuri radušies no bruņotu spēku darbībām militāro operāciju ietvaros,⁵¹ par noteiktu un obligātu maksu par tehniku un pakalpojumiem piedziņu no privāttiesību subjekta par labu publisko tiesību juridiskai personai⁵² vai citiem strīdiem, kuros valsts realizē savu publisko varu.⁵³

⁴⁸ EKT 2003. gada 15. maija spriedums lietā: C-266/01 *Préservatrice foncière TIARD SA v Staat der Nederlanden* ECR, 2003, p. I-04867, paras. 37-44.

⁴⁹ Hess, B., Pfeiffer, T., Schlosser, P. The Brussels I-Regulation (EC) No 44/2001. The Heidelberg Report on the Application of Regulation Brussels I in 25 Member States (Study JLS/C/2005/03). München : Verlag C.ck, 2008, p. 34.

⁵⁰ Magnus, U., Mankowski, P. (ed), European Commentaries on Private International Law Brussels I. Regulation (2nd edn, SELP 2012) p. 54. Skat. arī EST ģenerālvokātes V. Trstenjakas (*Trstenjak V.*) 2012. gada 28. novembra secinājumus lietā *Land Berlin v. Ellen Mirjam Sapir, Michael J. Busse et al.* C-645/11, pieejams www.curia.eu.

⁵¹ Skat. EKT 2007. gada 15. februāra spriedumu lietā: C-292/05 *Lechouritou u.c. v Dimosio tis Omospondiakis Dimokratias tis Germanias* ECR, 2006, p. I-01519, para. 46. Briseles I Regulā ietvertie jēdzieni „civillietas” un „komercietas” tiek tulkoti sistēmiski ar Regulu 805/2004, un Regulu 1896/2006.

⁵² EKT 1976. gada 14. oktobra spriedums lietā: C-29/76 *LTU Lufttransportunternehmen GmbH & Co. KG v Eurocontrol* ECR, 1976, p. 1541.

51. Taču, ja valsts neīsteno valsts varu un darbojas kā privātpersona, tad Regulas būs piemērojamas. Piemēram, ja valsts ir noslēgusi privāttiesisku līgumu,⁵⁴ vai arī, ja pastāv ārpuslīgumiskas, bet privāttiesiskas attiecības. EST ir noteikusi, ka, piemēram, valsts skolas skolotāja nolaidība, kuras dēļ ir iestājusies skolēna nāve skolas ekskursijas laikā, ir civiltiesiska attiecība.⁵⁵

52. Turklāt apskatāmā panta 2. punkts skaidri nosaka, ka Regula 805/2004 neattiecas uz vairāku civiltiesiska un komerciāla rakstura kategoriju lietām, kas sakrīt arī ar Briseles I Regulā noteiktajām (piemēram, šķīrējtiesām, maksātnespējas lietām). Tas tādēļ, ka šo no tvēruma izslēgto lietu regulējums dalībvalstu nacionālajās tiesībās ir atšķirīgs, turklāt atsevišķas jomas jau ir noregulētas ar starptautiskām konvencijām⁵⁶ vai arī ar citiem ES tiesību aktiem.⁵⁷

53. Regula 805/2004 nebūs piemērojama lietās par **fizisko personu juridisko statusu vai rīcībspēju** (2. panta 2. punkta a) apakšpunkts). Šie jautājumi tiek regulēti katrā valstī saskaņā ar tās nacionālajām tiesību normām. Tie bieži vien ir saistīti ar publiskajiem reģistriem, bet gandrīz nekad nav saistīti ar mantiskiem prasījumiem. Tādējādi tādi jautājumi, kas skar personas dzimšanu, nāvi, vārda un uzvārda jautājumus, nepilngadīgos, adopciju u.c., neietilps šīs Regulas tvērumā.

54. Regulas 805/2004 2. panta 2. punkta a) apakšpunkts arī nosaka, ka Regula nav piemērojama **īpašuma tiesībām, ko rada laulāto attiecības**. Jēdziens „īpašuma tiesības, ko rada laulāto attiecības” ietver sevī jebkādu rīcību ar īpašumu laulāto starpā. Tas var būt lēmums par prasības nodrošināšanu (piemēram, mantas apķīlāšana) pret kādu no laulātajiem šķiršanās gadījumā. Līdz ar to šāda lieta nebūs šīs Regulas tvērumā.⁵⁸ Turklāt no Regulas piemērošanas jomas ir izslēgti jautājumi par ģimenes tiesībām, tostarp par

⁵³ Skat. arī EKT 1980. gada 16. decembra spriedumu lietā: C-814/79 *Netherlands v. Ruffer* ECR, 1980, p. 3807.

⁵⁴ Skat. EKT 2002. gada 14. novembra spriedumu lietā: C-271/00 *Gemeenter Steenberg v Luc Baten* ECR, 2012, p. I-10489; EKT 2003. gada 15. maija spriedums lietā: C-266/01 *Préservatrice foncière TIARD SA v Staat der Nederlanden* ECR, 2003, p. I-04867.

⁵⁵ EKT 1993. gada 21. aprīļa spriedums lietā: C-172/91 *Volker Sonntag v. Weidmann* ECR 1993, p. I-01963.

⁵⁶ Piemēram, Ņujorkas Konvencija par ārvalsts šķīrējtiesas spriedumu atzīšanu un izpildi [1958] 330 UNTS 38.

⁵⁷ Padomes (EK) Regula Nr. 1346/2000 (2000. gada 29. maijs) par maksātnespējas procedūrām. *Oficiālais Vēstnesis* L 160, 30.06.2000., 1.-18.lpp. (angļu valodā). Īpašais izdevums latviešu valodā, 2004, 19. nodaļa, 1.sējums, 191.-208. lpp.

⁵⁸ EKT 1979. gada 27. marta spriedums lietā: C-143/78 *Jacques de Cavel v Loïse de Cavel* ECR, 1979, p. I-01055, para 1- 2.

jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību.⁵⁹

55. Kopš 2011. gada 18. jūnija, kad stājās spēkā 2008. gada 18. decembra Padomes Regula (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās,⁶⁰ arī nolēmumus **uzturēšanas saistību lietās** nevarēs apstiprināt par EIR. Saskaņā ar Regulas 4/2009 68. panta 2. punktu tā aizstāj Regulu 805/2004, izņemot attiecībā uz EIR uzturēšanas saistībām, kas izdoti dalībvalstī, kurai nav saistošs 2007. gada 23. novembra Hāgas Protokols par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem (turpmāk – *2007. gada Hāgas Protokols*).⁶¹ No ES dalībvalstīm minētajam Hāgas Protokolam nav pievienojušās Dānija un Apvienotā Karaliste.⁶² Tā kā **Dānija** nepiedalās Regulā 805/2004, tad uzturēšanas attiecībās ar Dāniju tā nebūs piemērojama. Šeit uzreiz rodas jautājums – kurš ES normatīvais akts turpmāk būs piemērojams uzturēšanas saistību lietās starp Dāniju un pārējām ES dalībvalstīm? Pirmajā brīdī varētu šķist, ka tā būs Briseles I Regula, jo 2005. gada 19. oktobrī Briselē tika parakstīts Nolīgums starp Eiropas Kopienu un Dānijas Karalisti par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās⁶³ (turpmāk – *Nolīgums ar Dāniju*), kas no 2007. gada 1. jūlija ir spēkā visās ES dalībvalstīs.⁶⁴ Taču situācija nav tik vienkārša, proti, Nolīguma ar Dāniju 3. panta 2. punkts nosaka: „Ja regulas [*domāta Briseles I Regula – autoru piebilde*] grozījumi tiek pieņemti, Dānija paziņo Komisijai lēmumu īstenot vai neīstenot šo grozījumu saturu.

⁵⁹ 2003. gada 27. novembra Padomes Regula (EK) Nr. 2201/2003 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi laulības lietās un lietās par vecāku atbildību un par Regulas (EK) Nr. 1347/2000 atcelšanu. OV L 338, 23.12.2003, 1.-29. lpp. (angļu valodā). Īpašais izdevums latviešu valodā, 2004, 19. nodaļa, 6. sējums, 243.-271. lpp.

⁶⁰ 2008. gada 18. decembra Padomes Regula (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās. OV L 7, 10.01.2009, 1.-79. lpp.

⁶¹ Protocol of 23 November 2007 on the Law Applicable to Maintenance Obligations, pieejams: http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.text&cid=133. Eiropas Savienības dalībvalstis, izņemot Dāniju un Apvienoto Karalisti, ir pievienojušās šim protokolam. Tam pievienojusies arī Serbija. Protokols šī Pētījuma sagatavošanas laikā protokols vēl nav stājies spēkā.

⁶² Skat. Council Decision of 30 November 2009 on the conclusion by the European Community of the Hague Protocol of 23 November 2007 on the Law Applicable to Maintenance Obligations (2009/941/EC). Official Journal L 331, 16.12.2009, p. 17-18, paras. 11, 12.

⁶³ Nolīgums starp Eiropas Kopienu un Dānijas Karalisti par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās. Oficiālais Vēstnesis L 299, 16.11.2005, 62. lpp.

⁶⁴ Informācija par dienu, kad stājās spēkā Nolīgums starp Eiropas Kopienu un Dānijas Karalisti par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās. Oficiālais Vēstnesis L 94, 04.04.2007, 70. lpp.

Paziņojumu sniedz laikā, kad tiek pieņemti grozījumi, vai 30 dienu laikā no to pieņemšanas”. No Regulas 4/2009 68. panta 1. punkta izriet, ka ar šo Regulu ir veikti grozījumi Briseles I Regulā, t.i., no materiālās piemērošanas jomas izslēdzot uzturēšanas saistības un pārnesot tās uz Regulu 4/2009. Tas nozīmē, ka uzturēšanas saistībām arī attiecībā uz Dāniju būs piemērojama Regula 4/2009, ciktāl tā groza Briseles I Regulu.⁶⁵

56. No iepriekš minētā izriet, ka Regulas 4/2009 68. panta 2. punktā minētā situācija attieksies tikai uz **Apvienoto Karalisti**, kas nozīmē, ka Latvijā (Lietuvā, Igaunijā) būs arī turpmāk jāpieņem izpildei Apvienotajā Karalistē izdotie EIR uzturēšanas saistību lietās. Savukārt Latvija (Lietuva, Igaunija) nevar apstiprināt savu valstu tiesu spriedumus par EIR, lai tos iesniegtu izpildei Apvienotajā Karalistē. Tātad Latvija (Lietuva, Igaunija) uzturēšanas saistību izpildei lietās uz Apvienoto Karalisti sūtīs Regulas 4/2009 20. panta 1. punkta b) apakšpunktā minēto I Pielikuma veidlapu.

57. Regulas 805/2004 2. panta 2.punkta a) apakšpunkts nosaka, ka Regula nav piemērojama arī jautājumiem, kas skar **testamentārās attiecības un mantošanu**. Tādējādi jautājumi par mantojuma dalīšanu, mantojuma prasībām un testamentiem, tostarp par testamentu spēkā esamību vai interpretāciju, ir izslēgti no Regulas materiālās piemērošanas jomas. Tomēr strīdi starp personām, kuras nav mantinieki, bet ir, piemēram, mantojuma administratori, trasts, pilnvarotā persona un parādnieks, ietilps Regulas 805/2004 tvērumā.⁶⁶ No 2015. gada 17. augusta būs piemērojama Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 650/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisko aktu akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības izveidi.⁶⁷

58. Regula 805/2004 nav piemērojama arī **bankrotiem un procedūrām, kas saistītas ar maksātnespējīgu sabiedrību vai citu juridisku personu likvidāciju, tiesas rīkojumiem, mierizlīgumiem un tamlīdzīgām procedūrām** (skat. Regulas 2. p. 2. punkta b) apakšpunktu). Bankrota un maksātnespējas pārrobežu jautājumus ES tiesiskajā telpā nosaka 2000. gada 29. maija Padomes Regula (EK) Nr. 1346/2000 par

⁶⁵ Skat. Komisijas paziņojumu „Eiropas Kopienas un Dānijas Karalistes Nolīgums par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās”. OV L 149, 12.06.2009, 80. lpp.

⁶⁶ Report on the Application of Regulation Brussels I in the Member States, by B., Hess, T., Pfeiffer, P., Schlosser [2007] Study JLD/C4/2005/03, para 52.

⁶⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 650/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisko aktu akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības izveidi. OV L 201, 27.07.2012, 107.-134. lpp.

maksātnespējas procedūrām.⁶⁸ Tā attiecas uz jautājumiem par kolektīvām maksātnespējas procedūrām, kas ir saistītas ar daļēju vai pilnīgu parādnieka mantas atsavināšanu un likvidatoru iecelšanu (skat. Regulas 1346/2000 1. p.). Izņēmums ir Regulas 1346/2000 25. panta 1. punktā paredzētie gadījumi, kuriem caur norādi uz 1968. gada 27. septembra Briseles konvenciju par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās⁶⁹ (turpmāk: *Briseles konvencija*) (tātad - norāde šobrīd attiecas arī uz Briseles I Regulu) būs piemērojama Regula 805/2004.⁷⁰ Šeit runa ir par nolēmumu maksātnespējas lietās eksekvatūras jeb izpildes atļaujas procedūrām. Regula 805/2004 būs piemērojama arī maksātnespējas administratoru aktīvu procesiem.⁷¹

59. Regula 805/2004 tomēr neattieksies uz **mierizlīgumiem un tamlīdzīgām procedūrām maksātnespējas lietās** (2. panta 2. punkta b) apakšpunkts). Tām būs piemērojama Regula 1346/2000, konkrēti, tās 25. pants. Bet, kā paskaidrots tālāk šajā Pētījumā, Regula būs piemērojama izlīgumiem (skat. 274. § un tālāk), kurus ir apstiprinājusi tiesa vai kas noslēgts tiesvedības laikā un publiskiem aktiem saskaņā ar Regulas 24. un 25. pantu.

60. Regulas 2. panta 2. punkta c) apakšpunkts nosaka, ka tā nav piemērojama arī **sociālā nodrošinājuma** lietās. Lietā *Gemeente Steenbergen v Luc Baten*⁷² EST norādīja, ka arī šis termins ir interpretējams neatkarīgi no nacionālām tiesībām un saskaņā ar Regulu par sociālo nodrošinājumu,⁷³ tādējādi jautājumi par slimības, maternitātes, invaliditātes, vecuma, bezdarbnieku u.c. pabalstiem neietilps Regulas 805/2004 tvērumā.⁷⁴ Lai gan prasībās starp publisko tiesību juridisko personu un pabalsta saņēmēju

⁶⁸ Padomes (EK) Regula Nr. 1346/2000 (2000. gada 29. maijs) par maksātnespējas procedūrām. *Oficiālais Vēstnesis* L 160, 30.06.2000, 1.-18. lpp. (angļu valodā). Īpašais izdevums latviešu valodā, 2004, 19. nodaļa, 1. sējums, 191.-208. lpp.

⁶⁹ 1968. gada 27. septembra Briseles konvencija par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās. *Oficiālais Vēstnesis* C 27, 26.01.1998, 1.-33. lpp.

⁷⁰ Skat. Rauscher, T. (Hrsg.). *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar*. München : Sellier, 2010, Art. 2 EG-VollstrTitelIVO (Pabst S.) S. 37

⁷¹ *Ibid.*

⁷² Skat. EKT 2002. gada 14. novembra spriedumu lietā: C-271/00 *Gemeenter Steenbergen v. Luc Baten* ECR, 2012, p. I-10489

⁷³ Tagad - Padomes Regula (EK) Nr. 883/2004 (2004. gada 29. aprīlis) par sociālo nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu, OV L 200, 2004. gada 30. aprīlis, 72-116. lpp.

⁷⁴ Skat.: Regulas 883/2004 3. pantu, kura 1. punkts nosaka jomas, uz kurām attiecas šī regula:

1. Šī regula attiecas uz visiem tiesību aktiem, kuri skar šādas sociālā nodrošinājuma jomas: a) slimības pabalsti; b) maternitātes un līdzvērtīgi paternitātes pabalsti; c) invaliditātes pabalsti; d) vecuma pabalsti; e) apgādnieka zaudējuma pabalsti; f) pabalsti sakarā ar nelaimes gadījumiem

nevarēs izmantot šo Regulu, tomēr prasībās pret trešajām personām, kas atbildīgas par kaitējuma radīšanu, tā būs piemērojama.⁷⁵

61. Regulas 2. panta 2. punkta d) apakšpunktā norādīts, ka Regula neattiecas uz **šķīrējtiesu**. Šobrīd ES neviena regula tieši neregulē arbitrāžas tiesības,⁷⁶ jo šo jomu nosedz starptautiskās konvencijas. Proti, visas ES dalībvalstis ir pievienojušās 1958. gada Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijai par ārvalsts šķīrējtiesas nolēmumu atzīšanu un izpildi (turpmāk: *Ņujorkas konvencija*).⁷⁷ Vairākas Eiropas valstis ir pievienojušās arī Eiropas Konvencijai par Starptautisko Komeršķīrējtiesu⁷⁸ (Igaunija un Lietuva šai konvencijai nav pievienojušās). Tādējādi ES procesuālās tiesības neregulē un nav attiecināmas uz starptautisko strīdu izšķiršanu šķīrējtiesā.

62. EST savā judikatūrā ir norādījusi, ka ar terminu „šķīrējtiesa” jāsaprot ne tikai šķīrējtiesas process, bet arī ar šķīrējtiesu saistītās procedūras valstu tiesās,⁷⁹ tāpēc ne šķīrējtiesas spriedumu, ne tiesas lēmumu saistībā ar šķīrējtiesas procesu, tostarp lēmumu par izpildu rakstu izsniegšanu, nevarēs apstiprināt par EIR.

63. Tomēr no pieejamās Latvijas tiesu prakses var secināt, ka Latvijas tiesās bieži tiek saņemti pieprasījumi izsniegt EIR par šķīrējtiesas spriedumiem⁸⁰ vai lūgumi apstiprināt

darbā un arodslimībām; g) apbedīšanas pabalsti; h) bezdarbnieka pabalsti; i) pirmspensijas pabalsti; j) ģimenes pabalsti.

⁷⁵ Report on the Application of Regulation Brussels I in the Member States, by B., Hess, T., Pfeiffer, P., Schlosser [2007] Study JLD/C4/2005/03, para 60.

⁷⁶ 1966. gadā tika mēģināts unificēt arbitrāžas tiesības, izstrādājot *Eiropas konvenciju par unificētām arbitrāžas tiesībām*. (European Convention Providing a Uniform Law on Arbitration. *CETS No. 056*, 1966). Minēto konvenciju sagatavoja Eiropas Padome ar mērķi unificēt nacionālos arbitrāžu likumus Eiropā, lai efektīvizētu arbitrāžu reģionā. Konvencijas pielikuma tekstu vajadzēja inkorporēt dalībvalstu nacionālajās tiesībās, lai gan tās bija brīvas regulēt tos jautājumus, ko konvencija neregulēja. Tomēr konvencija vēlamu atsauktību neguva (tai pievienojās tikai Austrija un Beļģija), un vēl joprojām tā nav spēkā.

⁷⁷ United Nations Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards. *330 UNTS* 38, 1968. Ņujorkas Konvencija par ārvalstu šķīrējtiesu nolēmumu atzīšanu un izpildīšanu: Latvijas Republikas starptautisks līgums [1958] Latvijas Vēstnesis Nr. 2815, 2003.

⁷⁸ European Convention on International Commercial Arbitration. *484 U.N.T.S.* 364, 1961. 2012. gada 9. jūlijā 31 dalībvalsts saskaņā ar United Nations Treaty Collection: http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mdsg_no=XXII-2&chapter=22&lang=en (skatīts 2012. gada 9. jūlijā).

⁷⁹ EKT 2009. gada 10. februāra spriedums lietā: *C-185/07 Allianz SpA v. Tanakers Inc.* ECR 2009, p. I-00663.

⁸⁰ Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2007. gada 13. novembra lēmums lietā Nr. 3-10-706/6-2007 [nav publicēts]; Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2008. gada 17. janvāra lēmums lietā Nr. 3.12-109/6 [nav publicēts], Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2010. gada 8. septembra lēmums lietā Nr. 3-12/3031/12-2008 [nav publicēts].

par EIR lēmumu par pastāvīgās šķīrējtiesas nolēmuma piespiedu izpildi.⁸¹ Piemēram, kādā lietā pirmās instances tiesa ir noraidījusi apstiprināt lēmumu par izpildu raksta izsniegšanu šķīrējtiesas nolēmuma piespiedu izpildei par EIR, pamatojoties uz CPL 132. panta piekto daļu, kas nosaka, ka tiesnesim ir jāatsakās pieņemt prasības pieteikums, ja strīdā starp tām pašām pusēm, par to pašu priekšmetu un uz tā paša pamata ir likumīgā spēkā stājies tiesas spriedums vai lēmums.⁸² Tātad tiesa ir uzskatījusi, ka lēmums par izpildu raksta izsniegšanu un lēmums par šī lēmuma apstiprināšanu par EIR ir strīds starp tām pašām pusēm, par to pašu priekšmetu un uz tā paša pamata. Šāds pamatojums nebūtu uzskatāms par pareizu. **Pirmkārt**, ar šādiem lēmumiem strīds netiek izskatīts pēc būtības. **Otrkārt**, kā jau minēts, lēmumu par šķīrējtiesas sprieduma piespiedu izpildi nevar apstiprināt ar EIR. Diemžēl, arī apgabaltiesa šo Regulā 805/2004 noteikto izņēmumu nav ievērojusi, bet norādījusi, ka Regula neierobežo prasītāja tiesības vairākkārt lūgt izsniegt EIR apstiprinājumu.⁸³ Tādējādi apgabaltiesa ne tikai pielīdzināja EIR nacionālajās tiesībās sastopamam izpildu rakstam, bet arī atsaucās uz Regulas 6. pantu, kas nosaka minimālās procesuālās prasības sprieduma apstiprināšanai par EIR. Šis Regulas izpratnē tiesas nolēmums, kas saistīts ar šķīrējtiesas procesu, nebūs uzskatāms par spriedumu 6. panta izpratnē, jo 2. panta 2. punktā ir ietverts izņēmums attiecībā uz šķīrējtiesām.

64. Latvijas tiesu praksē ir sastopami arī gadījumi, kad par EIR ir lūgts apstiprināt lēmumu par prasības nodrošināšanu pirms prasības celšanas šķīrējtiesā.⁸⁴ Tiesa ir noraidījusi šādu prasītāja lūgumu, pamatojoties uz Regulas 805/2004 3.pantu, norādot, ka lēmums par prasības nodrošināšanu pirms prasības celšanu nevar tikt uzskatīts par „neapstrīdētu” prasījumu. Papildus bija jānorāda, ka šādu lēmumu apstiprināšana par EIR neietilpst Regulas tvērumā. Tos var izpildīt saskaņā ar Briseles I Regulu, ņemot vērā EST judikatūru.⁸⁵

65. Tādējādi vēlreiz jāuzsver, ka **Regula 805/2004 netiks piemērota lietās, kas saistītas ar šķīrējtiesu.** Vēloties atzīt un izpildīt šķīrējtiesas spriedumu ārpus Latvijas, ieinteresētajai pusei ir jāizmanto Ņujorkas konvencijas mehānisms. Bet, ja puse, līdzīgi

⁸¹ Jelgavas tiesas 2011. gada 28. novembra lēmums lietā Nr. 3-12/0735 [nav publicēts].

⁸² Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2009. gada 29. janvāra lēmums lietā Nr. 3-12/031 [nav publicēts].

⁸³ Rīgas apgabaltiesas 2011. gada 12. septembra lēmums lietā Nr. 3-12/031 [nav publicēts].

⁸⁴ Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2009. gada 19. novembra lēmums lietā Nr. 3012/2278/1, 2009 [nav publicēts].

⁸⁵ Skat. EKT 1998. gada 17. novembra spriedums lietā: C-391/95 *Van Uden Maritime v. Kommanditgesellschaft in Firma Deco-Line and Others* ECR, 1998, p. I-07091.

kā iepriekš minētājā lietā, ir iesniegusi pieprasījumu apstiprināt šķīrējtiesa spriedumu par EIR, tiesnesis saskaņā ar CPL 541.¹ panta sesto daļu pieņem motivētu lēmumu par atteikšanos izsniegt EIR.

66. Jautājums, vai lieta ir Regulas materiālajā piemērošanas tvērumā, ir ļoti svarīgs, tomēr, kā secināms no Latvijas tiesu prakses, tiesas savos lēmumos tieši šo jautājumu nevērtē.

2.3. Ģeogrāfiskā piemērošanas joma

67. Regula 805/2004 ir piemērojama visās ES dalībvalstīs,⁸⁶ **izņemot Dāniju** (skat. Regulas 2. p. 3. p., kā arī preambulas 25. apsvērumu). Tas nozīmē, ka nolēmumam (izlīgumam vai publiskajam dokumentam), kuru apstiprina par EIR, jābūt pieņemtam kādā no ES dalībvalstīm (izņemot Dāniju). Attiecīgi šāds EIR būs izpildāms tikai kādā no ES dalībvalstīm (izņemot Dāniju).

68. Saskaņā ar Regulas 805/2004 preambulas 24. apsvērumu arī Apvienotajā Karalistē un Īrijā tā būs piemērojama. **Apvienotā Karaliste un Īrija** saskaņā ar Protokola par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumam, 3. pantu ir paziņojušas savu vēlmi piedalīties šīs Regulas pieņemšanā un piemērošanā.

69. Runājot par Regulas 805/2004 ģeogrāfiskās piemērošanas jomu, ir jāņem vērā arī atsevišķi noteikumi par dalībvalstu (Francijas, Spānijas, Portugāles, Somijas un Apvienotās Karalistes) **aizjūras zemēm un teritorijām**. Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību⁸⁷ (turpmāk – *LESD*) 355. pantu Regula **būs piemērojama:**

- 69.1. **Francijas** aizjūras departamentos - Gvadelupā, Martinikā, Gvajānā, Reinjonā, Sanbartelamī, Sanmartēnā;
- 69.2. **Spānijas** sastāvā esošajās Kanāriju salās (saskaņā ar *LESD* 349. p.);
- 69.3. Azoru salās (**Portugāle**) un Madeirā (**Portugāle**);

⁸⁶ Beļģijā, Bulgārijā, Čehijā, Vācijā, Igaunijā, Grieķijā, Spānijā, Francijā, Īrijā, Itālijā, Kiprā, Latvijā, Lietuvā, Luksemburgā, Ungārijā, Maltā, Nīderlandē, Austrijā, Polijā, Portugālē, Rumānijā, Slovēnijā, Slovākijā, Somijā, Zviedrijā, Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotajā Karalistē.

⁸⁷ Līguma par Eiropas Savienības darbību konsolidētā versija. Oficiālais Vēstnesis C 83, 30.03.2010, 47.lpp.

69.4. Ālandu salās (**Somija**), saskaņā ar 2. Protokolu Aktā par Austrijas Republikas, Somijas Republikas un Zviedrijas Karalistes pievienošanās nosacījumiem;

69.5. Eiropas teritorijās, pār kuru ārlietām ir atbildīga kāda no dalībvalstīm, piemēram, Gibraltārā.

70. Savukārt Regula **nebūs piemērojama** šādās teritorijās (skat. LESD 355. p. 2. un 5. d.):

70.1. Franču Polinēzijā, Jaunkaledonijā un piederīgajās teritorijās, Francijas Dienvidu un Antarktiskas teritorijās, Valisā un Futunā, Sanpjērā un Mikelonā, Majotē (**Francija**);

70.2. Antiļu salās un Arubā (**Nīderlande**);

70.3. Normandijas salās, Angiljā, Menas salā, Kaimanu salās, Folklandu salās, Dienviddžordžijas un Dienvidsendvičas salās, Montserratā, Pitkērnā, Sv. Helēnas salā un piederīgajās teritorijās, Džersijas salā, Britu Antarktiskas teritorijā, Britu Indijas okeāna teritorijā, Tērksas un Kaikosas salās, Britu Virdžīnu salās, Bermudu salās, Apvienotās Karalistes Akrotiri un Dhekelia suverēnajās bāzu teritorijās Kiprā (skat. LESD 355. p. 2. d; un 5. d. b) un c) punktu, kā arī II Pielikumu⁸⁸).

2.4. Piemērošana laikā

2.4.1. Stāšanās spēkā

71. Regulas 805/2004 33. panta latviešu tekstā teikts šādi:

*Šī regula stājas spēkā **2004. gada 21. janvārī**. To piemēro no 2005. gada 21. oktobra, izņemot 30., 31. un 32. pantu, kas piemērojami no 2005. gada 21. janvāra.*

72. Acīmredzot latviešu valodas teksts ir tapis, par pamatu ņemot Regulas tekstu tikai un vienīgi angļu valodā. Ar to arī ir izskaidrojama Regulas latviešu tekstā esošā kļūda par Regulas spēkā stāšanās gadu (īstenībā Regula stājas spēkā **2005. gada 21. janvārī**).

⁸⁸ II Pielikums Līgumam par Eiropas Savienības darbību. Oficiālais Vēstnesis C 83, 30.03.2010, 334. lpp.

Jāatzīst, ka angļu valodas tekstā šī kļūda ir jau izlabota⁸⁹. Tā būtu arī jāizlabo latviešu valodas oficiālajā tekstā.

73. Neskatoties uz Regulas spēkā stāšanos 2005. gada 21. janvārī, tās piemērošanu ES likumdevējs ir atlicis uz vēlāku laiku, diferencējot pēc attiecīgajiem Regulas pantiem: 1) Regulas normas (izņemot 30., 31. un 32. pantu) piemēro no 2005. gada 21. oktobra. 2) Regulas 30., 31. un 32. pantu piemēro agrāk – no 2005. gada 21. janvāra.

74. Tiesību normas (30.-32. p.), kas piemērojamas no 2005. gada 21. janvāra. Regulas **30. pants** nosaka dalībvalstu pienākumu iesniegt Eiropas Komisijai informāciju par labojumu un atsaukumu procedūrām (kas minētas Regulas 10. p. 2.punktā), pārskatīšanas procedūru (kas minēta Regulas 19. p. 1. punktā), valodām (kuras dalībvalstis pieļaus savā teritorijā saskaņā ar Regulas 20. p. 2. punkta „c“) un iestādēm (kas minētas Regulas 25. p.). Tātad šī tiesību norma ir adresēta tieši **dalībvalstīm**.

75. Regulas **31.pants** nosaka Eiropas Komisijas pienākumu izdarīt grozījumus Regulas pielikumos ietvertajās standarta veidlapās. Tātad minētā tiesību norma ir adresēta **Eiropas Komisijai**.

76. Visbeidzot, Regulas **32. pants** nosaka Komiteju, kas palīdz Eiropas Komisijai.

77. Tādējādi var secināt, ka minētās trīs tiesību normas ir piemērojamas agrāk nekā pārējās, ar mērķi sagatavot Regulu tās praktiskajai piemērošanai dalībvalstīs. Līdzīgus argumentus paudusi arī EST savā 2011. gada 17. novembra spriedumā lietā *Homawoo pret GMF Assurances*:

[..] likumdevējs ir tiesīgs nošķirt spēkā stāšanās dienu no tās dienas, no kuras ir piemērojams tā pieņemtais tiesību akts – piemērošanas dienu salīdzinājumā ar spēkā stāšanās brīdi atliekot uz vēlāku laiku. Šāda procedūra tostarp varētu atvieglot – tiklīdz tiesību akts ir stājies spēkā un sekojoši iekļauts Savienības tiesību sistēmā – dalībvalstīm vai Savienības iestādēm izpildīt, pamatojoties uz šo tiesību aktu, tām paredzētos pienākumus, kas ir nepieciešami šī tiesību akta turpmākai pilnīgai piemērošanai attiecībā uz visiem tiesību subjektiem, kas tajā minēti.⁹⁰

78. Tiesību normas, kas piemērojamas no 2005. gada 21. oktobra. Visas pārējās Regulas normas ir piemērojamas no 2005. gada 21. oktobra. Tas nozīmē, ka kreditori var

⁸⁹ Skat. Corrigendum to Regulation (EC) No 805/2004 of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 creating a European Enforcement Order for uncontested Claims (OJ L 143, 30.04.2004.). *Official Journal* L 97, 15.04.2005. p. 64.

⁹⁰ Eiropas Savienības tiesas 2011. gada 17. novembra spriedums lietā : C-412/10 *Homawoo pret GMF Assurances SA*, ECR [2011], p. 00000, para. 24.

sākt **iesniegt** dalībvalstu tiesās **pieteikumus** spriedumu, izlīgumu un publisko dokumentu apstiprināšanai par EIR tieši sākot ar šo datumu – 2005. gada 21. oktobri.

2.4.2. Pārejas noteikumi

79. Saskaņā ar Regulas **26. pantu**

Šī regula attiecas tikai uz pieņemtajiem spriedumiem, tiesā noslēgtiem vai tiesas apstiprinātiem izlīgumiem un dokumentiem, kas oficiāli sastādīti vai reģistrēti kā publiski akti, ja šīs darbības ir veiktas pēc tam, kad šī regula ir stājusies spēkā.

80. No minētās tiesību normas nav īsti skaidrs, kā tā būtu tulkojama kopā ar Regulas 33. pantu. Citiem vārdiem sakot, Regula gan stājās spēkā 2005. gada 21. janvārī, taču no šī datuma, kā jau iepriekš tika noskaidrots, ir piemērojams tikai Regulas 30., 31. un 32. pants.

81. 26. un 33. panta sistēmiskās interpretācijas rezultātā jāsecina, ka Regula ir piemērojama tiem spriedumiem, izlīgumiem un publiskajiem aktiem, kas sastādīti vai reģistrēti kā publiski akti **pēc 2005. gada 21. janvāra** (spēkā stāšanās dienas).⁹¹ Piemēram, ja spriedums Latvijas tiesā taisīts pēc 2005. gada 21. janvāra (spēkā stāšanās dienas), bet pirms 2005. gada 21. oktobra (piemērošanas dienas), tad Regula šādam spriedumam būs piemērojama un tas varēs tikt apstiprināts par EIR.

⁹¹ Skat. Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 26 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 196, 197.

2.5. Par Eiropas izpildes rīkojumu (EIR) apstiprināmie dokumenti

2.5.1. Par EIR apstiprināmā izpildu dokumenta jēdziens

82. Saskaņā ar Regulas 805/2004 3. panta 1. punkta 1. teikumu un 2. punktu
Šī regula attiecas uz spriedumiem, izlīgumiem un publiskiem aktiem par neapstrīdētiem prasījumiem. [...] Šo regulu piemēro arī nolēmumiem, kas pieņemti pēc tādu spriedumu, izlīgumu vai publisku aktu apstrīdēšanas, kas apstiprināti par Eiropas izpildes rīkojumiem.
83. „Neapstrīdēta prasījuma” jēdzienu skat. Regulas 805/2004 3. panta 1. punkta 2. teikumā; „prasījuma” jēdzienu skat. Regulas 4. panta 2. punktā. Minēto tiesību normu analīzi skat. šī pētījuma apakšnodaļā „Neapstrīdētā prasījuma jēdziens” (117. § un tālāk).
84. Regulas 805/2004 4. panta 1. punktā jēdziens „**spriedums**” tiek skaidrots kā jebkurš nolēmums, kas pieņemts kādas dalībvalsts tiesā, neatkarīgi no nolēmuma nosaukuma. Tas var būt dekrēts, rīkojums, lēmums vai izpildraksts, kā arī tiesas sekretāra pieņemts lēmums par izdevumu vai izmaksu noteikšanu.
85. No minētajām tiesību normām izriet, ka par EIR var apstiprināt:
- 85.1. tiesu spriedumus (to vidū dekrētus, rīkojumus, lēmumus vai izpildrakstus, kā arī tiesas sekretāra pieņemtus lēmumus par izdevumu vai izmaksu noteikšanu);
 - 85.2. izlīgumus;
 - 85.3. publiskus aktus;
 - 85.4. nolēmumus, kas pieņemti pēc tādu spriedumu, izlīgumu vai publisku aktu apstrīdēšanas, kas apstiprināti par Eiropas izpildes rīkojumiem.

2.5.1.1. Tiesu spriedumi

86. **Jēdziens „tiesa”**. Kā jau iepriekš tika minēts, jēdziena „spriedums” definīcija ietver sevī jebkuru nolēmumu, kas pieņemts kādas dalībvalsts tiesā, neatkarīgi no nolēmuma nosaukuma. Šeit uzreiz ir jāatzīmē, ka nolēmumam jābūt pieņemtam kādā no dalībvalsts **tiesām**. Regula 805/2004 nedod jēdziena „tiesa” legāldefinīciju, tādēļ šeit

būtu jāpiemēro tā pati izpratne, ko piemēro Briseles I Regulas interpretācijā, proti, arī saskaņā ar Briseles I Regulas 32. pantu:

„*Spriedums*” ir visi spriedumi, kas pieņemti kādas dalībvalsts **tiesā** vai tribunālā, neatkarīgi no tā nosaukuma, tostarp dekrēts, rīkojums, lēmums vai izpildraksts, kā arī izmaksu vai izdevumu noteikšana, ko veic tiesas ierēdnis.

87. Starptautiskā civilprocesa zinātnē ir izstrādāti vairāk vai mazāk skaidri kritēriji, pēc kuriem noteikt, vai attiecīgā tiesa ir „tiesa” Briseles I Regulas un līdz ar to arī Regulas 805/2004 izpratnē. Šie kritēriji ir šādi:⁹²

87.1. Tiesai ir jābūt neatkarīgai no pārējām valsts iestādēm un jāietilpst valsts tiesu sistēmā. Arī EST lietā *Solokleinmotoren v. Boch* ir noteikusi, ka nolēmumam jābūt pieņemtam dalībvalsts tiesu iestādē, kurai ir autoritatīvas lemšanas tiesības strīdos starp pusēm.⁹³

87.2. Procesam šajā tiesā jānotiek saskaņā ar sacīkstes principu un ievērojot pušu aizstāvības tiesības. Šeit gan uzreiz jāpiebilst, ka lietā *Maersk Olie* EST šo kritēriju mīkstināja, nosakot, ka, pat ja nolēmums ticis pieņemts procesā, kas nav sacīkstes process, atsevišķi nolēmumi (konkrētajā lietā – Nīderlandes tiesas izdots rīkojums, ar kuru pagaidu kārtībā tiek noteikts kuģa īpašnieka atbildības ierobežojuma summas apmērs) var tikt uzskatīti par „spriedumiem” Briseles I Regulas izpratnē, ja tie var tikt pakļauti debatēm saskaņā ar sacīkstes principu.⁹⁴

87.3. Attiecīgajā starptautiskajā vai ES normatīvajā tiesību aktā var būt noteikti īpaši gadījumi, kuros konkrēta administratīvā iestāde šo normatīvo aktu izpratnē ir uzskatāma par „tiesu”. Regulas 805/2004 4. panta 7. punktā ir vērojama šāda situācija, proti, Zviedrijā saīsinātās tiesāšanās procedūrās par maksājumu veikšanas atgādinājumiem (*betalningsföreläggande*) termins „tiesa” ietver Zviedrijas izpildes iestādi (*kronofogdemyndighet*).⁹⁵ Autoruprāt, 4. panta 7.

⁹² Gaudemet-Tallon, H.. *Compétence et exécution des jugements en Europe*. 4e édition. Paris: L.G.D.J., 2010, p. 375-377; Gothot, P., Holleaux, D. *La Convention de Bruxelles du 27 Septembre 1968*. Paris: Jupiter, 1985, p. 131.

⁹³ Eiropas Savienības (bij. Kopienu) tiesas 1994. gada 2. jūnija spriedums lietā: C-414/92 *Solokleinmotoren v. Boch*, ECR [1994], p. I-02237, para. 17.

⁹⁴ Eiropas Savienības (bij. Kopienu) tiesas 2004. gada 14. oktobra spriedums lietā: *Maersk Olie*, ECR [2004], p. I-09657, para. 50.

⁹⁵ Līdzīga situācija vērojama arī Briseles I Regulas 62. Pantā, saskaņā ar kuru „Zviedrijā saīsinātās tiesāšanās procedūrās par atgādinājumiem veikt maksājumus (*betalningsföreläggande*) un palīdzību (*handräckning*), termins „tiesa” ietver „Zviedrijas naudas piedzīšanas dienestu” (*kronofogdemyndighet*)”.

punktā noteiktā jēdziena „tiesa“ izpratne nav paplašināma. Tas izriet arī no EST ģenerālvokāts E. Šarpstones (*E.Sharpstone*) 2012. gada 13. septembra secinājumiem lietā *Radziejewski*, kuros norādīts, ka Brisele I Regula (līdz ar to arī Regula 805/2004 – *autoru piezīme*] nav jāpiemēro parādu dzēšanas lēmumiem, kurus izdod Zviedrijas izpildes iestāde (*kronofogdemyndighet*) saskaņā ar Zviedrijas likumu „Par parādu dzēšanu“.⁹⁶ Turklāt Zviedrijas izpildes iestāde (*kronofogdemyndighet*) ir administratīva iestāde, kura, izņemot gadījumus, kas ietverti Brisele I Regulas 62. pantā [un līdz ar to arī Regulas 805/2004 4. panta 7. punktā – *autoru piezīme*] nav „tiesa” ne Briseles I Regulas, nedz arī Regulas 805/2004 izpratnē.⁹⁷

88. Jēdziens „spriedums”. Pēc tam, kad ir noskaidrots, ka nolēmums ir pieņemts „tiesā” Regulas 805/2004 izpratnē, ir vēl arī jāpārlicinās, ka tas ir „spriedums” Regulas 805/2004 4. panta 1. punkta nozīmē.

89. „Sprieduma” nosaukumam nav nozīmes; tas var tikt saukts par „dekrētu”, „rīkojumu”, „lēmumu”, „izpildrakstu” u.tml. Tas tādēļ, ka dažādās ES dalībvalstīs viena un tā paša satura „spriedums” var saukties dažādi. Svarīgi atzīmēt, ka jēdziens „spriedums” ir tulkojams **autonomi**, nevis saskaņā ar dalībvalstu nacionālajiem normatīvajiem tiesību aktiem.⁹⁸ Tā kā Regulas 805/2004 4. panta 1. punkts ir identisks Briseles I Regulas 32. pantam, tad pirmajam piemēro to pašu interpretāciju, ko otrajam.

90. Diemžēl, Regulas 805/2004 latviešu tekstā tiek lietota ļoti **neprecīza juridiskā terminoloģija**, kas atsevišķos gadījumos var novest pie Regulas 4. panta 1. punkta nepareizas iztulkošanas un piemērošanas. Salīdzinājumam, vācu un franču valodas tekstos runa ir nevis par „spriedumu”, bet gan „nolēmumu”⁹⁹ (vāc; - *Entscheidung*; fr. – *décision*). Attiecīgi pārējo dokumentu uzskaitījumam latviešu valodas tekstā būtu jābūt

⁹⁶ Eiropas Savienības tiesas ģenerālvokātes E.Šarpstones (*E.Sharpstone*) 2012. gada 13. septembra secinājumi lietā: C-461/11 *Radziejewski*, para. 40. Pieejams: eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62011CC0461:LV:HTML.

⁹⁷ Turpat, para. 41.

⁹⁸ Rauscher, T. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen. München, Heidelberg : Sellier, 2004, S. 22; Bittmann, D.-C. Das Gemeinschaftsgeschmacksmuster im Europäischen Zivilprozessrecht. *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts (IPRax)*, Heft 5 (September/Oktober), 2012, S. 415.

⁹⁹ Acīmredzot Regulas 805/2004 latviešu valodas teksts ir tapis, ņemot par pamatu tekstu angļu valodā.

šādam: „[...] tostarp *spriedums, lēmums, rīkojums* vai *izpildes pavēle*, kā arī tiesas amatpersonas pieņemts *lēmums par tiesāšanās izdevumiem*“.¹⁰⁰

91. Jēdzienā „spriedums“ ietilpst arī atsevišķi izpildes pavēļu veidi. Ņemot vērā EST judikatūru (skat. lietu *Klomps v. Michel*, 166/80), arī Latvijas rajona (pilsētas) tiesu zemesgrāmatu nodaļu tiesnešu **lēmumi par saistību piespiedu izpildi** (CPL 406.⁹ pants) Regulas 805/2004 izpratnē ir uzskatāmi par „spriedumiem“ un var tikt apstiprināti par EIR, ja ir ievēroti minimālie procesuālie standarti. CPL 406.⁶ panta pirmā daļa šos minimālos procesuālos standartus ievēro (atbilst Regulas 805/2004 13. panta 1. punkta a) un c) apakšpunktā ietvertajiem minimālajiem procesuālajiem standartiem). Papildus jāatzīmē, ka Latvijas CPL 50.¹ nodaļā („Saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtībā“) paredzētais saistību izpildīšanas process var tikt piemērots tikai tad, ja parādnieka dzīvesvieta vai atrašanās vieta ir Latvijā (skat. CPL 406.¹ p. 2.d. 3.punktu un 406.² p. 2. d.). Tādēļ vajadzība lēmumu par saistību piespiedu izpildi apstiprināt par EIR radīsies tikai tad, ja šāda parādnieka (kurš dzīvo vai atrodas Latvijā) īpašums, uz kuru vēršama piedziņa, atrodas kādā citā ES dalībvalstī (izņemot Dāniju), vai arī parādnieks jau pēc tiesas lēmuma pieņemšanas ir izbraucis uz kādu no ES dalībvalstīm (izņemot Dāniju).

92. „Spriedumam“ nav obligāti jābūt spēkā esošam; galvenais, ka tam piemīt **izpildāmība**. Sīkāk par to skat. šī pētījuma apakšnodaļu „Sprieduma izpildāmība” (skat. 152. § un tālāk).

93. Arī **aizmuguriski spriedumi** ietilpst jēdzienā „spriedums”,¹⁰¹ ja vien to pieņemšanā bijuši ievēroti minimālie procesuālie standarti. No Regulas 3. panta 1. punkta b) apakšpunkta izriet, ka Regula būs piemērojama arī Vispārējo tiesību (*Common Law*) sistēmā esošajiem aizmuguriskajiem spriedumiem (*default judgments*). Šis aizmuguriskā sprieduma veids ir īpatnējs ar to, ka tas tiek pamatots ar parādnieka prombūtni un tajā nav

¹⁰⁰ Salīdzinājums skat.: vāc.: „[...] wie Urteil, Beschluss, Zahlungsbefehl oder Vollstreckungsbescheid, einschließlich des Kostenfestsetzungsbeschlusses eines Gerichtsbediensteten“; fr.: „[...] telle qu'arrêt, jugement, ordonnance ou mandat d'exécution, ainsi que la fixation par le greffier du montant des frais du procès“.

¹⁰¹ Wagner, R. Die neue EG-Verordnung zum Europäischen Vollstreckungstitel. *IPRax*, 2005, Heft 3, S. 192, 193; D'Avout, L. La circulation automatique des titres exécutoires imposée par le règlement 805/2004 du 21 avril 2004. *Revue critique du droit international privé*. 2006, n° 1 (janvier-mars), p. 22; Stein, A. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen tritt in Kraft – Aufruf zu einer nüchternen Betrachtung. *IPRax*, 2004, Heft 3, S. 187.

ietverti citi papildu paskaidrojumi par prasības pamatotību.¹⁰² Tiesību zinātnē līdz šim tika norādīts, ka šādi aizmuguriskie spriedumi nevarētu ietilpt Briseles I Regulas 32. panta tvērumā, jo, ja parādnieks neierodas, pieteicēja argumenti tiesā tiek automātiski pieņemti,¹⁰³ tiesai tos neskatot pēc būtības. Tomēr EST savā 2012. gada 6. septembra spriedumā lietā *Trade Agency* būtībā pieļāva Briseles I Regulas mehānisma piemērošanu šādiem aizmuguriskiem spriedumiem, nosakot, ka Briseles I Regulas 34. panta 1. punkts izpildes dalībvalstī nevar tikt piemērots, lai, pamatojoties uz publiskās kārtības (*ordre public*) pārkāpumu, atteiktu tāda aizmuguriska sprieduma izpildi, ar kuru lieta izlemta pēc būtības un kas neietver ne prasības priekšmeta, ne pamatojuma vērtējumu un neietver nekādu sprieduma motivāciju. Vienīgais izņēmums pieļaujams tikai tad, ja, izvērtējot procesu kopumā un ņemot vērā visus attiecīgos apstākļus, izpildes valsts tiesai šķiet, ka ar šo aizmugurisko spriedumu acīmredzami un pārmērīgi ir pārkāptas atbildētāja tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu.¹⁰⁴

94. Latvijas CPL 22.¹ nodaļā paredzētais Latvijas tiesu aizmuguriskais spriedums¹⁰⁵ arī ietilpst Regulas 805/2004 4. panta 1. punkta tvērumā, ar nosacījumu, ka tas atbilst Regulas 6. pantā izvirzītajiem kritērijiem. Šeit jāņem vērā, ka Latvijas tiesa nevar taisīt aizmugurisku spriedumu lietās, kurās atbildētāja dzīvesvieta vai atrašanās vieta nav Latvijas Republikā. Tomēr tad, ja atbildētāja (kura kustamā manta atrodas kādā citā ES dalībvalstī) dzīvesvieta vai atrašanās vieta ir Latvijā, tiesa šādu spriedumu var taisīt un vēlāk apstiprināt par EIR. Jāatzīmē, ka Regulā esošais jēdziens „aizmugurisks spriedums” ir plašāks, nekā CPL 22.¹ nodaļa, un ietver arī tādus spriedumus, kas taisīti lietās, kurās atbildētājs nav ieradies uz tiesas sēdi pēc vairākkārtējas tiesas sēžu atlikšanas (skat. CPL 210. p.).

¹⁰² Ģenerālvokātes J.Kokotes (*J.Kokott*) 2012. gada 26. aprīļa slēdziens lietā: C- 619/10 *Trade Agency v. Seramico Investments*, 63. punkts. Pieejams šeit: www.europa.eu.

¹⁰³ Gaudemet-Tallon H., *Compétence et exécution des jugements en Europe*. 4e édition. Paris : L.G.D.J., 2010, p. 376.

¹⁰⁴ Eiropas Savienības tiesas 2012. gada 6. septembra spriedums lietā : C-619/10 *Trade Agency v. Seramico Investments*, ECR [2012], p. 00000, para. 62..

¹⁰⁵ Saskaņā ar CPL 208.¹ pantu **aizmugurisks spriedums** ir spriedums, ko pēc prasītāja lūguma pirmās instances tiesa taisa lietā, kura atbildētājs nav sniedzis paskaidrojumus par prasību un nav ieradies pēc tiesas aicinājuma, nepaziņojot neierašanās iemeslu.

2.5.1.2. Lēmumi par tiesāšanās izdevumiem

95. Spriedumā inkorporētie lēmumi. Saskaņā ar Regulas 805/2004 7. pantu:

Ja spriedums ietver izpildāmu lēmumu par tiesāšanās izdevumiem, ieskaitot procentus, tas jāapstiprina par EIR arī attiecībā uz šiem izdevumiem, ja vien parādnieka tiesas procesa gaitā saskaņā ar izcelsmes valsts tiesību aktiem nav īpaši cēlis iebildumus pret savu pienākumu segt šādas izmaksas.

96. Šeit runa ir par tiem gadījumiem, kuros pašā spriedumā ir izlemts jautājums par tiesāšanās izdevumu piedziņu. Latvijas CPL 193. panta sestā daļa nosaka, ka sprieduma rezolutīvajā daļā tiesnesis cita starpā norāda arī, kam un kādā apmērā maksājami tiesāšanās izdevumi. Tātad spriedumus par neapstrīdētiem naudas prasījumiem var apstiprināt par EIR arī attiecībā uz tiesāšanās izdevumu piedziņu. Jāņem vērā, ka pamatlietai (par kuru taisīts spriedums un t.sk. arī piedzīti tiesāšanās izdevumi) ir jāietilpst Regulas 805/2004 materiālās piemērošanas sfērā (skat. Regulas 2. p.).¹⁰⁶

97. No Regulas 805/2004 7. panta izriet, ka pati pamatprasība (kas ietilpst Regulas materiālās piemērošanas sfērā) var būt arī apstrīdēta, vai nebūt naudas prasība, taču, ja parādnieks nav apstrīdējis tieši tiesāšanās izdevumu daļu, spriedums daļā par tiesāšanās izdevumiem var tikt apstiprināts par EIR.¹⁰⁷ Tas tālāk izriet arī no Regulas 805/2004 8. panta saskaņā ar kuru „Ja šīs regulas prasībām atbilst tikai atsevišķas sprieduma daļas, tad šīm daļām izsniedz daļēju Eiropas izpildes rīkojuma apstiprinājumu.” Patiesībā tiesnesim, kas lemj jautājumu par EIR izdošanu, ir jāskatās (atsevišķi jāpārbauda pamatprasījuma un tiesāšanās izdevumu apstrīdēšanas fakts):

97.1. vai pamatprasība par naudas piedziņu ir apstrīdēta, vai nē;

97.2. vai tieši tiesāšanās izdevumi ir apstrīdēti, vai nē.

97.3. vai apstrīdēti ir abi elementi.

98. Atkarībā no pārbaudes rezultātiem, tiesneša rīcība būs šāda :

¹⁰⁶ Rauscher T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht Kommentar. München : Sellier, 2010, S. 94 (Art. 7 EG-VollstrTitel, Pabst S.).

¹⁰⁷ *Ibid.*, (Art. 7 EG-VollstrTitel, Pabst S.), S. 94, 95.

Nr.p.k.	Spriedumā esošā pamatprasība par naudas summu	Spriedumā inkorporētais jautājums par tiesāšanās izdevumiem	Rezultāts
1.	Apstrīdēta	Apstrīdēts	Nevar izdot EIR (Regulas 3. p. 1. d.; 6. un 7. p.).
2.	Apstrīdēta	Neapstrīdēts	Var izdot EIR par spriedumu tikai daļā par tiesāšanās izdevumiem (Regulas 7. un 8. p.).
3.	Neapstrīdēta	Apstrīdēts	Var izdot EIR par spriedumu tikai daļā par pamatprasību, nevis par tiesāšanās izdevumiem (Regulas 7. un 8. p.).
4.	Neapstrīdēta	Neapstrīdēts	Var izdot EIR par visu spriedumu (t.i., gan daļā par pamatprasību, gan daļā par tiesāšanās izdevumiem). (Regulas 7. p.).

99. Tiesāšanās izdevumu apstrīdēšanas forma. Parādniekam ir īpaši jāapstrīd jautājums par tiesāšanās izdevumiem. Šādas apstrīdēšanas termiņu un procesuālo formu nosaka sprieduma izcelsmes valsts tiesību akti (skat. Regulas 805/2004 7. p.). Ja šī forma vai termiņi nav ievēroti, jautājums par tiesāšanās izdevumiem uzskatāms par neapstrīdētu Regulas 805/2004 3. un 7. panta izpratnē.¹⁰⁸ Jēdziens „īpaši apstrīdēt“ nozīmē to, ka parādniekam savos rakstveida paskaidrojumos vai tiesas sēdes laikā ir konkrēti jānorāda, ka viņš apstrīd savu pienākumu segt tiesāšanās izdevumus (pat, ja viņš pamatprasību atzīst pilnīgi vai daļēji). Ja parādnieks savos paskaidrojumos ir apstrīdējis visu prasījumu (t.i., pilnībā neatzīst kreditora prasījumu), atsevišķi nenorādot uz tiesāšanās izdevumiem, tad šī apstrīdēšana attieksies arī uz jautājumu par tiesāšanās izdevumiem. Un otrādi, ja parādnieks nav apstrīdējis pamatprasījumu, tad arī jautājums par tiesāšanās izdevumiem jāuzskata par neapstrīdētu. Autoruprāt, Regulas 805/2004 7. pantā lietotā frāze „iebildumi pret savu pienākumu segt šādas izmaksas“ būtu jāattiecina ne tikai uz pienākumu maksāt, vai nemaksāt tiesāšanās izdevumus, bet arī attiecībā uz šo izdevumu apmēru (aprēķinu). Šāds secinājums izriet no Regulas 3. panta 1. punktā un 4. panta 2. punktā autonomi

¹⁰⁸ *Ibid.*, (Art. 7 EG-VollstrTitel, Pabst S.), S. 95; Riedel, E. *Europäischer Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen*. Köln: Deubner Verlag, 2005, S. 6.

skaidrotajiem „prasījuma neapstrīdēšanas“ veidiem attiecībā uz prasījumiem par konkrētas naudas summas samaksu, taču pēc analogijas tas būtu piemērojams arī tiesāšanās izdevumu un to summas lieluma jautājumiem. Latvijas CPL 148. panta otrā daļa gan tieši neparedz, ka atbildētājam savos paskaidrojumos *obligāti* jānorāda, vai viņš piekrīt vai nepiekrīt prasības pieteikumā norādīto tiesāšanās izdevumu apmēram. Taču tas viņam neliedz savos rakstveida paskaidrojumos uz to vērst tiesas uzmanību. Tas pats attiecas uz civillietas iztiesāšanas stadiju, kurā atbildētājam ir iespējas tiesas sēdē sniegt savus paskaidrojumus. Rezultātā tiesa, taisot spriedumu, vadās pēc tiesas sēdē pārbaudītajiem pierādījumiem (arī attiecībā uz tiesāšanās izdevumiem), kā arī CPL 193. panta sestās daļas (kas nosaka, ka sprieduma rezolutīvajā daļā tiesa cita starpā arī norāda, kam un kādā apmērā maksājami tiesāšanās izdevumi) un 41. un/vai 44. panta.

100. Daļējs EIR apstiprinājums ir iespējams vairākās situācijās:¹⁰⁹

- 100.1. ja ne visi spriedumā izlemtie prasījumi ir naudas prasījumi;
- 100.2. ja ne visi spriedumā izlemtie prasījumi ir neapstrīdēti;
- 100.3. ja ne visi spriedumā izlemtie prasījumi ietilpst Regulas 805/2004 materiālās piemērošanas jomas *ratione materiae*.
- 100.4. ja ne visi spriedumā izlemtie prasījumi atbilst pārējām Regulā 805/2004 izvirzītajām prasībām.

101. Ja par spriedumu var tikt izsniegts tikai daļējs EIR apstiprinājums, piedzinējam, kurš prasa izsniegt EIR, būtu savā lūgumā (CPL 541.¹ p. 1. d.) jānorāda, par kurām sprieduma daļām viņš lūdz izsniegt EIR.¹¹⁰ CPL 541.¹ panta pirmajā daļā gan nav konkrēti norādīts, ka piedzinējs var iesniegt tiesai lūgumu par daļēja EIR izsniegšanu, taču tas izriet no Regulas 8. panta un minētās CPL normas sistēmiskās interpretācijas.

102. Atsevišķi nolēmumi. Par EIR var tikt apstiprināti papildspriedumi par tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanu, ja ir ievēroti visi pārējie Regulā 805/2004 izvirzītie priekšnoteikumi (piemēram, parādnieks nav apstrīdējis šo izdevumu apmēru, ir ievēroti minimālie procesuālie standarti, u.tml.). Procesam, kurā pieņemts šāds papildspriedums par tiesāšanās izdevumiem, ir jābūt patstāvīgam, t.i., atsevišķam no pamatlietas

¹⁰⁹ *Ibid.*, (Art. 8 EG-VollstrTitel, Pabst S.), S. 99.

¹¹⁰ *Ibid.*, (Art. 8 EG-VollstrTitel, Pabst S.), S. 100.

izskatīšanas procesa (skat. CPL 201. p. 3. d.).¹¹¹ Tātad ir divi pamatnoteikumi: **pirmkārt**, atsevišķs process, kurā skata jautājumu par tiesāšanās izdevumiem, un, **otrkārt**, atsevišķs nolēmums, kurā izlemts jautājums par tiesāšanās izdevumiem. Šādam nolēmumam (papildspriedumam) arī ir jāietilpst Regulas 805/2004 materiālās piemērošanas laukā (skat. Regulas 2. p.).¹¹² Līdz ar to arī parādnieka iebildumiem procesā par papildspriedumu jāattiecas tikai un vienīgi uz tiesāšanās izdevumiem (nevis pamata lietu). Ja parādnieks šādus iebildumus tieši par tiesāšanās izdevumiem nav iesniedzis saskaņā ar CPL, tad papildspriedums par tiesāšanās izdevumu piedziņu uzskatāms par neapstrīdētu Regulas 805/2004 3. panta 1. punkta izpratnē un ir apstiprināms par EIR (ja ir bijuši ievēroti minimālie procesuālie standarti gadījumā, kad parādnieks nav piedalījies jautājuma par papildspriedumu izskatīšanas procesā).¹¹³

2.5.1.3. Izlīgumi

103. Saskaņā ar Regulas 805/2004 24. pantu

Izlīgumu, kas attiecas uz prasījumu 4. panta 2. punkta izpratnē, ko ir apstiprinājusi tiesa vai kas noslēgts tiesvedības gaitā un ir jāizpilda dalībvalstī, kurā tas bija apstiprināts vai noslēgts, apstiprina par Eiropas izpildes rīkojumu, izmantojot II Pielikumā sniegto veidlapas paraugu, iesniedzot pieprasījumu tiesai, kura izlīgumu apstiprinājusi vai kurā tas noslēgts.

104. No minētās tiesību normas, kā arī Regulas 3. panta 1. punkta izriet, ka par EIR var apstiprināt ne tikai spriedumus, bet arī izlīgumus. Izlīguma jēdziens Regulā 805/2004 nav autonomi definēts, tādēļ tā autonomajai iztulkošanai ir piemērojama tā pati izpratne, kas Briseles I Regulas 58. pantā attiecībā uz izlīgumiem.¹¹⁴ Šeit talkā jāņem EST līdzšinējā judikatūra par Briseles I Regulas 58. panta interpretāciju. Lietā *Solo Kleinmotoren* EST noteica, ka izlīguma raksturīgākās īpašības ir sekojošas: **pirmkārt**, izlīguma gadījumā

¹¹¹ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 7 EG-VollstrTitel (Pabst S.), S. 97.

¹¹² Rauscher, T. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen. München, Heidelberg : Sellier, 2004, S. 22.

¹¹³ Péroz, H. Le règlement CE n° 805/2004 du 21 avril 2004 portant création d'un titre exécutoire européen pour les créances incontestées. Journal du droit international. 2005, n° 3 (Juillet-Août-Septembre), p. 646.

¹¹⁴ Rauscher, T. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen. München, Heidelberg : Sellier, 2004, S. 22; Wagner R. Die neue EG-Verordnung zum Europäischen Vollstreckungstitel.. *IPRax*, 2005, Heft 3, S. 192.

tiesa nespriež tiesu, t.i., neizlemj pēc būtības strīdu starp pusēm. **Otrkārt**, izlīgumam piemīt līguma daba, jo tā saturs ir atkarīgs no pušu gribas.¹¹⁵

105. Lai izlīgumu saskaņā ar Regulas 805/2004 24. pantu varētu apstiprināt par EIR, tam jābūt:

- 105.1. apstiprinātam tiesā vai noslēgtam tiesā procesa gaitā;
- 105.2. jāattiecas uz prasījumu Regulas 4. panta 2. punkta izpratnē, t.i., tam jābūt par konkrētas naudas summas samaksu, kuras samaksas termiņš ir norādīts izlīgumā vai jau ir iestājies;¹¹⁶
- 105.3. prasījumam, uz kuru attiecas izlīgums, jābūt neapstrīdētam Regulas 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē, t.i., parādniekam ir skaidri jāpiekrīt prasījumam;
- 105.4. prasījumam jāietilpst Regulas 805/2004 materiālās piemērošanas jomā (skat. Regulas 2. p.);
- 105.5. Izlīgumam jābūt izpildāmam.

106. Lai izlīgumu apstiprinātu par EIR, nav nepieciešams, lai:

- 106.1. būtu ievēroti minimālie procesuālie standarti (tas izriet no Regulas 12. panta 1. Punkta);
- 106.2. būtu ievērotas Regulas 6. panta 1. punktā noteiktās prasības (to vidū par patērētāju noslēgtajiem līgumiem); skat. Regulas 24. panta 3. Punktu;
- 106.3. Latvijas CPL 27. nodaļā noteiktā izlīgumu apstiprināšanas procedūra atbilst Regulas 805/2004 prasībām, proti, tiesa pieņem lēmumu, ar kuru apstiprina izlīgumu un izbeidz tiesvedību lietā (CPL 228. p.2. d.) un šāds ar tiesas lēmumu apstiprināts izlīgums ir izpildāms, ievērojot tiesas spriedumu izpildes noteikumus (CPL 228. p. 3. d.), t.i., izdodot izpildu rakstu (CPL 540. p. pirmā daļa), vai uzreiz šādu lēmumu apstiprinot par EIR (CPL 541.¹ p. 1. d.), izrakstot Regulas 805/2004 II Pielikumā esošo veidlapu.

¹¹⁵ Eiropas Savienības tiesas 1994. gada 2. jūnija spriedums lietā : C-414/92 *Solo Kleinmotoren*, ECR [1994], p. I-02237, paras. 17, 18.

¹¹⁶ Riedel, E. *Europäischer Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen*. Köln : Deubner Verlag, 2005, S. 5.

2.5.1.4. Publiskie akti

107. Saskaņā ar Regulas 805/2004 25. pantu publiskus aktus var apstiprināt par EIR:

Publisku aktu par prasījumu 4. panta 2. punkta izpratnē, kas jāizpilda vienā dalībvalstī, iesniedzot pieprasījumu izcelsmes dalībvalsts ieceltajai iestādei, apstiprina par Eiropas izpildes rīkojumu, izmantojot III Pielikumā sniegto veidlapas paraugu.

108. Jēdziena „publiskis akts“ *autonoms* skaidrojums sniegts Regulas 4. panta 3. punktā (kā arī 25. p. 1. punktā): **“Publiskis akts” ir:**

108.1. Dokuments, kas oficiāli sastādīts vai reģistrēts kā publiskis akts un kura autentiskums

108.1.1. ir atkarīgs no paraksta un dokumenta satura; un

108.1.2. kuru ir izdevusi valsts iestāde, ko šim nolūkam pilnvarojusi dalībvalsts, kurā tas izdots;

vai arī

108.2. ar administratīvu iestādi noslēgta vai tās autentificēta vienošanās par uzturēšanas pienākumu.”

108.3. izpildāms tā izcelsmes dalībvalstī (skat. Regulas 25. p. 1. punktu).

109. Šī autonomā definīcija balstās uz EST līdzšinējo judikatūru par Brisele I Regulas 57. panta skaidrojumu, proti, spriedumu *Unibank*¹¹⁷ lietā.¹¹⁸ Minētajā lietā EST noteica šādus trīs kumulatīvus kritērijus:

109.1. dokumenta (akta) autentiskumu ir noteikusi publiskā iestāde;

109.2. dokumenta (akta) autentiskums attiecas ne tikai uz parakstu, bet arī dokumenta saturu; un

109.3. dokumentam (aktam) jābūt izpildāmam tā izcelsmes dalībvalstī.¹¹⁹

110. Latvijā ir iestādes, kuras ir tiesīgas izdot publiskus aktus Regulas 4. panta 3. punkta izpratnē (piemēram, zvērināti notāri, bāriņtiesas, Latvijas konsuli ārvalstīs), taču šiem publiskajiem aktiem trūkst izpildāmības (skat. Regulas 25. p. 1. punktu). Pēdējā

¹¹⁷ Eiropas Savienības tiesas 1999. gada 17. jūnija spriedums lietā: C-260/97 *Unibank v. Flemming G. Christensen*, ECR [1999], p. I-03715, paras. 15, 17, 18.

¹¹⁸ Callé, P. L'acte authentique établi à l'étranger: Validité et exécution en France. *Revue critique de droit international privé*. 2005, n° 94 (3) (juillet-septembre), p. 398.

¹¹⁹ Eiropas Savienības tiesas 1999. gada 17. jūnija spriedums lietā: C-260/97 *Unibank v. Flemming G. Christensen*, ECR [1999], p. I-03715, paras. 15, 17, 18.

nozīmē to, ka nolēmums vispār var tikt izpildīts jeb nodots piespiedu izpildei. Izpildāmība ir publiskās varas institūcijas pieņemta nolēmuma obligātuma sastāvdaļa, kas izpaužas spējā vērsties pie piespiedu izpildes iestādēm, lai panāktu nolēmumā ietvertu konkrēto noregulējumu piespiedu realizāciju.¹²⁰ Ne notariālais akts,¹²¹ ne bāriņtiesu apliecinātie dokumenti,¹²² nedz arī Latvijas konsulu sastādītie notariālie akti¹²³ nevar uzreiz tikt iesniegti piespiedu izpildei Latvijā. Līdz ar to **tiem nepiemīt izpildāmība**. Piemēram, notariālos aktus var izpildīt, ierosinot Latvijas CPL 50. nodaļā paredzēto saistību bezstrīdus piespiedu izpildes procesu (skat. Latvijas CPL 400. p. 1. d.), vai CPL 50.¹ nodaļā regulēto saistību piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā (skat. Latvijas CPL 406.¹ p. 1. d.).¹²⁴ Taču šādos gadījumos izpildāmība būs Latvijas tiesu lēmumiem minētajās lietās (skat. CPL 540. p. 4. punktu).

111. Saskaņā ar Regulas 805/2004 30.panta 1. punkta c) apakšpunktu dalībvalstīm bija jāpaziņo Eiropas komisijai par iestāžu sarakstu, kas minētas 25. pantā. Jāatzīmē, ka saskaņā ar Latvijas paziņojumu Latvijā pagaidām nav izveidotas tādas iestādes, kas būtu tiesīgas izdot publisku aktu saskaņā ar Regulas 805/2004 25. pantu.¹²⁵

112. Tomēr Saeimā 2. lasījumā šī Pētījuma gatavošanas laikā atrodas likumprojekts „Grozījumi Notariāta likumā”, kuru paredzēts papildināt ar jaunu D¹ sadaļu „Notariālie akti ar izpildu dokumenta spēku”.¹²⁶ Minētajā sadaļā tiks iekļauts 107.³ pants šādā redakcijā:

Pēc ieinteresētās personas lūguma attiecībā uz šā likuma 107.¹ pantā norādītajiem notariālajiem aktiem¹²⁷ zvērināts notārs izsniedz Padomes 2000.

¹²⁰ Péroz, H. La réception des jugements étrangers dans l'ordre juridique français. Paris : L.G.D.J., 2005, p. 142, 143. Par izpildāmības jēdzienu latviešu valodā skat: Rudevska, B. Ko iesākt ar Anglijas tiesas izdotu aktīvu iesaldēšanas rīkojumu. Jurista Vārds Nr. 42, 2011. 18. oktobris, 10.-11. lpp.

¹²¹ Notariāta likums: Latvijas Republikas likums, Latvijas Vēstnesis, 09.07.1993., Nr. 48. (skat. D sadaļu: 82.-107. pants).

¹²² Bāriņtiesu likums: Latvijas Republikas likums, Latvijas Vēstnesis, 07.07.2006, Nr. 107. (skat. 61. pantu).

¹²³ Konsulārais reglaments: Latvijas Republikas likums, Latvijas Vēstnesis, 18.06.1994, Nr. 72 (skat. 14. pantu).

¹²⁴ Uz to norādīts arī šeit: Damane, L. Notariālais akts kā mantisko un nemantisko tiesību garants. Promocijas darbs. Rīga: Latvijas Universitāte, 2011, 115.-116. lpp. Pieejams: <https://luis.lanet.lv/pls/pub/luj.fprnt?l=1&fn=F-2050448075/LindaDamane2012.pdf>

¹²⁵ Latvijas paziņojums pieejams: ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/rc_eeo_communications_lv.htm

¹²⁶ Likumprojekts „Grozījumi Notariāta likumā”. Likumprojekts 2. lasījumam Nr. 332/Lp11. Pieejams: <http://titania.saeima.lv/LIVS11/saeimalivs11.nsf/0/37D16519E5357087C2257A52003235AE?OpenDocument>

¹²⁷ Likumprojekta „Grozījumi Notariāta likumā” 107.¹ pantā kā notariālie akti norādīti:

gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (turpmāk – Regula Nr. 44/2001) 57. panta 4. punktā minēto apliecību (regulas Nr. 44/2001 VI pielikums). Zvērināts notārs pēc aizdevēja lūguma saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Regulas (EK) Nr. 805/2004, ar ko izveido Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem (turpmāk – regula Nr. 805/2004), 25. panta 1. un 3. punktu attiecībā uz šā likuma 107.¹ pantā norādītajiem notariālajiem aktiem izraksta Eiropas izpildes rīkojumu (regulas Nr. 805/2004 III pielikums). Regulas Nr. 805/2004 6. panta 2. punktā minēto veidlapu (regulas Nr. 805/2004 IV pielikums) un 6. panta 3. punktā minēto veidlapu (regulas Nr. 805/2004 V pielikums) zvērināts notārs izraksta pēc ieinteresētās personas lūguma. Zvērināts notārs, kas taisījis šā likuma 107.¹ pantā norādītos notariālos aktus, pēc ieinteresētās puses lūguma var izlabot kļūdas Eiropas izpildes rīkojumā vai atsaukt Eiropas izpildes rīkojumu, pamatojoties uz regulas Nr. 805/2004 10. pantu. Iesniedzot lūgumu par Eiropas izpildes rīkojuma labošanu vai atsaukšanu, izmanto regulas Nr. 805/2004 10. panta 3. punktā minēto veidlapu (regulas Nr. 805/2004 VI pielikums)

113. Minētā likumprojekta Anotācijā norādīts:

izpildu dokumenta spēka piešķiršana atsevišķiem notariālajiem aktiem pamatojama arī ar to, ka šāda kārtība pastāv citās valstīs. Tā, piemēram, no Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (turpmāk – Regula Nr. 44/2001) izriet, ka Eiropas Savienības dalībvalstīs pastāv izpildāmi notariālie akti (skat. Regulas Nr. 44/2001 57. pantu). Tāpat arī no Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Regulas (EK) Nr. 805/2004, ar ko izveido Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem, (turpmāk – Regula Nr. 805/2004) izriet, ka Eiropas Savienības pastāv izpildāmi notariālie akti. Regula Nr. 805/2004, nosakot obligātas normas, paredz brīvu noteikta veida spriedumu, izlīgumu un notariālu aktu apriti visās Eiropas Savienības dalībvalstīs, atsakoties no vajadzības uzsākt sprieduma, izlīguma vai notariālā akta izpildes dalībvalstī tiesas starpprocesu, kas saistīts ar atzīšanu vai izpildāmības pasludināšanu. ja šie Latvijā sastādītie atsevišķa veida notariālie akti, kam Latvijā piešķirts izpildu dokumenta spēks, atbilst Regulas Nr. 805/2004 nosacījumiem un šīs regulas izpratnei par neapstrīdētiem prasījumiem, šādu notariālo aktu izpildi panākt citā

Notariālā akta formā taisīti naudas aizdevuma līgumi, kuru izpilde nav atkarīga no iepriekš pierādāmu nosacījumu iestāšanās, ir izpildāmi Civilprocesa likumā noteiktajā tiesas spriedumu izpildes kārtībā. Taisot šā panta pirmajā daļā norādītos notariālos aktus, zvērināts notārs papildus šā likuma 87.¹ pantā minētajām darbībām izskaidro notariālā akta dalībniekiem, ka šādiem notariālajiem aktiem saistību neizpildes gadījumā ir izpildu dokumenta spēks, izdara attiecīgu ierakstu notariālajā aktā un akta nosaukumā iekļauj norādi, ka šādu notariālo aktu izpilda Civilprocesa likumā noteiktajā tiesas spriedumu izpildes kārtībā. Notariālajā aktā norāda saistības apmēru, procentus un līgumsodu, ja tādi pielīgti, saistības izpildes termiņu un kārtību un to, ka puses apzinās, ka saistības neizpildes gadījumā notariālajam aktam ir izpildu dokumenta spēks. Šādos notariālajos aktos līgumsodu norāda procentos, un tas nevar būt lielāks par Civillikuma 1765. panta pirmajā daļā minēto likumisko procentu apmēru.

Eiropas Savienības dalībvalstī būs vēl vienkāršāk. Likumprojekts paredz, ka attiecībā uz šādiem notariālajiem aktiem pēc aizdevēja lūguma zvērināts notārs izraksta Eiropas izpildes rīkojumu (Regulas Nr. 805/2004 III pielikums). Šādam Eiropas izpildes rīkojumam nav nepieciešams tiesas starpprocess, kas izpaustos kā atzīšana vai izpildāmības pasludināšana, lai panāktu šāda Eiropas izpildes rīkojuma izpildi citā Eiropas Savienības dalībvalstī, kas nav Eiropas izpildu rīkojuma izdošanas dalībvalsts. Eiropas izpildu rīkojumu uzreiz var iesniegt citas Eiropas Savienības dalībvalsts kompetentajām izpildu institūcijām (līdzīgām kā zvērināti tiesu izpildītāji Latvijā), lai panāktu izpildi šajā valstī. Tomēr Regula Nr. 805/2004 ir saistīta arī ar zināmām garantijām personai, pret kuru vērsta izpilde, tāpēc Likumprojekts paredz, ka Regulas Nr. 805/2004 6. panta 2. punktā minēto veidlapu (regulas Nr. 805/2004 IV pielikums) un 6. panta 3. punktā minēto veidlapu (regulas Nr. 805/2004 V pielikums) zvērināts notārs izraksta pēc ieinteresētās personas lūguma. Regulas Nr. 805/2004 6. panta 2. punktā minētās veidlapas izdošana ir saistīta ar to, ka notariālais akts, par kuru izdots Eiropas izpildu rīkojums, vairs nav jāizpilda, jo šī notariālā akta izcelsmes valstī izpilde uz laiku ir apturēta vai ierobežota. Regulas Nr. 805/2004 6. panta 3. punktā minētās veidlapas izdošana ir saistīta ar to, ka notariālais akts, kas tika apstiprināts par Eiropas izpildu rīkojumu, ir pārsūdzēts tā izdošanas valstī. Latvijas gadījumā Regulas Nr. 805/2004 termins „pārsūdzība” attiecībā uz notariālajiem aktiem būtu jāsaprot kā „viltojuma prasība”. Tāpat Eiropas izpildu rīkojumā var būt kļūdas, tāpēc Likumprojekts paredz, ka zvērināts notārs, kas taisījis notariālos aktus, par kuru izsniegts Eiropas izpildu rīkojums, pēc ieinteresētās puses lūguma var izlabot kļūdas Eiropas izpildes rīkojumā vai atsaukt Eiropas izpildes rīkojumu, pamatojoties uz Regulas Nr. 805/2004 10. pantu. Iesniedzot lūgumu par Eiropas izpildes rīkojuma labošanu vai atsaukšanu, izmanto Regulas Nr. 805/2004 10. panta 3. punktā minēto veidlapu (Regulas Nr. 805/2004 VI pielikums). Regula Nr. 805/2004 paredz arī minimālās normas spriedumu pārskatīšanai ārkārtas gadījumos (Regulas Nr. 805/2004 19. pants), bet tā kā Regulā Nr. 805/2004 paredzētā spriedumu pārskatīšana ir saistīta ar to, ka atbildētājs nebija informēts par tiesvedību vai nevarēja sevi aizstāvēt, vai arī pārsūdzēt spriedumu, tad šīs minimālās normas pārskatīšanai nebūtu pēc analogijas attiecināmas uz notariālajiem aktiem, jo notariālie akti tiek taisīti pusēm klātesot.¹²⁸

114. Tātad **Latvijā** neviena no tiesu iestādēm vai tiesu sistēmai piederīgajām personām pagaidām – uz Pētījuma nodošanas brīdi - nedrīkst izrakstīt Regulas 25. pantā minēto III Pielikumā sniegto veidlapu. Neskatoties uz to, Latvijas tiesu praksē ir gadījumi, kad

¹²⁸ Skat. Anotāciju likumprojektam „Grozījumi Notariāta likumā”. Likumprojekts 2. lasījumam Nr. 332/Lp11. Pieejams: <http://titania.saeima.lv/LIVS11/saeimalivs11.nsf/0/37D16519E5357087C2257A52003235AE?OpenDocument>.

pirmās instances tiesa par EIR apstiprinājusi Latvijas advokātu izrakstītus rēķinus.¹²⁹ Abos gadījumos jautājumu skatījusi viena un tā pati tiesa, kā arī viena un tā pati tiesnese, turklāt advokātu birojs arī ir viens un tas pats. Šie abi EIR bija paredzēti sūtīšanai izpildei uz Vāciju. Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa savu lēmumu pamatoja ar šādiem argumentiem:

114.1. advokāta rēķins ir izpildu dokuments saskaņā ar CPL 539. panta otrās daļas 3. punktu un 540. panta 6. punktu, un ir izpildāms tiesas sprieduma izpildes kārtībā. Atbilstoši Regulas 805/2004 definīcijām tas esot uzskatāms par publisku aktu, kas izpildāms izcelsmes dalībvalstī, ievērojot spriedumu izpildei noteikto kārtību;

114.2. advokāta rēķins ir bijis nosūtīts parādniekam uz Vāciju, ievērojot Regulas 14. pantā noteiktos minimālos procesuālos standartus.

115. Kā redzams, abi tiesas lēmuma pamatā esošie argumenti neatbilst Regulas 805/2004 prasībām, jo, kaut gan zvērināta advokāta izrakstīts rēķins ir dokuments, kam piemīt izpildāmība, tam nepiemīt pārējās publiska akta (skat. Regulas 4. p. 3. punktu) pazīmes. Turklāt Latvija savā paziņojumā Eiropas Komisijai ir paziņojusi, ka Latvijā nav izveidotas tādas iestādes, ka būtu tiesīgas izdot publiskus aktus saskaņā ar Regulas 805/2004 25. pantu. Tātad tiesai nebija tiesību apstiprināt par EIR advokāta izrakstītu rēķinu. Kas attiecas uz minimālajiem procesuālajiem standartiem, publisko aktu gadījumā (tāpat kā izlīgumu gadījumos) normas par minimālajiem procesuālajiem standartiem nav piemērojamas (skat. Regulas 805/2004 25. p. 3. punktu, kurā nav norādes uz Regulas III nodaļas piemērošanu, un 12. p. 1. punktu). Tajā pašā laikā tiesa nav pārbaudījusi, vai izrakstītais rēķins ietilpst Regulas materiālās piemērošanas jomā, t.i., vai tas izrakstīts pakalpojumiem civillietu kategorijās, kas minētas Regulas 805/2004 2. pantā. Taču tam tāpat nebūtu izšķirošas nozīmes publiska akta definīcijas trūkuma gadījumā.

116. Salīdzinājumam: **Lietuvā** publiskos aktus par EIR ir tiesīgs apstiprināt notārs, savukārt **Igaunijā** – Tallinas pilsētas tiesa (*Tallinna Linnakohus*).¹³⁰ Par visām ES dalībvalstīm un tajās esošajām procedūrām attiecībā uz publiskiem aktiem var iegūt

¹²⁹ Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2010. gada 5. februāra lēmums civillietā Nr. C30385610 [nav publicēts]; Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2010. gada 31. augusta lēmums civillietā Nr. C30589310 [nav publicēts].

¹³⁰ Lietuvas un Igaunijas paziņojumi pieejami Eiropas Tiesiskās sadarbības Atlantā civillietās: www.ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/rc_eeo_communications_lv.htm.

informāciju Eiropas Tiesiskās sadarbības civillietās Atlantā:
http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/rc_eeo_communications_lv_lv.htm#rc_eeo_communications4.

2.5.2. Neapstrīdēta prasījuma jēdziens

117. Regulas 805/2004 preambulas 5. apsvērumā norādīts, ka „neapstrīdētu prasījumu” koncepcijai būtu jāietver visas situācijas, kad pierādīts, ka parādnieks nav apstrīdējis naudas prasījuma veidu vai apmēru, un kreditors ir ieguvis tiesas nolēmumu pret minēto parādnieku vai izpildu dokumentu, kam nepieciešama skaidri izteikta parādnieka piekrišana un kas var būt izlīgums vai publisks akts. Jāievēro, ka termins „neapstrīdēts prasījums” jātulko autonomi no nacionālām tiesībām.

118. Regulas 4. panta 2. punkts definē "**prasījumu**" (angļu val. – *claim*.; vācu val.- *Forderung*; franču val.- *créance*), t.i., prasījums par konkrētas naudas summas samaksu, kuras veikšanas termiņš ir sācies vai ir norādīts spriedumā, kā arī izlīgumā vai publiskā aktā. Prasījums ietver ziņas par pusēm, prasījuma pamatojumu un summu. Prasījumam ir jābūt izteiktam naudā eiro vai kādas dalībvalsts valūtā un tajā var būt iekļauts gan pamatparāds, gan procenti. Maksāšanas termiņam ir jābūt iestājušamies vai tas var būt nākotnē skaidri noteikts. Datums ir attiecīgi jānorāda I pielikuma 5.1.2. ailē.

119. Jēdziens „neapstrīdēts” prasījums ir šīs Regulas filozofijas pamatā un tulkojams autonomi. Lai noteiktu, vai prasījums ir neapstrīdēts, ir svarīgi noskaidrot atbildētāja attieksmi (aktivitāti vai pasivitāti) un viņa darbības attiecībā uz parādu. Regulas 3. panta 1. punkts detalizētāk ļauj to noskaidrot.

120. Regulas 3. panta 1. punkts paredz gadījumus **parādnieka aktivitātes** situācijās:

120.1. a) apakšpunktā norādīts, ka prasījums tiks uzskatīts par neapstrīdētu, ja parādnieks to ir skaidri atzinis vai arī piekritis un šī piekrišana ir nostiprināta tiesā vai tiesvedības rezultātā noslēgtā izlīgumā. Piemēram, saskaņā ar CPL 148.panta otrās daļas 1.punktu atbildētājs savos rakstveida paskaidrojumos norāda, vai viņš atzīst prasību pilnīgi vai kādā tās daļā. Iekams lietas izskatīšana pēc būtības nav pabeigta, ir iespējams atzīt prasību (skat. CPL 164. p. 7. d.).

120.2. Savukārt minētā punkta d) apakšpunkts nosaka, ka neapstrīdēts prasījums būs arī tad, ja parādnieks ir to konkrēti atzinis publiskā aktā.

121. Minētajos gadījumos, kur parādnieks aktīvi ir piedalījies procesā un atzinis savu parādu, ir samērā viegli konstatēt neapstrīdēta prasījuma esamību, jo tas ir ietverts vai nu tiesas vai, piemēram, notāra apliecinātā dokumentā.

122. Sarežģītāk ir tad, ja **parādnieks ir bijis pasīvs**, kā to paredz šī panta b) un c) apakšpunkti. Turklāt, piemērojot šos apakšpunktus, saskaņā ar Regulas 12. pantu ir jāizvērtē, vai ir ievēroti minimālie procesuālie standarti.

122.1. Proti, saskaņā ar **b)** apakšpunktu prasījums būs neapstrīdēts, ja parādnieks tiesas procesa gaitā prasījumu nekad nav apstrīdējis.

122.2. Savukārt **c)** apakšpunkts nosaka, ka prasījums būs neapstrīdēts, ja parādnieks nav ieradies vai bijis pārstāvēts, izskatot prasījumu tiesā, kaut arī sakontēji tiesas procesa gaitā ir apstrīdējis prasījumu, ja šāda rīcība ir izraisījusi prasījuma vai kreditora apgalvoto faktu atzīšanu klusuciešot saskaņā ar izcelsmes dalībvalsts tiesību aktiem.

123. Tātad b) apakšpunkta izpratnē par neapstrīdētu tiks uzskatīts tāds prasījums, kura izskatīšanas laikā parādnieks nav izmantojis savas tiesības aizstāvēt sevi, proti, nav piedalījies lietas izskatīšanā, lai gan saņēmis pavēsti; nav sniedzis savus iebildumus vai paskaidrojumus par prasību,¹³¹ kā rezultātā lieta izskatīta bez atbildētāja klātbūtnes vai taisīts aizmugurisks spriedums. To, kādā formā prasība ir jāapstrīd, nosaka tiesas valsts nacionālie normatīvie tiesību akti (*lex fori*).¹³² Piemēram, no CPL 148.panta otrās daļas izriet, ka atbildētājam paskaidrojumos jānorāda, vai viņš prasību atzīst, vai neatzīst. Neatzīšanas gadījumā atbildētājs norāda savus iebildumus pret prasību un to pamatojumu. Atbildētājs arī savos paskaidrojumos tiesas sēdē var apstrīdēt prasību, norādot, ka to neatzīst (skat. CPL 165., 166. p.).

124. Apskatāmais b) apakšpunkts nosaka, ka šī parādnieka pasivitāte ir jāizvērtē saskaņā ar tās valsts procesuālajām normām, kur tiek taisīts spriedums. Tomēr „bez atbildētāja klātbūtnes” un „aizmugurisks spriedums” ir tikai tehniski termini, kas pēc sava nosaukuma dalībvalstīs var atšķirties, tāpēc svarīgi tos tulkot ES tiesību kontekstā, tostarp, izmantojot EST praksi, kas sniedz dažas vadlīnijas un nostiprina šī termina

¹³¹ Skat. Regulas preambulas 6. apsvērumu, kas nosaka, ka fakts, ka no parādnieka nav saņemti iebildumi, var izpausties arī kā neierašanās uz lietas izskatīšanu tiesā vai neatbildēšana uz tiesas aicinājumu sniegt rakstisku paziņojumu par nodomu aizstāvēties.

¹³² Rauscher, T. (Hrsg.) Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010. Art. 3 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 47.

autonomu tulkošanu. Proti, atbildētājam ir jābūt informētam par ierosināto tiesvedību un viņam jābūt iespējai aizstāvēt sevi. Piemēram, ja tiks konstatēts, ka pārstāvis ir sniedzis tiesai paskaidrojumus, no kuriem varētu spriest, ka atbildētājs zināja par procesu un viņam bija pietiekoši daudz laika, lai sagatavotu savu pozīciju,¹³³ bet, ja šis pārstāvis ir ieradies atbildētāja vārdā, nebūdam pilnvarots viņu pārstāvēt, ir jāuzskata, ka atbildētājs nav piedalījies lietas izskatīšanā.¹³⁴

125. Šīs EST vadlīnijas daļēji sakrīt ar Latvijas CPL noteiktajām normām par aizmugurisku spriedumu,¹³⁵ tomēr saskaņā ar 208.¹ pantā trešās daļas 2. punktu aizmugurisku spriedumu nevar taisīt lietās, kurās atbildētāja dzīvesvieta vai atrašanās vieta nav Latvijas Republikā. Ņemot vērā šo izņēmumu, kā arī EST nostāju par šī termina autonomu tulkošanu, varētu konstatēt, ka CPL normas tomēr nebūs izmantojamas šī termina tulkošanai. It īpaši tādēļ, ka Eiropas Savienības Tiesa „aizmugurisku spriedumu” tulko plašāk nekā nacionālajās tiesībās, attiecinot to arī uz *ex parte* procesu. Turklāt Regulas 805/2004 kontekstā, tā kā, taisot šādu spriedumu, netiks ievēroti minimālie procesuālie standarti un neapstrīdēta prasījuma prasības, šāds nolēmums par EIR Latvijā apstiprināt nevarēs.

126. Piemēram, kādā lietā Latvijas tiesa konstatēja, ka saskaņā ar CPL 56. panta piekto daļu uz atbildētāja adresi ir nosūtīts prasības pieteikums, bet tas kopā ar tiesas pavēsti un uzaicinājumu ierasties uz tiesas sēdi atgriezts tiesai ar norādi, ka adresāts tos nav pastā pieprasījis un sūtījumiem beidzies glabāšanas laiks. Prasītājs, pamatojoties un CPL 59. panta pirmo daļu, uzaicinājis atbildētāju uz tiesas sēdi ar publikāciju laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”. Atbildētājs uz tiesas sēdi neieradās. Savukārt prasītājs iesniedzis pieteikumu par EIR izsniegšanu, jo konstatējis, ka atbildētāja mainījusi savu deklarēto dzīvesvietu no Latvijas uz citu ES dalībvalsti. Tiesa norādījusi, ka atbildētāja šajā gadījumā nav bijusi

¹³³ Skat. EKT 1993. gada 21. aprīļa spriedums lietā: C-172/91 *Volker Sonntag v. Weidmann* ECR 1993, p. I-01963., para. 27.

¹³⁴ Skat. EKT lieta 1996. gada 10. oktobra spriedums lietā: C-78/95 *Bernardus Hendrikman and Maria Feyen v Magenta Druck & Verlag GmbH* ECR, 1996, p. I-04943, para. 18.

¹³⁵ CPL 208.¹ pants nosaka:

(1) *Aizmugurisks spriedums ir spriedums, ko pēc prasītāja lūguma pirmās instances tiesa taisa lietā, kurā atbildētājs nav sniedzis paskaidrojumus par prasību un nav ieradies pēc tiesas aicinājuma, nepaziņojot neierašanās iemeslu.* (2) *Aizmugurisku spriedumu tiesa taisa, pamatojoties uz prasītāja paskaidrojumiem un lietā esošajiem materiāliem, ja tiesa tos atzīst par pietiekamiem strīda izšķiršanai.*

informēta par prasību un viņai nav bijusi iespēja apstrīdēt prasījumu.¹³⁶ Tātad, ja atbildētājs aicināts uz tiesu ar publikāciju laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”, tad nevar uzskatīt, ka prasījums ir kļuvis neapstrīdams. Līdz ar to šādā lietā nolēmumu pret parādnieku nevar apstiprināt par EIR.

127. Tātad Regulas 805/2004 3. panta 1. punkta b) apakšpunkta piemērotājiem ir jāizvērtē, vai atbildētājam bija iespēja pirms tiesas nolēmuma pieņemšanas izteikt iebildumus un sniegt paskaidrojumus pret prasību un līdz ar to tikt uzklautam tiesas procesā. Ja atbildētājs to neizmanto, tad tā ir viņa atbildība.¹³⁷ Turklāt šeit jāņem vērā, ka aizmuguriska sprieduma taisīšanas mērķis ir nodrošināt ātru, efektīvu un lētāku uzsāktu procedūru norisi, lai piedzītu neapstrīdētos prasījumus nolūkā nodrošināt pareizu tiesvedības norisi.¹³⁸

128. Regulas 3.panta 1.punkta c) apakšpunkts nosaka vēl vienu gadījumu, kad prasījums tiks uzskatīts par neapstrīdētu – „ja parādnieks nav ieradies vai nav bijis pārstāvēts, izskatot prasījumu tiesā, kaut arī sākotnēji tiesas procesa gaitā ir apstrīdējis prasījumu, ja šāda rīcība ir izraisījusi prasījuma vai kreditora apgalvoto faktu atzīšanu klusuciešot saskaņā ar izcelsmes dalībvalsts tiesību aktiem.”

129. Kā redzams, Regulas 3. panta 1. punkta c) apakšpunkts par neapstrīdētiem prasījumiem uzskata arī tādus prasījumus, kurus parādnieks gan sākotnēji ir apstrīdējis, taču turpmākā procesa gaitā nav ieradies uz tiesas sēdi (vai nav bijis tajā pārstāvēts). Tas nozīmē, ka neierašanās uz tiesas sēdi Regulas 805/2004 izpratnē pārvērš sākotnēji apstrīdēto prasījumu neapstrīdētā prasījumā. Regulas kontekstā nav svarīgi iemesli, kādēļ atbildētājs (parādnieks) nav ieradies uz tiesas sēdi.¹³⁹

130. Šeit gan jāpiebilst, ka *neierašanās faktam* saskaņā ar tiesas valsts nacionālajiem tiesību aktiem (*lex fori*) jātiek uzskatītam par prasības atzīšanu klusuciešot. Latvijas civilprocesā atbildētāja (parādnieka) neierašanās tiesas sēdē netiek tulkota kā prasības atzīšana. Regulas 3. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētā situācija neļaus Latvijas

¹³⁶ Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas tiesas 2011. gada 10. novembra lēmums lietā Nr. C40114410 [nav publicēts].

¹³⁷ EST ģenerālvokātes Kokotes J. (*Kokott J.*) 2012. gada 26. aprīļa secinājumi lietā *Trade Agency*: C-619/10. Pieejami: www.europa.eu.

¹³⁸ EST 2012. gada 6. septembra spriedums lietā: C-619/10 *Trade Agency Ltd v. Seramico Investments Ltd*. Pieejami: www.europa.eu.

¹³⁹ Rauscher, T. (Hrsg.) *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar*. München : Sellier, 2010. Art. 3 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 49, 50.

tiesnesim taisīt CPL 22.¹ nodaļā paredzēti aizmugurisko spriedumu. Tas tādēļ, ka CPL 208.¹ panta pirmā daļa skaidri nosaka: „Aizmugurisks spriedums ir spriedums, ko pēc prasītāja lūguma pirmās instances tiesa taisa lietā, kurā *atbildētājs nav sniedzis paskaidrojumus par prasību* un nav ieradies pēc tiesas aicinājuma, nepaziņojot neierašanās iemeslu”. Kā redzams, šajā gadījumā tiek prasīts, lai atbildētājs tiesvedības gaitā **nekad** nebūtu sniedzis paskaidrojumus par prasību **un** nebūtu ieradies pēc tiesas aicinājuma, nepaziņojot neierašanās iemeslu. Līdz ar to CPL 208.¹ panta pirmā daļa attieksies uz Regulas 3. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētajām situācijām.

131. Nacionālās tiesības noteikts priekšnosacījums, kad un saskaņā ar kādiem noteikumiem parādnieks, neierodoties, ir klusējot atzinis prasību. *Klusēšana* dažādās ES dalībvalstu tiesību sistēmās ir tulkojama atšķirīgi. Piemēram, **Itālijā** klusēšana ir prasības atzīšana, kas savukārt nozīmē, ka kreditors var izmantot iespēju un iesūdzēt parādnieku tajā valstī, kurā klusēšanai ir šāda nozīme.¹⁴⁰ Tomēr citās dalībvalstīs atbildētāja vēlāka klusēšana parasti netiek uzskatīta par prasības atzīšanas veidu. Arī Latvijā atbildētāja klusēšana, vēlāk neierodoties uz tiesas sēdi, netiek uzskatīta par prasības atzīšanu (jo īpaši tad, ja sākotnēji atbildētājs prasību ir aktīvi apstrīdējis).

132. Apstrīdēts prasījums. Ja tiesa konstatē, ka parādnieks ir iebildis procesa laikā, nevar uzskatīt, ka prasījums ir neapstrīdēts. Piemēram, kādā lietā Latvijas tiesā atbildētājs sniedza paskaidrojumus par prasības pieteikumu, kuros cita starpā norādīja, ka prasību neatzīst un ka tā ir nepamatota.¹⁴¹ Tiesa pieņēmusi lēmumu atteikt izsniegt EIR, ievērojot Regulas nosacījumus. Tomēr, ja atbildētājs piedalās tiesas sēdē un atzīst prasību, tas ir neapstrīdams prasījums.

133. Jāpiebilst, ka, lai pilnvērtīgi noteiktu, vai prasība ir neapstrīdēta, ir jāizvērtē Regulas 3. pants kopsakarā ar II nodaļu, galvenokārt tās 6. pantu, kas nosaka prasības sprieduma apstiprināšanai par EIR. Ja tiesa konstatē, ka prasījums nav neapstrīdēts,

¹⁴⁰ Biavati, P. Some remarks about the European Regulations creating an Enforcement Order for uncontested claims. Pieejams: http://www.google.lv/url?sa=t&rct=j&q=yet%2C%20in%20the%20third%20place%2C%20one%20must%20admit%20that%20the%20eeo%20regulation%20gives%20a%20powerful%20indication%2C%20in%20of%20the%20effects%20of%20the%20behaviour%20of%20conscious%20silence%20before%20the%20courts&source=web&cd=1&ved=0CCIOFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.studiobiavati.it%2Findex_file%2FBiavati%2520volume%2520Kerameus.doc&ei=hUhQUObKI-qO4gSLs4GwBw&usg=AFQjCNFwNlqsdgm00dM5B8Km6E90aaj7KA&cad=rja.

¹⁴¹ Jūrmalas pilsētas tiesas 2010. gada 9. decembra lēmums lietā Nr. C17132509 [nav publicēts].

kreditors var izmantot citus tam pieejamos tiesiskos līdzekļus, piemēram Briseles I Regulu, lai atzītu uz izpildītu spriedumu pret atbildētāju.

134. Savukārt citā lietā tiesa konstatēja, ka parādnieks prasību ir atzinis daļēji, tomēr prasītāja pieteikumu par EIR izrakstīšanu noraidīja, jo tiesa uzskatīja to par apstrīdētu prasījumu.¹⁴² Saskaņā ar Regulas 805/2004 8. pantu, ja šīs Regulas prasībām atbilst tikai atsevišķas sprieduma daļas, tad šīm daļām izsniedz daļēju EIR apstiprinājumu. Tātad tiesnese varēja izdot EIR neapstrīdētajā daļā.

2.6. Izcelsmes un izpildes dalībvalstu jēdzieni un to izpratne

135. Regulas 805/2004 4. panta 4. un 5. punkts sniedz jēdzienu „izcelsmes dalībvalsts” un „izpildes dalībvalsts” definīcijas.

136. Izcelsmes dalībvalsts (angļu val.- *member state of origin*; vācu val. - *Ursprungsmitgliedstaat*; franču val. - *état membre d'origine*) ir dalībvalsts, kurā pieņemts spriedums, apstiprināts vai noslēgts izlīgums var sastādīts vai reģistrēts publisks akts, turklāt šie dokumenti ir apstiprināti par EIR. Ja tiesai kādā dalībvalstī ir jurisdikcija taisīt spriedumu un apstiprināt izlīgumu, kurus vēlāk var apstiprināt ar EIR, tad tā būs šo dokumentu izcelsmes dalībvalsts. Tāpat ir arī ar reģistrētiem publiskajiem aktiem – ja kādas dalībvalsts kompetentajai iestādei ir tiesības izdot publiskus aktus un tos apstiprināt par EIR, tad to izcelsme ir šajā dalībvalstī.

137. Tomēr šeit jāievēro vairāki nosacījumi, kurus var ilustrēt ar šādu piemēru. Latvijas sabiedrība ar ierobežotu atbildību iesniedza Latvijas tiesā pieteikumu pret Igaunijas akciju sabiedrību par prasības nodrošināšanu un EIR izsniegšanu prasības nodrošinājuma izpildei Igaunijas Republikas teritorijā. Tiesa pieteikumu daļā par prasības nodrošinājumu apmierināja, bet EIR pamatoti atteicās izsniegt.¹⁴³ EIR izsniegšana ir pieprasāma nolēmuma izcelsmes dalībvalsts tiesā, tomēr tikai par neapstrīdētiem finanšu prasījumiem. Lai gan jēdziens „spriedums” Regulas izpratnē var būt arī lēmums par prasības nodrošinājumu, tomēr Latvijā tie neatbilda Regulas kritērijiem par „minimālajiem procesuālajiem standartiem” un „neapstrīdētu prasījumu”. Tas tādēļ, ka šādi lēmumi saskaņā ar CPL 19. nodaļu tiek pieņemti bez atbildētāja klātbūtnes, nolūkā

¹⁴² Jūrmalas pilsētas tiesas 2012. gada 15. maija lēmums lietā Nr. C17098009 [nav publicēts].

¹⁴³ Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2011. gada 7. marta lēmums lietā Nr. C30528011 [nav publicēts].

panākt pārsteiguma elementu. Šādā gadījumā jāizmanto Briseles I Regulas mehānisms, lai panāktu lēmuma izpildi citā dalībvalstī.

138. Izpildes dalībvalsts (angļu val. - *member state of enforcement*; vācu val. - *Vollstreckungsmitgliedstaat*, franču val. - *état membre d'exécution*) ir dalībvalsts, kurā paredzēts izpildīt spriedumu, izlīgumu vai publisku aktu, kas apstiprināts par EIR. Jāpiebilst, ka saskaņā ar Regulas 805/2004 20. pantu kreditoram izpildes dalībvalstī EIR ir jāsniedz izpildei tieši kompetentajām izpildes iestādēm, piemēram tiesu izpildītājam.

139. Abās definīcijās ir īpašs uzsvars uz jēdzienu „dalībvalsts”, kas atgādina par Regulas ģeogrāfisko tvērumu - šī Regula attieksies tikai uz ES dalībvalstīm, izņemot Dāniju (Regulas 2. p. 3. punkts).

2.7. Priekšnoteikumi sprieduma apstiprināšanai par EIR

2.7.1. Pieteikuma/ pieprasījuma par EIR apstiprinājumu jēdziens

2.7.1.1. Tiesu kompetence

140. Regulas 805/2004 6. panta 1. punkta b) apakšpunkts nosaka, ka spriedumu lietā par neapstrīdētu prasījumu var apstiprināt par EIR, ja spriedums nekolidē ar jurisdikcijas noteikumiem, kas paredzēti Briseles I Regulas II nodaļas 3. un 6. iedaļā. Minētā Briseles I Regulas 3. iedaļa nosaka jurisdikciju lietās, kas saistītas ar apdrošināšanu, bet 6. iedaļa – izņēmuma jurisdikciju. Tātad tiesnesim, saņemot pieprasījumu par EIR izdošanu, ir jāpārbauda, vai spriedums nav pretrunā ar starptautiskās jurisdikcijas noteikumiem, kas noteikti Briseles I Regulā.

141. Šajā Pētījumā ir norādīti tikai galvenie Briseles I Regulas 3. un 6. iedaļas aspekti, tādēļ lietās, kas saistītas ar apdrošināšanu un izņēmuma jurisdikciju, jāpievērš detalizētāka uzmanība šiem jautājumiem.

142. Briseles I Regulas II nodaļas 3. iedaļas mērķis ir aizsargāt vājāko pusi jeb apdrošināšanas ņēmēju un atsevišķas trešās personas (apdrošināto, apdrošināšanas saņēmēju vai cietušo pusi) un regulēt šo īpašo un sarežģīto jomu. Jēdziens „**lietas, kas saistītas ar apdrošināšanu**” ietver dažāda veida apdrošināšanas, gan privātas un liela riska apdrošināšanas, gan pārapdrošināšanas. Tomēr lietas, kas saistītas ar valsts sociālo apdrošināšanu, ir izslēgtas gan no Briseles I Regulas,¹⁴⁴ gan Regulas 805/2004¹⁴⁵ tvēruma. Tāpat tiek uzskatīts, ka Briseles I Regulas 3. iedaļa neattieksies uz strīdiem starp apdrošinātājiem.¹⁴⁶

143. Apdrošināšanas lietās Briseles I Regulas 9. panta 1. punkta a) apakšpunkts nosaka *forum rei* principu, proti, apdrošinātāju var iesūdzēt viņa domicila valstī,¹⁴⁷ bet b) apakšpunktā ir paredzēs izņēmums – *forum actoris*, saskaņā ar kuru apdrošināšanas

¹⁴⁴ Skat. 1. panta 2. punkta c) apakšpunktu.

¹⁴⁵ Skat. 2. panta 2. punkta c) apakšpunktu.

¹⁴⁶ Magnus, U., Mankowski, P. (ed), European Commentaries on Private International Law Brussels I. Regulation (2nd edn, SELP 2012) p. 336.

¹⁴⁷ Arī tad, kad apdrošinātājs ir no kādas trešās valsts, bet viņa filiāle vai aģentūra atrodas ES dalībvalstī, ir uzskatāms, ka viņa domicils ir šajā valstī, ja apdrošināšanu ir slēgusi šāda filiāle vai aģentūra. Skat. Briseles I Regulas 9. panta 2. punktu.

ņēmējs, apdrošinātais vai atlīdzības saņēmējs (prasītājs) apdrošinātāju var iesūdzēt dalībvalstī, kur ir viņa domicils. Arī 10. pants paredz papildus jurisdikciju atbildības (*ex delicto* vai *ex contractu*) un nekustamā īpašuma apdrošināšanas lietās. Šajos gadījumos apdrošinātāju var iesūdzēt arī tajā valstī, kur radies kaitējums.

144. Savukārt apdrošinātājs, neskatoties uz viņa domicilu, var ierosināt tiesvedību tikai tās dalībvalsts tiesā, kur atrodas apdrošinājuma ņēmēja, apdrošinātā vai atlīdzības saņēmēja (atbildētāja) domicils atbilstoši Briseles I Regulas 12. pantam. Tātad šeit paredzēts tikai *forum rei* princips.

145. Briseles I Regulas 6. iedaļa nosaka **izņēmuma jurisdikciju**, neatkarīgi no domicila. Izņēmuma jurisdikcija nevar tikt atcelta ar pušu vienošanos vai speciālās jurisdikcijas noteikumiem. Ja strīdus priekšmets atrodas trešā valstī (ne-ES teritorijā) un ja personai nav domicila kādā no ES dalībvalstīm, tad jurisdikciju noteikts saskaņā ar nacionālajām tiesībām atbilstoši Briseles I Regulas 4. panta 1. punktam.

146. Brisele I Regulas 22. panta 1. punkta 1) apakšpunkts nosaka, ka dalībvalsts tiesai, kurā atrodas īpašums, ir jurisdikcija lietās, kuras priekšmets ir nekustamā īpašuma lietu tiesības vai nekustamā īpašuma noma. Izņēmums ir tad, ja strīda priekšmets ir nekustamā īpašuma īre, kas noslēgta ne ilgāk kā sešus mēnešus pēc kārtas. Šajā gadījumā īrniekam ir jābūt fiziskai personai, un šīs īres attiecības nav saistītas ar īrnieka komercdarbību, bet ir pielīdzināmas patērētāja attiecībām. Izīrētājs var būt gan fiziska, gan juridiska persona, bet īrniekam un izīrētājiem ir jābūt domicilam vienā un tajā pašā ES dalībvalstī.

147. Briseles I Regulas 22. panta 2. punkts nosaka izņēmuma jurisdikciju tiesai, kuras tiesvedībā atrodas lietas par uzņēmējsabiedrību, citu juridisku personu vai fizisku vai juridisku personu apvienību struktūras spēkā esamību, to spēkā neesamību vai izbeigšanos, vai to orgānu pieņemto lēmumu likumību. Šīs lietas ir skatāmas tās dalībvalsts tiesā, kur atrodas uzņēmējsabiedrības, juridiskas personas vai apvienības mītne. Šajā gadījumā nebūs piemērojama Briseles I Regulas 60. pantā noteiktā juridiskas personas domicila autonomā interpretācija, jo minētās tiesību normas otrais teikums nosaka: „lai noteiktu šo mītņi, tiesa piemēro starptautisko privāttiesību normas”. Tātad – tiesai ir jāpiemēro savas valsts starptautisko privāttiesību normas.

148. Savukārt tiesvedības, kuras mērķis ir ierakstu likumīgums valsts reģistros, var tikt ierosinātas tikai tās dalībvalsts tiesā, kurā glabājas reģistrs (Briseles I Regulas 22. panta

3.punkts). Šīs normas mērķis ir neļaut vienas dalībvalsts tiesai iejaukties otras dalībvalsts publisko reģistru vešanā, piemēram, Zemesgrāmatas, Uzņēmuma reģistra u.c.

149. Atbilstoši Briseles I Regulas 22. panta 4. punktam izņēmuma jurisdikcija ir noteikta attiecībā uz patentiem, preču zīmēm, dizainparaugiem vai citu līdzīgu tiesību reģistrāciju vai likumību, kas jādeponē vai jāreģistrē. Jurisdikcija šajos gadījumos būs tās dalībvalsts tiesai, kur ir notikusi deponēšana vai reģistrācija, vai kurā to uzskata par notikušu saskaņā ar kāda Kopienas akta vai starptautiskas konvencijas noteikumiem. Neierobežojot Eiropas Patentu biroja jurisdikciju saskaņā ar Konvenciju par Eiropas patentu piešķiršanu, kas parakstīta 1973. gada 5. oktobrī Minhenē, katras dalībvalsts tiesai, neatkarīgi no domicila, ir jurisdikcija tiesvedībā attiecībā uz visu attiecīgajai valstij piešķirto Eiropas patentu reģistrāciju vai to likumību.

150. Pēdējais apskatāmais Briseles I Regulas 22. panta punkts nosaka, ka tiesvedībā attiecībā uz spriedumu izpildīšanu, jurisdikcija ir tās dalībvalsts tiesai, kurā spriedums ticis izpildīts vai ir jāizpilda. Šajā normā ir inkorporēts starptautisko publisko tiesību princips, ka tiesai ir jurisdikcija izpildīt savus spriedumus tikai savas valsts teritorijā.

151. Var secināt, ka spriedumu var apstiprināt par EIR tikai tad, ja *inter alia*, ierosinot tiesvedību, ir ievēroti jurisdikcijas noteikumi attiecībā uz apdrošināšanu un izņēmuma jurisdikciju. Ja spriedums kolidē ar šiem Briseles I Regulas 3. un 6. iedaļā paredzētajiem jurisdikcijas noteikumiem, tad to nevar apstiprināt par EIR.

2.7.1.2. Sprieduma izpildāmība

152. Saskaņā ar Regulas 805/2004 11. pantu EIR apstiprinājums ir spēkā tikai atbilstīgi sprieduma izpildāmībai. Ko EIR izpratnē saprast ar jēdzienu „sprieduma izpildāmība“?

153. Izpildāmība ir publiskās varas institūcijas pieņemta nolēmuma obligātuma sastāvdaļa, kas izpaužas spējā vērsties pie piespiedu izpildes iestādēm, lai panāktu nolēmumā ietvertu konkrēto noregulējumu piespiedu realizāciju.¹⁴⁸ Civilprocesa zinātnē izpildāmību skaidro kā tiesas nolēmuma īpašību, bet ne kā nolēmuma tiesiskās sekas.¹⁴⁹

¹⁴⁸ Péroz, H. La réception des jugements étrangers dans l'ordre juridique français. Paris : L.G.D.J., 2005, p. 143.

¹⁴⁹ Civilprocesa likuma komentāri. Trešais papildinātais izdevums. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga : Tiesu namu aģentūra, 2006, 305. lpp.; Péroz, H. La réception des jugements étrangers dans l'ordre juridique français. Paris : L.G.D.J., 2005, p. 32, 41, 64, 142.

Nolēmuma īpašība no tiesiskajām sekām atšķiras ar to, ka pirmā nolēmumam piemīt *ex lege* jeb automātiski saskaņā ar konkrēto civilprocesa normu; savukārt tiesiskās sekas nolēmumam piemīt saistībā ar tiesneša intelektuālo darbību nolēmuma tapšanā (tas ir nolēmuma iekšējais saturs).¹⁵⁰

154. Jēdziens „**izpildāmība**“ var ietvert šādas pazīmes:

154.1. **Pirmkārt**, nolēmums pēc būtības un satura ir tāds, ka to var iesniegt izpildei piespiedu izpildes iestādēs. Šajā gadījumā nolēmumam var piemērot piespiedu izpildes procesu. Tie būs nolēmumi piespriešanas jeb izpildīšanas prasībās.¹⁵¹

154.2. **Otrkārt**, nolēmums vēl nav izpildīts vai ir izpildīts daļēji (skat., piemēram, Latvijas CPL 638. p. 2.d. 4. punktu un 3. d. 3. punktu; Regulas 805/2004 4. p. 1. punktu un 11. p.).

154.3. **Treškārt**, saskaņā ar nolēmuma izcelsmes valsts tiesībām nolēmums ir sasniedzis stadiju, kurā to var nodot piespiedu izpildei (piemēram, stājies likumīgā spēkā¹⁵²). Taču atsevišķos gadījumos likums var paredzēt, ka izpildei tiek nodots nolēmums, kurš vēl nav stājies spēkā.¹⁵³

155. Jāņem vērā, ka ārvalsts tiesas nolēmumam tā izcelsmes valstī nav jābūt gan *res iudicata* (izlemtas lietas) statusam, gan izpildāmībai. Pietiek ar to, ka nolēmums tā izcelsmes valstī ir izpildāms (lai gan nav vēl stājies likumīgā spēkā vai ieguvis *res iudicata* statusu).¹⁵⁴ Regula 805/2004 autonomi atļauj arī vēl spēkā nestājušos nolēmumu izpildi (skat. Regulas 805/2004 6. p. 2. punktu, 23. p.), kas tādējādi izpildāmo nolēmumu tvērumā iekļauj arī lēmumus, kuriem ir pagaidu izpildāmība.

156. Tātad izpildāmība piemīt tiem nolēmumiem, kuri:

156.1. to izcelsmes dalībvalstī stājušies likumīgā spēkā (**galīgā izpildāmība**);

¹⁵⁰ Bureau, D., Muir Watt, H. Droit international privé. Tome I. Partie générale. Paris: PUF, 2007, p. 237.

¹⁵¹ Civilprocesa likuma komentāri. Trešais papildinātais izdevums. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga : Tiesu namu aģentūra, 2006, 305.-307. lpp.

¹⁵² Skat., piemēram, Latvijas CPL 204. un 538. pantu, kā arī 637. panta otrās daļas 2. punktu un 638. panta trešās daļas 1. punktu.

¹⁵³ Skat., piemēram, Latvijas CPL 204., 205. un 538. pantu.

¹⁵⁴ Nygh, P., Pocar, F. Report of the Special Commission. The Hague Preliminary Draft Convention on Jurisdiction and Judgments. Padova : CEDAM, 2005, p. 298.

156.2. ir pasludināti par nekavējoties izpildāmiem vēl pirms nolēmuma spēkā stāšanās (**pagaidu izpildāmība**, kurai vēlāk var iestāties izpildes pagrieziena; skat., piemēram, Latvijas CPL 634. p.).

2.7.1.3. Parādnieka domicils

157. Regulas 805/2004 6. panta 1. punkta d) apakšpunkts izvirza vēl papildu nosacījumu sprieduma apstiprināšanai par EIR, proti, spriedumam ir jābūt pasludinātam dalībvalstī, kur atrodas parādnieka domicils Briseles I Regulas 59. panta izpratnē, ja:

157.1. prasījums ir neapstrīdēts 3. panta 1. punkta b) vai c) apakšpunkta izpratnē;

157.2. tas attiecas uz līgumu, ko kāda persona – patērētājs – ir noslēgusi mērķim, kas nav saistīts ar tās arodu vai profesiju,

157.3. parādnieks ir patērētājs.

158. Šī norma tiek piemērota, ja tiek konstatēts, ka prasījums ir pasīvi neapstrīdēts un attiecībā uz patērētāju. Te ir jāpārbauda, vai spriedums ir bijis pasludināts dalībvalstī, kur ir parādnieka domicils. Proti, par EIR varēs apstiprināt spriedumus, kas taisīti patērētāja – parādnieka domicila valsts tiesā.

159. Pirmkārt, šajā kontekstā ir svarīgi noskaidrot, kā interpretējams jēdziens „parādnieka domicils”. Minētajā normā ir norāde uz Briseles I Regulas 59. panta 1. punktu, kas nosaka: „lai noteiktu, vai personas domicils ir dalībvalstī, kuras tiesā ir iesniegta lieta, tiesa piemēro savus tiesību aktus”. Panta 2. punkts nosaka, ka, ja personas domicils nav dalībvalstī, kuras tiesā ir iesniegta lieta, tad, lai noteiktu, vai personas domicils ir citā dalībvalstī, tiesa piemēro attiecīgās dalībvalsts tiesību aktus.

160. Fiziskas personas domicils Regulas 805/2004 un Briseles I Regulas tvērumā nav autonomas jēdzien. Tas tādēļ, ka dalībvalsts tiesai, kurā iesniegts pieteikums, šis jēdziens ir jātulko saskaņā ar savām nacionālajām tiesībām. Tomēr, autoruprāt, nākotnē ir nepieciešams unificēt šī termina izpratni, tostarp izmantojot EST praksi, jo dalībvalstīs šī jēdziena izpratne ļoti atšķiras. Tāpat jāievēro, ka ne Briseles I Regulā, ne Regulā 805/2004 nav atsauces uz jēdzienu „ierastā uzturēšanās vieta”, kas kā piesaistes faktors starptautiskajās privāttiesībās tiek lietots arvien biežāk.

161. Latvijā, nosakot fiziskas personas domicilu, jāpiemēro Civillikuma (turpmāk tekstā - CL) 7. Pants, saskaņā ar kuru dzīvesvieta (domicils) ir tā vieta, kur persona ir labprātīgi apmetusies ar tieši vai klusējot izteiktu nodomu tur pastāvīgi dzīvot vai darboties. Vienai personai var būt arī vairākas dzīvesvietas. Pagaidu uzturēšanās nerada dzīvesvietas tiesiskās sekas un ir apspriežama ne pēc tās ilguma, bet pēc nodoma. Šī tiesību norma būtu piemērojama, lai noteiktu, kurā valstī no Latvijas starptautisko privāttiesību viedokļa ir fiziskas personas domicils.

162. Arī Dzīvesvietas deklarēšanas likums¹⁵⁵ definē jēdzienu „dzīvesvieta”,¹⁵⁶ tomēr šī norma pēc savas tiesiskās dabas un mērķa ir vairāk piemērota Latvijas iekšējo situāciju risinājumiem, t.i., lai noteiktu, konkrēti kurā adresē Latvijas teritorijā personai ir dzīvesvieta. Arī Iedzīvotāju reģistra likums¹⁵⁷ nedod konkrētu atbildi uz to, kā noteikt personas domicila esamību vai neesamību kādas valsts teritorijā, izņemot gadījumā, ja Latvijas valsts piederīgais uzturas ārpus Latvijas ilgāk par sešiem mēnešiem pēc kārtas - tad var uzskatīt, ka viņa domicils ir attiecīgajā ārvalstī un ar nosacījumu, ka šī persona paziņojusi Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei savu dzīvesvietas adresi ārvalstīs (6. panta piektā daļa). Kamēr Latvijas valsts piederīgais šo adresi nav paziņojis, uzskatāms, ka viņa domicils nav ārpus Latvijas.¹⁵⁸

163. Kādā lietā Latvijā kreditors - juridiska persona - iesniedza pieteikumu par EIR izsniegšanu, jo viņa rīcībā bija nonākusi informācija, ka parādnieks atrodas citā ES dalībvalstī.¹⁵⁹ Tiesa atteica izsniegt EIR, jo konstatēja, ka parādnieks ir deklarējis savu dzīvesvietu Latvijā un līdz ar to ir iestājies Regulas 805/2004 6. panta 1. punkta d) apakšpunktā minētais gadījums. Tomēr nav ievērots šī panta c) apakšpunkts, kas liek

¹⁵⁵ 2002. gada 20. jūnija Dzīvesvietas deklarēšanas likums: Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis, 2002. gada 10. jūlijs, Nr. 104.

¹⁵⁶ 3. panta 1. punkts nosaka:

dzīvesvieta ir jebkura personas brīvi izraudzīta ar nekustamo īpašumu saistīta vieta (ar adresi), kurā persona labprātīgi apmetusies ar tieši vai klusējot izteiktu nodomu tur dzīvot, kurā dzīvot tai ir tiesisks pamats un kuru šī persona atzīst par vietu, kur tā sasniedzama tiesiskajās attiecībās ar valsti un pašvaldību.

¹⁵⁷ 1998. gada 27. augusta Iedzīvotāju reģistra likums: Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis, 1998. gada 10. septembrī, Nr. 261. 6. panta piektā daļa:

Ja personas dzīvesvieta ir ārvalstī, dzīvesvietas deklarēšanas pienākums ir izpildīts, ja dzīvesvietas deklarētājs sniedzis ziņas par dzīvesvietu Iedzīvotāju reģistra likumā noteiktajā kārtībā.

¹⁵⁸ Rudevska, B. *Eiropas maksājuma rīkojuma procedūra: piemērošana un problēmjaucājumi*. Jurista Vārds Nr. 24/25, 2009. gada 16. jūnijs.

¹⁵⁹ Daugavpils tiesas 2011. gada 21. novembra lēmums lietā Nr. C12144611 [nav publicēts].

tiesai arī pārbaudīt minimālos procesuālos standartus. Proti, šajā lietā visi tiesvedības dokumenti tika sūtīt uz deklarēto dzīvesvietu Latvijā, tomēr tie tur netika izsniegti. Tādēļ par tiesas sēdi parādniekam tika paziņots ar publikāciju „Latvijas Vēstnesī” atbilstoši CPL 59. pantam. Kā minēts šajā Pētījumā, šāda paziņošana neatbilst Regulā noteiktajiem minimālajiem procesuālajiem standartiem. Ja atbildētājs būtu saņēmis tiesas dokumentus, tad, neskatoties uz viņa uzturēšanos kādā citā dalībvalstī, būtu uzskatāms, ka domicils ir izcelsmes valstī un šis Regulas apakšpunkts ir piemērojams.

164. Ja pusei ir domicils citā dalībvalstī, tad tiesai tas ir jāizvērtē, piemērojot šīs citas dalībvalsts nacionālās tiesības. Savukārt abas Regulas nedod atbildi uz to, kā tiks noteikts tādas personas domicils, kurai nav domicila ES. Šajā gadījumā būs jāpiemēro tiesas valsts starptautisko privāttiesību normas.

165. Šī punkta kontekstā arī ir jāizvērtē, vai prasījums ir pasīvi neapstrīdēts saskaņā ar 3. panta 1. punkta b) vai c) apakšpunktu, t.i., vai parādnieks tiesas procesa gaitā prasību nekad nav apstrīdējis saskaņā ar izcelsmes valsts tiesību aktos paredzētajām atbilstīgajām procesuālajām normām, vai arī parādnieks nav ieradies vai bijis pārstāvēts, izskatot prasījumu tiesā, kaut arī sākotnēji tiesas procesā ir apstrīdējis prasījumu, ja šāda rīcība ir izraisījusi prasījuma vai kreditora apgalvoto faktu atzīšanu klusuciešot saskaņā ar izcelsmes dalībvalsts tiesību aktiem. Šeit nav jāizvērtē gadījumi, kuros neapstrīdētais prasījums ir izteikts izlīgumā vai publiskā aktā (attiecīgi 3. panta 1. punkta a) un d) apakšpunkts). Attiecībā uz šiem apakšpunktiem skat. attiecīgo Pētījuma daļu.

166. Regulas 805/2004 6. panta 1. punkta d) apakšpunkta 2. teikums nosaka vēl vienu gadījumu, kad jāpārbauda, vai spriedums ir pasludināts dalībvalstī, kur atrodas parādnieka domicils – ja prasījums attiecas uz līgumu, ko kāda persona – patērētājs – ir noslēgusi mērķim, kas nav saistīts ar tās arodu vai profesiju. Šis formulējums ir atrodams arī Briseles I Regulas 15. panta 1. punktā. Šeit jāpievērš uzmanība jēdzienu „līgums” un „patērētājs” interpretācijai.

167. Jēdziens „līgums” tiek plaši analizēts EST praksē¹⁶⁰ un interpretējams strikti. Līgumam ir jābūt noslēgtam patērētāja privātām vajadzībām, un tas nevar būt saistīts ar

¹⁶⁰ Skat. EKT 2002. gada 11. jūlija spriedums lietā: C-96/00 *Rudolf Gabriel* ECR, 2002, p. I-6367; EKT 2005. gada 25. janvāra spriedums lietā: C-27/02 *Petra Engler v. Janus Versand GmbH* ECR, 2005, p. I-481; EKT 2009. gada 14. maija spriedums lietā: C-180/06 *Renata Ilsinger v. Martin Dreschers* ECR, 2009, p. I-3961.

personas uzņēmējdarbību. Piemēram, ja tiek konstatēts, ka līgums ir ar divējādu dabu, t.i., ir konstatējams elements, kas saistīts ar fiziskas personas profesionālo darbību, kā arī elements, kas saistīts ar patērētāja personīgām vajadzībām, tad būs jāuzskata, ka tas tomēr ir līgums, kas saistīts ar personas arodu vai profesiju, ja vien fiziskā persona nepierāda, ka profesionālā lietošana ir tik mazsvarīga, ka tai ir nenozīmīga loma attiecīgās darbības kopējā kontekstā; faktam, ka neprofesionālais aspekts ir lielāks, šajā sakarā nav nozīmes.¹⁶¹

168. Jēdziens „**patērētājs**” ir unificēts ES tiesībās. To tulkojot, ir jāņem vērā Briseles I Regula, Romas I Regula (6. pants) un EST judikatūra.¹⁶² Patērētāja jēdziens izpratne ir svarīga, jo īpaši – nosakot starptautisko jurisdikciju.

169. Patērētājs var būt arī prasītājs. Proti, Regulas 805/2004 6. panta 1. punkta d) apakšpunkta 3. punkts nosaka, ka par EIR var apstiprināt spriedumu, kas taisīts dalībvalstī, kur atrodas parādnieka – patērētāja domicils. No šī apakšpunkta neveiklā formulējuma var secināt, ka neapstrīdētais prasījums var rasties ne tikai no līgumiskām (kā iepriekšējā teikumā), bet arī no ārpuslīgumiskām attiecībām. Taču, ja parādnieks ir patērētājs, spriedumu var apstiprināt par EIR tikai tad, ja patērētāja domicils ir bijis sprieduma izcelsmes dalībvalstī.

170. Tātad var konstatēt, ka Regula 805/2004 sašaurina jurisdikcijas noteikumus attiecībā uz patērētājiem, t.i., **starptautiskā kompetence jeb jurisdikcija taisīt spriedumu (un arī vēlāk to apstiprināt par EIR) ir tikai parādnieka – patērētāja domicila valsts tiesai.** Piemēram, Briseles I Regula ļauj patērētājam iesūdzēt atbildētāju ne tikai sava domicila valstī, bet arī valstī, kurā ir atbildētāja domicils (16. panta 1. punkts).

¹⁶¹ EKT 2005. gada 20. janvāra spriedums lietā: C-464/01 *Johann Gruber v. Bay Wa Ag* ECR, 2005, p. I-439.

¹⁶² Skat. EKT 1978. gada 21. jūnija spriedums lietā: C150/77 *Societe Bertrand v. Paul Ott KG* ECR, 1978, p. 1431; EKT 1993. gada 19. janvāra spriedums lietā: 89/91 *Shearson Lehman, Inc. V. TVB Treuhandgesellschaft für Vermögensverwaltung und Beteiligungen mbH* ECR, 1993, p. I – 139 u.c.

2.7.1.4. Minimālie procesuālie standarti neapstrīdētiem prasījumiem

171. Minimālo procesuālo standartu jēdziens. Minimālo procesuālo standartu skaidrojums sastopams Regulas 805/2004 preambulas 12. Apsvērumā, saskaņā ar kuru **minimālie procesuālie standarti** nodrošina parādnieka informēšanu par pret viņu uzsāktu tiesvedību un norāda, ka viņam aktīvi jāpiedalās procesā, lai apstrīdētu prasījumu, kā arī informē par šādas nepiedalīšanās sekām. Tāpat šie standarti paredz parādnieka informēšanas termiņu un veidu, kas tādējādi tiek uzskatīti par *a priori* pietiekamiem faktoriem, lai viņš varētu parūpēties par savu aizstāvību. No tā izriet, ka tiesas procesam dalībvalstī ir jāatbilst minimālajiem procesuālajiem standartiem, kas noteikti šajā Regulā. Pretējā gadījumā spriedums par neapstrīdētu prasījumu nevar tikt apstiprināts par EIR.

172. Regulā esošie minimālie procesuālie standarti ir īpatnēji ar to, ka, no vienas puses, tie uzskatāmi par autonomi definētu¹⁶³ dokumentu piegādes prasību kopumu, taču, no otras puses, tie neveido vienotas un tieši piemērojamas ES līmeņa dokumentu izsniegšanas procesuālās normas. Līdz ar to tiesībzinātnieki uzskata, ka minimālie procesuālie standarti tikai autonomi parāda noteiktus dokumentu izsniegšanas veidu ietvarus, kuriem it kā pietiekami vajadzētu pasargāt parādnieka intereses.¹⁶⁴ Vienlaicīgi jākonstatē, ka Regulas normas neparedz un neprasa dalībvalstu civilprocesuālo tiesību normu tiešu saskaņošanu ar Regulas prasībām.¹⁶⁵ Tomēr bez nacionālo civilprocesuālo normu harmonizācijas pilnībā iztikt nevarēs,¹⁶⁶ jo tās *de facto* nedrīkst būt pretrunā minimālajiem procesuālajiem standartiem.¹⁶⁷ Tiesībzinātnieki pat norāda uz

¹⁶³ Rauscher, T. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen. München : Sellier, 2004, S. 42.

¹⁶⁴ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 13 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 126

¹⁶⁵ Par Regulu 805/2004 skat. arī: Giebel, Ch. M. Fünf Jahre Europäischer Vollstreckungstitel in der deutschen Gerichtspraxis – Zwischenbilanz und fortbestehender Klärungsbedarf. *IPRax*, Heft 6, 2011 (November/Dezember), S. 532.

¹⁶⁶ D'Avout, L. La circulation automatique des titres exécutoires imposée par le règlement 805/2004 du 21 avril 2004. *Revue critique de droit international privé*. Paris : Dalloz, 2006, n° 95 (1), p. 34; Stadler, A. Das Europäische Zivilprozessrecht – Wie viel Beschleunigung verträgt Europa? *IPRax*, Heft 1, 2004 (Januar/Februar), S. 4.

¹⁶⁷ Skat. kaut vai Regulas 1896/2006 12. panta 5. punktu: „Tiesa nodrošina, ka EMR piegādā atbildētājam saskaņā ar valsts tiesību aktiem, ievērojot minimālos procesuālos standartus, kas noteikti 13., 14. un 15. pantā“.

minimālajiem procesuālajiem standartiem kā uz dīvainu un īpatnēju direktīvu, kas ir ietverta Regulā.¹⁶⁸

173. Piemēram, Regula 805/2004 ir īpatnēja ar to, ka tā tiešā veidā un skaidri neprasa, lai pamatlietas izskatīšanas procesā būtu ievēroti minimālie procesuālie standarti. Tā tikai nosaka, ka brīdī, kad tiesnesis lemj par sprieduma apstiprināšanu par EIR (gadījumos, ja parādnieks ir bijis pasīvs), tiesnesim jāpārlicinās, ka jau notikušā procesā (*post processum*) ir bijuši ievēroti šie minimālie procesuālie standarti. Līdz ar to jebkuram prasītājam, viņa pārstāvim un arī tiesnesim¹⁶⁹ ir jābūt uzmanīgiem un pat tālredzīgiem, iepriekš paredzot to, vai pēc sprieduma taisīšanas varētu rasties vajadzība to apstiprināt par EIR. Ja tas jau sākotnēji tiek pieļauts (vai vismaz netiek izslēgta šāda iespēja), tad laikus ir jāraugās, lai pamatprocesā tiktu ievēroti minimālie procesuālie standarti. Tas nav viegli izdarāms, jo tiesnesim, kā arī prasītājam un viņa pārstāvim¹⁷⁰ jāpiemēro Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1393/2007 par tiesas un ārpustiesas civillietu un komerclietu dokumentu izsniegšanu dalībvalstīs, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1348/2000 (turpmāk: *Dokumentu izsniegšanas Regula*)¹⁷¹ (ja parādnieks dzīvo citā dalībvalstī) kopā ar Latvijas CPL normām, un tas viss jāmēra ar Regulas 805/2004 13.-17. panta mērauklu. Jāatzīst, ka tas ir sarežģīts uzdevums un prasa labas zināšanas

¹⁶⁸ Péroz, H. Le règlement CE n° 805/2004 du 21 avril 2004 portant création d'un titre exécutoire européen pour les créances incontestées. *Journal du droit international*. 2005, juillet-août-septembre, p. 650.

¹⁶⁹ Šeit varētu iebilst, sakot, ka tiesnesim nu nekādi tas nerūp. Tomēr jāņem vērā, ka prasītājs ne visos gadījumos būs ar juridisko izglītību, vai arī tāds, kura iespējas atļauj izmantot kvalificēta jurista pakalpojumus. Tādēļ nebūtu pareizi apgalvot, ka tikai prasītājam jā rūpējas par minimālo procesuālo standartu ievērošanu procesa laikā. Kā papildu arguments jāmin Satversmes 92. panta 1. Teikums, saskaņā ar kuru „ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā”. To pašu paredz arī Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. panta pirmā daļa. Atcerēsimies, ka tiesības uz taisnīgu tiesu ietver sevī arī tiesības uz tiesas nolēmuma izpildi. Pretējā gadījumā tiesības uz taisnīgu tiesu zaudētu savu jēgu; tās būtu tikai iluzoras. Līdz ar to jebkuras ar likumu izveidotas tiesas pieņemta nolēmuma izpilde jāuzskata par tiesvedības neatņemamu sastāvdaļu minētās Konvencijas 6. panta izpratnē [skat. šādas ECT lietas: Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1997. gada 19. marta spriedums lietā Nr. 18357/91 *Hornsby v. Greece*, ECHR 1997-II, § 40; Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2002. gada 7. maija spriedums lietā Nr. 59498/00 *Burdov v. Russia*, ECHR 2002-III, § 34; Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1999. gada 28. jūlija spriedums lietā Nr. 22774/93 *Immobiliare Saffi v. Italy*, ECHR 1999-V, § 74]. Sīkāk par šīm tiesībām starptautiskā civilprocesa kontekstā skat.: Rudevska, B. Ārvalstu tiesu nolēmumu atzīšanas un izpildes attīstības tendences civillietās un komerclietās Eiropas Savienībā un Hāgas Starptautisko privāttiesību konferencē. Promocijas darbs. Rīga : LU, 2012, 27.-28. lpp., pieejams: <https://luis.lu.lv/pls/pub/luj.fprnt?l=1&fn=F885910470/Baiba%20Rudevska%202012.pdf>.

¹⁷⁰ Protams, Dokumentu izsniegšanas Regulu pārsvarā piemēro tieši tiesnesis, taču atsevišķos gadījumos arī prasītāja iesaistīšanās nav izslēgta (skat. Dokumentu izsniegšanas Regulas 15. p. un CPL 656. p. 3. d.).

¹⁷¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1393/2007 (2007. gada 13. novembris) par tiesas un ārpustiesas civillietu un komerclietu dokumentu izsniegšanu dalībvalstīs („dokumentu izsniegšana“), un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1348/2000. *OVL* L 324, 10.12.2007., 79.-86. lpp.

starptautiskajā civilprocesā nolūkā laipot caur dažādām tiesību normām, lai rezultātā iekļautos minimālo procesuālo standartu robežās.

174. No Regulas teksta¹⁷² redzams, ka pārrobežu lietām var būt daudz dažādu kombināciju.¹⁷³ To vidū - arī tādas situācijas, kurās kreditors un parādnieks dzīvo vienā dalībvalstī (piemēram, Latvijā), tiesas process ir šajā pašā valstī (Latvijā), taču parādnieka īpašums vai tā daļa atrodas citā dalībvalstī (piemēram, Igaunijā).

175. Minimālo procesuālo standartu nepieciešamības teorētiskais pamatojums. Minimālie procesuālie standarti kā eksperimentāls jaunievedums ES starptautiskajā civilprocesā ir izstrādāti tādēļ, ka sprieduma izpildes dalībvalstij tiek būtiski samazinātas tiesības pašai lemt par citas dalībvalsts tiesas spriedumu atzīšanu un izpildi,¹⁷⁴ piemērojot neatzīšanas vai izpildes atteikuma iemeslus. Tā vietā daļa kontroles (kuru parasti veic izpildes dalībvalsts tiesas) ir pārcelta uz sprieduma izcelsmes dalībvalsti; šajā gadījumā tā ir parādnieka informēšanas fakta pārbaude. Kā zināms, ārvalstu tiesu spriedumu atzīšanas un izpildes procesos tas ir viens no iemesliem, lai izpildes valsts tiesa atteiktu šāda ārvalsts tiesas sprieduma atzīšanu un/vai izpildi savas valsts teritorijā (skat., piemēram, Regulas Brisele I 34. p. 2. d.¹⁷⁵). Eiropas izpildu procedūrās sprieduma izpildes valstij tiek atstāta tikai viena kontroles iespēja – divu nolēmumu nesavienojamības kontrole (skat. Regulas 805/2004 21. p.; Regulas 1895/2006 22. p. un Regulas 861/2007 22. p.).

176. Ja raugās no starptautiskā civilprocesa teorijas viedokļa, tad gan nolēmumu nesavienojamības kontroles metode, gan parādnieka informēšanas kontroles metode laika gaitā ir atdalījušās no publiskās kārtības (*ordre public*) kontroles metodes un konkrēti, no procesuālās publiskās kārtības kontroles¹⁷⁶. Svarīgi atzīmēt, ka ar publisko kārtību (*ordre*

¹⁷² Skat. Regulas 805/2004 4. panta 4. un 5. punktu; Regulas 1896/2006 3. pantu un Regulas 861/2007 3. pantu.

¹⁷³ Par pārrobežu lietu kombinācijām Regulā 1896/2006 skat.: Rudevskā, B. Eiropas maksājuma rīkojuma procedūra: piemērošana un problēmjautājumi. Jurista Vārds, 2009, 16. jūnijs, Nr. 24/25, 36. lpp.

¹⁷⁴ Vienīgais kontroles veids, kuru ir tiesīga veikt izpildes dalībvalsts, ir nolēmumu nesavienojamības kontrole, kas ir *non bis in idem* izpausme starptautiskajā civilprocesā. Skat. Regulas 805/2004 21. Pantu, Regulas 1896/2006 22. pantu un Regulas 861/2007 22. pantu.

¹⁷⁵ Saskaņā ar Briseles I Regulas 34.panta otro daļu: „Spriedumu neatzīst gadījumos, ja tas pieņemts aizmuguriski – ja atbildētājam dokuments, ar kuru ierosināta lieta, vai līdzīgs dokuments nav uzrādīts pietiekami laicīgi, lai viņš varētu nodrošināt sev aizstāvību, ja vien atbildētājs nav uzsācis sprieduma pārsūdzēšanas procedūru, kad to bija iespējams darīt.”

¹⁷⁶ Sīkāk par publiskās kārtības (*ordre public*) kontroli starptautiskajā civilprocesā skat.: Rudevskā, B. Publiskās kārtības (*ordre public*) jēdziens starptautiskajā civilprocesā: klasiskā izpratne. Grām. : Tiesību aktu realizācijas problēmas. LU 69. konferences rakstu krājums. Rīga : LU Akadēmiskais apgāds, 2011, 126.-136. lpp.

public) tiek saprasta tieši sprieduma **izpildes** (nevis sprieduma izcelsmes) **valsts** publiskā kārtība (*ordre public*). Līdz ar to *a priori* var konstatēt, ka Eiropas izpildu procedūrās sprieduma (EIR) izcelsmes valsts tiesai ir uzlikts par pienākumu kontrolēt to, vai sprieduma taisīšanas veids atbilst sprieduma izpildes valsts tiesas procesuālajai publiskajai kārtībai (procesuālajam *ordre public*), kas, vispirmām kārtām, ietver sevī sprieduma taisīšanas procesa atbilstību Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk: *ECTK*)¹⁷⁷ 6. panta pirmajai daļai. Šāda kontroles pārnese izskatās absurda. Taču, lai tas tā nebūtu, tiesību zinātnei Eiropas izpildu procedūrās esošais jēdziens „procesuālā publiskā kārtība“ ir jāpiepilda ar jaunu saturu, proti, no vienas puses, šis saturs ir ļoti sašaurināts attiecībā pret *ECTK* 6. panta pirmajā daļā garantētajām procesuālajām pamattiesībām civillietās (jo paliek tikai nolēmumu nesavienojamības kontrole un parādnieka informēšanas par tiesvedību fakta kontrole).

177. No otras puses, šī sašaurinātā kontrole ir tagad sadalīta starp divām ES dalībvalstīm: sprieduma izcelsmes dalībvalsts tiesa kontrolē parādnieka informēšanas faktu, savukārt sprieduma izpildes dalībvalsts tiesa – nolēmumu nesavienojamības fakta esamību vai neesamību. Ja attiecībā uz sprieduma izpildes valsts tiesas kompetenci jautājumi nerodas, tad attiecībā uz sprieduma izcelsmes valsts tiesu gan. Galvenais un svarīgākais ir jautājums par to, cik tālu var sniegties sprieduma izcelsmes dalībvalsts tiesas kompetence kontrolēt pašas veiktās darbības atbildētāja informēšanā un šo darbību atbilstību sprieduma izpildes valsts procesuālajai publiskajai kārtībai. Izskatās, ka šī kompetence labākajā gadījumā var aptvert tikai to līmeni, kas ir kopējs visām ES dalībvalstīm attiecībā uz parādnieka informēšanas veidiem un kārtību.

178. Ievērojot iepriekš minēto, minimālo procesuālo standartu jēdzienam varētu sniegt šādu skaidrojumu: **minimālie procesuālie standarti** ir ES regulās ietvertu procesuālo pamatstandartu obligātais kopums, kas nosaka tikai un vienīgi to, **kādā veidā un par ko** parādniekam ir jābūt informētam, lai dalībvalsts tiesas taisītu spriedumu neapstrīdētajās

¹⁷⁷ 1950. gada 4. novembra Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija: LR starptautisks līgums. *Latvijas Vēstnesis*, 1997. 13. jūnijs, Nr. 143/144 (Konvencija Latvijā spēkā no 1997. gada 27. jūnija).

naudas prasībās varētu apstiprināt par EIR gadījumā, ja parādnieka rīcība procesā ir bijusi pasīva.¹⁷⁸

179. Minimālo procesuālo standartu veidi un piemērošanas joma. Tikai pasīvi neapstrīdētiem prasījumiem (12. pants). Svarīgi ir atzīmēt, ka minimālie procesuālie standarti sprieduma apstiprināšanai par EIR neattiecas uz visiem Regulā 805/2004 minētajiem spriedumu taisīšanas veidiem, bet gan tikai uz tādiem spriedumiem, kuri taisīti procesos, kuros parādnieks nav ieradies vai bijis pārstāvēts (aizmuguriski spriedumi), kā arī procesos, kuros parādnieks tiesas procesa gaitā nekad nav aktīvi apstrīdējis naudas prasījumu (skat. Regulas 805/2004 3. p. 1. d. b) un c) punktu, kā arī 12. p.).

180. Tikai atsevišķiem dokumentu veidiem: par tiesvedības uzsākšanu vai līdzvērtīgam dokumentam un/vai pavēstei (13. pants, 14. panta 1. punkts, 16. un 17. pants). Minimālo procesuālo standartu veidi ir norādīti Regulas 805/2004 13. un 14. pantā, Visi šie standarti ir saistīti ar dokumentu izsniegšanu parādniekam, vai arī viņa pārstāvim.¹⁷⁹ Kas ir šie *izsniedzamie dokumenti*? Regulas 805/2004 16. un 17. pants kā izsniedzamos dokumentus paredz:

- 180.1. dokumentus par tiesvedības uzsākšanu vai līdzvērtīgus dokumentus, un
- 180.2. tiesas pavēstes jeb uzaicinājumus uz tiesas sēdēm.

181. Regulā 805/2004 lietotais jēdziens „**dokuments par tiesvedības uzsākšanu vai līdzvērtīgs dokuments**“ ir jāsaprot tāpat, kā tas tiek saprasts Dokumentu izsniegšanas Regulā, proti, tas ir dokuments vai dokumenti, kuru savlaicīga izsniegšana parādniekam ļauj izmantot tiesības sūtītājā dalībvalstī notiekošā tiesvedībā. Šādam dokumentam ir jāļauj *konkrēti noteikt* vismaz prasības priekšmetu un pamatojumu, kā arī aicinājumu ierasties tiesā vai, atkarībā no procesa būtības, jādod iespēja celt prasību tiesā. Savukārt dokumenti, kuriem ir tikai pierādījuma funkcija un kas nav nepieciešami prasības

¹⁷⁸ Rudevska, B. Ārvalstu tiesu nolēmumu atzīšanas un izpildes attīstības tendences civillietās un komercietās Eiropas Savienībā un Hāgas Starptautisko privāttiesību konferencē. Promocijas darbs. Latvijas Universitāte, 2012, pieejams: <https://luis.lu.lv/pls/pub/luj.fprnt?l=1&fn=F885910470/Baiba%20Rudevska%202012.pdf>.

¹⁷⁹ Skat. Regulas 805/2004 15. Pantu, Regulas 1896/2006 15. pantu un Regulas 861/2007 10. un 19. pantu.

priekšmeta un pamatojuma izpratnei, nav dokumenta, ar kuru ierosina lietu, neatņemama sastāvdaļa.¹⁸⁰

182. Regulas 805/2004 16. un 17. pantā ir noteikti minimālie procesuālie standarti tā dokumenta **saturam**, ar kuru ierosina tiesvedību (šīs prasības attiecas tikai uz tiem gadījumiem, kuros parādnieks ir bijis pasīvs un nav apstrīdējis prasījumu Regulas 3. p. 1. d. b) un c) punkta izpratnē). Proti, šim dokumentam ir jānodrošina parādnieka pienācīga informēšana *par prasījumu* un tādēļ jāsaturs šādas ziņas:

- 182.1. pušu vārdus, uzvārdus (vai nosaukumus) un adreses;
- 182.2. prasījuma summu;
- 182.3. prasījuma pamatojumu, un
- 182.4. ja par prasījuma summu tiek pieprasīti procenti, - procentu likmi un periodu, par kuru tie aprēķināti, ja vien pamatsummai nav automātiski pieskaitīti likumiskie procenti saskaņā ar izcelsmes dalībvalsts tiesību aktiem;
- 182.5. procedūras noteikumus, lai apstrīdētu prasījumu, vajadzības gadījumā norādot termiņu prasījuma apstrīdēšanai; tās institūcijas nosaukumu un adresi, kurai jāsniedz atbilde, un vai ir nepieciešams iecelt advokātu pārstāvībai;
- 182.6. sekas, ko var izraisīt iebildumu neizteikšana, jo īpaši gadījumos, kad pret parādnieku var pieņemt vai izpildīt spriedumu, kā arī piedzīt no viņa ar tiesvedību saistītos izdevumus.

183. Kā redzams, uzskaitījumā nav minēts prasības priekšmets, taču tas nenozīmē, ka dokumentā tas nav jāiekļauj. Latvijas CPL normas par prasības pieteikuma saturu pilnībā ietver minimālajos procesuālajos standartos prasīto informācijas apjomu (skat. CPL 128. p. 1.-3. d.). Savukārt attiecībā uz procedūras noteikumu un seku izskaidrošanu atbildētājam CPL 20. nodaļa kopā ar CPL 5. panta pirmo un trešo daļu tiesnesim atļauj civillietas sagatavošanas iztiesāšanai stadijā izlemt par to, lai norādītu minēto informāciju parādniekam nosūtāmajos dokumentos par tiesvedības uzsākšanu.

184. Kas attiecas uz tiesas pavēstē obligāti norādāmajām ziņām, tad tās ir noteiktas Regulas 805/2004 17. pantā, proti:

- 184.1. nozīmētās tiesas sēdes datums un laiks;

¹⁸⁰ Eiropas Savienības (bij. Kopienų) tiesas 2008. gada 8. maija spriedums lietā C-14/07 *Weiss*, ECR [2008], p. I-03367, § 73.

184.2. tās institūcijas (tiesas) nosaukums un adrese, kurā jāierodas;

184.3. neierašanās sekas.

185. Visas šīs prasības paredz arī Latvijas CPL 55. pants.

186. Diemžēl, Regula 805/2004 pilnībā klusē par to, kādā **valodā** jābūt gan dokumentam par tiesvedības uzsākšanu, gan tiesas pavēstei un brīdinājumiem. Tiesību zinātnē tiek norādīts, ka šādā gadījumā jāpiemēro dokumenta izsniedzošās dalībvalsts tiesības un pārrobežu izsniegšanas situācijās tas būs Dokumentu izsniegšanas Regulas 8. pants.¹⁸¹ Tomēr tas līdzēs tikai tajā gadījumā, ja parādniekam dokumenti būs bijuši piegādāti ar apstiprinājumu par saņemšanu (Regulas 13. p.) un viņš tādējādi jau sākotnēji būtu varējis atteikties pieņemt viņam nesaprotamā valodā esošus tiesas dokumentus (skat. Dokumentu izsniegšanas Regulas 8. p.). Taču, ja tiesas dokumenti nosūtīti bez apstiprinājuma par saņemšanu (Regulas 14. p.), tad parādniekam formāli ir iespēja atteikties saņemt svešvalodā esošus dokumentus, *nedēļas laikā* nosūtot šos dokumentus atpakaļ izsniedzējas dalībvalsts tiesai (skat. Dokumentu izsniegšanas Regulas 8. p. 1. punktu un CPL 664. p. 2. d.). Tomēr situācija nav tik vienkārša, cik izskatās.

187. Pirmkārt, tas saistīts ar konkrēto valodu, kurā dokumentiem jābūt iztulkotiem. No Dokumentu izsniegšanas Regulas 8.panta 1.punkta a) un b) apakšpunkta izriet, ka atbildētājs var atteikties tos saņemt, ja tiem nav pievienots tulkojums kādā no šādām valodām: a) adresātam saprotamā valodā, vai b) oficiālajā saņēmējas dalībvalsts valodā. To, kā iztulkojams jēdziens „adresātam saprotama valoda”, tiesai jāskatās katrā konkrētā lietā, taču skaidrs ir viens – adresāts (atbildētājs) pats nosaka, kura valoda viņam ir saprotama. Juridisko personu gadījumā šī tiesību norma (8. pants) tulkojama par labu 8. panta 1. punkta b) apakšpunktam.¹⁸²

188. Otrkārt, problēma saistīta ar Dokumentu izsniegšanas regulas 8. pantā lietotā jēdziena „izsniedzamais dokuments” izpratni. EST lietā *Weiss* noteica, ka Dokumentu izsniegšanas Regulas 8. panta 1. punktā minētais jēdziens „izsniedzamais dokuments” (tad, ja tas ir dokuments, ar kuru ierosina lietu) ir jāinterpretē kā tāds, kas apzīmē dokumentus, kuru savlaicīga izsniegšana atbildētājam ļauj izmantot tiesības notiekošajā

¹⁸¹ Pabst, S. Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. Rauscher, T. (Hrsg.). München : Sellier, 2010, S. 146 (Art. 17).

¹⁸² Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010. Art. 8 EG-ZustVO (Heiderhoff B.), S. 626, 627.

tiesvedībā. Šādam dokumentam ir jāļauj konkrēti noteikt vismaz prasības priekšmetu un pamatojumu, kā arī aicinājumu ierasties tiesā. Dokumenti, kam ir tikai pierādījuma funkcija un kas nav nepieciešami prasības priekšmeta un pamatojuma izpratnei, nav dokumenta, ar kuru ierosina lietu, neatņemama sastāvdaļa Dokumentu izsniegšanas Regulas izpratnē.¹⁸³ Tomēr Regulas 805/2004 izpratnē minimālie procesuālie standarti ietver sevī ne tikai jau minēto informāciju par prasības būtību un tiesas sēdi, **bet arī** sekas, ko var izraisīt iebildumu neizteikšana vai neierašanās (skat. Regulas 805/2004 17. p. b) punktu).

189. Treškārt, Dokumentu izsniegšanas Regulas 8. pants gan nosaka, ka atbildētājs (adresāts) var nedēļas laikā atteikties no tādu dokumentu saņemšanas, kas sastādīti viņam nesaprotamā valodā. Ja atbildētājam (adresātam) dokumenti tiek izsniegti bez apstiprinājuma par saņemšanu (piemēram, izsniedzot tos personai, kas dzīvo vienā mājāsaimniecībā, vai arī iemetot dokumentus atbildētāja pastkastītē; skat. Regulas 805/2004 14. p.), tad nav skaidrs, no kura brīža skaitīt šo nedēļas laiku – no brīža, kad dokuments iemests pastkastītē, vai no brīža, kad adresāts to no pastkastītes ir izņēmis? Skaidrs ir tikai tas, ka juridiski fiksēts tiek tikai tas brīdis, kad dokuments tiek iemests pastkastītē vai arī iedots vienā mājāsaimniecībā dzīvojošai personai. Taču faktiskais brīdis, kurā atbildētājs (adresāts) saņēmis dokumentu (izņēmis to no pastkastītes pēc 3 nedēļu komandējuma; saņēmis to no vienā mājāsaimniecībā dzīvojošas personas pēc 2 nedēļu ilgas prombūtnes seminārā) nekur netiek fiksēts. Tādēļ iznāk, ka vienas nedēļas termiņš tiek skaitīts no pirmā minētā datuma (skat. arī CPL 56.² p. 2. d. un 664. p. 2. d.); pretējais atbildētājam (adresātam) ir pašam jāpierāda.

190. Dēļ tā, ka tiesas dokumenti nav bijuši nogādāti parādniekam saprotamā valodā, Regulas 805/2004 18. un 19. pants neparedz iespēju neapstiprināt aizmugurisku spriedumu par EIR. Vienīgais, uz ko varētu atsaukties parādnieks, ir 19. panta 1. punkta b) apakšpunktā esošie „ārkārtas apstākļi, kuros parādnieks nav vainojams, un kuri aizkavēja parādnieku apstrīdēt prasījumu“. Tas atkarīgs no tā, kādu saturu tiesnesis ieliek ģenerāklauzulā „ārkārtas apstākļi“.

¹⁸³ Eiropas Savienības tiesas 2008. gada 8. maija spriedums lietā C-14/07 *Weiss*, ECR [2008], p. I- 03367, para. 73.

191. Kādos veidos atbildētājam ir izsniedzami minētie dokumenti, lai tiktu ievēroti minimālie procesuālie standarti?

2.7.1.5. Dokumentu piegāde parādniekam ar apstiprinājumu par saņemšanu

192. Šo piegādes veidu nedrīkst izmantot, ja nav zināma parādnieka adrese (skat. Regulas 805/2004 13. p.).

193. Personīga piegāde un tās veidi (13. panta 1. punkta „a” un „b”). Personīga piegāde nozīmē dokumentu piegādāšanu adresātam personīgi.¹⁸⁴ Šādu piegādi var apliecināt:

193.1. apstiprinājums par saņemšanu, kurā norādīts saņemšanas datums un atbildētāja paraksts; vai

193.2. piegādi veikušās atbildīgās personas (angļu val. – *competent person*; vācu val. – *zuständige Person*; franču val. – *personne compétente*) parakstīts dokuments, norādot, ka atbildētājs ir saņēmis dokumentu vai ir atteicies to pieņemt bez juridiska pamatojuma (angļu val. – *legal justification*; vācu val. – *unberechtigt*; franču val. – *motif légitime*), norādot piegādes datumu. Tā kā minētajā situācijā ir nepieciešams, lai atteikuma gadījumā atbildīgā persona fiksētu to, ka parādnieks atteicies saņemt dokumentus bez *juridiska pamatojuma*, šī amatpersona Latvijā nevar būt pasta darbinieks (kuram nav tiesību un kompetences fiksēt atteikuma pamata juridisko pusi). Līdz ar to ar jēdzienu „atbildīgā persona” Latvijā būtu jāsaprot zvērināts tiesu izpildītājs,¹⁸⁵ zvērināts notārs¹⁸⁶ vai tiesas amatpersona tiesas telpās.¹⁸⁷ Jāatzīmē, ka saskaņā ar CPL 57. panta pirmo daļu „Ja adresāts atsakās pieņemt tiesas dokumentus, *dokumentu piegādātājs* izdara dokumentā attiecīgu atzīmi, norādot arī *atteikšanās iemeslus*,

¹⁸⁴ Skat. Regulas 805/2004 13. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktu; Regulas 1896/2006 13. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktu, un Regulas 861/2007 13. panta 2. punktu .

¹⁸⁵ Tiesu izpildītāju likums: Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis, 13.11.2002, Nr. 165 (spēkā no 01.01.2003); skat. šī likuma 74. panta pirmās daļas 1. punktu un otro daļu. Skat. arī: Kārtība, kādā zvērināts tiesu izpildītājs pēc ieinteresēto personu lūguma piegādā tiesas pavēstes un citus dokumentus: Ministru kabineta 26.06.2012. noteikumi Nr. 444. Latvijas Vēstnesis, 29.06.2012, Nr. 102 (spēkā no 30.06.2012; izdoti saskaņā ar Tiesu izpildītāju likuma 74. p. 2. d.).

¹⁸⁶ Notariāta likums: Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis, 09.07.1993, Nr. 48 (spēkā no 01.09.1993). Skat. šī likuma 135.-139. pantu.

¹⁸⁷ CPL 56. panta trešā daļa.

datumu un laiku.” Kā redzams, Regulas 13. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir daudz prasīgāks, salīdzinot ar CPL 57. panta pirmo daļu:

	Regulas 805/2004 13. panta 1. punkta b) apakšpunkts	CPL 57. panta pirmā daļa
Dokumentu izsniedzējs	Atbildīgā persona (Latvijā – zvērināts tiesu izpildītājs, zvērināts notārs, tiesas amatpersona tiesas telpās).	Dokumentu piegādātājs [Latvijā – ziņnesis, zvērināts tiesu izpildītājs, zvērināts notārs, tiesas amatpersona tiesas telpās, pasta darbinieks, lietas dalībnieks (ar tiesneša piekrišanu)].
Dokumentu saņemšanas atteikuma iemesls	Atteikšanās ar juridisku pamatojumu (piem., Dokumentu izsniegšanas Regulas 8. p.).	Atteikšanās.

194. Abi dokumentu izsniegšanas veidi (kas norādīti Regulas 13. p. 1. punkta a) un b) apakšpunktā) ir ar ļoti augstu ticamības pakāpi un atbilst Latvijas CPL 56. pantā paredzētajai piegādei ar ziņnesi (56. p. 7. d.), vai Tiesu izpildītāju likuma 74. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktajai iespējai piegādāt tiesas dokumentus ar zvērināta tiesu izpildītāja starpniecību, vai izsniedzot adresātam personīgi pret parakstu (CPL 56. p.), vai izsniedzot dokumentus ar zvērināta notāra starpniecību (Notariāta likuma 135. un 136. p.). Par tiesas dokumentu piegādes datumu uzskatāms **datums**, kad adresāts (parādnieks) pats personīgi pieņēmis dokumentus (CPL 56.¹ p. 1.d.). Tas sakrīt arī ar pārrobežu dokumentu izsniegšanas brīdi Latvijā (skat. CPL 56.² p. 2. d.). *Ja dokumentus nav bijis iespējams izsniegt*, tad no 2013. gada 1. janvāra spēkā būs sekojoša kārtība: 1) Ja **personai, kuras deklarētā dzīvesvieta ir Latvijā**, nebija iespējams izsniegt dokumentus, tad tas, ka tiesas dokumenti ir piegādāti uz fiziskās personas deklarētās dzīvesvietas adresi, deklarācijā norādīto papildu adresi, fiziskās personas norādīto adresi saziņai ar tiesu vai juridiskās personas juridisko adresi un no pasta tiek saņemta izziņa par sūtījuma izsniegšanu vai dokumenti tiek nosūtīti atpakaļ, pats par sevi neietekmē dokumentu paziņošanas faktu. **Prezumpciju, ka dokumenti ir izsniegti septītajā dienā no to nosūtīšanas dienas, ja dokumenti nosūtīti ar pasta sūtījumu, vai trešajā dienā no nosūtīšanas dienas, ja dokumenti nosūtīti ar elektroniskā pasta sūtījumu**, adresāts var atspēkot, norādot uz objektīviem apstākļiem, kas neatkarīgi no viņa gribas bijuši par šķērslī dokumentu saņemšanai norādītajā adresē¹⁸⁸ (skat. CPL jauno 56.¹ p. 2. d., kas

¹⁸⁸ Par deklarētās dzīvesvietas principa ieviešanu CPL un ar to saistītajām problēmām skat. Rudevskā, B., Jonikāns, V. Deklarētās dzīvesvietas princips Civilprocesa likumā: vai tiešām risinājums. Jurista Vārds, 2012. gada 4. septembris, Nr. 36, 4.-12. lpp.

stāsies spēkā 01.01.2013.).¹⁸⁹ 2) Ja dokumentus nav bijis iespējams izsniegt **personai, kuras dzīvesvieta ir citā ES dalībvalstī**, tad: ja tiesas dokumenti personai piegādāti CPL 56.² panta pirmajā daļā noteiktajā kārtībā un ir saņemts apstiprinājums par to neizsniegšanu, tiesa izvērtē dokumentu neizsniegšanas iemeslus un dokumentu neizsniegšanas ietekmi uz tiesvedību nosaka saskaņā ar šā likuma noteikumiem. Tiesa pēc dokumentu neizsniegšanas iemeslu izvērtēšanas var piegādāt dokumentus atkārtoti vai izmantot citu metodi dokumentu izsniegšanai. Ja dokumentus neizdodas izsniegt atkārtoti, piemēro CPL 59. pantu – atbildētāju (parādnieku) aicina uz tiesu ar publikāciju oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" (skat. CPL jauno 56.² p. 2.¹ daļu un 59. p. 1. d., kas stāsies spēkā 01.01.2013.). Kā redzams, ja tiesas dokumenti Latvijā deklarētai personai netiks izsniegti, tad CPL jaunajā 56.¹ panta otrajā daļā paredzētā juridiskā fikcija neļaus vēlāk lietā taisīto spriedumu apstiprināt par EIR (skat. Regulas 805/2004 preambulas 13. apsvērumu).

195. Regula 805/2004 papildus paredz to, ka parādnieka informēšana par tiesas sēdi var notikt arī mutiski iepriekšējā tiesas sēdē, kurā izskatīts tas pats prasījums, uzaicinājumu attiecīgi ierakstot tiesas sēdes protokolā. CPL 211. pants paredz analogisku kārtību.

196. Piegāde pa pastu. Pa pastu¹⁹⁰ veiktu dokumentu piegādi apliecina ar apstiprinājumu par saņemšanu, kurā norādīts saņemšanas datums un kuru parakstījis un atdevis atpakaļ parādnieks (nevis kāda cita persona). Šī tiesas dokumentu izsniegšanas metode atbilst Latvijas CPL 56. panta pirmajā daļā norādītajai kārtībai – piegādei ierakstītā pasta sūtījumā ar paziņojumu par saņemšanu (ar nosacījumu, ka parakstījis pats parādnieks) - par saņemšanas datumu uzskatot septīto dienu no nosūtīšanas dienas (skat. CPL 56.¹ p. 3. punktu). Tomēr, ja dokuments no Latvijas jāsūta uz citu dalībvalsti, tad septiņu dienu termiņš nebūs piemērojams. Latvijas tiesai šādā gadījumā jāvadās pēc Dokumentu izsniegšanas Regulas 9.panta, kombinējot to ar CPL 56.² panta otro daļu, vai – no 2013. gada 1. janvāra – arī ar jauno CPL 56.² panta 2.¹ daļu. Jāatgādina, ka saskaņā

¹⁸⁹ Skat.: likumprojekts Nr. 66/Lp11 „Grozījumi Civilprocesa likumā“. Saeimā 3. lasījumā pieņemti 29.11.2012. (paredzēts, ka spēkā no 01.01.2013.). Pieejams: [http://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS11.nsf/webAll?SearchView&Query=%28\[Title\]=*Civilproces a*%29&SearchMax=0&SearchOrder=4](http://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS11.nsf/webAll?SearchView&Query=%28[Title]=*Civilproces a*%29&SearchMax=0&SearchOrder=4).

¹⁹⁰ Skat. Regulas 805/2004 13. panta pirmās daļas c) punktu; Regulas 1896/2006 13. panta pirmās daļas c) punktu, un Regulas 861/2007 13. panta otro daļu.

ar CPL 56.² panta otro daļu „Ja tiesas dokumenti personai piegādāti šā panta pirmajā daļā noteiktajā kārtībā, uzskatāms, ka personai par tiesas sēdes vai procesuālās darbības laiku un vietu vai par attiecīgā dokumenta saturu¹⁹¹ ir paziņots tikai tajā gadījumā, ja ir saņemts apstiprinājums par dokumenta izsniegšanu. Dokumentus uzskata par izsniegtiem *datumā*, kāds norādīts apstiprinājumā par dokumentu izsniegšanu.”

197. Elektroniska piegāde. Ar elektronisku¹⁹² piegādi Regulas 13. panta 1. punkta d) apakšpunktā saprot piegādi vai nu ar faksa, vai e-pasta palīdzību. Šādu piegādi apliecina ar apstiprinājumu par saņemšanu, kurā norādīts saņemšanas datums un kuru parakstījis un atdevis atpakaļ parādnieks. Šis piegādes veids tikai daļēji atbilst Latvijas CPL 56. panta sestajai daļai, jo Regula prasa, lai šāda piegāde tiktu apliecināta ar apstiprinājumu par saņemšanu, kurā norādīts saņemšanas datums un kuru parakstījis un atdevis atpakaļ parādnieks. Šajā gadījumā minimālie procesuālie standarti neprasa, lai apstiprinājums par saņemšanu arī būtu e-pasta veidā. To parādnieks var nosūtīt atpakaļ arī pa pastu, vai ar faksa palīdzību.¹⁹³

2.7.1.6. Dokumentu piegāde parādniekam bez apstiprinājuma par saņemšanu

198. Šo piegādes veidu drīkst izmantot tikai tad, ja ir droši zināma parādnieka adrese.¹⁹⁴ No tā izriet, ka aizmuguriski taisītu spriedumu pret parādnieku, kura adrese nav zināma, nedrīkst apstiprināt par EIR.¹⁹⁵ Tas pats attiecas arī uz Latvijas CPL 59. pantā paredzēto aicināšanu uz tiesu ar publikāciju oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis”¹⁹⁶ – šāda parādnieka aicināšanas kārtība Latvijas tiesai neļaus vēlāk lietā taisīto aizmugurisko spriedumu (pret Latvijā dzīvojošu personu) apstiprināt par EIR. Latvijas tiesas praksē pareizi rīkojas un neapstiprina par EIR tādus spriedumus, kuru pamatprocesā parādnieks

¹⁹¹ Jāatgādina, ka Regulas 805/2004 17. pants nepārprotami paredz, ka parādnieks ir jāinformē arī par prasījuma apstrīdēšanas procesuālo kārtību un sekām, kādas var iestāties, ja parādnieks neizsaka savus iebildumus vai neierodas uz tiesas sēdi.

¹⁹² Skat. Regulas 805/2004 13. panta pirmās daļas e) punktu; Regulas 1896/2006 13. panta pirmās daļas e) punktu, un Regulas 861/2007 13. panta otro daļu.

¹⁹³ Pabst, S. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar*. Rauscher T. (Hrsg.). München : Sellier, 2010, S. 130 (Art. 13).

¹⁹⁴ Skat. Regulas 805/2004 14. panta otro daļu; Regulas 1896/2006 14. panta otro daļu un Regulas 861/2007 13. panta otro daļu.

¹⁹⁵ Eiropas Savienības tiesas 2012. maija 15. marta spriedums lietā: C-292/10 *Visser*, ECR [2012], p. 00000, §§ 62, 63, 64.

¹⁹⁶ Skat. Regulas 805/2004 preambulas 13. apsvērumu: „[...] piegādes metode, kas balstīta uz juridisko fikciju, saistībā ar minimālo standartu ievērošanu nav pietiekama, lai spriedumu apstiprinātu par EIR.”

ticis informēts ar publikāciju oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis”.¹⁹⁷ Līdz šim sešās lietās EIR izdošana Latvijā ir bijusi atteikta šī iemesla dēļ.¹⁹⁸ Kādi ir piegādes bez apstiprinājuma par saņemšanu veidi?

199. Personīgi piegādāt nozīmē tālākminēto.¹⁹⁹

199.1. Piegādājot parādnieka dzīvesvietā personām, kuras ar viņu dzīvo vienā mājāsaimniecībā, vai ir tur nodarbinātas (**fiziskās personas**). Apstiprinājums par saņemšanu jāparaksta personai, kura dokumentu saņēmusi. Šī kārtība atbilst Latvijas CPL 56. panta astotajā daļā noteiktajai kārtībai.

199.2. Ja parādnieks ir **pašnodarbināta persona** (piemēram, individuālais komersants) **vai juridiska persona** – personiski piegādājot šāda parādnieka uzņēmuma telpās personām, kuras viņš nodarbina. Arī šajā gadījumā apstiprinājumu par saņemšanu jāparaksta personai, kura dokumentu saņēmusi. Šī kārtība vairāk vai mazāk atbilst Latvijas CPL 56. panta astotajā daļā noteiktajai procedūrai, ar vienīgo izņēmumu, ka minimālie procesuālie standarti prasa izsniegt dokumentus *nevis* vienkārši fiziskas personas darbavietā, bet gan parādnieka – juridiskas vai pašnodarbinātas personas – uzņēmuma telpās, izsniedzot kādam no viņa darbiniekiem. Tādēļ šeit jāņem vērā arī Latvijas CPL 56. panta sestā daļa.

199.3. Iemetot dokumentu parādnieka pastkastītē (gan fiziskām, gan juridiskām personām). Minētā kārtība neatbilst Latvijas CPL 56. panta otrajā daļā esošajam vienkāršajam pasta sūtījumam. Ir nepieciešams, lai persona, kura iemetusi pastkastītē tiesas dokumentu, apliecinātu šo piegādi ar parakstītu dokumentu, kurā norādīts piegādes veids un datums.

200. Piegāde pa pastu. Dokumentu piegāde pa pastu nozīmē.²⁰⁰

¹⁹⁷ Skat., piemēram, Daugavpils tiesas 2011. gada 21. novembra lēmumu civillietā Nr. C12144611 [nav publicēts]; Talsu rajona tiesas 2011. gada 24. novembra lēmumu civillietā Nr. C36087210 [nav publicēts]; Ventspils tiesas 2011. gada 4. oktobra lēmumu civillietā Nr. C40114410 [nav publicēts]; Kurzemes apgabaltiesas 2011. gada 10. novembra lēmumu civillietā Nr. C40114410 [nav publicēts].

¹⁹⁸ Skat.: Daugavpils tiesas 2011. gada 21. novembra lēmumu civillietā Nr. C12144611 [nav publicēts]; Talsu rajona tiesas 2011. gada 24. novembra lēmumu civillietā Nr. C36087210 [nav publicēts]; Ventspils tiesas 2011. gada 4. oktobra lēmumu civillietā Nr. C40114410 [nav publicēts]; Rīgas rajona tiesas 2011. gada 18. februāra lēmumu civillietā Nr. C33324809 [nav publicēts]; Kuldīgas rajona tiesas 2010. gada 20. augusta lēmumu civillietā Nr. C19070309 [nav publicēts] un Jūrmalas pilsētas tiesas 2010. gada 10. augusta lēmumu civillietā Nr. C17128609 [nav publicēts].

¹⁹⁹ Skat. Regulas 805/2004 14. panta pirmās daļas a), b) un c) punktu; Regulas 1896/2006 14. panta pirmās daļas a), b) un c) punktu un Regulas 861/2007 13. panta otro daļu.

200.1. Nogādājot dokumentu pasta iestādē vai kompetentām valsts iestādēm, un iemetot parādnieka pastkastītē rakstveida paziņojumu par dokumenta atrašanos minētajās iestādēs, *ja šajā rakstveida paziņojumā ir skaidri norādīts dokumenta kā tiesas dokumenta veids vai paziņojuma kā veiktas piegādes juridiskās sekas, kā arī tas, ka ir sāka laika skaitīšana attiecībā uz termiņu. Tātad, ierakstīts pasta sūtījums.*²⁰¹ Tomēr Latvijas nacionālajos normatīvajos tiesību aktos nav paredzēts, ka paziņojumā, ko atstāj pasta darbinieks, tiktu norādīta arī informācija par dokumenta kā tiesas dokumenta veidu vai paziņojuma kā veiktas piegādes juridiskajām sekām, kā arī tas, ka ir sāka laika skaitīšana attiecībā uz termiņu.

200.2. Piegādājot pa pastu bez Regulas 805/2004 14. panta 3. punktā norādītajiem pierādījumiem, ja parādnieka adrese ir izcelsmes dalībvalstī. Šī kārtība atbilst Latvijas CPL 56. panta otrajā daļā paredzētajam vienkāršajam pasta sūtījumam, kas gan Latvijā nav atļauts **tiesas pavēstes** izsniegšanas gadījumā (skat. CPL 56. p. 1. d.).

201. Elektroniska piegāde. Piegādāt dokumentu elektroniski²⁰² bez apstiprinājuma par saņemšanu nozīmē saņemt automātisku piegādes apstiprinājumu, ja parādnieks iepriekš ir skaidri atzinis šādu piegādes paņēmieni. Latvijas CPL 56. panta sestā¹ daļa gan neparedz automātisko piegādes apstiprinājumu.

202. Daži kopīgie noteikumi. Piegādājot dokumentu **personīgi** bez apstiprinājuma par saņemšanu, kā arī nogādājot dokumentu **pasta** iestādē, atbildīgajai personai, kura dokumentu nogādājusi, ir jāparaksta dokuments, kurā tiek norādīts:

202.1. izmantotais piegādes veids;

202.2. piegādes datums, un

202.3. ja dokuments nogādāts citai personai, nevis pašam parādniekam – dokumentu saņēmušās personas vārds, uzvārds un sakars ar parādnieku.²⁰³

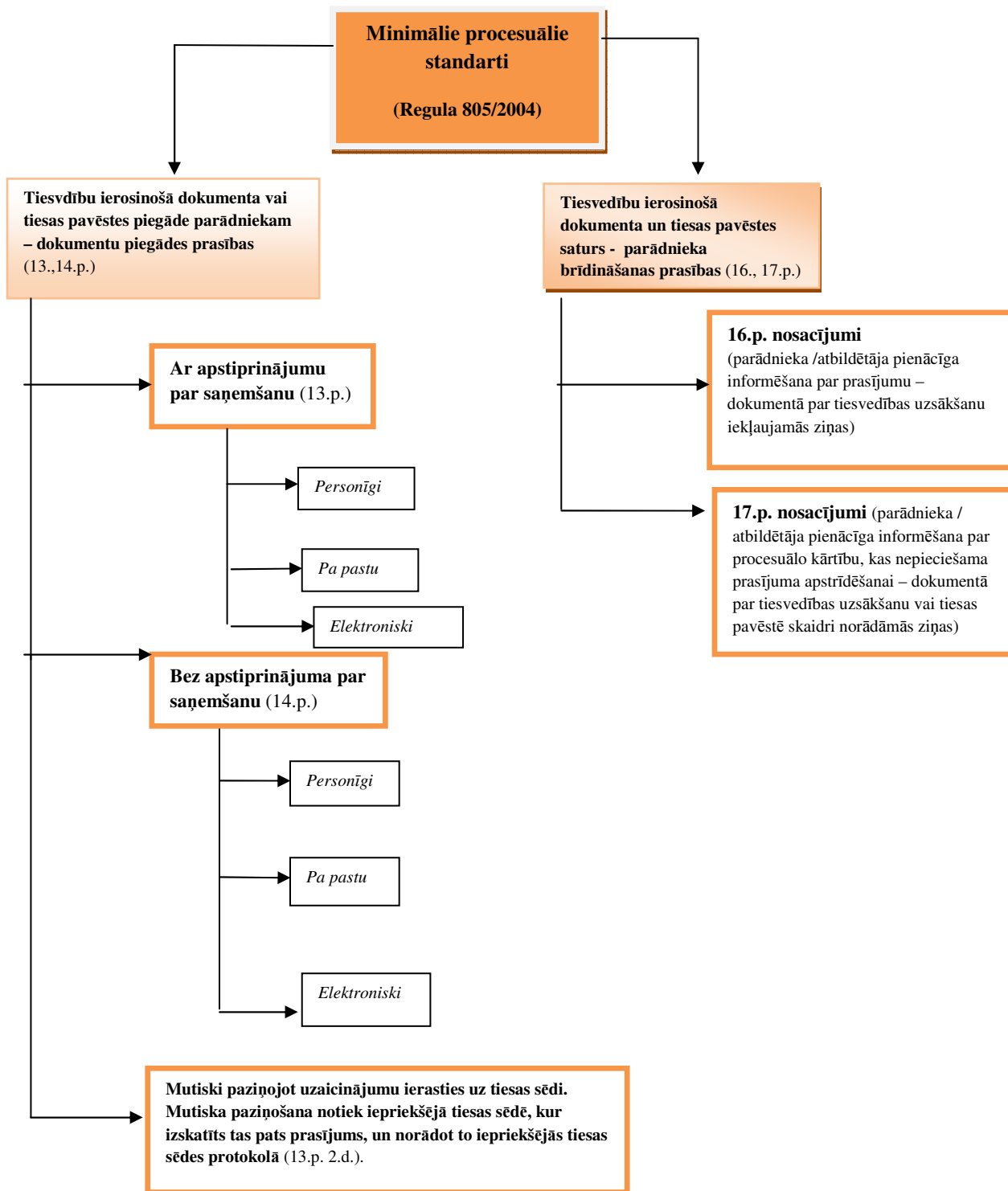
²⁰⁰ Skat. Regulas 805/2004 14.panta pirmās daļas d) un e) punktu; Regulas 1896/2006 14. panta pirmās daļas d) un e) punktu, un Regulas 861/2007 13. panta otro daļu.

²⁰¹ Par ierakstīta pasta sūtījuma problēmām Latvijā skat.: Rudevska, B., Jonikāns, V. Deklarētās dzīvesvietas princips Cīvilprocesa likumā: vai tiešām risinājums. Jurista Vārds, Nr. 36, 04.09.2012, 9. lpp.

²⁰² Skat. Regulas 805/2004 14. panta pirmās daļas f) punktu; Regulas 1896/2006 14. panta pirmās daļas f) punktu un Regulas 861/2007 13. panta otro daļu.

²⁰³ Skat. Regulas 805/2004 14. panta trešās daļas a) punktu; Regulas 1896/2006 14. panta trešās daļas a) punktu un Regulas 861/2007 13. panta otro daļu.

203. Shematiski minimālo procesuālo standartu veidu kopsavilkumu var attēlot ar šādu shēmu:²⁰⁴

²⁰⁴ Rudevskā, B. Ārvalstu tiesu nolēmumu atzīšanas un izpildes attīstības tendences civillietās un komercietās Eiropas Savienībā un Hāgas Starptautisko privāttiesību konferencē. Promocijas darbs. Latvijas Universitāte, 2012, 169. lpp., pieejams: <https://luis.lu.lv/pls/pub/luj.fprnt?l=1&fn=F885910470/Baiba%20Rudevskā%202012.pdf>.

2.7.1.7. Minimālie procesuālie standarti un parādnieka aizstāvības tiesības

204. Regulā 805/2004 minētajiem minimālajiem procesuālajiem standartiem nav nekādas savstarpējas **hierarhijas**. Tas ir, ne starp 13. un 14. pantu (starp izsniegšanu ar apstiprinājumu par saņemšanu un izsniegšanu bez apstiprinājuma par saņemšanu), nedz arī starp katrā no šīm divām izsniegšanas grupām minētajiem izsniegšanas paņēmieniem (piemēram, starp 14. p. 1.d. b) un c) punktā minētajiem izsniegšanas paņēmieniem). Praksē tas nozīmē to, ka tiesnesis brīvi var izvēlēties izniegt tiesas dokumentu, nevis vispirms piemērojot pilnīgas noteiktības (13. p.), bet gan tikai augstas ticamības (14. p.) izsniegšanas veidu. Protams, ka tas ietekmē parādnieka tiesības tikt pienācīgi informētam par tiesvedības uzsākšanu un sagatavoties savai aizstāvībai.²⁰⁵ Var jau teikt, ka Dokumentu izsniegšanas Regula visu to atrisina (skat. Regulas 805/2004 preambulas 21. apsvērumu un Regulas 28. p.) un tādēļ problēmu nav un nevar būt. Tomēr jāņem vērā, ka Dokumentu izsniegšanas Regula nav minimālo procesuālo standartu sastāvdaļa un tā vairāk piemērota tieši spriedumu atzīšanas un izpildes procedūrām un tajās veiktajām dokumentu izsniegšanas vēlākajām pārbaudēm sprieduma izpildes dalībvalstī. Regulā 805/2004 visas šī pārbaudes aizstāj tieši minimālie procesuālie standarti. Līdz ar to Dokumentu izsniegšanas Regula jāpiemēro caur minimālo procesuālo standartu prizmu un nevis otrādi – Regulā 805/2004 noteiktie minimālie procesuālie standarti jāpiemēro caur Dokumentu izsniegšanas Regulas prizmu. To ir svarīgi saprast. Tādēļ minimālo procesuālo standartu metožu hierarhija risināma Regulas 805/2004 (un nevis Dokumentu izsniegšanas Regulas) ietvaros.

205. Tālāk autores aplūkos nākamo jautājumu, kas nav skaidri norādīts minimālajos procesuālajos standartos, proti, tas ir tiesas dokumentu izsniegšanas **savlaicīgums**. Kā jau iepriekš tika norādīts, minimālie procesuālie standarti ir eksperimentāls jaunievedums, kas aizstāj ierasto parādnieka informēšanas fakta kontroli sprieduma izpildes dalībvalstī. Saskaņā ar Briseles I Regulas 34. panta 2. punktu: „Spriedumu neatzīst gadījumos, ja tas pieņemts aizmuguriski – ja atbildētājam dokuments, ar kuru ierosināta lieta, vai līdzīgs

²⁰⁵ Rudevska, B. Quality of Legal Regulation of Minimum Procedural Standards in European Procedures of Enforcement of Decisions: a Critical Analysis. In : *The Quality of Legal Acts and its Importance in Contemporary Legal Space*. International Scientific Conference 4-5 October, 2012. Riga: University of Latvia Press, 2012, p. 630.

dokuments nav uzrādīts **pietiekami laicīgi**, lai viņš varētu nodrošināt sev aizstāvību, ja vien atbildētājs nav uzsācis sprieduma pārsūdzēšanas procedūru, kad to bija iespējams darīt.” No minētā izriet, ka:

205.1. parādnieks par procesu ierosinošo vai tam līdzvērtīgu dokumentu ir jāinformē **savlaicīgi, un;**

205.2. parādnieka informēšanai jānotiek **noteiktā kārtībā**, ar mērķi nodrošināt viņa tiesības uz aizstāvību.²⁰⁶

206. Briseles I Regulas gadījumā atbildētāja informēšana **noteiktā kārtībā** izriet no Dokumentu izsniegšanas Regulas vai 1965. gada 15. novembra Hāgas Konvencijas *par tiesas un ārpus tiesas civillietu un komercietu dokumentu izsniegšanu ārvalstīs*.²⁰⁷ (skat. Briseles I Regulas 26. p.).

207. Kā redzams, parādnieka informēšanā ļoti svarīgs ir arī tiesas dokumentu izsniegšanas **savlaicīgums**. Regulas 805/2004 13. un 14.pantā nevar atrast norādi uz tiesas dokumentu izsniegšanas savlaicīguma prasību. Taču tas nenozīmē, ka šis tik ļoti svarīgais elements tiesām nav jāievēro. Šeit palīgā nāk Regulas normu iekšējā sistēmiskā interpretācija, proti, skatot Regulas 805/2004 13. un 14. pantu sistēmā ar 19. panta 1. punkta a) apakšpunkta ii) punktu, saskaņā ar kuru „attiecībā uz 13. līdz 18. pantu spriedumu drīkst apstiprināt par EIR tikai tad, ja parādnieks saskaņā ar izcelsmes dalībvalsts tiesību aktiem ir tiesīgs iesniegt spriedumu pārskatīšanai, kad: [...] ii) **piegādes termiņš nebija pietiekams**, lai ļautu parādniekam parūpēties par savu aizstāvību, ja no viņa puses nav konstatējama vaina.”²⁰⁸

208. Savlaicīguma kritērijs līdz šim gan tiesību zinātnē, gan EST judikatūrā ir skaidrots tieši Briseles I Regulas 34. panta 2. punkta kontekstā. Taču, autoruprāt, šis skaidrojums ir izmantojams arī minimālo procesuālo standartu jomā. Tiesībzinātnē savlaicīguma jautājums tiek apskatīts divās situācijās:²⁰⁹

²⁰⁶ Turpat.

²⁰⁷ 1965. gada 15. novembra Konvencija par tiesas un ārpus tiesas dokumentu izsniegšanu civillietās vai komercietās: LR starptautisks līgums. *Latvijas Vēstnesis*, 2009. gada 18. marts, Nr. 43 (Konvenciju Latvijā piemēro no 1995. gada 1. novembra).

²⁰⁸ Rudevska, B. Quality of Legal Regulation of Minimum Procedural Standards in European Procedures of Enforcement of Decisions: a Critical Analysis. In: *The Quality of Legal Acts and its Importance in Contemporary Legal Space*. International Scientific Conference 4-5 October, 2012. Riga : University of Latvia Press, 2012, p. 632, 633.

²⁰⁹ Gaudemet-Tallon, H. *Compétence et exécution des jugements en Europe*. 4e édition. Paris : L.G.D.J., 2010, p. 430.

208.1. ja parādnieks (atbildētājs) ir zinājis par to, ka pret viņu ir iesniegta prasība (procesu ierosinošais dokuments); un

208.2. ja parādnieks (atbildētājs) nav zinājis, ka pret viņu ir iesniegta prasība (procesu ierosinošais dokuments).

209. Pirmajā gadījumā parādnieks (atbildētājs) var sākt īstenot savas aizstāvības tiesības sākot ar to brīdi, kad viņš ir uzzinājis, ka pret viņu tiesā ir iesniegta prasība.²¹⁰ Tas nozīmē, ka termiņš būtu jāsāk skaitīt no brīža, kad šis pieteikums ir paziņots jeb izsniegts parādniekam (atbildētājam).²¹¹

210. Otrajā gadījumā parādniekam (atbildētājam) vispār ir liegta iespēja sevi aizstāvēt, jo, ja viņš nav saņēmis procesu ierosinošo dokumentu, tad nezina, ka tiesā pret viņu ir iesniegta prasība. Līdz ar to, ja parādnieks (atbildētājs) vispār nav informēts, tad atkrīt arī jautājums par informētības savlaicīgumu.²¹²

211. Nākamais jautājums ir par to, **cik ilgs laiks dodams parādniekam savas aizstāvības nodrošināšanai.** Līdz šim (Briseles I Regulas kontekstā) šī jautājuma novērtēšana tika atstāta sprieduma izpildes dalībvalsts tiesas ziņā, kura pati, atkarībā no konkrētiem lietas apstākļiem, varēja noteikt, vai termiņš bijis pietiekams.²¹³

212. Kā ir ar minimālajiem procesuālajiem standartiem? Regula 805/2004 klusē par to, ko nozīmē termins „savlaicīga dokumentu piegāde“, tādējādi atstājot šo jautājumu EIR izcelsmes dalībvalsts tiesas izvērtēšanai saskaņā ar *lex fori*. Tomēr, ja jau ES likumdevēja mērķis minimālo procesuālo standartu ieviešanā bija „nodrošināt parādnieka informēšanu par tiesvedību, kas pret viņu uzsākta, par prasībām, ka viņam aktīvi jāpiedalās procesā, lai apstrīdētu prasījumu, un par sekām, kas iestājas, ja viņš nav to darījis, paredzot informēšanai **termiņu** un veidu, kas ir pietiekami, lai viņš varētu parūpēties par savu

²¹⁰ Tas pats attiecas arī uz tiesas pavēstes izsniegšanu – ja pavēste ir izsniegta atbildētājam, ievērojot procesuālās normas, taču ne savlaicīgi (piemēram, jau pēc tiesas sēdes datuma), tad šāda tiesas rīcība uzskatāma par Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. panta pirmās daļas pārkāpumu. Skat., piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2007. gada 6. decembra spriedumu lietā: 11724/04 un 13350/04 *Nikoghosyan un Melkonyan pret Armēniju*, § 38., 39., 40.

²¹¹ Skat. Eiropas Savienības (bij. Kopienu) tiesas 1981. gada 16. jūnija spriedums lietā: 166/80 *Klomps v. Michel*, ECR [1981], p. 01593, para. 19; Magnus, U., Mankowski, P. *Brussels I Regulation*. München : Sellier, 2007, Art. 34 (2) (Francq S.), p. 586.

²¹² Gaudemet-Tallon, H. *Compétence et exécution des jugements en Europe*. 4e édition. Paris : L.G.D.J., 2010, p. 431, 432.

²¹³ Skat. Eiropas Savienības (bij. Kopienu) tiesas 1981. gada 16. jūnija spriedums lietā 166/80 *Klomps v. Michel*, ECR [1981], p. 01593, sprieduma 3. un 5.punkts; Eiropas Savienības (bij. Kopienu) tiesas 1985. gada 11. jūnija spriedums lietā *Debaecker v. Bouwman*, ECR [1985], p. 01779, sprieduma 1. un 2. punkts.

aizstāvību,²¹⁴ tad jājautā, kur tad ir šis „*paredzētais termiņš*“ ? Regulā 805/2004 nekādus termiņus atrast nevar.

213. Līdz ar to, autoruprāt, to, cik ilgs laiks dodams parādniekam savas aizstāvības nodrošināšanai Regulas 805/2004 piemērošanas gadījumā, ir jānosaka EIR izcelsmes valsts tiesai, vadoties pēc EST un Eiropas Cilvēktiesību tiesas (turpmāk: *ECT*) judikatūrā nospraustajiem kritērijiem nolūkā ievērot ECTK 6.panta pirmās daļas prasības. Tomēr, ES likumdevējam būtu ieteicams ieviest Regulā 805/2004 autonomi noteiktus termiņus minimālo procesuālo standartu jomā.²¹⁵

2.7.1.8. Minimālo standartu neatbilstības novēršana

214. Saskaņā ar Regulas 805/2004 **18. pantu:**

1. Ja tiesas procesā izcelsmes dalībvalstī nav ievēroti 13. līdz 17. pantā noteiktie procedūras noteikumi, šādu neatbilstību novērš un spriedumu apstiprina par Eiropas izpildu rīkojumu:

- a) ja spriedums ir nogādāts parādniekam saskaņā ar 13. vai 14. panta prasībām;*
- b) ja parādniekam ir bijusi iespēja apstrīdēt spriedumu, iesniedzot pārsūdzību, un parādnieks spriedumā vai tam pievienotā dokumentā ir bijis pienācīgi informēts par pārsūdzības procedūras noteikumiem, ietverot tās iestādes nosaukumu un adresi, kurai jāiesniedz pārsūdzība, un vajadzības gadījumā pārsūdzības termiņu;*
- un*
- c) ja parādnieks nav apstrīdējis spriedumu saskaņā ar attiecīgajiem procedūras noteikumiem.*

2. Ja tiesas procesā izcelsmes dalībvalstī nav ievēroti 13. pantā vai 14. pantā minētie procedūras noteikumi, šādu neatbilstību uzskata par novērstu, ja parādnieka izturēšanās prāvā liecina, ka tas personīgi ir saņēmis piegādājamo dokumentu pietiekami agri, lai parūpētos par savu aizstāvību.

215. Regulas 18. pants paredz neatbilstības minimālajiem standartiem (Regulas 13.-17. p.) novēršanu. Līdz ar to iznāk, ka minimālie procesuālie standarti un to nozīme lietas pirmsizskatīšanas stadijā tiek samazināta. Regulas 805/2004 18. panta saknes meklējamas Briseles I Regulas 34. panta 2. punktā,²¹⁶ saskaņā ar kuru „Spriedumu neatzīst gadījumos, ja tas pieņemts aizmuguriski – ja atbildētājam dokuments, ar kuru ierosināta lieta, vai

²¹⁴ Skat. Regulas 805/2004 preambulas 12. apsvērumu.

²¹⁵ Skat. arī: Rauscher, T. Die Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen. München : Sellier, 2004, S. 44, 45; Rauscher, T. (Hrsg.) Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 13 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 127..

²¹⁶ Rauscher, T.(Hrsg.) Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010. Art. 18 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 150.

līdzīgs dokuments nav uzrādīts pietiekami laicīgi, lai viņš varētu nodrošināt sev aizstāvību, *ja vien atbildētājs nav uzsācis sprieduma pārsūdzēšanas procedūru, kad to bija iespējams darīt.*” Kā redzams, parādniekam arī EIR procedūrā ir jāizmanto sprieduma pārsūdzības iespēja tā izcelsmes dalībvalstī.

216. Regulas 805/2004 18. panta 1. punktā paredz neatbilstības novēršanu, ja sākotnēji nav bijuši izpildīti Regulas 13. -17. pantā paredzētie minimālie procesuālie standarti. Tie ietver:

- 216.1. dokumenta par tiesvedības uzsākšanu (vai līdzvērtīga dokumenta) izsniegšanu parādniekam;
- 216.2. tiesas pavēstes izsniegšanu parādniekam;
- 216.3. piegādi parādnieka pārstāvim; parādnieka pienācīgu informēšanu par prasījumu un parādnieka pienācīgu informēšanu par procesuālo kārtību, kas nepieciešama prasījuma apstrīdēšanai.

217. Ja tiesnesis EIR apstiprinājuma izdošanas procesā konstatē, ka kāds no šiem standartiem nav bijis ievērots, viņš var novērst šos trūkumus, izpildot Regulas 18.panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā noteiktās darbības, proti: a) nosūtot parādniekam **spriedumu** saskaņā ar Regulas 805/2004 13. vai 14. pantā paredzētajām metodēm, **un**; b) norādot spriedumā, ka parādniekam ir iespēja to pārsūdzēt apelācijas kārtībā; informējot parādnieku pašā spriedumā vai tam pievienotā atsevišķā dokumentā par pārsūdzības procedūras noteikumiem, ieskaitot arī to tiesu (nosaukumu, adresi), kurā var iesniegt apelācijas sūdzību; un par pārsūdzības termiņu (vai iespējām lūgt tā atjaunošanu).

218. Pēc tam, kad šie dokumenti (spriedums) parādniekam ir nosūtīti saskaņā ar kādu no Regulas 13. vai 14. pantā minētajām metodēm, tiesai ir jāsaņem parādnieka rīcība – vai viņš pārsūdzēs, vai nepārsūdzēs spriedumu. Tikai tad, ja parādnieks spriedumu nepārsūdz, minimālo procesuālo standartu trūkums uzskatāms par novērstu un spriedumu var apstiprināt par EIR, izdodot Regulas 805/2004 I pielikumā minēto veidlapu. Sevišķi jāpievērš uzmanība šīs veidlapas 13.1. -13.4. punktam, tos pienācīgi aizpildot. Tātad visiem trijiem Regulas 18. panta 1. punktā minētajiem priekšnosacījumiem ir jābūt izpildītiem.

219. Būtiski atzīmēt, ka ar Regulas 805/2004 18. panta 1. punkta b) apakšpunktā lietoto jēdzienu „**pārsūdzība**” jāsaprot tikai tie pārsūdzības veidi, kuros prasījums vēlreiz

tiek izskatīts pēc būtības.²¹⁷ Latvijā tā būs pārsūdzība apelācijas kārtībā. Pārsūdzība kasācijas kārtībā šeit netiek uzskatīta par „pārsūdzību”. Jāvērš uzmanība arī uz Regulas 805/2004 latviešu valodas tekstu, kurā nav precīzi norādīta pārsūdzības būtība 18. panta 1. punkta b) apakšpunktā. Citu ES dalībvalstu valodās minētajā tiesību normā norādīts uz sprieduma „pilnu pārbaudi” (angļu val. - *full review*; vācu val. – *uneingeschränkte Überprüfung*; franču val. – *réexamen complet*).

220. Regulas 805/2004 18. panta 1. punkts ir piemērojama tikai tad, ja tiesas procesa laikā izcelsmes dalībvalstī nav bijuši izpildīti Regulas 13. vai 14. pantā (bet ne vairs arī 16., 17. pantā) paredzētie minimālie procesuālie standarti. Regulas 13. un 14. pantā esošie standarti attiecas uz dokumenta par tiesvedības uzsākšanu (vai līdzvērtīga dokumenta), vai tiesas pavēstes izsniegšanu parādniekam. Tas nozīmē, ka 18. panta 2. punkts var novērst tikai dokumentu *izsniegšanas* (bet ne satura) nepilnības. Šajā gadījumā par EIR izsniegšanas šķērslī netiek uzskatīta dokumentu izsniegšana (kas neatbilda minimālajiem standartiem) parādniekam, ja no viņa izturēšanās tiesas procesa laikā bija redzams, ka viņš personīgi un pietiekami savlaicīgi bija saņēmis attiecīgos dokumentus, lai varētu sagatavoties savai aizstāvībai. Tas nozīmē, ka tiesnesim jāskatās lietas materiāli (tiesas sēdes protokols, parādnieka iesniegtie iesniegumi un izteiktie lūgumi) un jāvērtē, vai parādnieka izturēšanās atbilda Regulas 18. panta 2. punktā norādītajai situācijai. Ja jā, tad šāda procesa rezultātā taisīto spriedumu var apstiprināt par EIR.

221. Latvijas tiesas savā praksē mēģina novērst neatbilstību minimālajiem standartiem. Piemēram: 1) Rīgas rajona tiesas 2011. gada 18. februāra lēmums,²¹⁸ kurā tiesnese piemērojusi Regulas 805/2004 18. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktu, nosūtot parādniekam spriedumu uz prasības pieteikumā norādīto adresi. Taču šis spriedums vēlāk nosūtīts atpakaļ uz tiesu kā neizsniegts (ar Latvijas Pasta atzīmi „beidzies glabāšanas laiks”); 2) Kuldīgas rajona tiesas 2010. gada 20. augusta lēmums,²¹⁹ kurā tiesnese piemērojusi Regulas 18. pantu kopumā un nosūtījusi parādniekam spriedumu, kuru viņš tā arī nesaņēma – pasts sūtījumu atgriezis atpakaļ ar norādi, ka adresāts atrodas ārzemēs;

²¹⁷ Rauscher, T.(Hrsg.) Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010. Art. 18 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 151.

²¹⁸ Skat. Rīgas rajona tiesas 2011. gada 18. februāra lēmumu civillietā Nr. C33324809 [nav publicēts].

²¹⁹ Kuldīgas rajona tiesas 2010. gada 20. augusta lēmums civillietā Nr. C19070309 [nav publicēts].

3) Jūrmalas pilsētas tiesas 2010. gada 7. jūnija lēmums,²²⁰ kurā tiesnese piemēroja Regulas 18.pantu un nosūtīja parādniekam spriedumu, kas vēlāk saņemts atpakaļ tiesā kā neizsniegts ar atzīmi „adresāts norādītajā adresē nedzīvo”.

222. No minētajiem Latvijas tiesu piemēriem redzams, ka situācijās, kurās nebija iespējams izpildīt minimālos procesuālos standartus dēļ tā, ka parādnieks savā norādītajā adresē nebija sastopams, ir diezgan bezjēdzīgi vēlāk sūtīt viņam uz to pašu adresi arī tiesas spriedumu, kas tiek atgriezts atpakaļ tiesā kā neizsniegts.

2.7.1.9. Minimālās standarti sprieduma pārskatīšanai ārkārtas gadījumos

223. Saskaņā ar Regulas 805/2004 **19. pantu:**

1. Turklāt attiecībā uz 13. līdz 18. pantu spriedumu drīkst apstiprināt par EIR tikai tad, ja parādnieks saskaņā ar izcelsmes dalībvalsts tiesību aktiem ir tiesīgs iesniegt spriedumu pārskatīšanai, kad: a) i) dokuments par tiesvedības uzsākšanu vai līdzvērtīgs dokuments, vai attiecīgā gadījumā pavēste par ierašanos uz prāvas izskatīšanu ir nogādāts(-a), izmantojot vienu no 14. pantā minētajiem veidiem; un ii) piegādes termiņš nebija pietiekams, lai ļautu parādniekam parūpēties par savu aizstāvību, ja no tā puses nav konstatējama vaina; vai b) nepārvaramas varas apstākļi vai ārkārtas apstākļi, kuros parādnieks nav vainojams, aizkavēja to apstrīdēt prasījumu, ja abos šajos gadījumos tas ir rīkojies nekavējoties.

2. Šis pants neietekmē dalībvalstu tiesības noteikt sprieduma pārskatīšanas iespēju ar nosacījumiem, kas nav tik stingri, kā 1. punktā minētie.

224. Latvijas tiesās Regulas 19. pants līdz šim nav piemērots.

225. Regulas 805/2004 19. pants paredz **sprieduma pārskatīšanas procedūru**. Līdzīga situācija ir arī Regulā 1896/2006 (skat. 20. p.) un Regulā 861/2007 (skat. 18. p.). Šādas procedūras nepieciešamība tiek skaidrota ar to, ka, neskatoties uz minimālo procesuālo standartu ievērošanu, var rasties situācijas, kurās parādnieks (nepastāvot viņa vainai) viņam nosūtītos tiesas dokumentus saņem nokavēti un tādēļ nevar pienācīgi sagatavoties savai aizstāvībai.²²¹ Tieši šādiem gadījumiem Regulas 19. pants paredz ko līdzīgu „avārijas bremzei” – sprieduma pārskatīšanu, – kas ļauj labot pret parādnieku pieļauto netaisnību un atcelt EIR apstiprinājumu šādam spriedumam.

²²⁰ Jūrmalas pilsētas tiesas 2010. gada 7. jūnija lēmums civillietā Nr. C17182908 [nav publicēts].

²²¹ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 19 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 156.

226. No Regulas 805/2004 19. panta uzreiz ir redzams, ka pārskatīšanas procedūra **attiecas tikai un vienīgi uz spriedumiem**, bet ne izlīgumiem un publiskajiem aktiem (skat. arī Regulas 24. p. 3. punktu un 25. p. 3. punktu).

227. Regulas 805/2004 19. panta 1. punkta 1. teikums zināmā mērā ir īpatnēji konstruēts, jo: 1) atšķirībā no Regulām 1896/2006 un 861/2007 sprieduma (kas apstiprināts par EIR) pārskatīšanu skaidro kā vienu no minimālajiem procesuālajiem standartiem (jo atrodas Regulas 805/2004 III nodaļā); 2) abstrakti nosaka, ka spriedumu var apstiprināt par EIR tikai tad, ja „parādnieks saskaņā ar sprieduma izcelsmes dalībvalsts tiesību aktiem ir tiesīgs iesniegt spriedumu pārskatīšanai [...]” Tas nozīmē, ka sprieduma izcelsmes valsts nacionālajos normatīvajos tiesību aktos jābūt procesuālajai kārtībai, kas paredz spriedumu pārskatīšanu kā tādu (skat. arī Regulas 30.p. 1.punkta a) apakšpunktu, no kura izriet, ka dalībvalstīs šādai kārtībai jābūt). Latvijā sprieduma pārskatīšanas kārtība ir atrodama CPL 60.¹ nodaļā „Lietas jauna izskatīšana sakarā ar nolēmuma pārskatīšanu Eiropas Savienības tiesību normās paredzētajos gadījumos” un tas nozīmē, ka Latvijā no Regulas 19. panta viedokļa *vispārīgi* drīkst apstiprināt Latvijas tiesu spriedumus par EIR.

228. Kas un kur ir tiesīgs lūgt EIR pārskatīšanu? EIR pārskatīšanas pieteikumu ir tiesīgs iesniegt tikai un vienīgi **parādnieks** (skat. Regulas 805/2004 19. p. 1. punktu; CPL 485.¹ p. 1. d.).

229. Parādnieks ar šādu pieteikumu var vērsties tiesā nekavējoties, tiklīdz ir uzzinājis par Regulas 805/2004 19. pantā minētajiem apstākļiem. Speciāli noteikts termiņš Regulā nav paredzēts, taču šeit jāņem vērā Latvijas CPL 485.¹ panta otrajā daļā noteiktais 45 dienu termiņš, skaitot no brīža, kad uzzināti Regulas 805/2004 19. panta 1. punktā paredzētie sprieduma pārskatīšanas apstākļi.

230. Parādnieks var iesniegt pieteikumu par Latvijas tiesas sprieduma (kas apstiprināts par EIR) pārskatīšanu Latvijas kompetentajā tiesā. Saskaņā ar Latvijas CPL 485.¹ panta pirmās daļas 1. punktu pārskatīšanas pieteikums iesniedzams:

230.1. par rajona (pilsētas) tiesas izdota sprieduma pārskatīšanu – attiecīgajai apgabaltiesai;

230.2. par apgabaltiesas sprieduma pārskatīšanu – Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātai;

230.3. par Tiesu palātas sprieduma pārskatīšanu – Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamentam.

231. Kā iepriekš jau tika minēts, pārskatīšanas pieteikums Latvijā iesniedzams kompetentajā tiesā 45 dienu laikā no dienas, kad uzzināti Regulas 805/2004 19. panta 1. punktā minētie pārskatīšanas apstākļi (skat. CPL 485.¹ p. 2. d.). Taču, šeit jāņem vērā arī gadījumi, kuros iestājas izpildes noilgums, proti, 10 gadi (skat. CPL 485.¹ p. 3. d. un 546. p. 1. d.).

232. Saskaņā ar Regulas 805/2004 30. panta 1. punkta a) apakšpunktu dalībvalstīm ir pienākums paziņot Eiropas Komisijai par Regulas 19. panta 1. punktā minēto pārskatīšanas procedūru:

233. Dalībvalstu paziņojumi par pārskatīšanas procedūrām:²²²

Nr.p.k.	ES dalībvalsts	Pārskatīšanas procedūra
1.	Beļģija	Saskaņā ar Beļģijas Civilprocesa kodeksa 1047. pantu un turpmākajiem pantiem ikviens aizmugurisks spriedums nozīmē, ka puse, kas procesa laikā nav bijusi klāt, var iesniegt pieteikumu par sprieduma atlikšanu neatkarīgi no prombūtnes iemesliem. Papildu šim vispārīgajam noteikumam īpašos apstākļos spriedumu var arī pārsūdzēt, kā tas noteikts Beļģijas Civilprocesa kodeksa 1133.pantā. Attiecīgā procedūra šajā sakarā ir noteikta minētā kodeksa 1132.panta un turpmākajos pantos (www.just.fgov.be).
2.	Bulgārija	Pamatojums aizmuguriski pieņemtu lēmumu pārskatīšanai ārkārtas gadījumos ir izklāstīts Civilprocesa kodeksa 240. panta 1. punktā.
3.	Čehija	Čehijas apgabaltiesas rīkojas saskaņā ar Likuma Nr. 99/1963 Coll 58. pantu un 201. – 243. pantu (Civilprocesa likums) ar grozījumiem.
4.	Vācija	Atbilstoši Vācijas civilprocesa normām parādniekam parasti - nevis tikai Regulas (EK) Nr. 805/2004 19. panta 1. punktā minētajos izņēmuma gadījumos - ir tiesības pieprasīt pārskatīt lēmumu, kas pieņemts, parādniekam neapstrīdot prasījumu, vai aizmuguriski (skat. Regulas (EK) Nr. 805/2004 19. panta 2. punktu). a) Aizmuguriski spriedumi un izpildu rīkojumi. Saskaņā ar ZPO 338. paragrāfu parādnieks var iesniegt pieteikumu atcelt aizmugurisku spriedumu. Šis pats tiesību aizsardzības līdzeklis pastāv attiecībā uz piespiedu izpildes rīkojumu, kas izdots brīdinājuma kārtībā (skat. ZPO 700. paragrāfu, to lasot saistībā ar ZPO 338. paragrāfu). Iebildumu izsaka, iesniedzot pieteikumu par iebildumu tiesā, kura izskata lietu. Pieteikuma par iebildumu iesniegšanas termiņš ir divas nedēļas. Tas ir likumā noteikts ārkārtas termiņš, un to sāk rēķināt no lēmuma izsniegšanas brīža. Ja pieteikums ir pieļaujams, tiesvedība atgriežas iepriekšējā stadijā, kāda bija pirms aizmuguriskā lēmuma pieņemšanas. Pieteikuma pieļaujamību neietekmē iemesli, kuru dēļ parādnieks nav apstrīdējis prasījumu vai nav ieradies tiesā. Ja Regulas (EK) Nr. 805/2004 19. panta 1. punkta a) apakšpunktā minētajos gadījumos ne vien netika pienācīgi izsniegts dokuments, ar ko uzsāk

²²²Skat.: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/rc_eeo_communications_lv_lv.htm#rc_eeo_communications2.

	<p>tiesvedību, vai līdzvērtīga pavēste vai aicinājums ierasties tiesā, bet pastāv trūkumi arī attiecībā uz sprieduma izsniegšanu, piemēram, tādēļ, ka abos gadījumos tos nogādāja uz tādu adresi, kurā parādnieks vairs sen nedzīvo, spēkā ir šāds regulējums: ja nav iespējams pierādīt, ka aizmuguriskais spriedums vai izpildu rīkojums tika pienācīgi izsniegti, vai izsniegšana nav spēkā, jo ir pārkāpti būtiski izsniegšanu reglamentējoši noteikumi, divu nedēļu termiņš pieteikuma iesniegšanai sākas tikai no tā brīža, kurā parādnieks faktiski saņēmis aizmugurisko spriedumu vai izpildu rīkojumu. Turklāt parādniekam joprojām saglabājas tiesības iesniegt pieteikumu atcelt spriedumu.</p> <p>Gadījumos, kas minēti Regulas (EK) Nr. 805/2004 19. panta 1. punkta b) apakšpunktā, t.i., ja izsniegšana ir notikusi pienācīgi, bet parādnieks sakarā ar nepārvaramas varas apstākļiem vai ārkārtas apstākļiem, kuros nav viņa vainas, nevarēja apstrīdēt prasījumu, spēkā ir šāds regulējums: ja kavēklis ir laicīgi pirms pieteikuma iesniegšanas termiņa notecēšanas novērsts, parādnieks var izmantot parasto tiesību aizsardzības līdzekli, proti, iesniegt pieteikumu (skat. iepriekš). Ja parādnieks, piemēram, nevarēja ierasties tiesā sakarā ar satiksmes negadījumu, viņš parasti būtu spējīgs divu nedēļu laikā no sprieduma izsniegšanas vai nu pats iesniegt pieteikumu, vai norīkot pārstāvi to veikt viņa vārdā. Ja tomēr kavēklis saglabājas pēc tam, kad beidzies pieteikuma iesniegšanas termiņš, ZPO 233. paragrāfs paredz parādniekam iespēju iesniegt prasību atgriezt tiesvedību tās iepriekšējā stadijā. Šis noteikums neaprobežojas tikai ar nepārvaramas varas gadījumiem un ļauj pusei iesniegt prasību atgriezt tiesvedību tās iepriekšējā stadijā vienmēr, kad tā ne savas vainas dēļ nevarēja ievērot kādu likumā noteiktu ārkārtas termiņu (vai citus īpašus termiņus). Pieteikumu atgriezt tiesvedību tās iepriekšējā stadijā jāiesniedz divu nedēļu laikā, šo termiņu sāk rēķināt no dienas, kurā ir likvidēts kavēklis. Pieteikumu vairs nevar iesniegt, ja pēc nokavētā termiņa beigām ir pagājis vairāk nekā viens gads. Pieteikumu izskata tā tiesa, kuras piekritībā ir lemt arī par pieteikumu atcelt spriedumu (tas ir, tiesa, kas izskata lietu), kas arī ir jāiesniedz divu nedēļu laikā.</p> <p>Ja parādnieks ir iesniedzis pieļaujamu pieteikumu atcelt spriedumu, bet neierodas uz tiesas sēdi, viņš vairs nevar apstrīdēt aizmugurisko spriedumu, ar kuru noraidīts viņa pieteikums (skat. ZPO 345. paragrāfu). Tomēr parādniekam ierobežotā apjomā ir tiesības iesniegt pārsūdzību. Saskaņā ar ZPO 514. paragrāfa 2. punktu viņš var savu pārsūdzību balstīt uz faktu, ka viņa neierašanās tiesā nav notikusi nolaidības dēļ. Vispārējos pārsūdzības pieļaujamības ierobežojumus (skat. ZPO 511. paragrāfa 2. punktu) nepiemēro. Pārsūdzību iesniedz pārsūdzības pieteikuma veidā apelācijas instances tiesai. Termiņš pārsūdzības iesniegšanai ir viens mēnesis; tas ir likumā noteikts ārkārtas termiņš, ko sāk skaitīt, kad ir izsniegts pilns spriedums, taču ne vēlāk kā piecus mēnešus pēc sprieduma pasludināšanas. Tā kā tas ir likumā noteikts ārkārtas termiņš, parādnieks var iesniegt pieteikumu atgriezt tiesvedību tās iepriekšējā stadijā saskaņā ar ZPO 233. paragrāfu, ja parādnieks ne savas vainas dēļ ir nokavējis pārsūdzības termiņu (skat. iepriekš).</p> <p>b) Spriedumi saskaņā ar tiesvedības materiāliem</p> <p>Ja parādnieks neierodas uz mutisko noklausīšanos un tiesa, nevis pieņem aizmugurisku spriedumu, bet gan pēc kreditora pieprasījuma pieņem spriedumu saskaņā ar tiesvedības materiāliem (sal. ZPO 331. a paragrāfa 2. punkts), spriedums ir pārsūdzams. Saskaņā ar ZPO 511. paragrāfu pārsūdzība ir pieļaujama, ja prasības summa pārsniedz EUR 600 vai ja pirmās instances tiesa pieļauj sprieduma pārsūdzību īpaši svarīgu iemeslu dēļ (ZPO 511. paragrāfa 4. punkts). Attiecībā uz formas prasībām pārsūdzībai un tiesībām prasīt tiesvedības atgriešanu iepriekšējā stadijā</p>
--	---

		jāņem vērā iepriekš izklāstītais.
5.	Igaunija	Regulas 19. panta 1. pantā minētajos apstākļos Igaunijā iespējams iesniegt pieteikumus, atsaucoties uz Civilprocesa kodeksa 203. pantu, vai iesniegt pieteikumu par juridisku kļūdu novēršanu saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 372. pantu un 373. pantu.
6.	Griekija	Gadījumos, kad parādnieks neierodas uz lietas izskatīšanu novēlotas pavēstes vai <i>force majeure</i> , piemēram, neietekmējamu ārkārtas apstākļu dēļ, sprieduma, kas apliecināts kā Eiropas izpildu rīkojums, pārskatīšanas procedūru izmanto izcelsmes tiesa, kurā spriedums pasludināts. Citiem vārdiem, apelācijas procedūra neklātienē pieņemtiem spriedumiem saskaņā ar Civilprocesa kodeksu (495. pants un 501. un turpmākie panti).
7.	Spānija	Sprieduma pārskatīšanu ārkārtas gadījumos, kas noteikti Regulas (EK) Nr. 805/2004 19. pantā, var veikt pēc saistību nepildītāja pieprasījuma, anulējot galīgo spriedumu (Civilprocesa kodeksa 501. pants, 2000. gada 7. janvāra likums 1/2000).
8.	Francija	Pārskatīšanas procedūra, kā to nosaka 19. pants ir vienkārša procedūra, kas attiecas uz tās tiesas lēmumiem, kas izsniegusi sākotnējo izpildu rīkojumu.
9.	Īrija	Augstāko tiesu 13. rīkojuma 11. noteikums nosaka, ka „Kad galīgais spriedums ir stājies spēkā saskaņā ar kādu no minētā rīkojuma noteikumiem, tiesai, ja tā uzskata par nepieciešamu, ir likumīgas tiesības šādu spriedumu mainīt vai atlikt.” Turklāt Augstāko tiesu 27. rīkojuma 14. noteikums nosaka, ka „Ikvienu aizmuguriski pieņemtu spriedumu saskaņā ar šo rīkojumu vai kādu no šiem noteikumiem tiesa var atlikt izmaksu vai citu iemeslu dēļ.” Appalbaltiesas 30. rīkojums nosaka, ka „Ikvienu no pusēm pret kuru pieņemts spriedums aizmuguriski neierašanās vai aizstāvja neierašanās dēļ var iesniegt prasību mainīt vai atlikt spriedumu.” Tālāk tekstā rīkojums nosaka, ka „Tiesnesis var...mainīt vai atlikt minēto spriedumu.” Appalbaltiesas 45. rīkojuma 3. noteikums nosaka, ka „Puse, pret kuru pieņemts spriedums, var pieprasīt izsniegt rīkojumu, kas maina vai atliek minēto spriedumu.” Tālāk tekstā rīkojums nosaka, ka „Tiesa var izsniegt vai atteikt izsniegt pieprasījumu mainīt vai atlikt minēto spriedumu...”
10.	Itālija	Itālijas likumiem atbilstoša pārskatīšanas procedūra, kas minēta 19. panta 1. punktā, ir vienkāršie un ārkārtējie pārskatīšanas pasākumi.
11.	Kipra	[<i>Nav vēl paziņots</i>]
12.	Latvija	Latvijā saistībā ar Regulas 19. panta 1. punkta ieviešanu netika izstrādāti nekādi papildu noteikumi nacionālajos tiesību aktos, jo Latvijā tam atbilst Civilprocesa likuma noteikumi. “51. pants. Procesuālo termiņu atjaunošana (1) Nokavētos procesuālos termiņus pēc lietas dalībnieka pieteikuma atjauno tiesa, ja tā atzīst nokavēšanas iemeslus par attaisnojošiem. (2) Atjaunojot nokavēto termiņu, tiesa vienlaikus atļauj izpildīt nokavēto procesuālo darbību. 52. pants. Procesuālo termiņu pagarināšana Tiesas vai tiesneša noteiktos termiņus var pagarināt pēc lietas dalībnieka pieteikuma. 53. pants. Procesuālo termiņu pagarināšanas un atjaunošanas kārtība (1) Pieteikums par termiņa pagarināšanu vai nokavētā termiņa atjaunošanu iesniedzams tiesā, kurā nokavēto darbību vajadzēja izpildīt. Tas tiek izlemts tiesas sēdē, iepriekš par sēdes laiku un vietu paziņojot lietas dalībniekiem. Šo personu neierašanās nav šķērslis jautājuma izlemšanai tiesā. (2) Pieteikumam par procesuālā termiņa atjaunošanu pievienojami dokumenti, kas nepieciešami procesuālās darbības izpildīšanai, un pamatojums termiņa atjaunošanai. (3) Tiesneša noteikto termiņu var pagarināt tiesnesis vienpersoniski.

		(4) Par tiesas vai tiesneša atteikumu pagarināt vai atjaunot termiņu var iesniegt blakus sūdzību”. ²²³ [Nepareiza informācija!!!]
13.	Lietuva	<p>Mēs sniedzam attiecīgā Lietuvas Republikas likuma tekstu, saskaņā ar kuru piemēro Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Regulu (EK) Nr. 805/2004, ar kuru izveido Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem (2005. gada 7. maija Oficiālais Vēstnesis Nr. 58) (turpmāk tekstā „likums”) un Lietuvas Republikas Civilprocesa kodeksu (2002. gada 6. aprīļa Oficiālais Vēstnesis Nr. 36-1340; 2002. gada 24. aprīļa Oficiālais Vēstnesis Nr. 42) (turpmāk tekstā „Kodekss”).</p> <p>Spriedums bez atbildētāja klātbūtnes, kas balstīts uz lietas izskatīšanā klāt neesošas puses pamatotu pieprasījumu un kas iesniegts 20 dienu laikā no aizmuguriska sprieduma pieņemšanas brīža, var tikt pārskatīts (saskaņā ar kodeksa 78. pantu šo 20 dienu termiņu var pagarināt personām, kuras minēto termiņu nav ievērojušas tādu iemeslu dēļ, kurus tiesa atzīst par pārliecinošiem). Pēc pieteikuma saņemšanas tiesa to kopā ar pielikumu eksemplāriem nosūta lietā iesaistītajam pusēm un trešām personām un informē, ka iesaistītajām pusēm tiek lūgts un trešās puses ir tiesīgas četrpadsmit dienu laikā iesniegt rakstiskus apsvērumus. Tiesa ar rakstisku procedūru izskata pieteikumu četrpadsmit dienu laikā, skaitot no apsvērumu iesniegšanas termiņa beigām. Ja pēc pieteikuma izskatīšanas tiesa konstatē, ka lietā iesaistītā puse nav piedalījies tiesas sēdē pamatotu iemeslu dēļ, par kuriem nav bijis iespējams savlaicīgi informēt tiesu, un pieteikums attiecas uz liecību, kas varētu ietekmēt aizmugurēja sprieduma likumību un spēkā esamību, tiesa aizmugurējo spriedumu atsauc un lietu izskata atkārtoti.</p> <p>Ja lietu izskata saskaņā ar dokumentāru procedūru (Kodeksa XXII nodaļa) tiesai ir tiesības, ja pastāv pārliecinoši iemesli, pagarināt atbildētājam sniegto laika ierobežojumu iebildumu iesniegšanai saskaņā ar kodeksa 430. panta 5. punktu, kā arī gadījumos, ja lietu izskata saskaņā ar kodeksa XXIII nodaļas noteikumiem (īpašas iezīmes lietām, kas attiecas uz tiesas lēmuma izsniegšanu) pastāvot pārliecinošiem iemesliem, tiesa var pagarināt iebildumu iesniegšanas termiņu attiecībā uz kreditora prasību atbilstīgi kodeksa 439. panta 2. punktam.</p> <p>Kodeksa 287. pants: “1. Pusei, kas nepiedalās tiesas sēdē, ir tiesības iesniegt pieteikumu par aizmugurēja sprieduma pārskatīšanu tiesai, kas aizmugurēju lēmumu pieņēmusi, 20 dienu laikā no sprieduma pieņemšanas dienas.</p> <p>2. Šādā pieteikumā norāda:</p> <p>1) tiesa, kurā spriedums pieņemts;</p> <p>2) pieteikuma iesniedzējs;</p> <p>3) apstākļus, dēļ kuriem pieteikuma iesniedzējs nav ieradies uz tiesas sēdi un nav informējis tiesu par pārliecinošiem neierašanās iemesliem noteiktajā</p>

²²³ **Kā redzams, šī Latvijas sniegtā informācija ir nepareiza un būtu aizstājama ar informāciju par Latvijas CPL 60.¹ nodaļu !** Skat. arī Anotāciju likumprojektam Nr. 15/Lp10 „Grozījumi Civilprocesa likumā“, kuras 2. punktā norādīts: „CPL paredzētā iespēja par procesuālo termiņu atjaunošanu (CPL 51. pants) būtiski atšķiras no regulās 805/2004, 1896/2006 un 861/2007 paredzētās nolēmuma pārskatīšanas. Galvenā atšķirība ir tā, ka termiņa atjaunošanas gadījumā tiek pieļauta nolēmuma pārsūdzība un nolēmuma izskatīšana kasācijas vai apelācijas instances tiesā. Savukārt, atzīstot nolēmuma pārskatīšanu par pamatotu, apstrīdētajam nolēmumam atbilstoši Regulas 1896/2006 20. panta 3. punktam, kā arī Regulas 861/2007 18. panta 2. punktam, ir jāzaudē spēks. Šādas procesuālās sekas ir tuvākas CPL 59. nodaļai (CPL 482. panta otrā daļa), nevis procesuālo termiņu atjaunošanas sekām“. Anotācija pieejama šeit: <http://titania.saeima.lv/LIVS10/SaeimaLIVS10.nsf/webAll?OpenView&Count=30>.

		<p>sēdes dienā, ieskaitot šādu apstākļu pierādījumus;</p> <p>4) apstākļus, kas var ietekmēt sprieduma un minēto apstākļu pierādījumu likumību un spēkā esību;</p> <p>5) sīkākas ziņas par pieteikuma iesniedzēja prasību;</p> <p>6) pieteikuma pielikumā pievienotos apstiprinošos dokumentus;</p> <p>7) pieteikuma iesniedzēja parakstu un pieteikuma rakstīšanas datumu.</p> <p>3. Tiesā iesniedz tādu skaitu pieteikumu un tā pielikumu eksemplāru, cik lietā ir iesaistīto pušu un trešo personu.</p> <p>4. Kļūdas pieteikumā novērš saskaņā ar kļūdu novēršanas procedūru prasībās.</p> <p>5. Ja pārsūdzības un pieteikumi par aizmugurēju spriedumu pārskatīšanu iesniegti attiecībā uz to pašu lietu, pieteikumus par aizmugurēju spriedumu un jebkurus tiesas lēmumus attiecībā uz šo spriedumu izskatīs vispirms.”</p> <p>Kodeksa 430. panta 5. daļa:</p> <p>„Ja iebildumi iesniegti pēc divdesmit dienu termiņa vai arī tie neatbilst minētā panta 1. punktam, tiesa atsakās tos pieņemt.” Atsevišķu apelāciju var iesniegt par tās tiesas rīkojumu, kurā atteikts izskatīt iebildumus. Ja apsūdzētais neievēro laika ierobežojumu pārliecinošu iemeslu dēļ, tiesa var, pēc pieprasījuma, pagarināt iesniegšanas termiņu.</p> <p>Kodeksa 439. panta 2. daļa:</p> <p>Parādnieka iebildumi attiecībā uz kreditora prasību iesniedz rakstiski 20 dienu laikā no brīža, kas parādnieks saņēmis paziņojumu par tiesas rīkojumu. Iebildumi atbilst vispārīgām satura un procedūru dokumentu prasībām, izņemot prasības norādīt iemeslus. Ja pārliecinošu iemeslu dēļ parādnieks iesniedz iebildumus pēc pantā minētā laika termiņa pēc parādnieka pieprasījuma tiesa var pagarināt iebildumu iesniegšanas termiņu. Atsevišķu apelāciju var iesniegt par tās tiesas rīkojumu, kurā atteikts izskatīt parādnieka iesniegtu iebildumu.</p> <p>Kodeksa 78. panta 1. daļa:</p> <p>„Personas, kas nav ievērojušas likuma vai tiesas noteikto iebildumu iesniegšanas termiņu dēļ iemesliem, kurus tiesa uzskata par pārliecinošiem, termiņš var tikt pagarināts.”</p>
14.	Luksemburga	Nolēmuma pārskatīšanas procedūru saskaņā ar regulas 19. panta 1. punktu īsteno atbilstīgi Jaunā Civilprocesa kodeksa noteikumiem attiecībā uz civillietu un komerclietu pārsūdzību procedūrām.
15.	Ungārija	Eiropas izpildu rīkojumu apliecinājumu spriedumu pārskatīšanu regulē 1952. gada III likuma par Civilprocesa kodeksu VIII nodaļa.
16.	Malta	Pārskatīšanas pasākumi minēti 19. panta 1. punktā, un par tiem lemj Maltas pirmās instances civiltiesā (<i>Civil Court (First Hall)</i>).
17.	Nīderlande	<p>Lēmuma pārskatīšanu par neapstrīdētiem prasījumiem saskaņā ar Regulas 19. pantu var piemērot atbilstīgi Eiropas izpildu rīkojuma Ieviešanas akta 8. pantam. Ja saskaņā ar 8. panta 3. punktu rīkojums par pārskatīšanu jāpieprasa lūgumraksta veidā, piemērojams Civilprocesa kodeksa 261. un turpmākie panti.</p> <p>Eiropas izpildu rīkojuma Ieviešanas tiesību akta 8. pants</p> <p>1. Attiecībā uz lēmumiem par neapstrīdētiem prasījumiem, uz kuriem</p>

		<p>attiecas minētā regula, kreditors var pieprasīt tiesai pārskatīt lietu, kura devusi rīkojumu, kā norādīts regulas 19. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā.</p> <p>2. Ja pieteikums par pārskatīšanu attiecas uz spriedumu, tas jāiesniedz kā pārsūdzības iesniegums saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 146. pantu.</p> <p>3. Ja pieteikums par pārskatīšanu attiecas uz kopējo lēmumu, tas jānoformē kā vienkāršs iesniegums.</p> <p>4. Pieteikumi jāiesniedz:</p> <p>a) gadījumos, uz kuriem attiecas Regulas 19. panta 1. punkta a) apakšpunkts, četru nedēļu laikā pēc lēmuma paziņošanas parādniekam;</p> <p>b) gadījumos, uz kuriem attiecas Regulas 19. panta 1. punkta b) apakšpunkts, četru nedēļu laikā, tiklīdz vairs nepastāv attaisnojoši apstākļi.</p>
18.	Austrija	<p>Ja atbilstīgie dokumenti ir pienācīgi izsniegti: <u>pieteikums par iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu</u>, ja nokavēts uzturētās prasības apstrīdēšanas pieteikuma iesniegšanas termiņš, vai nav apmeklēta lietas izskatīšanas sēde; Ja dokumenti nav pienācīgi izsniegti: <u>pieteikums par lēmuma izsniegšanu no jauna</u> (ja lēmums pieņemts vienpakāpes procedūrā, kā maksājuma rīkojums vai rīkojums samaksāt vekseli), <u>lēmuma pārsūdzība</u> (aizmuguriski taisītu spriedumu gadījumā), <u>lēmuma apstrīdēšana</u> (attiecībā uz aizmuguriski pieņemtiem lēmumiem).</p>
19.	Polija	<p>Pārskatīšanas procedūra: atbrīvojums no apelāciju iesniegšanas atbilstīgi Civilprocesa kodeksa 168.-172. pantam.</p> <p>„168. panta 1. daļa. Ja kādai no pusēm, ne savas vainas dēļ, noteiktajā laika termiņā nav iespējams iesniegt pieteikumu, tiesa iesniegšanas termiņu pagarina. Tiesa var pieņemt lēmumu slēgtā sēdē.</p> <p>§ 2. Atbrīvojums nav paredzēts, ja neiekļaušanās termiņā neizraisa nelabvēlīgas procesuālas sekas kādai no pusēm.</p> <p>169. panta 1. daļa. Vēstuli ar pieteikumu par atbrīvojumu iesniedz tiesā, kur bija jāizskata lieta, to iesniedz nedēļas laikā pēc tam, kad vairs nav spēkā tie apstākļi, kuri bija par cēloni tam, ka netika ievēroti termiņi.</p> <p>169. panta 2. daļa. Vēstulē jāpamato pieteikuma iemesli.</p> <p>169. panta 3. daļa. Pusei jārīkojas pēc pieteikuma iesniegšanas.</p> <p>169. panta 4. daļa. Kad pēc termiņa beigām pagājis gads, atbrīvojums pieļaujams tikai izņēmuma gadījumos.</p> <p>172. pants. Tiesai nosūtīts iesniegums par atbrīvojumu no noteiktā termiņa vēl neparedz izskatīšanas uzsākšanu vai sprieduma izpildi. Taču, ņemot vērā apstākļus, tiesa var apturēt procesu vai sprieduma izpildi. Tiesa var pieņemt lēmumu slēgtā sēdē. Ja pieteikums ir pieņemts, tiesa var lietu izskatīt nekavējoties.”</p>
20.	Portugāle	<p>Regulas 19. panta 1. punktā a) apakšpunktā minētā pārskatīšanas procedūra ir iekļauta Civilprocesa kodeksa 771. panta e) punktā.</p> <p>Regulas 19. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētā pārskatīšanas procedūra ir iekļauta Civilprocesa kodeksa 146. pantā.</p>
21.	Rumānija	<p>Saskaņā ar Rumānijas tiesību aktiem pārskatīšanas procedūras, kas minētas 19. panta 1. punktā, ir pārskatīšana parastā kārtā un ārkārtas pārskatīšana.</p>
22.	Slovākija	<p>Atbilstīgi regulas 19. panta 1. punkta a) apakšpunktam Slovākijas tiesas ir tiesīgas pārbaudīt spriedumus saskaņā ar 201.-243. j) pantu Civilprocesa kodeksā. Tādējādi atbilstīgi regulas 19. panta 1. punkta a) apakšpunktam Slovākijas tiesas ir tiesīgas pārbaudīt spriedumus saskaņā ar 58. pantu Civilprocesa kodeksā (atbrīvojums no termiņa ierobežojuma).</p>
23.	Slovenija	<p>Slovenijā - sprieduma pārskatīšana saskaņā ar Civilprocesa likuma 394.-405. pantu (<i>obnova postopka po členih 394 - 405 Zakona o pravdnem postopku</i>).</p>
24.	Somija	<p>Saskaņā ar 12. panta 1. daļu regulas III nodaļā minimālie standarti piemērojami arī lēmumiem, kas atbilstīgi 3. panta 1. punkta b) un c)</p>

		<p>apakšpunktam pieņemti aizmuguriski. Saskaņā ar 12. panta 2. punktu III nodaļa piemērojama, ja aizmugurisks spriedums tika pasludināts apelācijas tiesā.</p> <p>Ja spriedums pasludināts aizmuguriski apstākļos, kas atbilst 3. panta 1. panta b) un c) apakšpunktam, parādniekam noteiktos apstākļos ir tiesības pieprasīt sprieduma pārskatīšanu saskaņā ar 19. panta 1. punktu, lai spriedumu apliecinātu kā Eiropas izpildu rīkojumu. Somijā parādnieka pasivitātes dēļ apgabaltiesā spriedums tiek pieņemts aizmuguriski. Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 12. paragrāfa 15. punktu parādniekam ir tiesības 30 dienu laikā no dienas, kad saņemts sprieduma apliecinājums, pieprasīt lietas atkārtotu izskatīšanu.</p> <p>Lai piemērotu minēto noteikumu, nav svarīgi, vai parādnieks zina par aizmugurisku spriedumu. Trīsdesmit dienu laika ierobežojums nestājas spēkā līdz brīdim, kad aizmugurisks spriedums izsniegts parādniekam. Tādēļ minētais noteikums ir plašāks nekā minimālais standarts, kas minēts 19. pantā. Turklāt Civilprocesa kodeksa 31. nodaļā ārkārtas apelācijas veidi iespējami aizmugures spriedumiem, ieskaitot 1. paragrāfu - sūdzība, kuras pamatā ir procesuāla kļūda un 7. paragrāfu - pieteikums par anulēšanu, kura pamatā ir būtiska kļūda. Turklāt ir pieejami Civilprocesa kodeksa 17. paragrāfa 31. nodaļā minētie ārkārtas apelācijas veidi, lai atjaunotu termiņu.</p>
25.	Zviedrija	<p>Pieteikumu pārskatīšanai var iesniegt pārsūdzības kārtībā saskaņā ar Procesuālā kodeksa 50. nodaļas 1. paragrāfu, kā pieteikumu lietas izskatīšanai no jauna saskaņā ar Procesuālā kodeksa 44. nodaļas 9. paragrāfu, kā pieteikumu lietas izskatīšanai no jauna saskaņā ar Akta (1990:746) par maksājumu rīkojumiem un palīdzību 52. paragrāfu un kā pieteikumu nokavēta termiņa pagarināšanai saskaņā ar Procesuālā kodeksa 59. nodaļas 1. paragrāfu (Regulas par Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem 19. pants).</p> <p>“Procesuālā kodeksa 50. nodaļas 1. paragrāfs</p> <p>Puse, kas vēlas pārsūdzēt rajona tiesas spriedumu civillietā, to dara rakstveidā. Pārsūdzības pieteikumu iesniedz rajona tiesai. Termiņš pieteikuma iesniegšanai tiesā ir trīs nedēļas no sprieduma pasludināšanas dienas.</p> <p>Procesuālā kodeksa 44. nodaļas 9. paragrāfs</p> <p>Puse, pret kuru ir pasludināts aizmugurisks spriedums, var pieprasīt lietas izskatīšanu no jauna tiesā, kas ir pieņēmusi spriedumu, viena mēneša laikā no dienas, kad viņam uzrādīts spriedums. Ja pieteikums lietas izskatīšanai no jauna nav iesniegts, pret atbildētāju vērstajā daļā spriedumu nevar apstrīdēt. Pieteikumu lietas izskatīšanai no jauna iesniedz rakstveidā. Ja aizmuguriskais spriedums ir pieņemts sagatavošanās laikā, pieteikumā jānorāda visa vajadzīgā informācija, lai pieteikuma iesniedzējs varētu pabeigt sagatavošanos.</p> <p>Procesuālā kodeksa 58. nodaļas 11. paragrāfs</p> <p>Ja persona ir nokavējusi sprieduma vai lēmuma pārsūdzības vai pieteikuma lietas izskatīšanai no jauna vai pieteikuma lietas pārskatīšanai iesniegšanas termiņu un ja tai ir likumīgs attaisnojums, pamatojoties uz šīs personas iesniegumu, termiņu var atjaunot.</p> <p>Procesuālā kodeksa 59. nodaļas 1. paragrāfs</p> <p>Būtisku procesuālu kļūdu dēļ spriedumu, kas stājies likumīgā spēkā, atceļ, pamatojoties uz personas iesniegumu, kuras likumīgās tiesības spriedums aizskar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ja lieta izskatīta, neraugoties uz to, ka procesuālie noteikumi paredzēja pašai tiesai pienākumu bez īpaša pieteikuma informēt augstāku tiesu, 2. ja spriedums vērsts pret personu, kas nebija atbilstoši uzaicināta un neieradās uz lietas izskatīšanu vai arī ja spriedums negatīvi ietekmē personu, kas nebija lietas dalībnieks,

		<p>3. ja spriedums ir tik neskaids vai nepilnīgs, ka no tā nevar izprast tiesas lēmuma būtību, vai</p> <p>4. ja noticis cits būtisks procesuāls pārkāpums lietas izskatīšanas gaitā, kas varētu ietekmēt lietas iznākumu.</p> <p>Sūdzību par tiesas kļūdu, atsaucoties uz iepriekšējā 4. paragrāfa noteikumiem un pamatojoties uz apstākli, kas iepriekš nebija paziņots tiesai, noraida, ja vien sūdzības iesniedzējs nepierāda, ka lietas izskatīšanas gaitā viņam netika dota iespēja informēt tiesu vai viņam bija cits pamatots iemesls to nedarīt.</p> <p>Akta (1990:746) par maksājumu rīkojumiem un palīdzību 52. paragrāfs</p> <p>Ja atbildētāju neapmierina spriedums lietā par maksājuma rīkojumu vai parasto palīdzību, viņš var lūgt atjaunot tiesvedību.”</p>
26.	<p>Apvienotā Karaliste</p>	<p>Anglija un Velsa</p> <p>Anglijas un Velsas tiesas noteikumi, kas rakstīti saskaņā ar 1997. gada Civilprocesa likumu, tiks izmantoti minētās regulas ieviešanai. Minētie tiesas noteikumi, zināmi kā Civilprocesa noteikumi, pieņemti saskaņā ar pakārtotu normatīvo aktu.</p> <p>19. panta 1. daļa paredz, ka parādniekam jāparedz tiesības iesniegt apelāciju sprieduma pārskatīšanai apstākļos, kad viņš nav saņēmis dokumentu, kas informē par procedūru, vai viņam, ne savas vainas dēļ, nav bijusi iespēja prasību apstrīdēt.</p> <p>Saskaņā ar Civilprocesa noteikumu 13. daļu parādniekam būs atļauts pieprasīt sprieduma pārskatīšanu, ja to paredz 19. pantā minētie apstākļi. Tas nosaka procedūru pieteikuma par sprieduma atlikšanu vai mainīšanu sagatavošanai. Spriedumu bez atbildētāja klātbūtnes var iegūt, ja vainīgais nav apstiprinājis pavēstes un/ vai aizstāvības saņemšanu. Saskaņā ar Civilprocesa noteikumu 13. daļu parādniekam būs atļauts pieprasīt sprieduma pārskatīšanu, ja to paredz 19. pantā minētie apstākļi. Tas nosaka procedūru pieteikuma par sprieduma atlikšanu vai mainīšanu sagatavošanai.</p> <p>Pilns 13. daļas teksts atrodams: http://www.dca.gov.uk/civil/procrules_fin/contents/parts/part13.htm</p> <p>Nav noteiktu prasību pieteikuma par sprieduma atlikšanu vai mainīšanu sagatavošanai. Parasti pieteikuma iesniedzēji izmanto pieteikuma paziņojumu Veidlapu N244 (http://www.hmcourts-service.gov.uk/courtfinder/forms/n244_eng.pdf). Pieteikumā jānorāda pieprasītā kārtība un jāpaskaidro prasība atlikt vai mainīt spriedumu, piemēram, pieteikuma iesniedzējs nav savlaicīgi saņēmis procedūras aprakstu, lai sagatavotos aizstāvībai. Pieteikuma izskatīšana paredz sprieduma pārskatīšanu.</p> <p>Skotija</p> <p>Paredzēts, ka Skotijā pastāvošie tiesas noteikumi gan pirmās instances tiesā (<i>Sheriff Court</i>), gan augstākā civiltiesā (<i>Court of Session</i>) tiks izmantoti, lai ieviestu regulu ar visiem nepieciešamajiem pielāgojumiem.</p> <p>Attiecīgie pirmās instances tiesas (<i>Sheriff Court</i>) un augstākās civiltiesas (<i>Court of Session</i>) noteikumi ir apkopoti turpmāk. Pilns noteikumu un attiecīgo veidlapu teksts atrodams: www.scotcourts.gov.uk.</p> <p>Pirmās instances tiesas (Sheriff Court) noteikumi</p> <p><u>Maza apjoma prasības</u></p> <p>2000. gada Maza apjoma prasību noteikumi regulē procedūru lietās, kurās prasības apjoms nepārsniedz GBP 750.</p> <p>Sprieduma pārskatīšana:</p> <p>Pastāv trīs veidu pārskatīšana – lēmuma atsaukšana, pārsūdzība un prasība</p>

	<p>mainīt utt. spriedumu.</p> <p>Saskaņā ar 21.10 noteikumu kāda no pusēm var prasīt spriedumu mainīt, atcelt vai pārtraukt, vai sprieduma izpildi apturēt, īsumā pirms tam minot pieteikuma iemeslus.</p> <p>Saskaņā ar 22.1 noteikumu kāda no pusēm var iesniegt pieteikumu par nolēmuma atsaukšanu, iesniedzot 20. veidlapas protokolu, izskaidrojot puses neierašanos un minot piedāvāto aizstāvību.</p> <p>Saskaņā ar 23.1 noteikumu puse var iesniegt apelāciju uz 21. veidlapas grāfistes galvenajā tiesā (<i>sheriff principal</i>) ne vēlāk kā 14 dienas pēc galīga nolēmuma, kurā ir prasība par lietas būtību un apelācijas tiesisko pamatu.</p> <p>Saskaņā ar 23.4 noteikumu pieteikums par atļauju par nolēmuma atlikšanu attiecībā uz atmaksāšanas laiku vai jebkuru saistītu citu rīkojumu un kurā jānorāda apelācijas tiesiskais pamats, var tikt iesniegts, izmantojot 22. veidlapu. Ja tiek piešķirta atļauja izpildes atlikšanai, pieteikums iesniedzams, izmantojot 23. veidlapu.</p> <p>Noteikumu pilns teksts atrodams mājas lapā Pirmās instances tiesas (<i>Sheriff Court</i>) sadaļā, www.scotcourts.gov.uk, www.scotcourts.gov.uk/sheriff/small_claims/index.asp un nodaļā, kas paredzēta likumā par maza apjoma prasībām (<i>Act of Sederunt</i>). Veidlapas atrodamas nākamajā nodaļā.</p> <p><u>Vienkāršota kārtība</u></p> <p>2000. gada Vienkāršotas kārtības noteikumi regulē procedūru lietās, kurās prasības apjoms ir sākot no GBP 750 un nepārsniedz GBP 1500.</p> <p>Sprieduma pārskatīšana:</p> <p>Pastāv trīs veidu pārskatīšana – lēmuma atsaukšana, pārsūdzība un prasība mainīt utt. spriedumu. Turklāt šie ir īpaši noteikumi apelācijai attiecībā uz sprieduma par līdzekļu atmaksu izpildi.</p> <p>Saskaņā ar 24.1 noteikumu kāda no pusēm var iesniegt pieteikumu par nolēmuma atsaukšanu, iesniedzot 30. veidlapas protokolu, izskaidrojot puses neierašanos un minot piedāvāto aizstāvību.</p> <p>Saskaņā ar 25.1 noteikumu puse var iesniegt apelāciju uz 31. veidlapas grāfistes galvenajā tiesā (<i>sheriff principal</i>) ne vēlāk kā 14 dienas pēc galīga nolēmuma pieņemšanas, kurā ir prasība par lietas būtību un apelācijas tiesisko pamatu.</p> <p>Saskaņā ar 25.4 noteikumu pieteikums par atļauju par nolēmuma atlikšanu attiecībā uz atmaksāšanas laiku vai jebkuru saistītu citu rīkojumu, kas izpildāms, izmantojot 32. veidlapu, un kurā jānorāda apelācijas tiesiskais pamats. Ja tiek piešķirta atļauja izpildes atlikšanai, pieteikums iesniedzams, izmantojot 33. veidlapu.</p> <p>Noteikumu pilns teksts atrodams mājas lapā Pirmās instances tiesas (<i>Sheriff Court</i>) sadaļā, www.scotcourts.gov.uk, www.scotcourts.gov.uk/sheriff/summary_cause/index.asp nodaļā, kas paredzēta likumā par maza apjoma prasībām (<i>Act of Sederunt</i>). Veidlapas</p>
--	--

	<p>atrodamas nākamajā nodaļā.</p> <p><u>Parastā kārtība</u></p> <p>1993. gada Parastās kārtības noteikumi regulē procedūru lietās, kurās prasības apjoms pārsniedz GBP 1500.</p> <p>Sprieduma pārskatīšana:</p> <p>Pastāv divu veidu apelācijas metodes grāfistes galvenajā tiesā (<i>sheriff principal</i>) vai augstākajā civiltiesā (<i>Court of Session</i>), kā arī iebildumu procedūra (<i>reponing procedure</i>).</p> <p>Saskaņā ar 8.1 noteikumu atbildētājs var iesniegt pieteikumu par nolēmuma atsaukšanu, iesniedzot „iebildumu piezīmi” (<i>reponing note</i>), izskaidrojot puses neierašanos un minot piedāvāto aizstāvību. Šādam pieteikumam netiek prasīta specifiska veidlapa, tomēr parasti to izpilda Initial Writ stilā (G1 veidlapa). Ja saņemta piekrišana, turpmāk process norit tā, it kā atbildētājs būtu iesniedzis ziņojumu par aizstāvēšanas nodomu. 1907. gada likumā par pirmās instances tiesu (<i>Sheriff Court</i>) 93. nodaļa nosaka, ka apelāciju var iesniegt, rakstot to uz galvenā partnera veidlapas vai atsevišķas veidlapas. Parastās kārtības noteikumi 31.1 un 31.2 precizē noteiktos laika ierobežojumus.</p> <p>Noteikumu pilns teksts atrodams mājas lapā Pirmās instances tiesas (<i>Sheriff Court</i>) sadaļā www.scotcourts.gov.uk, www.scotcourts.gov.uk/library/rules/ordinarycause/index.asp nodaļā, kas paredzēta likumā par maza apjoma prasībām (<i>Act of Sederunt</i>).</p> <p>1994. gada augstākās civiltiesas (Court of Session) noteikumi</p> <p>Sprieduma pārskatīšana:</p> <p>Saskaņā ar 19.2 noteikumu atbildētājs var iesniegt pieteikumu par nolēmuma atsaukšanu prasību, tajā pašā laikā iesniedzot aizstāvības argumentus konkrētajā lietā. Lieta turpinās gaitu tā, it kā aizstāvības argumenti būtu iesniegti savlaicīgi.</p> <p>Noteikumu pilns teksts atrodams mājas lapā, sadaļā par augstāko civiltiesu (<i>Court of Session</i>) www.scotcourts.gov.uk, www.scotcourts.gov.uk/session/rules/index.asp</p> <p>Ziemeļrija</p> <p>Paredzēts, ka pastāvošie Ziemeļrijas tiesas noteikumi tiks izmantoti minētās regulas ieviešanai. Minētie noteikumi pazīstami kā 1980. gada Ziemeļrijas augstākās tiesas noteikumi (pieņemti saskaņā ar 1978. gada likumu par Ziemeļrijas tiesām, un tie regulē procedūru Ziemeļrijas augstākajā tiesā) un 1981. gada Ziemeļrijas grāfistu tiesu noteikumi (pieņemti saskaņā ar 1980. gada Ziemeļrijas grāfistu tiesu nolikumu un 1997. gada Ziemeļrijas civillietu nolikumu, un regulējošām procedūrām grāfistu tiesās). Minēto noteikumu būtiskākās daļas norādītas pielikumā.</p> <p>19. panta 1. daļa paredz, ka parādniekam jāparedz tiesības iesniegt apelāciju sprieduma pārskatīšanai apstākļos, kad viņš nav saņēmis dokumentu, kas informē par procedūru, vai viņam, ne savas vainas dēļ, nav bijusi iespēja prasību apstrīdēt.</p> <p>Ziemeļrijas 1980. gada augstākās tiesas 13. rīkojuma 8. noteikums pieļauj parādniekam iesniegt tiesā apelāciju par aizmugurēja sprieduma atlikšanu vai mainīšanu. Lai arī nav noteikta konkrēta pieteikuma forma, visumā to</p>
--	--

	<p>var iesniegt pavēstes un rakstiskas liecības formā saskaņā ar 32. rīkojumā paredzēto procedūru, izmantojot 28. veidlapu noteikumu A pielikumā.</p> <p>Tāpat Ziemeļīrijas 1981. gada grāfistes tiesas 12. rīkojuma 12. noteikums pieļauj parādniekam iesniegt tiesā šādu apelācijas pieteikumu grāfistes tiesā. Tā kā nav konkrētu prasību par veidlapas izmantošanu, pieteikumu var iesniegt ar paziņojumu par pārceļšanos un apstiprinošu rakstisku liecību saskaņā ar 14. rīkojumu un lietojot 1. un 2. vispārējo veidlapu, kā tas noteikts noteikumu 1. papildinājumā.</p> <p>Abas tiesas atliek vai maina spriedumu pēc saviem ieskatiem, un nav noteikumu, kas noteiktu to izpildi.</p> <p>Gibraltārs</p> <p>Saskaņā ar Gibraltāra augstākās tiesas noteikumiem Gibraltārā ir spēkā Anglijas un Velsas Civilprocesa noteikumi.</p> <p>Anglijas un Velsas tiesas noteikumi, kas rakstīti saskaņā ar 1997. gada Civilprocesa likumu, tiks izmantoti minētās regulas ieviešanai. Minētie tiesas noteikumi, zināmi kā Civilprocesa noteikumi, pieņemti saskaņā ar pakārtotu normatīvo aktu.</p> <p>19. panta 1. paredz, ka parādniekam jāparedz tiesības iesniegt apelāciju sprieduma pārskatīšanai apstākļos, kad viņš nav saņēmis dokumentu, kas informē par procedūru, vai viņam, ne savas vainas dēļ, nav bijusi iespēja prasību apstrīdēt.</p> <p>Saskaņā ar Civilprocesa noteikumu 13. daļu parādniekam būs atļauts pieprasīt sprieduma pārskatīšanu, ja to paredz 19. pantā minētie apstākļi. Tas nosaka procedūru pieteikuma par sprieduma atlikšanu vai mainīšanu sagatavošanai. Spriedumu bez atbildētāja klātbūtnes var iegūt, ja vainīgais nav apstiprinājis pavēstes un/ vai aizstāvības saņemšanu.</p> <p>Pilns 13. daļas teksts atrodams: http://www.dca.gov.uk/civil/procrules_fin/contents/parts/part13.htm</p> <p>Nav noteiktu prasību pieteikuma sagatavošanai par sprieduma atlikšanu vai mainīšanu. Parasti pieteikuma iesniedzēji izmanto pieteikuma paziņojumu Veidlapa N244 (http://www.hmcourts-service.gov.uk/courtfinder/forms/n244_eng.pdf). Pieteikumā jānorāda pieprasītā kārtība un jāpaskaidro prasība atlikt vai mainīt spriedumu, piemēram, pieteikuma iesniedzējs nav savlaicīgi saņēmis procedūras aprakstu, lai sagatavotos aizstāvībai. Pieteikuma izskatīšana paredz sprieduma pārskatīšanu.</p>
--	--

234. Pārskatīšanas pieteikumā obligāti norādāmi konkrētie apstākļi, kas ir pārskatīšanas pamatā un uzskaitīti Regulas 805/2004 19. panta 1. punktā. Par pārskatīšanas pieteikuma iesniegšanu kompetentajā Latvijas tiesā valsts nodeva nav jāmaksā. Latvijā pārskatīšanas pieteikumu tiesa izskata rakstveida procesā (skat. CPL 485.² p.).

235. Sprieduma, kas apstiprināts par EIR, pārskatīšanas pamats - parādnieka savlaicīgas informēšanas trūkums. No Regulas 805/2004 19. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punkta redzams, ka *dokumentam par tiesvedības uzsākšanu* vai līdzvērtīgam dokumentam, vai *tiesas pavēstei* ir jābūt piegādātiem saskaņā ar kādu no Regulas 14. pantā minētajām metodēm (t.i., bez apstiprinājuma par saņemšanu). Ja

minētie dokumenti bijuši piegādāti ar kādu no 13. pantā norādītajām metodēm (t.i., ar apstiprinājumu par saņemšanu), pārskatīšanas procesu, pamatojoties uz Regulas 19. panta 1. punkta a) apakšpunktu, ierosināt nevarēs. Šeit jānorāda uz to, ka arī Regulas 13. pantā norādītās piegādes (ar apstiprinājumu par saņemšanu) ietvaros dokumenti parādniekam var tikt piegādāti novēloti. Līdz ar to tiesību zinātnē šajā jautājumā tiek norādīts uz diviem risinājuma veidiem: 1) pēc analogijas piemērot Regulas 19. panta 1. punkta a) apakšpunktu; vai 2) attiecināt norādīto situāciju uz Regulas 19. panta 1. punkta b) apakšpunktu, attiecīgi to ielasot ģenerālklausulā „ārkārtas apstākļi”.²²⁴

236. Regulas 19. panta 1. punkta a) apakšpunkta ii) punktā norādīts: „piegādes 1) termiņš nebija pietiekams 2) lai parādniekam ļautu parūpēties par savu aizstāvību, 3) ja nav konstatējama viņa vaina.” Jāatzīmē, ka Regulas 805/2004 tiesību normās, kas veltītas minimālajiem procesuālajiem standartiem (13., 14. p.), netiek norādīts uz savlaicīgu dokumentu piegādi. Savlaicīguma prasība parādās tikai Regulas 19. pantā. Jēdziens „**nav konstatējama parādnieka vaina**“ tiesai katrā konkrētā lietā būs jāvērtē individuāli.

237. Tāpat kā Regulas 19. panta 1. punkta b) apakšpunkta piemērošanas gadījumā, arī Regulas 19. panta 1. punkta a) apakšpunkts paredz, ka parādniekam jārikojas nekavējoties, lai ierosinātu sprieduma pārskatīšanas procedūru.

238. Regulas 805/2004 **19. panta 1. punkta b) apakšpunkts** nosaka, ka parādnieks var iesniegt pārskatīšanas pieteikumu arī tad, ja apstrīdēt prasījumu kavējusi nepārvarama vara vai ārkārtas apstākļi, kuros parādnieks nav vainojams. Parādniekam šādā gadījumā jāiesniedz pārskatīšanas pieteikums bez kavēšanās. Termins „**bez kavēšanās,**” ir tulkojams autonomi, nevis piemērojot kādu no tiesas valsts nacionālajā likumā noteiktajām izpratnēm vai pat termiņiem.

239. Regulas 805/2004 19. panta 1. punkta b) apakšpunkts aptver visus tos gadījumus, kuros nav konstatējama parādnieka vaina laicīgā prasījuma neapstrīdēšanā. Pie šādiem gadījumiem būtu jāpieskaita arī situācijas, kurās parādniekam dokumenti piegādāti viņam nesaprotamā valodā, neizskaidrojot viņa tiesības iebilst pret šādu dokumentu saņemšanu. Līdz ar to **ES likumdevējam būtu jāapsver iespēja minimālajos procesuālajos standartos skaidri ietvert arī saprotamas valodas principu.**

²²⁴ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 19 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 158; Rauscher, T. Die Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen. München, Heidelberg : Sellier, 2004, S. 62.

240. Jēdziens „**aizkavēja apstrīdēt prasījumu**” cita starpā ir tulkojams caur Regulas 805/2004 3. panta 1. punkta izpratni. Minētajā jēdzienā ietilps:

240.1. gadījumi, kuros ir nokavēti termiņi savas aizstāvības sagatavošanai;

240.2. Regulas 3. panta 1.punkta c) apakšpunktā norādītās situācijas, kurās parādnieks nokavējis tiesas sēdes dienu un tādēļ nav ieradies uz tiesas sēdi, kuras laikā līdz ar to nav turpinājis apstrīdēt prasījumu.²²⁵

241. Pārskatīšanas pieteikuma izskatīšanas tiesiskās sekas. Regulas 805/2004 19.pants neparedz, kādas tiesiskās sekas rodas, ja tiesa apmierina vai noraida pārskatīšanas pieteikumu. Saskaņā ar **CPL 485.³ pantu** Latvijas tiesai, kas skata pārskatīšanas pieteikumu, ir tālākminētās iespējas.

242. Ja tiesa konstatē sprieduma (kas apstiprināts par EIR) pārskatīšanas apstākļus, tā **atceļ** apstrīdēto spriedumu pilnībā **un nodod lietu jaunai izskatīšanai** pirmās instances tiesā. Par šo tiesas lēmumu var iesniegt blakus sūdzību (CPL 485.³ p. 2. un 4. d.). Acīmredzot, ja tiek atcelts pats spriedums (kurš bijis apstiprināts par EIR), tad arī EIR apstiprinājums retroaktīvi zaudē spēku²²⁶ (t.i., tas zaudē spēku ar to brīdi, kad tas ticis izdots un nevis ar pārskatīšanas instances tiesas lēmuma spēkā stāšanās brīdi). Iespējams, ka **Latvijas likumdevējam CPL 60.¹ nodaļā būtu skaidri jānorāda, kas notiek ne tikai ar spriedumu, bet arī ar pašu EIR apstiprinājumu (Regulas I Pielikumu), ņemot vērā arī Regulas 805/2004 6. panta 2. p unktu.**

243. Gadījumos, kad EIR izpilde Latvijas teritorijā *jau bijusi veikta*, CPL 635. panta piektā daļa paredz sprieduma (kas apstiprināts par EIR) **izpildes pagriezienu.**²²⁷ Problēmas būs gadījumā, ja EIR jau izpildīts *citā* dalībvalstī (nevis Latvijā, kas izdevusi EIR un skata pārskatīšanas pieteikumu). **ES likumdevējam šādas situācijas būtu autonomi jāatrisina Regulā 805/2004, paredzot arī speciālu standarta veidlapu izpildes pagriezienu gadījumā.** Pašreiz šis izpildes pagriezienu jautājums ir atstāts dalībvalstu nacionālo normatīvo tiesību aktu ziņā.

²²⁵ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 19 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 158; Rauscher T. Die Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen. München, Heidelberg: Sellier, 2004, S. 63.

²²⁶ D'Avout, L. La circulation automatique des titres exécutoires imposée par le règlement 805/2004 du 21 avril 2004. *Revue critique du droit international privé*. n° 1 (janvier-mars), 2006, p. 38.

²²⁷ Par EMR izpildes pagriezienu lemj tiesa, kura pēc EMR atcelšanas izskata lietu no jauna (skat. CPL 635. p. 5. d.).

244. Šobrīd vienīgā izeja attiecībā uz EIR apstiprinājumu (Regulas I Pielikumu) ir saskatāma Regulas 805/2004 **6. panta 2. punkta** vienlaicīgā piemērošanā, proti, *ja spriedums, kas apstiprināts par EIR, vairs nav jāizpilda*, tad jāizdod tā izpildes atsaukšanas vai ierobežošanas apstiprinājums, iesniedzot šim nolūkam pieprasījumu *izcelsmes* dalībvalsts tiesā, kura izraksta IV pielikumā esošo veidlapu. Saskaņā ar CPL 541.¹ panta ceturto daļu Regulas 805/2004 6. panta 2. punktā minēto veidlapu izraksta tiesa pēc lietas dalībnieka²²⁸ lūguma. Latvijas tiesas aizpildītā IV pielikuma veidlapa būs nosūtāma tālākai izpildei uz EIR *izpildes* dalībvalsti.

245. Ja izpilde vēl nav veikta, parādnieks, kurš EIR *izcelsmes* dalībvalstī iesniedzis pārskatīšanas pieteikumu, ir tiesīgs lūgt *izpildes* dalībvalsts tiesu apturēt vai ierobežot EIR izpildi (skat. Regulas 23. p.) uz laiku, kamēr *izcelsmes* dalībvalsts tiesa izskata sprieduma pārskatīšanas jautājumu.

246. Ja tiesa atzīst, ka pieteikumā norādītie apstākļi nav uzskatāmi par sprieduma pārskatīšanas apstākļiem, tā **pieteikumu noraida**. Par šo tiesas lēmumu var iesniegt blakus sūdzību (CPL 485.³ p. 3. un 4. d.).

247. No CPL 485.³ panta otrās, trešās un ceturtais daļas **nav skaidrs**:

247.1. *kurā brīdī Latvijas tiesas lēmums pārskatīšanas lietā stājas spēkā?* No CPL 442. panta pirmās daļas izriet, ka gadījumā, ja parādnieks dzīvo Latvijā, lēmums stājas spēkā pēc tam, kad ir notecējis 10 dienu termiņš tā pārsūdzībai. Savukārt, ja parādnieks dzīvo kādā citā ES dalībvalstī, tad lēmums stājas spēkā pēc tam, kad ir notecējis 15 dienu termiņš blakus sūdzības iesniegšanai (skat. CPL 442. p. 1.¹ d.). Ja augstākas instances tiesa būs apmierinājusi parādnieka pieteikumu un atcēlusi spriedumu, tad īpašas problēmas nerodas. Taču, ja tiesa ir noraidījusi parādnieka pieteikumu, tad spriedums paliek spēkā.

247.2. *vai tiesa savu lēmumu nosūta ne tikai parādniekam, bet arī prasītājam?* No CPL 231.panta otrās daļas izriet, ka lēmums nosūtāms tikai personai, uz kuru tas attiecas. Acīmredzot, šeit runa ir par parādnieku, kā arī par prasītāju.

247.3. *ar kuru brīdi tiesas lēmums kļūst izpildāms?* Ar brīdi, kad beidzies CPL 442.pantā noteiktais blakus sūdzības iesniegšanas termiņš.

²²⁸ Saskaņā ar Regulas 805/2004 6. panta 2. punktu šādu pieteikumu tiesīgs iesniegt tikai **parādnieks**.

2.8. Izpildāmā dokumenta apstiprināšana par EIR

2.8.1. EIR apstiprinājuma izsniegšana spriedumiem

2.8.1.1. Lūgums un I pielikumā esošais veidlapas paraugs

248. Saskaņā ar CPL 541.¹ panta pirmo daļu piedzinējam ir jā sagatavo rakstisks lūgums par EIR izrakstīšanu. Šis lūgums jā iesniedz tiesā, kurā tajā brīdī atrodas lieta. Ne Regula 805/2004, nedz CPL nenosaka konkrētu lūguma formu; tomēr ir iesakāms to sastādīt tā, lai tiesa varētu konstatēt, vai šajā lietā vispār ir piemērojama Regula 805/2004, tostarp norādot arī informāciju, kad spriedums stāties likumīgā spēkā, bet, ja tas izpildāms nekavējoties – kad tas pasludināts, kā arī norādīt informāciju, kas apliecina, ka lieta ir Regulas tvērumā (materiāltiesiskā, ģeogrāfiskā piemērošana un piemērošana laikā) un ka spriedums taisīts par neapstrīdētu prasījumu. Ja iespējams izniegt tikai daļēju EIR, tad piedzinējam tas savā lūgumā arī ir jā norāda.

249. Saņemot lūgumu, tiesa pieņem lēmumu par EIR izsniegšanu (apmierina lūgumu) vai neizsniegšanu (noraida lūgumu). Ja tiesa konstatē, ka ir ievēroti visi minimālie procesuālie standarti, tā saskaņā ar Regulas 805/2004 9. panta 1. punktu izsniedz EIR, izmantojot Regulas I pielikumā sniegto veidlapas paraugu. Ļoti ērti šo veidlapu var aizpildīt Eiropas tiesiskās sadarbības Atlantā civillietās.²²⁹ Atbilstoši šī panta 2. punktam Latvijas tiesa EIR aizpildīs valodā, kurā taisīts spriedums, proti, latviešu valodā.

250. Apstiprinājuma 1.punktā tiek norādīta sprieduma izcelsmes valsts (Regulas 4. panta 4. punkts), bet 2. un 3. punktā - tiesa, kas izsniedz EIR apstiprinājumu un ir taisījusi spriedumu, kā arī jā norāda tiesas kontaktinformācija. Parasti 2. un 3. punktā pieprasītā informācija sakrītīs. 4. punktā tiek norādītas galvenās ziņas par spriedumu, proti, tā taisīšanas datums, lietas numurs, kā arī puses.

251. Veidlapas 5. ailē jā iekļauj detalizēts apraksts par prasījumu – jā norāda gan pamatsumma, gan maksājuma kārtība un termiņi, kā arī procenti vai citas izmaksas (nodevas, tiesāšanās izdevumi), kas noteikti spriedumā. Ja spriedums ir izpildāms izcelsmes dalībvalstī, ir jā ieklikšķina 6. punkta lodziņā, bet, ja spriedumu vēl var pārsūdzēt, – tās jā norāda 7. punktā. Tālākajos punktos seko būtiska informācija par lietu,

²²⁹Eiropas tiesiskās sadarbības atlants civillietās atrodams: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_lv.htm.

kurā taisīts spriedums: vai prasījums ir neapstrīdēts (8. un 9. punkts), vai tas taisīts par patērētāja līgumu (10. punkts). Savukārt no 11. līdz 13. punktam ir jānorāda informācija par to, vai ir ievēroti minimālie procesuālie standarti neapstrīdētiem prasījumiem.

252. EIR apstiprinājuma veidlapas beigās norāda tā sagatavošanas vietu, datumu, kā arī apstiprina ar zīmogu un parakstu.

2.8.1.2. EIR valoda

253. Kā minēts iepriekš šajā Pētījumā, lai gan Regula 805/2004 tieši nenosaka, kādā valodā jābūt dokumentiem par tiesvedības uzsākšanu vai tiesas pavēstei, tomēr 9. panta 2.punkts skaidri norāda, ka **EIR izsniedz valodā**, kādā taisīts spriedums. Tātad Latvijā saskaņā ar CPL 541.¹ panta pirmo daļu tiesa EIR izraksta latviešu valodā.

254. Tomēr, **iesniedzot EIR izpildei** izpildes valsts kompetentajām iestādēm, iesniedz EIR tulkojumu izpildes dalībvalsts valsts valodā saskaņā ar Regulas 20. panta 2. punkta b) apakšpunktu. Ja valstī ir vairākas valsts valodas, tad ir jāiesniedz EIR tajā valsts valodā, kādā notiek tiesvedība paredzētajā izpildes vietā. Latvijā tā būs tikai latviešu valoda.

255. Saskaņā ar Regulas 30. panta 1. punkta b) apakšpunktu dalībvalstis var norādīt arī kādu citu valodu, kas tai ir pieņemama apstiprinājuma aizpildīšanai. Atsevišķas dalībvalstis ir paziņojušas, ka tās pieņem EIR arī citās valodās,²³⁰ piemēram:

Čehija: čehu, vācu un angļu	Ungārija: ungāru un angļu
Igaunija: igauņu un angļu	Nīderlandē: nīderlandiešu un jebkurā citā valodā, ko saprot parādnieks
Francija: franču, angļu, vācu, itāļu un spāņu	Zviedrija: zviedru un angļu
Luksemburga: franču, luksemburgiešu un vācu	Somija: somu, zviedru, angļu valodā

256. Tātad, iesniedzot EIR izpildei Igaunijā, to var iesniegt arī angļu valodā.

257. Saskaņā ar Regulu ir jātulko tikai EIR, bet nav jātulko pārējie dokumenti. EIR tulkojumam ir jābūt apstiprinātam noteiktā kārtībā, kā to paredz dalībvalsts nacionālās tiesību normas. Piemēram, Latvijā tulkojums noformējams saskaņā ar Ministru kabineta

²³⁰ Aktuālo informāciju skatīt Eiropas Tiesiskās sadarbības atlantā civillietā, pieejams: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_lv.htm.

noteikumiem „Kārtība, kādā apliecināmi dokumentu tulkojumi valsts valodā,”²³¹ tomēr jāpiebilst, ka šie noteikumi ir ļoti vispārīgi. Šobrīd nav pietiekoši skaidri noteikts, kas var būt par tulku, turklāt juridisko dokumentu tulkošanai piemīt sava specifika, ko ne katrs tulks ir spējīgs apgūt.

2.8.1.3. EIR izsniegšanas parādniekam problēma

258. Regulas 805/2004 9. pants nosaka tikai to, ka:

- 1) *EIR apstiprinājumu izsniedz, izmantojot I pielikumā esošo veidlapas paraugu, un*
- 2) *EIR izsniedz valodā, kādā taisīts spriedums (izlīgums vai publiskais akts).*

259. Regulā 805/2004 netiek noteikta kārtība, kam un kādā veidā EIR apstiprinājums ir jānosūta (vai jāizsniedz). Ja vien dalībvalstu nacionālajās tiesībās nav skaidri paredzēta EIR izsniegšana parādniekam, tad EIR apstiprinājums parādniekam netiek izsniegts (vai nosūtīts). Tomēr šeit jāņem vērā, ka saskaņā ar ECTK 6. panta pirmo daļu EIR apstiprinājums parādniekam būtu jāizsniedz vēlākais līdz piespiedu izpildes sākumam.²³²

260. Latvijas CPL 541.¹ panta pirmā daļa nenosaka, ka Latvijā izdots EIR apstiprinājums būtu jāizsniedz arī parādniekam.

261. Ja Latvijā tiek iesniegts izpildei citā ES dalībvalstī izdots EIR, tad saskaņā ar Latvijas CPL 555. panta pirmo daļu tiesu izpildītājs, stājoties pie izpildes, paziņo parādniekam, nosūtot vai izsniedzot paziņojumu (bet ne EIR !) par pienākumu izpildīt nolēmumu 10 dienu laikā.

262. **Lai parādnieks varētu izmantot Regulā 805/2004 noteiktās tiesības aizsargāties pret EIR, parādniekam ir jābūt iespējai saņemt EIR apstiprinājumu. Šobrīd to nenodrošina ne Regula 805/2004, nedz arī Latvijas CPL.**

2.8.1.4. EIR izsniegšana kreditoram

263. Ne Regulas 805/2004 9. panta 1. punkts, ne arī 20. pants skaidri un nepārprotami nenosaka, ka EIR apstiprinājums ir izsniedzams kreditoram (piedzinējam). Tomēr no

²³¹ Ministru Kabineta noteikumi Nr. 291 Kārtība, kādā apliecināmi dokumentu tulkojumi valsts valodā *Latvijas Vēstnesis* 302, 29.08.2000.

²³² Rauscher, T. (Hrsg.). *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar*. München : Sellier, 2010. Art. 9 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 102.

Regulas 20. panta 2. punkta b) apakšpunkta var secināt, ka EIR (vai tā noraksts, kas atbilst autentiskuma nosacījumiem) ir jāizsniedz kreditoram. Pretējā gadījumā viņš nevarēs izpildīt Regulas 20. panta 2. punkta nosacījumu par to, ka kreditoram ir jāiesniedz izpildes dalībvalsts kompetentajām izpildes iestādēm cita starpā arī EIR apstiprinājuma noraksts, kas atbilst nosacījumiem, pēc kuriem var konstatēt tā autentiskumu.

264. Saskaņā ar Latvijas CPL 541.¹ panta pirmo daļu Latvijas tiesa pēc piedzinēja (kreditora) lūguma izraksta EIR. Tas nozīmē, ka šis izrakstītais EIR ir izsniedzams kreditoram (piedzīnējam). Tā kā EIR Latvijā ir izpildu dokuments (līdzās nacionālajiem izpildu rakstiem – skat. CPL 540. p. 1. d. 7. punktu), tad var pēc analogijas piemērot arī CPL 540. panta trešo daļu, kurā jau ir skaidri noteikts, ka izpildu rakstu *izsniedz piedzinējam* uz viņa rakstveida lūguma pamata. Iespējams, arī CPL 541.¹ pantā tas būtu konkretizējams.

265. EIR kontekstā kreditoram (piedzīnējam) ir jābūt iespējai saņemt vairākus EIR apstiprinājuma norakstus iesniegšanai izpildei dažādās ES dalībvalstīs. Latvijas CPL 541.¹ pantā šāda iespēja būtu skaidri jāparedz.

2.8.1.5. Atteikuma izsniegt EIR apstiprinājumu pārsūdzības problēma

266. Nolēmuma apstiprināšana par EIR tā izcelsmes valstī notiek vienpusējā procesā (neaicinot puses) un **nav pārsūdzama** (skat.: Regulas 805/2004 10. p. 4. punktu, kā arī Latvijas CPL 541.¹ p. 1. d.). Tas nozīmē, ka arī kreditoram (un ne tikai parādniekam) nav iespēju pārsūdzēt nolēmuma apstiprināšanu par EIR. Taču atsevišķos gadījumos dalībvalstis savos nacionālajos normatīvajos tiesību aktos var paredzēt kārtību, kā rīkoties kreditoram, ja tiesa kaut kādu trūkumu dēļ ir atstājusi **bez virzības** pieteikumu par nolēmuma apstiprināšanu par EIR.²³³ Latvijā risinājums varētu būt līdzīgs prasības pieteikuma atstāšanai bez virzības, ja tiesnesis pieņem motivētu lēmumu, ko var pārsūdzēt un kas neliek šķēršļus iesniedzējam iesniegt tādu pašu pieteikumu, kad būs novērsti attiecīgie trūkumi (skat.: CPL 133. p.). Diemžēl, CPL attiecībā uz EIR nekas tāds

²³³ Skat.: Wagner, R. Die neue EG-Verordnung zum Europäischen Vollstreckungstitel. *IPRax*, 2005, Heft 3, S. 197.

nav paredzēts.²³⁴ Nav pat paredzēts, ka Latvijas tiesai būtu iespēja atstāt bez virzības pieteikumu (lūgumu) par nolēmuma apstiprināšanu par EIR (skat.: CPL 541.¹ p. 1. un 6. d.). Nav arī norādīts, kādai informācijai jābūt piedzinēja pieteikumā (lūgumā) par nolēmuma apstiprināšanu par EIR.²³⁵ Tie gan nav uzskatāmi par būtiskiem trūkumiem, jo risināmi ar tiesību normu analogijas un sistēmiskās interpretācijas palīdzību.

267. Ja parādnieks nolēmuma izcelsmes dalībvalstī ir pārsūdzējis **nolēmumu**, kas apstiprināts par EIR, vai ir iesniedzis pieprasījumu **labot** vai **atsaukt** EIR apstiprinājumu saskaņā ar Regulas 10. pantu, tad *izpildes dalībvalsts* (nevis izcelsmes dalībvalsts!) kompetentā tiesa uz parādnieka pieprasījuma pamata **ierobežo izpildes procesu** ar drošības pasākumiem; šajā gadījumā izpildi atļauj, piemērojot kādu no izpildes nodrošinājuma līdzekļiem, vai arī ārkārtējos gadījumos **aptur izpildes procesu** (skat.: Regulas 805/2004 23. p. un CPL 644.² p.). Minētie pasākumi piemērojami arī Regulas 805/2004 19. pantā paredzētajos gadījumos.

268. Ja tiesa, kurā iesniegts lūgums izdot EIR, **atsaka tā izdošanu**, tad šāds tiesas lēmums ir pārsūdzams, ja tiesas valsts nacionālie normatīvie akti to paredz. Saskaņā ar Latvijas CPL 541.¹ panta sesto un septīto daļu Latvijā šāds tiesas lēmums ir pārsūdzams – par to var iesniegt blakus sūdzību. Turklāt, atteikuma lēmumam jābūt motivētam.

269. Kas attiecas uz blakus sūdzības iesniegšanas **termiņu**, tad tas nosakāms saskaņā ar CPL 442. pantu, t.i., attiecīgi 10 vai 15 dienas.

270. Iesniedzot blakus sūdzību, maksājama **valsts nodeva** 20 lati (skat. CPL 34.p. 5. d.).

2.8.1.6. Pieteikuma par EIR apstiprinājuma izsniegšanu atkārtots pieteikums

271. Saskaņā ar Regulas 805/2004 **6. panta 1. punkta 1. teikumu**

²³⁴ Attiecībā uz Eiropas maksājuma rīkojumu (Regulu 1896/2006) gan tas ir paredzēts; skat. CPL 131. panta otro daļu.

²³⁵ Rudevska, B. Ārvalsts tiesu nolēmumu atzīšanas un izpildes attīstības tendences civillietās un komercietās Eiropas Savienībā un Hāgas Starptautisko privāttiesību konferencē. Promocijas darbs. Rīga : LU, 2012, 112. lpp., pieejams: <https://luis.lu.lv/pls/pub/luj.fprnt?l=1&fn=F885910470/Baiba%20Rudevska%202012.pdf>.

Spriedumu lietā par neapstrīdētu prasījumu, kas pieņemts kādā dalībvalstī, var apstiprināt par Eiropas izpildes rīkojumu, iesniedzot pieprasījumu izcelsmes valsts tiesai [..].

272. Regulas latviešu valodas tekstā tas neparādās, taču citu ES dalībvalstu valodu tekstos ir norādīts: „[...] **jebkurā laikā** iesniedzot pieprasījumu“ (angļu val. – *upon application at any time*; vācu val. – *auf jederzeitigen Antrag*; franču val. – *sur demande adressée à tout moment*). Un tas nozīmē, ka pieteikumu par EIR apstiprinājuma izsniegšanu kreditors var iesniegt tiesā jebkurā laikā – arī atkārtoti.

273. Tomēr dalībvalstu nacionālās tiesības var ierobežot šādu atkārtotu pieteikumu izsniegšanas iespējas.²³⁶ Latvijas CPL nesatur šādu tiešu un nepārprotamu ierobežojumu. Saskaņā ar CPL 541.¹ panta sesto un septīto daļu par atteikšanos izsniegt EIR tiesa pieņem motivētu lēmumu, par kuru var iesniegt blakus sūdzību. Tas nozīmē, ka kreditoram EIR izsniegšanas atteikuma gadījumā ir jāizmanto blakus sūdzības izsniegšanas iespēja, bet nevis jāiesniedz atkārtots pieteikums EIR apstiprinājuma izsniegšanai.

2.8.2. EIR apstiprinājuma izsniegšana izlīgumiem un publiskiem aktiem

2.8.2.1. Izlīgumiem

274. Jau iepriekš šajā Pētījumā ir apskatīts, kā Regulā 805/2004 ir definēti „izlīgumi” (103.§ un tālāk) un „publiskie akti” (107.§ un tālāk). Ar EIR var šiem izlīgumiem un publiskiem aktiem piešķirt izpildes dokumentu spēku.²³⁷

275. Briseles I Regula paredz mehānismu gan publisko aktu, gan izlīgumu pasludināšanai par izpildāmiem citā dalībvalstī (57. un 58. pants), tomēr saskaņā ar Heidelbergas ziņojumu par Briseles I Regulas piemērošanu 25 dalībvalstīs (turpmāk:

²³⁶ Rauscher, T. (Hrsg.). *Europäischer Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar*. München : Sellier, 2010. Art. 9 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 103.

²³⁷ Piemēram, tādējādi EIR atšķiras no legalizācijas vai apostilles, kas formāli apliecina dokumenta autentiskumu. Skat. Konvencija par dokumentu legalizācijas atcelšanu Eiropas Kopienų dalībvalstu starpā. LR starptautisks līgums [2002] *Latvijas Vēstnesis* 145, 09.10.2002, Hāgas Konvencija par ārvalsts publisko dokumentu legalizācijas prasības atcelšanu. Latvijas Republikas starptautiskais līgums [1995] *Latvijas Vēstnesis* 26, 18.02.1995.

Heidelbergas ziņojums) šādas lietas ir bijušas samērā maz,²³⁸ un tika prognozēts, ka Briseles I Regulā šo divu pantu nozīme samazināsies, sākot piemērot Regulu 805/2004.²³⁹

276. Kā jau minēts šī Pētījuma apakšnodaļā „Izlīgumi”, lai izsniegtu EIR apstiprinājumu **izlīgumiem**, saskaņā ar Regulas 805/2004 24. panta 1.punktu ir jābūt izpildītiem vairākiem priekšnoteikumiem.

276.1. **Izlīgumam ir jābūt par konkrētu naudas summas samaksu un tajā jābūt norādītam konkrētam samaksas termiņam** (Regulas 4. panta 2. punkts).

276.2. **Izlīgumam ir jābūt apstiprinātam tiesā vai noslēgtam tiesvedības gaitā.** Šāda prasība Regulā garantē zināmu izlīguma kontroli, tiesisko drošību un likumību, tādējādi cita dalībvalsts var uzticēties šādam izlīgumam. Latvijā šāds izlīgums varēs tikt apstiprināts saskaņā ar CPL 27. nodaļu „Izlīgums” un ievērojot visas formalitātes, kas noteiktas šajā nodaļā. Piemēram, izlīgumu varēs slēgt jebkurā procesa stadijā jebkuros civiltiesiskos strīdos, izņemot CPL 226. panta trešajā daļā paredzētajos gadījumos, kas gandrīz sakrīt ar Regulas tvēruma izņēmumiem.²⁴⁰

276.3. **Prasījumam jāietilpst Regulas 805/2004 tvērumā** (2. pants) un **izlīgumam jābūt izpildāmam.** Regulas neattieksies uz tādiem izlīgumiem, ko apstiprinājusi šķīrējtiesa, juristi vai, - šobrīd – mediatori.²⁴¹ Tomēr CPL 227. panta trešajā daļā ir noteikts, ka izlīgumu tiesa var apstiprināt bez pušu piedalīšanās, ja izlīgums apliecināts pie notāra un tajā ietverts pušu paziņojums, ka tām ir zināmas izlīguma apstiprināšanas procesuālās sekas. Līdz ar to Latvijā

²³⁸ Report on the Application of Regulation Brussels I in the Member States , by B. Hess, T.Pfeiffer, P.Schlosser [2007] Study JLD/C4/2005/03, p. 277.

²³⁹ Magnus, U., Mankowski, P. (ed), European Commentaries on Private International Law Brussels I. Regulation (2nd edn, SELP 2012), p. 798.

²⁴⁰ CPL 226. panta trešā daļa:

Izlīgums nav pieļaujams: 1) strīdos, kas saistīti ar grozījumiem civiltāvokļa aktu reģistros; 2) strīdos, kas saistīti ar aizbildnībā vai aizgādībā esošu personu mantiskajām tiesībām; 3) strīdos par nekustamo īpašumu, ja dalībnieku vidū ir personas, kuru tiesības iegūt nekustamu lietu īpašumā vai valdījumā ir likumā noteiktajā kārtībā ierobežotas; 4) ja izlīguma noteikumi aizskar citas personas tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses.

²⁴¹ Dalībvalstis varēs paredzēt īpašu kārtību, kā tiesa varēs atzīt izlīguma saturu par izpildāmu ar spriedumu vai lēmumu, vai arī autentisku dokumentu mediatācijas procesos. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/52 EK (2008. gada 21. maijs) par konkrētiem mediatācijas aspektiem civillietās un komercietās [2008] OJL 136/3, 6. panta 2. punkts.

EIR nevarēs izsniegt tikai par notāra apliecinātiem izlīgumiem, kuriem trūkst tiesas apstiprinājuma.

277. Izlīgums ir izpildāms tā izcelsmes dalībvalstī. Izcelsmes dalībvalsts ir definēta Regulas 4. panta 4. punktā, t.i., tā ir dalībvalsts, kurā ir apstiprināts vai noslēgts izlīgums.

278. Tiesa kredītoram izsniedz Regulas II pielikumā esošo veidlapu. Kā minēts iepriekš, izlīgumu apstiprina par EIR saskaņā ar Regulas 805/2004 24. panta 1. punktu, kā arī II pielikumā pievienoto veidlapu. Jāievēro, ka EIR izsniegšana spriedumiem un izlīgumiem atšķiras. II veidlapa ir īsāka, jo nesatur informāciju, kas norādīta I veidlapā par sprieduma izpildāmību un piegādātajiem dokumentiem u.c. Tādējādi parādniekam praktiski zūd pamats iebildumiem, jo izpildes atteikumi, kas norādīti Regulas 21. pantā, ir saistīti tikai ar spriedumiem un izlīgumiem nebūs piemērojami. Proti, vairumā ES dalībvalstu izlīgumiem piemīt līgumtiesiska daba, tādēļ, lai izlīgumu apstiprinātu par EIR, netiek prasīts, lai būtu ievēroti minimālie procesuālie standarti un Regulas 6. panta 1.punktā noteiktās prasības.

279. Ja tiesa pieņēmusi lēmumu par izlīguma apstiprināšanu saskaņā ar CPL 228.pantu, tad saskaņā ar 541.¹ panta pirmo daļu piedzinējam ir jāsigatavo rakstisks lūgums par EIR izrakstīšanu tai tiesai, kura lieta tajā brīdī atrodas.²⁴²

280. Analizējot Latvijas tiesu praksi, var konstatēt, ka šādus lūgumus puses gan sniedz kā iesniegumus, gan kā pieteikumus, tomēr CPL nosaka, ka šādos gadījumos ir jāsniedz lūgums, tādējādi būtu ieteicams turpmāk arī lietot tieši šo terminu. Turklāt šādi lūgumi tiek sastādīti dažādi – ieinteresētās puses gari apraksta visu procesa gaitu, bet ir arī tādi, kas izsaka tikai lūgumu. Sastādot šādu lūgumu piedzinējam tomēr būtu jānorāda galvenie fakti, lai tiesa varētu izvērtēt, vai lūgums ietilpst Regulas tvērumā, proti, būtu jānorāda:

280.1. vai lēmums par izlīguma apstiprināšanu ir stājies likumīgā spēkā, bet gadījumos, kad lēmums izpildāms nekavējoties, kad lēmums ir pieņemts (CPL 541.¹ panta 1. d.)

280.2. vai pieņemtais lēmums ietilpst Regulas darbības jomā

280.3. kāpēc ir uzskatāms, ka prasījums ir neapstrīdēts.

281. Lai tiesai būtu vieglāk, neapšaubāmi var minēt arī citu informāciju, kas ir nepieciešama, lai aizpildītu Regulas II pielikumā esošo veidlapu.

²⁴² Regulā tiek lietots termins „pieprasījums” (24. panta pirmā daļā).

282. Saņemot lūgumu, tiesa sākotnēji pieņems lēmumu par to, vai apmierināt lūgumu vai nē. Pozitīvas atbildes gadījumā tiesa aizpildīs Regulas II pielikumā esošo veidlapu.

283. II veidlapu, tāpat kā pārējās veidlapas, var aizpildīt Eiropas Tiesiskās sadarbības atlantā.²⁴³ Veidlapas **1. ailē** ir jānorāda izcelsmes valsts saskaņā ar Regulas 4. panta 4. punktu, proti, te būs jāatzīmē valsts, kurā ir noslēgts izlīgums. **2. ailē** jānorāda tiesas, kas apstiprinājusi EIR, nosaukums un kontaktinformācija. Savukārt **3. ailē** jānorāda institūcija, kas apstiprinājusi izlīgumu. Pat tad, ja Latvijā izlīgumu ir apliecinājis notārs, tas saskaņā ar Regulu un CPL ir jāapstiprina tiesai, tādējādi Latvijā vienmēr šajā aizpildāmajā laukā būs norādāma tā pati tiesa, kas arī izdevusi EIR.

284. Veidlapas **4. ailē** jāsniedz informācija par izlīgumu: tā apstiprināšanas datums, numurs, kā arī jānorāda puses un to kontaktinformācija. Prasījums naudas izteiksmē – pamatsumma noteiktā valūtā, kā arī maksājuma termiņi rakstāmi **5. ailē**. Šeit norādāmi arī procenti, kā arī izmaksu summa, piemēram, tiesas nodevas un izdevumi, kā arī ar lietas vešanu saistīties izdevumi, ja vien tie noteikti ir izlīgumā.

285. Veidlapas **6. ailē** ir jāapstiprina, ka izlīgums ir izpildāms izcelsmes dalībvalstī. Visbeidzot veidlapā ir jāieraksta tās sastādīšanas datums un vieta; tā ir jāapstiprina ar parakstu.

286. Aizpildot veidlapu Eiropas tiesiskās sadarbības atlantā civillietās, rezultātā tā tiek pārveidota par iesniedzamu dokumentu, ko var izdrukāt un/vai arī saglabāt.

287. Eksemplāru skaits ir atkarīgs no tā, cik dalībvalstīs tas būs izpildāms.

2.8.2.2. Publiskajiem aktiem

288. Šī Pētījuma apakšnodaļā „Publiskie akti” ir dots šī jēdziena „publiskis akts” skaidrojums. Savukārt 25. panta 1. punkts nosaka kārtību, kādā iesniedzams lūgums apstiprināt **publisko aktu** par EIR. Šajā gadījumā kumulatīvi ir jāizpilda trīs nosacījumi.

289. Publiskais akts ir par neapstrīdētu prasījumu saskaņā ar 4. panta 2. punktu. Starp parādnieku un kreditoru ir jābūt noslēgtai vienošanās, kurā parādnieks ir atzinis kreditora prasījumu (tātad pastāv neapstrīdēts prasījums), un šis dokuments atbilst

²⁴³ Eiropas tiesiskās sadarbības atlants civillietās atrodams: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_lv.htm.

Regulas 4. panta 3. punkta prasībām, t.i., dokuments ir oficiāli sastādīts vai ir reģistrēts kā publisks akts.

290. Tā kā šādas iestādes dalībvalstīs ir daudz un dažādas, saskaņā ar Regulas 30. panta 1. punkta c) apakšpunktu katrai dalībvalstij ir jānorāda šīs iestādes. To saraksts publiski ir pieejams Atlantā. Latvija šobrīd šādas iestādes nav norādījusi,²⁴⁴ līdzīgi kā Īrija, Apvienotā Karaliste, Ziemeļīrija un Gibraltārs. Piemēram, Beļģijā, Francijā, Grieķijā, Spānijā, Vācijā, Lietuvā, Luksemburgā, Austrijā, Slovēnijā un Portugālē tie var būt notāri. Vācijā šādas iestādes var būt arī Jauniešu labklājības birojs. Tomēr atsevišķās valstīs, piemēram, Bulgārijā, Čehijā, Igaunijā, Itālijā, Polijā u.c. šāds dokuments ir jāapstiprina tiesai.

291. Latvijas Saeimā šobrīd tiek izskatīts likumprojekts „Grozījumi Notariāta likumā”, papildinot likumu ar D¹ sadaļu „Notariālie akti ar izpildu dokumenta spēku”. Likumprojektā paredzēts, ka notariālā akta formā taisīti naudas aizdevuma līgumi, kuru izpilde nav atkarīga no iepriekš pierādāmu nosacījumu iestāšanās, ir izpildāmi CPL noteiktajā tiesas spriedumu izpildes kārtībā.²⁴⁵ Likumprojektā tāpat norādīts, ka zvērināts notārs pēc aizdevēja lūguma saskaņā ar Regulu 805/2004 izraksta EIR.²⁴⁶ Tātad tuvākā nākotnē notārs varēs izrakstīt EIR aizdevumu līgumiem, kas noslēgti notariālā akta formā. Jāatzīst, ka likumprojekta anotācijā nav norādīts, vai saskaņā ar Regulas 805/2004 30. panta 1. punkta c) apakšpunktu Eiropas Komisijai tiks paziņots par Latvijas zvērinātu notāru attiecīgo kompetenci.²⁴⁷ Tāpat likumprojekts neparedz citu līgumu veidu vai izlīgumu noformēšanu kā publiskus aktus šīs Regulas izpratnē, ko tomēr būtu vērts apsvērt.

292. Lai gan saskaņā ar CPL 540. panta sesto daļu zvērināta advokāta izrakstīts rēķins Latvijā ir izpildu dokuments, tomēr Regulas izpratnē tas nebūs publisks akts. Līdz ar to Latvijas tiesu lēmumi, ar kuriem par EIR ir apstiprināti zvērinātu advokātu izrakstītie rēķini, būs nepareizi. Jau iepriekš Pētījumā tika minēts, ka viena no Latvijas tiesām ir

²⁴⁴Eiropas tiesiskās sadarbības atlants civilietās, pieejams: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/rc_eeo_communications_lv_en.htm.

²⁴⁵ Likumprojekts „Grozījumi Notariāta likumā” VSS-453, TA-1414, izskatīts Ministru kabinetā 31.07.2012, 107.¹ pants, pieejams: <http://mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40249389>.

²⁴⁶ Turpat, 107.³ pants

²⁴⁷ Likumprojekta „Grozījumi Notariāta likumā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija) VSS-453, TA-1414, izskatīts Ministru kabinetā 31.07.2012, 107.¹ pants, pieejams <http://mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40249389>.

piekritusi kreditora apsvērumiem par to, ka „advokāta rēķins ir publisks akts saskaņā ar CPL 539. panta otrās daļas 3. punktu un 540. panta 6. punktu”; turklāt „publisks akts ir definēts Eiropas Kopienas tiesību aktos un apstiprināts EST spriedumā *Unibank* lietā.”²⁴⁸ Līdzīgi pamatots ir arī citā lietā pieņemts lēmums par EIR izsniegšanu.²⁴⁹ Jāatzīmē, ka šīs lietas ir vienīgās, kurās līdz šim par advokātu izrakstītajiem rēķiniem ir izsniegti EIR, tādējādi aizsākot nepareizu Regulas piemērošanas praksi šajos jautājumos.

293. Pirmkārt, Latvija Eiropas Komisijai vispār nav norādījusi iestādes, kas varētu Latvijā izdot šādus publiskus aktus atbilstoši Regulas 30. panta 1. punkta c) apakšpunktam. **Otrkārt**, arī nevienā citā dalībvalstī advokāti nav atzīti par personām, kas var izdot publiskus aktus šīs Regulas izpratnē. Jānorāda, ka EST spriedumā *Unibank*²⁵⁰ lietā tika definēts termins „publisks akts”, kas vēlāk tika daļēji pārņemts tieši šajā apskatāmajā Regulā; proti, lai akts būtu publisks, vajadzīgs, lai to būtu noformējusi vai nu kāda valsts iestāde, vai arī kāda cita izcelsmes dalībvalsts pilnvarotā iestāde/amatpersona.²⁵¹ Advokāti šajā gadījumā nav tām pilnvaroti.

294. Otrs nosacījums: **pieprasījums par EIR izdošanu ir jāiesniedz publisko aktu pieņemšanai izcelsmes dalībvalsts iestādei.** Šobrīd kārtība, kādā publisku aktu Latvijā apstiprina par EIR, nav paredzēta ne CPL, nedz arī Advokatūras likumā.²⁵²

295. Trešais nosacījums – ir **jāizdod Regulas III pielikumā esošā veidlapa.** Tā ir līdzīga I pielikumā esošajai veidlapai. Tomēr, tāpat kā II veidlapā, Regulas 21. pantā norādītie izpildes atteikumi ir saistīti ar spriedumiem un publisku aktu gadījumā netiks piemēroti. Jāievēro, ka saskaņā ar Briseles I Regulu publisko aktu var neizpildīt, ja tas ir acīmredzamā pretrunā ar izpildes dalībvalsts publisko kārtību (*ordre public*). Taču Regulā 805/2004 šāda izpildes atteikuma iespēja nav paredzēta.

296. Kā jau iepriekš tika minēts, Regulas ietvaros Latvija nav paziņojusi, ka notāri var izsniegt EIR, līdz ar to šobrīd Latvijā publiskos aktus nevarēs apstiprināt par EIR. Tomēr

²⁴⁸ Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2010. gada 31. augusta lēmums lietā Nr. C30589310 [nav publicēts].

²⁴⁹ Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2010. gada 5. februāra lēmums lietā Nr. C30385610 [nav publicēts].

²⁵⁰ Eiropas Savienības tiesas 1999. gada 17. jūnija spriedums lietā: C-260/97 *Unibank v. Flemming G. Christensen*, ECR [1999], p. I-03715, paras. 15, 17, 18.

²⁵¹ *Ibid*, para 15.

²⁵² 1993. gada 27. aprīļa Latvijas Republikas Advokatūras likums: Latvijas Republikas likums, *Ziņotājs*, 1993.gada 19. Augusts, Nr. 28.

jāņem vērā, ka citās dalībvalstīs tas ir iespējams. Šādos gadījumos ir jā sagatavo pieprasījums iestādei, kas izdevusi šo publisko aktu atbilstoši Regulas 25. panta 1.punktam. Minētā iestāde pieņem lēmumu par EIR izdošanu vai neizdošanu. Izdošanas gadījumā iestāde aizpilda EIR apstiprinājumu publiskam aktam, kas atrodams Regulas III pielikumā.

297. III pielikums ir līdzīgs II pielikumam, tādējādi tas būs aizpildāms tāpat, kā minēts iepriekš (skat. šī Pētījuma 278. §). Proti, norādot visu nepieciešamo informāciju par apstiprinājuma izdevēju iestādi, kas sastādījusi vai reģistrējusi publisko aktu, kā arī visu informāciju par kreditoru, parādnienu un apstiprināto prasījumu naudas izteiksmē u.c.

2.8.3. EIR apstiprinājuma spēkā esamība un nepārsūdzamība

298. EIR spēkā esamība atbilstoši sprieduma izpildāmībai. Saskaņā ar Regulas 805/2004 11. pantu Eiropas izpildes rīkojuma apstiprinājums ir spēkā tikai atbilstīgi sprieduma izpildāmībai.²⁵³ Par sprieduma izpildāmības jēdzienu skat. šī Pētījuma apakšnodaļu „Sprieduma izpildāmība“ (skat. 152. § un tālāk). Šī tiesību norma ir saprotama tādējādi, ka ārvalsts spriedumam tā izpildes dalībvalstī piemīt sprieduma izcelsmes valsts izpildāmība²⁵⁴ (nejaukt ar piespiedu izpildes līdzekļiem!²⁵⁵). Tā, piemēram, ja spriedumā, kas apstiprināts par EIR, ir noteikts, ka tas izpildāms nekavējoties, tad izpildes dalībvalstī šis spriedums arī būs jāizpilda nekavējoties, pat ja tās nacionālie normatīvie tiesību akti neparedz šāda veida sprieduma tūlītēju izpildi.²⁵⁶

299. Par EIR var apstiprināt arī tādus nolēmumus, kuri vēl *nav stājušies spēkā* (skat. Regulas 805/2004 4. p. 1. punktu, 6. p. 1.punkta a) apakšpunktu un 3. punktu). Pietiek, ja nolēmums tā izcelsmes dalībvalstī ir izpildāms (skat. Regulas 805/2004 6. p. 1. punkta a) apakšpunktu). Kā redzams, **to, vai nolēmums ir izpildāms, nosaka saskaņā ar tā izcelsmes dalībvalsts nacionālo tiesību normām** (skat. Regulas 805/2004 6. p. 1.

²⁵³ Uzmanību ! Regulas 805/2004 5. un 11. pants, kā arī 6. panta 1. punkts attiecas tikai uz spriedumiem, bet ne izlīgumiem vai publiskiem aktiem (skat. Regulas 24. p. 3. punktu un 25. p. 3. punktu).

²⁵⁴ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 11 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 120.

²⁵⁵ Piespiedu izpildes līdzekļus nosaka tikai un vienīgi izpildes valsts nacionālie tiesību akti. Latvijā tas ir Latvijas CPL (skat. Regulas 805/2004 20. p. 1. punktu).

²⁵⁶ Péroz, H. La réception des jugements étrangers dans l'ordre juridique français. Paris : L.G.D.J., 2005, p. 165–166.

punkta a) apakšpunktu).²⁵⁷ Līdz ar to, ja nolēmuma izcelsmes dalībvalstī nolēmuma izpildāmība tiek mainīta vai atcelta, tad arī EIR izpildāmība attiecīgi mainās.²⁵⁸ To apstiprina Regulas 805/2004 6. panta 2. punkts, kas nosaka: „Ja spriedums, kas apstiprināts par EIR, vairs nav jāizpilda vai tā izpilde ir atlikta vai ierobežota, tad jāizdod tā izpildes atsaukšanas vai ierobežošanas apstiprinājums [..]”. Ja par EIR apstiprinātajam nolēmumam vairs nepiemīt izpildāmība vai tā izpildāmība ir atcelta, vai ierobežota (skat. arī Regulas 11. p.), tad nolēmuma izcelsmes valsts tiesa jebkurā laikā uz **parādnieka**²⁵⁹ pieprasījuma pamata izsniedz **izpildāmības atsaukšanas** vai **ierobežošanas apstiprinājumu**, izmantojot IV pielikumā esošo veidlapas paraugu (skat. Regulas 805/2004 6. p. 2.punktu; Latvijas CPL 541.¹ p. 4. d.). Diemžēl, Latvijas CPL nav paredzēts gadījums, ja Latvijā nonāk citas dalībvalsts tiesas izsniegts „EIR izpildes atsaukšanas vai ierobežošanas apstiprinājums” (aizpildītas Regulas IV pielikuma veidlapas izskatā). No Regulas IV pielikuma veidlapas ir redzams, ka ārvalsts tiesa tajā var ierakstīt:

- 299.1. „spriedums **vairs nav jāizpilda**”;
- 299.2. „izpilde ir uz laiku **apturēta**”;
- 299.3. „izpilde ir uz laiku **ierobežota ar aizsargpasākumiem**”;
- 299.4. „izpilde ir uz laiku **atlikta** līdz nodrošinājuma iesniegšanai”.

300. Ja ārvalsts tiesas spriedums (kas apstiprināts par EIR) tā izcelsmes valstī vairs nav jāizpilda, tad saskaņā ar CPL 563. panta pirmās daļas 8. punktu izpildu lietvedība ir **jāizbeidz**.

²⁵⁷ Tāpat šo normu interpretē arī: Wagner, R. Die neue EG-Verordnung zum Europäischen Vollstreckungstitel. *IPRax*, 2005, Heft 3, S. 193; Hüßtege R. Braucht die Verordnung über den europäischen Vollstreckungstitel eine ordre-public Klausel? Festschrift für Erik Jayme. Band I. München : Sellier European Law Publishers, 2004, S. 376 (autors gan norāda, ka nolēmumiem jābūt arī spēkā esošiem); Riedel, E. Europäischer Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen. Köln: Deubner Verlag, 2005, S. 10; Schmidt U. Europäisches Zivilprozessrecht. Das 11. Buch der ZPO. München : Verlag C.H.Beck, 2004, S. 134.

²⁵⁸ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München: Sellier, 2010, Art. 11 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 121.

²⁵⁹ Skat. Rauscher, T.(Hrsg.). Europäischer Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 6 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 90. Taču CPL 541.¹ panta ceturtajā daļā teikts, ka šādu lūgumu var iesniegt „lietas dalībnieks” (tātad arī kreditors). Līdz ar to **Latvijas likumdevējs ir izgājis ārpus Regulas 805/2004 robežām**. Tas nozīmē, ka CPL 541.¹ panta ceturta daļa ir būtu interpretējama sašaurināti, proti, vienotā sistēmā ar Regulas 805/2004 6. panta 2. punktu. Tātad – ar CPL lietoto jēdzienu „lietas dalībnieks” jāsaprot „parādnieks”.

301. Ja ārvalsts tiesa EIR izpildi ir **apturējusi**, tad Latvijā uz šī pamata tiesu izpildītājam būtu **jāaptur** izpildu lietvedība. Taču CPL 560. un 562. pants šādu izpildes lietvedības apturēšanas pienākumu un termiņu neparedz.²⁶⁰ Vienīgais, ko šobrīd var darīt, ir piemērot pēc analogijas CPL 560. panta pirmās daļas 6. punktu, kas gan attiecas uz gadījumiem, kad Latvijas tiesa ir pieņēmusi lēmumu par ārvalsts tiesas vai kompetentās iestādes nolēmuma izpildes apturēšanu (644.² panta izpratnē). Analogija šeit izpaudīsies tādējādi, ka tiesu izpildītājam jāaptur izpildu lietvedība, ja ārvalsts tiesa ir pieņēmusi lēmumu un izdevusi „Izpildes atsaukšanas vai ierobežošanas apstiprinājumu“ (Regulas IV Pielikums; skat. Regulas 6. p. 2.punktu), kura 5.2.1. punktā ārvalsts tiesa atzīmējusi, ka nolēmuma, izlīguma vai publiskā akta izpilde ir uz laiku apturēta. Vienlaicīgi šeit ir piemērojama arī sistēmiskā interpretācija, jo no Regulas 805/2004 1., 5., 11. un 20. panta un CPL 644. panta trešās daļas izriet, ka par EIR apstiprinātais ārvalsts tiesas nolēmums, izlīgums vai publiskais akts ir tieši un nepastarpināti izpildāms Latvijā (t.i., bez Latvijas tiesas starpniecības).

302. To pašu var teikt par ārvalsts tiesas izdotā EIR izpildes **atlikšanu** (skat. Latvijas CPL 559. p., kurā nav šāda nacionālā tiesiskā regulējuma).

303. Kas attiecas uz ārvalsts tiesas noteikto EIR izpildes **ierobežošanu ar aizsargpasākumiem**, CPL 644.² panta pirmā daļa būtu jāpapildina arī ar Regulas 6. panta 2. punktā paredzēto gadījumu un IV pielikumā esošās veidlapas iesniegšanu.²⁶¹ Turklāt, šādās situācijās jāņem vērā arī tas, ka ārvalsts tiesa var būt piemērojusi tādus aizsargpasākumus, kuri Latvijas civilprocesā nav pazīstami. Tādēļ Latvijas tiesai būtu jādod tiesības (tiesas sēdē vai bez tās) ar savu lēmumu aizstāt šos ārvalsts tiesas noteiktos aizsargpasākumus ar Latvijas CPL paredzētajiem (skat. CPL 138. p. un Regulas 20. p. 1. punktu).

304. Par Regulas 805/2004 6. panta 2. punkta atšķirību no 23. panta skat. šī Pētījuma apakšnodaļu „Izpildes atlikšana vai ierobežošana” (skat.359.§ un tālāk).

305. **EIR** ir iesniedzams izpildei tieši izpildes valsts piespiedu izpildes iestādēm, un tas **ir pamats izpildu procesa ierosināšanai** (skat.: Regulas 805/2004 20. p. 1. un 2.punktu).

²⁶⁰ Rudevska, B. Ārvalsts tiesu nolēmumu atzīšanas un izpildes attīstības tendences civillietās un komercietās Eiropas Savienībā un Hāgas Starptautisko privāttiesību konferencē. Promocijas darbs. Rīga : Latvijas Universitāte, 2012, 113. lpp., pieejams: <https://luis.lu.lv/pls/pub/luj.fprnt?l=1&fn=F885910470/Baiba%20Rudevska%202012.pdf>.

²⁶¹ Turpat, 113. lpp.

Tas nozīmē, ka vienā dalībvalstī faktiski tiek tieši izpildīts otras dalībvalsts nolēmums²⁶² ar nosacījumu, ka nolēmuma izcelsmes dalībvalsts šo nolēmumu ir apstiprinājusi par EIR. Šāda juridiskā konstrukcija liek domāt par EIR līdzību ar nacionālajās tiesībās pazīstamo izpildu raksta institūtu (skat.: CPL 540. p. 1. punktu, kā arī 553. p.). Turklāt no Regulas 805/2004 20. panta 2. punkta izriet, ka EIR kreditoram ir jāiesniedz **tieši** izpildes dalībvalsts kompetentajām piespiedu izpildes iestādēm,²⁶³ nevis tiesai. Tas līdzinās izpildu raksta iesniegšanas mehānismam. Tādējādi EIR, acīmredzot, mēģina atcelt ne tikai nolēmumu eksekvatūras un atzīšanas **procesus** nolēmuma izpildes dalībvalstī,²⁶⁴ bet arī aizstāt nolēmuma izcelsmes un izpildes dalībvalstu nacionālos izpildu rakstus. Tas nozīmē, ka EIR veido tiešu „tiltu” starp nolēmuma izcelsmes dalībvalsts tiesu un izpildes dalībvalsts piespiedu izpildes institūciju.²⁶⁵

306. Tātad EIR no procesuālā un saturiskā viedokļa līdzinās arī Latvijas izpildu rakstam. Tas liek domāt, ka Regula 805/2004 ir ne tikai atcēlusi atzīšanas un eksekvatūras **procesus** izpildes dalībvalstī un pārnēsusi atsevišķus to elementus uz nolēmuma izcelsmes dalībvalsti, bet ieviesusi arī procesuālu dokumentu, kas aizstāj izpildes valsts izpildu rakstu (kuru klasiskajā eksekvatūras procesā uz eksekvatūras lēmuma pamata izdeva izpildes valsts tiesa). Vienlaikus EIR aizstāj arī nolēmuma izcelsmes valsts izpildu rakstu, t. i., nolēmuma izcelsmes dalībvalsts tiesa **uzreiz** izdod EIR. Līdz ar to atsevišķa nacionālā izpildu raksta izdošana vairs nav nepieciešama nevienā dalībvalstī.²⁶⁶ Tomēr šeit jāņem vērā, ka **EIR izplata nevis autonomu ES līmeņa, bet gan nolēmuma izcelsmes valsts nolēmuma darbību un izpildāmību.** Šajā ziņā nosaukums “EIR” ir maldinošs, jo patiesībā tas nav nekas cits kā nolēmuma

²⁶² Eksekvatūras gadījumā nolēmuma izpildes dalībvalstī faktiski tiek izpildīts eksekvatūras lēmums (nevis pats ārvalsts tiesas nolēmums). Līdz ar to izpildu raksts arī tiek izdots uz eksekvatūras lēmuma (nevis uz ārvalsts nolēmuma) pamata.

²⁶³ Skat. arī: Riedel, E. *Europäischer Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen*. Köln : Deubner Verlag, 2005, S. 1.

²⁶⁴ Par eksekvatūras procesa aizstāšanu skat. Riedel, E., *Ibid.*, S. 10.

²⁶⁵ D’Avout, L. La circulation automatique des titres exécutoires imposée par le règlement 805/2004 du 21 avril 2004. *Revue critique de droit international privé*, 2006, No. 1, p. 11. Franču autors EIR dēvē arī par “automātisko starpkopienas savienojumu.”

²⁶⁶ CPL 540. panta 7. punktā ir noteikts, ka Latvijā līdzās nacionālajiem izpildu rakstiem par izpildu dokumentu uzskatāms arī ārvalsts tiesas vai kompetentās iestādes izsniegts EIR.

izcelsmes dalībvalsts nolēmums un uz tā pamata izsniegts izpildu raksts, kas ietērpts EIR formā.²⁶⁷

307. Ārvalsts tiesas sprieduma atzīšanas un eksekvatūras procedūras atcelšana.

No Regulas 805/2004 1. un 5. panta izriet, ka EIR atceļ nolēmuma atzīšanas un eksekvatūras procesus izpildes dalībvalstī. Tātad EIR vienlaikus izplata tā izpildes valstī gan ārvalsts tiesas nolēmuma darbību (piemēram, *res judicata*), gan izpildāmību.²⁶⁸ No Regulas 805/2004 1. panta²⁶⁹ izriet, ka atcelšanas objekts ir eksekvatūras un atzīšanas **process** nolēmuma izpildes valstī kā starpposms, bet ne atzīšana un eksekvatūra kā tāda. To pašu liek domāt arī 5. pants, saskaņā ar kuru “[s]priedumu, kas izcelsmes dalībvalstī ir apstiprināts par Eiropas izpildes rīkojumu, **atzīst un izpilda** citās dalībvalstīs, atsakoties no izpildamības deklarācijas un neparedzot iespēju apstrīdēt tā atzīšanu.” Tas nozīmē, ka nolēmums, kas apstiprināts par EIR, ir automātiski jāatzīst un jāizpilda pārējās dalībvalstīs, turklāt neparedzot iespēju apstrīdēt šā nolēmuma atzīšanu. Tātad parādnieks pat nav tiesīgs lūgt izpildes dalībvalsts tiesu pārskatīt attiecīgā nolēmuma atzīšanu (skat., piemēram, Briseles I Regulas 33. p. 2. punktu., kur šāda iespēja ir paredzēta). Nav šaubu, ka nolēmuma apstiprināšana par EIR izslēdz iespēju piemērot visus Briseles I Regulā paredzētos atzīšanas un eksekvatūras mehānismus,²⁷⁰ ieskaitot arī pārsūdzību.²⁷¹

308. Latvijas tiesu praksē ir bijuši divi gadījumi, kuros piedzinēji vērsušies Latvijas tiesās ar lūgumu atzīt un izpildīt Latvijas teritorijā citā dalībvalstī izsniegtu EIR. Vienā lietā tas bija **Igaunijas** Pērnavas apriņķa tiesas izdots EIR, kur Latvijas pirmās instances tiesa **noraidīja** šī EIR atzīšanas un izpildes pieteikumu, pamatojoties uz Regulas

²⁶⁷ Skat. arī: Seidl, S. *Ausländische Vollstreckungstitel und inländischer Bestimmtheitsgrundsatz*. Jena: Jenaer Wissenschaftliche Verlagsgesellschaft, 2010, S. 232.

²⁶⁸ Rudevska, B. Ārvalsts tiesu nolēmumu atzīšanas un izpildes attīstības tendences civillietās un komercietās Eiropas Savienībā un Hāgas Starptautisko privāttiesību konferencē. Promocijas darbs. Rīga : LU, 2012, 111. lpp., pieejams: <https://luis.lu.lv/pls/pub/luj.fprnt?l=1&fn=F885910470/Baiba%20Rudevska%202012.pdf>.

²⁶⁹ Regulas 805/2004 1. pantā teikts: “Šīs regulas mērķis ir izveidot Eiropas izpildu rakstu neapstrīdētajām prasībām, lai, nosakot obligātās normas, varētu notikt brīva nolēmumu, izlīgumu un autentisko dokumentu aprīte visās dalībvalstīs, atsakoties no vajadzības nolēmuma izpildes dalībvalstī piemērot tiesas starpprocesu pirms nolēmuma atzīšanas un izpildes”.

²⁷⁰ Skat. arī: Péroz, H. *Le règlement CE no. 805/2004 du 21 avril 2004 portant création d’un titre exécutoire européen pour les créances incontestées*. *Journal du droit international*, 2005, p. 664.

²⁷¹ Rudevska, B. Ārvalsts tiesu nolēmumu atzīšanas un izpildes attīstības tendences civillietās un komercietās Eiropas Savienībā un Hāgas Starptautisko privāttiesību konferencē. Promocijas darbs. Rīga : LU, 2012, 109. lpp., pieejams: <https://luis.lu.lv/pls/pub/luj.fprnt?l=1&fn=F885910470/Baiba%20Rudevska%202012.pdf>.

805/2004 5.pantu.²⁷² Otrā lietā Latvijas pirmās instances tiesā atzīšanai un izpildei tika iesniegts **Polijas** tiesas izdots EIR. Latvijas tiesa **atteicās pieņemt** šādu pieteikumu, pamatojoties uz Regulas 805/2004 20. pantu.²⁷³ Abos gadījumos Latvijas tiesas pamatojās uz atšķirīgiem Regulas 805/2004 pantiem un lēma dažādi:

308.1. noraidīt atzīšanas un izpildes pieteikumu (CPL 644. p. 3.d.);

308.2. atteikt pieņemt atzīšanas un izpildes pieteikumu (CPL 132. p. 1. d. 1. punkts).

309. Pareizākais veids šādos gadījumos būtu atsaukties uz Regulas 805/2004 1., 5. un 20. pantu, vienlaicīgi **pieņemot lēmumu par atteikšanos pieņemt atzīšanas un izpildes pieteikumu**, jo strīds nav pakļauts tiesai (CPL 132. p. 1.d. 1. punkts), proti, Regulā 805/2004 paredzētajos gadījumos ārvalstu tiesu nolēmumi ir izpildāmi CPL noteiktajā kārtībā, neprasot ārvalsts tiesas nolēmuma atzīšanu, kā arī ārvalsts tiesas nolēmuma izpildes pasludināšanu (CPL 644. p. 3. d.). Par šādu Latvijas tiesas lēmumu var iesniegt blakus sūdzību (CPL 132. p. 3. d. un 442. p.).

310. Pirmajā brīdī varētu likties, ka EIR sevī ietver abus minētos jēdzienus – gan atzīšanu, gan eksekvatūru. Salīdzināsim Regulas 805/2004 5. panta saturu ar klasisko atzīšanas jēdzienu. Ja atzīšana nozīmē ārvalsts tiesas nolēmuma darbības izplatīšanu citas valsts teritorijā, tad sākotnēji var domāt, ka atzīšanas jēdziena saturā EIR neko daudz nemaina, ja nu vienīgi tās tiesisko seku teritoriālo izplatību (tas ir, vienlaikus visā ES teritorijā, izņemot Dāniju) un atzinējvalsts beztiesīgumu pašai izlemt par šāda nolēmuma atzīšanu vai neatzīšanu savā teritorijā. Tomēr atzīšanas jēdzienā ir svarīgi abi minētie aspekti: darbības izplatīšana **un** šīs izplatīšanas atļaušana no nolēmuma atzinējvalsts puses. Ja viena no šiem faktoriem trūkst, tad par “atzīšanu” runāt ir grūti.²⁷⁴ Tādējādi jāpiekrīt franču tiesībzinātnieka L. D’Avū (*L. D’Avout*) secinājumam par to, ka Regula 805/2004 ievieš automātisku, no „augšas” uzspiestu **pseidoatzīšanu**.²⁷⁵

²⁷² Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2011. gada 22. jūnija lēmums civillietā Nr. C29657411 [nav publicēts].

²⁷³ Kuldīgas rajona tiesas 2010. gada 21. maija lēmums civillietā Nr. 3-10/0017/3 [nav publicēts].

²⁷⁴ Rudevska, B. Ārvalsts tiesu nolēmumu atzīšanas un izpildes attīstības tendences civillietās un komercietās Eiropas Savienībā un Hāgas Starptautisko privāttiesību konferencē. Promocijas darbs. Rīga : LU, 2012, 109.-110.lpp., pieejams: <https://luis.lu.lv/pls/pub/luj.fprnt?l=1&fn=F885910470/Baiba%20Rudevska%202012.pdf>.

²⁷⁵ D’Avout, L. La circulation automatique des titres exécutoires imposée par le règlement 805/2004 du 21 avril 2004. *Revue critique de droit international privé*, 2006, No. 1, p. 14. Savukārt vācu profesors K. Kolers (*C.Kohler*) to dēvē par “nolēmuma darbības izplatību *ex lege*, kuras priekšnoteikumus pārbauda

311. No Regulas 805/2004 5. panta, 24. un 25. panta izriet arī atteikšanās no eksekvatūras lēmuma pieņemšanas izpildes dalībvalstī. Kādu ietekmi šis jauninājums atstāj uz eksekvatūras jēdziena izpratni EIR kontekstā? Acīmredzot, 5. pants paredz automātisku izpildi bez jebkādas procesuālās kontroles izpildes valstī. Saskaņā ar klasisko definīciju eksekvatūra nozīmē izpildāmības piešķiršanu ārvalsts tiesas nolēmumam tā izpildes valsts teritorijā. Savukārt EIR kontekstā eksekvatūras jēdziens iegūst aptuveni šādu definīciju: eksekvatūra ir specifiskas²⁷⁶ izpildāmības piešķiršana²⁷⁷ savas valsts tiesas nolēmumam, lai to automātiski un nepastarpināti varētu izpildīt visā ES teritorijā (izņemot Dāniju). No abu šo definīciju salīdzinājuma izriet eksekvatūras jēdziena satura izmaiņas; līdz ar to EIR ir ierindojams kaut kur pa vidu starp klasisko eksekvatūru un klasisko izpildu rakstu. Jāpiebilst, ka arī eksekvatūras jēdziena kontekstā Regula 805/2004 atņem izpildes valstij tiesības pašai lemt par izpildes atļaušanu vai neatļaušanu savā teritorijā (vienīgais izņēmums ir Regulas 805/2004 21. p.). Tas liek domāt par “pašeksekvatūras” jēdziena parādīšanos ES civilprocesā.²⁷⁸

312. Taču, **raugoties no otras puses**, nolēmumam tā izpildes valstī var būt vairāk tiesisko sekas, nekā izpildes valsts nacionālajiem nolēmumiem analogiskās lietās. Jāpiekrīt vācu tiesībzinātnieka T. Raušera (*T. Rauscher*) secinājumam, ka EIR vienas dalībvalsts nolēmuma izpildāmību un darbību izplata uzreiz citas dalībvalsts teritorijā.²⁷⁹ EIR darbojas visā ES teritorijā (izņemot Dāniju). Turpretī Briseles I Regulā paredzētie atzīšanas un eksekvatūras lēmumi darbojas **tikai** tās valsts teritorijā, kuras tiesas tos ir pieņēmušas. Minētais liecina par to, ka atzīšanas un eksekvatūras procesuālās

tikai nolēmuma izcelsmes valsts tiesa, kura pati arī ir pieņēmusi šo nolēmumu”. Skat.: Kohler Ch. Das Prinzip der gegenseitigen Anerkennung in Zivilsachen im europäischen Justizraum. Zeitschrift für Schweizerisches Recht. Basel : Helbing & Lichtenhahn Verlag, 2005, S. 280.

²⁷⁶ Šo izpildāmību var dēvēt par “specifisku” tādēļ, ka nolēmumam tā izcelsmes valstī jau piemīt izpildāmība saskaņā ar nacionālajiem normatīvajiem tiesību aktiem. Nolēmuma apstiprināšana par EIR ļauj šai nacionālajai izpildāmībai brīvi “pārvietoties” uz visu ES dalībvalstu (izņemot Dāniju) teritoriju. Taču tā joprojām ir un paliek nolēmuma izcelsmes dalībvalsts izpildāmība.

²⁷⁷ Izcelsmes valsts tiesas nolēmumam, lai to apstiprinātu par EIR, ir jāatbilst konkrētiem Regulā 805/2004 paredzētajiem kritērijiem. Tikai šā nolēmuma apstiprināšana par EIR tam piešķir tiesības tikt atzītam un izpildītam pārējās ES dalībvalstīs, izņemot Dāniju.

²⁷⁸ Rudevska, B. Ārvalsts tiesu nolēmumu atzīšanas un izpildes attīstības tendences civillietās un komercietās Eiropas Savienībā un Hāgas Starptautisko privāttiesību konferencē. Promocijas darbs. Rīga : LU, 2012, 110. lpp., pieejams:

<https://luis.lu.lv/pls/pub/luj.fprnt?l=1&fn=F885910470/Baiba%20Rudevska%202012.pdf>.

²⁷⁹ Rauscher T. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen. München/Heidelberg: Sellier, European Law Publishers, Recht und Wirtschaft Verlag des Betriebs-Berater.-2004, S. 1, 30.

kvazikontroles²⁸⁰ pienākums tagad ir piešķirts nolēmuma izcelsmes dalībvalsts tiesai. No tā savukārt var secināt, ka EIR neapstrīdētajās naudas prasībās ir pilnībā atcēlis atzīšanas un eksekvatūras **procesus** nolēmuma izpildes dalībvalstī. Šis process daudz vienkāršotākā veidā tagad ir pārnests uz nolēmuma izcelsmes dalībvalsti.²⁸¹

313. Eiropas izpildu raksta definīcija. Latvijas tiesību zinātnē EIR tiek definēts šādi.

314. Attiecībā uz spriedumiem:²⁸²

EIR neapstrīdētajās naudas prasībās ir procesuāls institūts (arī dokuments), kas:

- 1) kā dokuments tiek izsniegts uz nolēmuma izcelsmes valsts nolēmuma pamata;
- 2) atceļ nolēmuma izpildes valstī atzīšanas un eksekvatūras procesus;
- 3) aizstāj nolēmuma izpildes valsts atzīšanas un eksekvatūras lēmumus;
- 4) satur atsevišķus atzīšanas un eksekvatūras procesuālos elementus (ko veic izcelsmes valstī), kā arī automātiskās un absolūtās pseidoatzīšanas un pašeksekvatūras jēdzienus;
- 5) aizstāj abu dalībvalstu nacionālos izpildu rakstus un kā tāds ir uzreiz izpildāms visā ES teritorijā (izņemot Dāniju); un
- 6) izplata nevis autonomu ES līmeņa, bet gan nolēmuma izcelsmes valsts nolēmuma darbību un izpildāmību visā ES teritorijā (izņemot Dāniju).

315. Attiecībā uz izlīgumiem un publiskiem aktiem:²⁸³

EIR neapstrīdētajās naudas prasībās ir procesuāls institūts (arī dokuments), kas: kā dokuments tiek izsniegts uz izcelsmes valsts tiesas apstiprinātā izlīguma vai publiskā akta pamata,²⁸⁴ atceļ eksekvatūras procesu izlīguma vai publiskā akta izpildes valstī;²⁸⁵ aizstāj izlīguma vai publiskā akta izpildes valsts eksekvatūras lēmumu;²⁸⁶ satur automātiskās un absolūtās pašeksekvatūras jēdzienu, tādējādi automātiski izplatot visā ES teritorijā (izņemot Dāniju) izcelsmes valsts izlīguma vai publiskā akta izpildāmību; un aizstāj abu dalībvalstu nacionālos izpildu dokumentus un kā tāds ir nepastarpināti izpildāms visā ES

²⁸⁰ To var dēvēt par “kvazikontroli”, jo diez vai paškontroli var nosaukt par kontroli. Skat. arī: Stadler, A. Das Europäisches Zivilprozessrecht – Wie viel Beschleunigung verträgt Europa? *IPRax*, 2004, Heft 1, S. 7, kur autore uzskata, ka “paškontrolle nav nekāda kontrole”. Tam piekrīt arī profesors K. Kohler (skat.: Kohler, Ch. Das Prinzip der gegenseitigen Anerkennung in Zivilsachen im europäischen Justizraum. Zeitschrift für Schweizerisches Recht. Basel : Helbing & Lichtenhahn Verlag, 2005, S. 287, kur autors norāda, ka “pārbaudāmais pats ir arī pārbaudītājs, un līdz ar to šāda kontrole diez vai var pildīt uzticību veidojošu funkciju”).

²⁸¹ Rudevska, B. Ārvalsts tiesu nolēmumu atzīšanas un izpildes attīstības tendences civillietās un komercietās Eiropas Savienībā un Hāgas Starptautisko privāttiesību konferencē. Promocijas darbs. Rīga : LU, 2012, 114. lpp., pieejams: <https://luis.lu.lv/pls/pub/luj.fprnt?l=1&fn=F885910470/Baiba%20Rudevska%202012.pdf>.

²⁸² Rudevska, B. Ārvalsts tiesu nolēmumu atzīšanas un izpildes attīstības tendences civillietās un komercietās Eiropas Savienībā un Hāgas Starptautisko privāttiesību konferencē. Promocijas darbs. Rīga : LU, 2012, 115. lpp.; Rudevska, B. Eiropas izpildu raksts (II). *Likums un tiesības*, 2007, 9.sēj., Nr. 2 (90), 60. lpp.

²⁸³ Rudevska, B. Eiropas izpildu raksts (II). *Likums un tiesības*, 2007, 9. sēj., Nr. 2 (90), 60. lpp.

²⁸⁴ Skat. Regulas 805/2004 24. panta 1. punktu un 25. panta 1. punktu.

²⁸⁵ Skat. Regulas 805/2004 24. panta 2. un 3. punktu un 25. panta 2. un 3. punktu.

²⁸⁶ Skat. Regulas 805/2004 24. panta 2. un 3. punktu un 25. panta 2. un 3. punktu.

316. EIR apstiprinājuma nepārsūdzamība (10. panta 4. punkts). Saskaņā ar Regulas 805/2004 10. panta 4. punktu Eiropas izpildes rīkojuma **apstiprinājuma** izsniegšanu nevar pārsūdzēt. Šeit ir jānošķir pats nolēmums, kuru apstiprina par EIR, un EIR apstiprinājums kā tāds. **Nolēmumu** var pārsūdzēt tad, ja tā izcelsmes dalībvalsts tiesību akti to paredz. Savukārt pašu **EIR apstiprinājumu** pārsūdzēt nevar, ja reiz tas ir izdots; šī nepārsūdzamība izriet no tieši piemērojamām ES tiesību normām – Regulas 805/2004 10. panta 4. punkta (skat. Latvijas CPL 5. p. 3. d.).

317. Nolēmuma apstiprināšana par EIR tā izcelsmes valstī notiek vienpusējā procesā (neaicinot puses) un **nav pārsūdzama** (skat. Regulas 805/2004 10. p. 4. punktu, kā arī Latvijas CPL 541.¹ p. 1. d.). Tas nozīmē, ka arī piedzinējam (un ne tikai parādniekam) nav iespēju pārsūdzēt nolēmuma apstiprināšanu par EIR. Taču atsevišķos gadījumos dalībvalstis savos nacionālajos normatīvajos tiesību aktos var paredzēt kārtību, kādā rīkoties piedzinējam, ja tiesa kaut kādu trūkumu dēļ ir atstājusi **bez virzības** pieteikumu par nolēmuma apstiprināšanu par EIR.²⁸⁷ Par šo jautājumu sīkāk skat. šī Pētījuma apakšnodaļu „Atteikuma izsniegt EIR apstiprinājumu pārsūdzības problēma“(skat. 366. § un tālāk).

2.8.4. EIR apstiprinājuma labojumi vai atsaukšana

318. Saskaņā ar Regulas 805/2004 **10. pantu:**

1. Atsaucoties uz izcelsmes tiesai iesniegtu pieprasījumu, Eiropas izpildu rīkojuma apstiprinājumu: a) labo, ja būtiskas kļūdas dēļ ir atšķirības starp spriedumu un apstiprinājumu; b) atsauc, ja skaidri redzams, ka tas izsniegts nepamatoti, neievērojot šajā regulā noteiktās prasības. 2. Labojot vai atsaucot Eiropas izpildu rīkojuma apstiprinājumu, piemēro izcelsmes dalībvalsts tiesību aktus. 3. Pieteikumu Eiropas izpildu rīkojuma apstiprinājuma labojumiem vai atsaukšanai var iesniegt, izmantojot VI pielikumā sniegto veidlapas paraugu. 4. Eiropas izpildu rīkojuma apstiprinājuma izsniegšanu nevar pārsūdzēt.

319. Kā redzams no minētas tiesību normas, EIR apstiprinājuma izsniegšanu nevar pārsūdzēt. Tādēļ Regula 805/2004 piedāvā lietas dalībniekiem iespēju iesniegt

²⁸⁷ Skat.: Wagner, R. Die neue EG-Verordnung zum Europäischen Vollstreckungstitel. *IPRax*, 2005, Heft 3, S. 197.

pieteikumu EIR apstiprinājuma labošanai vai atsaukšanai. Šeit jāņem vērā, ka Regulas 10. panta 4. punktā noteiktais pārsūdzības aizliegums attiecas tikai un vienīgi uz pašu EIR apstiprinājumu un tas nozīmē, ka nacionālie lēmumi par EIR apstiprinājumu labošanu vai atsaukšanu gan var tikt pārsūdzēti, ja dalībvalstu nacionālie tiesību akti to paredz (skat., piemēram, Latvijas CPL 543.¹ p. 5. d. un 545.¹ p. 3. d.). Latvijā, labojot vai atsaucot EIR apstiprinājumu, piemēro Latvijas nacionālos tiesību aktus. Līdz ar to ir jāskatās, kāds tiesiskais regulējums šajā jautājumā ir ietverts Latvijas CPL.

320. Saskaņā ar Regulas 805/2004 30. panta 1. punkta a) apakšpunktu dalībvalstis paziņo Eiropas Komisijai par labojumu un atsaukumu procedūrām, kas minētas Regulas 10. panta 2. punktā. Latvija ir paziņojusi šādu informāciju: „Regulas 10. panta 2. punkta ieviešanas pasākumi ir iestrādāti Civilprocesa likuma 543. un 545. pantā”.²⁸⁸ Precīzāk būtu teikt, ka tie ir iestrādāti CPL 543.¹ un 545.¹ pantā.

321. Latvijas tiesas līdz šim nav piemērojušas Regulas 805/2004 10. pantu.

322. EIR apstiprinājuma labošana un VI pielikumā esošais veidlapas paraugs. Saskaņā ar CPL 543.¹ panta pirmo daļu tiesa, kura taisījusi spriedumu vai pieņēmusi lēmumu, pēc lietas dalībnieka pieteikuma var izlabot kļūdas EIR, pamatojoties uz Regulas 805/2004 10. pantu. Iesniedzot pieteikumu par EIR labošanu, izmanto Regulas 805/2004 10. panta 3. punktā minēto veidlapu – tā ir Regulas VI pielikumā esošā veidlapa „Pieprasījums labot vai atsaukt Eiropas izpildu rīkojuma apstiprinājumu” (skat. CPL 543.¹ p. 2. d.).²⁸⁹ Šāds pieteikums ir iesniedzams jebkurā laikā, jo ne Regula, nedz arī CPL nenosaka šāda pieteikuma iesniegšanas termiņu. Pieteikumu par EIR labošanu var iesniegt lietas dalībnieks (tātad gan kreditors, gan parādnieks). Par šī pieteikuma iesniegšanu valsts nodeva nav jāmaksā. Pieteikums Latvijas tiesā ir iesniedzams latviešu valodā, kas nozīmē, ka iesniedzējam tulkošanas izmaksas jāsedz no saviem līdzekļiem.

323. Jautājumu par kļūdu labošanu izskata tiesas sēdē, iepriekš par to paziņojot lietas dalībniekiem, kuru neierašanās nav šķērslis jautājuma izskatīšanai (skat. CPL 543.¹ p. 3.

²⁸⁸ Skat. Eiropas Tiesiskās sadarbības civillietās Atlantu: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/rc_eeo_communications_lv_lv.htm. Atlantā atrodama informācija arī par citām ES dalībvalstīm un tajās paredzētajām labošanas un atsaukšanas procedūrām.

²⁸⁹ No Regulas 805/2004 10. panta 3. punkta gan izriet, ka VI pielikumā esošā veidlapa nav jāizmanto obligātā, ir fakultatīvi izmantojama. Tomēr Latvijas CPL 543.¹ panta otrā daļa paredz šīs veidlapas obligātu izmantošanu Latvijā.

d.). Kļūdas tiek izlabotas ar tiesas lēmumu, un par šo lēmumu var iesniegt blakus sūdzību (skat. CPL 543.¹ p. 4. un 5. d.). Acīmredzot, šajā gadījumā Latvijas tiesai jāizdod arī jauns EIR apstiprinājums (I Pielikumā esošā veidlapa), kas satur lēmumā norādītos labojumus. **Nav gan īsti skaidrs, kas notiek ar „veco“ EIR apstiprinājumu. Regula 805/2004 šo jautājumu, laikam, ir atstājusi dalībvalstu nacionālo tiesību normu ziņā (skat. Regulas 10. p. 2. punktu), taču šis jautājums būtu risināms pašā Regulā ar vienotu standarta veidlapu palīdzību.** Pašreiz Latvijas likumdevējs var vienīgi noteikt CPL to, ka „vecais“ EIR apstiprinājums un tā noraksti ir iesniedzami atpakaļ Latvijas tiesā; uz tiem izdarāma atzīme (piemēram, ar speciāla spiedoga palīdzību) par to, ka šis EIR apstiprinājums ir labots ar Latvijas tiesneša lēmumu (datums, numurs un tiesneša paraksts). Taču tas neatrisinās šo problēmu tās pašos pamatos.

324. Ja pieteikuma par EIR apstiprinājuma labošanu iesniedzējs ir parādnieks (nevis kreditors), tad šis parādnieks EIR izpildes dalībvalsts (kas nav Latvija) kompetentajā tiesā ir tiesīgs saskaņā ar Regulas 805/2004 23. pantu iesniegt pieteikumu (pieprasījumu) par to, lai: 1) izpildes procesā ietvertu aizsardzības pasākumus; 2) piemērotu izpildes nodrošinājumu (vienlaicīgi atļaujot EIR izpildi); vai 3) ārkārtas gadījumā apturētu EIR izpildi. Sīkāk par Regulas 23. pantu skat. šī Pētījuma apakšnodaļu „Izpildes atlikšana vai ierobežošana” 359. § un tālāk.

325. EIR apstiprinājuma labošana notiek tad, ja būtiskas tehniskās kļūdas dēļ ir atšķirības starp spriedumu un EIR apstiprinājumu. Šeit runa ir par pārrakstīšanās vai pārrēķināšanās kļūdām, kā arī gadījumiem, kuros EIR apstiprinājumā nav norādīta pareiza informācija par pusēm, kas tādējādi nesakrīt ar spriedumā norādīto.²⁹⁰ EIR apstiprinājuma labošanu noteikti ietekmē arī tie gadījumi, kuros Latvijas tiesa taisa pārrakstīšanās vai matemātiskā aprēķina kļūdas labošanu spriedumā (CPL 200. p.), kurš pirms tam apstiprināts par EIR. Tātad, Regulas 805/2004 10. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētā EIR apstiprinājuma labošana var notikt divās situācijās:

325.1. Ja pats spriedums ir pareizs, taču tiesnesis ir pieļāvis tehnisku kļūdu (t.i., pārrakstīšanās vai matemātiskā aprēķina kļūdu) pašā EIR apstiprinājumā (I pielikuma veidlapas 2.-6. punktā esošajā informācijā);

²⁹⁰ Skat. Riedel, E. *Europäischer Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen*. Köln : Deubner Verlag, 2005, S. 25.

325.2. Ja pašā spriedumā tiesnesis ir pieļāvis pārrakstīšanās vai matemātiskā aprēķina kļūdu, kuru līdz ar to ir pārnesis arī uz EIR apstiprinājumu (I pielikuma veidlapas 2.-6. punktu). Šeit vispirms būs nepieciešams labot kļūdu pašā spriedumā un pēc tam arī EIR apstiprinājumā.

326. I pielikuma 7.-13. punktā esošā informācija netiek ņemta no sprieduma, tādēļ, ja šajā informācijā ir pieļautas acīmredzamas kļūdas, tad tiesā iesniedzams nevis pieteikums par EIR apstiprinājuma labošanu, bet gan par tā atsaukšanu.²⁹¹

327. Ja citas dalībvalsts tiesa vai kompetentā iestāde labo EIR, tad nolēmuma izpilde atceltajā daļā ir izbeidzama un izpilde turpināma atbilstoši labotajam EIR (skat. CPL 563. p. 6. d.). Šī prasība attiecas uz Latvijas tiesu izpildītājiem. Tomēr, tā kā Regulā 805/2004 nav paredzēta vienota veidlapa paziņojumiem par EIR pastiprinājuma labošanu, nav īsti skaidrs, kā praksē šāda tiesu izpildītāju informēšana notiks. Iespējams, ārvalsts tiesa vai kompetentā iestāde izdos jaunu EIR apstiprinājumu.

328. EIR apstiprinājuma atsaukšana un VI pielikumā esošais veidlapas paraugs. Saskaņā ar CPL 545.¹ panta pirmo daļu tiesa, kura taisījusi spriedumu vai pieņēmusi lēmumu, pēc lietas dalībnieka pieteikuma saņemšanas, izmantojot Regulas 805/2004 10. panta 3. punktā minēto veidlapu,²⁹² var atsaukt EIR, pamatojoties uz Regulas 805/2004 10. pantu. Pieteikumu par EIR apstiprinājuma atsaukšanu var iesniegt jebkurš lietas dalībnieks, izmantojot Regulas 805/2004 10. panta 3. punktā minēto veidlapu. Tā ir Regulas VI pielikumā esošā veidlapa „Pieprasījums labot vai atsaukt Eiropas izpildu rīkojuma apstiprinājumu.”

329. Par šī pieteikuma iesniegšanu valsts nodeva nav jāmaksā. Pieteikums Latvijas tiesā ir iesniedzams latviešu valodā, kas nozīmē, ka iesniedzējam tulkošanas izmaksas jāsedz no saviem līdzekļiem.

330. Pieteikumu par EIR apstiprinājuma atsaukšanu izskata tiesas sēdē, iepriekš par to paziņojot lietas dalībniekiem, kuru neierašanās nav šķērslis jautājuma izskatīšanai (skat. CPL 545.¹ p. 2. d.). Par tiesas lēmumu atsaukšanas lietā var iesniegt blakus sūdzību (skat. CPL 545.¹ p. 3. d.). Arī šī atsaukšanas pieteikuma (tāpat kā pieteikuma par

²⁹¹ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 10 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 114.

²⁹² No Regulas 805/2004 10. panta 3. punkta gan izriet, ka VI pielikumā esošā veidlapa nav jāizmanto obligāti; tā ir fakultatīvi izmantojama. Tomēr Latvijas CPL 545.¹ panta pirmā daļa paredz šīs veidlapas obligātu izmantošanu Latvijā.

labošanu) iesniegšana var notikt jebkurā laikā, jo nav ierobežota ar termiņu.

331. Ja Latvijas tiesnesis pieņem lēmumu atsaukt EIR apstiprinājumu, tad, diemžēl, nav skaidrs, kas notiek tālāk. Šajā situācija ir tikai Latvijas tiesneša lēmums, un viss. Regula 805/2004 neparedz nekādas speciālas standarta veidlapas (atšķirībā no Regulas 6. p. 2. un 3. punktā norādītajām situācijām), ar kurām EIR izcelsmes dalībvalsts tiesa (vai kompetentā iestāde) paziņotu, ka EIR apstiprinājums ir atsaukts. Regula 805/2004 šo jautājumu, laikiem, ir atstājusi dalībvalstu nacionālo tiesību normu ziņā (skat. Regulas 10. p. 2. punktu), taču šis jautājums būtu risināms pašā Regulā ar vienotu standarta veidlapu palīdzību. Jāpiebilst, ka Regulas 805/2004 IV un V pielikumā esošās veidlapas attiecas tikai uz Regulas 6.panta 2. un 3. punktā minētajiem gadījumiem, kuros runa ir par paša *sprieduma* (nevis EIR apstiprinājuma !) izpildes atsaukšanu, vai aizstāšanu.

332. Ja atsaukšanas pieteikuma iesniedzējs ir parādnieks (nevis kreditors), tad šis parādnieks EIR izpildes dalībvalsts (kas nav Latvija) kompetentajā tiesā ir tiesīgs saskaņā ar Regulas 805/2004 23. pantu iesniegt pieteikumu (pieprasījumu) par to, lai: 1) izpildes procesā ietvertu aizsardzības pasākumus; 2) piemērotu izpildes nodrošinājumu (vienlaicīgi atļaujot EIR izpildi); vai 3) ārkārtas gadījumā apturētu EIR izpildi. Sīkāk par Regulas 23. pantu skat. šī Pētījuma apakšnodaļu „Izpildes atlikšana vai ierobežošana”359. § un tālāk.

333. EIR atsaukšana notiek tad, ja ir *skaidri redzams*, ka tas izsniegts nepamatoti, neievērojot Regulā 805/2004 noteiktās prasības – galvenokārt tieši tās prasības, kas izvirzītas sprieduma apstiprināšanai par EIR (skat. Regulas 6. p.). Piemēram, no Regulas VI pielikumā esošās veidlapas redzams, ka atsaukšanu var prasīt tad, ja apstiprinātais spriedums bijis saistīts ar patērētāja līgumu, taču tika pieņemts dalībvalstī, kas nav patērētāja domicila valsts Briseles I Regulas 59. panta izpratnē. Tas nozīmē, ka starptautiskās jurisdikcijas normu (uz kurām norāda Regulas 805/2004 6. p. 1. punkta b) vai d) apakšpunkti) neievērošana ir pamats atsaukt EIR apstiprinājumu. Tas pats attiecas arī uz minimālo procesuālo standartu neievērošanu, kā arī situāciju, kurā prasījums tomēr ir bijis apstrīdēts (nevis neapstrīdēts).

334. Jēdziens „skaidri redzams“ *a priori* norāda uz to, ka Regulas 805/2004 10. panta 1. punkta b) apakšpunkts būtu iztulkojams sašaurināti. Taču, tā kā 10. pants aizstāj EIR

apstiprinājuma pārsūdzības iespēju, tad 10. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir iztulkojams paplašināti. Pieteicējam līdz ar to ir jāpierāda, kādēļ EIR apstiprinājums būtu jāatsauc.²⁹³ Arī Regulas VI pielikuma veidlapas 6. punktā pieteicējam ir pašam jānorāda un jāpaskaidro atsaukšanas iemesli.

335. Ja citas dalībvalsts tiesa vai kompetentā iestāde atsauc EIR, tad izpildu lietvedība pēc ieinteresētās personas lūguma Latvijā ir izbeidzama (skat. CPL 563. p. 1. d. 8.punktu). Šī prasība attiecas uz Latvijas tiesu izpildītājiem. Tomēr, tā kā Regulā 805/2004 nav paredzēta vienota veidlapa paziņojumiem par EIR pastiprinājuma atsaukšanu, nav īsti skaidrs, kā praksē šāda tiesu izpildītāju informēšana notiks.

336. Regulas 805/2004 10. pants ir piemērojams arī **izlīgumiem un publiskiem aktiem**. Saeimā 2. lasījumā šobrīd atrodas likumprojekts „Grozījumi Notariāta likumā”, kuru paredzēts papildināt ar jaunu D¹ sadaļu „Notariālie akti ar izpildu dokumenta spēku”.²⁹⁴ Minētajā sadaļā tiks iekļauts **107.³ pants šādā redakcijā:**

Pēc ieinteresētās personas lūguma attiecībā uz šā likuma 107.¹ pantā norādītajiem notariālajiem aktiem²⁹⁵ zvērināts notārs izsniedz Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (turpmāk – Regula Nr.44/2001) 57. panta 4. punktā minēto apliecību (Regulas Nr.44/2001 VI pielikums). Zvērināts notārs pēc aizdevēja lūguma saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Regulas (EK) Nr. 805/2004, ar ko izveido Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem (turpmāk – Regula Nr. 805/2004), 25.panta 1. un 3. punktu attiecībā uz šā likuma 107.¹ pantā norādītajiem notariālajiem aktiem izraksta Eiropas izpildes rīkojumu (regulas Nr. 805/2004 III pielikums). Regulas Nr. 805/2004 6. panta 2. punktā minēto veidlapu (Regulas Nr.805/2004 IV pielikums) un 6. panta 3. punktā minēto veidlapu (Regulas Nr.805/2004 V

²⁹³ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 10 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 114.

²⁹⁴ Likumprojekts „Grozījumi Notariāta likumā”. Likumprojekts 2. lasījumam Nr. 332/Lp11. Pieejams: <http://titania.saeima.lv/LIVS11/saeimalivs11.nsf/0/37D16519E5357087C2257A52003235AE?OpenDocument>.

²⁹⁵ Likumprojekta „Grozījumi Notariāta likumā” 107.¹ pantā kā notariālie akti norādīti:

Notariālā akta formā taisīti naudas aizdevuma līgumi, kuru izpilde nav atkarīga no iepriekš pierādāmu nosacījumu iestāšanās, ir izpildāmi Civilprocesa likumā noteiktajā tiesas spriedumu izpildes kārtībā. Taisot šā panta pirmajā daļā norādītos notariālos aktus, zvērināts notārs papildus šā likuma 87.¹ pantā minētajām darbībām izskaidro notariālā akta dalībniekiem, ka šādiem notariālajiem aktiem saistību neizpildes gadījumā ir izpildu dokumenta spēks, izdara attiecīgu ierakstu notariālajā aktā un akta nosaukumā iekļauj norādi, ka šādu notariālo aktu izpilda Civilprocesa likumā noteiktajā tiesas spriedumu izpildes kārtībā. Notariālajā aktā norāda saistības apmēru, procentus un līgumsodu, ja tādi pielikti, saistības izpildes termiņu un kārtību un to, ka puses apzinās, ka saistības neizpildes gadījumā notariālajam aktam ir izpildu dokumenta spēks. Šādos notariālajos aktos līgumsodu norāda procentos, un tas nevar būt lielāks par Civillikuma 1765. panta pirmajā daļā minēto likumisko procentu apmēru.”

pielikums) zvērināts notārs izraksta pēc ieinteresētās personas lūguma. Zvērināts notārs, kas taisījis šā likuma 107.¹ pantā norādītos notariālos aktus, pēc ieinteresētās puses lūguma var izlabot kļūdas Eiropas izpildes rīkojumā vai atsaukt Eiropas izpildes rīkojumu, pamatojoties uz regulas Nr.805/2004 10.pantu. Iesniedzot lūgumu par Eiropas izpildes rīkojuma labošanu vai atsaukšanu, izmanto regulas Nr.805/2004 10. panta 3. punktā minēto veidlapu (regulas Nr. 805/2004 VI pielikums).

337. Kā redzams no likumprojekta, nav noteikta procesuālā kārtība, kādā notārs labo vai atsauc EIR apstiprinājumu, un, jo īpaši, ar kādu aktu (dokumentu) viņš to dara. Kā iepriekš tika norādīts, Regula 805/2004 neparedz nekādas standarta veidlapas.

2.9. EIR izpilde

2.9.1. Izpildes process un tā teorētiskais ietvars

338. Regulas 20. panta 1. punkta 1. Teikums norāda - „Neietekmējot šīs nodaļas noteikumus, izpildes procesu reglamentē izpildes valsts tiesību akti.” Kā redzams, Regulas 805/2004 20. panta 1. punkts²⁹⁶ skaidri un nepārprotami nosaka, ka EIR izpildes procesu reglamentē izpildes valsts nacionālie tiesību akti (*lex loci executionis*), ja vien pašā Regulā nav noteikti autonomi izpildes noteikumi (tādi noteikti, piemēram, Regulas 20. p. 2. un 3. punktā un 23. p.). Kā pareizi norāda vācu tiesībzinātnieki, 20. panta 1. punkta 1. teikumā lietotie vārdi „neietekmējot šīs nodaļas noteikumus“ no juridiskās tehnikas viedokļa ir maldinoši, jo sniedz priekšstatu tikai par Regulas IV nodaļas normu pārākumu pār nacionālajiem izpildes noteikumiem. Taču, ņemot vērā Regulas mērķi, šī tiesību norma jāsaprot kā norāde uz *jebkuriem* Regulas noteikumiem, kuri nosaka autonomas tiesību normas piespiedu izpildes procesam.²⁹⁷

339. Latvijā EIR būs jāizpilda saskaņā ar Latvijas CPL noteikumiem (skat. CPL 644. p. 3. d.), tāpat kā jebkuru Latvijā pieņemtu nolēmumu (skat. Regulas 20. p. 1. punkta 2. teikumu, kā arī CPL 540. p. 7. punktu).

²⁹⁶ Skat. arī Regulas 805/2004 24. panta 2. un 3.punktu, kā arī 25. panta 2. un 3.punktu.

²⁹⁷ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 20 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 161.

340. Svarīgi atzīmēt, ka Regulas 805/2004 20. panta 1. punktā runa ir par piespiedu izpildes procesu, kas nav tas pats, kas nolēmuma izpildāmība. Par izpildāmības jēdzienu skat. šī Pētījuma apakšnodaļu „Sprieduma izpildāmība”, 152359. § un tālāk.

2.9.2. Izpildes procesam piemērojamais likums

341. Kā norādīts iepriekšējā punktā, EIR izpildes procesam ir piemērojams izpildes valsts nacionālais likums, izņemot Regulā konkrēti paredzētus izņēmumus. Piemēram, ja Latvijā izpildei tiek iesniegts citā dalībvalstī izdots EIR, tad tā izpilde Latvijā notiks saskaņā ar Latvijas CPL normām (*lex loci executionis*), t.i., piemērojot tos piespiedu izpildes līdzekļus, kas noteikti Latvijas CPL E daļā.

342. Regula 805/2004 gan pati nosaka:

- 342.1. kādi dokumenti piedzinējam ir jāiesniedz izpildes valsts kompetentajām piespiedu izpildes iestādēm (20. p. 2. punkts.);
- 342.2. *cautio judicatum solvi* aizliegumu (20. p. 3. punkts.); un
- 342.3. izpildes atlikšanas vai ierobežošanas pamatu un veidus (23. p.).

2.9.3. Izpildu iestādē iesniedzamie dokumenti

343. Saskaņā ar Regulas 805/2004 20. panta 2. punktu kreditors (piedzinējs) iesniedz izpildes dalībvalsts kompetentajām izpildes iestādēm tālākminētos dokumentus.

- 343.1. Sprieduma (izlīguma vai publiskā akta) norakstu, kas atbilst nosacījumiem, pēc kuriem var konstatēt tā autentiskumu (20. p. 1. punkta a) apakšpunkts);
- 343.2. EIR apstiprinājuma (Regulas I Pielikums) norakstu, kas atbilst nosacījumiem, pēc kuriem var konstatēt tā autentiskumu (20. p. 1. punkta. b) apakšpunkts);
- 343.3. Vajadzības gadījumā – EIR apstiprinājuma transkripciju vai tā tulkojumu izpildes dalībvalsts valsts valodā, vai, ja minētajā dalībvalstī ir vairākas valsts valodas (piemēram, Beļģijā, Luksemburgā), tajā valsts valodā vai vienā no tām

valsts valodām, kādā notiek tiesvedība paredzētās izpildes vietā saskaņā ar minētās dalībvalsts tiesību aktiem, vai citā valodā, kuru izpildes dalībvalsts ir norādījusi kā tai pieņemamu. Tulkojumu apliecina persona, kura šim nolūkam ir kvalificēta kādā no dalībvalstīm (skat. 20. p. 1. punkta c) apakšpunktu). Piemēram, Vācijā vācu valodā izdotā EIR tulkojumu latviešu valodā var apliecināt uz to pilnvarots tulks Vācijā. Tam nav obligāti jābūt tulkam, kurš tulkošanas pakalpojumus sniedz Latvijā.

344. Minēto dokumentu fotokopijas iesniegšana nav pieļaujama – tam jābūt dokumentu norakstam²⁹⁸ vai oriģinālam. No iesniegtajiem dokumentiem ir jāvar saprast, ka tie ir autentiski. Tas tādēļ, lai nepieļautu gadījumus, kuros viens un tas pats EIR pret parādnieku tiktu izpildīts vairākkārtīgi.²⁹⁹

345. Tāpat ir svarīgi ievērot to, ka piedzinējam ir jāiesniedz tiesu izpildītājam gan nolēmuma noraksts, gan EIR apstiprinājuma noraksts. Tiesību zinātnē tiek norādīts uz svarīgu problēmu, kas praksē varētu rasties attiecībā uz dokumentu norakstiem, proti, norakstam ir jāatbilst tām prasībām, kādas dokumentu norakstiem ir noteiktas nolēmuma izcelsmes valstī (jeb EIR apstiprinājuma izdevējā valstī).³⁰⁰ Piemēram, ja Latvijas tiesu izpildītājam tiek iesniegts izpildei Maltā izdots EIR, tad tā norakstam būs jāatbilst Maltas tiesībās noteiktajām prasībām. Protams, ka Latvijas tiesu izpildītājiem vairumā gadījumu būs grūti to pārbaudīt.

346. Regulas 805/2004 20. panta 2. punktā norādītais iesniedzamo dokumentu saraksts ir izsmeļošs, tādēļ Latvijas tiesu izpildītāji nedrīkstētu pieprasīt no piedzinējiem papildus dokumentus, lai uzsāktu EIR izpildes procesu Latvijā.

347. EIR apstiprinājuma (bet ne sprieduma, izlīguma vai publiskā akta!) transkripcija vai tā tulkojums izpildes dalībvalsts valsts valodā iesniedzams vajadzības gadījumā. Varētu likties, ka tas nav obligāts nosacījums, atšķirībā no Regulas 805/2004 20. panta 2. punkta a) un b) apakšpunktos prasītajiem dokumentiem. Taču tas tā nav, jo dalībvalstis ir skaidri (saskaņā ar Regulas 30. p. 1. punkta b) apakšpunktu) paziņojušas

²⁹⁸ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 20 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 163.

²⁹⁹ Rauscher, T. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen. München : Sellier, 2004, S. 67, 68.

³⁰⁰ *Ibid.*, S. 68.

pieņemamās valodas. Tādēļ šīs abas tiesību normas jātulko sistēmiski.³⁰¹ Ar jēdzienu „vajadzības gadījumā” jāsaprot situācijas, kurās EIR apstiprinājums izsniegts tādā valodā, kuru izpildes valsts nav paziņojusi kā pieņemamu. Piemēram, ja Austrijā vācu valodā izdots EIR apstiprinājums jāiesniedz izpildei Vācijā, tad nekāds tā tulkojums nav nepieciešams (jo Vācija vācu valodu ir paziņojusi kā sev pieņemamu valodu). Savukārt, ja Austrijā vācu valodā izdots EIR apstiprinājums jāiesniedz izpildei Latvijā, tad tā tulkojums latviešu valodā būs obligāts, jo Latvija kā sev pieņemamu valodu paziņojusi tikai un vienīgi latviešu valodu. Analogiska situācija būs arī Lietuvā. Igaunijas gadījumā aina ir nedaudz citādāka, jo Igaunijā pieņemama ir gan angļu, gan igauņu valoda. Tādēļ, piemēram, Skotijā angļu valodā izdots EIR apstiprinājums būs iesniedzams izpildei Igaunijā bez tulkojuma igauņu valodā.³⁰²

348. Saskaņā ar Regulas 805/2004 30. panta 1. punkta b) apakšpunktu dalībvalstīm ir jāpaziņo Eiropas Komisijai tās valodas, kas katrā dalībvalstī ir pieņemamas saskaņā ar 20. panta 2. punkta c) apakšpunktu. Visu dalībvalstu paziņojumi ir atrodami Eiropas Tiesiskās sadarbības atlantā civillietās:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/rc_eeo_communications_lv.htm

349. Regulas 805/2004 dalībvalstis ir paziņojušas par šādām pieņemamajām valodām.

Paziņoto valodu tabula

Nr.p.k.	ES dalībvalsts	Paziņotās valodas
1.	Beļģija	flāmu, franču vai vācu
2.	Bulgārija	bulgāru
3.	Čehija	čehu, angļu, vācu
4.	Vācija	vācu
5.	Igaunija	igauņu vai angļu
6.	Griekija	grieķu, arī angļu
7.	Spānija	spāņu
8.	Francija	franču, angļu, vācu, itāļu vai spāņu
9.	Īrija	īru vai angļu
10.	Itālija	itāļu
11.	Kipra	[nav vēl paziņots]
12.	Latvija	latviešu
13.	Lietuva	lietuviešu
14.	Luksemburga	vācu un franču

³⁰¹ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 20 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 164.

³⁰² Par Lietuvas un Igaunijas paziņojumiem skat. http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/rc_eeo_communications_lv.htm.

15.	Ungārija	ungāru un angļu
16.	Malta	maltiešu
17.	Nīderlande	holandiešu, vai jebkurā citā valodā, kuru saprot parādnieks
18.	Austrija	vācu
19.	Polija	poļu
20.	Portugāle	portugāļu
21.	Rumānija	rumāņu
22.	Slovākija	slovāku
23.	Slovēnija	slovēņu
24.	Somija	somu, zviedru vai angļu
25.	Zviedrija	zviedru vai angļu
26.	Apvienotā Karaliste	angļu

350. EIR apstiprinājuma **transkripcija** iesniedzama tikai tad, ja izpildes valstī ir cita rakstība, salīdzinot ar izcelsmes dalībvalsti.³⁰³ Latvijā šādas transkripcijas varētu tikt prasītas EIR apstiprinājumiem, kas izsniegti Bulgārijā vai Grieķijā (kurās atšķiras rakstība).

351. EIR apstiprinājuma **tulkojums** obligāti nepieciešams, ja EIR apstiprinājumā ir kaut vai daži vārdi valodā, kuru izpildes dalībvalsts nav paziņojusi kā pieņemamu.³⁰⁴

2.9.4. Izpildu process

352. Saskaņā ar Regulas 805/2004 20. panta 2. punktu Latvijā kompetenti izpildīt EIR (skat. Regulas 29. p.) ir zvērināti tiesu izpildītāji.

353. Iesniedzot Latvijā izpildei EIR, maksājama valsts nodeva 2 lati (skat. CPL 34. p. 6. d. kopā ar 540. p. 1.d. 7.punktu).

354. Izpildu procesa ierosināšanas, kā arī kompetentās izpildu iestādes teritoriālo piekritību nosaka saskaņā ar izpildes dalībvalsts nacionālajiem normatīvajiem tiesību aktiem (skat., piemēram, Latvijas CPL 549. p. 1. un 2. d.).

355. Ja izpildei iesniegtais EIR apstiprinājums nav attiecīgi aizpildīts (piemēram, EIR apstiprinājuma 5.1. ailē nav norādīta pamatsumma, taču 5.1.1. ailē ir norādīta naudas vērtība „EUR“³⁰⁵) vai arī neatbilst nosacījumiem, pēc kuriem var konstatēt tā

³⁰³ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 20 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 164.

³⁰⁴ *Ibid.*

³⁰⁵ Līdzīgi skat.: Seidl, S. Ausländische Vollstreckungstitel und inländischer Bestimmtheitsgrundsatz. Jena: JWV, 2010, S. 245, 246.

autentiskumu (piemēram, EIR sastādīts, neizmantojot standarta veidlapu; uz EIR nav attiecīgās personas paraksta; ir iesniegta EIR apstiprinājuma fotokopija), tiesu izpildītājs nepieņem izpildei šādu EIR, pamatojoties uz Regulas 805/2004 20. panta 2. punkta b) apakšpunktu.³⁰⁶ Tiesu izpildītājs šādos gadījumos trūkumu novēršanai nosaka termiņu, kas nevar būt mazāks par 10 dienām (CPL 552.¹ p. 2. d.). Ja trūkumi noteiktajā termiņā tiek novērsti, tiesu izpildītājs ievieš izpildu lietu (CPL 552.¹ p. 3. d.). Ja piedzinējs noteiktajā termiņā trūkumus nenovērš, EIR uzskata par neiesniegtu un atdod atpakaļ piedzinējam (CPL 552.¹ p. 4. d.).

356. Tiesu izpildītājs nav tiesīgs pārbaudīt:

- 356.1. vai prasījums ir neapstrīdēts Regulas 805/2004 izpratnē;³⁰⁷
- 356.2. vai EIR apstiprinājums ir izdots, ievērojot Regulas materiālo, ģeogrāfisko un/vai temporālo piemērošanas jomu.³⁰⁸
- 356.3. vai EIR izsniegšanā izcelsmes valstī bijuši ievēroti minimālie procesuālie standarti;³⁰⁹
- 356.4. vai EIR apstiprinājumu izdevusi tiesa, kas ir starptautiski kompetenta saskaņā ar Regulas 805/2004 6. panta 1. punktu;
- 356.5. vai izpildāmais nolēmums un/vai EIR apstiprinājums bijis nosūtīts parādniekam.³¹⁰

357. Visas minētās nepilnības un pārkāpumus EIR apstiprināšanā parādnieks var novērst, vēršoties izcelsmes dalībvalsts tiesā saskaņā ar Regulas 10. pantu (t.i., lūdzot izcelsmes valsts tiesu vai nu labot būtiskās kļūdas, vai arī atsaukt EIR).

358. Praksē problēmas var radīt situācijas, kurās Latvijas tiesu izpildītājiem nav skaidrs izpildāmais ārvalsts tiesas nolēmums, kas apstiprināts par EIR. Saskaņā ar Latvijas CPL 553. pantu šādos gadījumos tiesu izpildītājs ir tiesīgs lūgt tiesu, kura pieņēmusi nolēmumu, to izskaidrot. Taču Latvijas tiesu izpildītājs uz šīs CPL normas

³⁰⁶ Skat. arī: Seidl, S. *Ausländische Vollstreckungstitel und inländischer Bestimmtheitsgrundsatz*. Jena : JWV, 2010, S. 245.

³⁰⁷ Wagner, R. Die neue EG-Verordnung zum Europäischen Vollstreckungstitel. *IPRax*. 2005, Heft 3, Mai/Juni, S. 199.

³⁰⁸ *Ibid.*; Rauscher, T. (Hrsg.). *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar*. München : Sellier, 2010, Art. 20 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 165, 166.

³⁰⁹ Wagner, R. Die neue EG-Verordnung zum Europäischen Vollstreckungstitel. *IPRax*. 2005, Heft 3, Mai/Juni, S. 199 ; skat. arī Regulas 805/2004 preambulas 18. apsvērumu.

³¹⁰ Rauscher, T. (Hrsg.). *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar*. München : Sellier, 2010, Art. 20 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 168.

pamata nav tiesīgs lūgt citas ES dalībvalsts tiesu (kas izdevusi EIR apstiprinājumu) izskaidrot tās pieņemto nolēmumu.

2.9.5. Izpildes atlikšana vai ierobežošana

359. Saskaņā ar Regulas 805/2004 23. pantu:

Ja parādnieks ir apstrīdējis spriedumu, kas apstiprināts par EIR, ietverot pārskatīšanas pieteikumu 19. panta izpratnē, vai ir iesniedzis pieprasījumu labot vai atcelt EIR saskaņā ar 10. pantu, izpildes dalībvalsts kompetentā tiesa vai iestāde, saņemot parādnieka pieprasījumu, izpildes procesā ietver tikai aizsardzības pasākumus; vai arī nosaka, ka izpilde notiks tikai tad, ja būs sniegts tās noteiktais nodrošinājums; vai arī ārkārtējos gadījumus aptur sprieduma izpildi.

360. Latvijas CPL 644.² panta pirmajā daļā likumdevējs ir paredzējis, ka rajona (pilsētas) tiesa, kuras darbības teritorijā izpildāms citā dalībvalstī izdots EIR, pēc parādnieka pieteikuma un pamatojoties uz Regulas 805/2004 23. pantu, ir tiesīga:

- 360.1. aizstāt par EIR apstiprinātā ārvalsts tiesas nolēmuma izpildi ar CPL 138. pantā paredzētajiem pasākumiem šā nolēmuma izpildes nodrošinājumam;
- 360.2. grozīt nolēmuma izpildes veidu vai kārtību;
- 360.3. apturēt nolēmuma izpildi.

361. Iesniedzot CPL 644.² pantā paredzēto pieteikumu, parādniekam nav jāmaksā valsts nodeva.

362. Parādnieka pieteikumu par izpildes atlikšanu vai ierobežošānu Latvijas tiesas izskata tiesas sēdē, iepriekš par to paziņojot lietas dalībniekiem, kuru neierašanās nav šķērslis pieteikuma izskatīšanai (CPL 644.² p. 3. d.). Par tiesas lēmumu var iesniegt blakus sūdzību (CPL 644.² p. 4. d.).

363. Regulas 805/2004 23. panta noteikumi kopumā atbilst Regulas 805/2004 preambulas 9. apsvērumā noteiktajam mērķim – „EIR izdošanas procedūrai ir priekšrocības, jo tā neparedz izpildes valsts tiesu iestādes apstiprinājumu, tādējādi novēršot ar to saistīto aizkavēšanos un izdevumus“. Tātad 23. pants cenšas pasargāt parādnieku no situācijām, kurās par EIR apstiprinātais nolēmums (vai publiskais akts) jau ir pārsūdzēts tā izcelsmes dalībvalstī, taču izcelsmes dalībvalsts tiesa (vai kompetentā iestāde) nav apturējusi vai ierobežojusi tā izpildi. Šeit izpildes dalībvalsts tiesa var sniegt

parādniekam aizsardzību pret tādu EIR izpildi, kuri to izcelsmes valstī ir pārsūdzēti, taču EIR joprojām pēc likuma ir saistošs izpildes valsts kompetentajām izpildes iestādēm.

364. Pamati izpildes atlikšanai vai ierobežošanai. Par EIR apstiprinātā ārvalsts tiesas nolēmuma izpildes atlikšanas vai ierobežošanas pamati noteikti Regulas 805/2004 23. pantā, un tie ir:

364.1. ja parādnieks ir apstrīdējis spriedumu (izlīgumu vai publisko aktu), kas apstiprināts par EIR, ietverot pārskatīšanas pieteikumu 19. panta izpratnē, vai

364.2. ja parādnieks ir iesniedzis pieprasījumu labot vai atcelt EIR saskaņā ar Regulas 10. pantu.

365. Izpildes dalībvalsts tiesai (vai kompetentajai iestādei) šajā gadījumā ir jāvērtē pārsūdzības iznākuma perspektīvas nolēmuma (vai publiskā akta) izcelsmes dalībvalstī, kā arī vēlāka izpildes pagrieziņa neatgriezeniskais kaitējums parādnieka interesēm, ja nekādi izpildes atlikšanas vai ierobežošanas pasākumi izpildes dalībvalstī netiktu veikti.³¹¹

366. Ja parādnieks ir apstrīdējis spriedumu (izlīgumu vai publisko aktu), kas apstiprināts par EIR, ietverot pārskatīšanas pieteikumu 19. panta izpratnē. Jēdziens „ja parādnieks ir apstrīdējis spriedumu (izlīgumu vai publisko aktu)” ir jāsaprot kā norāde uz jebkuru sprieduma (izlīguma vai publiskā akta) **pārsūdzības procesu** nolēmuma (vai publiskā akta) izcelsmes dalībvalstī. Vācu juridiskajā literatūrā tiek norādīts arī uz to, ka minētie pārsūdzības veidi ietver sūdzības ECT.³¹²

367. Regula 805/2004 līdzās sprieduma (izlīguma vai publiskā akta) pārsūdzības procesam tā izcelsmes dalībvalstī kā vēl vienu izpildes atlikšanas vai ierobežošanas pamatu autonomi paredz **Regulas 19. pantā minēto pārskatīšanas pieteikuma** iesniegšanu izcelsmes dalībvalstī (skat. arī Latvijas CPL 485.¹ p.). Sīkāk par 19. pantu skat. šī Pētījuma apakšnodaļu „Minimālie procesuālie standarti sprieduma pārskatīšanai ārkārtas gadījumos“, 359171. § un tālāk.

³¹¹ Péroz, H. Le règlement CE n° 805/2004 du 21 avril 2004 portant création d'un titre exécutoire européen pour les créances incontestées. Journal du droit international. 2005, n° 3 (juillet-août-septembre), p. 673.

³¹² Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 23 EG-VollstrTitelIVO (Pabst S.), S. 178, 181; Rauscher, T. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen. München : Sellier, 2004, S.14, 69. Pretēju viedokli skat.: Wagner, R. Die neue EG-Verordnung zum Europäischen Vollstreckungstitel. *IPRax*. 2005, Heft 3, Mai/Juni, S. 198.

368. *Ja parādnieks ir iesniedzis pieprasījumu labot vai atcelt EIR saskaņā ar Regulas 10. pantu.* Trešais pamats, lai Latvijas tiesa varētu lemt jautājumu par citas dalībvalsts pieņemta nolēmuma (vai publiskā akta), kas apstiprināts par EIR, izpildes atlikšanu vai ierobežošanu, ir gadījums, kad parādnieks EIR izdevējvalstī ir iesniedzis pieprasījumu labot vai atsaukt EIR (skat. Regulas 10. p.). Par Regulas 805/2004 10. pantu sīkāk skat. šī Pētījuma attiecīgo apakšnodaļu, 318. § un tālāk).

369. Visos gadījumos, lai Latvijas tiesa kā EIR izpildes valsts tiesa varētu izlemt jautājumu par citā dalībvalstī pieņemta nolēmuma (vai sastādīta publiskā akta) izpildes atlikšanu vai ierobežošanu, ir nepieciešams:

369.1. parādnieka pieteikums (Regulas 805/2004 23. p. un Latvijas CPL 644.² p.; pieteikuma saturu un tam pievienojamos dokumentus nosaka Latvijas CPL 644.⁴ p.);

369.2. lai par EIR apstiprināto nolēmumu (vai publisku aktu) izcelsmes dalībvalstī parādnieks būtu iesniedzis pārsūdzību. Latvijas CPL 644.⁴ panta otrās daļas 3.punkts nosaka, ka šādam pieteikumam (par Eiropas izpildu dokumenta izpildes atlikšanu, sadalīšanu termiņos, izpildes veida vai kārtības grozīšanu, izpildes atteikšanu) pievieno citus dokumentus, uz kuriem pamatots pieteicēja pieteikums. Šajā gadījumā pieteikumam būs pievienojams dokuments, no kura redzams, ka parādnieks EIR izdevējā valstī ir pārsūdzējis par EIR apstiprināto nolēmumu (vai publisko aktu);

369.3. lai pārsūdzības iesniegšana EIR izcelsmes dalībvalstī nebūtu šajā dalībvalstī jau apturējusi (atlikusi), ierobežojusi vai atcēlusi par EIR apstiprinātā nolēmuma (vai publiskā akta) izpildi, kā tas izriet no Regulas 805/2004 6. panta 2. punkta. Ja izcelsmes dalībvalsts to jau ir izdarījusi, tad tā izdod Regulas IV pielikumā esošo veidlapu „Izpildes atsaukšanas vai ierobežošanas apstiprinājums“. Kā redzams, parādniekam ir divi aizsardzības veidi gadījumā, ja viņš EIR izcelsmes dalībvalstī ir pārsūdzējis par EIR apstiprināto nolēmumu (vai publisko aktu), vai iesniedzis pārskatīšanas pieteikumu saskaņā ar Regulas 19. Pantu.

370. Atšķirību tabula starp Regulas 6. panta 2. punktu un 23. pantu

Regulas 805/2004 pants	Piemērošanas priekšnosacījumi un pamats	Dalībvalsts, kura piemēro attiecīgo pantu	Dalībvalsts rīcības veidi	Izpildes valsts rīcības iespējas	Komentārs (ja nepieciešams)
Regulas 6.panta 2.punkts	<p>Ja par EIR apstiprinātā nolēmuma (vai publiskā akta) izpildāmība tā izcelsmes valstī mainās vai tiek atcelta, līdz ar to EIR ietvertā izpildāmība vai tās apjoms vairs neatbilst patiesībai (Regulas 6. p. 2. punkts un 11. p.).</p> <p>Pamats – parādnieka pieteikums (skat. Regulas 6. p. 2. punktu un Latvijas CPL 541.¹p. 4. d.). Pieteikums adresēts EIR izdevējai tiesai (vai kompetentajai iestādei) un var tikt iesniegts jebkurā brīdī (termiņš nav ierobežots).</p>	EIR izcelsmes dalībvalsts.	EIR izcelsmes dalībvalsts kompetentā tiesa vai iestāde izdod Regulas IV pielikumā minēto „Izpildes atsaukšanas vai ierobežošanas apstiprinājumu“ (skat. arī Latvijas CPL 541. ¹ p. 4. d.).	IV Pielikuma veidlapa iesniedzama izpildei uzreiz izpildes valsts kompetentajām izpildes iestādēm. Latvijā – tiesu izpildītājam.	<p>1) Attiecībā uz citu dalībvalstu izsniegto Regulas IV pielikumā minēto veidlapu tiešu izpildi Latvijā atsevišķos gadījumos var rasties sarežģījumi. Līdz ar to CPL normas būtu šajā jautājumā jāsakārto. Skat. arī šī Pētījuma attiecīgo apakšnodaļu.</p> <p>2) Savukārt, ja nolēmuma (publiskā akta) izcelsmes dalībvalsts pārsūdzības rezultātā taisa jaunu spriedumu, kas groza izpildi, tad tā izdod Regulas V Pielikumā esošo „Apstiprinājumu, kas aizstāj EIR pēc apstrīdēšanas“ (6. p. 3.punkts).</p>
Regulas 23. pants	<p>1) ja parādnieks izcelsmes dalībvalstī ir pārsūdzējis spriedumu (izlīgumu vai publisko aktu), kas apstiprināts par EIR;</p> <p>2) ja parādnieks izcelsmes dalībvalstī ir iesniedzis Regulas 19. pantā minēto pārskatīšanas pieteikumu;</p> <p>3) ja parādnieks izcelsmes</p>	EIR izpildes dalībvalsts.	<p>1) Izpildes procesā ietver tikai aizsardzības pasākumus (Latvijā – groza nolēmuma izpildes veidu vai kārtību); vai</p> <p>2) nosaka, ka izpilde notiks tikai tad, ja būs sniegts tās noteiktais nodrošinājums (Latvijā – aizstāj nolēmuma izpildi ar CPL 138. p. paredzētajiem pasākumiem</p>	Latvijas tiesas lēmuma par citas dalībvalsts tiesas nolēmuma (publiskā akta), kas apstiprināts par EIR, izpildes atlikšanu vai ierobežošanu nodošana izpildei tiesu izpildītājam (Regulas 20. p. 1.punkts; Latvijas CPL 560. p.1. d. 6.punkts ; 559. p. 2. d.).	<p>No pašreizējā Latvijas CPL regulējuma izriet, ka citās dalībvalstīs izdoto publisko aktu pārsūdzēšanas gadījumā jautājumu par Regulas 23. pantā paredzēto izpildes atlikšanu vai ierobežošanu Latvijā skatīs rajona (pilsētas) tiesa, kuras darbības teritorijā attiecīgais</p>

	<p>dalībvalstī ir iesniedzis pieprasījumu labot vai atcelt EIR saskaņā ar Regulas 10. pantu.</p> <p>4) Pamats ir parādnieka pieteikums, kas adresēts izpildes dalībvalsts kompetentajai tiesai vai iestādei.</p>		<p>3) nolēmuma izpildīšanas nodrošinājumam); vai</p> <p>3) ārkārtas gadījumos – aptur nolēmuma (vai publiskā akta) izpildi (Latvijā – aptur nolēmuma izpildi).</p>		<p><i>publiskais akts ir izpildāms (CPL 644.² p. 1. d.).</i></p>
--	--	--	--	--	---

371. Izpildes atlikšanas vai ierobežošanas veidi. Regulas 805/2004 23. pantā noteiktie EIR izpildes atlikšanas un ierobežošanas veidi Latvijā ir šādi (Latvijas CPL 644.² p. 1. d.):

- 371.1. par EIR apstiprinātā ārvalsts tiesas nolēmuma izpildes aizstāšana ar CPL 138.pantā paredzētajiem pasākumiem šā nolēmuma izpildes nodrošinājumam;
- 371.2. nolēmuma izpildes veida vai kārtības grozīšana;
- 371.3. nolēmuma izpildes apturēšana.

372. Jāatzīmē, ka Regulas 23. panta 2. teikuma b) apakšpunktā minētais veids „ja būs iesniegts izpildes dalībvalsts tiesas noteiktais nodrošinājums“ Latvijas CPL nav paredzēts. Šeit domāta garantija (angļu val. - *security*; vācu val. - *Sicherheit*; franču val. - *sûreté*), kuru tiesa pieprasa *no kreditora* (nevis no parādnieka³¹³) gadījumā, ja izcelsmes dalībvalstī nolēmums (vai publiskais akts) vēlāk tiks atcelts.³¹⁴ Vienlaicīgi piespiedu izpilde izpildes dalībvalstī turpinās.

373. Par EIR apstiprinātā ārvalsts tiesas nolēmuma izpildes aizstāšana ar CPL 138. pantā paredzētajiem pasākumiem šā nolēmuma izpildes nodrošinājumam. Latvijas tiesa ir tiesīga aizstāt par EIR apstiprinātā nolēmuma (vai publiskā akta) izpildi ar kādu no Latvijas CPL 138. pantā paredzētajiem nolēmuma izpildes nodrošinājuma veidiem. Tiesas lēmumā ir jānorāda, kurš konkrēti izpildes nodrošinājuma veids tiek piemērots. Jāatzīmē, ka šajā gadījumā piespiedu izpilde tiek atlikta (CPL 559. p. 2. d.), taču attiecībā

³¹³ Latvijas civilprocesā iespējama sprieduma izpildes nodrošināšana, taču šādā gadījumā pasākumi tiek vērsti pret parādnieka mantu, tai piemērojot kādu no CPL 138. pantā paredzētajiem pasākumiem (skat. CPL 207. p.).

³¹⁴ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 23 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 180;

uz parādnieka mantu tiesa piemēro kādu no nolēmuma izpildes nodrošinājuma veidiem (piemēram, apķīlā parādniekam piederošu kustamo mantu).

374. Nolēmuma izpildes veida vai kārtības grozīšana. Latvijas tiesa var ar savu lēmumu grozīt ārvalsts nolēmuma (vai publiskā akta), kas apstiprināts par EIR, izpildes veidu vai kārtību. Atšķirībā no CPL 206. panta,³¹⁵ 644.² pants ļauj tiesai lemt minēto jautājumu tikai pēc parādnieka (bet ne kreditora) pieteikuma.

375. Atšķirībā no CPL 206. panta, 644.² panta piemērošanas gadījumā Latvijas tiesai jāvērtē nevis pieteicēja mantiskais stāvoklis vai citi apstākļi, bet pārsūdzības iznākuma perspektīvas nolēmuma (vai publiskā akta) izcelsmes dalībvalstī, kā arī vēlāka izpildes pagrieziena iespējamais neatgriezeniskais kaitējums parādnieka interesēm, ja nekādi izpildes atlikšanas vai ierobežošanas pasākumi izpildes dalībvalstī netiktu veikti.

376. Atšķirībā no CPL 206. panta, 644.² panta piemērošanas gadījumā kompetenta lemt par izpildes veida vai kārtības grozīšanu ir nevis nolēmuma (vai publiskā akta) izdevēja tiesa vai kompetentā iestāde (jo tā atrodas citā dalībvalstī), bet gan rajona (pilsētas) tiesa, kuras darbības teritorijā izpildāms attiecīgais ārvalsts tiesas nolēmums (vai publiskais akts), kas apstiprināts par EIR.

377. Atšķirībā no CPL 206. panta, 644.² panta piemērošanas gadījumā tiesu izpildītājam nav tiesību vērsties tiesā ar pieteikumu par ārvalsts tiesas nolēmuma (vai publiskā akta), kas apstiprināts par EIR, izpildes veida vai kārtības grozīšanu (kā arī izpildes atlikšanu vai sadalīšanu termiņos), ja ir apstākļi, kas apgrūtina EIR izpildi vai padara to neiespējamu. **Iespējams, ka Latvijas likumdevējam vajadzētu apsvērt iespēju iekļaut Latvijas CPL šādu tiesību normu. CPL 554. panta otrā daļa būtu papildināma arī ar atsauci uz 644.¹ un 644.² pantu. Attiecīgi 554. pantā vārds „sprieduma” būtu aizstājams ar vārdu „nolēmuma”.**

378. Nolēmuma izpildes apturēšana. CPL 644.² panta pirmās daļas 3. punkts ir jālasa vienotā sistēmā ar Regulas 805/2004 23. pantu, kas nozīmē, ka ārvalsts nolēmuma (vai publiskā akta), kas apstiprināts par EIR, izpildes apturēšana pieļaujama tikai ārkārtas gadījumos (atšķirībā no izpildes aizstāšanas vai grozīšanas).

³¹⁵ CPL 206. panta pirmā daļa paredz, ka tiesa var lemt par sprieduma izpildes veida un kārtības grozīšanu, pamatojoties uz lietas dalībnieka pieteikumu.

379. Ar jēdzienu „ārkārtas gadījumi” būtu jāsaprot situācijas, kurās ārvalsts nolēmuma (vai publiskā akta), kas apstiprināts par EIR, izpilde pārkāptu izpildes dalībvalsts procesuālo publisko kārtību (*ordre public*).³¹⁶ Tātad Latvijas tiesai ir jāraugās, vai izcelsmes dalībvalstī pārsūdzība pamatota ar kādu no tiesību uz taisnīgu tiesu pārkāpumiem, kas minēti ECTK 6. panta pirmajā daļā.

380. Ja Latvijas tiesa pieņemusi lēmumu par izpildes apturēšanu, tiesu izpildītājs aptur EIR izpildes lietvedību līdz laikam, kāds norādīts tiesas lēmumā, vai līdz šī lēmuma atcelšanai (skat. Latvijas CPL 560. p. 1.d. 6.punktu un 562. p. 1.d. 3. punktu). Laikā, kad izpildu lietvedība ir apturēta, tiesu izpildītājs piespiedu izpildes darbības neveic (CPL 562. p. 2. d.).

381. Latvijas tiesu prakse Regulas 23.panta piemērošanā. Latvijas tiesu praksē līdz šim zināms viens gadījums, kurā tiesai bija jālemj par Regulas 805/2004 23. panta piemērošanu. Pieteicējs vērsās Latvijas tiesā ar pieteikumu, kurā lūdza uz trim mēnešiem apturēt Itālijas Dženovas (*Genova*) pilsētas tiesas sprieduma, kas apstiprināts par EIR, izpildi Latvijā. Latvijas tiesa, pamatojoties uz CPL 644.² panta pirmās daļas 1.punktu, 229., 230 un 441.pantu, atteicās pieņemt šo pieteikumu.³¹⁷ Tiesa to motivēja šādi:

382. Pirmkārt, pieteicējs nebija pievienojis noteiktā kārtībā apliecinātu Dženovas pilsētas tiesas pilno spriedumu un izdoto EIR, kā arī noteiktā kārtībā apliecinātus tulkojumus latviešu valodā (atbilstoši CPL 13. p. 2.d. un 111. p. 2. d.).

383. Otrkārt, pieteikumam pievienoti rēķinu un to tulkojumu latviešu valodā kopijas, taču zvērināts tulks nav apliecinājis šo dokumentu tulkojumu pareizību. Tāpat nav apliecināta arī Regulas 805/2004 VI Pielikumā paredzētā „Pieprasījuma labot vai atsaukt EIR apstiprinājumu“ tulkojuma pareizība.

384. Līdz ar to tiesa nolēma atteikt pieņemt minēto pieteikumu par izpildes apturēšanu, kā arī lēmumā ierakstīja, ka tas nav pārsūdzams.

385. Šis Latvijas tiesas lēmums uzskatāms par nepareizu tiesu praksi sekojošu iemeslu dēļ.

³¹⁶ Rauscher, T. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen. München : Sellier, 2004, S.14; Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 23 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 181.

³¹⁷ Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2009. gada 16. februāra lēmums lietā Nr. 3-10/0093/2009 [nav publicēts].

385.1. Tiesnesei bija jāvērtē, vai iesniegtais pieteikums atbilst CPL 644.⁴ pantā noteiktajiem formālajiem kritērijiem un vai ir pievienoti šajā pantā noteiktie dokumenti.

385.2. Ja tiesnese konstatēja, ka pieteikumam pievienotie dokumenti neatbilst CPL 644.⁴ panta otrās daļas prasībām, tad bija nevis jāatsaka pieņemt pieteikumu (turklāt tiesnese lēmumā nav arī norādījusi attiecīgo CPL normu, uz kuras pamata pieņemts tieši šāds lēmums³¹⁸), bet gan **jāatstāj pieteikums bez virzības** (CPL 644.⁵ p.), nosakot termiņu trūkumu novēršanai (skat. CPL 133. p. 2. d.).

385.3. Lēmums par pieteikuma atstāšanu bez virzības ir pārsūdzams – par to var iesniegt blakus sūdzību (skat. CPL 133. p. 2. d.).

385.4. Turklāt, pat atsakot pieņemt pieteikumu, šāds tiesas lēmums arī ir pārsūdzams ar blakus sūdzību (skat. CPL 132. p. 3. d.), nevis lēmumā norādāms, ka tas nav pārsūdzams.

386. CPL normu nepilnības. Regulas 805/2004 23. panta sekmīga darbība Latvijā var tikt apgrūtināta, jo Latvijas CPL šobrīd ir nepilnīgs tālāk norādītos aspektos.

387. CPL 644.² pants neparedz to, vai rajona (pilsētas) tiesas lēmums, kas pieņemts saistībā ar Regulas 805/2004 23. pantu, ir izpildāms nekavējoties un vai blakus sūdzības iesniegšana par šādu lēmumu aptur vai neaptur lēmuma izpildi. Pašreiz vienīgā izeja ir pēc analogijas piemērot CPL 644.¹ pantu (kas attiecas uz Latvijas tiesu lēmumiem, kuri pieņemti lietās par ārvalsts tiesas nolēmuma atzīšanu un/vai izpildi) un 206. pantu. Proti, rajona (pilsētas) tiesas lēmums, kas pieņemts saistībā ar Regulas 23. pantu (skat. CPL 644.² p. 1. d.), būtu izpildāms nekavējoties. Blakus sūdzības iesniegšana neaptur lēmuma (kas pieņemts saistībā ar Regulas 23. p.) izpildi. CPL 644.² pants šajā jautājumā būtu jāuzlabo.

388. CPL 644.² pantā nav noteikts, kurš ir tiesīgs iesniegt blakus sūdzību par rajona (pilsētas) tiesas lēmumu. Līdz ar to iznāk, ka blakus sūdzību var iesniegt ne tikai parādnieks, bet arī kreditors. Regulas 805/2004 23. pants ir domāts parādnieka aizsardzībai, un tikai parādnieks var iesniegt pieteikumu saistībā ar Regulas 23. pantu. Nebūtu pareizi, ja kreditors varētu ar savām blakus sūdzībām paildzināt jautājuma izlemšanu. Piemēram, Vācijā saskaņā ar Vācijas Civilprocesa likuma

³¹⁸ Piemēram, kurš no CPL 132. pantā norādītajiem gadījumiem lietā tika konstatēts.

(*Zivilprozessordnung; ZPO*) 1084.panta trešo daļu šāds tiesas lēmums, kas pieņemts saistībā ar Regulas 23.pantu, ir galīgs un nepārsūdzams.³¹⁹ Tomēr, ja reiz Latvijas civilprocesā tas ir pārsūdzams, tad būtu jāierobežo pārsūdzības subjektu loks.

389. Rodas zināmas šaubas par CPL 644.² panta pirmās daļas 2. punktā ietvertās iespējas „grozīt nolēmuma izpildes veidu vai kārtību“ lietderību. Tas tādēļ, ka 644.² panta pirmās daļas piemērošanā tiesai jāvērtē nevis parādnieka mantiskais stāvoklis vai citi apstākļi (kā tas ir CPL 206. p.), bet gan Regulas 805/2004 23. pantā paredzētie pamati, un tie ir vai nu pārsūdzības iesniegšana EIR izcelsmes dalībvalstī, vai arī pārskatīšanas procedūras ierosināšana EIR izcelsmes dalībvalstī. Šādos gadījumos izpildes veida vai kārtības grozīšana nepasargās parādnieku no *a priori* netaisnīgas ārvalsts tiesas nolēmuma (vai publiskā akta), kas apstiprināts par EIR, izpildes. Turklāt arī Regulas 23. panta 2. teikums šādu izpildes atlikšanas vai ierobežošanas veidu neparedz.

390. CPL 644.² pantā, kā arī 562. panta pirmās daļas 3. punktā nav vērojama Latvijas tiesas nolēmuma (kas pieņemts saistībā ar Regulas 23. p.) sasaiste ar EIR izcelsmes dalībvalsts tiesas vai kompetentās iestādes vēlāko lēmumu, kas tiks pieņemts pārsūdzības rezultātā. Šajos gadījumos nebūs vajadzīgs vēl atsevišķs Latvijas tiesas lēmums, kas atceļ CPL 644.² panta kārtībā pieņemto lēmumu. Visdrīzāk šobrīd varētu rīkoties šādi: Latvijas tiesa lēmumā par Regulas 23. pantu nosaka vienu no 644.² panta pirmajā daļā paredzētajiem izpildes atlikšanas vai ierobežošanas veidiem un vienlaicīgi šajā lēmumā arī norāda, ka tas ir spēkā tik ilgi, kamēr Latvijā netiek iesniegts EIR izcelsmes dalībvalsts tiesas vai kompetentās iestādes izdots:

390.1. Regulas IV Pielikumā esošais „Izpildes atsaukšanas vai ierobežošanas apstiprinājums“, kura 5.1. ailē norādīts, ka „*spriedums/izlīgums vai publiskais akts vairs nav jāizpilda*“ vai 5.2. ailē norādīts, ka „*izpilde ir uz laiku ierobežota*“, vai

390.2. Regulas V Pielikumā esošais „Apstiprinājums, kas aizstāj EIR pēc apstrīdēšanas“ (skat. Regulas 6. p. 2. un 3. punktu). Tomēr būtu vēlams, ja

³¹⁹ Zivilprozessordnung. Pieejams šeit: www.gesetze-im-internet.de; skat. arī: Rauscher, T. (Hrsg.), Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 23 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 183.

Latvijas likumdevējs CPL 644.² pantā šo jautājumu atrisinātu skaidri un nepārprotami.

2.9.6. Izpildes atteikums

391. Saskaņā ar Regulas 805/2004 21. pantu:

1. Izpildes valsts kompetentā tiesa noraida sprieduma izpildi pēc parādnieka pieprasījuma, ja spriedums, kas apstiprināts par EIR, ir pretrunā ar kādu agrāku spriedumu, kas taisīts jebkurā dalībvalstī vai trešajā valstī, ja: agrākajam spriedumam ir bijis tas pats prasījuma pamats, un tas taisīts lietā starp tām pašām pusēm; agrākais spriedums ir taisīts izpildes dalībvalstī vai atbilst nosacījumiem, kas vajadzīgi, lai to atzītu izpildes dalībvalstī; un pretrunīgums (nesavienojamība) nav minēts un nevarēja būt minēts lietas izskatīšanā izcelsmes dalībvalstī.

2. Spriedumu vai tā apstiprinājumu par EIR izpildes dalībvalstī nekādā gadījumā nedrīkst pārsūdzēt pēc būtības.

392. Uzreiz jāatzīmē, ka Regulas 805/2004 21. panta 1. punkts nav piemērojams izlīgumiem un publiskiem aktiem, t.i., šī tiesību norma attiecas tikai un vienīgi uz tiesu spriedumiem (skat. Regulas 24. p. 3. punktu un 25. p. 3. punktu).

393. Kā jau iepriekš tika konstatēts, Regula 805/2004 izpildes dalībvalstī ir atcēlusi nolēmumu atzīšanas un eksekvatūras procesus. Regulas 805/2004 21. panta 1. punktā minētais gadījums ir vienīgā atzīšanas un eksekvatūras procesa palieka. Līdz ar to Regulas 1. un 5. pantā sastopamais apgalvojums, ka EIR procedūra ir atteikusies no vajadzības nolēmuma izpildes dalībvalstī uzsākt nolēmuma atzīšanas un eksekvatūras procesus, īsti neatbilst patiesībai.

394. Latvijas tiesās līdz šim nav bijusi neviena lieta par Regulas 21. panta piemērošanu.

395. Parādnieka pieprasījums (pieteikums). Lai Latvijas tiesa varētu lemt jautājumu par citas dalībvalsts tiesas sprieduma (kas apstiprināts par EIR) izpildes atteikumu Latvijā, nepieciešams parādnieka pieteikums. Latvijas tiesa to nevar darīt pati pēc savas iniciatīvas (*ex officio*); skat. Regulas 21. panta 1. punktu un CPL 644.³ panta pirmo daļu. Parādnieka pieteikums noformējams atbilstoši CPL 644.⁴ pantam.

396. Par pieteikuma iesniegšanu nav jāmaksā valsts nodeva. CPL 34.panta septītajā daļā paredzētā valsts nodeva 20 latu apmērā ir maksājama tikai par pieteikumiem par

ārvalsts tiesas nolēmuma atzīšanu un izpildīšanu, bet ne par pieteikumu par sprieduma (kas apstiprināts par EIR) izpildes atteikšanu. Tomēr, ja minētajā pieteikumā vienlaicīgi tiek lūgts atzīt un izpildīt Latvijā citas ārvalsts tiesas spriedumu (kas pieņemts laika ziņā agrāk, nekā par EIR apstiprinātais spriedums), tad ir maksājama valsts nodeva 20 lati.

397. Parādniekam pieteikums jāiesniedz kompetentajā Latvijas tiesā, kas saskaņā ar CPL 644.³ panta pirmo daļu ir rajona (pilsētas) tiesa, kuras darbības teritorijā izpildāms ārvalsts tiesas nolēmums (kas apstiprināts par EIR).

398. Pieteikums tiek izskatīts tiesas sēdē, iepriekš par to paziņojot lietas dalībniekiem. Par tiesas lēmumu var iesniegt blakus sūdzību (CPL 644.³ p. 5. un 6.d.). Nav svarīgi, vai tas ir lēmums, ar kuru pieteikums ir apmierināts, vai arī noraidīts. Lēmumam jābūt motivētam.

399. Izpildes atteikuma pamati. Izpildes atteikuma pamats ir noteikts Regulas 805/2004 21. panta 1. Punktā, un tas ir divu **nolēmumu nesavienojamība**. Nolēmumu nesavienojamība ir viens no klasiskajiem ārvalstu tiesu nolēmumu atzīšanas šķēršļiem³²⁰ un tās nozīme ir, **pirmkārt**, pasargāt tiesu nolēmumu savstarpējo saskaņotību un, **otrkārt**, pasargāt izpildes valsts tiesisko kārtību, neļaujot tajā ienākt tādiem ārvalstu tiesu nolēmumiem, kuri izjauktu pašmāju juridiskās kārtības stabilitāti, ļaujot savā valstī darboties diviem tiesisko seku ziņā pretrunīgiem vai pat pretējiem tiesu nolēmumiem (piemēram, viens nolēmums piespriež maksāt līgumā noteikto pirkuma cenu, savukārt otrs nolēmums atzīst šo līgumu par spēkā neesošu). Citiem vārdiem sakot, nolēmumu nesavienojamības pārbaude uzskatāma par izpildes valsts tiesiskās sistēmas aizsargfiltru.³²¹ Regulas 21. panta 1. punktā darbojas **laika ziņā pirmā nolēmuma prioritātes princips**, saskaņā ar kuru atzīst un izpilda to nolēmumu, kas pieņemts laika ziņā pirmais.³²² Regula 805/2004 neparedz to, lai laika ziņā pirmais pieņemtais nolēmums būtu jau stājies spēkā. Svarīgs ir pieņemšanas datums.

400. Nākamais kritērijs ir šāds: abiem nolēmumiem jābūt pieņemtiem **par to pašu prasības pamatu** (angļu val. - *same cause of action*; vācu val. - *identischer Streitgegenstand*; franču val. - *la même cause*; itāļu val. - *una causa avente lo stesso*

³²⁰ Kropholler, J. Internationales Privatrecht. 5.Aufl. Tübingen : Mohr Siebeck Verlag, 2004, S. 651.

³²¹ Rudevska, B. Tiesu nolēmumu un tiesvedību nesavienojamība Civilprocesa likuma 637.panta izpratnē (I). *Likums un Tiesības*. 2006, 8.sēj., Nr. 6 (82), 165. lpp.

³²² Rudevska, B. Tiesu nolēmumu un tiesvedību nesavienojamība Civilprocesa likuma 637.panta izpratnē (I). *Likums un Tiesības*. 2006, 8.sēj., Nr. 6 (82), 164. lpp.

oggetto; lietuviešu val. - *ta pačia veiksmo priežastimi*; poļu val. - *tego samego przedmiotu sporu*; zviedru val. - *samma sak*) un **starp tām pašām pusēm**. Latviešu un franču valodas tekstos ir norāde tikai uz prasības pamatu, bet ne priekšmetu, taču franču juridiskajā literatūrā tiek norādīts uz interpretāciju, saskaņā ar kuru 21. panta 1. punkta a) apakšpunkts interpretējams plašāk, t.i., tajā ietverot arī prasības priekšmetu (franču val. *l'identité d'objet*).³²³ Jēdzieni „starp tām pašām pusēm“ un „tas pats prasības priekšmets un pamats“ ir tulkojami tāpat, kā Briseles I Regulas 34. panta 3. un 4. punktā, t.i., šeit izmantojama jēdzienu autonomā interpretācija, kuru sniegusi EST savā līdzšinējā judikatūrā.³²⁴

401. Nesavienojamie nolēmumi **no ģeogrāfiskā aspekta** var būt pieņemti:

401.1. **Izpildes dalībvalstī un kādā citā ES dalībvalstī** (ieskaitot Dāniju), piemēram, Latvijas un Īrijas tiesu nolēmumi. Ja Latvijas tiesā tiek iesniegts parādnieka pieteikums par Īrijas tiesas sprieduma (kas apstiprināts par EIR) izpildes atteikumu, tad gadījumā, ja Latvijas tiesas agrāk pieņemts spriedums ir nesavienojams ar šo Īrijas tiesas spriedumu, Īrijas tiesas sprieduma izpilde ir atsakāma.

401.2. **Divās citās ES dalībvalstīs** (piemēram, Īrijas un Vācijas tiesu nolēmumi). Ja Latvijas tiesā tiek iesniegts parādnieka pieteikums par Īrijas tiesas sprieduma (kas apstiprināts par EIR) izpildes atteikumu, tad gadījumā, ja Vācijas tiesas agrāk pieņemts spriedums (vienalga, vai apstiprināts par EIR, vai arī atbilst nosacījumiem, lai to Latvijā atzītu saskaņā ar kādu no ES regulām) ir nesavienojams ar šo Īrijas tiesas spriedumu, Īrijas tiesas sprieduma izpilde Latvijā ir atsakāma.

401.3. **Kādā citā ES dalībvalstī un trešajā valstī** (piemēram, Īrijas un Ukrainas tiesu nolēmumi). Ja Latvijas tiesā tiek iesniegts parādnieka pieteikums par Īrijas tiesas sprieduma (kas apstiprināts par EIR) izpildes atteikumu, tad gadījumā, ja Ukrainas tiesas agrāk pieņemts spriedums (kas atbilst nosacījumiem, lai to

³²³ Péroz, H. Le règlement CE n° 805/2004 du 21 avril 2004 portant création d'un titre exécutoire européen pour les créances incontestées. Journal du droit international. 2005, n° 3 (juillet-août-septembre), p. 671.

³²⁴ Skat. Eiropas Savienības (bij. Kopienu) tiesas 1998. gada 19. maija spriedumu lietā: C-351/96 *Drouot Assurances*, ECR [1998], p. I-03075, para. 19.

Latvijā atzītu) ir nesavienojams ar šo Īrijas tiesas spriedumu, Īrijas tiesas sprieduma izpilde Latvijā ir atsakāma.

402. Nolēmumu nesavienojamības prasībai Regulas 805/2004 21. panta 1. punkta c) apakšpunkts pievieno vēl vienu priekšnoteikumu, proti, **nesavienojamība nav un nevarēja būt minēta lietas izskatīšanā** sprieduma (kas apstiprināts par EIR) **izcelsmes dalībvalstī**. Tas vēlreiz liek secināt, ka Regulas 805/2004 kopējā sistēma liek parādniekam būt aktīvam tieši sprieduma izcelsmes dalībvalstī un neatlikt savu aizstāvības taktiku uz vēlāku laiku izpildes dalībvalstī. Tādēļ 21. panta 1. punkta c) apakšpunkts norāda uz nolēmuma nesavienojamības pamatu kā galējo izņēmumu, lai izpilde varētu tikt atteikta. Vācu juridiskajā literatūrā tiek norādīts uz c) apakšpunkta slikto juridisko tehniku, jo, to tulkojot gramatiski, var rasties sarežģījumi. Piemēram, ja parādnieks uz nolēmumu nesavienojamību ir norādījis izcelsmes dalībvalstī, taču bezcerīgi,³²⁵ vai arī izcelsmes dalībvalsts šo jautājumu lietas izskatīšanā ir pilnīgi ignorējusi, tad šāda situācija netiks subsumēta c) apakšpunkta normai. Turklāt, c) apakšpunkta norma tomēr ietver arī parādnieka vainas klātbūtni.³²⁶

403. Piemērojot Regulas 805/2004 21. panta 1. punktu, parādnieka pieteikuma priekšmets ir lūgums atteikt Latvijā citas dalībvalsts tiesas sprieduma (kas apstiprināts par EIR) izpildi. Līdz ar to pieteikumam noteikti ir pievienojams ne tikai EIR, bet arī par EIR apstiprinātais ārvalsts tiesas spriedums (skat. CPL 644.⁴ p. 2. d. 1. punktu) un *a priori* nesavienojamais spriedums, jo tieši tos abus Latvijas tiesai būs jāvērtē, lemjot par nolēmumu nesavienojamību kā izpildes atteikuma pamatu.

404. Lemjot jautājumu par ārvalsts sprieduma, kas apstiprināts par EIR, izpildes atteikumu Latvijā, tiesa nedrīkst pārskatīt pēc būtības ne ārvalsts tiesas spriedumu (izlīgumu vai publisko aktu),³²⁷ nedz arī EIR (starptautiskajā civilprocesā to mēdz dēvēt

³²⁵ Rauscher, T. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen. München : Sellier, 2004, S.69; Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 21 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 174; Wagner, R. Die neue EG-Verordnung zum Europäischen Vollstreckungstitel. *IPRax*. 2005, Heft 3, Mai/Juni, S. 198.

³²⁶ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 21 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 174; Péroz, H. Le règlement CE n° 805/2004 du 21 avril 2004 portant création d'un titre exécutoire européen pour les créances incontestées. *Journal du droit international*. 2005, n° 3 (juillet-août-septembre), p. 672.

³²⁷ Tikai Regulas 805/2004 21. panta 1. punkts nav piemērojams izlīgumiem un publiskiem aktiem. 21. panta 2. punkts paliek piemērojams (skat. Regulas 24. p. 3.punktu un 25. p. 3. punktu).

arī par *révision au fond*³²⁸ aizliegumu). Šeit uzreiz jānorāda uz neprecizitāti Regulas 805/2004 latviešu valodas tekstā, proti, 21. panta 2. punktā tiek lietota vārdkopa „nedrīkst pārsūdzēt pēc būtības“. Taču šeit būtu jābūt vārdkopai „nedrīkst pārskatīt pēc būtības“. **Atbildīgajām Latvijas institūcijām šī kļūda Regulas latviešu valodas tekstā būtu jānovērš.**

2.10. Regulas 805/2004 attiecības ar citiem normatīvajiem tiesību aktiem

405. Briseles I Regula. Briseles I Regulas un Regulas 805/2004 mijiedarbība ir jāskata vairākos aspektos. **Pirmkārt**, ir vērtējamas savstarpējās tehniskās attiecības starp regulām; **otrkārt** - to savstarpējā saturiskā iedarbība.

406. Tehniskā mijiedarbība. Regulas 805/2004 27. pants nosaka, ka Regula neietekmē iespēju panākt sprieduma, izlīguma un publiska akta, kuru pamatā ir neapstrīdēts prasījums, atzīšanu un izpildi saskaņā ar Briseles I Regulu. Līdzīga norma ir arī pašā Briseles I Regulā. Proti, tās 67. pants nosaka, ka Regula nekavē piemērot noteikumus, kas reglamentē jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildīšanu specifiskās lietās, kuri ietverti Kopienas aktos vai valsts tiesību aktos, kuri saskaņoti ar šādiem aktiem. Tātad pusēm nav liegts izmantot Briseles I Regulas atzīšanas un izpildes mehānismu neatkarīgi no Regulas 805/2004, īpaši tad, ja lieta nav Regulas 805/2004 tvērumā vai neatbilst kādiem no izvirzītajiem kritērijiem („neapstrīdams prasījums”, „minimālie procesuālie standarti”).³²⁹

407. Saturiskā mijiedarbība. Kā jau minēts šajā Pētījumā, ir virkne jēdzienu („fiziskas un juridiskas personas domicils”, „patērētājs”, „jurisdikcija” u.c.), kas interpretējami tāpat kā Briseles I Regulā. Īpaši svarīgi, ka materiāltiesiskā tvēruma ziņā visas Pētījumā apskatāmās regulas ir jātulko saskaņā ar Briseles I Regulu, piešķirot jēdzienam „civillietas un komerclietas” vienotu autonomu interpretāciju.

³²⁸ Latīn. – pārskatīšana pēc būtības.

³²⁹ Regulas 805/2004 preambulas 20. apsvērumš: Kreditors var izvēlēties, vai neapstrīdētu prasījumu gadījumā pieprasīt spriedumu apstiprināt par Eiropas izpildes rīkojumu; tāpat tas var izmantot sprieduma atzīšanas un izpildes sistēmu, ko paredz Regula (EK) Nr. 44/2001 (Briseles I Regula) vai citi Kopienas tiesību akti.

408. Tomēr Regulas 805/2004 kontekstā tiek sašaurināta jurisdikcija attiecībā uz patērētājiem. Proti, ja Briseles I Regula ļauj patērētājam ierosināt tiesvedību pret citu līgumslēdzējpusi vai nu dalībvalstī, kur ir šīs otras puses domicils, vai arī dalībvalstī, kur ir patērētāja domicils, tad Regulas 805/2004 6. panta 1. punkta d) apakšpunkta otrais teikums nosaka tikai vienu jurisdikcijas veidu patērētāju strīdos, t.i., strīdos, kas izriet no patērētāju līgumattiecībām lieta var tikt skatīta tikai tās dalībvalsts tiesā, kurā ir patērētāja domicils. Ja šī prasība nav ievērota un, piemēram, spriedums taisīts valstī, kurā ir otras puses, nevis patērētāja domicils, tad par šādu spriedumu nevarēs izdod EIR, bet to varēs atzīt un izpildīt saskaņā ar Briseles I Regulu.

409. Regulā 805/2004 ir arī vairākas tiešas atsauces uz Regulu 44/2001 (Briseles I Regulu), kad paralēli ir jāvadās pēc Briseles I Regulas. **Pirmkārt**, saskaņā ar Regulas 805/2004 6. panta 1. punkta b) un d) apakšpunktu tiesai, apstiprinot spriedumu par EIR, ir *inter alia* jāvērtē, vai spriedums nekolidē ar jurisdikcijas noteikumiem, kas paredzēti Briseles I Regulas II nodaļas 3. un 6. iedaļā un spriedums ir pasludināts dalībvalstī, kur atrodas parādnieka domicils Briseles I Regulas 59. panta izpratnē.

410. Trešās valstis. Regulas 805/2004 22. pants nosaka, ka šī Regula neietekmē nolīgumus, ar kuriem dalībvalstis pirms Regulas (EK) Nr. 44/2001 (Briseles I Regulas) stāšanās spēkā saskaņā ar Briseles konvencijas 59. pantu apņēmas neatzīt spriedumus, kas pieņemti minētās konvencijas citās līgumslēdzējās valstīs pret atbildētājiem, kuru domicils vai pastāvīgā dzīvesvieta atrodas trešajā valstī, ja minētās konvencijas 4. pantā noteiktajos gadījumos spriedumu var pamatot tikai ar piekritību, kas norādīta minētās konvencijas 3. panta otrajā daļā. Briseles konvencijas 59. pants sasaistē ar konvencijas 3. un 4. pantu regulē gan jurisdikcijas jautājumus attiecībā uz atbildētājiem, kuriem nav domicila konvencijas dalībvalstī, un šādu spriedumu atzīšanu un izpildi, kā arī nacionālo tiesību nepiemērošanu šādos gadījumos. Jāievēro, ka Latvija nav bijusi Briseles konvencijas dalībvalsts.

3. Regula 861/2007

3.1. Ievads

411. 2002. gadā Eiropas Komisija pieņēma Zaļo grāmatu par Eiropas maksājumu piedziņas procedūru un par pasākumiem neliela apjoma prasību izskatīšanas procesa vienkāršošanai un paātrināšanai,³³⁰ izpētot un izvērtējot tanī laikā topošās regulas saturu. 2005. gadā tika pieņemti priekšlikumi Regulai,³³¹ bet 2007. gadā tika pieņemta pati Regula 861/2007.

412. Saskaņā ar Regulas 861/2007 1. pantu izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, kas paredzēta, lai pārrobežu lietās vienkāršotu un paātrinātu maza apmēra prasību tiesvedību, kā arī mazinātu izmaksas. Maza apmēra prasība šajā Regulā ir prasība līdz EUR 2000.

413. Būtībā šī Regula ievieš ļoti līdzīgu un vienkāršotu mehānismu, kāds ir paredzēts nacionālajās tiesībās maza apmēra prasībām. Regulā ietvertā procedūra ir pieejama, ja tiek konstatēts, ka pastāv pārrobežu lieta. Jāatzīmē, ka Regulā noteiktā procedūra ir nevis obligāta, bet gan alternatīva dalībvalstu nacionālajām maza apmēra procedūrām (skat. Regulas 861/2007 preambulas 8. apsvērumu un 1. p.). Tas nozīmē, ka prasītājs var izvēlēties, vai pārrobežu lietā pielietot nacionālo, vai Eiropas procedūru maza apmēra prasībām. Regulas mērķis ir samazināt izmaksas un padarīt vienkāršāku šādu procesu, tomēr Regula uzliek arī Latvijas tiesām neierastus pienākumus, piemēram, tiesām jāsniedz pusēm praktiska informācija par procesuālajiem jautājumiem, tostarp, par veidlapu aizpildīšanu. Tāpat tiesas tiek aicinātas izmantot pēc iespējas vienkāršākus un lētākus procesuālos līdzekļus, lai izskatītu šādas lietas. Maza apmēra prasību lietas skata pārsvarā rakstveida procesā, kā arī īpašos gadījumos – mutiskā procesā, izmantojot video konferenču sniegtās iespējas (skat. Regulas 5. p. 1.punktu un 8. p.).

414. Turpmākajos punktos ir sīkāk analizēts katrs Regulas pants un tā piemērošana.

415. Regulas veidlapas ir atrodamas šeit:
http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_filling_lv.htm.

³³⁰ Green Paper On a European Order for payment procedure and on measures to simplify and speed up small claims litigation [2002] COM 746, p. 58-59.

³³¹ Eiropas Kopienu Komisijas Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām COM (2005) 87.

3.2. Maza apmēra prasības jēdziens

416. Regulas 861/2007 2. panta 1. punktā ir noteikts, ka prasības neto summa nevar pārsniegt **EUR 2000 (LVL 2845,74)** uz A veidlapas iesniegšanas brīdi tiesā. Šajā summā neieskaita procentus, izdevumus un izmaksātās summas. Tātad pilnīgi iespējams, ka sprieduma rezolutīvajā daļā būs norādīta lielāka summa.

417. Latvijā šī summa būtu jāaprēķina pēc tās dienas, kurā prasība tiek iesniegta tiesā, oficiālā kursa, lai gan Regula nenosaka, kā aprēķināt valūtas kursu. Līdz ar to šeit jāvadās pēc tiesas valsts nacionālajiem tiesību aktiem.

418. Regulas projektā tika daudz diskutēts, kādai ir jābūt summai un vai vispār tā būtu jānorāda.³³² Dažas no dalībvalstīm un Eiropas Ekonomiskā un Sociālā Komiteja uzskatīja, ka EUR 2000 ir pārāk maza summa, turpretim jaunākās dalībvalstis izteica viedokli, ka šāda summa ir pārāk augsta.³³³ Diskusija izraisījās arī tādēļ, ka dalībvalstīs nacionālās maza prasības summas ir dažādas, sākot no EUR 600 līdz pat EUR 30000. Tomēr EUR 2000 bija kompromiss un tika uzskatīta par tādu summu, kas varētu piesaistīt pietiekoši daudz lietu saskaņā ar šo Regulu. Iespējams, ka nākotnē šis summas limits tiks pārskatīts un Regulas tvērumā varētu būt jau prasījumi, kas sasniedz EUR 5000.³³⁴

419. Tātad Regulas tvērumā būs naudā novērtējama prasība, kuras summa nepārsniedz EUR 2000. Prasības summa ir izvērtējama arī kopsakarā ar citiem Regulas tvēruma kritērijiem. Piemēram, vienā no Latvijā izskatītajām tieslietām prasītāja lūdza piedzīt uzturlīdzekļus no atbildētāja, kas atradās citā ES dalībvalstī.³³⁵ Pamatojoties uz šo Regulu, ar tiesas spriedumu no atbildētāja tika piedzīti uzturlīdzekļi LVL 60 apmērā ik mēnesi līdz bērna pilngadībai. **Pirmkārt**, saskaņā ar Regulas 2. panta 2. punkta b) apakšpunktu uzturlīdzekļu lietas nav šīs Regulas tvērumā. **Otrkārt**, bērnam līdz pilngadībai sprieduma taisīšanas brīdī bija palikuši septiņi gadi, un tas nozīmē, ka kopējā

³³² Skat. Green Paper On a European Order for payment procedure and on measures to simplify and speed up small claims litigation [2002] COM 746, p. 58-59.

³³³ Opinion of the European Economic and Social Committee on the Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council establishing a European Small Claims procedure Com [2005] O.J. 2006/C 88/14, para 6.1.

³³⁴ EU Citizenship Report 2010: Dismantling the Obstacles to EU citizens' rights COM [2010] COM (2010) 603 final p.13.

³³⁵ Daugavpils tiesas 2012. gada 13. marta spriedums lietā Nr.C12292211 [nav publicēts].

prasības summas apmēru ir LVL 5040, kas vairākkārt pārsniedz Regulā noteikto prasības apmēru.

420. Regula tieši nerisina jautājumu, vai prasības summu, kas ir lielāka par EUR 2000 var sadalīt pa daļām. Pētniekuprāt, no maza apmēra prasību būtības tomēr izriet, ka prasība nebūtu dalāma daļās. Pretējā gadījumā prasību, kuras kopējā summa ir EUR 10000, prasītājs sadalīs piecos atsevišķos maza apmēra prasību pieteikumos. Ja reālā prasības summa ir lielāka par EUR 2000, tad Eiropas maza apmēra prasības process nebūs piemērojams. Savukārt, ja prasības summa ir EUR 10 000 un prasītājs ir ar mieru no atbildētāja piedzīt tikai EUR 2000, tad Eiropas maza apmēra prasības process būs piemērojams. Protams, šādā gadījumā prasītājs tiesas ceļā vairs nevarēs prasīt atlikušos EUR 8000 (pretējā gadījumā būs divas lietas, kurās ir vienas un tās pašas puses, tas pats prasības priekšmets un pamats).

421. Saskaņā ar Regulu puse var piedzīt ne tikai parādu, bet arī lūgt cenas samazinājumu, atlīdzināt preces vai pakalpojuma neatbilstības novēršanas izmaksas, atmaksāt samaksāto naudas summu u.c.

422. Piemērs

Latvijā dzīvojošs patērētājs Francijas interneta veikalā nopirka augstas kvalitātes zīmola somu par kopējo summu EUR 996. Saņemot iekāroto pirkumu, patērētājs konstatēja, ka somas rokturis ir šķībi piešūts.

Patērētājs nosūtīja pretenziju uz interneta veikala mājas lapā norādīto e-pasta adresi, tomēr atbilde netika saņemta. Patērētājs vērsās Eiropas Patērētāju Informēšanas centrā Latvijā (www.ecclatvia.lv), tomēr arī uz EPIC izsūtīto pretenziju Francijas komersants neatbildēja. Patērētājs pasūtīja ekspertīzi, kurā tika noteikts, ka somai ir ražošanas defekts.

Patērētājs nolēma izmantot Eiropas procedūru maza apmēra prasībām. Saskaņā ar Regulas 861/2007 2. pantu un Briseles I Regulas 16. panta pirmo daļu prasība tika iesniegta pēc patērētāja domicila, t.i. Latvijā. A veidlapas 7. ailē tika norādīts, ka prasītājs prasa samazināt preces cenu par EUR 100. Tika ietverts arī lūgums atmaksāt visas tiesvedības izmaksas – valsts nodevu un ekspertīzes izmaksas.

Tiesa pieņēma A veidlapu, kas atbilst Regulā noteiktajam, un kopā ar C veidlapu latviešu valodā nosūtīja to interneta veikala īpašniekam Francijā. Noteiktajā termiņā atbilde netika saņemta.

Tiesa, izskatot prasību rakstveida procesā, pirmkārt, noteica, vai Regula vispār piemērojama. Otrkārt, tiesa konstatēja, ka saskaņā ar Romas I Regulas 6. panta 1. punktu ir jāpiemēro tās valsts materiālo tiesību normas, kurā ir patērētāja pastāvīgā mītnesvieta. Šajā gadījumā – Latvijas tiesību normas. Tātad, taisot spriedumu, tiesa ņem vērā Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 28. pantu, kas neatbilstošas preces gadījumā ļauj attiecīgi samazināt preces cenu.

423. Šī piemēra ietvaros gan ir zināmas grūtības izvērtēt, kādu formulu izmantot, lai noteiktu, par cik ir samazināma preces cena. Līdz ar to jālūdz ekspertam attiecīgi konstatēt preces procentuālo neatbilstību tās noteiktajai cenai.

424. Kā jau iepriekš tika minēts, apskatāmo Regulu var piemērot ne tikai naudas prasībām, bet arī **prasībām, kas nav naudas prasības**, piemēram, par preču piegādi, kaitējuma atlīdzināšanu u.tml. A veidlapas 7.punktā paskaidrots, ka šādā gadījumā jāaizpilda 7.1. un/vai 7.2. aile, atzīmējot, par ko ir iesniegta prasība un aprēķinātā prasības summa. Paskaidrojumos pie šīs ailes ir norādīts, ka „nemonetāras prasības gadījumā tāpat ir jāatzīmē, vai ir sekundārā prasība par kompensāciju gadījumā, ja nebūs iespējams apmierināt sākotnējo prasību.” Šis teikums nav pietiekami skaidri formulēts, un parastam patērētājam varētu rasties zināmas grūtības saprast tā nozīmi.

425. Regula nenosaka, kā prasītājam vai tiesai būtu jānovērtē nemantiska rakstura prasības; tādēļ atbilde ir jāmeklē dalībvalstu nacionālajās tiesībās, kas, savukārt, ir vērtējams negatīvi, jo Regula tika veidota kā alternatīva nacionālajiem maza apmēra prasību procesiem. Ja tiesai rodas grūtības šī termina interpretācijā, noteikti ir jāizmanto iespēja uzdot prejudiciālo jautājumu Eiropas Savienības tiesai.

426. Piemērs

Latvijas SIA e-pastā pasūtīja Itālijas piegādātājam vienu profesionālu komerciālās veļas mazgājamo mašīnu par kopējo cenu EUR 1896. Itālijas pārdevējs akceptēja Latvijas SIA oferti un piekrita piegādāt preci piecu nedēļu laikā. Prece netika piegādāta noteiktajā termiņā. Pārdevējs solīja pircējam piegādāt preci tuvākajā laikā, tomēr pircējs to tā arī nesaņēma.

Latvijas SIA nolēma izmantot Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, tomēr, tā kā līgums noslēgts, apmainoties ar e-pastiem un tajos minēta tikai prece, tās cena un piegādes datums, lietas sarežģītības dēļ SIA nolēma vērsties pēc palīdzības pie zvērināta advokāta.

Scenārijs 1

Izvērtējot lietas materiālus, zvērināts advokāts konstatēja, ka prece bija jāpiegādā Latvijā, tādējādi saskaņā ar Briseles I Regulas 5. panta pirmās daļas b) punktu jurisdikcija ir tajā dalībvalstī, kur saskaņā ar līgumu preces piegādāja vai tās būtu bijis jāpiegādā.

Iesniedzot prasību Latvijas tiesā A veidlapas formā, sākotnēji 7.2. punktā prasītājs norādīja, ka viņam ir nemantiska rakstura prasība – preces piegāde. Papildus viņš norādīja, ka, ja prece netiek piegādāta, prasītājam ir radušies zaudējumi EUR 500. Tāpat tika lūgts atlīdzināt izdevumus par advokāta pakalpojumiem, valsts nodevu, kā arī piedzīt procentus.

Procesa laikā tiesa konstatēja, ka puses nav vienojušās par piemērojamām tiesībām

strīdam pēc būtības. Saskaņā ar Romas I Regulas 4. panta pirmās daļas a) punktu preču piegādes līgumu reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā pakalpojumu sniedzējam ir pastāvīgā mītnesvieta, – šajā lietā – Itālijas tiesību akti. Tomēr tiesa arī konstatēja, ka gan Itālija, gan Latvija ir ANO Konvencijas par starptautiskajiem preču pirkuma līgumiem dalībvalstis un saskaņā ar tās 1.panta pirmās daļas a) punktu šajā gadījumā ir piemērojama Konvencija.

Tiesa piemēroja konvencijas 46. pantu saskaņā ar kuru pircējs var pieprasīt pārdevējam saistību izpildi.

Tiesa konstatēja, ka, nepiegādājot precī, ir pārkāpts Konvencijas 31. un 33. pants, tādējādi būtu piedzenami arī procenti. Tomēr Konvencijas 78. pants nenosaka procentu likmi, ko varētu noteikt saskaņā ar piemērojamām nacionālajām tiesībām. Lai noskaidrotu tikai procentu likmi saskaņā ar Itālijas tiesībām, tiesai šādā vienkāršā procesā tiktu uzlikts papildu slogs. Tādējādi tiesa, ņemot vērā Konvencijas 7. panta pirmo daļu, kas nosaka, ka jāievēro konvencijas starptautiskais raksturs un vienota piemērošana,³³⁶ izvēlējās piemērot procentu likmi, kas noteikta UNIDROIT Komerclīgumu principu 7.4.9. pantā.³³⁷

Tomēr šādu tiesiskās aizsardzības līdzekli – preču piegādi - prasītājs (pircējs) izvēlēsies tikai tad, ja preces ir unikālas un viņam patiešām nepieciešamas. Ja preču piegāde nav iespējama, prasītājs norāda savus zaudējumus. Parasti zaudējumi būtu pierādāmi ar pierādījumiem, kas gan šajā procesā ir tikai jāapraksta. Tas, savukārt, varētu izsaukt atbildētāja iebildumus, bet tiesai – nepieciešamību pēc papildu dokumentiem.

Ja prasītājs jau ir samaksājis visu summu par precēm, tad pirms prasības iesniegšanas viņam ir jāpaziņo atbildētājam par atkāpšanos no līguma, jo restitūcija Konvencijas 81. panta otrā daļas izpratnē var notikt tikai tad, kad ir laužts līgums.

Scenārijs 2

Izvērtējot lietas materiālus, zvērināts advokāts konstatēja, ka pircējam prece bija jāsaņem Itālijā, tādējādi saskaņā gan ar Briseles I Regulas 2. pantu (pēc atbildētāja domicila), gan 5. panta pirmās daļas b) punktu prasība pret Itālijas komersantu ir iesniedzama Itālijas tiesā. Lai izvairītos no pārmērīgām izmaksām, zvērināts advokāts ieteica izmantot Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru, nevis Eiropas procedūru maza apmēra prasībām.

427. Regulas 861/2007 5. panta 5. punkts nosaka: ja atbildētājs atbildē apgalvo, ka prasības, kas nav naudas prasība, summa ir lielāka par 2. panta 1. punktā noteikto robežvērtību, tiesa 30 dienu laikā pēc atbildes nosūtīšanas prasītājam pieņem lēmumu,

³³⁶ Skat. Schlechtriem & Schwenger, Commentary on The UN Convention on the International Sale of Goods (CISG) (3rd edition, ed. Schwenger I.), Oxford University Press, 2010, p. 1057-1060.

³³⁷ 7.4.9. punkta otrā daļa „procentu likme ir maksājuma valūtai dominējošā vidējā banku īstermiņa kredītu likme sākotnējiem aizņēmējiem maksājuma izdarīšanas vietā, vai, ja tādas likmes šajā vietā nav, tad tā pati likme valstī, kuras valūtas vienībās izteikts parāds. Ja tāda likmes nav nevienā no iepriekš minētajām vietām, piemērojama tās valsts tiesību aktu, kuras valūtas vienībās izteikts parāds, noteiktā procentu likme. (UNIDROIT Starptautiskie Komerclīguma principi, pieejami: www.unidroit.org) Tā kā darījums notiek Eiropas Savienībā, var tikt izmantotas Eiropas Centrālās bankas noteiktās aizņēmuma likmes.

vai šī Regula attiecas uz minēto prasību. C atbildes veidlapā šādas atsevišķas iedaļas nav, tādējādi atbildētājam būs jāatzīmē pie 1. punkta veidlapas daļā, norādot, ka prasība neattiecas uz Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, paskaidrojot, ka nemantiskās prasības apjoms pārsniedz EUR 2000. Tiesai it kā ir zināma rīcības brīvība, izlemjot šo jautājumu, tomēr praksē varētu būt samērā grūti konstatēt, vai šāda prasība pārsniedz noteikto robežvērtību, vai nē. Turklāt šādu tiesas lēmumu nevar pārsūdzēt.

428. Arī Latvijas tiesai ir nācies saskarties ar prasību, kas nav tikai naudā novērtējama. Prasītāja ir pasūtījusi no ārvalstīs reģistrētas sabiedrības kataloga vasaras kurpes, kurām pēc ne sevišķi intensīvas valkāšanas parādījies defekts. Prasītāja, iesniedzot A veidlapu par Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, 7. ailē ir norādījusi prasību naudā, bet 8. ailē – prasības paskaidrojumos - papildus pieteikusi lūgumu apmainīt kurpes pret tādām pašām vai ekvivalentām, bet, ja tas nav iespējams, - atcelt līgumu.³³⁸ Tiesa lūdza prasītāju precizēt prasību, atsevišķā lēmumā norādot, ka

saskaņā ar Civilprocesa likuma 128. panta otrās daļas 7. punktu prasības pieteikumā norādāmi prasītāja prasījumi. Prasītājas izteiktajiem prasījumiem jāsakā ar prasības priekšmetu. Prasījumiem jābūt konkrētiem, izpildāmiem, tiem jārada tiesiskās sekas.

429. Tādējādi tiesa lūdza prasītāju precizēt prasības lūgumu daļu, izsakot prasījumus konkrēti, t.i., lai tas vai tie būtu izpildāmi un radītu tiesiskas sekas. Ir saprotams tiesas lūgums, jo A veidlapa nav noformēta precīzi, tomēr šajā gadījumā bija jāievēro vairāki nosacījumi.

430. Pretēji Regulā noteiktajam tiesa nav izmantojusi II pielikumā esošo B veidlapu „Tiesas pieprasījums papildināt un/vai labot prasības, pieteikuma veidlapu”. Veidlapas ir īpaši veidotas, lai atvieglotu tiesas darbu, kā arī lai puses, kurām netiek sniegta profesionāla juridiskā palīdzība, tās saprastu vienkāršotās formas un valodas dēļ. Šeit arī jāizpilda Regulas 11. pantā noteiktais nosacījums par to, ka ir jānodrošina pusēm praktiska palīdzība veidlapas aizpildīšanā. Ir svarīgi atcerēties, ka Regula ir radīta kā autonoma un vienkārša sistēma, tādējādi nevajadzētu to salīdzināt ar nacionālo prasības tiesvedību, kā tas ir izdarīts minētajā lēmumā.

³³⁸ Jelgavas tiesas 2012. gada 27. janvāra spriedums lietā Nr. C15285811 [nav publicēts].

431. Šajā lietā prasītāja informācijā par prasību ir norādījusi gan lūgumu par preces apmaiņu, gan par līguma izbeigšanu. **Pirmkārt**, A veidlapas 8. ailē „Informācija par prasību” nav paredzēts norādīt lūgumus par prasību. **Otrkārt**, līguma laušana nevar tikt novērtēta kā materiāla prasība šīs Regulas izpratnē, jo ir konstatējoša, nevis piešķiroša prasība. Tādējādi tiesai, saņemot līdzīgi kļūdaini aizpildītas veidlapas, B veidlapā atsevišķi paredzētajā iedaļā bija jānorāda vienkāršā un saprotamā valodā, ka informācijā par prasību ir jāiekļauj tikai problēmas apraksts un jāprecizē 7. iedaļas 7.2. punkts, kurā jānorāda preču apmaiņa. Ja tā nebūs iespējama, kā bija arī šajā gadījumā, tiks piedzīta summa, kas norādīta veidlapas 7.2.2. iedaļā – „aprēķinātā prasības summa”.

432. Kā minēts Regulas preambulas 10. apsvērumā, lai atvieglotu prasības summas aprēķināšanu, prasības summā netiek ieskaitīti **procenti, izdevumi un citas izmaksas**. Tātad pamatparāds var būt līdz EUR 2000, bet papildus varēs lūgt piedzīt pārējos izdevumus.

433. Eiropas procedūra maza apmēra prasībām paredz, ka bez pamatparāda summas, var piedzīt arī gan likumiskos, gan līgumiskos procentus (angļu val.- *interest*; vācu val. - *Zinsen*; franču val. - *intérêts*).

434. Ja puses par procentiem ir vienojušās līgumā, tad to likme un sākuma aprēķināšanas datums jānorāda A veidlapas 7.4.1. punktā. Ja puses ir vienojušās par tādu **līgumisko procentu** likmi vai aprēķināšanas kārtību, kas nav izsakāma vienkāršos procentos (daļskaitlī), tad atzīmē minētās veidlapas punkta sadaļu „cita likme”. Piemēram, tas būs gadījumos, kad persona apņēmusies maksāt saliktus procentus, dažāda apmēra maksājumus neregulāros periodos, vai ja likme paredzēta jaukti – gan noteiktā summā, gan procentos.

435. Tomēr, ja puse nav pievienojusi līgumu un atbildētājs neiebilst, tad tiesai būs jāuzticas prasītāja norādītai likmei. Turklāt, kā redzams no prasības pieteikuma A veidlapas, ir jānorāda tikai procentu likme un datums, no kura jāsāk skaitīt šī likme. Tas nozīmē, ka tiesnesim pašam būs jāveic procentu aprēķins. Pat tad, ja prasītājs vēlētos atvieglot tiesas darbu, tad, Atlasā elektroniski aizpildot šo veidlapu, nav iespējams norādīt kopējo aprēķināmo procentu summu. Turklāt prasītājam tā tik un tā ir jāaprēķina, lai noteiktu maksājamo valsts nodevu, tāpēc būtu nākotnē apsverama iespēja ietvert

sadaļu Regulas veidlapā, kurā prasītājs norāda gan procentu aprēķināšanas formulu, gan summu.

436. Ar veidlapas 7.4.2. punktā minēto obligāto likmi ir jāsaprot **likumiskie procenti**. Tomēr šeit prasītājam nav jānorāda likmes apmērs vai aprēķins, bet gan tikai datums, no kura jāaprēķina procenti. Tas nozīmē, ka tiesai, pirmkārt, ir jānosaka piemērojamās materiālās tiesību normas, saskaņā ar kurām vajadzēs noteikt likumisko procenta likmi. Otrkārt, saskaņā ar šo likmi tiesa arī aprēķina prasītājam pienākošos procentus. Šis atkal ir gadījums, kad tiesai papildus tiek uzlikts tāds pienākums, ko varētu izpildīt prasības iesniedzējs.

437. Tiesai pēc savas iniciatīvas, bez prasītāja lūguma, nav jāatzīst tiesības uz laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos procentus no tiesas piedzītās, bet nesaņemtās summas.

438. Regula konkrēti norāda, ka **izdevumi** ir - advokāta honorārs, dokumentu izdošanas un tulkošanas izmaksas (preambulas 29. apsvērums), bet tiesvedības izmaksas nosaka saskaņā ar nacionālajām tiesībām. Piemēram, iesniedzot A veidlapu – prasības pieteikumu valsts nodeva būs maksājama saskaņā ar CPL 34.pantu. Tātad, ja prasības summa ir līdz LVL 1500 (EUR 2136,75) un līdz Regulā noteiktajiem griestiem, t.i., EUR 2000 (LVL 2845,74), tad valsts nodeva ir 15 % no prasības summas, bet ne mazāk par LVL 50.³³⁹ Ja prasība nav naudā, tad tā tik un tā ir jānovērtē naudā, attiecīgi no prasības summas aprēķinot nodevu. Nodeva ir aprēķināma no piedzenamās summas saskaņā ar CPL 35. panta pirmo daļu. Papildus par izdevumu noteikšanu un aprēķināšanu skatīt atsevišķu šīs darba apakšnodaļu.

439. Jāpiebilst, ka Regulā nav paredzēts papildus vēl piedzīt **līgumsodu** vai citas iespējamās soda naudas. Pretēji Regulai 1896/2006, kuras A veidlapas – pieteikuma Eiropas maksājuma rīkojumam 8. punktā ir iespēja prasītājam norādīt līgumsodu, Regulā 805/2004 šādas sadaļas nav. Tā kā procentus³⁴⁰ pēc savas tiesiskās dabas nevar

³³⁹ Par prasības pieteikumiem, kas novērtējami naudas summā un kas saņemti tiesā līdz 2012. gada 31. decembrim, maksājama valsts nodeva līdz 1000 latiem - 15 procenti no prasības summas, bet ne mazāk par 50 latiem. Skat.: 15.11.2012. likumu "Grozījumi Civilprocesa likumā" ("LV", 90 (4792), 04.12.2012.), kas stājas spēkā 01.01.2013.

³⁴⁰ Civillikuma 1753. pants nosaka, ka ar procentiem jāsaprot tā atlīdzība, kas dodama par kādas naudas summas vai citu atvietojamu lietu lietošanas atvēlējumu vai kavējumu.

pielīdzināt līgumsodam,³⁴¹ autori neatbalsta praksi, ka Regulas 805/2004 veidlapā 7.4.1. punktā procentu vietā tiek norādīts līgumsods. Ne Regulas preambulas apsvērumi, ne pats Regulas teksts nepiedāvā pusēm pieprasīt līgumsodu, tāpēc Regula nav tulkojama paplašināti. Ja puse tomēr vēlas piedzīt līgumsodu, to var darīt iesniedzot atsevišķu prasību, izmantojot šo pašu Regulu, bet norādot līgumsoda summu kā pamatprasību.

3.3. Materiālā piemērošanas joma

440. Regulas mērķis ir vienkāršot un paātrināt pārrobežu tiesāšanos tieši maza apmēra prasību lietās, samazinot šādus tiesāšanās izdevumus. Tādēļ arī Regulas piemērošanas joma ir pakārtota šim mērķim. Regulas 861/2007 2. panta 1. punkts, līdzīgi kā Regula 805/2004 un Briseles I Regula nosaka, ka **tā tiek piemērota pārrobežu civillietām un komerclietām** neatkarīgi no tā, kāda tiesa tās izskata.³⁴²

441. **Tā neattiecas uz nodokļu, muitas vai administratīvām lietām, kā arī uz valstu atbildību par darbību vai bezdarbību,** īstenojot valsts varu (*acta iure imperii*).

442. Tāpat 2. punkts paredz gadījumus, kuros Regula nebūs piemērojama: **fizisku personu statusam vai tiesībspējai un rīcībspējai; īpašumtiesībām, ko rada laulības, uzturēšanas, testamentu un mantošanas tiesiskās attiecības; bankrotiem, tiesvedībām saistībā ar maksātnespējīgu uzņēmēj sabiedrību vai citu juridisku personu likvidāciju, tiesas rīkojumiem, mierizlīgumiem un līdzīgām procedūrām; sociālā nodrošinājuma lietām, šķirējtiesām.** Tā kā arī šīs normas ir līdzīgas Regulas 805/2004 2. pantā esošajām normām, tad skaidrojumu skat.: Regulas 805/2004 attiecīgajā komentārā 61. §.

443. Šeit gan jāpiebilst, ka, tā kā Regula 861/2007 obligāti neprasa tiesā iesniegt līgumus, tiesa nevarēs konstatēt, vai prasītājs un atbildētājs nav vienojušies par strīdu izšķiršanu **šķirējtiesā.** Tādējādi process var tikt izmantots ļaunticīgi, ja vien atbildētājs neiebilst procesa gaitā, izmantojot C veidlapu. Tomēr, ja šajā gadījumā atbildētājs tiesā

³⁴¹ Saskaņā ar Civillikuma 1716. pantu līgumsods ir pametums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību tajā gadījumā, ja viņa šo saistību neizpildītu vai neizpildītu pienācīgi.

³⁴² Jāpiebilst, ka Regulas angļu valodas tekstā ir norādīta ne tikai tiesa, bet arī tribunāli „the courts or tribunal”.

atzīst prasību, tad saskaņā ar arbitrāžas tiesību teoriju tiks uzskatīts, ka puses ir atkāpušās no šķīrējtiesas līguma.³⁴³

444. Vēl Regulai 861/2007 ir dažas piemērošanas īpatnības, pie kurām ir vērts sīkāk pakavēties. **Pirmkārt**, šī Regula attieksies ne tikai uz neapstrīdētiem prasījumiem. **Otrkārt**, Regulas 2. panta 2. punkta f) līdz h) apakšpunktos papildus ir noteikti vēl atsevišķi izņēmumi.

445. Šīs regulas tvērumā ir gan neapstrīdēti, gan apstrīdēti prasījumi. Turklāt šie prasījumi var būt arī nemantiski. Bet lietās par nemantiskiem prasījumiem kaitējumu ir jāvar novērtēt naudā. Šis novērtējums nedrīkst pārsniegt EUR 2000, lai prasījums būtu Regulas tvērumā. Nemantiska prasījuma gadījumā prasītājs aizpilda A veidlapas 7.2. punktu, norādot, par ko ir iesniegta prasība un kāda ir aprēķinātā prasības summa.

446. Tātad Regulas tvērumā varētu būt tādi nemantiski strīdi par cilvēku ar īpašo vajadzību diskrimināciju vai nevienlīdzīgu pieeju pakalpojumiem. Regula nedod sīkākas norādes par šādām prasībām, tādējādi tas var radīt zināmas neskaidrības piemērošanas procesā. Turklāt atsevišķās jurisdikcijās šādu kategoriju lietas ir izslēgtas no maza apmēru prasību tvēruma, jo, izskatot noteiktu kategoriju lietas, ir nepieciešams izvērtēt dažādus pierādījumus un ekspertu ziņojumus.³⁴⁴ Neskatoties uz maza apmēra prasībām, nemantiskas prasības var būt samērā sarežģītas un strīdīgas, kas, savukārt, liks tiesai apsvērt iespēju nozīmēt mutisku lietas izskatīšanu saskaņā ar Regulas 8. pantu.

447. Viens no šajā Regulā iekļautajiem **papildu izņēmumiem** ir **darba tiesības**, proti, Regula nebūs piemērojama, ja prasība izriet no darba tiesībām. Jāievēro, ka šis izņēmums ir tulkojams plašāk, nekā jēdziens „darba līgumi”, jo piemērojams ne tikai individuāliem darba līgumiem, bet arī jautājumiem, kas saistīti ar arodbiedrībām u.c. Līdz ar to šīs Regulas tvērums ir šaurāks nekā Briseles I Regulas gadījumā. Vienlaicīgi jāievēro, ka aģenta līgumi būs šīs Regulas tvērumā, jo aģenti netiks uzskatīti par darba tiesību subjektiem.

448. Kādā lietā Latvijas vispārējās tiesas tiesnesis ir pamatoti atteicies pieņemt fiziskas personas prasības pieteikumu Eiropas procedūrai maza apmēra prasībā par neizmaksātas

³⁴³ Skat. Kačevska, I. Starptautiskās komerciālās arbitrāžas tiesības. LU disertācija, 2010, 128. lpp., pieejams <https://luis.janet.lv/pls/pub/luj.fprnt?l=1&fn=F826193342/Inga%20Kacevska%202010.pdf>.

³⁴⁴ Piemēram, Ziemeļīrijā ir izslēgtas lietas par personīgo kaitējumu. House of Lords. European Small Claims Procedure: Report with Evidences [2006] 23 rd Report of Session 2005-06, para 107 et seq.

darba samaksas piedziņu no kādas pašvaldības, nosakot, ka saskaņā ar Regulas 2. panta 2. punkta f) apakšpunktu Regula darba attiecībām nav piemērojama.³⁴⁵ Papildus jāpiebilst, ka šajā lietā Regula nebūs piemērojama arī tādēļ, ka tā attiecas tikai uz pārrobežu lietām, bet šī lieta nav ar pārrobežu elementu.

449. Nākamais Regulas īpašais izņēmums ir prasības attiecībā uz **nekustamā īpašuma īri un nomu**, izņemot naudas prasījumiem. Regulas 2. panta 2. punkta g) punkts latviešu valodā ir iztulkots tikai kā īpašuma īre, tomēr šis punkts attiecas arī uz nomu. Šāds izņēmums ir iekļauts tādēļ, ka nekustamo īpašuma lietu tiesībām ir izņēmuma jurisdikcija, kas attiecīgi tiek paplašināta arī uz nomas un īres tiesībām. Proti, parasti strīdi par nekustamā īpašuma lietu tiesībām un nomas vai īres tiesībām būs tās dalībvalsts tiesas jurisdikcijā, kuras teritorijā atrodas nekustamais īpašums.³⁴⁶ Tas tādēļ, ka nacionālajos normatīvajos tiesību aktos, kas regulē īres jautājumus, var būt iekļautas vairākas imperatīvas normas, lai aizsargātu īrnieku.³⁴⁷

450. Šeit ar nekustamā īpašuma īri (*tenancies* – angļu val) būtu jāsaprot jebkādu dzīvojamo telpu, vasarnīcas īre, vai arī zemes vai nedzīvojamo telpu noma. Prasījumus par šo nekustamo īpašumu līgumu spēkā esamību vai interpretāciju nevarēs iesniegt saskaņā ar šo Regulu. Tomēr visi prasījumi, kas saistīti ar līguma nepildīšanu, nesamaksātiem rēķiniem vai ar zaudējumiem un ir novērtējami naudā, varēs tikt apmierināti, izmantojot Regulas tiesisko mehānismu. Piemēram, ja viens no atpūtas villas izīrētājiem traucē otra mieru (trokšņo, pārtērē elektrību vairāk, nekā norunāts vai kā citādi sagādā neērtības), pēdējais var to iesūdzēt tiesā, piedzenot zaudējumus par zaudētajām brīvdienām un par papildus radušāmiem izmaksām,³⁴⁸ izmantojot šo Regulu, ja vien konstatē, ka prasības summa nepārsniedz EUR 2000 un tā ir pārrobežu lieta.

451. Nākamais **privātās dzīves neaizskaramības un ar to saistītu tiesību pārkāpumiem, arī goda un cieņas aizskaršanas**, izņēmums tika pievienots Regulas projekta izskatīšanas laikā, norādot, ka līdzīgi kā citi Regulas 2. panta 2. punkta f) -g)

³⁴⁵ Jēkabpils rajona tiesas 2012. gada 6. februāra lēmums lietā Nr. 3-10/004 [nav publicēts].

³⁴⁶ Skat. Briseles I Regulas 22. pantu. Tomēr šajā Briseles I regulas pantā ir paredzēts izņēmums - lietas par nekustamā īpašuma īri, kas noslēgta pagaidu privātai izmantošanai ne ilgāk kā sešus mēnešus pēc kārtas, ir piekritis ar tās dalībvalsts tiesai, kurā ir atbildētāja domicils, ar noteikumu, ka īrnieks ir fiziska persona un īpašnieka un īrnieka domicils ir vienā un tajā pašā dalībvalstī.

³⁴⁷ Skat. Par dzīvojamo telpu īri: Latvijas Republikas likums, *Latvijas Vēstnesis* 29.04.1993, Nr.19.

³⁴⁸ Skat. EKT 1985. gada 15. janvāra spriedums lietā: Nr. 241/83 *Erich Rösler v Horst Rottwinkel* ECR 1985, p. 00099.

punktos norādītās lietas katrā dalībvalstī tiek skatīti atšķirīgi un, iespējams, pat speciāli veidotās tiesās.³⁴⁹ Tātad arī šādas lietas neietilps Regulas tvērumā.

452. Tādējādi var uzskatīt, ka savā ziņā šī Regula sašaurina jēdzienus „civiltiesisks” un „komercietisks”, tomēr tā ir īpaši izstrādāta **patērētāju** vajadzībām. Turklāt šī Regula nesatur normu par patērētāju strīdu ekskluzīvo jurisdikciju, kā tas ir Regulas 805/2004 6. panta pirmās daļas d punktā vai Regulas 1896/2006 6. panta otrā daļā. Iespējams, ka tas ir tāpēc, ka Regula 861/2007 piemērojas ne tikai neapstrīdētiem prasījumiem. Tomēr vienkāršam patērētājam varētu sagādāt zināmas grūtības, piemēram, aizpildīt I pielikuma 4. jautājumu par jurisdikciju, kā arī, tā kā spriedums šādā lietā būs izpildāms visā ES, patērētājam principā nebūs nekādas aizsardzības sprieduma izpildes procesā.

453. Rezumējot, Regula piemērosies gan apstrīdētām, gan neapstrīdētām pekuniārām (naudiskām) prasībām, kuru apmērs nepārsniedz EUR 2000. Šo Regulu var piemērot gan patērētāji, kas iegādājušies preces interneta vietnēs no citiem patērētājiem vai kompānijām, gan arī, piemēram, zvērināti advokāti, piedzenot nesamaksātos honorārus no klientiem.

3.4. Ģeogrāfiskās piemērošanas joma

454. Regula piemērojama visās ES dalībvalstīs, arī Apvienotajā Karalistē un Īrijā (preambulas 37. apsvērum), bet nav piemērojama Dānijā saskaņā ar Regulas 2. panta 3. punktu un preambulas 38. apsvērumu.

3.5. Piemērošana laikā

455. Saskaņā ar Regulas 861/2007 29. pantu

Šī regula stājas spēkā nākamajā dienā pēc tās publicēšanas Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī. To piemēro no 2009. gada 1. janvāra, izņemot 25. pantu, ko piemēro no 2008. gada 1. janvāra.

456. Atšķirībā no Regulas 805/2004, šajā Regulā ES likumdevējs nav noteicis konkrētu datumu, kurā Regula 861/2007 stājas spēkā.

³⁴⁹ Kramer, E. X. “Small Claim, simple recovery? The European small claims procedure and its implementation in the member states” (2011) ERA Forum, p.121, pieejams: <http://www.springerlink.com/content/88w50426x5135h38/>.

457. *Spēkā stāšanās diena.* Tā kā Regula 861/2007 *Oficiālajā Vēstnesī* ir publicēta 2007. gada 31. jūlijā,³⁵⁰ tad tā stājas spēkā nākamajā dienā, t.i., **2007. gada 1. augustā.**

458. *Regulas piemērošanas sākuma brīdis.* Lai gan Regula 861/2007 stājas spēkā 2007. gada 1. augustā, tā nav piemērojama no šī datuma. ES likumdevējs ir noteicis divus datumus, no kuriem ir piemērojami konkrēti Regulas panti:

458.1. Regulas 25. pantu piemēro no **2008. gada 1. janvāra.** Šis 25. pants nosaka **pienākumus dalībvalstīm** paziņot Eiropas Komisijai noteiktu informāciju, proti:

458.1.1. kurām tiesām ir jurisdikcija pieņemt spriedumus Eiropas procedūrās maza apmēra prasībām;

458.1.2. kādus saziņas līdzekļus var izmantot Eiropas procedūrās maza apmēra prasībām un kādi līdzekļi tiesām ir pieejami saskaņā ar Regulas 4.panta 1.punktu;

458.1.3. vai saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts procesuālajām tiesībām var iesniegt pārsūdzību saskaņā ar 17. pantu un kurā tiesā to var iesniegt;

458.1.4. valodas, kas ir pieņemamas saskaņā ar 21. panta 2. punkta b apakšpunktu, un

458.1.5. kuras iestādes ir kompetentas izpildīt spriedumus, piemērojot 23. pantu.

458.2. visus pārējos Regulas pantus (izņemot 25. pantu) **piemēro no 2009. gada 1. janvāra.** Tas nozīmē, ka pieteikumus Eiropas procedūrai maza apmēra prasībām pieteicēji var iesniegt, sākot ar 2009. gada 1. janvāri.

459. Taču kuru brīdi var uzskatīt par pieteikuma iesniegšanas dienu: dienu, kad pieteikums ir izsūtīts tiesai, vai arī dienu, kurā pieteikums tiesā ir saņemts? Saskaņā ar Regulas 4. panta 1. punkta 1. teikumu

Prasītājs uzsāk Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, aizpildot prasības pieteikuma standarta A veidlapu, kas ietverta I pielikumā, un iesniedzot to tiesā, kurai ir jurisdikcija, tieši, nosūtot pa pastu vai izmantojot jebkādus citus līdzekļus – piemēram, faksu vai e-pastu, kas ir pieņemami dalībvalstij, kurā uzsāk procedūru.

460. Kā redzams, izšķirošais ir iesniegšanas tiesā brīdis. Taču šī iesniegšana var notikt gan brīdī, kad pieteicējs personīgi tiesā veidā iesniedz tiesā pieteikumu; kad pieteicējs to

³⁵⁰ Skat. Regulas teksta latviešu valodā publicēšanas dienu: *Oficiālais Vēstnesis* L 199, 31.7.2007, 1.-22. lpp.

nosūta pa faksu vai ar e-pasta starpniecību. Pēdējos divos gadījumos tiesai nosūtīt faksu vai e-pastu var, sākot ar 2009. gada 1. janvāri,³⁵¹ bet ne ātrāk.

461. **Latvija** Eiropas Komisijai ir paziņojusi, ka pieteikumi tiesā iesniedzami tieši vai pa pastu. **Lietuva** Eiropas Komisijai ir paziņojusi, ka pieteikumi tiesā iesniedzami tieši vai pa pastu. **Igaunija** Eiropas Komisijai ir paziņojusi, ka pieteikumi tiesā iesniedzami tieši, nosūtot pa pastu, faksu vai elektroniskās datu pārraides kanāliem.³⁵²

3.6. Jēdziens „pārrobežu lieta”

462. Kā jau minēts iepriekš, Regulas 861/2007 mērķis ir vienkāršot un paātrināt maza apmēra prasību tiesvedību pārrobežu lietās, kā arī samazināt izmaksas. Šī Regula būs piemērota tikai un vienīgi tad, ja prasība ir saistīta ar pārrobežu elementu. „Pārrobežu lietas” definīcija šajā Regulā gandrīz sakrīt ar to, kas ir atrodama Regulas 1896/2006 3. panta 1. punktā, kā arī tā ir līdzīga Juridiskās palīdzības direktīvas 12002/8/EE 2.pantā iekļautai.³⁵³

463. Saskaņā ar Regulas 3. panta 1. punktu **pārrobežu lieta** būs tāda, ja vismaz vienai iesaistītajai pusei domicils vai ierastā uzturēšanās vieta ir citā dalībvalstī, nevis tajā, kurā ir tiesa, kas uzsākusi tiesvedību lietā. Otrais punkts papildina, ka domicilu nosaka saskaņā ar Briseles I Regulu 59. un 60. pantu.

464. Tātad no Regulas 861/2007 3. panta var secināt, ka vismaz vienas no pusēm domicilam vai ierastajai uzturēšanās vietai jābūt nevis tajā dalībvalstī, kurā ir uzsākta tiesvedība, bet gan citā. No tā izriet, ka arī abu pušu (un nevis tikai vienas puses) domicili var būt šajā citā ES dalībvalstī, izņemot Dāniju.³⁵⁴ Tiesa, kurā iesniedz pieteikumu par Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, vienmēr būs ES dalībvalsts tiesa. Piemēram, pārrobežu lietas būs šādos gadījumos:

³⁵¹ Līdzīgi skat. arī: Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München: Sellier, 2010, Art. 29 EG-BagatellVO (Varga I.), S. 544

³⁵¹ http://europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/.

³⁵² http://europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/.

³⁵³ Padomes direktīva 2002/8/EK (2003.gada 27.janvāris) par to, kā uzlabot tiesu pieejamību pārrobežu strīdos, nosakot kopīgus obligātus noteikumus attiecībā uz juridisko palīdzību šādos strīdos [2003] OV L 026.

³⁵⁴ Skat. Rudevskas, B. *Eiropas maksājuma rīkojuma procedūra: piemērošana un problēmjautājumi*. Jurista Vārds, Nr. 24/25, 2009. gada 16. jūnijs.

1. piemērs

Kreditors: Latvijā
dzīvojošs

Pieteikums par
EPMA

Lietuvas tiesa

Parādnieks: Lietuvā
dzīvojošs

2. piemērs

Kreditors: Latvijā
dzīvojošs

Pieteikums par
EPMA

Lietuvas tiesa

Parādnieks: Igaunijā
dzīvojošs

3. piemērs

Kreditors: Latvijā
dzīvojošs

Pieteikums par
EPMA

Latvijas tiesa

Parādnieks: Lietuvā
dzīvojošs

4. piemērs

Kreditors: Latvijā
dzīvojošs

Pieteikums par
EPMA

Latvijas tiesa

Parādnieks: Austrālijā
dzīvojošs

5. piemērs

Kreditors: Latvijā
dzīvojošs

Pieteikums par EPMA

Igaunijas tiesa

Parādnieks: Austrālijā
dzīvojošs

6. piemērs

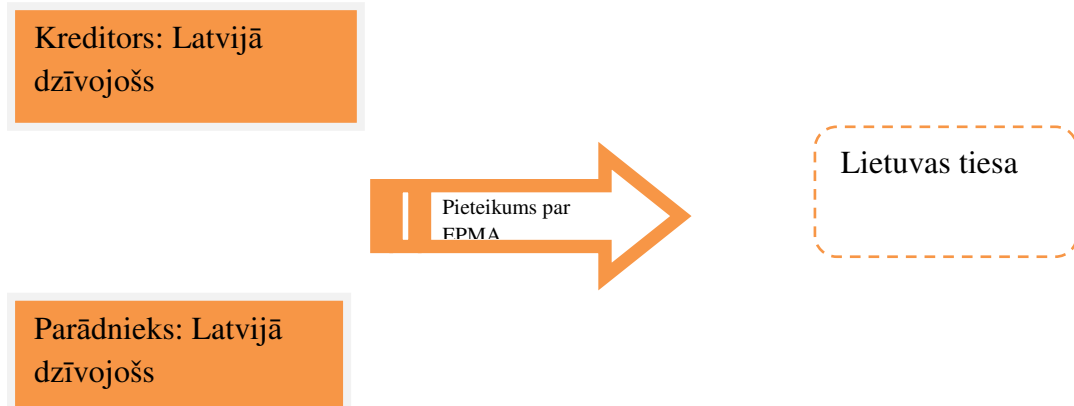
Kreditors: Austrālijā
dzīvojošs

Pieteikums par EPMA

Lietuvas tiesa

Parādnieks: Latvijā
dzīvojošs

7. piemērs

465. Tātad, lai noteiktu, vai pastāv pārrobežu elements, jāizvērtē pušu domicils vai uzturēšanās vieta. Pārrobežu lietas esamību neveidos citas iespējamās piesaistes, kā īpašuma atrašanās vietas vai vieta, kurā noslēgts līgums. Pārrobežu lieta neveidosies arī tad, ja tiesas valsts un abu pušu domicils ir viena un tā pat ES dalībvalsts vai ja abu pušu domicili ir trešajās valstīs. Tomēr, kā paskaidrots vēlāk, pat tad, ja veidosies pārrobežu lieta, tiesai būs jāraugās, vai tai ir jurisdikcija izskatīt strīdu.

466. Fiziskas personas domicils šīs un Briseles I Regulas tvērumā nav autonomi jēdziens, jo dalībvalsts tiesai, kas saņēmusi lietu, ir jātulko tā saskaņā ar savām nacionālajām tiesībām. Proti, Briseles I Regulas 59. panta 1. punktā norādīts, ka, lai noteiktu, vai personas domicils ir dalībvalstī, kuras tiesā ir iesniegta lieta, tiesa piemēro savus tiesību aktus. Diemžēl dalībvalstīs jēdziens „domicils” būtiski atšķiras,³⁵⁵ kas var radīt zināmas problēmas tā noteikšanā.

467. Latvijas tiesai, lai noteiktu Latvijas fiziskas personas domicilu, tas sākotnēji jāizvērtē saskaņā ar CL.³⁵⁶ Tā 7. pants nosaka, ka dzīves vieta (domicils) ir tā vieta, kur persona ir labprātīgi apmetusies ar tieši vai klusējot izteiktu nodomu tur pastāvīgi dzīvot vai darboties. Vienai personai var būt arī vairākas dzīves vietas. Pagaidu uzturēšanās nerada dzīves vietas tiesiskās sekas un ir apspriežama ne pēc tās ilguma, bet pēc nodoma.

³⁵⁵ Skat. Heidelbergas ziņojuma para 181 – 184. Piemēram, Lietuvas Civilprocesa likuma nosaka, ka domicils ir vieta, kur fiziska persona patstāvīgi dzīvo, bet Igaunijas Civillikums nosaka, ka domicils ir legālā dzīvesvieta, vieta, kur persona patstāvīgi dzīvo.

³⁵⁶ Civillikums: Latvijas Republikas likums, *Ziņotājs*, 14.01.1993, Nr. 1.

Šī norma būtu piemērojama, lai noteiktu, kurā valstī ir personas domicils no Latvijas tiesību viedokļa.

468. Savukārt Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 3. panta pirmā daļa nosaka, ka dzīvesvieta ir jebkura personas brīvi izraudzīta ar nekustamo īpašumu saistīta vieta (ar adresi), kurā persona labprātīgi apmetusies ar tieši vai klusējot izteiktu nodomu tur dzīvot, kurā dzīvot tai ir tiesisks pamats un kuru šī persona atzīst par vietu, kur tā sasniedzama tiesiskajās attiecībās ar valsti un pašvaldību.³⁵⁷ Šī norma pēc savas tiesiskās dabas un mērķi ir vairāk piemērota Latvijas iekšējo situāciju risinājumiem, t.i., lai noteiktu, kurā konkrēti adresē Latvijas teritorijā personai ir dzīvesvieta. Uz minētās normas iekšējo raksturu norāda arī šī likuma 6. panta piektā daļa, kas ārvalstī esoša domicila gadījumā tālāk nosūta pie Iedzīvotāju reģistra likuma.³⁵⁸ Jāatzīst, ka arī pēdējais nedod konkrētu atbildi uz to, kā noteikt personas domicila esamību vai neesamību kādas valsts teritorijā. Vienīgais, ko var secināt no 6. panta piektās daļas: ja Latvijas valstspiederīgais uzturas ārpus Latvijas ilgāk par sešiem mēnešiem pēc kārtas, tad var uzskatīt, ka viņa domicils ir attiecīgajā ārvalstī un ar nosacījumu, ka šī persona paziņojusi Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei savu dzīvesvietas adresi ārvalstīs. Kamēr Latvijas valsts piederīgais šo adresi nav paziņojis, uzskatāms, ka viņa domicils nav ārpus Latvijas.³⁵⁹

469. Briseles I Regulas 59. panta 2. punkts norāda, kā noteikt, vai personai ir domicils citā dalībvalstī, proti, ja personas domicils nav dalībvalstī, kuras tiesā ir iesniegta lieta, tad, lai noteiktu, vai personas domicils ir citā dalībvalstī, tiesa piemēro attiecīgās dalībvalsts tiesību aktus. Tātad tiesai ir jāpiemēro tās ārvalsts likums, kurā ir personas domicils. Ja latvietis un amerikānis pielīgs, ka jurisdikcija ir Anglijas tiesai, tad Anglijas tiesai ir jānoskaidro, vai latvietim ir domicils saskaņā ar Latvijas tiesībām, lai noskaidrotu, vai piemērojams Briseles I Regulas 23. pants par jurisdikcijas atlikšanu.

470. Briseles I Regula nedod atbildi, kā noteikt, vai puses domicils ir trešā valstī, tādējādi tas būs jānosaka saskaņā ar starptautisko privāttiesību noteikumiem.

³⁵⁷ Dzīvesvietas deklarēšanas likums: Latvijas Republikas likums, *Latvijas Vēstnesis*, 10.07.2002, Nr. 104.

³⁵⁸ 6. panta piektā daļa: Ja personas dzīvesvieta ir ārvalstī, dzīvesvietas deklarēšanas pienākums ir izpildīts, ja dzīvesvietas deklarētājs sniedzis ziņas par dzīvesvietu Iedzīvotāju reģistra likumā noteiktajā kārtībā.

³⁵⁹ Rudevska, B. *Eiropas maksājuma rīkojuma procedūra: piemērošana un problēmjaudājumi*. Jurista Vārds, Nr. 24/25, 2009. gada 16. jūnijs.

471. Jāatzīmē, ka Briseles I Regulas 59.pantā nav atsauces arī uz vārdkoku „**uzturēšanās vieta**”, bet apskatāmās Regulas 861/2007 3.panta 1.punkts gan šis termins ir pieminēts, jo var būt lietas, kur puses domicils nav nosakāms, bet ir nosakāma ierastā uzturēšanās vieta. Tāpēc uzturēšanās vietu, vadoties no lietas apstākļiem, tiesa katrā lietā noteikts autonomi. Piemēram, lai noteiktu, vai ir ierastā uzturēšanās vieta līdztekus fiziskajai klātbūtnei dalībvalstī, vērā ir jāņem citi faktori, kas var liecināt, ka šai klātbūtnei nav pagaidu vai gadījuma raksturs un ka dzīvesvietu raksturo zināma integrācija sociālā un ģimenes vidē. It īpaši vērā ir jāņem ilgums, regularitāte, apstākļi un uzturēšanās dalībvalsts teritorijā un ģimenes pārceļšanās šajā valstī iemesli, pilsonība, izglītošanas vieta un apstākļi, valodu zināšanas un ģimenes un sociālie sakari minētajā valstī. Uz pastāvīgās dzīvesvietas maiņu var norādīt nodoms apmesties citā valstī, kas izpaužas tādos noteiktos ārējos apstākļos kā mājokļa iegāde vai noīrēšana. Vēl viena norāde var būt lūguma attiecīgajām minētās valsts iestādēm iesniegšana sociālā dzīvokļa saņemšanai.³⁶⁰ Tātad „uzturēšanās vieta” ir jāinterpretē kā vieta, kur personai ir cieša saikne un kur personai ir sociālās dzīves centrs. Tāpat tiek ieteikts šo terminu piemērot pēc analogijas, proti, Briseles I Regulas 59. pantu pielietojot arī ierastās uzturēšanās vietas noteikšanai.³⁶¹

472. Juridiskas personas domicils savukārt ir autonoms jēdziens, tas neliek dalībvalsts tiesām vērsties pie starptautisko privāttiesību normām. Proti, Briseles I Regula skaidri nosaka kritēriju juridiskas personas domicilam:

Šīs regulas mērķiem uzņēmēj sabiedrības vai citas juridiskas personas vai fizisku un juridisku personu apvienības domicils ir vietā, kur tai ir: a) statūtos noteiktā atrašanās vieta; vai b) galvenais birojs; vai c) galvenā darbības vieta.

473. „Uzņēmēj sabiedrība vai juridiska persona” ir domāts jebkādas formas juridiskas personas, kā arī organizācijas, kam nav juridiskas personas statusa.

474. Tātad juridiskās personas domicilu raksturo trīs būtiskie kritēriji, kas ir pārņemti no LESD 54. panta (bij.48. pants).³⁶² Tie piemērojami vienlīdzīgi, nevis subsidiāri. Turklāt Regula nenosaka šo elementu hierarhiju, bet tie ir izsmeļoši.

³⁶⁰ Skat. EKT 2009. gada 2. aprīļa spriedums lietā: C-523/07 A. [2009] ECR, 2009, p. I -02805, para 38-41.

³⁶¹ Rudevska, B. *Eiropas maksājuma rīkojuma procedūra: piemērošana un problēmjautājumi*. Jurista Vārds Nr. 24/25, 2009. gada 16. jūnijs.

³⁶² 54. pants: Tiesiskais statuss tām sabiedrībām, kuras izveidotas saskaņā ar kādas dalībvalsts tiesību aktiem un kuru juridiskā adrese, galvenā vadība vai galvenā uzņēmējdarbības vieta ir Savienībā, šajā

475. Visas minētās vietas varētu būt vienā valstī, bet var arī būt citi varianti, piemēram, sabiedrība ir reģistrēta saskaņā ar Latvijas tiesībām, bet tās galvenā darbības vieta ir Lietuvā, bet galvenais birojs - Igaunijā. Tā saskaņā ar Regulu sabiedrība ir ar trim dažādiem domiciliem, veidojot vairākus pārrobežu elementus. Šī norma būs piemērojama arī tad, ja sabiedrība ir reģistrēta trešajā valstī, piemēram, Krievijā, bet tās galvenā darbības vieta ir Latvija.

476. Jāpiebilst, ka domicila noskaidrošana lieti noder arī, izvēloties jurisdikciju, kurā sniegt maza apmēra prasību. Piemēram, atbilstoši A veidlapas 4. punktam jurisdikcija tiek noteikta saskaņā ar Briseles I Regulu, savukārt kuras 2. pants nosaka, ka atbildētājs vienmēr var tikt iesūdzēts pēc viņa domicila, tādējādi juridiska persona, kurai statūtos noteiktā atrašanās vieta, galvenais birojs vai galvenā darbības vieta ir dažādās dalībvalstīs, var tikt iesūdzēta jebkurā no šīm dalībvalstīm.³⁶³ Šāda norma paver samērā plašas iespējas kreditoriem izmantot labvēlīgās tiesas meklēšanas taktiku (*forum shopping*).

477. „Statūtos noteiktā atrašanās vieta” ir tā dalībvalsts vieta, saskaņā ar kuras likumiem sabiedrība ir reģistrēta. Latvijas gadījumā, ja sabiedrība ir reģistrēta saskaņā ar Komerclikumu un ierakstīta Komercreģistrā,³⁶⁴ uzskatāms, ka statūtos noteiktā atrašanās vieta ir Latvija, pat tad, ja saskaņā ar Komerclikuma 144. pantu statūtos nenorāda juridisko adresi.

478. Kā norāda arī panta otrā daļā, Apvienotajā Karalistē un Īrijā šāds termins nav pazīstams, tādējādi statūtos noteiktā atrašanās vieta ir juridiskā adrese vai, ja šādas adreses nav, reģistrācijas vieta vai, ja nav šādas vietas, vieta, saskaņā ar kuras tiesību aktiem notika izveide.

479. Galvenais birojs jeb centrālā administrācija savukārt ir vieta, kur atrodas kompānijas vadības un kontroles centrs (reālais sēdekļis), ko iespējams nav tik viegli noteikt kā statūtos noteikto atrašanos vietu, jo šajā gadījumā ir jāizvērtē faktiskie apstākļi,

nodaļā ir pielīdzināts to fizisko personu tiesiskajam statusam, kuras ir dalībvalstu pilsoņi. Sabiedrības ir tādas sabiedrības, kas izveidotas saskaņā ar civiltiesībām vai komerciesībām, kā arī kooperatīvi un citas juridiskas personas, kas ir publisko tiesību vai privāttiesību subjekti, izņemot bezpeļņas sabiedrības. Līguma par Eiropas Savienības darbību konsolidētā versija. Teksts latv.val.: *Oficiālais Vēstnesis* C 83, 30.03.2010., 47.-201. lpp.

³⁶³ Magnus, U., Mankowski, P. (ed). *European Commentaries on Private International Law Brussels I. Regulation* (2nd edn, SELP 2012), p. 811.

³⁶⁴ Komerclikums: Latvijas Republikas likums. *Latvijas Vēstnesis*, 04.05.2000, Nr. 158/160.

kas ir zināmi kreditoram. Šis termins ir neatkarīgs un to nevar tulkot saskaņā ar nacionālajām tiesībām.³⁶⁵

480. Galvenā darbības vieta ir vieta, kur notiek būtiskākā komercdarbība, kas arī ir nosakāma pēc faktiskajiem lietas apstākļiem.

481. Briseles I Regulas 60. panta 3. punkts skaidri nosaka, ka, lai noteiktu, vai trasta³⁶⁶ domicils ir dalībvalstī, kuras tiesā ir iesniegta lieta, tiesa piemēro savas starptautisko privāttiesību normas. Šādā gadījumā talkā var nākt Konvencija par piemērojamām tiesībām trastiem un to atzīšanu,³⁶⁷ ja vien dalībvalsts ir pievienojusies šai konvencijai (Latvija nav). Lai gan trasta institūts ir vairāk pazīstams anglosakšu tiesībās, tomēr arī kontinentālajās tiesībās tas ir piemērojams, tāpēc jāatzīst, ka regulējums nav skaidrs un var radīt sarežģījumus.

482. Regulas 861/2007 3. panta 3. punkts norāda, ka, nosakot, vai attiecīgā lieta ir pārrobežu lieta, noteicošais aspekts ir datums, kurā prasības pieteikuma veidlapa saņemta tiesā, kurai ir jurisdikcija. Tātad, tā kā pārrobežu lietu nosaka pēc domicila principa, tad attiecīgi kreditoram būtu jāizvērtē, vai pusei domicils vai uzturēšanās vieta ir kādā citā dalībvalstī, nevis tajā, kurā ir uzsākts process brīdī, kad tiek iesniegta A veidlapa. Diemžēl tiesa pārbaudīt to nevarēs, jo Regula neprasa iesniegt pierādījumus jurisdikcijai un pārrobežu lietai, tikai jāatzīmē A veidlapā 4. un 5. punktā pieprasītā informācija. Ja pēc A veidlapas iesniegšanas un tiesvedības laikā parādnieks ir mainījis domicilu vai uzturēšanās vietu, tas neietekmēs tiesas jurisdikciju vai pārrobežu lietas esību. Šajā gadījumā jāpiemēro princips „*perpetuatio fori*”, kas nosaka, ka jurisdikcija automātiski netiek pārvietota.

483. Jāpiebilst, ir gadījumi, kad iesniegta prasība vai pretprasība virs EUR 2000, un tad lietu izskata saskaņā ar attiecīgajām nacionālajām procesuālajām tiesībām, kā to nosaka

³⁶⁵ Magnus, U., Mankowski, P. (ed), *European Commentaries on Private International Law Brussels I. Regulation* (2nd edn, SELP 2012), p.812.

³⁶⁶ **Trusts – angļu valodā.** Nezin kādēļ Briseles I Regulas 60. panta trešajā daļā, 5. panta sestajā daļā un Regulas 1896/2006 I pielikumā atrodamās veidlapas 3. punkta 05 ailē latviešu tulkojumā ir norādīti „tresti”. Tresti ir uzņēmuma apvienības, bet trasti savukārt ir tiesiskās attiecības, kas rakstiski nodibinātas starp personu, kas radījusi trastu, un personu, kas pārvalda trastu.

³⁶⁷ Convention of 1 July 1985 on the Law Applicable to Trusts and on their Recognition, pieejama: http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.text&cid=59. Konvencijas 2. pantā ir dota definīcija: Trasta definīcija ir dota Konvencijas 2.pantā: tiesiskās attiecības, ko radījusi persona - dibinātājs *inter vivos* vai nāves gadījumā, kad aktīvi tiek nodoti trasta (pārvaldnieka) kontrolē benefecārija labumam vai īpašam mērķim.

Regulas 861/2007 5. panta 7. punkts (skat. Pētījuma 661. § un tālāk). Var būt arī situācija, kad tikai sprieduma izpildes gadījumā var konstatēt, ka lietai ir pārrobežu raksturs. Šādos gadījumos puse var izmantot Regulas 1896/2006 paredzēto mehānismu, tomēr nākotnē Regulā un CPL varētu paredzēt procedūru, kādā nacionālā maza apmēra prasību procedūra tiek nomainīta pret Eiropas maza apmēra prasību procedūru un *vice versa*.

3.7. Procedūras uzsākšana

484. Saskaņā ar Regulas 861/2007 4. pantu:

- 1. Prasītājs uzsāk Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, aizpildot prasības pieteikuma standarta A veidlapu, kas ietverta I pielikumā, un iesniedzot to tiesā, kurai ir jurisdikcija, tieši, nosūtot pa pastu vai izmantojot jebkādus citus līdzekļus – piemēram, faksu vai e-pastu, kas ir pieņemami dalībvalstij, kurā uzsāk procedūru. Prasības pieteikuma veidlapā apraksta pierādījumus, uz kuriem ir pamatota prasība, un vajadzības gadījumā tai pievieno visus attiecīgus apliecinājuma dokumentus.*
- 2. Dalībvalstis informē Komisiju, kādi saziņas līdzekļi tām ir pieņemami. Komisija dara šo informāciju publiski pieejamu.*
- 3. Ja šīs regulas darbības joma neattiecas uz prasību, tiesa informē par to prasītāju. Ja prasītājs neatsauc prasību, tiesa to izskata saskaņā ar attiecīgiem procesuālajiem tiesību aktiem, kas ir spēkā dalībvalstī, kurā notiek procedūra.*
- 4. Ja tiesa atzīst, ka prasītāja sniegtā informācija nav atbilstoša vai pietiekami skaidra, vai ja prasības pieteikuma veidlapa nav pareizi aizpildīta, un, ja vien prasība nav klaji nepamatota vai prasības pieteikumu nevar pieņemt izskatīšanai, tā dod prasītājam iespēju papildināt vai labot prasības pieteikuma veidlapas ierakstus vai arī sniegt papildu informāciju vai dokumentus, vai atsaukt prasību termiņā, ko nosaka tiesa. Tiesa lieto standarta B veidlapu, kas ietverta II pielikumā. Ja prasība ir klaji nepamatota vai pieteikums nepieņemams vai arī ja prasītājs tiesas noteiktajā termiņā nepapildina vai neizlabo prasības pieteikuma veidlapu, pieteikumu noraida.*
- 5. Dalībvalstis nodrošina, lai minētā prasības pieteikuma veidlapa būtu pieejama visās tiesās, kurās var uzsākt Eiropas procedūru maza apmēra prasībām.*

3.7.1. Prasības pieteikums – A standarta veidlapa

485. Prasītājam, uzsākot Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, ir jāaizpilda Regulas 861/2007 I pielikumā esošā A standarta veidlapa. Šāda pieteikuma forma ir

obligāta. Veidlapa latviešu valodā ir pieejama Tiesiskās sadarbības atlanta vietnē:
http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_filling_lv_lv.htm.

486. Veidlapas sākumā ir norādīts, ka tā jāaizpilda tiesas valsts valodā (un nevis prasītāja dzīvesvietas valsts vai viņa dzimtajā valodā).

487. No A veidlapas struktūras izriet, ka prasītājam jāsāk veidlapas aizpildīšana ar 1. punktu „Tiesa”. Taču, lai zinātu, kurā konkrēti tiesā pieteikums jāiesniedz, prasītājam labāk būtu sākt ar 4. punkta aizpildīšanu, proti, nosakot, kuras dalībvalsts tiesām ir starptautiskā jurisdikcija. Tikai pēc tam, kad tas tiks konstatēts, prasītājs varēs jau norādīt konkrētu teritoriāli piekritīgo attiecīgās dalībvalsts tiesu. Šīs tiesas (un to adreses) ir atrodamas Tiesiskās sadarbības Atlantā:
http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_courtsjurisd_lv.jsp?countrySession=19&#statePage0

488. Veidlapas 2. aile „Prasītājs“:

2. Prasītājs

2.1. Uzvārds, vārds/uzņēmuma vai organizācijas nosaukums:

2.2. Iela un numurs/abonenta kastītes numurs:

2.3. Pilsēta un pasta indekss:

2.4. Valsts:

2.5. Tālrunis (*):

2.6. E-pasts (*):

2.7. Ja ir – prasītāja pārstāvis un kontaktinformācija:

2.8. Cita informācija (*):

489. 2. ailē prasītājam ir jānorāda ziņas par sevi. Ja prasītājs ir fiziska persona, viņš norāda savu vārdu un uzvārdu (2.8. ailē var norādīt arī personas kodu). Ja prasītājs ir juridiska persona, viņam jānorāda savs nosaukums. Būtu vēlams, lai 2.8. ailē prasītājs norādītu arī savu reģistrācijas numuru un citu informāciju, kas varētu noderēt prasītāja identifikācijai.

490. 2.2. ailē prasītājs pēc iespējas skaidri norāda savu dzīvesvietas adresi (vai vismaz abonenta kastītes numuru). Juridiska persona norāda savu juridisko adresi.

491. 2.7. ailē prasītājs norāda savu pārstāvi (vārdu, uzvārdu), ja tāds ir. Piemēram, ja nepilngadīgu personu pārstāv viņa likumiskie pārstāvji – vecāki, tad kā prasītājs ir

norādāma nepilngadīgā persona, bet vecāki norādāmi 2.7. ailē kā likumiskie pārstāvji. Jāatzīst, ka **2. ailē nav prasīts, lai prasītājs norādītu savu dzimšanas gadu, līdz ar to nav iespējams reāli konstatēt, vai prasītājs ir pilngadīga, vai nepilngadīga persona.** Latvijas civilprocesā šo problēmu risina ar pienākumu norādīt prasītājam viņa personas kodu, kurā ietverts arī dzimšanas gads (skat. CPL 128. p. 2. d. 2. punktu).

492. A standarta veidlapa pieļauj arī līdzprasītājus. Šādā gadījumā katrs no līdzprasītājiem aizpilda atsevišķi veidlapas 2. aili.³⁶⁸

493. Veidlapas 3. aile „**Atbildētājs**“:

3. *Atbildētājs*

3.1. Uzvārds, vārds/uzņēmuma vai organizācijas nosaukums:

3.2. Iela un numurs/abonenta kastītes numurs:

3.3. Pilsēta un pasta indekss:

3.4. Valsts:

3.5. Tālrunis (*):

3.6. E-pasts (*):

3.7. Ja ir – atbildētāja pārstāvis un kontaktinformācija:

3.8. Cita informācija (*):

494. 3. ailē prasītājam pēc iespējas konkrētāk jānorāda ziņas par atbildētāju: fiziskai personai – vārds, uzvārds; juridiskai personai – tās nosaukums un 3.8. ailē vēlams norādīt arī reģistrācijas numuru, ja tas ir zināms. 3.8.ailē var norādīt vēl vienu atbildētāja alternatīvo adresi, kurā viņš varētu būt sastopams. Tas pats attiecas arī uz personas kodiem un citu identificējošu informāciju.

495. Tālāk ir precīzi jānorāda atbildētāja dzīvesvietas vai atrašanās vietas adrese (vai vismaz abonenta kastītes numurs). Tā kā 3.2. ailē tiek prasīts norādīt tikai ielu un numuru, jāsecina, ka šeit var tikt norādīta ne tikai atbildētāja dzīvesvietas vai atrašanās vietas adrese, bet arī jebkura cita adrese, kurā atbildētājam var izsniegt tiesas dokumentus. Piemēram, tā var būt atbildētāja darba vietas adrese, ja viņa dzīvesvietas

³⁶⁸ Mayer/Lindemann/Haibach. Small Claims Verordnung. München : C.H.Beck, 2009, S. 52.

adrese nav zināma. Savukārt, ja dzīvesvietas adrese ir zināma, tad darba vietas adresi var papildus norādīt 3.8. ailē.³⁶⁹

496. 3.7. ailē norāda atbildētāja pārstāvi, ja tāds ir. Piemēram, ja ir zināms, ka atbildētājs ir nepilngadīgs, kā likumiskos pārstāvjus norāda viņa vecākus. Tas pats attiecas uz pārējiem pārstāvjiem, kuri darbojas uz pilnvaras vai likuma pamata.

497. A veidlapa pieļauj arī līdzatbildētājus. Šādā gadījumā prasītājs aizpilda 3. aili katram no līdzatbildētājiem atsevišķi.

498. Veidlapas 4. aile „**Jurisdikcija**“:

4. *Kāpēc Jūs uzskatāt, ka jautājums ir tiesas kompetencē?*

4.1. Atbildētāja domicils:

4.2. Patērētāja domicils:

4.3. Apdrošinājumaņēmēja, apdrošinātā vai apdrošināšanas atlīdzības saņēmēja domicils:

4.4. Attiecīgās saistības izpildes vieta:

4.5. Kaitējuma radīšanas vieta:

4.6. Nekustamā īpašuma atrašanās vieta:

4.7. Tiesas izvēle pēc pušu vienošanās:

4.8. Cits (lūdzu norādīt):

499. 4. ailē ir jānorāda, kādēļ prasītājs izvēlēties iesniegt prasību tieši konkrētās dalībvalsts tiesā. Piemēram, kādēļ izvēlētas Latvijas, bet ne Zviedrijas tiesas. Tātad 4.aile attiecas uz tiesu starptautisko jurisdikciju.

500. Nosakot šo starptautisko jurisdikciju, 4.punkta aizpildīšanas paskaidrojumos (bet ne pašā Regulā 861/2007) norādīts: „Tiesai ir jābūt jurisdikcijai saskaņā ar noteikumiem Padomes Regulā (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (Briseles I Regula).” Tomēr jāatzīst, ka no pašas Regulas 861/2007 gan izriet, ka šī starptautiskā piekritība var tikt balstīta arī uz citu normatīvo tiesību aktu (ne tikai Briseles I Regulu), piemēram, šeit runa ir par tiesas valsts nacionālajām tiesību normām, kas nosaka tiesu starptautisko kompetenci.³⁷⁰

501. Veidlapas 5. aile „**Pārrobežu lieta**“:

³⁶⁹ Mayer/Lindemann/Haibach. Small Claims Verordnung. München: C.H.Beck, 2009, S. 53.

³⁷⁰ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 4 EG-BagatellVO (Varga I.), S. 457.

5. Pārrobežu lieta

5.1. Prasītāja domicila vai pastāvīgās dzīvesvietas valsts:

5.2. Atbildētāja domicila vai pastāvīgās dzīvesvietas valsts:

5.3. Tiesas dalībvalsts:

502. 5. ailē jāpamato, kādēļ šī ir pārrobežu lieta. Saskaņā ar Regulas 861/2007 3. panta 1. un 3. punktu **pārrobežu lieta** ir tāda lieta, kur vismaz vienai iesaistītajai pusei domicils vai pastāvīgā dzīvesvieta ir citā dalībvalstī, nevis tajā, kurā ir tiesa. Nosakot, vai attiecīgā lieta ir pārrobežu lieta, noteicošais ir datums, kurā prasības pieteikuma veidlapa (A standarta veidlapa) saņemta tiesā.

503. 5.1. ailē prasītājs norāda savu dzīvesvietas valsti – to pašu, kas norādīta 2.4. ailē (piemēram, Igaunija).

504. 5.2. ailē prasītājs norāda atbildētāja dzīvesvietas valsti – to pašu, kas norādīta 3.4. ailē (piemēram, Latvija).

505. Pušu domicili nosakāmi saskaņā ar Briseles I Regulas 59. pantu (ja tā ir fiziska persona) vai 60. pantu (ja tā ir juridiska persona); skat. Regulas 861/2007 3. panta 2. punktu.

506. 5.3. ailē prasītājs norāda valsti, kuras tiesā viņš paredzējis iesniegt prasību. Šeit jānorāda tā valsts, kuras teritoriāli piekritīgā tiesa norādīta 1.4. ailē (piemēram, Liepājas tiesa), kas, savukārt, balstās uz 4. ailē norādīto starptautiski kompetento tiesu (piemēram, Latvija).

507. Veidlapas 6. aile „**Bankas dati**“ (nav obligāti):

6. Bankas dati (*)

6.1. Kā Jūs apmaksāsi pieteikuma izmaksas ?

6.1.1. Ar bankas pārskaitījumu:

6.1.2. Ar kredītkarti:

6.1.3. Ar tiešu debetu no Jūsu bankas konta:

6.1.4. Cits (lūdzu norādīt):

6.2. Konts, uz kuru atbildētājam pārskaitīt pieprasīto vai piespriesto summu:

6.2.1. Konta īpašnieks:

6.2.2. Bankas nosaukums, *BIC* vai cits atbilstīgais bankas kods:

6.2.3. Konta numurs/IBAN:

508. 6.1. ailē prasītājs norāda, kādā veidā viņš samaksās tiesāšanās izdevumus. Latvijā tas ir iespējams ar bankas pārskaitījumu (līdz ar to A standarta veidlapas papildinājums Latvijā nav jāaizpilda). Prasības pieteikumam (A standarta veidlapai) jāpievieno arī maksājuma uzdevums, no kura būtu redzams, ka prasītājs ir veicis samaksu (skat. Regulas 861/2007 19. p. un CPL 129. p. 2. d. 1. punktu).

509. Latvijā **tiesāšanās izdevumi** ir 1) tiesas izdevumi un 2) ar lietas vešanu saistītie izdevumi (CPL 33. p. 1. d.).

510. **Tiesas izdevumos** ietilpst (CPL 33. p. 2. d.): valsts nodeva, kancelejas nodeva, ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi.

511. **Ar lietas vešanu saistītie izdevumi** ir (CPL 33. p. 3. d.): izdevumi par zvērināta advokāta palīdzību, izdevumi sakarā ar ierašanos uz tiesas sēdēm, ar pierādījumu savākšanu saistītie izdevumi.

512. Tiesāšanās izdevumi ir noteikti, lai: daļēji kompensētu valstij radušos izdevumus, kas nepieciešami tiesu darbības finansēšanai, atlīdzinātu tai pusei tiesāšanās izdevumus, kuras labā taisīts tiesas nolēmums, mudinātu parādniekus labprātīgi izpildīt saistības.³⁷¹

513. Valsts nodeva Latvijā ieskaitāma šādā kontā:³⁷² **Nodeva par darbības veikšanu tiesu iestādē (valsts nodeva):**

Saņēmējs: Valsts kase

Reģistrācijas Nr. 90000050138

Konta Nr. LV55TREL1060190911200

Saņēmēja banka: Valsts kase

BIC kods TREL LV22

Iemaksas mērķis: šeit ierakstāmi dati lietas identificēšanai

514. **Kancelejas nodeva aprēķināma šādi (CPL 38. p.):**

Par lietā esošā dokumenta noraksta izsniegšanu, kā arī par tiesas sprieduma vai lēmuma atkārtotu izsniegšanu	5 lati
Par izziņas izsniegšanu	2 lati
Par izpildu raksta dublikāta izdošanu	10 lati
Par tiesas nolēmuma spēkā stāšanās apliecināšanu, ja šis nolēmums iesniedzams ārvalstu iestādēs	3 lati
Par liecinieku uzaicināšanu	3 lati par katru personu

³⁷¹ Skat.: <http://www.tiesas.lv/index.php?id=26>

³⁷² Informācija pieejama šeit: <http://www.tiesas.lv/index.php?id=26>

515. Kancelejas nodeva ir ieskaitāma Latvijas valsts pamatbudžetā (CPL 38. p. 2. d.) šādā kontā:³⁷³ **Kancelejas nodeva tiesu iestādē**

Saņēmējs: Valsts kase

Reģistrācijas Nr. 90000050138

Konta Nr. LV39TREL1060190911100

Saņēmēja banka: Valsts kase

BIC kods TREL LV22

Iemaksas mērķis: šeit ierakstāmi dati lietas identificēšanai

516. To, kādus maksājuma veidus pieņem katrā dalībvalstī, prasītājs var noskaidrot, vai nu sazinoties ar attiecīgo tiesu, vai arī pārbaudot to Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklā: http://ec.europa.eu/civiljustice/case_to_court/case_to_court_gen_lv.htm

517. Iesniedzot Latvijas tiesā pieteikumu Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām, ir jāmaksā valsts nodeva, kuras lielums atkarīgs no prasības summas. Kā zināms, Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām šī prasības summa nedrīkst pārsniegt EUR 2000 (skat. Regulas 861/2007 2. p. 1. punktu). Sākot no 2013. gada 1.janvāra, saskaņā ar Latvijas CPL 34. panta pirmās daļas 1. punkta b) apakšpunktu par prasību, kas novērtējama naudas summā līdz 1500 latiem, maksājama valsts nodeva – 15 procenti no prasības summas, bet ne mazāk par 50 latiem.³⁷⁴

518. 6.2. ailē prasītājs norāda savu konta numuru, kurā atbildētājs var iemaksāt prasīto summu, vai arī tiesu izpildītājs vēlāk varēs pārskaitīt no atbildētāja piedzīto summu. Šādā veidā atbildētājs, saņemot prasību (A standarta veidlapu) un atzīstot to, varēs labprātīgi izpildīt prasījumu un pats samaksāt attiecīgo prasības summu.

519. Veidlapas 7. aile „**Prasība**”: Vispirms jāņem vērā, ka Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām pieļaujams iesniegt prasības tikai par summām, kas **nepārsniedz EUR 2000**. Šajā summā netiek ieskaitīti procenti, izdevumi un izmaksātās summas (skat. Regulas 861/2007 2. p. 1. punktu). Vispirms prasītājam jānoskaidro, vai viņa prasība būs „prasība naudā” (izsakāma konkrētā naudas izteiksmē), vai „cita prasība”, proti, prasība, kas nav izsakāma naudā (piemēram, par preču piegādi; par preces apmaiņu u.tml.).

³⁷³ Informācija pieejama šeit: <http://www.tiesas.lv/index.php?id=26>

³⁷⁴ Skat.: 15.11.2012. likumu "Grozījumi Civilprocesa likumā" ("LV", 90 (4792), 04.12.2012.), kas stājās spēkā 01.01.2013.

520. Ja tā ir „**prasība naudā**”, prasītājs aizpilda 7.1. aili, norādot atsevišķi pamatprasības summu (t.i., summu bez procentiem un izmaksām) un valūtu. 7.1.2. ailē pie iespējamām valūtām norādīti arī Latvijas lati (LVL). *Piemēram*, prasītājs lūdz tiesu piedzīt no atbildētāja LVL 1000. Prasība izteikta naudā, un tas nozīmē, ka prasītājs no atbildētāja vēlas saņemt saistību izpildi naudā (bet ne kā citādi).

521. Ja tā ir **prasība, kas nav naudas prasība**, prasītājs aizpilda 7.2. aili, norādot, par ko ir prasība, un vienlaicīgi norādot arī aprēķināto prasības summu. **Par ko ir prasība:** prasītājs norāda, kādu izpildījumu (izņemot naudas samaksu) viņš vēlas saņemt no atbildētāja.

522. Piemērs.

Prasītājs lūdz, lai atbildētājs atdotu viņam atpakaļ viņa televizoru, kura vērtība uz prasības iesniegšanas brīdi novērtējama LVL 300. Tātad, 7.2.1. ailē prasītājs norādīs, lai tiesa piespriež no atbildētāja atdot viņam atpakaļ televizoru (minot arī televizora identifikējošu informāciju, piemēram, „Samsung“). 7.2.2. ailē prasītājs norādīs televizora pašreizējo vērtību, t.i., LVL 300.

523. Prasībā, kas nav naudas prasība, prasītājs var lūgt arī to, lai tiesa uzliek par pienākumu apmainīt preci; salabot lietu u.tml. Citiem vārdiem sakot, runa ir par piespriešanas prasībām (*actiones cum condemnatione*). Tā kā prasībai ir jābūt izteiktai naudas summā (skat. Regulas 861/2007 2.p. 1.punktu), Regula neattiecas uz prasībām par atzīšanu jeb *actiones sine condemnatione* (piemēram, atzīt līgumu par spēkā neesošu; atzīt īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu u.tml.) prasībām.

524. **Aprēķinātā prasības summa** nozīmē to, ka prasītājam (kaut gan viņš nelūdz piedzīt naudu) sava prasība tomēr ir jānovērtē naudas izteiksmē uz brīdi, kad prasība tiek iesniegta tiesā (skat. iepriekš minēto piemēru ar televizoru).

525. A veidlapas 7. ailes aizpildīšanas instrukcijā ir norādīts: „*Tādas prasības gadījumā, kas nav naudas prasība, būtu jānorāda, vai ir sekundāra prasība par kompensāciju gadījumā, ja nebūs iespējams apmierināt sākotnējo prasību.*” Šeit gan tomēr jāņem vērā tiesas valsts nacionālās procesuālās tiesību normas par prasījumu veidiem un to pieļaujamību (skat. Regulas 861/2007 19. p.). Latvijas CPL 134. panta pirmā daļa pieļauj savstarpēji saistītus prasījumus, t.i., tādus prasījumus, kuru atsevišķa izlemšana nebūtu iespējama vai lietderīga, kuri varētu novest pie savstarpēji pretrunīgiem

spriedumiem vai kuru izlemšana vienas tiesvedības ietvaros varētu sekmēt lietas ātrāku un efektīvāku izskatīšanu.³⁷⁵

526. Prasības pieteikumā ietvertajiem prasījumiem, lai tos varētu atzīt par savstarpēji saistītiem, vajadzētu būt pietiekami konkrētiem. Prasījumu formulējuma skaidrība ir cieši saistīta ar tiesas pienākumu pieņemt pēc iespējas nepārprotamu spriedumu. CPL ļauj prasītājam tiesā iesniegt prasības pieteikumu, kurā ietverti savstarpēji saistīti prasījumi. Vienlaikus tiesai, nolūkā nodrošināt tiesisko noteiktību un pušu tiesības uz taisnīgu tiesvedības procesu, ir piešķirta rīcības brīvība sniegt savu tiesisko novērtējumu par to, kurus prasījumus nevar atzīt par savstarpēji saistītiem un kuru izskatīšana vienā tiesas procesā nav pieļaujama.³⁷⁶

527. Jelgavas tiesa savā 2011.gada 6.jūlija lēmumā³⁷⁷ nolēma, ka prasītāja A veidlapā nebija konkrēti un precīzi norādījusi savu prasījumu (kā to paredz CPL 128. p. 2. d. 7.punkts). Prasītāja bija savu prasījumu izteikusi šādi: 1) norādījusi, ka prasība ir naudas prasība; 2) prasības izklāstā (veidlapas 8. ailē) lūdza apmainīt kurpes pret tādām pašām vai ekvivalentām; ja tas nav iespējams – atcelt pirkuma līgumu un atmaksāt par kurpēm samaksāto naudu. Tiesvedības gaitā prasītāja precizēja savu prasījumu, lūdzot apmainīt kurpes pret tādām pašām. Izskatot lietu, noskaidrojās, ka atbildētājs nevar apmainīt kurpes pret tādām pašām, jo šāds kurpju modelis vairs netiek ražots. Atbildētājs izteica vēlmi atmaksāt kurpju vērtību, kas Jelgavas tiesas 2012. gada 27. janvāra sprieduma³⁷⁸ rezolutīvajā daļā arī tika uzlikts atbildētājam par pienākumu.

528. Pētījuma autoru ieskatā, Latvijā būtu jāpieņem izskatīšanai pieteikumi Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām, ja tajos izteiktais prasījums atbilst attiecīgajai materiāltiesiskajai normai. Piemēram, saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma³⁷⁹ 28. panta pirmo daļu

Patērētājs, kuram pārdota vai nodota lietošanā līguma noteikumiem neatbilstoša prece, ir tiesīgs pieprasīt, lai ražotājs vai pārdevējs veic vienu no šādām darbībām: 1) attiecīgi samazina preces cenu; 2) novērš preces neatbilstību

³⁷⁵ Skat. Satversmes tiesas 2012. gada 1. novembra spriedumu lietā Nr. 2012-06-01, 8. lpp.. Pieejams: <http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/spriedums-2012-06-01.pdf>

³⁷⁶ Skat. Satversmes tiesas 2012. gada 1. novembra spriedumu lietā Nr. 2012-06-01, 19. lpp.. Pieejams: <http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/spriedums-2012-06-01.pdf>

³⁷⁷ Jelgavas tiesas 2011. gada 6. jūlija lēmums civillietā [bez Nr.] [nav publicēts].

³⁷⁸ Jelgavas tiesas 2012. gada 27. janvāra spriedums civillietā Nr. C 15285811 [nav publicēts].

³⁷⁹ Patērētāju tiesību aizsardzības likums: Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis, Nr. 104/105, 01.04.1999.

līguma noteikumiem vai atlīdzina patērētājam izdevumus par neatbilstības novēršanu; 3) apmaina preci pret tādu pašu vai ekvivalentu preci, ar kuru būtu nodrošināta atbilstība līguma noteikumiem; 4) atceļ līgumu un atmaksā patērētājam par preci samaksāto naudas summu.

529. Tas pats attiecas uz neatbilstoša pakalpojuma sniegšanu. Saskaņā ar Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 29. panta pirmo daļu patērētājs, kuram sniegts līguma noteikumiem neatbilstošs **pakalpojums**, ir tiesīgs pieprasīt, lai pakalpojuma sniedzējs veic vienu no šādām darbībām: 1) attiecīgi samazina pakalpojuma cenu; 2) bez atlīdzības novērš sniegtā pakalpojuma neatbilstību līguma noteikumiem vai atlīdzina patērētājiem izdevumus par neatbilstības novēršanu; 3) izgatavo citu lietu no tāda paša vai tādas pašas kvalitātes materiāla vai sniedz līguma noteikumiem atbilstošu pakalpojumu; 4) atceļ līgumu un atmaksā patērētājam par pakalpojumu samaksāto naudas summu.

530. Kā redzams, materiālā tiesību norma atļauj patērētājam izvirzīt pret ražotāju, pārdevēju vai pakalpojuma sniedzēju *prasījumu kopību*, t.i., izvirzot galveno prasījumu (piemēram, apmainīt preci pret tādu pašu vai ekvivalentu) un palīgprasījumu (piemēram, atcelt līgumu un atmaksāt patērētājam par preci samaksāto naudas summu). No Jelgavas tiesas sprieduma redzams, ka tiesa tik un tā sprieduma rezolutīvajā daļā apmierināja palīgprasījumu par preces cenas atmaksāšanu.

531. 7.3. ailē prasītājam jānorāda, vai viņš lūdz atlīdzināt arī **tiesvedības izmaksas**, norādot, kādas tieši izmaksas. Latvijā tie var būt tikai CPL paredzētie tiesāšanās izdevumi. Turklāt jāņem vērā arī Regulas 861/2007 16. pantā noteiktie samērīguma ierobežojumi, t.i., piemēram, izdevumi par preces ekspertīzes veikšanu nedrīkstētu vairākkārt pārsniegt preces cenu u.tml.

532. 7.4. ailē prasītājs norāda, vai viņš lūdz no atbildētāja arī piedzīt **procentus** no summas. Tie var būt gan likumiskie, gan līgumiskie procenti. Ja prasītājs šādus procentus vēlas piedzīt, tad jānorāda arī procentu likme un to aprēķināšanas sākuma datums.

533. Piemērs:

Jānis nopirka Vācijā (no auto tirdzniecības uzņēmuma „AB GmbH“) lietotu auto „Audi A3“ par EUR 3000. Pirkuma līgumā puses vienojušās, ka Jānis katru mēnesi maksās pārdevējam EUR 200 līdz pilnīgai pirkuma cenas samaksai. Puses arī vienojušās, ka par katru nokavēto mēnesi Jānis maksās pārdevējam 1 % no mēnesī maksājamās EUR 200 summas. Jānis sākuma maksāja, kā puses bija vienojušās, taču nu jau 3 mēnešus viņš neko nav maksājis, tādējādi nesamaksātā summa ir EUR 600. Pārdevējs vēlas no Jāņa šo

summu piedzīt, tādēļ iesniedz Latvijas tiesā pieteikumu Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām. A veidlapas 7.1.1. un 7.1.2. ailē prasītājs norādīs EUR 600, savukārt 7.4. ailē norādīs, ka vēlas piedzīt arī procentus (līgumā noteikto likmi); 7.4.1. ailē norādīs likmi 1 % un ka procenti aprēķināmi no pēdējā maksājuma dienas (piemēram, 15.08.2012).³⁸⁰

534. Svarīgi atcerēties, ka Latvijā likumiskie procenti ir 6 % no simta gadā (skat. CL 1765. p. 1. d.). Likumisko procentu apmērs par tāda naudas parāda samaksas nokavējumu, kas kā atlīdzība nolīgta līgumā par preces piegādi, par pirkumu vai pakalpojuma sniegšanu, ir 7 procentpunkti virs procentu pamatlikmes (tā ir 4%; skat. CL 1765. p. 3. d.) gadā, bet līguma attiecībās, kurās piedalās patērētājs – 6 % no simta gadā (CL 1765. p. 2. d.).

535. Diemžēl, Regulas 861/2007 A veidlapā neatrodam aili, kas būtu atvēlēta piedzenamajam **līgumsodam**. Vai tas nozīmē, ka Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām līgumsodu piedzīt nevarēs? Patiesībā **šādas ailes neesamība vērtējama kā būtisks A veidlapas (un līdz ar to arī D veidlapas) trūkums, kas ES likumdevējam nākotnē būtu jānovērš (vienlaicīgi papildinot arī D veidlapas 4.3.1. punktu ar līgumsoda aili)**. Tas tādēļ, ka līgumsods ir viens no izplatītākajiem saistību tiesību pastiprināšanas veidiem un tiek bieži pielietots darījumos. Pētījuma autores uzskata, ka Regula 861/2007 neizslēdz no sava piemērošanas lauka līgumsodus. Regulas 2. panta 1. punktā gan ir minēti tikai procenti. Taču, tā kā procenti un līgumsods pilda līdzīgas civiltiesiskās funkcijas – pastiprina saistību un zināmā mēra arī soda par saistības nepildīšanu – pēc analogijas Regulas 2. panta 1. punkts būtu piemērojams arī līgumsodiem. Tomēr joprojām problēmas sagādā A veidlapa, kas nav piemērota līgumsodiem. Vienīgā izeja no situācijas varētu būt atsevišķa pieteikuma (A veidlapas) iesniegšana tieši par līgumsodu (aizpildot otrajā veidlapā 7.1.1. aili, kurā norādīts līgumsods, kas gan nedrīkst pārsniegt EUR 2000). Latvijas tiesa šos divus pieteikumus varētu apvienot vienā tiesvedībā kā vienveidīgas lietas (skat. Regulas 19. p. un CPL 134. p. 2. d.). Šādā gadījumā Latvijas tiesa taisītu vienu spriedumu, taču tai būtu jāizdod divas D veidlapas – viena par pamatparādu; otra par līgumsodu (kas ierakstīts 4.3.1. ailē kā „pamatsumma“).

536. Veidlapas 8.aile „**Informācija par prasību**“: 8.1. ailē prasītājs īsi un skaidri izklāsta prasības būtību, norādot svarīgākos faktus, kas noveduši pie šīs prasības.

³⁸⁰ Skat. arī: Mayer/Lindemann/Haibach. Small Claims Verordnung. München : C.H.Beck, 2009, S. 76.

537. 8.2. ailē jāapraksta pierādījumi, ar kuriem tiks pamatota prasība. Paši pierādījumi (attiecīgi dokumenti) pievienojami pieteikumam (A veidlapai). Svarīgi ņemt vērā pierādījumu attiecināmību, proti, norādīt tikai tos pierādījumus, kas attiecas uz konkrēto lietu.

538. Kā pierādīšanas līdzekļi Latvijā var kalpot: liecinieku liecības, rakstveida pierādījumi, lietiskie pierādījumi; ekspertīze. Piemēram, vispārzināmi fakti nav jāpierāda (CPL 96. p. 1. d.). Nav jāpierāda arī fakti, kas nodibināti ar likumīgā spēkā stājušos tiesas spriedumu citā civillietā, kurā piedalījušās tās pašas puses (CPL 96. p. 2. d.). 8.2. ailē arī jānorāda, kuru faktu kurš pierādīšanas līdzeklis pierāda.

539. 8.3. ailē prasītājs norāda, vai vēlas mutisku lietas izskatīšanu. Ja vēlas, tad jānorāda iemesli, kuru dēļ prasība būtu skatāma mutvārdu procesā. Jāatzīmē, ka tiesa lietu skatīs mutiski tikai tad, ja uzskatīs, ka tas ir vajadzīgs, vai ja to lūdz kāda no pusēm. Tiesa var arī noraidīt šādu lūgumu, ja uzskata, ka, ņemot vērā visus lietas apstākļus, mutiska lietas izskatīšana nav nepieciešama (skat. Regulas 861/2007 5. p. 1.punktu).

540. Veidlapas 9. aile „**Apliecinājums**”: Ja prasītājs vēlas, lai tiesas spriedums vēlāk tiktu izpildīts citā ES dalībvalstī, viņš jau laicīgi – iesniedzot prasību – norāda tiesai, ka vēlas pēc sprieduma taisīšanas saņemt Regulas 861/2007 IV pielikumā esošo D veidlapu „Apliecinājums par spriedumu atbilstīgi Eiropas procedūrai maza apmēra prasībām“. Saskaņā ar CPL 541.¹ panta 4.¹ daļu minēto D veidlapu Latvijas tiesa izraksta pēc lietas dalībnieka lūguma. Tiesai būtu arī šī D veidlapa kopā ar spriedumu pēc tam jānosūta attiecīgajam lietas dalībniekam (skat. CPL 208. p.).

541. Veidlapas 10. aile „**Datums un paraksts**”:

10. Datums un paraksts

Es, apakšā parakstījies (-usies), lūdzu tiesu pieņemt spriedumu pret atbildētāju (-iem), pamatojoties uz manu prasību.

Es apliecinu, cik man zināms, ka sniegtā informācija ir patiesa un sniegta labticīgi.

Vieta : _____

Datums : ___/___/_____

Vārds, uzvārds, paraksts :

542. Šeit parādnieks norāda vietu, datumu, vārdu, uzvārdu un savu parakstu. Paraksts vienlaicīgi arī apliecina, ka prasītājs ir prasībā (A veidlapā) norādījis pareizu informāciju.

3.7.2. *Komunikācijas līdzekļi*

543. Saskaņā ar Regulas 861/2007 4. panta 2. punktu dalībvalstis informē Eiropas Komisiju par to, kādi saziņas līdzekļi tām ir pieņemami. Komisija dara šo informāciju publiski pieejamu (skat. arī Regulas 25. p. 1.punkta b) apakšpunktu). Latvija ir paziņojusi, ka Latvijā prasītājs var tieši iesniegt prasības pieteikumu kompetentajā tiesā vai nosūtīt pa pastu.

544. Dalībvalstu paziņojumi par komunikācijas līdzekļiem³⁸¹

Nr.p.k.	ES dalībvalsts	Komunikācijas jeb saziņas līdzekļi
1.	Beļģija	Vienīgie saziņas līdzekļi, kas procedūras mērķim ir pieņemami saskaņā ar šīs regulas 4. panta 1. punktu un ir pieejami tiesām, Beļģijā ir standarta pieprasījuma veidlapas A, kā izklāstīts I pielikumā, un attiecīgo apliecinājošu dokumentu tieša iesniegšana pirmās instances tiesas, kurai ir teritoriālā jurisdikcija, kancelejā UN pieprasījuma veidlapas A un attiecīgo apliecinājošu dokumentu nosūtīšana ierakstītā vēstulē pirmās instances tiesai, kurai ir teritoriālā jurisdikcija.
2.	Bulgārija	Prasības pieteikuma A veidlapu, lai sāktu Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, kompetentajai tiesai Bulgārijā var iesniegt tiešā veidā vai pa pastu.
3.	Čehija	Čehijas Republikā ir pieņemami šādi „citi saziņas līdzekļi”: a) e-pasts, izmantojot elektronisko parakstu saskaņā ar Likumu par elektronisko parakstu Nr. 227/2000 ar jaunākajiem grozījumiem; b) e-pasts; c) fakss. Ja pieteikumu iesniedz ar e-pasta vai faksa palīdzību (līdzekļi, kas minēti b) un c) punktā), trīs dienu laikā tiesā ir jāiesniedz arī pieteikuma oriģināls, pretējā gadījumā pieteikums netiks ņemts vērā.
4.	Vācija	Visos gadījumos var izmantot šādus saziņas līdzekļus: pasts, tostarp privāti piegādes dienesti, fakss. Brandenburgas zemē turklāt ir iespējama elektroniska piekļuve visām zemākā līmeņa vietējām tiesām (<i>Amtsgericht</i>) un Brandenburgas apgabaltiesai (<i>Oberlandesgericht</i>). Saskaņā ar Civilprocesa likuma 130.a pantu (<i>Zivilprozessordnung, ZPO</i>) pastāv iespēja tīmekļa vietnē www.gerichtsbriefkasten.de iesniegt elektroniskus dokumentus, izmantojot tiesas elektronisko pastkasti. Tehniskie nosacījumi datu iesniegšanai atbilstoši procesuālajām prasībām atrodas tīmekļa vietnē www.erv.brandenburg.de , papildu informācija atrodama attiecīgo tiesu tīmekļa vietnēs. Brēmēnē saskaņā ar Civilprocesa likuma (ZPO) 130.a pantu ir iespējama elektroniska piekļuve visām zemākā līmeņa vietējām tiesām (<i>Amtsgerichte</i>) un Hansas apgabaltiesai (<i>Hanseatischen Oberlandesgericht</i>). Tehniskie nosacījumi datu iesniegšanai atbilstoši

³⁸¹Skat.: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_communicationshtml_lv_lv.htm.

		<p>procesuālajām prasībām ir pieejami attiecīgo tiesu tīmekļa vietnēs. Hesenes <i>zemē</i> saskaņā ar Civilprocesa likuma (ZPO) 130. a pantu dokumentus elektroniski iespējams iesniegt visās zemākā līmeņa vietējās tiesās (<i>Amtsgerichte</i>). Tehniskie nosacījumi datu iesniegšanai atbilstoši procesuālajām prasībām atrodas tīmekļa vietnē www.hmdj.hessen.de</p>
5.	Igaunija	<p>Saziņas līdzekļi, ko atļauts izmantot Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām saskaņā ar regulas 4. panta 1. punktu un kuri ir pieejami Igaunijas tiesām, ir personīga piegāde, kā arī nosūtīšana pa pastu, faksu vai elektroniskās datu pārraides kanāliem. Iesniedzot dokumentus, ir jāievēro noformējuma prasības, kas minētas Civilprocesa kodeksa 334.-336. pantā.</p> <p>Saskaņā ar šiem noteikumiem lūgumraksti tiesā jāiesniedz A4 formātā skaidri salasāmā mašīnrakstā. Tas attiecas uz dokumentiem, kurus paraksta ar roku. Saskaņā ar šo tiesību aktu lietas dalībnieki, ja tas iespējams, tiesai iesniedz arī rakstiski sagatavoto tiesvedības dokumentu elektroniskās kopijas.</p> <p>Tas nozīmē, ka, nosūtot vienkāršu elektronisko vēstuli, nav nepieciešams ciparparaksts vai kāds cits vēstules autentiskuma apstiprinājums, tādējādi vienkāršojot tiesu darbu dokumentu apstrādes jomā.</p> <p>Ja uz attiecīgo adresi dokumenti ir nosūtīti pa faksu vai e-pastu, vai arī kādā citā veidā, kas dod iespēju iegūt rakstisku apliecinājumu, rakstiskā dokumenta oriģināls tiesai ir jāiesniedz nekavējoties vai, vēlākais, tiesas sēdē, vai arī noteiktajā laikposmā, kas paredzēts dokumentu iesniegšanai rakstiskajā procedūrā. Šādā gadījumā uzskata, ka termiņš rakstiska lūgumraksta vai apelācijas sūdzības iesniegšanai ir ievērots.</p> <p>Lūgumrakstus un citus dokumentus, kas jāsagatavo rakstiskā veidā, tiesai var iesniegt elektroniski, ja tiesa var izdrukāt un nokopēt šos dokumentus. Šādā gadījumā dokumentam jābūt ar sūtītāja ciparparakstu vai nosūtītājam līdzīgā drošā veidā, kas ļauj identificēt nosūtītāju. Elektronisku dokumentu uzskata par iesniegtu tiesā, kad tas ir reģistrēts tiesas datubāzē, kas paredzēta dokumentu saņemšanai. Sīkāka informācija par procedūru elektronisko dokumentu iesniegšanai tiesā un dokumentu noformējuma prasībām ir ietverta tieslietu ministra pieņemtajos noteikumos.</p> <p>Lūgumrakstus vai citus lietas dokumentus, ko lietas dalībnieks nosūtījis pa e-pastu, tiesa var uzskatīt par pieņemamiem arī tad, ja tie nav parakstīti ar roku vai nesatur ciparparakstu, ar nosacījumu, ka tiesa nešaubās par nosūtītāja identitāti vai dokumentu nosūtīšanas veidu, jo īpaši, ja tajā pašā lietā tas pats lietas dalībnieks ir iepriekš nosūtījis tiesai dokumentus ar ciparparakstu, izmantojot to pašu e-pasta adresi, vai arī, ja tiesa ir piekritusi, ka lūgumrakstus un citus dokumentus var iesniegt arī šādā veidā.</p> <p>Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām tiesa var atkāpties no Civilprocesa kodeksa noteikumiem par lietas dokumentu izsniegšanu un lietas dalībnieku iesniegto dokumentu noformējumu, izņemot gadījumus, kad atbildētājam izsniedz paziņojumu par lietas uzsākšanu.</p>
6.	Grieķija	Prasības izvirza, iesniedzot rakstisku iesniegumu miertiesneša reģistratūrā vai personīgi sniedzot miertiesnesim paziņojumu, kuru reģistrē.
7.	Spānija	Pieprasījuma veidlapu var iesniegt tieši, pa pastu vai faksu.
8.	Francija	Pieprasījumu uzsākt tiesvedību var nosūtīt tiesai pa pastu vai pa elektroniskā veidā.
9.	Īrija	Saziņas līdzekļi ir pasts un fakss.
10.	Itālija	Eiropas procedūras maza apmēra prasībām nolūkā pieļaujамie saziņas līdzekļi ir pasta sūtījumi.

11.	Kipra	Pieejamie saziņas līdzekļi, kas ir pieņemami attiecībā uz Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, ir iesnieguma iesniegšana reģistratūrā personīgi vai nosūtīšana pa pastu vai ar citiem saziņas līdzekļiem, piemēram, faksu vai elektronisko pastu.
12.	Latvija	Latvijā prasītājs var tieši iesniegt prasības pieteikumu kompetentajā tiesā vai nosūtīt pa pastu.
13.	Lietuva	Ja piemēro Eiropas procedūru maza apmēra prasībām (tostarp Regulas Nr. 861/2007 4. panta 1. punktu), tiesvedības dokumentus tiesā iesniedz tieši vai pa pastu.
14.	Luksemburga	Luksemburgai kā saziņas līdzeklis ir pieņemama nosūtīšana pa pastu.
15.	Ungārija	Ungārijā: 1) aizpildītu prasības pieteikuma standartveidlapu (A veidlapu) var iesniegt tiesai; 2) pieteikumu var nosūtīt pa pastu vai 3) to var iesniegt tiesai mutiski.
16.	Malta	Pieņemamie saziņas līdzekļi ir reģistrēts pasta sūtījums un fakss.
17.	Nīderlande	Saskaņā ar Nīderlandes civilprocesa tiesību aktiem (Civilprocesa kodeksa 33. pants) Regulā (EK) Nr. 861/2007 paredzēto prasības pieteikuma veidlapu drīkst iesniegt elektroniskā formātā, ja tas ir atļauts saskaņā ar tiesas procedūras noteikumiem. Patlaban neviena no tiesām šādu iespēju neparedz. Atļauti ir tikai šādi iesniegšanas veidi: - pa pastu, - iesniedzot tiesas kancelejā. Patlaban elektroniskā formātā nav iespējams veikt arī cita veida saziņu ar tiesu.
18.	Austrija	Procesā saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 861/2007, ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, dokumentus var iesniegt ne vien papīra formātā, bet arī elektroniski ar WebERV (interneta elektroniskā tiesvedība) palīdzību. WebERV ir pieejams visām fiziskām un juridiskām personām. Tehniskie nosacījumi ietver īpašu lietojumprogrammu un sūtītājas iestādes iesaistīšanu. Sūtītāju iestāžu aktuāls saraksts ir pieejams tīmekļa vietnē http://www.edikte.justiz.gv.at/edikte/km/kmhlp05.nsf/all/erv . Dokumentus pa faksu vai e-pastu iesniegt nevar.
19.	Polija	Rakstiski. <i>(Civilprocesa kodeksa 125. panta 1. un 2. punkts saistībā ar Civilprocesa kodeksa 126. panta 1. un 2. punktu un Civilprocesa kodeksa 187. panta 1. punktu).</i>
20.	Portugāle	Pieļaujamie saziņas līdzekļi: ierakstīts pasta sūtījums, fakss vai elektronisks sūtījums.
21.	Rumānija	Saskaņā ar regulas 4. panta 1. punktu Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām izmantojamie un tiesām pieejamie saziņas līdzekļi ir pasts un fakss .
22.	Slovākija	Saskaņā ar regulas 4. panta 1. punktu pieņemamie saziņas līdzekļi ir noteikti Likuma Nr. 99/1963 (Civilprocesa kodekss) 42. nodaļā. „Elektroniskie līdzekļi, kas parakstīti ar drošu elektronisko parakstu atbilstoši attiecīgajiem tiesību aktiem, telegramma vai fakss. Iesniegumus, kas attiecas uz lietas apstākļiem un kas iesniegti telegrammas veidā, trīs dienu laikā jāiesniedz tiesā rakstiski vai mutiski. Ja iesniegumu iesniedz pa faksu, trīs dienu laikā jāiesniedz oriģināls.”
23.	Slovēnija	Saziņas līdzekļi, kuri ir apstiprināti attiecībā uz Eiropas procedūru maza apmēra prasībām un kuri tiesām ir pieejami saskaņā ar 4. panta 1. punktu. - Prasības pieteikuma standarta A veidlapu, kas ietverta I pielikumā, var iesniegt tiesā, kurai ir jurisdikcija, nosūtot pa pastu, elektronisko pastu, izmantojot sakaru tehnoloģijas,

		iesniedzot tiesā tieši vai izmantojot profesionāla starpnieka pakalpojumus, kas prasību pārsūtīs (Civilprocesa likuma 105.b pants).
24.	Somija	Regulas 4. panta 1. punktā minēto veidlapu var nosūtīt tieši Helsinku rajona tiesas reģistratūrai pa pastu, faksu vai e-pastu, kā noteikts Elektronisko pakalpojumu un komunikācijas (valsts sektorā) aktā.
25.	Zviedrija	Pieteikumu par Eiropas procedūras maza apmēra prasībām uzsākšanu kompetentajā tiesā iesniedz tieši vai nosūta pa pastu.
26.	Apvienotā Karaliste	<p>1. Anglija un Velsa Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām saziņai ar Anglijas un Velsas tiesām var izmantot pasta sūtījumus (tādēļ, ka nepieciešams iekasēt tiesas nodevu par procesa sākšanu – tiesas nodevu Anglijā un Velsā pagaidām nevar samaksāt ar kredītkartes vai debetkartes palīdzību). Tomēr turpmākos dokumentus varēs nosūtīt tiesai pa pastu, faksimilu vai elektronisko pastu saskaņā ar Civilprocesa noteikumu 5.5. daļu un Praktiskiem norādījumiem, kuros ietverti noteikumi par dokumentu iesniegšanu un nosūtīšanu tiesai.</p> <p>2. Skotija Saziņas līdzekļi, kādi Skotijas tiesām ir pieejami, lai sāktu Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, ir līdzīgi tiem, kurus izmanto saistībā ar iekšzemes maza apmēra prasībām, proti, ierakstīts pirmās klases pasta sūtījums.</p> <p>3. Ziemeļrija Saziņas līdzekļi, kādi Ziemeļrijas tiesām ir pieejami, lai sāktu Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, ir līdzīgi tiem, kurus izmanto saistībā ar iekšzemes maza apmēra procedūras prasībām, proti, ierakstīts pirmās klases pasta sūtījums.</p> <p>4. Gibraltārs Gibraltāra tiesām pieņemamie saziņas līdzekļi ir vienīgi pasta sūtījumi (jo ir jāiekasē tiesas nodeva par procesa sākšanu).</p>

3.7.3. Prasības papildināšana un labošana

545. Saskaņā ar Regulas 861/2007 4. panta 4. punkta 1. teikumu:

Ja tiesa atzīst, ka prasītāja sniegtā informācija nav atbilstoša vai pietiekami skaidra, vai ja prasības pieteikuma veidlapa nav pareizi aizpildīta, un ja vien prasība nav klaji nepamatota vai prasības pieteikumu nevar pieņemt izskatīšanai, tā dod prasītājam iespēju papildināt vai labot prasības pieteikuma veidlapas ierakstus vai arī sniegt papildu informāciju vai dokumentus, vai atsaukt prasību termiņā, ko nosaka tiesa. Tiesa lieto standarta B veidlapu, kas ietverta II pielikumā.

546. Ja prasībā (A veidlapā), tiesasprāt, ir viens no šādiem trūkumiem:

- 546.1. prasītāja sniegtā informācija nav atbilstoša;
- 546.2. informācija nav pietiekami skaidra;
- 546.3. veidlapa nav pareizi aizpildīta;
- 546.4. prasība ir klaji nepamatota;

546.5. prasības pieteikumu nevar pieņemt izskatīšanai; **tad**

547. tiesa dod pieteicējam iespēju:

547.1. papildināt prasības pieteikuma veidlapas ierakstus; vai

547.2. labot prasības pieteikuma veidlapas ierakstus; vai

547.3. sniegt papildu informāciju; vai

547.4. iesniegt papildu dokumentus; vai

547.5. atsaukt prasību termiņā, ko nosaka tiesa.

548. Visos gadījumos tiesa izmanto Regulas 861/2007 II pielikumā esošo **B veidlapu** „Tiesas pieprasījums papildināt un/vai labot prasības pieteikuma veidlapu”. Tātad šo B veidlapu drīkst aizpildīt tikai un vienīgi tiesa. B veidlapā tiesai ir konkrēti jānorāda, kuras prasības pieteikuma daļas ir neatbilstošas, nepareizas vai neskaidras.³⁸² Jautājumu par to, kurā valodā jāaizpilda A veidlapa, nosaka Regulas 861/2007 6. panta 1. punkts, proti, prasības pieteikuma veidlapu (A veidlapu) iesniedz tajā valodā vai vienā no valodām, ko izmanto tiesa. Latvijā tā ir valsts valoda – latviešu valoda (skat. CPL 13. p.).³⁸³

549. Izdodot B veidlapu, tiesnesis nosaka prasītājam termiņu, kurā viņam ir jāveic tiesneša noteiktās darbības. Tiesa īpašu apstākļu dēļ var pagarināt šo termiņu, lai aizsargātu pušu tiesības (skat. Regulas 861/2007 14. p. 2.punktu). Sīkāk par termiņiem skat. šī pētījuma apakšnodaļu „Termiņi” (619. § un tālāk). Termiņa skaitīšana būtu jāsāk nevis no B veidlapas sastādīšanas vai izsūtīšanas dienas, bet gan no dienas, kad prasītājs to ir saņēmis (skat. Regulas 5. p. 6. punkta 2.teikumu un 13. p.).

550. Jēdzieni „prasība ir klaji nepamatota” un „prasība ir nepieņemama” jātulko saskaņā ar tiesas valsts nacionālo tiesību normu izpratni (skat. Regulas 861/2007 preambulas 13. apsvērumu).

551. Jēdziens „**prasība ir klaji nepamatota**” būtu attiecināms uz tādām prasībām, no kurām redzams, ka tām nav nekādu izredžu tikt apmierinātām. Piemērs:

Prasītājs A veidlapas 8. ailē norādījis, ka viņa kaimiņš – atbildētājs – ir citplanētiešu aģents, tādēļ tikai viņš un vienīgi viņš ir vainīgs tajā, ka prasītāja televizors tā garantijas laikā ir sabojājies.

³⁸² Mayer/Lindemann/Haibach. Small Claims Verordnung. München: C.H.Beck, 2009, S. 121.

³⁸³ Skat. Eiropas tiesiskās sadarbības tīklā: http://ec.europa.eu/civiljustice/case_to_court/case_to_court_lat_lv.htm

552. Piemērs:

Prasītājs A veidlapas 8. ailē norādījis, ka viņš neuzticas Igaunijas tiesām, tādēļ ceļ prasību Latvijas tiesā (kurai nav starptautiskās jurisdikcijas skatīt šo pieteikumu).³⁸⁴

553. Jēdziens „**prasība ir nepieņemama**” saprotams tādējādi, ka nav izpildīts kāds no Regulas 861/2007 priekšnoteikumiem Eiropas procedūrai maza apmēra prasībām. Piemēram, Latvijas tiesai nav starptautiskā jurisdikcija, prasība neietilpst Regulas 2. pantā norādītajā materiālās piemērošanas laukā, prasības pamatsumma pārsniedz EUR 2000, lieta nav pārrobežu lieta (Regulas 3. p.) u.tml.

3.7.4. *Pieteikuma noraidīšana*

554. Saskaņā ar Regulas 861/2007 **4. panta 4. punkta 2. teikumu:**

Ja prasība ir klaji nepamatota vai pieteikums nepieņemams vai arī ja prasītājs tiesas noteiktajā termiņā nepapildina vai neizlabo prasības pieteikuma veidlapu, pieteikumu noraida.

555. Minētajā tiesību normā ir ietverti vairāki **pamati prasības pieteikuma noraidīšanai**, proti:

555.1. ja prasība ir klaji nepamatota;

555.2. ja pieteikums ir nepieņemams; vai

555.3. ja prasītājs tiesas noteiktajā termiņā nepapildina vai neizlabo prasības pieteikuma veidlapu.

556. Divi pirmie noraidīšanas pamati iepriekš īsumā jau tika apskatīti. Trešais pamats ir **termiņa neievērošana no prasītāja puses**. Tiesa, aizpildot B veidlapu, norāda termiņu, kurā prasītājam jāveic attiecīgi labojumi vai papildinājumi A veidlapā. Ja prasītājs šo termiņu nav ievērojis un nav arī tiesu lūdzis to pagarināt, tiesa noraida prasību.

557. Kā saprast Regulā lietoto jēdzienu „**noraida prasību**”? Latvijas civilprocesā prasību var noraidīt ar spriedumu, ja tiesa lietu ir izskatījusi *pēc būtības* (CPL 193. p. 6. d.). Regulas 861/2007 4. panta 4. punktā minētā procesuālā situācija līdzinās Latvijas civilprocesā pazīstamajam atteikumam pieņemt prasības pieteikumu (CPL 132. p.).

³⁸⁴ Skat. arī : Mayer/Lindemann/Haibach. Small Claims Verordnung. München : C.H.Beck, 2009, S. 126.

Citiem vārdiem sakot, ja prasītājs tiesas noteiktajā termiņā nav reaģējis uz B veidlapu, Latvijas tiesnesis pieņem **lēmumu par atteikšanos pieņemt prasības pieteikumu** un pieteikuma atdošanu atpakaļ iesniedzējam. Par šo Latvijas tiesneša lēmumu var iesniegt blakus sūdzību (CPL 132. p. 3. d.), un šāds tiesneša atteikums pieņemt prasības pieteikumu principā nav šķērslis tāda paša pieteikuma iesniegšanai tiesā, kad būs novērsti pieļautie trūkumi (skat. CPL 132. p. 4. d. un tajā minētos izņēmumus).

3.8. Procedūras norise

3.8.1. Rakstiskais un mutiskais process

558. Regula tika iecerēta kā īpaši vienkāršota procedūra salīdzinot ar prasības tiesvedības kārtību.³⁸⁵ Tas nozīmē, ka puse bez īpašām pūlēm un padziļinātām zināšanām jurisprudencē var izmantot šī procesa priekšrocības un savu strīdu izšķirt vienkārši, ātri un saprotamā kārtībā. Piemēram, saskaņā ar Regulas 12. pantu pusei nav jāsniedz savs juridiskais lietas izvērtējums, atšķirībā no prasības tiesvedības, kur jānorāda apstākļi, uz kuriem prasījums pamatots. Tāpat Regulā ir vairakkārt uzsvērts, ka šādās lietās puse varētu iztikt bez jurista palīdzības (preambulas 15. apsvēruma), tomēr vienlaicīgi ir mēģināts panākt, lai šāds process garantē efektīvu tiesisku aizsardzību un tiesiskumu.

559. Lai atvieglotu šīs procedūras norisi, Regulas 5. pants paredz **rakstveida procesu**. Šis jautājums bija viens no strīdīgākiem Regulas tapšanas gaitā, jo vajadzēja sabalansēt vienkāršu un lētu procesu ar tiesībām tikt uzklautam.³⁸⁶ Tomēr Regulas mērķi – ātru un vienkāršotu tiesvedību – var sasniegt tikai tad, ja process ir rakstisks un tajā tiek izmantotas modernās tehnoloģijas un internets. ECT ir norādījusi, ka mutisks process nav absolūta tiesība,³⁸⁷ tas jānotur ārkārtējos gadījumos, kad lietā ir jāizskata īpaši juridiski

³⁸⁵ Green Paper On a European Order for payment procedure and on measures to simplify and speed up small claims litigation [2002] COM 746, p.66.

³⁸⁶ Kramer, E. X. "Small Claim, simple recovery? The European small claims procedure and its implementation in the member states" (2011) ERA Forum, p. 124, pieejams: <http://www.springerlink.com/content/88w50426x5135h38/>.

³⁸⁷ ECT 2002. gada 12. novembra spriedums lietā: *Döry v. Sweden* Nr. 28394/95, ECHR – 2002- V, para 37.

vai tehniski jautājumi.³⁸⁸ Tātad lielākai daļai procesu, piemērojot šo Regulu, būtu jānotiek rakstiski, tomēr Latvijas tiesu prakse norāda uz pretējo.

560. Jāpiebilst, ka šādi procesi var notikt, izmantojot ODR (angļu val.- *online dispute resolution* – strīdu risināšana tiešsaistē) rīkus. Piemēram, mazas prasības lietas var skatīt tiešsaistes speciālās e- platformās, kur viss process notiek, izmantojot tikai interneta vidi - prasības veidlapas tiek iesniegtas un spriedumi taisīti šajā e- vidē. Šāds process ir ne tikai lēts, centralizēts, bet arī efektīgs, automatizēts un mazāk formāls. Šobrīd Regula atstāj dalībvalstu ziņā iespēju izmantot e-vidi šādām prasībām, lai gan iespējams tuvākā nākotnē šādu strīdu risināšana tiks risināta jau ES līmenī.³⁸⁹

561. Mutiska lietas izskatīšana var notikt divos gadījumos – pēc tiesas ieskata vai pēc puses pieprasījuma, kas ir līdzīgi analogai nacionālai maza apmēra prasību izskatīšanai saskaņā ar CPL 250.²⁵ pantu. No Regulas tekstā viennozīmīgi ir skaidrs, ka abos gadījumos tiesa būs tā, kas noteikt, vai ir nepieciešama lietas mutiska izskatīšana. Tomēr ir presumējams, ka mutisks process būs reti, jo Regulā ir iestrādāta prezumpcija rakstiskai lietas izskatīšanai (preambulas 13. apsvēruma), veicinot ātru un vienkāršotu lietas izskatīšanu. Turklāt tiesai, neaicinot puses, ir iespēja rakstiski arī pieprasīt papildu informāciju un pierādījumus, ja tas nepieciešams (7. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkts).

562. Pirmkārt, lietas iztiesāšana tiesas sēdē var notikt, ja tiesa uzskata, ka tas ir vajadzīgs, tomēr Regula neprecizē kritērijus, pēc kuriem būtu jāvadās tiesai, dodot tai pašai plašu brīvību. Analizējot Regulas mērķi, iemesls atteikt mutisku lietas izskatīšanu ir tad, ja tiesa konstatē, ka mutiska lietas izskatīšana var kavēt vai padārdzināt procesu, piemēram, vienas puses aicināšana uz mutisku tiesas sēdi radītu papildu tēriņus.

563. Tomēr atbilstoši preambulas 8. apsvērumam mutiska noklausīšanās būtu jānotur, ja tas apdraud puses tiesības uz taisnīgu tiesu un tās uzklaušīšanu, kā to paredz Eiropas Savienības pamattiesību harta, tātad šeit jāņem vērā arī ECT prakse. Piemēram, tiesa var izvērtēt, vai mutiska noklausīšanās rezultātā tiesības uz taisnīgu tiesu tiks izmantotas

³⁸⁸ ECT 2005. gada 10. novembra spriedums lietā *Schelling v. Austria* Nr. 55193/00 ECHR- 2005- IX, para 30.

³⁸⁹ Skat.: Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par alternatīvu strīdu izšķiršanu un grozījumiem Regulā (EK) Nr. 2006/2004 un Direktīvā 2009/22/EK (Direktīva par patērētāju ADR) COM (2011) 793 un Priekšlikums Eiropas parlamenta un padomes regula par patērētāju strīdu izšķiršanu tiešsaistē COM (2011) 794.

praktiskāk un efektīvāk un vai mutiskās noklausīšanās laikā puse varēs sevi pietiekami aizstāvēt.³⁹⁰

564. Otrkārt, Regulas 5. pants paredz, ka mutisku lietas izskatīšanu var lūgt kāda no pusēm, atzīmējot to A veidlapas 8.3. punktā un paskaidrojot iemeslu, tomēr paskaidrojuma iemesla norādīšana nav obligāta. Sabiedrībā ir dažāda attieksme pret piedalīšanos tiesas procesos - ir personas, kas labprāt izvairās no tiesas apmeklējuma, bet nevar noliegt, ka ir puses, kas tiesāšanos uztver kā zināmu izklaidi, tāpēc tiesai īpaši jāizvērtē šo iemeslu pamatotību. Pamatots iemesls būs tad, ja lieta, neskatoties uz mazo prasību, ir sarežģīta, tajā būtu jāuzklausā eksperts, kā arī liecinieki. Īpaši tas ir izvērtējams nemantiskās prasībās, kur prasība būt papildus jāpamato.

565. Ja puse nav atzīmējusi iemeslus vai tie nav *prima facie* svarīgi, mutisks process nebūtu noturams. Noraidījumu iemeslus tiesnesis paskaidro lēmumā, tostarp tiesa var atsaukties uz Regulas preambulas 14. apsvērumu. Par šo lēmumu nevar iesniegt blakus sūdzību.

566. Analizējot procesa norises veidu, apskatīsim kādu piemēru no Latvijas tiesu prakses. Latvijā dzīvojoša prasītāja – patērētāja iesniedza Eiropas procedūras maza apmēra prasību pret atbildētāju, kas atrodas Somijā.³⁹¹ Atbildētājs atbildes veidlapā norāda, ka piekrīt samaksāt preču vērtību, un norāda, ka lietu var izskatīt bez atbildētāja klātbūtnes, jo ierašanās uz tiesas sēdi ir sarežģīta un laikietilpīga. Lieta tika izskatīta atklātā sēdē, piedaloties prasītājas pārstāvei, bet atbildētāja neierašanās tiek atzīta par attaisnojošu. Spriedumā norādīts, ka prasītāja tiesas sēdē piekrita, ka tiek atlīdzināta preču vērtība un atlīdzināti tiesvedības izdevumi un papildu paskaidrojumus prasītāja nevēlējās sniegt. Kā redzams no lietas faktiem, lietas izskatīšana atklātā tiesas sēdē ar prasītājas piedalīšanos nemaina sprieduma motīvu un rezolutīvo daļu. Turklāt prasītāja neko papildus paskaidrot nevarēja un nevēlējās, jo iepriekš bija iesniegusi pierādījumus, kas apliecina prasības pamatotību, turklāt atbildētājs bija atzinis prasību. Tātad šajā gadījumā taisnīgs tiesas process netika apdraudēts, tieši otrādi - rakstisks process iekonomētu tiesas laiku. Prasītāja šajā lietā iesniedza arī pieprasījumu atmaksāt

³⁹⁰ ECHR case *Airey v. Ireland* App No 6289/73 (9 October 1979), para 24.

³⁹¹ Jelgavas tiesas 2012. gada 27. janvāra spriedums lietā Nr. C15285811 [nav publicēts].

degvielas izdevumus, kas saistīti ar ierašanos uz tiesu, tātad rakstisks process samazinātu arī prasītāja izmaksas.

567. Tomēr, ja lietas sarežģītības dēļ tiesai ir jānotur **mutisks process**, to var izskatīt, izmantojot videokonferenci vai citu saziņas tehnoloģiju – ja tiesai ir pieejami tehniskie līdzekļi saskaņā ar Regulas 8. pantu. Regula neuzliek tiesai obligāti izmantot šādu saziņas līdzekļus, tomēr jāpatur prātā šī procesa mērķis - izmantot pēc iespējas vienkāršākus un lētākus pierādīšanas iegūšanas paņēmienus (preambulas 20. apsvēruma). Piemēram, gadījumā, kad puse atrodas citā valstī, tai būs jāizdod paprāva summa, lai nokļūtu uz tiesas sēdi. Kā minēts tālāk, šajā Pētījumā (apakšnodaļā „Pierādījumu iegūšana”, 608. § un tālāk), arvien vairāk ES dalībvalstīs tiek mudinātas lietot šīs modernās tehnoloģijas. Pat Regulas sākotnējā projektā tika precīzi identificēti arī tādi saziņas līdzekļi kā fax, audio un telefons,³⁹² tomēr šo tehnoloģiju izmantošana būtiski atšķiras dalībvalstu tiesu praksē, tāpēc šī brīža redakcija ļauj tiesai pašai noteikt, kādus tehniskos līdzekļus izmantot, ņemot vērā to, kādi tai ir pieejami un kādus atļauj nacionālās tiesības. Piemēram, citās valstīs, arī Anglijā, nav nekas neparasts noprotināt lieciniekus pa telefonu vai izmantojot Interneta protokola balss pārraidi (piemēram, Skype).³⁹³ Tomēr pat valstīs, kur informācijas un komunikācijas tehnoloģijas tiesās ir augsti attīstītas, aptaujājot patērētājus un mazā biznesa pārstāvjus, noskaidrojās, ka praksē šāda iespēja ir vēl tikai teorētiska.³⁹⁴

568. Šobrīd arī Latvijā tiesas ir aprīkotas ar videokonferenču un skaņas iekārtām, kā arī CPL izdarīti attiecīgi grozījumi, lai arī mūsu tiesās varētu izmantot videokonferences,³⁹⁵ tomēr CPL nav īsti pielāgots šādam procesam un neatrisina virkni procesuālu jautājumus sevišķi, ja tiesvedībā ir iesaistīta vēl kāda ES dalībvalsts.

569. Acīmredzot, Latvijā citi tehniskie līdzekļi (čati, IP balss pārraides) netiks izmantoti tuvākajā nākotnē, lai gan šādas metodes ir populāras tieši mazo strīdu

³⁹² Council of the European Union Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing a European Small Claims Procedure [29 November 2005] 15054/05 JUSTCIV 221, CODEC 1107, para 13-15.

³⁹³ House of Lords. European Small Claims Procedure: Report with evidences [2006] 23 rd Report of Session 2005-06, para 126-127.

³⁹⁴ European Consumer Centre Ireland. *European Small Claims Procedure. First Year of Operation in Ireland* [2010], p. 8 at <http://www.eccireland.ie/downloads/ESCP.pdf>.

³⁹⁵ Skat. 08.09.2011. likumu "Grozījumi Civilprocesa likumā" ("LV", 148 (4546), 20.09.2011.), kas stājas spēkā 30.09.2011.

alternatīvā risināšanā.³⁹⁶ Turklāt puses paskaidrojumus vai liecības ir iespējams fiksēt ar tehniskajiem līdzekļiem, ierakstot telefona sarunu vai izdrukājot čata saraksti un par to noformējot protokolu. Arī gadījumā, kad nopratināmā puse nepārvalda tiesvedības valodu, saskaņā ar CPL 714. pantu, iegūstot pierādījumus Latvijā vai ārvalstīs, izmantojot tehniskos līdzekļus, var izmantot tulku. Turklāt CPL 13. panta trešā daļa atļauj tiesai veikt atsevišķas procesuālās darbības arī citā valodā.

3.8.2. *Pārstāvība*

570. Regulas preambulas 15. apsvērumš nosaka, ka pusēm nebūtu jāuzliek par pienākumu, lai tās pārstāvētu advokāts vai cits profesionāls jurists, un 10. pants precizē, ka advokāta vai cita profesionāla jurista pārstāvība nav obligāta. Šīs normas iekļautas, lai sasniegtu Regulas mērķus – maza apmēra prasības izskatīt ātrā un nedārgā procesā. Tomēr Regula paredz, ka izmaksas, tostarp saistībā ar juridisko palīdzību, var tikt kompensētas, ja vien tās ir proporcionālās un pamatotas (16. pants), tātad pusei var tikt sniegta arī juridiskā palīdzība.

571. Lai gan Regulā netiek minēts, tomēr ir pieļaujams, ka patērētāja intereses varētu pārstāvēt arī ne- jurists, piemēram, patērētāju asociācijas vai interešu aizsardzības organizācijas, tomēr, kā norādīts vēlāk, Latvijā izmaksas par šādu pārstāvību nevarēs piedzīt.

572. Tomēr prezumējams, ka tieši tāpēc, ka puse pati aizpilda pieteikumu, tiesai būs biežāk jāizmanto B veidlapa, lai šādā vienkāršā un saprotamā veidā informētu prasītāju par trūkumiem noformētajā dokumentā.

3.8.3. *Tiesas pilnvaras*

573. Regulas 12. pants sadala tiesas kompetenci trīs daļās. **Pirmkārt**, tiek noteikts, ka pusēm nav juridiski jāpamato sava prasība. **Otrkārt**, tiesai ir jāsniedz informācija par šo

³⁹⁶ Skat., piemēram, tiešsaistes mediacijas pakalpojumu: Risolvioline. RisolviOnline ir Milānas arbitražas institūcijas pakalpojumi, kas ļauj atrisināt komerciālos strīdus vienkāršā un ekonomiskā veidā, izmantojot Internetu. RisolviOnline ļauj panākt apmierinošu nolīgumu ar neitrālu starpnieku un ekspertu konfliktu vadīšanā palīdzību neformālā un slēgtā vidē. Vienošanās mēģinājums tiek veikts, diskutējot par problēmu reālā laikā diskusiju čatā vai forumā, izmantojot Internetā vietnes rezervēto zonu, kurā var iekļūt tikai puses, starpnieks un šķīrējtiesas darbinieki, kuri nozīmēti pakalpojuma sniegšanas laikā. Pieejams: http://risolvionline.com/?lng_id=37.

procesu. **Treškārt**, tiesai ir jāmēģina panākt izlīgums starp pusēm. Turpmāk īsi par katru no šī panta punktiem.

574. Apskatāmā panta pirmais punkts nosaka, ka tiesa neprasa pusēm sniegt prasības **juridisko vērtējumu**. Pusei nav jānorāda prasības pamatu, tikai jāizklāsta tās būtība (skat.8.1. p. I pielikumā). Tātad atšķirībā no nacionālā maza apmērā prasību procesa, kur prasītājs pats piemeklē un norāda piemērojamās tiesību normas, šajā Eiropas procedūrā tiesai ir uzlikts pienākums pētīt, uz kāda pamata prasība ir celta. Kā redzam no nedaudzajām lietām Latvijā, ja prasītāji bez pārstāvības nolemj celt prasību saskaņā ar Regulu, viņiem ir grūtības aizpildīt A veidlapu un noformulēt savu prasību. Piemēram, jau iepriekš apskatītā lietā prasītāja gan norāda piedzenamo prasības summu naudā 7.1. punktā, bet 8.1. punktā pie informācijas par prasību vēl pievieno lūgumu par līguma izbeigšanu un preces apmaiņu.³⁹⁷

575. Tātad, saņemot prasības pieteikuma standarta veidlapu, tiesas kompetence ir noteikt piemērojamās tiesības strīdam un sniegt savu juridisko vērtējumu par celto prasību.

576. Šī panta otrā daļa nosaka, ka vajadzības gadījumā **tiesa informē puses par procesuāliem jautājumiem**. Preambulas 21. apsvērums šo pantu papildina, nosakot, ka informācijai par veidlapām ir jābūt pieejamām tiesās. Bet 11. pants vēl precīzāk norāda - dalībvalstīm ir jānodrošina, ka pusēm pieejama praktiska palīdzība veidlapu aizpildīšanā.

577. Šādi tiek mazināta nepieciešamība piesaistīt advokātu maza apmēra prasību procesos, tomēr viņa pienākumi daļēji tiek pārnesti uz tiesu. Neskatoties uz to, ka veidlapas tika veidotas pēc iespējas vienkāršākas, lai pusei nebūtu jāizmanto profesionāla juridiska palīdzība, tomēr to aizpildīšana var radīt zināmas grūtības vidusmēra cilvēkam, kam nav speciāla juridiska izglītība, piemēram, atbildot A veidlapā uz jautājumu par tiesas kompetenci un domiciliem (skat.4. p.). Turklāt atsevišķos gadījumos pusei brīvā tekstā ir jāaizpilda tukšie informācijas lauki, sniedzot informāciju par prasību un aprakstot pierādījumus (skat. A veidlapas 8.1. un 8.2. p.), kas arī ne katram var būt pa spēkam. Te tiesai ir jānodrošina palīdzība pusei, kas to ir lūgusi, tomēr ir stingri jāizvērtē, lai šāda tehniska palīdzība un informācijas sniegšana nepārvēršas juridiskās palīdzības sniegšanā.

³⁹⁷ Jelgavas tiesas 2012. gada 27. janvāra spriedums lietā Nr. C15285811 [nav publicēts].

578. Izpildot šo Regulas uzlikto pienākumu, aktīva loma šajā gadījumā ir **tiesas personālam**. Tieši tiesas personālam ir jāpalīdz pusei tehniski aizpildīt veidlapas un jāsniedz arī informācija par procesuālajiem jautājumiem, tostarp par tiesībām un pienākumiem, par termiņu neievērošanas sekām (preambulas 28. apsvēruma) vai par izdevumu samērību.

579. Saskaņā ar aptauju tika noskaidrots, ka ES dalībvalstu tiesās trūkst informācijas par šo Regulu un izliktais pienākums palīdzēt pusēm netiek pilnībā īstenots.³⁹⁸ Arī Latvijā šāda prakse nav ierasta, proti, pētnieki atsevišķās Latvijas tiesu kancelejās lūdza sniegt informāciju par minēto Regulu un izsniegt veidlapas. Nevienā no apmeklētajām tiesām šāda informācija nebija pieejama, lai gan vienā tiesā tika norādīts, ka informācija meklējama Atlantā. Tādējādi, lai atvieglotu tiesas darbu, ir ieteicams tiesās izvietot brošūras ar pamācībām un paraugiem, kā aizpildīt attiecīgās veidlapas, kā arī apmācīt tiesu darbiniekus šīs Regulas piemērošanā, kas arī veicinātu šīs Regulas izmantošanu. Tomēr vienlaicīgi ir skaidri jādefinē robežas šādai tiesu darbinieku palīdzībai.

580. Regulas 12. panta 3. punkts nosaka vēl vienu pienākumu tiesai, proti, tiesa, kad vien iespējams, cenšas panākt pušu **izlīgumu**. Šī norma var tikt interpretēta divējādi. **Pirmkārt**, tiesa noskaidro, vai puses pirms prasības iesniegšanas tiesā ir mēģinājušas panākt vienošanos un/vai ievērojušas normatīvajos aktos vai līgumā noteikto ārpus tiesas strīdus risināšanas kārtību. **Otrkārt**, tiesa, redzot, ka pastāv iespēja starp pusēm noslēgt izlīgumu, dod pusēm šo iespēju.

581. Tātad tiesai būtu jāpievērš uzmanība, vai pirms prasības iesniegšanas puses ir veikušas zināmas darbības, lai novērstu strīda nonākšanu tiesā. Piemēram, patērētāju tiesību regulējošos tiesību aktos ir noteikta kārtība, ka patērētāja pretenzijas sākotnēji jāizskata pašam pakalpojuma sniedzējam vai preču pārdevējam, tad patērētājs var vērsties patērētāja aizsardzības iestādēs, kas var palīdzēt atrisināt strīdus situāciju vai iesniegt sūdzību attiecīgajam komersantam.³⁹⁹ Bet, līdzīgi kā komercstrīdos, to noskaidrot ir

³⁹⁸ ECC-Net European Small Claims Procedure Report, September 2012, pieejams: http://ec.europa.eu/consumers/ecc/docs/small_claims_210992012_en.pdf, p.19. 41% no dalībvalstu tiesām netiek izpildīts nosacījums, ka veidlapām ir jābūt pieejamām tiesās, tomēr 12% dalībvalstu tiesās šī informācija ir pieejama, 23% informācija tiek izlikta tiesu mājas lapā.

³⁹⁹ Skat. Patērētāju tiesību aizsardzības likums: Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis, Nr. 104/105, 01.04.1999; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK (2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū PV L 178, 17. pants.

salīdzinoši grūti, jo Regula neprasa obligāti iesniegt līgumus, dokumentus un citus pierādījumus, tikai tos norādīt, bet pusei šāds dokuments varētu nešķist svarīgs un pieteikumā tas netiek pieminēts. Piemēram, prasītājs iespējams iesniedz prasību tiesā, neskatoties uz to, ka komercīgumā ir paredzēta divpakāpju strīdu izšķiršanas kārtība – sākotnēji sarunās, tad tikai tiesā. Ja tiesai rodas pamatotas šaubas par to, ka puses nav izmantojušās savstarpējās vienošanās iespēju, tad tā var izmantot 7. panta 1. punkta a) apakšpunkta tiesības un pieprasīt pusēm papildu informāciju. Ja tālāk procesā tiek konstatēts, ka puses nav ievērojušās noteikto daudzpakāpju strīdus risināšanas kārtību, tiesnesis var to ņemt vērā, sadalot izdevumus.

582. Alternatīvi, minētā panta punkts aicina izmantot ADR (*alternative dispute resolution* - alternatīva strīdu risināšana) metodes, tādējādi tiesnesis šajā procesā kļūst par mediatoru, kas savukārt padara procesu vēl mazāk formālu un iespējams apmierināt abu pušu vēlmes, pretēji parastai tiesvedībai.

583. Piemēram, Anglijas tiesas informatīvajā materiālā ir norādīts: pirms maza apmēra lietas izskatīšanas pusēm ir ieteicams izmantot mediācijas pakalpojumus, kas ir par brīvu un lielākajā daļā lietu norisinās telefoniski.⁴⁰⁰ Tā kā šāds process ir brīvprātīgs, abām pusēm ir jāpiekrīt mediācijai. Ja puse nav apsvērusi šādu iespēju, tad tiesa var nepiedzīt tiesvedības izmaksas vai arī prasīt atmaksāt otras puses izdevumus.

584. Tomēr Latvijā praktiski būs grūti panākt izlīguma veicināšanu starp pusēm. Tiesnesim pašam, izmantojot ADR, ir nepieciešamas īpašas prasmes vai arī jānosūta puses pie profesionāla mediatora. Turklāt ADR process ir brīvprātīgs, atšķirībā no citām valstīm, tāpēc mazāk efektīvs. Papildus jāpiebilst, ka nevajadzīga šādu metožu izmantošanu var prasīt daudz laika un līdzekļus, turklāt ne visās lietās šīs metodes būs piemērotas. Piemēram, ja puses nevienojas par izlīgumu, process ir jāturpina, bet Regulas mērķis par ātru un lētu procesu nav sasniegts.

585. Turklāt Regula skaidri nepasaka, kā tiesnesis var veicināt izlīguma procesu, jo tiesas aizpildāmajās veidlapās nav norādīta informācija pusēm par izlīguma iespējamību, tādējādi tiesa var lūgt puses apsvērt vienošanos tikai mutiskā procesā, kas saskaņā ar šo Regulu tiks noturēts samērā reti.

⁴⁰⁰ Her Majesty's Courts Service. Making a Claim?-Some Questions to ask yourself, at <http://www.newham.gov.uk/NR/rdonlyres/FA8E5FA6-3190-46C1-8868-C8CF82001917/0/HMCEX301.pdf>.

3.8.4. Piemērojamās tiesības

586. Atbilstoši Regulas 19. pantam Eiropas procedūras maza apmēra prasībām pamatā ir tās dalībvalsts procesuālās tiesības, kurā notiek procedūra. Ir kritizējams tas, ka Regula nosaka tikai pamata procesuālos noteikumus, un tajā esošie robi ir jāaizpilda ar dalībvalstu nacionālajām procesuālām tiesībām, tādējādi neradot autonomu sistēmu. Dalībvalstīs procesuālie noteikumi atšķiras, tostarp attiecībā uz apelāciju, izpildi un izmaksu kompensēšanu, radot arī atšķirības pušu tiesiskajā aizsardzībā un ietekmējot procesa ilgumu un izmaksas.

587. Piemēram, kā norādīts šajā Pētījumā, Latvijā termiņu jautājumiem, kurus Regula 1182/71 nenosaka, tiek piemēroti tiesas valsts nacionālie tiesību akti (skat. Regulas 861/2007 19. p. un šī Pētījuma 624. § un tālāk). Tāpat arī, izskatot sūdzību apelācijas vai kasācijas kārtībā, jāievēro Regulā noteiktās maza apmēra procesa prasības, taču tiem jautājumiem, kurus Regula nerisina, piemēro Latvijas CPL normas (skat. Regulas 19. p. un CPL 5. p. 3. punktu, arī šī Pētījuma 697. § un tālāk).

588. Regulā nav norādīts, kā noteikt piemērojamās tiesības strīdam pēc būtības. Kā var secināt no Regulas gara, tas būs tiesas uzdevums - atrast piemērojamās tiesības, jo pusei, iesniedzot veidlapu A, nav jānorāda prasības pamats, tikai jāizklāsta tās būtība.

589. Analizējot Latvijas tiesu praksi, piemērojot Regulu 861/2007, pētnieki konstatēja, ka tiesa nepaskaidro, kā tā nonāk pie piemērojamām tiesībām strīdam pēc būtības, norādot, ka Regulas preambula skaidri nosaka, ka, izspriežot lietu, piemērojami Latvijas Republikas tiesību akti.⁴⁰¹ Tomēr tiesai būtu jāizvērtē, vai piemērojamās tiesības ir iespējams noteikt saskaņā ar Romas I Regulu⁴⁰² (vai Romas konvenciju⁴⁰³) vai Regulu par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (turpmāk: *Romas II regula*),⁴⁰⁴ tomēr tas var būt ļoti sarežģīts process, sevišķi, ja strīds ir par lietas faktiem.

⁴⁰¹ Jelgavas tiesas 2012. gada 27. janvāra spriedums lietā Nr. C15285811 [nav publicēts].

⁴⁰² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 593/2008 (2008. gada 17. jūnijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I). OV L 177, 04.07.2008., 6.-16. lpp.

⁴⁰³ Konvencija par tiesību aktiem, kas līgumsaistībām piemērojami, kura atvērta parakstīšanai Romā, 1980. gada 19. jūnijā: Latvijas Republikas Starptautiskais līgums, *Latvijas Vēstnesis*, 2006. gada 29. decembrī, Nr. 209.

⁴⁰⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 864/2007 (2007. gada 11. jūlijs) par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām (Roma II). OV L 199, 31.07.2007, 40.-49. lpp.

590. Ja tiesa konstatē, ka puses nav vienojušās par piemērojamiem tiesību aktiem un jāpiemēro Romas I Regula, tad, piemēram, pakalpojumu sniegšanas līgumu reglamentēs tās valsts tiesību akti, kurā pakalpojumu sniedzējam ir pastāvīgā mītnesvieta, izplatīšanas līgumu - kurā izplatītājam ir pastāvīgā mītnesvieta u.c. (skat.Regulas 4. p.). Preču iegādes līgumu reglamentēs tiesas valsts tiesību akti, kurā pārdevējam ir pastāvīgā mītnesvieta, tomēr visas Eiropas Savienības valstis ir dalībvalstis ANO Konvencijai par starptautiskajiem preču pirkuma pārdevuma līgumiem (CISG),⁴⁰⁵ saskaņā ar kuras 1. pantu konvencija tiks piemērota automātiski, ja pircējs un pārdevējs atrodas dažādās šīs konvencijas dalībvalstīs un strīds būs konvencijas tvērumā.⁴⁰⁶

591. Piemērs:

Polijas komersants kā pārdevējs un Latvijas komersants kā pircējs vienojas, ka pārdevējs izgatavos un piegādās 1000 lakotos priedes koka ķebļus par EUR 9 gabalā uz nosacījumiem INCOTERMS 2010® DAP (Delivered at Place) Jēkabpils, Latvija.⁴⁰⁷ Samaksa tiek veikta, un prece piegādāta. Pieņemot preci, pircējs konstatē, ka ķebļi nav nolakoti, par ko attiecīgi paziņo pārdevējam. Pārdevējs savukārt atbild, ka viņam šobrīd nav pieejama laka. Latvijas komersantam ķebļi patīk, viņš nolemj tos paturēt, tomēr ar Polijas partneri nesanāk vienoties par iespējamiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, tāpēc pircējs iesniedz Eiropas maza pamēra prasību Latvijas tiesā, norādot prasības summu EUR 1500. Informācijā par prasību prasītājs paskaidro, ka vēlas piedzīt no atbildētāja summu, kuru viņš ir pārmaksājis. Atbildētājs uz tiesas nosūtīto C veidlapu nereaģē.

Latvijas tiesa, piemērojot Briseles I Regulas 5. panta 1. punktu, kas nosaka, ka preču tirgošanās gadījumā viena puse var iesūdzēt otru pusi tās dalībvalsts tiesā, kurā saskaņā ar līgumu preces piegādāja, atzīst savu jurisdikciju lietā, jo piegāde ir notikusi Latvijā.

Tāpat Latvijas tiesa konstatē, ka saskaņā ar Romas I Regulas 4. panta 1. punkta a) apakšpunktu līgumam piemērojami tie tiesību akti, kurā pārdevējam ir pastāvīgā mītnesvieta, tātad šajā gadījumā – Polija, bet gan Latvija, gan Polija ir Konvencijas par starptautiskajiem preču pirkuma pārdevuma dalībvalsts un konvencija piemērojas arī tad, ja preces ir vēl tikai jāizgatavo (3. pants), puses nav atteikušās konvenciju piemērot, tāpēc tiesa, izskatot strīdu pēc būtības, vadās pēc tās.

Atbilstoši Konvencijas 53. pantam, ja prece neatbilst līguma prasībām, tad, neatkarīgi no tā, vai cena jau ir nomaksāta, pircējs var samazināt cenu tādā pašā proporcijā, kādā vērtība, kura piegādātajai precei faktiski bija piegādes brīdī, attiecas pret vērtību, kura precei tajā brīdī būtu bijusi, ja prece atbilstu līguma prasībām.

⁴⁰⁵ United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods. A/CONF.97/18, 1980. 2010.

⁴⁰⁶ Skat. Kačevska, I. Konvencijas par starptautiskajiem preču pirkuma un pārdevuma līgumiem piemērošana. Jurista Vārds Nr. 51/52, 2009. gada 22. decembris.

⁴⁰⁷ INCOTERMS 2010®. ICC Services, 2010.

Tā kā atbildētājs nav iebildis prasītāja aprēķinam, tiesa nolemj apmierināt prasītāja prasību samazināt cenu un piedzīt no atbildētāja prasības pieteikumā norādīto summu.

3.8.5. Dokumentu izsniegšana

592. Regulas 861/2007 13. panta 1. punkts nosaka autonomu sistēmu dokumentu izsniegšanai, proti, tie jāpiegādā pa pastu, saņemšanu apliecinot pavadzīmē, kurā ir saņemšanas datums. Tikai tad, ja dokumentu piegāde pa pastu nav iespējama, izmanto vienu no desmit paņēmieniem, kas paredzēti Regulas 805/2004 13. un 14. pantā, t.i.,

- 592.1. piegādājot personīgi, ko apliecina apstiprinājums par saņemšanu;
- 592.2. piegādājot personiski, ko apliecina tās atbildīgās personas parakstīts dokuments, kura veikusi piegādi, norādot, ka parādnieks ir saņēmis dokumentu vai ir atteicies to pieņemt;
- 592.3. piegādājot elektroniski ar tādiem līdzekļiem kā fakss vai e-pasts, ko apliecina apstiprinājums par saņemšanu, kurā norādīts saņemšanas datums un kuru parakstījis un atdevis atpakaļ parādnieks;
- 592.4. paziņojot mutiski iepriekšējā tiesas sēdē, kur izskatīts tas pats prasījums, un norādot šo faktu tiesas sēdes protokolā;
- 592.5. personiski piegādājot parādnieka dzīvesvietā personām, kas dzīvo vienā mājāsaimniecībā ar parādnieku vai ir tur nodarbinātas;
- 592.6. personiski piegādājot parādnieka uzņēmuma telpās personām, kuras tas nodarbina (ja parādnieks ir pašnodarbināta vai juridiska persona);
- 592.7. iemetot dokumentu parādnieka pastkastītē;
- 592.8. nogādājot dokumentu pasta iestādē vai kompetentām valsts iestādēm un iemetot parādnieka pastkastītē rakstveida paziņojumu par dokumenta atrašanos minētajās iestādēs;
- 592.9. piegādājot pa pastu bez apliecināšiem dokumentiem, ja parādnieka adrese ir izcelsmes dalībvalstī;
- 592.10. piegādājot ar elektroniskiem līdzekļiem, saņemot automātisko piegādes apstiprinājumu, ja parādnieks iepriekš ir skaidri atzinis šādu piegādes paņēmieni.

593. detalizētu šo paņēmieni izmantošanu skatīt Regulas 805/2004 komentējamo pantu apakšnodaļā (543. § un tālāk).

3.8.6. Procesas valoda

594. ES tiek veltīta uzmanība dažādu automatizētu tulkošanas rīku izstrādei un tulku datu bāzes sastādīšanai,⁴⁰⁸ tomēr, pētniekuprāt, tieši valoda ir viens no lielākajiem izaicinājumiem Regulā, jo tulkojumi un to apstiprināšana ietekmē procesu gan naudas, gan laika izteiksmē. Regulā tiek veicināts izmantot e-veidlapas, kas pieejamas Atlantā, tomēr tajās ir jautājumi, kas prasa ne tikai atzīmēt nepieciešamo lauku, bet papildus sniegt arī skaidrojumus, kurus bez tiesas valodas zināšanām ir neiespējams izdarīt, tādējādi tiek bieži izmantota automātiskā tulkošana. Tomēr šāda tulkošana ne vienmēr ir precīza un droša, turklāt neprecīzs tulkojums var nevis palīdzēt pusei, bet tieši otrādi – var pasliktināt viņas pozīciju. Nebūtiskām kļūdām nevajadzētu ietekmēt šo procesu, un tiesām nav jālūdz labot vai papildināt prasības pieteikumu, ja saprātīga persona varētu saprast veidlapās norādīto, piemēram, vai ir pietiekama informācija par prasību un aprakstīti pierādījumi (skat. A veidlapas 8. p.) u.c.

595. Šobrīd Regulas 6. panta 1. punkts nosaka, ka prasības pieteikuma veidlapu, atbildi, visas pretprasības, visas atbildes uz pretprasībām un visus svarīgu apliecinājuma dokumentu **aprakstus** iesniedz tajā valodā vai vienā no valodām, ko izmanto tiesa. Tātad **veidlapas jātulko tajā tiesas valodā, kurai ir jurisdikcija lietā**, bet, lai samazinātu izmaksas un nesarežģītu procesu, pusēm ir jāsniedz tikai dokumentu apraksts noteiktajā valodā, bet šie dokumenti nav jāpievieno un jātulko.

596. Saskaņā ar Regulas 25. panta 1.punkta d) apakšpunktu dalībvalstīm līdz 2008. gada 1. janvārim bija jāpaziņo, kāda ir pieņemamā tiesvedības valoda, un saskaņā ar Eiropas Tiesiskās sadarbības atlantu civillietās uz šī pētījuma nodošanas brīdi ir norādītas šādas valodas:⁴⁰⁹

^p Communication from the Commission to the Council, the European Parliament and the European Economic and Social Committee: Towards a European e-Justice Strategy [2008] COM (2008) 329 final p.9.

⁴⁰⁹ Eiropas Tiesiskās sadarbības Atlants civillietās, sadaļa Eiropas Pārrobežu procedūras, apakšsadaļa: sakari dalībvalstu starpā – pieļaujamās valodas, atrodams http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_information_lv.htm?countrySession=1&.

Beļģija	Oficiālajās valodās (t.i., franču, nīderlandiešu, vācu)
Bulgārija	Bulgāru
Čehija	Čehu, slovāku un angļu
Vācijā	Vācu
Igaunijā	Igauņu un angļu
Grieķijā	Grieķu
Spānijā	Spāņu
Francijā	Franču angļu, vācu, itāļu un spāņu valodās
Īrijā	Īru un angļu
Itālijā	Itāļu
Kipra	Grieķu un angļu
Latvija	Latviešu
Lietuva	Lietuviešu
Luksemburga	Franču un vācu
Ungārija	Ungāru
Malta	Maltiešu un angļu
Nīderlande	Holandiešu
Austrija	Vācu
Polija	Poļu
Portugāle	Portugāļu
Rumānija	Rumāņu
Slovēnija	Slovēņu (gan arī minoritāšu valodā – itāļu un ungāru, tiesas apgabalos, kur tos lieto)
Slovākija	Slovāku
Somija	Somija, zviedru vai angļu
Zviedrija	Zviedru vai angļu
Apvienotā Karaliste (Anglija un Velsa, Skotija, Ziemeļīrija, Gibraltārs)	Angļu

597. Tātad, ja prasītājs Eiropas maza apmēra prasību iesniedz pēc atbildētāja domicila Igaunijā, tad A veidlapu var aizpildīt igauņu vai angļu valodā. Neapšaubāmi, angļu valoda kā papildu valoda ir ļoti parocīga un tik tiešām samazina šāda procesa izmaksas, tomēr prasa arī tiesnešiem apgūt šīs valodas prasmes.

598. Regulas 6. panta 2. punkts nosaka, ka, ja kādi tiesas saņemti papildu dokumenti ir iesniegti valodā, kas nav valoda, kādā notiek procedūra, tiesa drīkst prasīt tikai konkrētā dokumenta tulkojumu, ja tulkojums **šķiet vajadzīgs, lai pieņemtu spriedumu**. Tātad tiesai ir izvēles iespēja - pieprasīt vai nepieprasīt papildu pierādījumu tulkojumus. Tomēr ir bažas, ka tiesai varētu būt grūti izvērtēt, vai dokuments ir vajadzīgs sprieduma taisīšanai, jo pierādījumi var būt noformēti tādā valodā, ko tiesnesis nepieprot. Šeit ir jāabalansē starp Regulā nostiprināto principu, ka tiesai būtu jāizmanto vienkāršākie un lētāki pierādījumu iegūšanas paņēmieni (preambulas 20. apsvēruma) un tiesībām uz taisnīgu tiesu un abu pušu uzklauššanas principu (preambulas 9. apsvēruma). Proti, pieprasot iztulkot un pienācīgā veidā apstiprināt vairāku lappušu biezu līgumu, process

sadārdzināsies, bet, neiztulkojot šādu būtisku pierādījumu, var rasties risks, ka tiesa nespēs objektīvi noskaidrot visus apstākļus lietā, tādējādi katrā lietā šis jautājums īpaši jāizvērtē, ņemot vērā konkrētās lietas faktus.

599. 6. panta 3. punkts regulē to procesa stadiju, kad starp pusēm un tiesu notiek apmaiņa ar iesniegtajām veidlapām. Proti, norma nosaka, ka puse var atteikties pieņemt kādu dokumentu divos gadījumos:

599.1. ja dokuments nav saņēmējas dalībvalsts valsts oficiālajā valodā;⁴¹⁰

599.2. ja dokuments nav valodā, ko saprot saņēmējs.

600. Preambulas 18. apsvērumā paskaidrots, ka jēdziens „**saņēmēja dalībvalsts**” ir tā dalībvalsts, kurā jāveic dokumentu izsniegšana vai uz ko jānosūta dokuments. Minētā 6. panta 3. punkta norma ir saskaņota ar Dokumentu izsniegšanas Regulas 8. pantu, kurā ietverts princips, ka iespēja atteikties pieņemt dokumentus ir tikai ārkārtas situācijās.

601. Jāpaskaidro, ka atbilstoši EST praksei „**dokuments**” ir tāds dokuments, kurā norādīts konkrēts prasības priekšmets un pamatojums, kā arī aicinājums piedalīties procesā un celt pretprasību.⁴¹¹ Regulas 861/2007 izpratnē šādi dokumenti būs A un C veidlapas, nevis visi pušu pievienotie rakstveida pierādījumi. Tomēr, ja tiesa konstatē, ka atbildētājs ir patērētājs, kurš ir vājākā pozīcijā, būtu jāizvērtē, vai no veidlapām vien patērētājs izpratīs strīda būtību. Jebkurā gadījuma visu dokumentu tulkošana būtiski ietekmēs procesa izmaksas, tādējādi Regulas mērķi netiks sasniegti.

602. Piemēram, ja atbildētājs Apvienotajā Karalistē saņem A veidlapu no Igaunijas tiesas angļu valodā, viņš nevar atteikties pieņemt šādus dokumentus, jo Apvienotajā Karalistē valsts valoda ir angļu. Turpretim, ja Igaunijas tiesa šos dokumentus nosūta atbildētājam Latvijā, viņš var atteikties pieņemt šos dokumentus, ja vien puse nesaprot angļu valodu.

603. Regula tieši neprasa pusei pierādīt valodas prasmi, izmantojot Regulas 6. panta 3. punkta b) apakšpunktu. Tomēr saskaņā ar EST praksi, lai noteiktu, vai izsniedzamā dokumenta adresāts saprot sūtītājas dalībvalsts valodu, kurā ir izstrādāts dokuments,

⁴¹⁰ Vai – ja attiecīgajā dalībvalstī ir vairākas oficiālās valodas – oficiālajā tās vietas valsts valodā vai kādā no valodām, ko lieto teritorijā, kurā paredzēts izsniegt dokumentu vai uz kuru ir jānosūta dokuments.

⁴¹¹ EKT 2008. gada 8. maija spriedums lietā: C-14/07 *Ingenieurbüro Michael Weiss und Partner GbR v. Industrie- und Handelskammer Berlin* ECR, 2008, p. I 03367, para 75-76.

tiesai ir jāpārbauda visas norādes, ko tai šajā sakarā iesniedzis prasītājs.⁴¹² Te jāizvērtē dažādi kritēriji, piemēram, adresāta - fiziskas personas nacionalitāte un domicils, profesionālā kvalifikācija, iepriekšējo pušu savstarpējo sarakstes valodu, bet juridiskas personas – domicils, sabiedrības lielums un pušu iepriekšējās sadarbības valoda.⁴¹³ Ir jāievēro, ka pat tad, ja līgumā puses ir vienojušās, ka sarakstes valoda ir sūtītājas dalībvalsts valoda, tas nedod pamatu pieņēmumam, ka šī valoda ir zināma, bet ir tikai norāde, ko tiesa var ņemt vērā, pārbaudot, vai konkrētais adresāts saprot sūtītājas dalībvalsts valodu.⁴¹⁴ Praksē konstatēt valodas zināšanu līmeni varētu būt salīdzinoši grūti, jo šajā Eiropas mazo apmēru prasību procesā pusei nav obligāti jāiesniedz pierādījumi, piemēram, līgumi, pušu sarakste, ar kuru palīdzību varētu noteikt savstarpējo pušu praksi attiecībā uz valodu, jo pierādījumi ir tikai jāapraksta, un tiesa tikai strīdīgos gadījumos tos var izprasīt. Turklāt, ja puse ir atteikusies pieņemt dokumentus, pat tad, ja ir pierādījumi, ka viņa šo valodu saprot, Regula nedod iespēju tiesai turpināt procesu un uzskatīt, ka puse ir saņēmusi dokumentus, lai gan būtu saprātīgi, ka pusei, kas atsaucas uz šo normu, ir pierādījuma nasta, un tiesa var izvērtēt, vai šī puse vienkārši novilcina procesu.

604. Regulas 861/2007 preambulas 19. apsvērumā norādīts, ka pusi, kas izmanto tiesības atteikties, ir jānosūta dokuments atpakaļ **vienas nedēļas laikā**. Tātad, ja puse saņem kādu no Regulā noteiktajām veidlapām valodā, kas nav valsts valoda vai kuru viņa nesaprot, dokumenti ir atgriežami tiesai šajā laika posmā. Ja termiņš tiek nokavēts, uzskatāms, ka dokumenti ir pieņemti.

605. Tomēr, ja dokuments ir kļūdaini iztulkots saņēmēja dalībvalsts valodā, piemēram, ar automātisko tulkošanas rīku, tad pusei nav tiesības atteikties no veidlapu pieņemšanas.

606. Latvijā šis Regulas pants nav piemērots, turpretim kādā Eiropas maza apmēra lietā Nīderlandē Latvijā dzīvojošam atbildētājam tika nosūtīti dokumenti nīderlandiešu valodā, bet atbildētājs ir vēlējis izmantot nepieņemšanas tiesības, kas paredzētas 6.

⁴¹² EKT 2008. gada 8.maija spriedums lietā: *C-14/07 Ingenieurbüro Michael Weiss und Partner GbR v. Industrie- und Handelskammer Berlin* ECR, 2008, p. I 03367, para 80.

⁴¹³ Bohunova P. Regulation on Service of Documents: Translations of Documents Instituting Proceedings Served Abroad in 2008 Days of Law. Brno: Masarykova univerzita, 2008, p. 10.

⁴¹⁴ EKT 2008. gada 8. maija spriedums lietā: *C-14/07 Ingenieurbüro Michael Weiss und Partner GbR v. Industrie- und Handelskammer Berlin* ECR, 2008, p. I 03367, para 88.

pantā. Tomēr tiesa šos iebildumus noraidīja, norādot, ka tiesas valoda Nīderlandē ir nīderlandiešu un ka atbildētājs nav pietiekami pamatojis savu iebildumu.⁴¹⁵ No lietas apraksta nav konstatējams, kāda ir tiesas juridiskā motivācija, kā arī, vai atbildētājam nīderlandiešu valodā tika izsniegti visi tiesas dokumenti, vai tikai to pielikumi. Tomēr Nīderlandes tiesas norāde par valodu ir pretrunā ar Regulā noteiktajām atbildētāja tiesībām nepieņemt dokumentus, jo šajā gadījumā, ja atbildētājs nesaprot nīderlandiešu valodu, viņam ir tiesība atteikties no veidlapu pieņemšanu saskaņā ar Regulas 6. panta 3. punkta b) apakšpunktu, bet, ja tiesai ir pierādījumi, ka atbildētājs saprot nīderlandiešu valodu, tad šo līdzekli nevar izmantot. Kā minēts, Regula gan neatrisina jautājumu, ko darīt šajā situācijā, ja, neskatoties uz valodas zināšanām, atsakās pieņemt dokumentus. Tiesa var šos apstākļus ņemt vērā, izskatot lietu un piedzenot, piemēram, tulkošanas izdevumus no šādas puses. Regula tieši nenosaka puses pienākumu pierādīt, ka tā nesaprot konkrēto valodu, turklāt šādā gadījumā puse arī nespēs to paskaidrot valodā, kura tā nepārvalda.

607. Regulas 861/2007 6. panta 3. punkts nosaka, ka, ja puse ir atteikusies pieņemt kādu dokumentu, tiesa informē otru pusi, lai tā nodrošinātu tulkojumu. Otrai pusei būs jānodrošina veidlapu tulkošana, kas jāveic pēc iespējas īsākā laikā. Tiesai tulkošanas termiņš jānosaka, ņemot vērā lietas apstākļus, dokumenta sarežģītību, kā arī to, vai tie nav jātulko valodā, kurā nav pieejami tulki.⁴¹⁶ Tulkojumu noformē saskaņā ar nacionālajām procesuālajām tiesību normām kādā no ES dalībvalstīm uz to kvalificēts tulks.⁴¹⁷

3.8.7. Pierādījumu iegūšana

608. Ar Regulu ir mēģināts ieviest ļoti vienkāršotu procesu, kurā viens no principiem ir nepārslogot tiesu, tostarp, ar dažādiem dokumentiem. Iesniedzot prasību, puse var tikai norādīt, kādi dokumenti ir svarīgi šajā lietā. Preambulas 12. apsvēruma norāda, ka šie papildu pierādījumi ir jāpievieno tikai vajadzības gadījumā un tos var pievienot arī

⁴¹⁵ Kramer, E. X. "Small Claim, simple recovery? The European small claims procedure and its implementation in the member states" (2011) ERA Forum, p. 131, pieejams: <http://www.springerlink.com/content/88w50426x5135h38/>.

⁴¹⁶ EKT 2005. gada 8. novembra spriedums lietā C-443/03 *Götz Leffler v. Berlin Chemie AG* ECR, 2005, p. I – 09611, para 64.

⁴¹⁷ Skat. Regulas 861/2007 21. panta otrās daļas b) punkta pēdējo teikumu.

svešvalodā, lai gan tiesai ir tiesības pieprasīt tā tulkojumu atbilstoši Regulas 6. panta 2. punktam. Jāpiebilst, ka, ja pusi nepārstāv advokāts, pusei pašai var būt grūti novērtēt, kuri pierādījumi attiecas uz lietu un kuri ne. Jebkurā gadījumā šajā procesā tieši tiesa novērtēs pierādījumu nepieciešamību, arī attiecināmību un pieļaujamību.

609. Regulas 861/2007 9. panta 1. punkts regulē pamatnosacījumus pierādījumu iegūšanai. Šī panta 1. punkts nosaka:

Tiesa nosaka sprieduma pieņemšanai vajadzīgo pierādījumu iegūšanas līdzekļus un apjomus saskaņā ar noteikumiem, ko piemēro pierādījumu pieņemamībai. Tiesa var atļaut pierādījumus iegūt, izmantojot rakstiskas liecinieku, ekspertu vai pušu liecības. Tā var arī atļaut pierādījumus iegūt, izmantojot videokonferences vai citu saziņas tehnoloģiju – ja tehniskie līdzekļi ir pieejami.

610. Pirmkārt, tiesa novērtē aizpildīto veidlapu saturu, lai noteiktu, vai tā var pieņemt pamatotu spriedumu vai tomēr tai ir nepieciešama papildu informācija vai pierādījumi no pusēm. Tiesa var pieprasīt pusi iztulkot jau pievienotos dokumentus saskaņā ar 6. panta 2. punktu vai saskaņā ar 7. pantu sniegt papildu informāciju par prasību, izmantojot B veidlapu. Var secināt, ka zināmā mērā šādi izpaužas arī tiesas procesuālā palīdzība pusēm un tiek nostiprināts noteikums, ka pusei nav jāsniedz savs juridiskais vērtējums par prasību atbilstoši Regulas 12. pantam.

611. Ja no puses, kas atrodas citā dalībvalstī, tiesai neizdodas iegūt pierādījumus, bet tie ir nepieciešami lietas pilnīgai izvērtēšanai, var izmantot vēl citus pieejamos ES instrumentus. Proti, jau Regulas projektā tika norādīts,⁴¹⁸ ka pierādījuma iegūšanā ir jāņem vērā Padomes Regula Nr. 1206/2001 par dalībvalstu tiesu sadarbību pierādījumu iegūšanā civillietās un komerclietās, kas cenšas uzlabot, vienkāršot un paātrināt sadarbību starp tiesām pierādījumu iegūšanā (turpmāk: *Pierādījumu iegūšanas Regula*).⁴¹⁹ Tādējādi, ja papildu pierādījumi maza apmēra lietā ir izprasāmi no citas ES dalībvalsts, tad atbilstoši CPL 84. nodaļai tiesa izmanto divas pierādījumu iegūšanas metodes: tiešo pierādījumu iegūšanu vai nosūtīšanu tiesai citā dalībvalstī. Nosakot pierādījumu iegūšanas metodi, ir jāievēro Regulas 861/2007 9.panta 3.punktā noteiktais, ka tiesai

⁴¹⁸ Council of the European Union Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing a European Small Claims Procedure [29 November 2005] 15054/05 JUSTCIV 221, CODEC 1107, para 15.

⁴¹⁹ Padomes Regula (EK) Nr. 1206/2001 (2001. gada 28. maija) par dalībvalstu tiesu sadarbību pierādījumu iegūšanā civillietās un komerclietās cenšas uzlabot, vienkāršot un paātrināt sadarbību starp tiesām pierādījumu iegūšanā. OV L 174, 27.06.2001, 1.-24. lpp.

jāizmanto tāda pierādījuma iegūšanas metode, kas rada vismazāko apgrūtinājumu. Šeit tiesa var ņemt talkā Pierādījuma Regulas rokasgrāmatu.⁴²⁰

612. Otrkārt, tiesa izvērtēs iesniegto pierādījumu nepieciešamību, attiecināmību un pieļaujamību saskaņā ar nacionālajām procesuālajām tiesību normām. Ja process notiek Latvijā, jāpiemēro CPL 15.nodaļa.

613. Atsevišķi pierādījumi veidi ir uzskaitīti Regulas 9. panta 1. punktā. Proti, procesā ir pieļaujami rakstiski pierādījumi, tostarp liecinieku, ekspertu liecības, kā arī rakstiski pušu paskaidrojumi. Tomēr, ņemot vērā Regulas mērķus un šī panta otro daļu, eksperta pieaicināšana vai pušu mutiski paskaidrojumi būtu jāizmanto tikai īpašos gadījumos, jo tas ne tikai paildzinās procesu, bet arī palielinās procesa izdevumus.

614. Šādos gadījumos, kad jāuzklausā puses vai eksperti, kas atrodas citā dalībvalstī, Regulas šis pants iesaka tiesai izmantot jaunās tehnoloģijas (skat. arī preambulas 20. apsvērumu, 9. p. 3. p.), lai pēc iespējas varētu likt lietā lētākos un ātrākos pierādījuma iegūšanas veidus un lai neradītu papildus apgrūtinājums tiesai un pusēm. Proti, saskaņā ar 13. panta 2. punktu komunikācijā ar pusēm var izmantot arī elektroniskos sakaru līdzekļus. Tā, ja nepieciešams nopratināt otru pusi, liecinieku vai ekspertu, kuri atrodas citā dalībvalstī, var izmantot **videokonferences** priekšrocības, lai samazinātu laika un līdzekļu patēriņu. Šajā gadījumā arī jāņem talkā Pierādījuma Regula un praktiskā rokasgrāmata par videokonferenču izmantošanu.⁴²¹

615. Tiesa, kas vēlas iegūt pierādījumus tieši no liecinieka citā dalībvalstī, var to darīt saskaņā ar Pierādījuma Regulas 17. pantu, kas nosaka, ja tiesa pieprasa iespēju iegūt pierādījumus tieši citā dalībvalstī, tā iesniedz pieprasījumu tās valsts centrālajai institūcijai vai kompetentajai iestādei (piemēram, tiesai), izmantojot pielikumā doto I veidlapu. Šāda pieprasījuma priekšrocības ir tādas, ka pierādījumi var tikt iegūti saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kura iesniedz pieprasījumu. Tas nozīmē, ka Latvijas tiesa šajā gadījumā vada procesu kā noteikts CPL, bet diemžēl CPL 84. nodaļa detalizēti neregulē jautājumus, kas šāda veida pierādījuma iegūšanā atšķiras no parastā procesa. Piemēram,

⁴²⁰ Praktiskā rokasgrāmata Pierādījuma iegūšanas regulas piemērošanai. Pieejama http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/guide_taking_evidence_lv.pdf.

⁴²¹ Videokonferences izmantošana pierādījumu iegūšanai civillietās un komercietās saskaņā ar Padomes 2001. gada 28. maija regulu (EK) Nr. 1206/2001. Praktiskā rokasgrāmata. Pieejama: http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/guide_videoconferencing_lv.pdf; Buklets „Videokonferences daļa no Eiropas e-tiesiskuma” pieejama: https://e-justice.europa.eu/attachments/vc_booklet_lv.pdf.

kā šādos gadījumos liecinieks parakstās uz brīdinājuma par nepatiesas liecības došanu (CPL 169. pants) u.c. Likumdevējam vajadzētu detalizētāki piestrādāt pie šiem īpašajiem starptautiskajiem civilprocesuālajiem jautājumiem. Turklāt Pierādījuma Regulas 5.pants nosaka, ka pieprasījumu citas dalībvalsts tiesai vai kompetentai institūcijai nodod šīs saņēmēj institūcijas oficiālajā valodā vai to valodu, ko tā norādījusi kā pieņemamu.⁴²² Tas nozīmē, ka tiesnesim ir jāiesaista tulki, lai nodrošinātu šādu pierādījumu iegūšanu.

616. Kā minēts, pieprasījums iegūt pierādījumus ir jāiesniedz tās valsts centrālajai iestādei vai kompetentajai iestādei, kura saņem pieprasījumu, izmantojot Regulas pielikumā atrodamo I veidlapu, bet centrālā iestāde vai kompetentā iestāde 30 dienu laikā informē tiesu, kas iesniedz ieprasījumu, par to, vai pieprasījums ir apstiprināts, un, ja ir, tad ar kādiem nosacījumiem. Videokonference ir arī iespējama saskaņā ar Pierādījuma Regulas 10.–12. pantu, ja tiesa pieprasa citas dalībvalsts tiesai iegūt tai pierādījumus. Tiesa, kas saņem pieprasījumu, izpilda pieprasījumu 90 dienu laikā no tā saņemšanas dienas. Taču tiesa to izpilda saskaņā ar savas dalībvalsts tiesību aktiem. Eiropas E-tiesiskuma portālā var uzzināt par dalībvalsts tiesu nodrošinājumu ar iekārtām.⁴²³ Šādā procesā ir iespējams pieaicināt tulkus (CPL 692. p. 2. daļa), un, ja nacionāls tiesības atļauj, šādas sēdes var ierakstīt.

617. Uzaicinājums uz tiesas sēdi ar video konferences starpību, tāpat kā par parasto tiesas sēdi, ir jāpaziņo 30 dienas pirms uzaicinājuma nosūtīšanas (Regulas 7. panta 1. punkta c) apakšpunkts.

618. Modernās tehnoloģijas būtiski ietekmētu procesa ātrumu un izmaksas, tomēr Latvijas likumdevējam ir nepieciešams radīt arī skaidru nacionālo tiesību platforma, lai tiesa aktīvāk varētu izmantot šos jaunus līdzekļus tiesvedībā, tostarp arī Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām.

3.8.8. *Termini*

619. Saskaņā ar Regulas 861/2007 **14. pantu:**

⁴²² Skat. Informāciju par dalībvalsts paziņotām valodām Pierādījumu Regulai http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/te_otherinfo_lv.htm.

⁴²³ Skat. Informācija par aprīkojumu dalībvalstīs, pieejama: https://e-justice.europa.eu/content_information_on_national_facilities-151-EU-lv.do.

1. Ja tiesa nosaka termiņu, attiecīgo pusi informē par tā neievērošanas sekām.
2. Tiesa īpašu apstākļu dēļ var pagarināt 4. panta 4. punktā, 5. panta 3. un 6. punktā, un 7. panta 1. punktā paredzēto termiņu, ja tas vajadzīgs, lai aizsargātu pušu tiesības.
3. Ja īpašu apstākļu dēļ tiesa nevar ievērot 5. panta 2.-6. punktā un 7. pantā noteiktos termiņus, tā, cik vien ātri iespējams, veic minētajos punktos paredzētās darbības.

620. Regula 861/2007 autonomi nosaka procesuālos termiņus šādos Regulā norādītajos gadījumos:

620.1. **Tiesības tiesai pašai noteikt termiņu:** tiesa nosaka **prasītājam** termiņu, kādā papildināt vai labot prasības pieteikuma veidlapas ierakstus; sniegt papildu informāciju vai dokumentus; atsaukt prasību. Tiesa šim nolūkam izmanto Regulas II pielikumā esošo B standarta veidlapu (Regulas 4. p. 4. punkts). Minēto termiņu var pagarināt (Regulas 14. p. 2. punkts).

620.2. **Regulā 861/2007 noteiktie termiņi tiesai un pusēm:**

620.2.1. **30 dienu** termiņš – **atbildētājam** 30 dienu laikā pēc tam, kad viņam izsniegta prasības pieteikuma veidlapa un atbildes veidlapa, ir jāaizpilda standarta atbildes C veidlapas II daļa un, vajadzības gadījumā, jāpievieno attiecīgi apliecinājoši dokumenti (Regulas 5. p. 3. punkts).

620.2.2. **14 dienu** termiņš – **tiesa** 14 dienu laikā izsniedz prasītājam visas pretprasības (kuras iesniedzis atbildētājs), kā arī visus attiecīgos apliecinājuma dokumentus (Regulas 5. p. 6. punkta pirmais teikums).

620.2.3. **30 dienu** termiņš – **prasītājam** 30 dienu laikā pēc dokumentu piegādes datuma jāatbild uz visām pretprasībām (Regulas 5. p. 6. punkta otrais teikums).

620.2.4. **30 dienu** termiņš – tiesa 30 dienu laikā pasludina spriedumu vai veic citas Regulas 7. panta 1. punktā noteiktās darbības (Regulas 7. p. 1. punkts).

620.3. **Minētos termiņus var pagarināt** (Regulas 14. p. 2. punkts).

620.3.1. **14 dienu** termiņš – **tiesa** 14 dienu laikā (pēc pareizi aizpildītas prasības pieteikuma A standarta veidlapas saņemšanas) nosūta atbildētājam Regulas 5. panta 2. punktā norādītos dokumentus (Regulas 5. p. 2. punkts).

Ja šo termiņu nav iespējams ievērot, tiesa rīkojas pēc iespējas ātri (Regulas 14. p. 3. punkts).

620.3.2. **14 dienu termiņš** – tiesa 14 dienu laikā nosūta prasītājam atbildes eksemplāru ar visiem attiecīgajiem apliecinājuma dokumentiem (Regulas 5. p. 4. punkts). Ja šo termiņu nav iespējams ievērot, tiesa rīkojas pēc iespējas ātri (Regulas 14. p.).

620.3.3. **30 dienu termiņš** – tiesa 30 dienu laikā pēc atbildes nosūtīšanas prasītājam pieņem lēmumu par to, vai Regula 861/2007 attiecas uz šo prasību (Regulas 5. p.). Ja šo termiņu nav iespējams ievērot, tiesa rīkojas pēc iespējas ātri (Regulas 14. p.).

620.3.4. **14 dienu termiņš** – tiesa 14 dienu laikā pēc Regulas 5. panta 6. punktā norādīto dokumentu saņemšanas nosūta tos prasītājam. Ja šo termiņu nav iespējams ievērot, tiesa rīkojas pēc iespējas ātri (Regulas 14. p.).

3.8.8.1. Procesuālo termiņu aprēķināšana un pagarināšana

621. Visus Regulā 861/2007 autonomi noteiktos iepriekš minētos procesuālos termiņus tiesa aprēķina nevis saskaņā ar CPL 5. nodaļu („Procesuālie termiņi“), bet gan saskaņā ar **Padomes Regulu (EEK, Euratom) Nr. 1182/71 (1971. gada 3. jūnijs), ar ko nosaka laikposmiem, datumiem un termiņiem piemērojamus noteikumus**⁴²⁴ (skat. Regulas 861/2007 preambulas 24. apsvērumu). Regulas 1182/71 3. pants paredz termiņa **skaitījuma sākumu un izbeigšanos** (līdz ar to CPL 46.-48. p. nebūs piemērojams).

622. Saskaņā ar Regulas 1182/71 3. panta 1. punkta 2. teikumu „ja [...] dienās izteiktais laikposms jāaprēķina no brīža, kad iestājas kāds notikums vai notiek kāda darbība, tad tiek uzskatīts, ka diena, kurā šāds notikums iestājas vai šāda darbība notiek, nav pieskaitāms attiecīgajam periodam.” Dienās izteikts laikposms sākas pirmās dienas pirmās stundas sākumā un beidzas līdz ar perioda pēdējās dienas pēdējās stundas izbeigšanos (Regulas 1182/71 3. p. 2. punkts b) apakšpunkts). Ja laikposma pēdējā diena, kura izteikta citādi, nevis stundās, ir oficiāla brīvdiena, sestdiena vai svētdiena, periods

⁴²⁴ Padomes Regula (EEK, Euratom) Nr. 1182/71 (1971. gada 3. jūnijs), ar ko nosaka laikposmiem, datumiem un termiņiem piemērojamus noteikumus. OV L 124, 08.06.1971., 1.-2. lpp.

izbeidzas līdz ar nākošās darba dienas pēdējās stundas izbeigšanos“ (Regulas 1182/71 3. p. 4.punkta 1. teikums). Būtiski atzīmēt, ka Regulas 1182/71 izpratnē termins „**oficiālā brīvdiena**“ jāsaprot kā diena, kura par oficiālo brīvdienu ir izsludināta dalībvalstī, kurā tiks veikta attiecīgā darbība (skat. Šīs Regulas 2. p. 1. punktu).

623. Piemērs:

Saskaņā ar Regulas 861/2007 5. panta 6. punkta 2. teikumu prasītājs 30 dienu laikā pēc piegādes datuma atbild uz visām pretprasībām. Attiecīgā darbība – pretprasības izsniegšana, kā arī prasītāja atbildes izsūtīšana – tiks veikta prasītāja dzīvesvietas valstī. Pieņemsim, ka prasītājs dzīvo Vācijā, atbildētājs dzīvo Latvijā un maza apmēra prasības pieteikumu izskata Latvijas tiesa. Latvijas tiesai pretprasība jānosūta uz Vāciju izsniegšanai prasītājam. Tā kā prasītājs dzīvo Vācijā, attiecīgā darbība (prasītāja atbildes izsūtīšana) arī notiks Vācijā. Ja 30 dienu termiņa pēdējā diena iekrīt ceturtdienā, 1. novembrī (kas Vācijā, bet ne Latvijā, ir oficiālā brīvdiena), tad 30 dienu termiņš beigsies piektdien, 2. novembrī plkst. 24.00.

624. Savukārt termiņu jautājumiem, kurus Regula 1182/71 nenosaka, tiek piemēroti tiesas valsts nacionālie tiesību akti (skat. Regulas 861/2007 19. p.). Piemēram, saskaņā ar Regulas 861/2007 14. panta 2. punktu tiesa var **pagarināt** konkrētus Regulā noteiktos termiņus. To, kādā procesuālajā kārtībā termiņi tiek pagarināti, nenosaka ne Regula 1182/71, nedz arī Regula 861/2007. Līdz ar to šajā jautājumā (balstoties uz Regulas 861/2007 19. p.) būs piemērojams Latvijas CPL 52. un 53. pants. Saskaņā ar CPL 53. pantu pieteikums par termiņa pagarināšanu iesniedzams attiecīgajā Latvijas tiesā, kurā darbību vajadzēja izpildīt. Šāds pieteikums izskatāms rakstveida procesā, iepriekš par to paziņojot lietas dalībniekiem un vienlaicīgi nosūtot tiem pieteikumu par termiņa pagarināšanu. Savukārt tiesneša noteikto termiņu var pagarināt tiesnesis vienpersoniski (piemēram, Regulas 861/2007 4. p. 4. punktā paredzētos termiņus Latvijas tiesnesis varēs pagarināt vienpersoniski).

3.8.8.2. Procesuālo termiņu neievērošanas sekas

625. Regulā 861/2007 autonomi noteiktās tiesiskās sekas. Regula 861/2007 pati nosaka arī atsevišķu termiņu neievērošanas sekas. Piemēram, ja tiesā no **atbildētāja** 30 dienu laikā (vai termiņa pagarinājuma laikā – 14. p. 2. punkts) nav saņemta atbilde uz prasību, t.i., aizpildīta III pielikumā esošās C standarta veidlapas II daļa (Regulas 5. p. 3.

punkts), tiesa pasludina spriedumu par prasību (skat. Regulas 7. p. 3.punktu). Tādēļ atbildētājam ir svarīgi laicīgi reaģēt uz viņam atsūtīto prasību. „Klusēšanas taktika“ šajā gadījumā nāks atbildētājam par sliktu. Svarīgi arī atzīmēt, ka tiesai ir pienākums informēt atbildētāju par sekām, kas iestāsies, ja viņš laikus nesniegs savus atbildes paskaidrojumus par prasību (14. p. 1. punkts). Šī informācija jau ir nodrukāta Regulas III pielikumā esošās C standarta veidlapas ievada daļā, kur var izlasīt „*Lūdzu ņemt vērā, ka, ja Jūs neatbildēsiet 30 dienu laikā, tiesa pieņems spriedumu.*” Būtu gan bijis daudz precīzāk, ja ES likumdevējs šajā teikumā būtu ietvēris arī norādi uz brīdi, no kura sāk skaitīt šīs 30 dienas (skat. Regulas 5. p. 3. punktu), t.i., 30 dienu laikā pēc tam, kad atbildētājam ir izsniegta prasības pieteikuma veidlapa un atbildes veidlapa.

626. Ja tiesā no **prasītāja** 30 dienu laikā (vai termiņa pagarinājuma laikā – 14. p. 2. punkts) nav saņemta atbilde uz pretprasību (skat. Regulas 5.p. 6. punkts), tiesa pasludina spriedumu par prasību (skat. Regulas 7. p. 3. punkts). Regula konkrēti nenorāda uz to, kāda veidlapa piemērojama prasītāja atbildei uz pretprasību. No Regulas sistēmas gan izriet, ka tā ir tā pati III pielikumā esošās C veidlapas II daļa, kuru nu jau šoreiz aizpilda prasītājs. Līdz ar to, nosūtot prasītājam atbildētāja iesniegto pretprasību, tiesai jāpievieno arī C standarta veidlapa.

627. Ja **prasītājs** tiesas noteiktajā termiņā nepapildina vai nelabo prasības pieteikuma ierakstus, vai arī nesniedz tiesas pieprasīto papildu informāciju, tiesa viņa **pieteikumu noraida** (skat. Regulas 4. p. 4. punkta 2. teikumu).

628. Minētajos gadījumos atbildētājs vai prasītājs var lūgt tiesu **pagarināt** šos termiņus, ja tam pamatā ir īpaši apstākļi (skat. Regulas 14. p. 2. punkts). Lūgums Latvijas tiesā iesniedzams saskaņā ar Latvijas CPL 53. pantu, vienlaicīgi atceroties, ka tiesnesim būs jāvērtē Regulas 861/2007 14. panta 2. punktā noteiktais priekšnosacījums šādai termiņa pagarināšanai – „īpaši apstākļi, kas kavēja atbildētāju vai prasītāju izpildīt noteikto procesuālo darbību 30 dienu termiņā”.

629. Dalībvalstu nacionālajās tiesībās noteiktās tiesiskās sekas. Ja Regula 861/2007 atsevišķos gadījumos pati nenosaka, kādas tiesiskās sekas iestāsies, ja Regulā noteiktais termiņš netiks ievērots, tad šādas tiesiskās sekas būs nosakāmas saskaņā ar tiesas valsts nacionālajām procesuālajām tiesību normām (skat. Regulas 19. p.). Piemēram, Latvijas

CPL noteiks tiesiskās sekas apelācijas vai kasācijas sūdzības iesniegšanas termiņa neievērošanas gadījumā (skat. Regulas 19. p. kopā ar 17. p.).

630. Latvijas tiesu prakse termiņu jautājumos. Latvijas tiesās līdz šim ir pieņemti četri nolēmumi par Regulā 861/2007 esošajiem termiņiem.

631. Jelgavas tiesa savā 2011. gada 6. jūlija lēmumā⁴²⁵ saskaņā ar Regulas 861/2007 4. panta 4. punktu noteica prasītājam termiņu prasījuma precizēšanai – 2011. gada 3. augusts. Tātad 28 dienas, skaitot pēc lēmuma pieņemšanas dienas. Vienlaicīgi tiesa saskaņā ar Latvijas CPL 133. panta pirmo daļu atstāja prasību bez virzības, nosakot termiņu trūkumu novēršanai. Šajā gadījumā tiesa no procesuālā viedokļa rīkojās pareizi, proti, atstāja prasību (aizpildīto A veidlapu) bez virzības. Regula 861/2007 nenosaka, kas notiek ar prasību, ja prasītājam saskaņā ar Regulas 4. panta 4. punktu tiek noteikts termiņš. Līdz ar to šo jautājumu nosaka katras dalībvalsts nacionālie procesuālie noteikumi (skat. Regulas 19. p.). Latvijā prasība (aizpildītā A veidlapa) tiek atstāta bez virzības. Vienlaicīgi **nepieciešams, lai Latvijas tiesas šādos gadījumos arī lēmumā par prasības atstāšanu bez virzības norādītu tiesiskās sekas, ja termiņš netiks ievērots** (skat. Regulas 14. p. 1. punktu), proti: a) ja prasītājs noteiktajā termiņā trūkumus *novērš*, prasība (A standarta veidlapa) uzskatāma par iesniegtu dienā, kad tā pirmo reizi iesniegta tiesā (CPL 133. p. 3. d.); b) ja prasītājs noteiktajā termiņā trūkumus *nenovērš*, prasību (A standarta veidlapu) uzskata par neiesniegtu un atdod prasītājam (CPL 133. p. 4.d.). Regulas 861/2007 4. panta 4. punkta 2. teikumā gan teikts, ka „pieteikumu noraida“. Taču tas nenozīmē to pašu, ko Latvijas civilprocesā saprot ar prasības pieteikuma noraidīšanu. Līdz ar to Regulā lietotais termins „pieteikuma noraidīšana“ ir jātulko pēc mērķa (teleoloģiski), nevis gramatiski; c) prasības (A standarta veidlapas) atdošana prasītājam nav šķērslis tā atkārtotai iesniegšanai tiesā, ievērojot Regulā 861/2007 noteikto iesniegšanas kārtību (CPL 133. p. 5. d.).

632. 2011. gada 20. aprīlī Jūrmalas pilsētas tiesā vērsās prasītājs, ar lūgumu pagarināt par 2 mēnešiem tiesas noteikto termiņu trūkumu novēršanai prasībā (A standarta veidlapā).⁴²⁶ Jūrmalas pilsētas tiesa ar 2011. gada 26. aprīļa lēmumu pagarināja prasītājam šo termiņu līdz 2011. gada 20. jūnijam. Kā redzams, šajā lietā prasītājs pats

⁴²⁵ Jelgavas tiesas 2011. gada 6. jūlija lēmums civillietā [bez Nr.] [nav publicēts].

⁴²⁶ Skat. Jūrmalas pilsētas tiesas 2011. gada 4. augusta lēmumu civillietā Nr. 3-11/0087/01 [nav publicēts].

bija lūdzis pagarināmā termiņa laiku. Tiesa to noteica nedaudz īsāku par 2 mēnešiem. Būtu vēlams, ja tiesas šādos gadījumos tomēr atsauktos uz Regulas 861/2007 14. panta 2. punktu saskaņā ar kuru termiņa pagarinājuma pamats ir „īpaši apstākļi“ (piemēram, pierādījumu iegūšanas grūtības, prasītāja slimība u.tml.), kas tiesai arī jāvērtē. Ja šādu īpašu apstākļu nav, pagarinājums būtu atsakāms. Tas tādēļ, ka viens no Regulas 861/2007 mērķiem ir paātrināt tiesvedību maza apmēra prasībās.

633. Minētajā lietā prasītājs tiesas noteiktajā termiņā nebija iesniedzis prasītos labojumus, kā rezultātā Jūrmalas pilsētas tiesa nolēma uzskatīt iesniegto prasību par neiesniegtu un atdot to prasītājam (CPL 133. p. 4. d.).

634. Divās lietās Latvijas tiesās prasītāji bija ierosinājuši nacionālos maza apmēra prasību procesus (saskaņā ar CPL 30.³ nodaļu) pret citās dalībvalstīs dzīvojošiem atbildētājiem (vienā gadījumā atbildētājs dzīvoja Lietuvā; otrajā gadījumā – Vācijā). Gan Daugavpils tiesa,⁴²⁷ gan Liepājas tiesa⁴²⁸ nolēma, ka tās ir pārrobežu lietas un noteica prasītājiem termiņu prasības pārformēšanai saskaņā ar Regulu 861/2007. Abos gadījumos termiņu jautājumam tika piemērots Latvijas CPL (kas ir pareizi, jo Regula šādus termiņus neparedz un pat nepiemin). Šeit gan uzreiz jānorāda, ka Regulas 861/2007 mehānisms nav obligāts maza apmēra prasībās, kurās ir ārvalsts elements. Saskaņā ar minētās Regulas preambulas 8. apsvērumu un 1. pantu Eiropas procedūra maza apmēra prasībām piedāvā izvēles iespējas līdzās dalībvalstu nacionālajām procedūrām, kuras šī Regula neiespaido.

3.8.9. Atbildes veidlapas C aizpildīšana un izsniegšana

635. Regulas 861/2007 **5. panta 2. punkts** nosaka:

2. Tiesa, saņēmusi pareizi aizpildītu prasības pieteikuma veidlapu, aizpilda atbildes veidlapas I daļu standarta C veidlapā, kas ietverta III pielikumā. Prasības pieteikuma veidlapas un, vajadzības gadījumā, apliecinājuma dokumentu eksemplārus līdz ar aizpildītu atbildes veidlapu izsniedz atbildētājam saskaņā ar 13. pantu. Tiesa nosūta šos dokumentus 14 dienu laikā pēc pareizi aizpildītas prasības pieteikuma veidlapas saņemšanas.

⁴²⁷ Daugavpils tiesas 2012. gada 18. maija lēmums civillietā Nr. 590/2012 [nav publicēts].

⁴²⁸ Liepājas tiesas 2012. gada 1. februāra lēmums civillietā Nr. 3-11/0052/11 [nav publicēts].

636. Tātad, ja tiesa konstatē, ka prasības pieteikuma veidlapa ir korekti aizpildīta, tad tiesa aizpilda C veidlapas I daļu valsts valodā (Latvijā – latviešu valodā). Veidlapas I daļā ir jāsniedz tikai pamatinformācija par lietu, jo C veidlapas sākumā jau ir norādīta svarīga informācija un norādījumi atbildētājam. Proti, tiek paskaidrots, ka pret atbildētāju ir iesniegta prasība Eiropas procedūras maza apmēra prasībām kārtībā, atbildētājam dots termiņš – 30 dienas – atbildes sniegšanai, un cita informācija par procesu.

I daļa (aizpilda tiesa)

Prasītāja vārds:

Atbildētāja vārds:

Tiesa:

Prasība:

Lietas numurs:

637. Pievienojot prasības pieteikuma veidlapas, ja ir – citus dokumentus, tiesa nosūta atbildētājam C veidlapu.

638. Pirmkārt, tiesnesim šīs procesuālās darbības ir jāizpilda 14 dienu laikā no prasības pieteikuma veidlapas saņemšanas dienas. Lai sasniegtu Regulas mērķus, tiesai ir jārīkojas nekavējoties, t.i., atbilstoši Regulas preambulas 23. apsvērumam tiesai ir jāpieņem lēmumi, cik vien ātri iespējams. Šāda norma garantē arī tiesības uz savlaicīgu tiesvedību Eiropas maza apmēra prasību lietās.

639. Otrkārt, dokumenti ir jāizsniedz atbilstoši Regulas 13. pantam, galvenokārt izmantojot dokumentu piegādi pa pastu ar atpakaļ paziņojumu, bet, ja tas nav iespējams, tad atbilstoši citiem piegādes veidiem, kas aprakstīti tālāk. Kā minēts tālāk, atbildētājs var nepieņemt dokumentus, ja tie nav oficiālajā valsts valodā vai valodā, ko saprot saņēmējs (6. panta 3. punkts). Pilnīgi iespējams, ka, saņemot veidlapu latviešu valodā, Beļģijas pilsonis nesapratīs, kas norādīts veidlapā, tādējādi viņš var izmantot tiesību atteikties no dokumentiem. Dokumenti tiks atpakaļ sūtīti uz tiesu, bet tiesa uzliks par pienākumu prasītājam iztulkot veidlapu un atkal nosūtīs to atbildētājam.

640. Regulas 5. panta 3. punkts nosaka atbildētāja tiesības piedalīties procesā. Tas nav pienākums, proti, atbildētājs var izvēlēties, vai iesniegt atbildi vai nē. Ja atbildētājs nolemj izmantot šo tiesību, viņam tiek dotas 30 dienas no veidlapu un dokumentu

saņemšanas dienas. C veidlapā tiek dotas gan vadlīnijas pareizai tās aizpildīšanai, gan arī dažādi norādījumi atbildētājam. Viens no svarīgākajiem nosacījumiem ir tas, ka C veidlapa atbildētājam ir jāizpilda tās tiesas valodā, kura ir nosūtījusi veidlapu.

641. Tātad, saņemot un pieņemot C veidlapu, sākotnēji atbildētājam ir jāaizpilda II daļa. 1. ailē jānorāda atbildētāja attieksme pret prasību.

II daļa (aizpilda atbildētājs)	
1. Vai Jūs atzīstat prasību?	
Jā	☐
Nē	☐
Daļēji	☐
Ja esat atbildējis “nē” vai “daļēji”, lūdzu norādiet iemeslus:	
Uz prasību neattiecas Eiropas procedūra maza apmēra prasībām	☐
lūdzu norādiet sīkāk	
Cits iemesls	☐
lūdzu norādiet sīkāk	

642. Kā minēts, Regulas 861/2007 tvērumā ir ne tikai neapstrīdēti, bet arī apstrīdēti prasījumi, tādējādi pat tad, ja tiek norādīts, ka atbildētājs prasību neatzīst vai atzīst to daļēji, tiesnesis izvērtēs visus pierādījumus lietā. Turklāt atbildētājam ir jāpaskaidro, kāpēc viņš/viņa iebilst pret prasību pilnībā vai daļēji. Šeit var norādīt, piemēram, ka visa vai daļa parāda summas ir nomaksāta, vai arī, kā minēts šādā piemērā:

Prasītājs A veidlapas 7.2.1. ailē norādījis lūgumu, lai atbildētājs atdotu viņam atpakaļ viņa televizoru, kura vērtība uz prasības iesniegšanas brīdi novērtējama LVL 300. Atbildētājs, aizpildot C veidlapas 1. aili, norāda, ka neatzīst prasību, bet paskaidrojumos: Prasītājs pārdevis televizoru par LVL 300, ko apliecina maksājuma uzdevums.

643. Tāpat atbildētājs var norādīt, ka prasība neattiecas uz Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, proti, prasība ir lielāka par EUR 2000 vai arī tā nav naudas prasība. Piemēram, ja prasītājs ir lūdzis salabot precī vai atzīt līgumu par spēkā neesošu, ir jāatzīmē šis lauciņš, vienlaicīgi sniedzot paskaidrojumus, kāpēc atbildētājs uzskata, ka ir

pārsniegta Regulā norādītā robežvērtība vai tā nav naudas prasība. Ja ir aizpildīta šī aile, atbilstoši 5. panta 5. punktam, saņemot C veidlapu atpakaļ, tiesai 30 dienu laikā būs jāpieņem lēmums, vai regula piemērojama vai nē, t.i., vai starp pusēm ir strīds par naudas prasību līdz EUR 2000. 1. ailē kā citu iemeslu puse var norādīt, ka šajā lietā prasība ir iesniegta tās dalībvalsts tiesā, kurai nav jurisdikcijas.

644. Savukārt 2. aili atbildētājs aizpilda, ja vēlas norādīt pierādījumus, lai apstrīdētu prasību. Atbildētājs var tikai identificēt šos pierādījumus, tomēr iesakāms ir pievienot viņa pozīciju apstiprinošus dokumentus, arī svešvalodā, jo, saskaņā ar Regulas 6. panta 2. punktu, ja tiesa uzskatīs, ka tulkojums ir izšķirošs, lai taisītu spriedumu lietā, tā to var pieprasīt. Iepriekšminētajā piemērā par televizoru atbildētājs ne tikai var uzrādīt maksājuma uzdevuma numuru, bet arī to pievienot, lai apstiprinātu savu pozīciju. Tāpat var lūgt liecinieku piedalīšanos tiesas sēdē, tomēr vēlams norādīt konkrētu informāciju par šo liecinieku un jānorāda, kādus nozīmīgus apstākļus liecinieks var apstiprināt. Ja atbildētājrāt, lietā ir nepieciešama ekspertīze, to norāda 2.3. ailē.

2. Lūdzu aprakstiet pierādījumus, ko vēlaties izmantot, lai apstrīdētu prasību. Lūdzu norādiet, kurus Jūsu argumentus šajā atbildē tie pamato. Jums būtu jāpievieno attiecīgi apliecinājoši dokumenti.

2.1. Rakstisks pierādījums	☐ lūdzu, norādiet sīkāk
2.2. Liecinieki	☐ lūdzu, norādiet sīkāk
2.3. Citi	☐ lūdzu, norādiet sīkāk

645. C veidlapas sākumā atbildētājam dotajā instrukcijā ir norādīts, ka Eiropas procedūra maza apmēra prasībām ir rakstiska procedūra, tomēr atbildētājs var lūgt uzklauššanu tiesas sēdē, apliecinot to 3. ailē. Iemesli, kādēļ atbildētājs vēlas piedalīties tiesas sēdē, nav jānorāda obligāti, bet tas būtu ieteicams, lai tiesa varētu izvērtēt šī jautājuma svarīgumu. Jebkurā gadījumā saskaņā ar Regulas 5. panta 1. punktu tiesa var noraidīt šādu līgumu, motivējot, ka, ņemot vērā lietas apstākļus, mutiska lietas izskatīšana noteikti nav nepieciešama taisnīgai lietas izskatīšanai.

3. Vai Jūs vēlaties uzklauššanu tiesas sēdē?

Jā

Nē

Ja jā, lūdzu, norādiet iemeslus (*)

646. Ja atbildētājam ir radušās tiesvedības izmaksas, tad viņam/viņai ir jāaizpilda 4. aile. Kā minēts iepriekš, Latvijā tie var būt tikai CPL paredzētie tiesāšanās izdevumi (CPL 33. p. 1. d.), kam saskaņā ar Regulas 16. pantu jābūt samērīgiem. Visdrīzāk šeit atbildētājs var norādīt ar **lietas vešanu saistītie izdevumus** (CPL 33. p. 3. d.): izdevumi par zvērināta advokāta palīdzību, izdevumi sakarā ar ierašanos uz tiesas sēdēm, ar pierādījumu savākšanu saistītie izdevumi.

4. Vai Jūs prasāt atlīdzināt tiesvedības izmaksas?

4.1. Jā

4.2. Nē

4.3. Ja jā, lūdzu, norādiet konkrētas izmaksas un prasīto vai līdz šim aprēķināto summu:

647. Jau C veidlapas informācijas lapā ir norādīts, ka atbildētājs var iesniegt pretprasību, aizpildot A veidlapu. 5. ailē atbildētājs var apstiprināt vai iesniegs pretprasību vai nē.

5. Vai Jūs vēlaties iesniegt pretprasību?

5.1. Jā

5.2. Nē

5.3. Ja jā, aizpildiet un pievienojiet atsevišķu A veidlapu

648. 6.iedaļā atbildētājs var norādīt jebkuru citu informāciju, bet 7. iedaļā jānorāda datums un vieta, kur parakstīta veidlapa. Paraksts vienlaicīgi arī apliecina, ka atbildētājs ir norādījis pareizu informāciju.

6. Cita informācija (*)

7. Datums un paraksts

Es apliecinu, ciktāl man zināms, ka sniegtā informācija ir patiesa un sniegta labticīgi.

Vieta: _____

Datums: _____ / _____ / _____

Vārds, uzvārds un paraksts

649. Šo veidlapu samērā viegli ir aizpildīt Atlasa e-vidē⁴²⁹ savā dzimtajā valodā, atzīmējot nepieciešamos lauciņus, un tad veidlapu var izdrukāt sūtītājvalsts tiesas noteiktajā valodā. Tomēr, tiklīdz atbildētājam ir jāsniedz papildu informācija, grūtības var sagādāt tās iztulkošana vajadzīgajā valodā.

650. Ir jāievēro, ka 5. panta 3. punkts nosaka, ka atbildētājs var arī neizmantot veidlapu C, bet jebkādā citā pieļaujamā veida atbildi nosūtīt atpakaļ tiesai, tātad tiesai ir jāpieņem brīvā formā rakstīti paskaidrojumi.

651. Ja atbildētājs noteiktajā laika posmā neiesniedz atbildes veidlapu, tiesa taisa spriedumu.

3.8.10. Pretprasības iesniegšana

652. Preambulas 17. apsvērumā tiek norādīts, ka, ja atbildētājs tiesvedības gaitā izmanto **tiesības uz kompensāciju** (*a right of set-off* – angļu val.), šāda prasība šīs Regulas nozīmē nebūs pretprasība. Šis apsvēruma ir iekļauts tādēļ, ka atsevišķās ES dalībvalstīs tiek nošķirtas divas situācijas.

653. **Viena** situācija ir tad, kad atbildētājs, aizstāvoties procesā, norāda, ka viņam it kā pastāv prasījums pret prasītāju, un šāds prasījums pilnībā vai daļēji varētu dzēst prasītāja prasību, tātad būtu iespējams savstarpējs ieskaits. Šāda aizstāvība parasti tiek izmantota, lai atbildētājs varētu attaisnot savu pienākumu nepildīšanu.⁴³⁰ **Otra** situācija ir tad, kad atbildētājs sniedz pretprasību saistībā ar to pašu procesu.⁴³¹ Atšķirība ir tā, ka pretprasība ir cieši saistīta ar procesu, tās iemesls ir tas pats līgums vai fakti, bet prasība par kompensāciju var izrietēt no citām tiesiskām attiecībām starp pusēm, tai nav savstarpēja sakara ar prasību. Tātad, kā minēts tālāk, tiesai būs jāizvērtē, vai atbildētāja iesniegtais prasījums ir pretprasība vai tomēr tā uzskatāma par prasību pēc kompensāciju.

654. Saskaņā ar Regulas 5. panta 6. punktu atbildētājam ir tiesības iesniegt pretprasību, aizpildot A veidlapu. Šādā gadījumā atkal tiesa izskata dokumentus ne vairāk kā 14

⁴²⁹ Skat.

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_information_lv.htm?countrySession=2&

⁴³⁰ EKT ģenerāladvokāta Lēģera (*Leger*) 1995. gada 17. maija secinājumi lietā C-341/93 *Danvaern Production v. Schuhfabriken Otterbeck* ECR, 1995, p. I-02053, para. 33.

⁴³¹ EKT 1995. gada 13. jūlija spriedums lietā: C-341/93 *Danvaern Production A/s v. Schuhfabriken Otterbeck GmbH*, ECR, 1995, p. I-02053, para. 12.

dienas un nosūta atbildētāja iesniegto A veidlapu un daļēji aizpildītu C veidlapu prasītājam. Prasītājam tiek dotas 30 dienas sagatavot atbildi.

655. „**Pretprasības**” jēdziens, atbilstoši preambulas 16. apsvērumam, ir jāinterpretē saskaņā ar Briseles I Regulas 6. panta 3. punktu, kas nosaka, ka pretprasībai izriet no tā paša līguma vai tiem pašiem faktiem uz ko balstīta pamatprasība.⁴³² Kā minēts, vienkārša atbildētāja pretenzija pret prasītāju nevarēs tikt uzskatīta par pretprasību.⁴³³

656. Tā kā pretprasībai ir jābūt atvasinātai no tā paša līguma vai tiem pašiem faktiem, tad var uzskatīt, ka šāds formulējums ir ierobežojošāks nekā atsevišķās nacionālajās tiesībās paredzētais „ciešāk saistītais” princips.⁴³⁴

657. Tā, piemēram, CPL 136. panta trešā daļa paredz, ka

Tiesa vai tiesnesis pieņem pretprasību, ja: 1) starp sākotnējo prasību un pretprasību iespējams savstarpējs ieskaits; 2) pretprasības apmierināšana pilnīgi vai daļēji izslēdz sākotnējās prasības apmierināšanu; 3) pretprasībai un sākotnējai prasībai ir savstarpējs sakars un to kopīga izskatīšana sekmēs lietas ātrāku un pareizāku iztiesāšanu.

658. Ja skatāmies caur šīs CPL normas prizmu, tad var konstatēt, ka Regula izslēgtu tādas pretprasības, kam ir tikai savstarpējs sakars vai kas ir cieši saistītas, jo pretprasībai ir jābūt saistītai ar to pašu līgumu vai faktiem, kas bija pamatprasības pamatā. Tātad pretprasības novērtējums Regulas 861/2007 un Briseles I Regulas izpratnē ir veicams autonomi un sašaurināti, nepiemērojot CPL izpratni par pretprasību.

659. Jēdziens „tas pats līgums vai fakti” var raisīt zināmas interpretācijas grūtības, tādēļ ir ieteikts to tulkot elastīgi, lai neizslēgtu vienu no otras izrietošu prasību izskatīšanu vienā procesā, tomēr šāda interpretācija nevar būt tāda, kas pieņem divas savstarpēji nesaistītas prasības.⁴³⁵ Proti, „tas pats līgums vai fakti” varētu būt gadījumos, kad strīds ir par saistītiem līgumiem, piemēram, galveno izplatīšanas līgumu un ar to saistītajiem tālākpārdošanas līgumiem.

⁴³² Briseles I Regulas 6. panta trešās daļas tulkojums latviešu valodā ir nedaudz neprecīzs. Proti, angļu valodā tas nosaka, ka „*conterclaim arising from the same contract or facts on which the original claim was based*” ir tulkots kā „pretprasība, kuras iemesls ir tas pats līgums vai fakti, kas bijis pamatprasības pamatā.”

⁴³³ EKT 1995. gada 13. jūlija spriedums lietā: C-341/93 *Danvaern Production A/s v. Schuhfabriken Otterbeck GmbH*, ECR, 1995, p. I-02053, para. 12.

⁴³⁴ Tāpat arī tas būs ierobežojošāks tvērums, nekā pašā Briseles I Regulas 6. panta pirmās daļā paredzētais.

⁴³⁵ Magnus, U., Mankowski, P. (ed). *European Commentaries on Private International Law Brussels I. Regulation* (2nd edn, SELP 2012), p. 325.

660. Turklāt pretprasībai jābūt iesniegtai lietā, kurā iesaistītas vienas un tās pašas puses, un neattieksies uz tiesvedību, kurā iesaistītas vēl kādas trešās puses.

661. Regulas 5. panta 7. punkts nosaka, ka, ja iesniegtā pretprasība ir pārsniedz Regulā noteikto limitu – EUR 2000, tad tiesa izskata strīdu parastā prasības tiesvedības kārtībā. Šādi atbildētājs var ļaunprātīgi izmantot procesu. Tādēļ, diskutējot par šo jautājumu, tika izteikts priekšlikums vēl iekļaut Regulā iespēju vai nu pieņemt arī pretprasības, kas ir lielākas par šo noteikto summu⁴³⁶ vai nepieņemt pretprasību, ja tā ir pirmšķietami nepamatota un pārspīlēta.⁴³⁷ Preambulas 13. apsvērumā ir norādīts, ka jēdziens „viennozīmīgi nepamatots” prasības noraidījuma gadījumā un „nepieņemams” pieteikuma norādījuma gadījumā būtu jānosaka saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem. Šī iemesla dēļ atsevišķas dalībvalstis ir papildinājušas savas nacionālās tiesības ar normām, kas skar Regulas ieviešanu un piemērošanu.⁴³⁸

662. Ja pretprasība tiek iesniegta Latvijā, pārsniedzot noteikto robežvērtību, t.i., EUR 2000 un strīds nav skatāms saskaņā ar Regulu, process jāturpina prasības tiesvedībā saskaņā ar CPL. Sākotnēji tiesnesis vadās no CPL 131. panta, kas nosaka:

(1) Pēc prasības pieteikuma saņemšanas tiesā tiesnesis septiņu dienu laikā, bet pēc šā likuma 644.⁷ vai 644.¹⁷ pantā minētā pieteikuma saņemšanas ne vēlāk kā nākamajā dienā pieņem lēmumu:

- 1) par prasības pieteikuma pieņemšanu un lietas ierosināšanu;*
- 2) par atteikšanos pieņemt prasības pieteikumu;*
- 3) par prasības pieteikuma atstāšanu bez virzības.*

(2) Ja nav iespējama lietas izskatīšana saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes regulu Nr. 861/2007 vai Eiropas Parlamenta un Padomes regulu Nr. 1896/2006, tiesnesis minētajos tiesību aktos paredzētajos gadījumos par prasības pieteikuma virzību pieņem vienu no šā panta pirmajā daļā paredzētajiem lēmumiem.

663. Regulas 5. panta 7. punktā skaidri ir noteikts, ka lietu turpina izskatīt ar attiecīgajām procesuālajām tiesībām, kas ir spēkā tajā dalībvalstī, kurā notiek procedūra, tādējādi norādot, ka tiesai ir jāturpina skatīt šis strīds. Tomēr sasaistē ar Latvijas CPL

⁴³⁶ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām 4. panta sestā daļa, COM/2005/0087, pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52005PC0087:LV:HTML>.

⁴³⁷ House of Lords. European Small Claims Procedure: Report with evidences [2006] 23rd Report of Session 2005-06, para 114.

⁴³⁸ Piemēram, Nīderlande, Vācija, Francija, Anglija. Kramer, E. X. “Small Claim, simple recovery? The European small claims procedure and its implementation in the member states” (2011) ERA Forum, p. 128, pieejams: <http://www.springerlink.com/content/88w50426x5135h38/>.

tiesai būs jāatstāj pieteikums bez virzības atbilstoši citētā CPL panta pirmās daļas 3) apakšpunktam, jo prasības pieteikums nav noformēts, kā tas norādīts CPL 128. pantā un, iespējams, ka nav iesniegti arī visi dokumenti, jo tie saskaņā ar Regulu nav obligāti pievienojami. Šāds risinājums ir pareizs, jo dod iespēju pusēm apsvērt, vai tās vēlas turpināt tiesvedību parastā kārtībā.

3.9. Procedūras beigas

664. Atbilstoši Regulas 861/2007 7.pantam, kad saņemta no atbildētāja vai prasītāja atbilde, tiesa taisa spriedumu 30 dienu laikā. Regulas projektā tika paredzēts, ka kopējais mazo apmēru prasības izskatīšanas laiks nevar pārsniegt sešus mēnešus no brīža, kad prasība tika iesniegta, tomēr atsevišķas dalībvalstis tam nepiekrīta, un šis noliktais periods tika dzēsts no Regulas teksta.⁴³⁹

665. Latvijas tiesām ir maza pieredze, piemērojot šo procedūru, iespējams, tādēļ izskatīšanas laiks ir samērā garš. Proti, vienā no lietām prasības pieteikuma veidlapa ir iesniegta 2011. gada 29. jūnijā, bet lieta izskatīta tikai 2012. gada 27. janvārī. Procesā gan tiesai bija jālūdz precizēt prasības veidlapu.⁴⁴⁰ Nīderlandē, neilgi pēc Regulas stāšanās spēkā, tika izskatītas piecas lietas, un vienas lietas izskatīšanas laiks svārstījās no mēneša līdz par septiņiem mēnešiem.⁴⁴¹ Tādējādi ir pozitīvi, ka Regulā nav konkrēta termiņa, kura laikā ir jāizskata lieta, tomēr tiesām ir jāievēro šī procesa specifika un jāveicina pēc iespējas drīzāka lietas izskatīšana.

666. Ja atbildētājs nav sniedzis savu atbildi vai pretprasību atbilstoši Regulas 5. panta 3. un 6. punktam, tiesa var taisīt spriedumu saskaņā ar 7. panta 3. punktu. Turklāt minētajai atbildei vai/un pretprasībai ir jābūt iesniegtai noteiktajā termiņā – 30 dienu laikā no izsniegšanas brīža, bet ja termiņš tiek nokavēts, tiesa var pasludināt spriedumu

⁴³⁹ Council of the European Union Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing a European Small Claims Procedure [29 November 2005] 15054/05 JUSTCIV 221, CODEC 1107, para 10-12.

⁴⁴⁰ Jelgavas tiesas 2012 gada 27. janvāra papildspriedums lietā Nr. C15285811 [nav publicēts].

⁴⁴¹ Kramer, E. X. "Small Claim, simple recovery? The European small claims procedure and its implementation in the member states" (2011) ERA Forum, p. 131, pieejams: <http://www.springerlink.com/content/88w50426x5135h38/>.

lietā. Spriedums tiek taisīts saskaņā ar vispārējiem noteikumiem par spriedumu taisīšanu atbilstoši CPL 22. nodaļai.

667. Tomēr, ja tiesa no izejošiem dokumentiem un informācijas nevar izlemt lietu pēc būtības, saskaņā ar 7. panta 1. punkta a) apakšpunktu, pirmkārt, tiesa var pieprasīt no pusēm **papildu informāciju**. Šādos gadījumos tiesas noteiktais termiņš nevar būt garāks par 30 dienām. Piemēram, ja tiesa pēc puses sniegtās informācijas nevar izspriest lietu, tā ir tiesīga pieprasīt iesniegt A veidlapā aprakstītos rakstiskos pierādījumus un to tulkojumus. Protams, visām iesaistītām pusēm ir jādarbojas operatīvi, kas ne vienmēr ir iespējams, sevišķi, ja pierādījumi ar tulkojumiem ir izprasāmi no ārvalstīm.

668. Otrkārt, saskaņā ar Regulas 7. panta 1. punkta b) apakšpunktu tiesa var **iegūt pierādījumus** saskaņā ar 9. pantu. Minētais pants jau ir iepriekš analizēts šajā Pētījumā, tomēr jāpiebilst, ka, izmantojot šo Regulā ietvertu tiesas tiesību, jāievēro preambulas 20. apsvēruma, kas nosaka, ka mutiskas lietas izskatīšanas un pierādījumu iegūšanas vajadzībām ir jāizmanto modernas saziņas tehnoloģijas un jāizmanto vienkāršākie un lētākie pierādījumu iegūšanas veidi.

669. Regulas 7. panta 1. punkta c) apakšpunkts nosaka tiesai trešo alternatīvu, ja tā nevar taisīt spriedumu lietā, proti, tā var uzaicināt puses uz **mutisku lietas izskatīšanu**, kas notiek 30 dienu laikā pēc uzaicinājumu. Pirmkārt, ņemot vērā Regulas mērķus, ka šāda veida prasības ir jāizskata rakstiskā procesā (preambulas 14. apsvēruma), tad mutiska lietas izskatīšana ir organizējama tikai īpašos gadījumos un pēc iespējas izmantojot videokonferences vai citu saziņas tehnoloģiju (9. panta 1. punkts, 8. pants). Otrkārt, mutiska lietas noklausīšanās nozīmējama, izvērtējot gan izmaksas, gan iespējamās apgrūtinājumus (9. panta 2. un 3. punkts). Treškārt, Regulā nospraustie īsie termiņi veicina tiesai izmantot jaunās tehnoloģijas, jo, piemēram, ja puses atrodas ārvalstīs, tiesas sēdes apmeklējums var izrādīties dārgs un aizņemt daudz laika. Regulas 8.pants norāda, ka tiesa var lietu izskatīt mutiski, izmantojot videokonferences vai citu saziņas tehnoloģiju, ja vien šie līdzekļi tiesām ir pieejami. Šeit gan būtu apskatāms ne tikai tehnoloģijas pieejamības aspekts, bet gan arī procesuālie noteikumi, kas regulē šādu procesu. CPL ļoti virspusēji ir atrunāta šāda procesa kārtība (piemēram, 108. pantā, 149. pantā, 692. pantā u.c.), lai gan videokonferences būs tiesu ikdiena jau tuvākajā laikā.

3.9.1. Spriedums

670. Kā minēts, saskaņā ar Regulas 861/2007 7. panta 1. punktu tiesa taisa spriedumu 30 dienu laikā, kad saņemta atbilde no atbildētāja vai prasītāja, tomēr, ja tiesa organizē mutisku noklausīšanos, tad atbilstoši šī panta 2. punktam tiesa pasludina spriedumu 30 dienas pēc mutiskās lietas izskatīšanas vai, kad saņemti visi sprieduma pieņemšanai vajadzīgā informācija, t.i., ja ir saņemta papildu informācija no pusēm, kas pieprasīta saskaņā ar šī panta 1. punkta a) apakšpunktu vai iegūti pierādījumi atbilstoši 7. panta 1. punkta b) apakšpunktam un 9. pantam.

671. Lai gan Regulas apspriešanas laikā tika piedāvāts vienkāršot arī sprieduma formu un saturu Eiropas maza apmēra prasībām,⁴⁴² tomēr Regulas tekstā tas nav atspoguļojies un sprieduma taisīšana notiek saskaņā ar nacionālo tiesību normām. Latvijā spriedumu jāsastāda saskaņā ar CPL 22. nodaļu, tātad piemērojot vispārējos noteikumus par spriedumu taisīšanu. Spriedumā būs gan ievaddaļa, gan aprakstošā daļa, motīvu daļa un rezolutīvā (skat. CPL 193. p.). Spriedumam nevajadzētu būt pārmērīgi garam, jo pats process ir salīdzinoši vienkāršs.

672. Saskaņā ar Regulas IV pielikumu, pēc puses pieprasījuma tiesa izsniedz apliecinājumu par sprieduma atbilstību Eiropas procedūrai maza apmēra prasībām (skat. Regulas 20. pantu). Atbilstoši Regulas 861/2007 15. panta 1. punktam šāds spriedums iegūst autonomu ES mēroga izpildāmību; to izpilda uzreiz, neskatoties uz iespējamo pārsūdzību.

673. Spriedumu pusēm izsniedz atbilstoši 13. pantam, t.i., spriedumu piegādā pa pastu, izmantojot atpakaļpažinājumu. Tomēr, ja tas nav iespējams, Regula atsaucas uz Regulas 805/2004 13. un 14. pantu, kas nosaka, ka dokumentus var:

673.1. piegādāt personiski, ko apliecina apstiprinājums par saņemšanu, kurā norādīts saņemšanas datums un kuru parakstījis saņēmējs;

673.2. piegādāt personiski, ko apliecina tās atbildīgās personas parakstīts dokuments, kura veikusi piegādi, norādot, ka saņēmējs ir saņēmis dokumentu vai ir atteicies to pieņemt bez juridiska pamatojuma, un minot piegādes datumu;

⁴⁴² Green Paper On a European Order for payment procedure and on measures to simplify and speed up small claims litigation [2002] COM 746, p. 70.

- 673.3. piegādāt pa pastu, ko apliecina apstiprinājums par saņemšanu, kurā norādīts saņemšanas datums un kuru parakstījis un atdevis atpakaļ saņēmējs;
- 673.4. piegādāt elektroniski ar tādiem līdzekļiem kā fakss vai e-pasts, ko apliecina apstiprinājums par saņemšanu, kurā norādīts saņemšanas datums un kuru parakstījis un atdevis atpakaļ saņēmējs;
- 673.5. personiski piegādāt saņēmēja dzīvesvietā personām, kas dzīvo vienā mājāsaimniecībā ar parādnieku vai ir tur nodarbinātas;
- 673.6. ja parādnieks ir pašnodarbināta vai juridiska persona, – personiski piegādāt saņēmēja uzņēmuma telpās personām, kuras tas nodarbina;
- 673.7. iemetot dokumentu saņēmēja pastkastītē;
- 673.8. nogādājot dokumentu pasta iestādē vai kompetentām valsts iestādēm un iemetot saņēmēja pastkastītē rakstveida paziņojumu par dokumenta atrašanos minētajās iestādēs, ja šajā rakstveida paziņojumā ir skaidri norādīts dokumenta kā tiesas dokumenta veids vai paziņojuma kā īstenotas piegādes juridiskās sekas, sākot ritēt noteiktajam termiņam;
- 673.9. piegādāt pa pastu bez pierādījumiem, ko apliecinājušas kompetentās personas parakstīts dokumentus, ja parādnieka adrese ir izcelsmes dalībvalstī;
- 673.10. ar elektroniskiem līdzekļiem, saņemot automātisko piegādes apstiprinājumu, ja saņēmējs iepriekš ir skaidri atzinis šādu piegādes paņēmieni.

3.9.2. Izmaksas

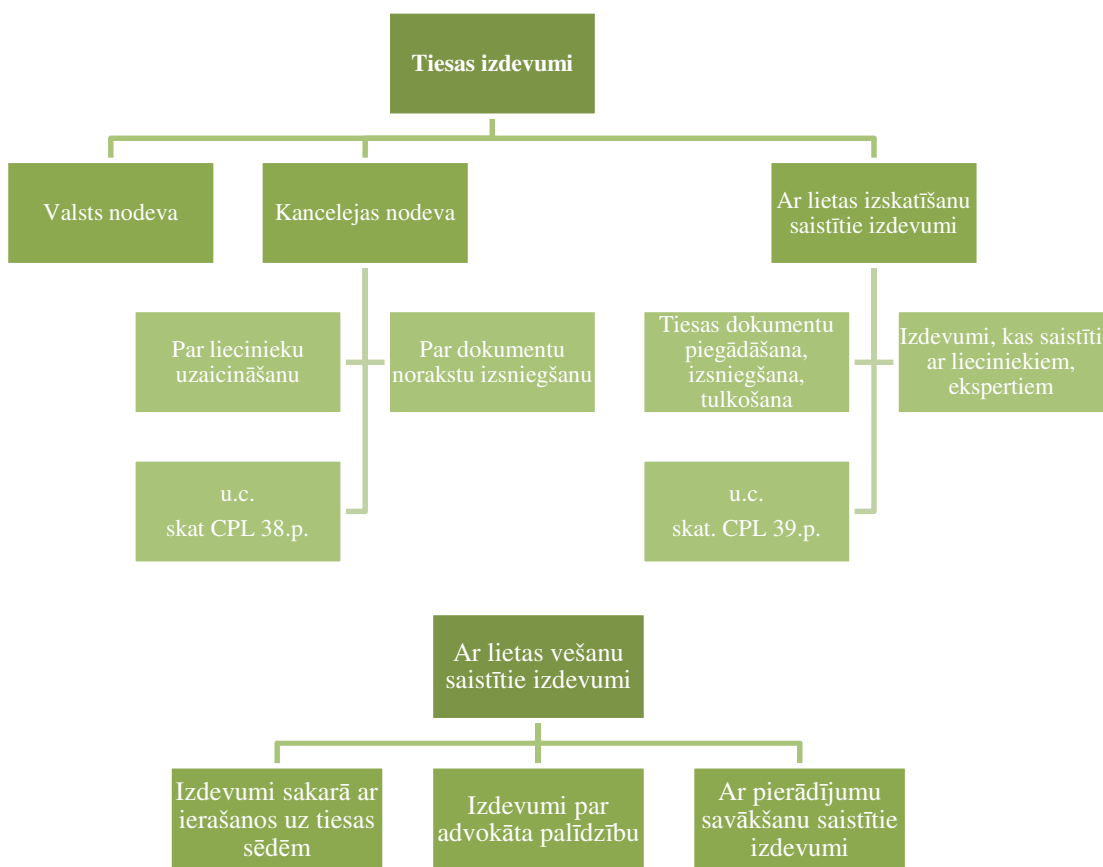
674. Gan A veidlapā, gan C veidlapā pusēm ir jānorāda, vai tām ir radušās tiesvedības izmaksas. Ja atbilde ir apstiprinoša, ir jānorāda konkrēta summa. Veidlapās norādīts, ka šādas izmaksas var būt gan par tulkošanu, gan par advokāta palīdzību un par dokumentu piegādi.

675. Savukārt Regulas 16. pants nosaka, ka zaudējusī puse sedz tiesvedības izmaksas. Tomēr tiesa pusei, kuras labā pieņemts spriedums, neatlīdzina izmaksas, kas radušās bez vajadzības vai ir nesamērīgas salīdzinājumā ar prasību. Zaudētājpuses pienākums maksāt izdevumus tika iekļauts Regulā, lai veicinātu pieeju brīvāku tiesai, jo bieži vien kreditors izvēlas netiesāties, jo prasījuma summa ir maza, bet izdevumi ir lieli. Turklāt parasti izdevumus var piedzīt proporcionāli piedzītajai summai, kā, piemēram, tas ir paredzēts CPL 41. panta pirmajā daļā.

676. Regula netieši norāda, ka pusēm būtu pašām jākontrolē tiesāšanās izdevumi, sevišķi tas attiecas uz juridiskās palīdzības sniegšanas izdevumiem. Ja tie ir pārmērīgi, tiesa var noraidīt to atlīdzināšanu. Tomēr arī tiesai ir jāizvēlas lētāki pierādījuma iegūšanas veidi, kas nepadarītu procesu dārgāku un nepieejamāku. Tiesnesim ir īpaši jāizsver, vai jāuzliek pusēm par pienākumu tulkot papildu pierādījumus (skat.6. pants).

677. Lai gan pašā Regulā tieši ir norādīts, ka ar **izmaksām** mēs saprotam samaksu par advokāta palīdzību, izmaksas par dokumentu izdošanu vai tulkošanu, tomēr Regulas 29. apsvērumā ir norādīts, ka tiesvedības izmaksas ir jānosaka saskaņā ar attiecīgās valsts nacionālajām tiesībām. Tiesāšanās izmaksas civillietās un komercietās Eiropas Savienībā nav saskaņotas, tāpēc Eiropas e- tiesiskuma tīklā ir pievienota informācija par tiesāšanās izmaksām dalībvalstīs,⁴⁴³ tomēr ne vienmēr šī informācija ir pilnīga.

678. Tātad Latvijā būs jāpieņem un jāvadās no CPL 4. nodaļas „Tiesāšanās izdevumi”. Sekojošās shēmas attēlo, ko saskaņā ar šo nodaļu saprot ar tiesāšanās izdevumiem.

⁴⁴³ Skat. Tiesvedības izmaksas https://e-justice.europa.eu/content_costs_of_proceedings-37-eu-lv.do.

679. Šajā Pētījumā ir norādīta valsts un kancelejas nodevu aprēķināšanas kārtība, kā arī bankas konti, kur jāiemaksā šie maksājumi (Skat.šī Pētījuma 513.- 517. §).

680. Ņemot vērā, ka viens no Regulas pamatprincipiem ir tas, ka pusei nevajadzētu izmantot advokāta vai cita profesionāla jurista palīdzību, tāpēc tās projektā tika paredzēts, ka nav jāatlīdzina izdevumi par **advokāta palīdzību**, ja otru pusi nav pārstāvējis advokāts.⁴⁴⁴ Tomēr tas būtu diskriminējoši attiecībā uz uzvarētājpusi, tāpēc šobrīd Regula paredz, ka izdevumi par sniegto juridisko palīdzību ir jāatlīdzina.

681. Saskaņā ar CPL 44. panta pirmās daļas pirmo punktu izdevumus advokāta palīdzības samaksai tiesa var atlīdzināt to faktiskajā apmērā, bet ne vairāk par pieciem procentiem no prasījuma apmierinātās daļas. Tātad, ja tiesa Eiropas mazā apmēra prasību EUR 2000 apmērā apmierina pilnībā, tad maksimālais honorārs advokātam varētu būt EUR 100. Igaunijā var tikt piedzīti 30 – 50% no prasības summas, bet Francijā par prasības summu līdz EUR 2500 maksimālais honorārs var būt EUR 1000.⁴⁴⁵ Savukārt Nīderlandē, neilgi pēc Regulas stāšanās spēkā, tika izskatītas piecas lietas, visās prasības tika apmierinātas, iekļaujot arī izmaksas par juridiskajiem pakalpojumiem EUR 250 apmērā.⁴⁴⁶

682. Jau iepriekš minēts, ka regula neaizliedz pusi pārstāvēt ne tikai profesionālam juristam, bet arī patērētāju vai citām interešu aizstāvju grupām, tomēr saskaņā ar Latvijas nacionālo likumu un judikatūru⁴⁴⁷ šādi pārstāvības izdevumi netiks kompensēti.

683. Vienas no dārgākajām izmaksām šādā procesā būs **tulkošanas izmaksas**, tomēr Regula atļauj saprātīgi kontrolēt arī šīs izmaksas. Piemēram, Regulas 6. panta 2. punkts ļauj pusei iesniegt dokumentus svešvalodās, un tikai tad, ja tulkojums tik tiešām ir nepieciešams, lai pieņemtu spriedumu, to tiesa var izprasīt.

684. Savukārt, lai izbēgtu no liekiem **izdevumiem par pušu un liecinieku izsaukšanu uz tiesas sēdi**, tiesai šajā gadījumā jāizmanto lētākie un vienkāršākie pierādījumu

⁴⁴⁴ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām 14. panta otrā daļa, COM/2005/0087, pieejams: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52005PC0087:LV:HTML>.

⁴⁴⁵ Skat. Study on the Transparency of Consts of Civil Judicial Proceedings in the European Union. Final Report, p. 131-132, pieejams: https://e-justice.europa.eu/attachments/cost_study_report_en.pdf.

⁴⁴⁶ Kramer, E. X. "Small Claim, simple recovery? The European small claims procedure and its implementation in the member states" (2011) ERA Forum, p. 131, pieejams: <http://www.springerlink.com/content/88w50426x5135h38/>.

⁴⁴⁷ Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2011. gada 23. novembra spriedums lietā Nr. SKC-377/2011, publicēts: <http://at.gov.lv/files/archive/department1/2011/skc-377-2011.doc>.

iegūšanas paņēmieni (preambulas 20. apsvēruma), t.i., tā var neorganizēt mutisko sēdi vispār vai organizēt to ar jauno tehnoloģiju starpniecību.

685. No nelielās Latvijas prakses ir konstatējams, ka puses kā papildu pierādījumu lietā izmanto arī **ekspertu atzinumus**. Šie izdevumi, ja vien nav bijuši nesapratīgi vai nevajadzīgi, būtu arī jāpiedzen no zaudētājpuses.

686. Kā minēts, Regula nosaka, ka tiesa var noteikt **neatlīdzināt izmaksas**, kas radušās bez vajadzības vai ir nesamērīgas salīdzinājumā ar prasību. Ņemot vērā, ka šī norma var tikt tulkota ļoti plaši, ir juristi, kas iesaka Regulā paredzēt noteiktu proporcionālu izdevumu apjomu, ko varētu kompensēt. Piemēram, šādi izdevumi nevar pārsniegt 20% no prasības summas.⁴⁴⁸ Tomēr šobrīd katrā lietā tiesa izvērtēs šīs summas proporcionalitāti pēc savas saprašanas.

687. Bez vajadzības radušās izmaksas varētu būt tādas, kad puse ir iztulkojusi dokumentus, kas neattiecas uz lietu vai kas vienkārši neietekmē lietas iznākumu, jo saskaņā ar Regulu prasītājam ir tikai jāapraksta prasības būtība un jānorāda attiecīgi pierādījumi (A veidlapas 8.1.-8.2. aile) un, ja tiesa uzskata par vajadzīgu, tā var lūgt pusi iesniegt vajadzīgo dokumentu un/ vai tā tulkojumu (6. pants un 7. pants).

688. Lai noteiktu, vai izmaksas ir samērīgas (Regulas angļu valodas tekstā *disproportionate* - neproporcionālas) ir jāņem vērā gan puses finansiālās iespējas, lietas sarežģītība, kā arī laiks, kas ir nepieciešams, lai sagatavotu lietu, kā arī prasības summu. Tāpat tiesa var vērtēt, vai puse procesu nav izmantojusi ļaunticīgi, piemēram, apzināti nav norādījusi kādu informāciju (piemēram, ka puses saista šķīrējtiesas līgums vai tās nav veikušas pārrunas, ja to paredzēja līgums vai likums pirms prasības iesniegšanas) vai nav pieņēmusi dokumentus, atsaucoties uz valodas nezināšanu (skat. Regulas 6. panta 3.punkta b) apakšpunktu).

689. Tiesas izdevumi, tostarp valsts un kancelejas nodevas nepakļaujas samērīguma vērtējumam, jo to apjomu nosaka valsts. Bet advokāta izdevumu apjoms gan ir vērtējams. Noteikti jāņem vērā, ka Regula veidota, lai puses pašas, bez profesionāla jurista palīdzības, varētu sevi pārstāvēt šajā vienkāršotajā tiesvedībā. Tādējādi juristam veidlapu aizpildīšana nesagādās īpašas grūtības, viņam/viņai nav jāiegulda lielas pūles vai laiks

⁴⁴⁸ Dieguez Cortes, J.P. *Does the proposed European procedure enhance the resolution of small claims*, Civil Justice Quarterly, Vol. 27, No. 1, 2008, p. 93.

juridiskās palīdzības sniegšanā, tāpēc arī izmaksas nevar būt pārāk augstas. Noteikti saprātīgas izmaksas nebūtu tādas, kur viena no pusēm ir izvēlējusies pārstāvi, kas ir ļoti pieredzējis advokāts ar augstām likmēm, lai aizpildītu minētās veidlapas.

690. Kopā ar veidlapām pusei ir jāsniedz **pierādījumu par tiesvedības izmaksām**. Ņemot vērā to, ka Regulas 6. panta 2. punkts atļauj iesniegt arī dokumentus citā, nevis tiesas valodā, tad prezumējams, ka puse var iesniegt, piemēram, maksājuma uzdevumu par valsts nodevas samaksu arī citā valodā un, ja tiesa var saprast šajā dokumentā norādīto, tad tiesnesis var neprasīt šī maksājuma uzdevuma tulkojumu tiesas procesa valodā.

691. Vienā no Eiropas procedūrām maza apmēra prasībām Latvijas tiesā īpaši aktuāls bija jautājums par izmaksām. Prasītāja lūdza kompensēt radušos izdevumus par ekspertīzi, par dokumentu tulkošanu atbildētājam, kā arī izdevumus par degvielu sakarā ar prasības iesniegšanu tiesā un citiem braucieniem saistībā ar prasību atbilstoši maršrutu iesniegtai lapai.⁴⁴⁹ Ar papildspriedumu prasītājam par labu no atbildētāja piedzīti izdevumi par ekspertīzi un tulkošanu. Saskaņā ar CPL 44. panta trešās daļas 3) punktu šajā gadījumā nepārprotami kompensējami ir izdevumi par ekspertīzi, jo tas ir būtisks pierādījums lietā. Tomēr no lietas faktiem nav skaidri saprotams, kāpēc tika veikta dokumentu tulkošana atbildētājam, jo saskaņā ar Regulas 6. pantu šajā lietā tiesvedības valoda ir latviešu, tātad sākotnēji tiesai vajadzēja nosūtīt dokumentus latviešu valodā atbildētājam un tikai tad, kad viņš ir atteicies tos pieņemt valodas neprasmes dēļ, prasītājam ir jāiesniedz tulkojums (skat.Regulas 6. pants).

692. Šajā lietā izdevumi nebija mazi. Proti, lietā par prasību LVL 62,99, valsts nodeva bija LVL 50 un prasītājs vēl bija veicis ekspertīzi LVL 46,72 un par dokumentu tulkošanu LVL 35 apmērā, tādējādi, pirmkārt, rodas jautājums, vai šāds process ir sasniedzis Regulas vienu no mērķiem - ir bijis vienkāršs un lēts process, otrkārt, vai šādas izmaksas ir proporcionālas prasības summai.

⁴⁴⁹ Jelgavas tiesas 2012. gada 27. janvāra papildspriedums lietā Nr. C15285811 [nav publicēts].

3.10. Pārsūdzība un sprieduma pārskatīšana

3.10.1. Pārsūdzība

693. Saskaņā ar Regulas 861/2007 17. pantu:

1. Dalībvalstis informē Komisiju, vai saskaņā ar to procesuālajām tiesībām ir iespējams iesniegt apelācijas sūdzību par spriedumu, kas pieņemts Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām, un par termiņu, kādā tāda apelācijas sūdzība jāiesniedz. Komisija dara šo informāciju pieejamu atklātībā.

2. Apelācijas sūdzību gadījumā piemēro 16. pantu.

694. Uzreiz jānorāda, ka Regulas 17. panta 1. punktā latviešu valodas tekstā ir nepareiza norāde uz „apelācijas“ sūdzību. Šeit domāta „pārsūdzība“ (angļu val. — *appeal*⁴⁵⁰; franču val. — *voie de recours*; vācu val. — *Rechtsmittel*). Līdz ar to latviešu valodas teksts rada nepareizu priekšstatu par to, ka šādi spriedumi pārsūdzami tieši apelācijas (un nekādā citā) kārtībā.⁴⁵¹ No minētās tiesību normas izriet, ka Regula neuzliek par pienākumu dalībvalstīs ieviest Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām pieņemto spriedumu pārsūdzības procesu. Taču, ja dalībvalstu nacionālajās tiesību normās tādi ir paredzēti, tad dalībvalstīm ir pienākums informēt Eiropas Komisiju par to, **vai un kādi** pārsūdzības procesi ir pieļaujami, kā arī par šo pārsūdzību iesniegšanas **termiņiem**.

695. Saskaņā ar Regulas 861/2007 25. panta 1. punkta c) apakšpunktu dalībvalstis paziņo Komisijai par to, vai saskaņā ar dalībvalstu nacionālajām procesuālajām tiesībām var iesniegt pārsūdzību saskaņā ar Regulas 17. pantu un kurā tiesā to var iesniegt.

696. Latvija Eiropas Komisijai paziņojusi, ka saskaņā ar Latvijas procesuālajām tiesību normām par pirmās instances tiesas spriedumu lietas dalībnieki var iesniegt apelācijas sūdzību, iesniedzot to 20 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas (CPL 413. panta pirmā daļa un 415. panta pirmā daļa). Ja pirmās instances tiesa ir pasludinājusi saīsināto spriedumu un pilna sprieduma sastādīšanai noteikusi citu termiņu,

⁴⁵⁰ Acīmredzot, latviešu tekstā vārds „apelācija“ ieviests tieši no angļu valodas termina *appeal*. Taču angļu juridiskajā terminoloģijā *appeal* nozīmē jebkuras zemākas instances tiesas sprieduma pārskatīšanu augstākas instances tiesā. Skat. Oxford Dictionary of Law. Sixth Edition. Martin, E.H., Law, J. (Ed.). Oxford : University Press, 2006, p. 32.

⁴⁵¹ Skat.: Torgāns, K. Maza apmēra prasības Civilprocesa likumā un Regulā Nr. 861/2007, ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām. Grām.: *Inovāciju juridiskais nodrošinājums*. LU 70. konferences rakstu krājums. Rīga : LU Akadēmiskais apgāds, 2012, 55.-58. lpp.

pārsūdzēšanas termiņu skaita no dienas, kad tiesa sastādījusi pilno spriedumu (CPL 415. panta otrā daļa). Savukārt apelācijas instances tiesas spriedumu lietas dalībnieki var pārsūdzēt kasācijas kārtībā, iesniedzot kasācijas sūdzību 30 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas (CPL 450. panta pirmā daļa, CPL 454. panta pirmā daļa). Ja pasludināts saīsināts spriedums, pārsūdzēšanas termiņu skaita no datuma, kuru tiesa paziņojusi pilna sprieduma sastādīšanai. Ja spriedums sastādīts pēc noteiktā datuma, sprieduma pārsūdzēšanas termiņu skaita no sprieduma faktiskās sastādīšanas dienas (CPL 454. panta otrā daļa).⁴⁵² Jāatzīst, ka Latvijā Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām pārsūdzības kārtība atšķiras no pārsūdzības kārtības nacionālajos maza apmēra prasību procesos, proti, Eiropas procedūrā pieļaujama trīs pakāpju pārsūdzība (tāpat kā prasības tiesvedībā), savukārt nacionālajos maza apmēra prasību procesos paredzēta tikai pārsūdzība kasācijas kārtībā (skat. CPL 250.²⁷ p.).

697. Latvijā, *iesniedzot* apelācijas vai kasācijas *sūdzību* par Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām pieņemtu spriedumu, jāievēro visas tās prasības, kas noteiktas CPL astotajā sadaļā („Apelācijas tiesvedība”) vai desmitajā sadaļā („Kasācijas tiesvedība”). Izskatot sūdzību apelācijas vai kasācijas kārtībā, jāievēro Regulā noteiktās maza apmēra procesa prasības, taču tiem jautājumiem, kurus Regula nerisina, piemēro Latvijas CPL normas (skat. Regulas 19. p. un CPL 5. p. 3. punktu). Vienlaicīgi pārsūdzības instances tiesām ir saistošs Regulas 861/2007 16. pants: zaudējusī puse sedz tiesvedības izmaksas, taču tiesa pusei, kuras labā taisīts spriedums, neatlīdzina izmaksas, kas radušās bez vajadzības vai ir nesamērīgas salīdzinājumā ar prasību (par to skat. tālāk).

698. Ja nepieciešams, apgabaltiesa vai Augstākās tiesas Senāta Civillietu departaments uz atbildētāja lūguma pamata par savu taisīto spriedumu izdod Regulas 861/2007 IV Pielikumā norādīto D veidlapu (skat. Regulas 20. p. 2. d. un CPL 541.¹ p. 4.¹ d.). Tas tādēļ, ka, neskatoties uz pārsūdzības iespējām dalībvalstīs, Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām pieņemts spriedums saskaņā ar Regulas 15. panta 1. punktu ir izpildāms nekavējoties. Ja Latvijas apgabaltiesa vai Augstākās tiesas Senāta Civillietu departaments atceļ (vai arī izbeidz tiesvedību) vai groza šādu spriedumu, tad sprieduma izpildes dalībvalsts par to ir jāinformē ar D veidlapas palīdzību (jo īpaši aizpildot veidlapas

⁴⁵² Informācija pieejama Tiesiskās sadarbības atlantā: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_courtsappeal_lv.jsp?countrySession=19&#statePage0.

rindkopu, kas seko 4.3.2. punktam). **Diemžēl, D veidlapā ES likumdevējs nav paredzējis aili, kas saturētu norādi uz sākotnējā sprieduma atcelšanu (vai tiesvedības izbeigšanu) un līdz ar to arī norādi uz izpildes pagriezīenu vai izpildāmības atcelšanu.**

699. Iesniedzot Latvijas tiesās **apelācijas sūdzību**, maksājama **valsts nodeva** atbilstoši likmei, kāda jāmaksā, iesniedzot prasības pieteikumu, bet mantiska rakstura strīdos – likmei, kuru aprēķina atbilstoši strīda summai pirmās instances tiesā (CPL 34. p. 4. d.).

700. Iesniedzot Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamentā **kasācijas sūdzību**, maksājama **drošības nauda** LVL 200 apmērā (CPL 458. p. 1. d.). Informācija par bankas kontiem, kuros ieskaitāma valsts nodeva vai drošības nauda, ir pieejama šeit: www.tiesas.lv.

701. Pārējās dalībvalstis izdarījušas šādus paziņojumus. **Dalībvalstu paziņojumi par pārsūdzības procedūrām**⁴⁵³

Nr.p.k.	ES dalībvalsts	Pārsūdzības procedūras
1.	Beļģija	Atbilstoši Beļģijas civilprocesa tiesību aktiem ir iespējams iesniegt apelāciju saskaņā ar šīs regulas 17. pantu. Šī apelācija ir jāiesniedz tajā pirmās instances tiesā, saimnieciskajā tiesā vai apelācijas tiesā , kurai saskaņā ar Beļģijas Tiesu kodeksu ir materiālā un teritoriālā jurisdikcija. Saskaņā ar Beļģijas Tiesu kodeksa 1051. pantu laika posms, kurā apelācija ir jāiesniedz, ir viens mēnesis no sprieduma izdošanas vai paziņošanas dienas atbilstoši Beļģijas Tiesu kodeksa 792. panta 2. un 3. punktam. Analogiski šim pantam laika posms, kurā apelācija jāiesniedz saistībā ar Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, ir viens mēnesis no dienas, kad kompetentā tiesa izdevusi vai paziņojusi spriedumu saskaņā ar 13. pantu regulā, ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām.
2.	Bulgārija	Rajona tiesas spriedumus var pārsūdzēt apgabaltiesā (окръжните съдилища). Apelācijas sūdzība ir jāiesniedz caur tiesu, kura taisīja konkrēto spriedumu, divu nedēļu laikā no sprieduma izsniegšanas attiecīgajam lietas dalībniekam (Civillprocesa kodeksa 258. un 259. pants). Augstākajā kasācijas tiesā apelācijas tiesas spriedumu var pārsūdzēt pēc būtības vai par procesuālajām darbībām, ja kāds jautājums: 1. risināts pretrunā Augstākās kasācijas tiesas judikatūrai; 2. dažādās tiesās risināts pretēji;

⁴⁵³Skat.http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_courtsappeal_lv.jsp?countrySession=19&#statePage0.

		<p>3. ir būtisks no tiesību aktu pareizas piemērošanas un tiesību tālākveidošanas viedokļa.</p> <p>Kasācijas sūdzību par spriedumu nevar iesniegt lietās, kurās prasības summa, par ko iesniedz sūdzību, nepārsniedz BGN 1000 (EUR 511.29). Kasācijas sūdzība ir jāiesniedz caur tiesu, kura taisīja konkrēto spriedumu par apelācijas sūdzību, divu nedēļu laikā no sprieduma izsniegšanas attiecīgajam lietas dalībniekam (Civilprocesa kodeksa 280. un 283. pants).</p>
3.	Čehija	<p>Saskaņā ar Čehijas Republikas tiesību aktiem pārsūdzība ir iespējama apelācijas sūdzības veidā, ko regulē Civilprocesa kodeksa 201.-226. pants.</p> <p>Apelācijas sūdzība ir jāiesniedz tai tiesai, kuras lēmumu pārsūdz, 15 dienu laikā no sprieduma rakstiskas kopijas saņemšanas. Tiesa sūdzību pārsūta augstākai tiesai, kas to izskata.</p> <p>Spriedumu lietā par summu, kas nepārsniedz CZK 2000, pārsūdzēt nevar.</p>
4.	Vācija	<p>Saskaņā ar Civilprocesa likumu (Zivilprozessordnung), un jo īpaši tā 511. pantu un turpmākajiem pantiem, par spriedumu, ko tiesa pieņēmusi pirmajā instancē, var iesniegt apelācijas sūdzību. Apelācijas sūdzības iesniegšanas termiņš ir viens mēnesis. Tas sākas no dienas, kad pasludināts pilns sprieduma teksts. Lēmumu par apelācijas sūdzību par spriedumu, kas pieņemts Eiropas procedūrās maza apmēra prasībām, pieņem visas apgabaltiesas (Oberlandesgericht) saskaņā ar noteikumiem par to teritoriālo jurisdikciju. Šajā sakarībā skatīt 25. panta 1. punkta c) apakšpunktu, kas pievienots šai vēstulei.</p>
5.	Igaunija	<p>Igaunijas procesuālajos tiesību aktos noteiktie tiesiskās aizsardzības līdzekļi ir apelācijas procedūra, kasācijas procedūra, lūgumraksts par aizmuguriski pieņemta sprieduma izpildes atcelšanu un pārskatīšanas procedūra.</p> <p>Apelācijas procedūrā var iesniegt apelācijas sūdzību pret tiesas spriedumu, kas pasludināts Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām, ja apriņķa tiesa spriedumā ir paredzējusi apelāciju. Parasti tiesa paredz apelāciju, ja tā uzskata, ka ir nepieciešams apelācijas tiesas spriedums, lai iegūtu apgabaltiesas atzinumu kādā tiesību jautājumā. Ja apriņķa tiesa spriedumā nav pieļāvusi apelāciju, to tik un tā var iesniegt apgabaltiesā, tomēr apgabaltiesa pieņems apelācijas sūdzību tikai tad, ja ir skaidrs, ka, pieņemot spriedumu, apriņķa tiesa ir nepareizi piemērojusi materiālo tiesību noteikumus, pārkāpusi procedūras noteikumus vai nepareizi izvērtējusi pierādījumus, un ja tas var būtiski ietekmēt lēmumu.</p> <p>Apelācijas sūdzības ir jāiesniedz apgabaltiesā, kuras jurisdikcijā atrodas apriņķa tiesa, kas pasludinājusi spriedumu Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām. Apelācijas sūdzību var iesniegt 30 dienu laikā pēc sprieduma izsniegšanas apelācijas iesniedzējam, bet</p>

		<p>ne vēlāk kā piecu mēnešu laikā pēc tam, kad publiski izziņots pirmās instances tiesas spriedums. Ja aprīņķa tiesas spriedumā nav iekļauta daļa, kurā aprakstīts un pamatots šis spriedums, un ja lietas dalībnieks ir lūdzis tiesu šādu daļu iekļaut spriedumā, apelācijas sūdzības iesniegšanas termiņu sāk skaitīt no jauna, sākot no pilnīgā sprieduma izsniegšanas dienas.</p> <p>Kasācijas sūdzību par apelācijas procedūrā izdotu tiesas spriedumu var iesniegt Augstākajā tiesā (Civilprocesa kodeksa 66. nodaļa). Lietas dalībnieks var iesniegt kasācijas sūdzību Augstākajā tiesā, ja apgabaltiesa ir būtiski pārkāpusi procedūras noteikumus vai nepareizi piemērojusi materiālo tiesību noteikumus.</p> <p>Kasācijas sūdzību var iesniegt 30 dienu laikā pēc sprieduma izsniegšanas lietas dalībniekam, bet ne vēlāk kā piecu mēnešu laikā pēc tam, kad publiski izziņots apgabaltiesas spriedums.</p> <p>Ja Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām spriedumu pieņem aizmuguriski, saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 415. pantā noteikto procedūru var iesniegt lūgumrakstu par aizmuguriski pieņemta sprieduma izpildes atcelšanu. Lūgumraksts jāiesniedz aprīņķa tiesā 14 dienu laikā pēc aizmuguriski pieņemtā sprieduma izsniegšanas. Ja aizmuguriski pieņemtais spriedums ir jāizsniedz ārpus Igaunijas Republikas vai jāizziņo publiski, lūgumrakstu var iesniegt 28 dienu laikā pēc sprieduma izsniegšanas.</p> <p>Īpašos gadījumos, ja lietas dalībnieks to vēlas un ja ir iegūti jauni pierādījumi, saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 68. nodaļā noteikto procedūru Augstākajā tiesā var iesniegt pieteikumu par spēkā esoša tiesas sprieduma pārskatīšanu. Pieteikumu par pārskatīšanu var iesniegt divu mēnešu laikā pēc pārskatīšanas iemeslu konstatēšanas. Ja lietas dalībnieks nepiedalījās tiesas procesā, pārskatīšanas pieteikumu var iesniegt divu mēnešu laikā pēc sprieduma izsniegšanas lietas dalībniekam vai, ja lietas dalībniekam nav aktīvās tiesībspējas civillietās, lietas dalībnieka likumīgajam pārstāvim. Šim nolūkam publiska izziņošana netiek ņemta vērā. Pārskatīšanas pieteikumu nevar iesniegt, ja kopš attiecīgā sprieduma spēkā stāšanās ir pagājuši pieci gadi. Pārskatīšanas pieteikumu nevar iesniegt, pamatojoties uz to, ka lietas dalībnieks nepiedalījās vai netika pārstāvēts tiesas procesā, vai gadījumā, kas minēts Civilprocesa kodeksa 702. panta 2. punkta 8. apakšpunktā, ja kopš tiesas sprieduma spēkā stāšanās ir pagājuši desmit gadi.</p>
6.	Grieķija	Maza apmēra prasību procedūrā pieņemtie spriedumi nav pārsūdzami. Tomēr ir iespējams iesniegt iebildumu vai kasācijas sūdzību.
7.	Spānija	Apelācija ir pieļaujama. Tā jāsatavo tajā pašā pirmās instances tiesā, kas taisījusi spriedumu, paziņojot par nodomu apstrīdēt spriedumu un norādot tos punktus, kas tiks apstrīdēti, 5 dienu laikā. Tiklīdz

		apelācija ir sagatavota, tā jānoformē un 20 dienu laikā jāiesniedz attiecīgajā provinces tiesā.
8.	Francija	Atbilstīgi regulas 17. pantam saskaņā ar Francijas tiesību aktiem var iesniegt šādas pārsūdzības: - apelācija parastā kārtībā: atbildētājs, kurš nav personīgi saņēmis paziņojumu, kas sagatavots saskaņā ar 5. panta 2. punktu, ne atbildējis, izmantojot 5. panta 3. punktā paredzētās veidlapas (piemēram, „aizmuguriski pasludināta sprieduma” gadījumā) var ierosināt tiesvedību tiesā, kura pieņēmusi attiecīgo spriedumu (Civilprocesa kodeksa 571. – 578. pants); - ārkārtas apelācijas: ja lēmums nav apstrīdams vai vairs nav apstrīdams, puses var izmantot vienu no šādām divām ārkārtas apelācijas prasībām: • pārsūdzība kasācijas kārtībā Kasācijas tiesā (Civilprocesa kodeksa 605. – 618-1. pants); • sprieduma pārskatīšanas pieteikums tiesā, kura pieņēmusi apstrīdamo lēmumu (Civilprocesa kodeksa 593. – 603. pants).
9.	Īrija	Apelācijas sūdzību var iesniegt attiecīgajā apgabaltiesā (<i>Circuit Court</i>).
10.	Itālija	Saskaņā ar Itālijas tiesību aktiem apelācijas sūdzības par miertiesneša spriedumiem jāiesniedz rajona tiesā (<i>tribunale</i>), bet apelācijas sūdzības par rajona tiesas spriedumiem jāiesniedz apelācijas tiesā, abos gadījumos, tas jāizdara trīsdesmit dienu laikā. Apelācijas tiesas spriedumu attiecībā uz tiesību jautājumiem var pārsūdzēt Augstākajā kasācijas tiesā sešdesmit dienu laikā (Civilprocesa kodeksa 325. nodaļa).
11.	Kipra	Iepriekš minētajā Tiesu likumā paredzētas neierobežotas tiesības iesniegt apelācijas sūdzību par jebkuru pirmās instances tiesas spriedumu. Apelāciju izskata Augstākā tiesa koleģiāli trīs tiesnešu sastāvā. Augstākajai tiesai ir jurisdikcija pilnībā pārskatīt pirmās instances tiesas spriedumus. Saskaņā ar pašreizējiem noteikumiem apelācijas sūdzība jāiesniedz 42 dienu laikā kopš pirmās instances tiesas sprieduma pasludināšanas. Tomēr apelācijas sūdzību apstrādei maza apmēra prasību lietās tiks ieviests īsāks termiņš (piemēram, 14 dienas) un ātrākas procedūras.
12.	Latvija	Latvijā saskaņā ar Latvijas procesuālajām tiesību normām par pirmās instances tiesas spriedumu lietas dalībnieki var iesniegt apelācijas sūdzību, iesniedzot to 20 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas (Civilprocesa likuma 413. panta pirmā daļa un 415. panta pirmā daļa). Ja pirmās instances tiesa ir pasludinājusi saīsināto spriedumu un pilna sprieduma sastādīšanai noteikusi citu termiņu, pārsūdzēšanas termiņu skaita no dienas, kad tiesa sastādījusi pilno spriedumu (Civilprocesa likuma 415.panta otrā daļa). Savukārt apelācijas instances tiesas spriedumu lietas dalībnieki var pārsūdzēt kasācijas kārtībā, iesniedzot kasācijas sūdzību 30 dienu laikā no sprieduma

		<p>pasludināšanas dienas (Civilprocesa likuma 450. panta pirmā daļa, Civilprocesa likuma 454. panta pirmā daļa). Ja pasludināts saīsināts spriedums, pārsūdzēšanas termiņu skaita no datuma, kuru tiesa paziņojusi pilna sprieduma sastādīšanai. Ja spriedums sastādīts pēc noteiktā datuma, sprieduma pārsūdzēšanas termiņu skaita no sprieduma faktiskās sastādīšanas dienas (Civilprocesa likuma 454. panta otrā daļa).</p>
13.	Lietuva	<p>Saskaņā ar likuma 29. pantu tiesas lēmumus, kas pieņemti saskaņā ar Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, apelācijas kārtībā var pārsūdzēt. Apelācijas sūdzību iesniedz apgabaltiesā ar tās tiesas starpniecību, kas taisījusi pārsūdzamo spriedumu. Apelācijas sūdzība jāiesniedz trīsdesmit dienu laikā pēc pirmās instances tiesas sprieduma pasludināšanas. Ja apelācijas iesniedzēja dzīvesvieta vai uzņēmējdarbības veikšanas vieta ir ārvalstī, apelāciju var iesniegt 40 dienu laikā pēc pirmās instances tiesas sprieduma pasludināšanas.</p>
14.	Luksemburga	<p>Apelāciju nevar iesniegt pret spriedumiem, ko saskaņā ar regulu pieņēmis miertiesnesis. Šie spriedumi ir galīgi. Pret spriedumiem, ko saskaņā ar regulu pieņēmis miertiesnesis, var iesniegt kasācijas sūdzību. Kompetentā tiesa ir kasācijas tiesa. Kasācijas sūdzības iesniegšanas termiņš ir 2 mēneši, ja sūdzības iesniedzēja dzīvesvieta ir Luksemburgā; 2 mēneši, ko pagarina par 15 dienām, ja sūdzības iesniedzēja dzīvesvieta ir citā Eiropas Savienības dalībvalstī. Šis termiņš sākas dienā, kad miertiesneša pieņemtais spriedums tiek piegādāts vai izsniegts attiecīgajai personai vai šīs personas dzīvesvietā.</p>
15.	Ungārija	<p>Ungārijā apelācijas sūdzību par spriedumu var iesniegt saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 12. nodaļu (233. pants un turpmākie panti). Apelācijas sūdzība jāiesniedz piecpadsmit dienu laikā pēc sprieduma pasludināšanas tai (pirmās instances) tiesai, kura spriedumu pasludināja.</p>
16.	Malta	<p>Apelācijas sūdzību var iesniegt saskaņā ar 8. pantu Likumā par maza apmēra prasību tribunālu (Likums Nr. 380). Apelācijas sūdzību iesniedz Apelācijas tiesai (zemākā jurisdikcija) 20 (divdesmit) dienu laikā no lēmuma pasludināšanas dienas. Neatkarīgi no prasības apmēra, apelācijas sūdzība ir pieļaujama: par jautājumiem attiecībā uz tribunāla jurisdikciju; par jautājumiem saistībā ar noilgumu; par Likuma par maza apmēra prasību tribunālu (Likums Nr. 380) 7. panta 2. punkta neievērošanu(*); ja tribunāls ir nopietni pārkāpis likumā paredzētos objektivitātes un pušu līdztiesības principus, un tādējādi ir nodarīts kaitējums apelācijas sūdzības iesniedzēja tiesībām. Tiesības iesniegt apelācijas sūdzību ir vienmēr, ja</p>

		<p>prasības summa pārsniedz EUR 1164,69 (ieskaitot nodevas un tiesāšanās izdevumus).</p> <p>Apelācijas tiesa, ja tā apelācijas sūdzību uzskata par nenozīmīgu vai nepamatotu, var sūdzību noraidīt un piespriest tās iesniedzējam soda naudu EUR 232,94 līdz EUR 1164,69 apmērā. Soda naudu pārskaita valstij, un to uzskata par noteiktu un beznosacījuma civilparādu, ko var piedzīt tiesas ceļā.</p>
17.	Nīderlande	<p><u>Regulas par Eiropas procedūru maza apmēra prasījumiem īstenošanas likuma 2. panta 2. un 3. punkts :</u></p> <p>2. Rajona tiesas tiesneša spriedumi lietās, kas attiecas uz Eiropas procedūru maza apmēra prasījumiem, nav pārsūdzami.</p> <p>3. <i>Mutatis mutandis</i> piemēro Likuma par tiesu sistēmu 80. pantu.</p> <p><u>Likuma par tiesu sistēmu 80. pants:</u></p> <p>1. Civillietā pieņemtus rajona tiesneša spriedumus vai lēmumus, kuri nav vai nav bijuši pārsūdzami, puse var pārsūdzēt kasācijas kārtībā tikai tad, ja:</p> <p>a. nav darīts zināms sprieduma vai lēmuma pamatojums,</p> <p>b. spriedums vai (ciktāl tas paredzēts tiesību aktos) lēmums nav publiskots,</p> <p>c. lieta nebija piekritīga konkrētajai tiesai vai</p> <p>d. tiesa ir pārsniegusi savas pilnvaras.</p>
18.	Austrija	<p>Spriedumu, ko pirmajā instancē saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 861/2007, ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, pieņēmusi Austrijas zemākā līmeņa vietējā tiesa (<i>Bezirksgericht</i>), var pārsūdzēt. Ņemot vērā prasības ierobežoto apmēru, proti, ne vairāk par EUR 2000, apelācijas sūdzību var iesniegt tikai par spēkā neesamību un/vai lietas nepareizu tiesisko novērtējumu. Apelācijas sūdzību rakstiski jāiesniedz 4 nedēļu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas tai zemākā līmeņa vietējai tiesai (<i>Bezirksgericht</i>), kas pieņēma spriedumu pirmajā instancē. Sūdzību ir jāparaksta advokātam. Arī turpmākajā apelācijas procesā advokāta pārstāvība ir obligāta.</p> <p>Lēmumu par tiesvedības izmaksām, ja pašu spriedumu nepārsūdz, var pārsūdzēt īpašā kārtībā, ko sauc par “izmaksu atgūšanu”. Izmaksu atgūšanas sūdzību jāiesniedz 14 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas tiesai, kas pieņēma spriedumu.</p>
19.	Polija	<p>☐ Kad ir izpildīti regulas 7. panta 2. punktā ietvertie nosacījumi, tiesa pieņem spriedumu, kuru puses var pārsūdzēt apgabaltiesā. Apelācijas sūdzību iesniedz tiesā, kas pieņēmusi apstrīdēto spriedumu (rajona tiesā). (<i>Civilprocesa kodeksa 316. panta 1. punkts un Civilprocesa kodeksa 367. panta 1. un 2. punkts saistībā ar Civilprocesa kodeksa 369. pantu.</i>)</p> <p>☐ Kad ir izpildīti regulas 7. panta 3. punktā ietvertie nosacījumi, tiesa pieņem aizmugurisku spriedumu. Atbildētājs var iebilst pret aizmugurisku spriedumu, iesniedzot apelācijas sūdzību tiesai, kas pieņēmusi</p>

		aizmugurisku spriedumu. Nelabvēlīga nolēmuma gadījumā prasītājs var iesniegt apelācijas sūdzību saskaņā ar vispārējiem noteikumiem. (<i>Civilprocesa kodeksa 339. panta 1. punkts, 342. pants un 344. panta 1. punkts</i>).
20.	Portugāle	<p>Apelācijas sūdzības var iesniegt vienīgi Civilprocesa kodeksa 678. panta 2. punktā noteiktajos gadījumos vai, ja ir izpildītas minētā kodeksa 771. pantā noteiktās prasības, lai lietu ņemtu ārērtas pārskatīšanas procedūrai.</p> <p>Tiesas, kurām ir jurisdikcija lemt par apelācijas sūdzību, ir apelācijas tiesas (<i>Tribunais da Relação</i>). Vēršoties ar apelācijas sūdzību, iesniedz pieprasījumu tai tiesai, kas pieņēma spriedumu, kas tiek pārsūdzēts.</p> <p>Civilprocesa kodeksa 678. panta 2. punkts: “Spriedumi, kas pieņemti tajā pašā tiesību jomā un par to pašu tiesību pamatjautājumu pretēji vispārējai Augstākās tiesas praksei.”</p> <p>Civilprocesa kodeksa 771. pantā noteikts: “Spriedumu, kas ir kļuvis galīgs, var pārskatīt tikai tad, ja</p> <p>a) ar citiem galīgiem spriedumiem ir pierādīts, ka minēto spriedumu tiesnesis pieņēmis, pārkāpjot sava amata pilnvaras;</p> <p>b) ir pierādīts, ka dokumentārais pierādījums vai oficiālā liecība tiesā vai eksperta vai arbitra atzinums ir nepatiess, un tas visos šajos gadījumos varējis būt noteicošais faktors pārskatāmā sprieduma sakarā, un jautājums netika apspriests procesa laikā, kurā tika pieņemts spriedums;</p> <p>c) tiek iesniegts dokuments, par kuru puse nezināja vai kuru tā nevarēja izmantot procesa laikā, kurā tika pieņemts pārskatāmais spriedums, un kurš pats par sevi ir pietiekams, lai mainītu spriedumu par labu zaudētājam pusei;</p> <p>d) atzīšana, atsaukums vai vienošanās, uz kuru balstījās spriedums, nav spēkā vai to var atzīt par spēkā neesošu;</p> <p>e) izskatīšana un izpilde ir notikusi aizmuguriski, un atbildētājs tajā nekādi nav piedalījies, un ir pierādīts, ka nav izdots uzaicinājums ierasties vai izdotais uzaicinājums nav spēkā;</p> <p>f) tas nav savienojams ar starptautiskas apelācijas iestādes galīgo lēmumu, kas ir saistošs Portugāles valstij;</p> <p>g) strīds pamatojās uz aktu, ko puse simulēja, un tiesa, neapjaušot, ka ir notikusi krāpšana, neizmantoja pilnvaras, kādas tai paredzētas saskaņā ar 665. pantu.”</p>
21.	Rumānija	Saskaņā ar regulas 17. pantu, apelācijas sūdzību tiesai var iesniegt 15 dienu termiņā no lēmuma pasludināšanas (Rumānijas Civilprocesa likuma 2821. pants).
22.	Slovākija	Saskaņā ar Slovākijas procesuālajām tiesībām

		(Civilprocesa kodeksa 201. nodaļa un turpmākās) apelācijas sūdzību regulas 17. punkta nozīmē varēs iesniegt reģionālajā tiesā (<i>krajský súd</i>).
23.	Slovēnija	<p>Slovēnijas civilprocesa tiesībās ir paredzēta iespēja pārsūdzēt pirmās instances spriedumus.</p> <p>Civillietās apelācijas sūdzību var iesniegt 8 dienu laikā pēc sprieduma oficiālās pasludināšanas (Civilprocesa likuma 443. un 458. pants). Apelācijas sūdzību iesniedz tiesā, kas pasludināja spriedumu pirmā instancē (t.i., rajona tiesā) (Civilprocesa likuma 342. pants).</p> <p>Komerclietās apelācijas sūdzību var iesniegt 8 dienu laikā pēc sprieduma oficiālās pasludināšanas (Civilprocesa likuma 458. un 480. pants). Apelācijas sūdzību iesniedz tiesā, kas pasludināja spriedumu pirmā instancē (t.i., apgabaltiesā) (Civilprocesa likuma 342. pants).</p> <p>Lēmumus apelācijas lietās pieņem augstākās tiesas (t.i., <i>višje sodišče</i>) (Civilprocesa likuma 35. un 333. pants).</p>
24.	Somija	<p>Apelācijas sūdzību par spriedumu, kas pieņemts Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām, var iesniegt Helsinku Apelācijas tiesai, kā noteikts Procesuālā kodeksa 25. nodaļā (Apelācija no rajona tiesas uz Apelācijas tiesu).</p> <p>Saskaņā ar Procesuālā kodeksa 25. nodaļas 5. pantu pusei, kas vēlas iesniegt apelāciju par rajona tiesas lēmumu, ir jādeklarē nodoms iesniegt apelāciju, citādi tā zaudē tiesības tikt uzklausītai. Deklarācija par nodomu iesniegt apelācijas sūdzību jāiesniedz, vēlākais, septītajā dienā pēc dienas, kad rajona tiesas lēmums tika pasludināts vai darīts zināms pusēm.</p> <p>Saskaņā ar Procesuālā kodeksa 25. nodaļas 11. pantu pēc tam, kad ir iesniegta un pieņemta deklarācija par nodomu iesniegt apelācijas sūdzību, attiecīgajai pusei sniedz norādījumus par apelācijas kārtību, kurus pievieno rajona tiesas lēmuma kopijai. Apelācijas sūdzības iesniegšanas termiņš ir 30 dienas no dienas, kad rajona tiesas lēmums tika pasludināts vai darīts zināms pusēm (Procesuālā kodeksa 25. nodaļas 12. pants). Pusei apelācijas dokuments jāiesniedz rajona tiesas reģistratūrā ne vēlāk kā līdz darba dienas beigām apelācijas sūdzības iesniegšanas termiņa pēdējā dienā. Apelācijas sūdzība, kas nav iesniegta termiņā, tiek atzīta par nepieņemamu.</p>
25.	Zviedrija	<p>Rajona tiesas spriedumu, kas pasludināts atbilstīgi 7. panta 2. punktam regulā par Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, var pārsūdzēt apelācijas tiesā (<i>hovsrätt</i>). Apelācijas sūdzība rajona tiesā jāiesniedz trīs nedēļu laikā no dienas, kad spriedums ir paziņots pusēm. Apelācijas sūdzība jāiesniedz kompetentajā apelācijas tiesā.</p> <p>Apelācijas tiesas pasludināto spriedumu saistībā ar Eiropas procedūru maza apmēra prasībām var pārsūdzēt Augstākajā tiesā (<i>Högsta domstolen</i>). Apelācijas sūdzība apelācijas tiesā jāiesniedz četru</p>

		nedēļu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas.
26.	Apvienotā Karaliste	<p>1. Anglija un Velsa Anglijā un Velsā var pārsūdzēt spriedumu, kas izdots Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām. 1999. gada Likuma par tiesas pieejamību (Apelācijas sūdzību iesniegšanas kārtība) 2000. gada rīkojumā norādīts, kurā tiesā jāiesniedz apelācijas sūdzība par tiesu, tostarp reģionālo tiesu, pieņemtajiem spriedumiem. Saskaņā ar 2000. gada rīkojumu apelācijas sūdzību par spriedumu, ko Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām pieņēmis apgabaltiesnesis, skata reģionālās tiesas reģionālais tiesnesis. Pēc tam visas apelācijas sūdzības skata Augstā tiesa.</p> <p>Noteikumi, kas ietverti Civilprocesa noteikumu 52. daļā un tiem pievienotajos Praktiskajos norādījumos, sīkāk regulē procedūru jebkādas šādas apelācijas sūdzības sakarā. Civilprocesa noteikumu 52.4. noteikumā noteikti termiņi, kādos šāda sūdzība jāiesniedz.</p> <p>2. Skotija Tāpat kā iekšzemes maza apmēra prasību procedūrā spriedumu, ko pieņēmis šerifs Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām, varēs pārsūdzēt. Pārsūdzību iesniegs šerifam tiesnesim (<i>Sheriff Principal</i>), un tā varēs būt tikai par tiesību jautājumiem. Šerifa tiesneša lēmums būs galīgs un vairs nebūs pārskatāms. 2002. gada Maza apmēra prasību noteikumu 23.1(1) noteikumā paredzēts termiņš, kādā jāiesniedz apelācijas sūdzība attiecībā uz iekšzemes maza apmēra prasību (14 dienas), tas attieksies arī uz Eiropas maza apmēra prasībām.</p> <p>3. Ziemeļīrija Ziemeļīrijā nevar pārsūdzēt spriedumu, kāds izdots Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām. Puses, protams, var iesniegt pieteikumu pārskatīt spriedumu saskaņā ar regulas 18. pantu.</p> <p>4. Gibraltārs Apelācijas sūdzību Gibraltārā var iesniegt saskaņā ar 2000. gada Augstākās tiesas noteikumiem, kuros pamatā noteikts, ka šādu sūdzību iesniedz Papildu tiesnesim vai Augstākās tiesas priekšsēdētājam.</p> <p>Noteikumi, kas ietverti <u>Civilprocesa noteikumu 52. daļā</u> un tiem pievienotajos Praktiskajos norādījumos, sīkāk regulē procedūru jebkādas šādas apelācijas sūdzības sakarā. 2000. gada Augstākās tiesas noteikumos un Civilprocesa noteikumu 52.4 daļā noteikti termiņi, kādos šāda sūdzība jāiesniedz.</p>

702. Saskaņā ar Regulas 861/2007 **17. panta 2. punktu** apelācijas sūdzību gadījumā piemēro 16. pantu, kas nosaka: zaudējusi puse sedz tiesvedības izmaksas, taču tiesa pusei,

kuras labā taisīts spriedums, neatlīdzina izmaksas, kas radušās bez vajadzības vai ir nesamērīgas salīdzinājumā ar prasību.

703. Regulas preambulas 29. apsvērumā ir norādīts, ka **tiesvedības izmaksas** būtu jānosaka saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem. Ņemot vērā vienkāršības un izmaksu rentabilitātes mērķus, tiesai būtu jānosaka, ka zaudējušās puses pienākums ir samaksāt tikai tiesvedības izmaksas, tostarp, piemēram, izmaksas par otras puses advokātu vai citu juristu sniegto palīdzību, vai arī izmaksas par dokumentu izdošanu vai tulkošanu, kas ir samērīgas prasības summai vai arī ir pamatotas. Kā redzams, Regulā lietotais jēdziens „tiesvedības izmaksas“ ir ekvivalents Latvijas civilprocesā pazīstamajam „tiesāšanās izdevumu“ jēdzienam.

704. Norāde uz to, ka zaudējušī puse sedz tiesvedības (tiesāšanās izdevumu) izmaksas, sakrīt ar Latvijas CPL 41. un 44. pantu. **Vienīgais, ko Regulas 16. pants Latvijas tiesām liek papildus vērtēt, ir „tādas izmaksas, kas radušās bez vajadzības vai ir nesamērīgas salīdzinājumā ar prasību.”** Salīdzinājumam: CPL 41. pants uzliek par pienākumu tiesai piedzīt no zaudējušās puses *visus* izdevumus, kurus samaksājusi puse, kuras labā taisīts spriedums. Tātad šeit vērojamas atšķirības. To, vai tiesvedības (tiesāšanās izdevumu) izmaksas 1) radušās bez vajadzības, vai 2) ir nesamērīgas salīdzinājumā ar prasību, tiesa izvērtē katrā konkrētā lietā un savā nolēmumā sniedz tam pamatojumu. Piemēram, Jelgavas tiesa ar 2012. gada 27. janvāra papildspriedumu⁴⁵⁴ piedzina no atbildētāja visus prasītājas samaksātos tiesāšanās izdevumus (kopā: LVL 106,89), no kuriem LVL 46,72 par kurpju ekspertīzes veikšanu; LVL 35 par dokumentu tulkošanu; LVL 25, 17 izdevumi par degvielu sakarā ar prasības iesniegšanu tiesā un citu dokumentu iesniegšanu un saņemšanu. Jāatzīmē, ka prasības summa šajā lietā bija LVL 62,99 un valsts nodeva – LVL 50. No tiesas papildsprieduma nav redzams, vai tiesa ir vērtējusi minēto tiesāšanās izdevumu (LVL 106,89) rašanās vajadzību un samērīgumu salīdzinājumā ar prasību. Lietās, kurās tiesāšanās izdevumi (izņemot valsts nodevas summu) pārsniedz prasības summu, ir svarīgi izvērtēt Regulas 861/2007 16. pantā noteiktos izdevumu kritērijus. Līdz ar to autores no savas puses **iesaka Latvijas tiesām savos nolēmumos, ar kuriem no zaudējušās puses tiek piespriesti tiesvedības**

⁴⁵⁴ Jelgavas tiesas 2012. gada 27. janvāra papildspriedums civillietā Nr. C 15285811 [nav publicēts]. Skat. arī Jelgavas tiesas 2012. gada 27. janvāra spriedumu civillietā Nr. C 15285811 [nav publicēts].

(tiesāšanās) izdevumi, norādīt uz to, vai ir izvērtēts šo izdevumu acīmredzams samērīgums un nepieciešamība.

705. Saskaņā ar Regulas 861/2007 **24. pantu** dalībvalstis sadarbojas, lai informētu sabiedrību un profesionālās aprindas par Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, kā arī par izmaksām, jo īpaši – izmantojot **Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklu civillietās un komerclietās**. Katras dalībvalsts sniegto informāciju par tiesvedības izmaksām var atrast šī Tīkla mājas lapā:

http://ec.europa.eu/civiljustice/case_to_court/case_to_court_lat_lv.htm

3.10.2. Obligātie sprieduma pārskatīšanas standarti

706. Saskaņā ar Regulas 861/2007 **18. pantu**:

1. Atbildētājs ir tiesīgs lūgt pārskatīt spriedumu, kas pieņemts Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām, tās dalībvalsts tiesā, kurai ir jurisdikcija un kurā spriedums pieņemts, ja: a) i) prasības pieteikuma veidlapa vai uzaicinājums uz mutisku lietas izskatīšanu izsniegts, izmantojot paņēmienu, kas neparedz personīgu saņemšanas apliecinājumu, kā paredzēts Regulas (EK) Nr. 805/2004 14. pantā; un ii) pavēste no atbildētāja neatkarīgu apstākļu dēļ nav piegādāta pietiekami laicīgi, neļaujot viņam sagatavoties aizstāvībai; vai b) atbildētājs nav varējis apstrīdēt prasību nepārvaramas varas vai no viņa neatkarīgu ārkārtas apstākļu dēļ; ar nosacījumu, ka jebkurā gadījumā viņš rīkojies nekavējoties.

2. Ja tiesa noraida pārskatīšanu tāpēc, ka neviens no 1.punktā minētajiem pamatojumiem nav piemērojams, spriedums paliek spēkā. Ja tiesa pieņem lēmumu, ka pārskatīšana ir pamatota kāda 1.punktā minētā iemesla dēļ, Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām pieņemts spriedums nav spēkā". Latvijas tiesās šis Regulas pants līdz šim nav piemērots.

707. Atšķirībā no Regulas 805/2004, kurā pārskatīšanas procedūra iekļauta pie minimālajiem procesuālajiem standartiem, Regulas 861/2007 18. pants ir patstāvīga tiesību norma, kas nav saistīta ar minimālajiem procesuālajiem standartiem (tāpat kā Regulas 1896/2006 gadījumā).⁴⁵⁵

708. Kas un kur ir tiesīgs lūgt sprieduma Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām pārskatīšanu. Sprieduma pārskatīšanas pieteikumu ir tiesīgs iesniegt tikai un vienīgi **atbildētājs** (skat. Regulas 861/2007 18. p. 1. punktu; CPL 485.¹ p. 1. d.).

⁴⁵⁵ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 18 EG-BagatellVO (Varga I.), S. 487.

Juridiskajā literatūrā kritizēta šī pieeja, jo arī prasītājam (kura prasība ir noraidīta) būtu jādod šāda iespēja iesniegt sprieduma pārskatīšanas lūgumu.⁴⁵⁶

709. Atbildētājs ar šādu pieteikumu var vērsties tiesā nekavējoties, līdz ko ir uzzinājis par Regulas 18. pantā uzskaitīto iemeslu esamību.

710. Atbildētājs var iesniegt pieteikumu par sprieduma pārskatīšanu izcelsmes dalībvalsts kompetentajā tiesā, kas taisījusi spriedumu (skat. Regulas 18. p. 1. punktu). Saskaņā ar Latvijas CPL 485.¹ panta pirmo daļu pārskatīšanas pieteikums iesniedzams: par rajona (pilsētas) tiesas izdota sprieduma pārskatīšanu – attiecīgajai apgabaltiesai. Tā kā runa ir par maza apmēra prasībām, tad ir gandrīz neiespējami, ka apgabaltiesa skatīs kādu no šīm lietām kā pirmās instances tiesa.

711. Pārskatīšanas pieteikums Latvijā iesniedzams kompetentajā tiesā 45 dienu laikā no dienas, kad uzzināti Regulas 861/2007 18. panta 1. punktā minētie pārskatīšanas apstākļi (skat. Regulas 19. p. un CPL 485.¹ p. 2. d.). Taču šeit jāņem vērā gadījumi, kuros iestājas izpildes noilgums, proti, 10 gadi (skat. CPL 485.¹ p. 3. d. un 546. p. 1. d.).

712. Būtiski norādīt uz to, ka Regulas 861/2007 18. pants ir strikti nodalāms no 17. panta. Proti, 18. pantā runa ir par sprieduma pārskatīšanu, savukārt 17. pants attiecas uz sprieduma pārsūdzēšanas iespējām.⁴⁵⁷

713. Pārskatīšanas pieteikumā obligāti norādāmi konkrētie apstākļi, kas ir pārskatīšanas pamatā un uzskaitīti Regulas 861/2007 18. panta 1. punktā. Par pārskatīšanas pieteikuma iesniegšanu kompetentajā Latvijas tiesā valsts nodeva nav jāmaksā. Latvijā pārskatīšanas pieteikumu tiesa izskata rakstveida procesā (skat. CPL 485.² p.).

714. Sprieduma pārskatīšanas pamati - atbildētāja informēšanas trūkums. Uzreiz jānorāda, ka Regulas 861/2007 latviešu tekstā 18. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktā minēta **pavēstes** piegāde, kas ir nepareizi. Teksti citu dalībvalstu valodās nesatur šādu norādi uz pavēsti. Runa ir par šīs pašas tiesību normas i) punktā minēto dokumentu – prasības pieteikuma veidlapas vai uzaicinājuma uz mutisku lietas izskatīšanu - piegādi (angļu val. — *service*; vācu val. — *die Zustellung*; franču val. — *la signification ou la notification*). Līdz ar to latviešu valodas tekstā Regulas 18.panta 1.punkta a) apakšpunkta

⁴⁵⁶ *Ibid.*, S. 490.

⁴⁵⁷ Rauscher, T. (Hrsg.). *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar*. München : Sellier, 2010, Art. 18 EG-BagatellVO (Varga I.), S. 487.

ii) punktā būtu jābūt šādam tekstam: „ii) **piegāde** no atbildētāja neatkarīgu apstākļu dēļ nav notikusi pietiekami laicīgi, neļaujot viņam sagatavoties aizstāvībai“.

715. No Regulas 861/2007 **18. panta 1. punkta a) apakšpunkta i)** punktā redzams, ka dokumentiem ir jābūt piegādātiem saskaņā ar kādu no Regulas 805/2004 14. pantā minētajām metodēm (t.i., bez apstiprinājuma par saņemšanu). Ja dokumenti bijuši piegādāti ar kādu no Regulas 861/2007 13. panta 1. punktā vai Regulas 805/2004 13. pantā norādītajām metodēm (t.i., dokumentus piegādājot pa pastu, saņemšanu apliecinot pavadzīmē, vai piegādājot ar apstiprinājumu par saņemšanu), pārskatīšanas procesu, pamatojoties uz Regulas 18. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktu, ierosināt nevarēs.

716. Regulas 18. panta 1. punkta a) apakšpunkta ii) punktā norādīts: „piegāde: 1) nenotika savlaicīgi; 2) no atbildētāja neatkarīgu apstākļu dēļ; 3) neļaujot viņam sagatavoties aizstāvībai.” Jāatzīmē, ka Regulas 861/2007 tiesību normās, kas veltītas dokumentu piegādei (13. p.), netiek norādīts uz piegādes savlaicīgumu. Savlaicīguma prasība parādās tikai Regulas 18. pantā.

717. Ģenerālklausula „no atbildētāja neatkarīgu apstākļu dēļ“ tiesai katrā konkrētā lietā būs jāvērtē individuāli. Regulas 18. panta 1. punkta a) apakšpunkts paredz, ka atbildētājam jārikojas nekavējoties, lai ierosinātu sprieduma pārskatīšanas procedūru.

718. Nepārvarama vara vai ārkārtas apstākļi. Regulas 861/2007 **18. panta 1. punkta b) apakšpunkts** nosaka, ka atbildētājs var iesniegt pārskatīšanas pieteikumu arī tad, ja iebildumu iesniegšanu kavējusi nepārvarama vara vai ārkārtas apstākļi, kas nav radušies atbildētāja vainas dēļ. Atbildētājam šādā gadījumā jāiesniedz pārskatīšanas pieteikums bez kavēšanās. Termins „bez kavēšanās” ir tulkojams autonomi, nevis piemērojot kādu no tiesas valsts nacionālajā likumā noteiktajām izpratnēm vai pat termiņiem.

719. Regulas 861/2007 18. panta 1. punkta b) apakšpunkts aptver visus tos gadījumus, kuros nav konstatējama atbildētāja vaina laicīgā iebildumu neiesniegšanā. Pie šādiem gadījumiem jāpieskaita arī situācijas, kurās atbildētājam spriedums piegādāts viņam nesaprotamā valodā, neizskaidrojot viņa tiesības iebilst pret šādu dokumentu saņemšanu. Tas izriet no Regulas 861/2007 preambulas 19. apsvēruma: „*Puse var atteikties pieņemt dokumentu izsniegšanas laikā vai nosūtīt dokumentu atpakaļ vienas nedēļas laikā, ja*

dokuments nav sagatavots vai iztulkots saņēmējas dalībvalsts oficiālajā valodā [..], vai valodā, ko saprot saņēmējs.”

720. Pārskatīšanas pieteikuma izskatīšanas tiesiskās sekas. Saskaņā ar **Regulas 861/2007 18. panta 2. punktu** tiesai, kura izskata pārskatīšanas pieteikumu (Latvijā – apgabaltiesai), ir divas iespējas:

720.1. **Noraidīt pārskatīšanas pieteikumu** (Regulas 18. p. 3. punkta 1. teikums) un līdz ar to Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām pieņemtais spriedums paliek spēkā, vai

720.2. **Apmierināt pārskatīšanas pieteikumu** (Regulas 18. p. 3. punkta 2. teikums) un līdz ar to spriedums vairs nav spēkā.

721. Saskaņā ar **CPL 485.³ pantu** Latvijas tiesai, kas skata pārskatīšanas pieteikumu, ir šādas iespējas:

722. Ja tiesa konstatē sprieduma pārskatīšanas apstākļus, tā **atceļ** apstrīdēto spriedumu pilnībā **un nodod lietu jaunai izskatīšanai** pirmās instances tiesā. Par šo tiesas lēmumu var iesniegt blakus sūdzību (CPL 485.³ p. 2. un 4. d.).

723. Gadījumos, kad sprieduma izpilde Latvijā jau bijusi veikta, CPL 635.panta piektā daļa paredz sprieduma **izpildes pagriezienu.**⁴⁵⁸ Problēmas būs gadījumā, ja spriedums jau izpildīts *citā* dalībvalstī (nevis Latvijā, kas taisījusi spriedumu un skata pārskatīšanas pieteikumu). **ES likumdevējam šādas situācijas būtu autonomi jāatrisina, Regulā 861/2007 paredzot arī speciālu standarta veidlapu izpildes pagriezienu gadījumā.**

724. Savukārt, ja izpilde vēl nav veikta, atbildētājs, kurš sprieduma *izcelsmes* dalībvalstī iesniedzis pārskatīšanas pieteikumu, ir tiesīgs lūgt *izpildes* dalībvalsts tiesu apturēt vai ierobežot sprieduma izpildi (skat. Regulas 23. p.).

725. Ja spriedums labprātīgi izpildīts vēl pirms iesniegšanas piespiedu izpildei, atbildētājs *izpildes* dalībvalsts tiesā var lūgt atteikt sprieduma izpildi, neiesniedzot izcelsmes dalībvalstī pārskatīšanas pieteikumu (skat. Regulas 22. p. 2. d.).

726. Ja tiesa atzīst, ka pieteikumā norādītie apstākļi nav uzskatāmi par sprieduma pārskatīšanas apstākļiem, tā **pieteikumu noraida**. Par šo tiesas lēmumu var iesniegt

⁴⁵⁸ Par Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām pieņemtā sprieduma izpildes pagriezienu lemj tiesa, kura pēc šī sprieduma atcelšanas izskata lietu no jauna (skat. CPL 635. p. 5. d.).

blakus sūdzību (CPL 485.³ p. 3. un 4. d.). Kā redzams, šī iespēja pārsvarā atbilst Regulas 861/2007 18. panta 2. punkta 1. teikumam.

727. No Regulas 861/2007 18. panta 2. punkta un CPL 485.³ panta otrās, trešās un ceturtās daļas **nav skaidrs:**

727.1. *kurā brīdī Latvijas tiesas lēmums pārskatīšanas lietā stājas spēkā?* No CPL 442. panta pirmās daļas izriet, ka gadījumā, ja atbildētājs dzīvo Latvijā, lēmums stājas spēkā pēc tam, kad ir notecējis 10 dienu termiņš tā pārsūdzībai. Savukārt, ja atbildētājs dzīvo kādā citā ES dalībvalstī, tad lēmums stājas spēkā pēc tam, kad ir notecējis 15 dienu termiņš blakus sūdzības iesniegšanai (skat. CPL 442. p. 1.¹ d.). Ja apgabaltiesa būs **apmierinājusi** atbildētāja pieteikumu un atcēlusi spriedumu, tad īpašas problēmas nerodas. Taču, ja apgabaltiesa ir **noraidījusi** atbildētāja pieteikumu (CPL 485.³ p. 3. d.), tad saskaņā ar Regulas 18. panta 2. punkta 1. teikumu spriedums paliek spēkā. Kas notiek ar apgabaltiesas lēmuma izpildi laikā, kurā atbildētājs vēl var iesniegt blakus sūdzību (CPL 485.³ p. 4. d.), un vai blakus sūdzības iesniegšana aptur lēmuma izpildi? Kā jau tika norādīts iepriekš, apgabaltiesas lēmums nestāsies spēkā uzreiz un tas nav arī nekavējoties izpildāms. Līdz ar to spēkā palikušais spriedums arī nebūs nekavējoties izpildāms, kā to gan paredz Regulas 15. panta 1. punkts.

727.2. *vai tiesa savu lēmumu nosūta ne tikai atbildētājam, bet arī prasītājam?* No CPL 231. panta otrās daļas izriet, ka lēmums nosūtāms tikai personai, uz kuru tas attiecas. Acīmredzot, šeit runa ir par atbildētāju un prasītāju.

727.3. *ar kuru brīdi tiesas lēmums pārskatīšanas lietā kļūst izpildāms?* Ar brīdi, kad beidzies CPL 442. pantā noteiktais blakus sūdzības iesniegšanas termiņš.

3.11. Izpildes procedūra

728. Piemērojamās tiesības. Saskaņā ar Regulas 861/2007 **21. panta 1. punktu:**

1. Neskarot šo nodaļu, izpildes procedūras reglamentē izpildes dalībvalsts tiesību akti. Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām pieņemtus spriedumus izpilda saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem kā izpildes dalībvalstī pieņemtus spriedumus.

729. Izpildu procesam ir piemērojams izpildes valsts nacionālais likums, izņemot Regulā konkrēti paredzētus izņēmumus. Piemēram, ja Latvijā izpildei tiek iesniegts citā dalībvalstī taisīts spriedums, tad tā izpilde Latvijā notiks saskaņā ar Latvijas CPL normām (*lex loci executionis*), t.i., piemērojot tos piespiedu izpildes līdzekļus, kas noteikti Latvijas CPL E daļā. Regula 861/2007 gan pati nosaka:

729.1. Kādi dokumenti piedzinējam ir jāiesniedz izpildes valsts kompetentajām piespiedu izpildes iestādēm (21. p. 2. punkts);

729.2. Ka piedzinējam nav nepieciešams pilnvarotais pārstāvis vai pasta adrese izpildes valstī (21. p. 3. punkts);

729.3. *Cautio iudicatum solvi aizliegumu* (21. p. 4. punkts); un

729.4. Izpildes atlikšanas vai ierobežošanas pamatu un veidus (23. p.).

730. Iesniedzamie dokumenti (21. panta 2. punkts). Saskaņā ar Regulas 861/2007 21. panta 2. punktu piedzinējs iesniedz izpildes dalībvalsts kompetentajām izpildes iestādēm šādus dokumentus:

730.1. Sprieduma eksemplāru, kas atbilst nosacījumiem, pēc kuriem var konstatēt tā autentiskumu (20. p. 1. punkta a) apakšpunkts); un

730.2. Regulas 20. panta 2. punktā minētās apliecības eksemplāru un, vajadzības gadījumā – tā tulkojumu izpildes dalībvalsts oficiālajā valodā, vai – ja attiecīgajā dalībvalstī ir vairākas oficiālās valodas (piemēram, Beļģijā, Luksemburgā) – oficiālajā tiesvedības valodā, vai vienā no oficiālajām tiesvedības valodām, ko lieto teritorijā, kurā var panākt sprieduma izpildi saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem, vai citā valodā, ko izpildes dalībvalsts ir norādījusi kā pieņemamu. Katra dalībvalsts var norādīt ES iestāžu oficiālo valodu vai valodas, kas nav attiecīgās dalībvalsts valoda, bet ir tai pieņemama Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām. D veidlapas saturu tulko persona, kura šim nolūkam ir kvalificēta kādā no dalībvalstīm (skat. 21. p. 1. punkta a b) apakšpunktu). Piemēram, Austrijā vācu valodā izdotās apliecības tulkojumu latviešu valodā var apliecināt uz to pilnvarots tulks Austrijā. Tam nav obligāti jābūt tulkam, kurš tulkošanas pakalpojumus sniedz Latvijā.

731. Sprieduma fotokopijas iesniegšana nav pieļaujama – tam jābūt sprieduma norakstam,⁴⁵⁹ vai oriģinālam. No iesniegtajiem dokumentiem ir jāvar saprast, ka tie ir autentiski. Tas tādēļ, lai nepieļautu gadījumus, kuros viena un tā pati apliecība pret parādnienu tiktu izpildīta vairākkārtīgi.⁴⁶⁰

732. Tāpat ir svarīgi ievērot to, ka piedzinējam ir jāiesniedz tiesu izpildītājam gan sprieduma noraksts, gan apliecība. Tiesību zinātnē tiek norādīts uz svarīgu problēmu, kas praksē varētu rasties attiecībā uz dokumentu norakstiem, proti, norakstam ir jāatbilst tām prasībām, kādas dokumentu norakstiem ir noteiktas sprieduma izcelsmes valstī.⁴⁶¹ Piemēram, ja Latvijas tiesu izpildītājam tiek iesniegts Igaunijā taisīts spriedums, tad tā norakstam būs jāatbilst Igaunijas tiesībās noteiktajām prasībām. Protams, ka Latvijas tiesu izpildītājiem atsevišķos gadījumos būs grūti to pārbaudīt.

733. Regulas 861/2007 21. panta 2. punktā norādītais iesniedzamo dokumentu saraksts ir izsmeļošs, tādēļ Latvijas tiesu izpildītāji nedrīkst pieprasīt no piedzinējiem papildu dokumentus, lai uzsāktu izpildu procesu Latvijā.⁴⁶²

734. Apliecības (bet ne sprieduma!) tulkojums izpildes dalībvalsts valsts valodā iesniedzams vajadzības gadījumā. Varētu likties, ka tas nav obligāts nosacījums, taču tas tā nav, jo dalībvalstis ir skaidri (saskaņā ar Regulas 25. p. 1. punkta d) apakšpunktu) paziņojušas pieņemamās valodas. Tādēļ šīs abas tiesību normas jātulko sistēmiski.⁴⁶³ Ar jēdzienu „vajadzības gadījumā“ jāsaprot situācijas, kurās EIR apstiprinājums izsniegts tādā valodā, kuru izpildes valsts nav paziņojusi kā pieņemamu. Piemēram, ja Austrijā vācu valodā izdota apliecība jāiesniedz izpildei Luksemburgā, tad nekāds tās tulkojums nav nepieciešams (jo Luksemburga vācu valodu ir paziņojusi kā sev pieņemamu valodu). Savukārt, ja Austrijā vācu valodā izdota apliecība jāiesniedz izpildei Latvijā, tad tās tulkojums latviešu valodā būs obligāts, jo Latvija kā sev pieņemamu valodu paziņojusi tikai un vienīgi latviešu valodu. Analogiska situācija būs arī Lietuvā. Igaunijas gadījumā

⁴⁵⁹ Rauscher, T. (Hrsg.). *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar*. München : Sellier, 2010, Art. 20 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 163.

⁴⁶⁰ Rauscher, T. *Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen*. München : Sellier, 2004, S. 67, 68.

⁴⁶¹ *Ibid.*, S. 68.

⁴⁶² Rauscher, T. (Hrsg.). *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar*. München : Sellier, 2010, Art. 21 EG-BagatellVO (Varga I.), S. 495.

⁴⁶³ Rauscher, T. (Hrsg.). *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar*. München : Sellier, 2010, Art. 21 EG-BagatellVO (Varga I.), S. 496.

aina ir nedaudz savādāka, jo Igaunijā pieņemamas ir gan angļu, gan igauņu valodas. Tādēļ, piemēram, Skotijā angļu valodā izdota apliecība būs iesniedzama izpildei Igaunijā bez tulkojuma igauņu valodā.⁴⁶⁴

735. Saskaņā ar Regulas 861/2007 25. panta 1. punkta d) apakšpunktu dalībvalstīm ir jāpaziņo Eiropas Komisijai tās valodas, kas katrā dalībvalstī ir pieņemamas saskaņā ar 21. panta 2. punkta b) apakšpunktu. Visu dalībvalstu paziņojumi ir atrodami Eiropas Tiesiskās sadarbības atlasā civillietās:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/rc_eeo_communications_lv.htm

736. Regulas 861/2007 dalībvalstis ir paziņojušas par šādām pieņemamajām valodām:

Paziņoto valodu tabula:

Nr.p.k.	ES dalībvalsts	Paziņotās valodas
1.	Beļģija	flāmu, franču
2.	Bulgārija	bulgāru
3.	Čehija	čehu, angļu, slovāku
4.	Vācija	Vācu; sorbu apdzīvotajās vietās – arī sorbu val
5.	Igaunija	igauņu vai angļu
6.	Grieķija	grieķu
7.	Spānija	spāņu
8.	Francija	franču, angļu, vācu, itāļu vai spāņu
9.	Īrija	īru vai angļu
10.	Itālija	itāļu
11.	Kipra	grieķu, angļu
12.	Latvija	latviešu
13.	Lietuva	lietuviešu
14.	Luksemburga	vācu, franču
15.	Ungārija	ungāru
16.	Malta	maltiešu, angļu
17.	Nīderlande	holandiešu
18.	Austrija	vācu; etnisko grupu valodas
19.	Polija	poļu
20.	Portugāle	portugāļu
21.	Rumānija	rumāņu
22.	Slovākija	slovāku
23.	Slovēnija	slovēņu; minoritāšu apgabalos – itāļu, ungāru
24.	Somija	somu, zviedru vai angļu
25.	Zviedrija	zviedru vai angļu
26.	Apvienotā Karaliste	angļu

⁴⁶⁴ Lietuvas un Igaunijas paziņojumus skat.

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/rc_eeo_communications_lv.htm.

737. Apliecības **tulkojums** obligāti nepieciešams, ja apliecībā ir kaut vai daži vārdi valodā, kuru izpildes dalībvalsts nav paziņojusi kā pieņemamu.⁴⁶⁵

738. Regulas 861/2007 21. panta 2. un 4. punkts attiecas uz piedzinēju diskriminācijas aizliegumu. Tas, ka piedzinējs ir citas valsts pilsonis vai iedzīvotājs, nedrīkst būt par pamatu tam, lai no viņa izpildes dalībvalstī pieprasītu *cautio judicatum solvi*, pārstāvja iecelšanu un/vai pasta adresi izpildes dalībvalstī.

3.12. Izpildes atteikums

739. Saskaņā ar Regulas 861/2007 **22. pantu**:

1. Pēc atbildētāja iesniegta pieteikuma izpildes dalībvalsts tiesa, kurai ir jurisdikcija, atsaka izpildi, ja Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām pieņemts spriedums ir pretrunā agrākam kādas dalībvalsts vai trešās valsts spriedumam, ar nosacījumu, ka:

agrākais spriedums ir pieņemts par to pašu jautājumu un starp tām pašām pusēm;

agrākais spriedums ir pieņemts izpildes dalībvalstī vai atbilst nosacījumiem, kas vajadzīgi, lai to atzītu izpildes dalībvalstī; un

nesamierināmība (nesavienojamība) nav bijusi un nav varējusi būt par iemeslu iebildumam dalībvalstī, kurā pieņemts spriedums Eiropas procedūrā maza apmēra prasībā.

2. Dalībvalstī, kurā pieņemts spriedums Eiropas procedūrā maza apmēra prasībā, nekādā gadījumā to nevar pārskatīt pēc būtības“. Latvijas tiesās līdz šim nav bijusi neviena lieta par Regulas 861/2007 22. panta piemērošanu.

740. Parādnieka pieteikums. Lai Latvijas tiesa varētu lemt jautājumu par citas dalībvalsts tiesas taisīta sprieduma Eiropas maza apmēra prasībā izpildes atteikumu Latvijā, nepieciešams parādnieka pieteikums. Latvijas tiesa to nevar darīt pati pēc savas iniciatīvas (*ex officio*); skat. Regulas 22. panta 1.punktu un CPL 644.³ panta trešo daļu. Parādnieka pieteikums noformējams atbilstoši CPL 644.⁴ pantam.

741. Par pieteikuma iesniegšanu nav jāmaksā valsts nodeva. CPL 34. panta septītajā daļā paredzētā valsts nodeva LVL 20 apmērā ir maksājama tikai par pieteikumiem par ārvalsts tiesas nolēmuma atzīšanu un izpildīšanu, bet ne par pieteikumu par sprieduma (kas taisīts Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām) izpildes atteikšanu. Tomēr, ja

⁴⁶⁵ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 20 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 164.

minētajā pieteikumā vienlaicīgi tiek lūgts atzīt un izpildīt Latvijā citas ārvalsts tiesas spriedumu (Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām taisītais), tad ir maksājama valsts nodeva 20 lati.

742. Parādniekam pieteikums jāiesniedz kompetentajā Latvijas tiesā, kas saskaņā ar CPL 644.³ panta trešo daļu ir rajona (pilsētas) tiesa, kuras darbības teritorijā izpildāms ārvalsts tiesas nolēmums maza apmēra prasībā.

743. Pieteikums tiek izskatīts tiesas sēdē, iepriekš par to paziņojot lietas dalībniekiem. Par tiesas lēmumu var iesniegt blakus sūdzību (CPL 644.³ p. 5. un 6. d.). Nav svarīgi, vai tas ir lēmums, ar kuru pieteikums ir apmierināts, vai arī noraidīts. Lēmumam jābūt motivētam.

744. Izpildes atteikuma pamati. Izpildes atteikuma pamats ir noteikts Regulas 861/2007 22. panta 1. punktā un tā ir divu **nolēmumu nesavienojamība**. Nolēmumu nesavienojamība ir viens no klasiskajiem ārvalstu tiesu nolēmumu atzīšanas šķēršļiem⁴⁶⁶ un tās nozīme ir, **pirmkārt**, pasargāt tiesu nolēmumu savstarpējo saskaņotību un, **otrkārt**, pasargāt izpildes valsts tiesisko kārtību, neļaujot tajā ienākt tādiem ārvalstu tiesu nolēmumiem, kuri izjauktu pašmāju juridiskās kārtības stabilitāti, ļaujot savā valstī darboties diviem tiesisko seku ziņā pretrunīgiem vai pat pretējiem tiesu nolēmumiem (piemēram, viens nolēmums piespriež maksāt līgumā noteikto pirkuma cenu, savukārt otrs nolēmums atzīst šo līgumu par spēkā neesošu). Citiem vārdiem sakot, nolēmumu nesavienojamības pārbaude uzskatāma par izpildes valsts tiesiskās sistēmas aizsargfiltru.⁴⁶⁷

745. Regulas 22. panta 1. punktā darbojas **laika ziņā pirmā nolēmuma prioritātes princips**, saskaņā ar kuru atzīst un/vai izpilda to nolēmumu, kas pieņemts laika ziņā pirmais.⁴⁶⁸ Regula 861/2007 neparedz to, lai laika ziņā pirmais pieņemtais nolēmums būtu jau stājies spēkā. Svarīgs ir pieņemšanas datums.

746. Nākamais kritērijs ir sekojošs: abiem nolēmumiem jābūt pieņemtiem **par to pašu jautājumu** (angļu val. — *same cause of action*; vācu val. — *identischer*

⁴⁶⁶ Kropholler, J. Internationales Privatrecht. 5.Aufl. Tübingen : Mohr Siebeck Verlag, 2004, S. 651.

⁴⁶⁷ Rudevska, B. Tiesu nolēmumu un tiesvedību nesavienojamība Civilprocesa likuma 637.panta izpratnē (I). *Likums un Tiesības*. 2006, 8.sēj., Nr. 6 (82), 165. lpp.

⁴⁶⁸ Rudevska, B. Tiesu nolēmumu un tiesvedību nesavienojamība Civilprocesa likuma 637.panta izpratnē (I). *Likums un Tiesības*. 2006, 8.sēj., Nr. 6 (82), 164. lpp.

Streitgegenstand; franču val. — *la même cause*; itāļu val. *una causa avente lo stesso oggetto*; spāņu val. — *el mismo objeto*; poļu val. — *tego samego rozszczenia*) un **starp tām pašām pusēm**. Latviešu tekstā viens un tas pats termins jau trešo reizi tiek tulkots atšķirīgi (salīdzinot ar Regulām 805/2004 un 1896/2006), proti, šoreiz tiek lietots termins „tas pats jautājums“ (Regulā 805/2004 – „tas pats prasījuma pamats“; Regulā 1896/2006 – „tas pats rīcības iemesls“). Līdz ar to visi trīs minētie jēdzieni latviešu tekstos būtu jāsaprot kā „tas pats prasības priekšmets un pamats“.

747. Jēdzieni „starp tām pašām pusēm“ un „tas pats prasības priekšmets un pamats“ ir tulkojami tāpat, kā Briseles I Regulas 34. panta 3. un 4. punktā, t.i., šeit izmantojama jēdzienu autonomā interpretācija, kuru sniegusi EST savā līdzšinējā judikatūrā.

748. Nesavienojamie nolēmumi **no ģeogrāfiskā aspekta** var būt pieņemti:

748.1. **Izpildes dalībvalstī un kādā citā ES dalībvalstī** (ieskaitot Dāniju), piemēram, Latvijas un Īrijas tiesu nolēmumi. Ja Latvijas tiesā tiek iesniegts parādnieka pieteikums par Īrijas tiesas sprieduma maza apmēra prasībās izpildes atteikumu, tad gadījumā, ja Latvijas tiesas agrāk pieņemts nolēmums ir nesavienojams ar šo Īrijas tiesas spriedumu, Īrijas tiesas sprieduma izpilde ir atsakāma.

748.2. **Divās citās ES dalībvalstīs** (piemēram, Īrijas un Vācijas tiesu nolēmumi). Ja Latvijas tiesā tiek iesniegts parādnieka pieteikums par Īrijas tiesas sprieduma maza apmēra prasībā izpildes atteikumu, tad gadījumā, ja Vācijas tiesas agrāk pieņemts spriedums (vienalga, vai apstiprināts par EIR, pieņemts Eiropas procedūrā maza apmēra prasībā, vai arī atbilst nosacījumiem, lai to Latvijā atzītu saskaņā ar kādu citu ES regulu) ir nesavienojams ar šo Īrijas tiesas spriedumu, Īrijas tiesas sprieduma izpilde Latvijā ir atsakāma.

748.3. **Kādā citā ES dalībvalstī un trešajā valstī** (piemēram, Īrijas un Krievijas tiesu nolēmumi). Ja Latvijas tiesā tiek iesniegts parādnieka pieteikums par Īrijas tiesas sprieduma maza apmēra prasībā izpildes atteikumu, tad gadījumā, ja Krievijas tiesas agrāk pieņemts spriedums (kas atbilst nosacījumiem, lai to Latvijā atzītu) ir nesavienojams ar šo Īrijas tiesas spriedumu, Īrijas tiesas sprieduma izpilde Latvijā ir atsakāma.

749. Nolēmumu nesavienojamības prasībai Regulas 861/2007 22. panta 1. punkta c) apakšpunkts pievieno vēl vienu priekšnoteikumu, proti, **nesavienojamība nav un nevarēja būt minēta lietas izskatīšanā** sprieduma **izcelsmes dalībvalstī**. Tas vēlreiz liek secināt, ka Regulas 861/2007 kopējā sistēma liek parādniekam būt aktīvam tieši sprieduma izcelsmes dalībvalstī un neatlikt savu aizstāvības taktiku uz vēlāku laiku izpildes dalībvalstī. Tādēļ 22. panta 1. punkta c) apakšpunkts norāda uz nolēmuma nesavienojamības pamatu kā galējo izņēmumu, lai izpilde varētu tikt atteikta. Jāņem vērā, ka c) apakšpunkta norma tomēr ietver arī parādnieka vainas klātbūtni.⁴⁶⁹

750. Piemērojot Regulas 861/2007 22. panta 1. punktu parādnieka pieteikuma priekšmets ir lūgums atteikt Latvijā citas dalībvalsts tiesas sprieduma maza apmēra prasībā izpildi. Līdz ar to pieteikumam noteikti ir pievienojama ne tikai Regulas 20. panta 2. pantā minētā apliecība, bet arī pats ārvalsts tiesas spriedums (skat. CPL 644.⁴ p. 2. d. 1. d.) un *a priori* nesavienojamais spriedums, jo tieši tos abus Latvijas tiesai būs jāvērtē, lemjot par nolēmumu nesavienojamību kā izpildes atteikuma pamatu.

751. Lemjot jautājumu par ārvalsts sprieduma maza apmēra prasībā izpildes atteikumu Latvijā, tiesa nedrīkst pārskatīt pēc būtības ne ārvalsts tiesas spriedumu, nedz arī apliecību (starptautiskajā civilprocesā to mēdz dēvēt arī par *révision au fond*⁴⁷⁰ aizliegumu).

3.13. Izpildes atlikšana

752. Saskaņā ar Regulas 861/2007 **23. pantu**:

Ja kāda puse ir apstrīdējusi Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām pieņemtu spriedumu, vai ja šāda apstrīdēšana joprojām ir iespējama, vai puse ir iesniegusi prasību pārskatīt lēmumu 18. panta nozīmē, izpildes dalībvalsts kompetentā tiesa vai iestāde pēc atbildētāja iesniegta pieteikuma var:

Attiecināt izpildes procedūru tikai uz aizsardzības pasākumiem;

*Saistīt izpildi ar nosacījumu sniegt nodrošinājumu, kādu tā nosaka; vai
ārkārtējos gadījumus pārtraukt izpildes procedūras.*

753. Latvijas CPL 644.² panta pirmajā daļā likumdevējs ir paredzējis, ka rajona (pilsētas) tiesa, kuras darbības teritorijā izpildāms attiecīgais spriedums maza apmēra

⁴⁶⁹ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 22 EG-BagatellVO (Varga I.), S. 497.

⁴⁷⁰ Latīn. – pārskatīšana pēc būtības.

prasībā, pēc parādnieka pieteikuma un pamatojoties uz Regulas 861/2007 23. pantu, ir tiesīga:

753.1. aizstāt ārvalsts tiesas sprieduma izpildi ar CPL 138. pantā paredzētajiem pasākumiem šā sprieduma izpildes nodrošinājumam;

753.2. grozīt sprieduma izpildes veidu vai kārtību;

753.3. apturēt sprieduma izpildi.

754. Iesniedzot CPL 644.² pantā paredzēto pieteikumu, parādniekam nav jāmaksā valsts nodeva.

755. Parādnieka pieteikumu par izpildes atlikšanu vai ierobežošanu Latvijas tiesas izskata tiesas sēdē, iepriekš par to paziņojot lietas dalībniekiem, kuru neierašanās nav šķērslis pieteikuma izskatīšanai (CPL 644.² p. 3. d.). Par tiesas lēmumu var iesniegt blakus sūdzību (CPL 644.² p. 4. d.).

756. Regulas 861/2007 23. panta noteikumi kopumā atbilst Regulas 861/2007 preambulas 8.apsvērumā noteiktajam mērķim – „Šai regulai būtu arī jāvienkāršo spriedumu, kas attiecas uz Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, atzīšana un izpilde citā dalībvalstī.” Arī Regulas 861/2007 15. panta 1. punkts nosaka: „spriedumu izpilda, neskatoties uz iespējamo pārsūdzību. Nodrošinājums nav vajadzīgs.” Tātad 23. pants cenšas pasargāt pārsvarā tieši atbildētāju no situācijām, kurās spriedums jau ir pārsūdzēts tā izcelsmes dalībvalstī vai arī nav beidzies termiņš šādai pārsūdzībai, taču izcelsmes dalībvalsts tiesa nav apturējusi vai ierobežojusi šī sprieduma izpildi. Šeit izpildes dalībvalsts tiesa var sniegt atbildētājam aizsardzību pret tādu spriedumu izpildi, kuri to izcelsmes valstī ir pārsūdzēti vai var vēl tikt pārsūdzēti, taču par spriedumu izsniegtā apliecība joprojām saskaņā ar likumu ir saistoša izpildes valsts kompetentajām izpildes iestādēm.

757. Jāņem vērā, ka, atšķirībā no Regulām 805/2004 un 1896/2006, Regulas 861/2007 23. pants ir piemērojams ne tikai situācijās, kurās Latvijā iesniedz izpildei citās dalībvalstīs taisītus spriedumus Eiropas maza apmēra prasībās, bet arī Latvijā taisītus spriedumus Eiropas maza apmēra prasībās (skat. Regulas 15. p. 2.punktu).

758. Pamati izpildes atlikšanai vai ierobežošanai. Ārvalsts tiesas sprieduma maza apmēra prasībā izpildes atlikšanas vai ierobežošanas pamati noteikti Regulas 861/2007 23. pantā, un tie ir:

758.1. ja kāda no pusēm ir apstrīdējusi spriedumu maza apmēra prasībā tā izcelsmes dalībvalstī, vai

758.2. ja šāda apstrīdēšana joprojām ir iespējama, vai

758.3. ja atbildētājs ir iesniedzis prasību pārskatīt spriedumu saskaņā ar Regulas 18.pantu.

759. Izpildes dalībvalsts tiesai (vai kompetentajai iestādei) šajā gadījumā ir jāvērtē pārsūdzības iznākuma perspektīvas sprieduma izcelsmes dalībvalstī, kā arī vēlāka izpildes pagrieziena neatgriezeniskais kaitējums atbildētāja interesēm, ja nekādi izpildes atlikšanas vai ierobežošanas pasākumi izpildes dalībvalstī netiktu veikti.⁴⁷¹

760. Ja kāda no pusēm ir apstrīdējusi vai vēl var apstrīdēt Eiropas procedūrā maza apmēra prasībā taisītu spriedumu. Jēdziens „ja puse ir apstrīdējusi vai vēl var apstrīdēt spriedumu“ ir jāsaprot kā norāde uz jebkuru sprieduma **pārsūdzības procesu** sprieduma izcelsmes dalībvalstī. Pārsūdzība var būt jau iesniegta, vai arī tās iesniegšanas termiņš vēl nav notecējis (kas liecina, ka puses vēl var pārsūdzēt spriedumu). Skat. arī Regulas 17. pantu „Apelācijas“.

761. Ja atbildētājs ir iesniedzis pieprasījumu pārskatīt spriedumu saskaņā ar Regulas 18.pantu. Nākamais pamats, lai Latvijas tiesa varētu lemt jautājumu par sprieduma izpildes atlikšanu vai ierobežošanu, ir gadījums, kad atbildētājs sprieduma izcelsmes dalībvalstī ir iesniedzis pieprasījumu pārskatīt šo spriedumu (skat. Regulas 18. p.). Par Regulas 861/2007 18. pantu sīkāk skat. šī Pētījuma apakšnodaļu „Obligātie sprieduma pārskatīšanas standarti“ (706. § un tālāk).

762. Visos gadījumos, lai Latvijas tiesa kā izpildes valsts tiesa varētu izlemt jautājumu par Eiropas procedūrā maza apmēra prasībā taisīta sprieduma izpildes atlikšanu vai ierobežošanu, ir nepieciešams:

762.1. lietas dalībnieka pieteikums (Regulas 861/2007 23. p. un Latvijas CPL 644.² p.; pieteikuma saturu un tam pievienojamos dokumentus nosaka Latvijas CPL 644.⁴ p.);

762.2. lai par spriedumu tā izcelsmes dalībvalstī lietas dalībnieks būtu iesniedzis pārsūdzību, vai arī šādas pārsūdzības termiņš vēl nav beidzies. Latvijas CPL

⁴⁷¹ Péroz, H. Le règlement CE n° 805/2004 du 21 avril 2004 portant création d'un titre exécutoire européen pour les créances incontestées. Journal du droit international. 2005, n° 3 (juillet-août-septembre), p. 673.

644.⁴ panta otrās daļas 3. punkts nosaka, ka šādam pieteikumam (par Eiropas izpildu dokumenta izpildes atlikšanu, sadalīšanu termiņos, izpildes veida vai kārtības grozīšanu, izpildes atteikšanu) pievieno citus dokumentus, uz kuriem pamatots pieteikums. Šajā gadījumā pieteikumam būs pievienojams dokuments, no kura redzams, ka lietas dalībnieks sprieduma izcelsmes dalībvalstī ir pārsūdzējis minēto spriedumu, vai, ka pārsūdzības termiņš vēl nav notecējis; **vai**

762.3. lai atbildētājs sprieduma izcelsmes dalībvalstī būtu jau iesniedzis lūgumu saskaņā ar Regulas 18. pantu pārskatīt Eiropas procedūrā maza apmēra prasībā taisīto spriedumu (skat. Latvijas CPL 485.¹ p.).

763. Izpildes atlikšanas vai ierobežošanas veidi. Regulas 861/2007 23. pantā noteiktie sprieduma izpildes atlikšanas un ierobežošanas veidi Latvijā ir šādi (Latvijas CPL 644.² p. 1. d.):

763.1. sprieduma izpildes aizstāšana ar CPL 138.pantā paredzētajiem pasākumiem šā sprieduma izpildes nodrošinājumam;

763.2. sprieduma izpildes veida vai kārtības grozīšana;

763.3. sprieduma izpildes apturēšana.

764. Jāatzīmē, ka Regulas 23. panta 2. teikuma b) punktā minētais veids „ja būs iesniegts izpildes dalībvalsts tiesas noteiktais nodrošinājums“ Latvijas CPL nav paredzēts. Šeit domāta garantija (angļu val.— *security*; vācu val. — *Sicherheit*; franču val. — *sûreté*), kuru tiesa pieprasa no prasītāja (nevis atbildētāja) gadījumā, ja izcelsmes dalībvalstī spriedums vēlāk tiks atcelts.⁴⁷² Vienlaicīgi piespiedu izpilde izpildes dalībvalstī turpinās.

765. Sprieduma izpildes aizstāšana ar CPL 138.pantā paredzētajiem pasākumiem šā sprieduma izpildes nodrošinājumam. Latvijas tiesa ir tiesīga aizstāt Eiropas maza apmēra prasībā taisītā sprieduma izpildi ar kādu no Latvijas CPL 138. pantā paredzētajiem nolēmuma izpildes nodrošinājuma veidiem. Tiesas lēmumā ir jānorāda, kurš konkrēti izpildes nodrošinājuma veids tiek piemērots. Jāatzīmē, ka šajā gadījumā piespiedu izpilde tiek atlikta (CPL 559. p. 2. d.), taču attiecībā uz atbildētāja mantu tiesa piemēro kādu no

⁴⁷² Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 23 EG-BagatellVO (Varga I.), S. 500.

nolēmuma izpildes nodrošinājuma veidiem (piemēram, apķīlā atbildētājam piederošu kustamo mantu).

766. Sprieduma izpildes veida vai kārtības grozīšana. Latvijas tiesa var ar savu lēmumu grozīt sprieduma izpildes veidu vai kārtību. Atšķirībā no CPL 206. panta⁴⁷³, 644.² pants ļauj tiesa lemt minēto jautājumu tikai pēc atbildētāja (bet ne prasītāja) pieteikuma. Taču Regulas 23. pants nosaka, ka pieteikumu par izpildes atlikšanu vai ierobežošanu var iesniegt kāda no pusēm. Kā redzams, Regulas 23. pants ir plašāks, nekā CPL 644.² pants. Tādēļ būtu piemērojams Regulas 23. pants (skat. arī CPL 5. p. 3. d.).

767. Atšķirībā no CPL 206. panta, 644.² panta piemērošanas gadījumā Latvijas tiesai jāvērtē nevis pieteicēja mantiskais stāvoklis vai citi apstākļi, bet pārsūdzības iznākuma perspektīvas sprieduma izcelsmes dalībvalstī, kā arī vēlāka izpildes pagrieziņa iespējamais neatgriezeniskais kaitējums atbildētāja interesēm, ja nekādi izpildes atlikšanas vai ierobežošanas pasākumi izpildes dalībvalstī netiktu veikti.

768. Atšķirībā no CPL 206. panta, 644.² panta piemērošanas gadījumā kompetenta lemt par izpildes veida vai kārtības grozīšanu ir nevis sprieduma izdevēja tiesa vai kompetentā iestāde, bet gan rajona (pilsētas) tiesa, kuras darbības teritorijā izpildāms attiecīgais spriedums Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām. Saskaņā ar Regulas 861/2007 15. panta 2. punktu Regulas 23. pantu piemēro arī tad, ja spriedumu izpilda dalībvalstī, kurā tas pieņemts. Tas nozīmē, ka Latvijas tiesas taisīts spriedums Eiropas maza apmēra prasību lietā var būt izpildāms Latvijā. Līdz ar to no procesuālās ekonomijas viedokļa nebūtu pareizi, lai kāda no pusēm Regulas 23. pantā paredzētos izpildes atlikšanas vai ierobežošanas jautājumus risinātu nevis Latvijas tiesā, kas taisīja minēto spriedumu, bet gan Latvijas tiesā pēc sprieduma izpildes vietas. Latvija saskaņā ar Regulas 25. panta 1. punkta e) apakšpunktu Eiropas Komisijai ir paziņojusi: „ja Regulas 23. pantu piemēro saistībā ar Regulas 15. panta 2. punktu, proti, ja spriedumu izpilda dalībvalstī, kurā tas ir pieņemts, saskaņā ar Latvijas procesuālajām tiesību normām (Civilprocesa likuma 206. panta pirmā daļa) kompetence piemērot Regulas 23. pantu ir tiesai (vispārīgās jurisdikcijas tiesai), kas taisījusi spriedumu Regulā paredzētajā kārtībā.”⁴⁷⁴

⁴⁷³ CPL 206. panta pirmā daļa paredz, ka tiesa var lemt par sprieduma izpildes veida un kārtības grozīšanu, pamatojoties uz **lietas dalībnieka** pieteikumu.

⁴⁷⁴ Skat. http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_courtsauthorit_lv_lv.htm.

769. CPL 644.² panta pirmajā daļā attiecībā uz Regulas 861/2007 23. pantu likumdevējam būtu jāpaplašina tiesiskais regulējums arī uz Latvijā taisītajiem spriedumiem Eiropas maza apmēra prasībās. Līdz ar to CPL 644.² panta pirmās daļas 1. teikums būtu izsakāms aptuveni šādā redakcijā:

Nr.p.k.	CPL 644. ² panta pirmās daļas 1.teikuma pašreizējā redakcija	CPL 644. ² panta pirmās daļas 1.teikuma piedāvātā redakcija
1.	„(1) Rajona (pilsētas) tiesa, kuras darbības teritorijā izpildāms attiecīgs ārvalsts tiesas nolēmums, pēc parādnieka pieteikuma, pamatojoties uz [...] Eiropas Parlamenta un Padomes regulas Nr. 861/2007 23. pantu [...], ir tiesīga: [...]”	„(1) Rajona (pilsētas) tiesa, kuras darbības teritorijā izpildāms attiecīgs ārvalsts tiesas nolēmums, pēc parādnieka (regulas 861/2007 gadījumā – pēc kādas no pusēm) pieteikuma, pamatojoties uz [...] Eiropas Parlamenta un Padomes regulas Nr. 861/2007 23. pantu [...], ir tiesīga: [...]. (1¹) Ja regulas Nr. 861/2007 20. panta 2. punktā paredzēto aplicību izdevusi kompetentā Latvijas tiesa, šī panta pirmajā daļā norādītā kompetentā tiesa ir tiesa, kura izdevusi minēto aplicību.”

770. Atšķirībā no CPL 206. panta, 644.² panta piemērošanas gadījumā tiesu izpildītājam nav tiesību vērsties tiesā ar pieteikumu par ārvalsts tiesas sprieduma Eiropas maza apmēra prasībā izpildes veida vai kārtības grozīšanu (kā arī izpildes atlikšanu vai sadalīšanu termiņos), ja ir apstākļi, kas apgrūtina šī sprieduma izpildi vai padara to neiespējamu. Citādi būs gadījumā, ja spriedumu Eiropas procedūrā maza apmēra prasībā ir taisījusi Latvijas tiesa (skat. Regulas 15. p. un 23. p.).

771. Nolēmuma izpildes apturēšana. CPL 644.² panta pirmās daļas 3. punkts ir jālasa vienotā sistēmā ar Regulas 861/2007 23.pantu, kas nozīmē, ka sprieduma Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām izpildes apturēšana pieļaujama tikai ārkārtas gadījumos (atšķirībā no izpildes aizstāšanas vai grozīšanas).

772. Ar jēdzienu „ārkārtas gadījumi“ būtu jāsaprot situācijas, kurās sprieduma izpilde pārkāptu izpildes dalībvalsts procesuālo publisko kārtību (*ordre public*).⁴⁷⁵ Tātad Latvijas tiesai ir jāraugās, vai sprieduma izcelsmes dalībvalstī pārsūdzība pamatota ar kādu no tiesību uz taisnīgu tiesu pārkāpumiem, kas minēti ECTK 6.panta pirmajā daļā. Šeit gan jāņem vērā, ka izpildi nevar apturēt, pamatojoties uz publiskās kārtības (*ordre public*)

⁴⁷⁵ Rauscher, T. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen. München : Sellier, 2004, S.14; Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 23 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), Art. 23 EG-BagatellVO (Varga I.)S. 181, 500.

izņēmumu! Izpildes apturēšanu var pamatot tikai ar ārkārtas gadījumiem, kuros var ietilpt situācijas, kas *a priori* un diezgan acīmredzami liecina par tiesību uz taisnīgu tiesu pārkāpumu sprieduma izcelsmes dalībvalstī.

773. Regulas 861/2007 izpratnē ar „ārkārtas gadījumiem“ būtu jāsaprot arī situācijas, kurās atbildētājs jau ir samaksājis spriedumā piedzīto summu.

774. Ja Latvijas tiesa pieņēmusi lēmumu par izpildes apturēšanu, tiesu izpildītājs aptur sprieduma izpildes lietvedību līdz laikam, kāds norādīts tiesas lēmumā, vai līdz šī lēmuma atcelšanai (skat. Latvijas CPL 560. p. 1. d. 6. punktu un 562. p. 1. d. 3. punktu). Laikā, kad izpildu lietvedība ir apturēta, tiesu izpildītājs piespiedu izpildes darbības neveic (CPL 562. p. 2. d.).

775. *CPL normu nepilnības.* Regulas 861/2007 23. panta sekmīga darbība Latvijā var tikt apgrūtināta, jo Latvijas CPL šobrīd ir nepilnīgs tālākminētajos aspektos.

776. CPL 644.² pants neparedz to, vai rajona (pilsētas) tiesas lēmums, kas pieņemts saistībā ar Regulas 861/2007 23. pantu, ir izpildāms nekavējoties un vai blakus sūdzības iesniegšana par šādu lēmumu aptur vai neaptur lēmuma izpildi. Pašreiz vienīgā izeja ir pēc analogijas piemērot CPL 644.¹ pantu (kas attiecas uz Latvijas tiesu lēmumiem, kas pieņemti lietās par ārvalsts tiesas nolēmuma atzīšanu un/vai izpildi) un 206. pantu. Proti, rajona (pilsētas) tiesas lēmums, kas pieņemts saistībā ar Regulas 23. pantu (skat. CPL 644.² p. 1. d.), būtu izpildāms nekavējoties. Blakus sūdzības iesniegšana neaptur lēmuma (kas pieņemts saistībā ar Regulas 23. p.) izpildi. CPL 644.² pants šajā jautājumā būtu jāuzlabo.

777. Rodas zināmas šaubas par CPL 644.² panta pirmās daļas 2. punktā ietvertās iespējas „grozīt nolēmuma izpildes veidu vai kārtību“ lietderību. Tas tādēļ, ka 644.² panta pirmās daļas piemērošanā tiesai jāvērtē nevis parādnieka mantiskais stāvoklis vai citi apstākļi (kā tas ir CPL 206. p.), bet gan Regulas 861/2007 23. pantā paredzētie pamati, un tie ir vai nu pārsūdzības iesniegšana sprieduma izcelsmes dalībvalstī, vai šādas pārsūdzības iesniegšanas termiņa tecējums, vai arī pārskatīšanas procedūras ierosināšana sprieduma izcelsmes dalībvalstī. Šādos gadījumos izpildes veida vai kārtības grozīšana nepasargās atbildētāju no *a priori* netaisnīgas sprieduma izpildes. Turklāt arī Regulas 23. pants šādu izpildes atlikšanas vai ierobežošanas veidu neparedz.

778. CPL 644.² panta pirmajā daļā attiecībā uz Regulas 861/2007 23. pantu likumdevējam būtu jāpaplašina tiesiskais regulējums arī uz Latvijā taisītajiem spriedumiem Eiropas maza apmēra prasībās. Līdz ar to CPL 644.² panta pirmās daļas 1. teikums būtu izsakāms iepriekš norādītajā redakcijā.

779. Kompetentās dalībvalstu tiesas (iestādes) saskaņā ar Regulas 861/2007 23. pantu⁴⁷⁶

Nr.p.k	Dalībvalsts	Kompetentā tiesa / iestāde
1.	Beļģija	Tiesu izpildītāji ir tās amatpersonas Beļģijā, kuras ir kompetentas izpildīt spriedumu, ko tiesa taisījusi saistībā ar Eiropas procedūru maza apmēra prasībām. <i>Pirmā un galvenā</i> amatpersona, kas ir kompetenta piemērot Regulas, ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, 23. Pantu, ir tās vietas mantas apķīlāšanas tiesnesis („juge des saisies (exécution)” un „beslagrechter (tenhuitvoerlegging)”) , kurā veic apķīlāšanu . Saskaņā ar Beļģijas Tiesu kodeksa 1395. pantu apķīlāšanas tiesnesim ir kompetence attiecībā uz visiem pasākumiem iepriekšējai apķīlāšanai un izpildes līdzekļiem. Teritoriālā jurisdikcija ir definēta Beļģijas Tiesu kodeksa 633. pantā. Pirmās instances tiesai , kurai saskaņā ar Beļģijas Tiesu kodeksu ir teritoriālā jurisdikcija, ir arī kompetence šajā jomā. Beļģijas Tiesu kodeksa 569. panta 5. punktā noteikts, ka pirmās instances tiesa ir kompetenta uzklaut strīdus par spriedumu un nolēmumu izpildi. Tai ir arī pilna jurisdikcija atbilstoši Beļģijas Tiesu kodeksa 566. pantam.
2.	Bulgārija	Sprieduma izpilde ir tiesu izpildītāju (valsts un privāto) kompetencē. Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. jūlija Regulas (EK) Nr. 861/2007, ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, 23. panta piemērošana ir piekritīga tiesai, kurā lieta tiek izskatīta, vai, ja spriedums ir stājies spēkā, pirmās instances tiesai (Civilprocesa kodeksa 624. panta 4. punkts).
3.	Čehija	1. Čehijas Republikā kompetentās izpildes iestādes ir rajona tiesas un tiesu izpildītāji. Tiesīgā persona var: a) iesniegt prasību par tiesas sprieduma izpildi tiesā, kas ir kompetenta saskaņā ar tās teritoriālo jurisdikciju; b) iesniegt prasību par izpildes rīkojuma pieņemšanu tiesā, kas ir kompetenta saskaņā ar tās teritoriālo jurisdikciju, vai c) iesniegt prasību par izpildes rīkojuma pieņemšanu jebkuram tiesas izpildītājam. Nosakot, kurai rajona tiesai ir teritoriālā jurisdikcija, a) punktā aprakstītajā gadījumā piemēro Civilprocesa kodeksa 84.-86. pantu, bet attiecībā uz b) punktā aprakstīto gadījumu piemēro Tiesu izpildītāju un izpildes likuma Nr. 120/2001 („Izpildes kodekss”) ar jaunākajiem grozījumiem 45. pantu. Spriedumu izpildi regulē Civilprocesa kodeksa noteikumi, ja izpildi veic tiesu izpildītājs, piemēro arī Izpildes kodeksa noteikumus. <i>Sīkāka informācija par izpildi Čehijas Republikā ir publicēta Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla tīmekļa vietnē.</i> 2. Čehijas Republika par kompetentajām iestādēm 23. panta piemērošanai ir noteikusi rajona tiesas. To teritoriālo jurisdikciju sprieduma izpildes gadījumā nosaka saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 84.-86. pantu (skatīt iepriekš a) punktu), ja izpildi veic tiesu izpildītājs, piemēro Izpildes kodeksa 45. pantu (skatīt iepriekš b) un c) punktu).
4.	Vācija	Spriedumu izpilda tā tiesa, kas ir izskatījusi pamatlietu.
5.	Igaunija	Spriedumus Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām Igaunijā izpilda neatkarīgi tiesu izpildītāji. Pieteikums par izpildes procedūras uzsākšanu ir jāiesniedz tiesu izpildītājam parādnieka dzīvesvietā vai uzturēšanās vietā, vai arī aktīvu atrašanās vietā. Tiesu

⁴⁷⁶ Tabulā apkopota informācija, kas pieejama Eiropas Tiesiskās sadarbības Atlantā: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_courtsauthorit_lv_lv.htm.

		<p>izpildītāju biroju saraksts ir pieejams šādā tīmekļa vietnē: http://www.just.ee/4263.</p> <p>Ja apelācijas sūdzību iesniedz par spriedumu, kas pieņemts Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām, apgabaltiesa, kurā iesniegta apelācijas sūdzība, piemēro regulas 23. pantā noteiktos pasākumus. Ja tiesas spriedums ir pieņemts aizmuguriski un ja saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 415. pantu ir iesniegts lūgumraksts par sprieduma izpildes atcelšanu, pieteikums par pasākumu piemērošanu ir jāiesniedz tiesā, kura izskata minēto lūgumrakstu.</p> <p>Ja apelācijas sūdzība vēl nav iesniegta, regulas 23. pantā minētos pasākumus piemēro tiesa, kura izdeva spriedumu attiecīgajā lietā. Par regulas 23. panta c) apakšpunktā noteiktā pasākuma piemērošanu ir atbildīga apriņķa tiesa, kuras jurisdikcijā ir veiktas vai ir jāveic izpildes procedūras.</p> <p>Izpildes procedūras kodeksa 46. pantā noteiktajos gadījumos lēmumu par izpildes procedūras apturēšanu var pieņemt gan tiesa, gan tiesu izpildītājs, kurš veic izpildes procedūras.</p>
6.	Grieķija	Par izpildi kompetentā iestāde ir tiesu izpildītājs, kuru pilnvarojusi tā puse, kas prasa sprieduma izpildi. Attiecībā uz regulas 23. panta īstenošanu kompetentā iestāde ir miertiesnesis.
7.	Spānija	Pirmās instances tiesas ir kompetentas izpildīt spriedumu un piemērot 23. pantu.
8.	Francija	<p>Iestādes, kurām ir sprieduma izpildes kompetence, ir tiesu izpildītāji un atalgojuma aizturēšanas gadījumā, kad to atļāvis zemākas instances tiesas tiesnesis, zemākas instances tiesu galvenie sekretāri.</p> <p>Lai piemērotu 23. pantu,</p> <ul style="list-style-type: none"> - aizmuguriski pasludināta sprieduma gadījumā tiesa, kurā ir iesniegta apelācijas prasība, pirms lietas atkārtotas pamatīgas izskatīšanas var atsaukt savu spriedumu attiecībā uz noteikto pagaidu izpildi, līdz ar to tiek apturēta tā izpilde; - jebkurā gadījumā tiesnesis, kurš izskata steidzamās lietas, un izpildes tiesnesis pēc tiesas ordera izsniegšanas vai piedziņas akta paziņošanas var likt apturēt izpildi, piešķirot parāda termiņa pagarinājumu (Civilprocesa kodeksa 510. pants).
9.	Īrija	Pieprasījums sprieduma izpildei caur atbilstošu apgabaltiesu ir iesniedzams attiecīgajam apgabala reģistratoram/šerifam (<i>County Registrar/Sheriff</i>). Attiecīgajai rajona tiesai ir kompetence apstrādāt pieprasījumus saistībā ar izpildes atteikumu, atlikšanu vai ierobežošanu.
10.	Itālija	Jurisdikcija attiecībā uz izpildi ir parastajai civillietu tiesai. Parastajām civillietu tiesām ir jurisdikcija attiecībā uz izpildes pārtraukšanu vai ierobežošanu saskaņā ar 23. pantu.
11.	Kipra	Par spriedumu izpildi un 23. panta piemērošanu kompetentās iestādes ir tiesas, kas pārrauga savu spriedumu izpildi saskaņā ar tiesību aktiem.
12.	Latvija	Latvijā izpildīt spriedumus ir kompetenti zvērināti tiesu izpildītāji. Saskaņā ar Latvijas procesuālajām tiesību normām (Civilprocesa likuma 644. panta pirmā daļa) kompetence piemērot Regulas 23.pantu, ja izpilda ārvalstī pieņemtu nolēmumu, ir rajona vai pilsētas tiesai (vispārīgās jurisdikcijas tiesai), kuras darbības teritorijā izpildāms attiecīgais ārvalsts tiesas nolēmums. Ja Regulas 23.pantu piemēro saistībā ar Regulas 15.panta 2.punktu, proti, ja spriedumu izpilda dalībvalstī, kurā tas ir pieņemts, saskaņā ar Latvijas procesuālajām tiesību normām (Civilprocesa likuma 206. panta pirmā daļa) kompetence piemērot Regulas 23.pantu ir tiesai (vispārīgās jurisdikcijas tiesai), kas taisījusi spriedumu Regulā paredzētajā kārtībā.
13.	Lietuva	<p>Saskaņā ar likuma 31. pantu tiesas lēmumu, kas pieņemts saskaņā ar Eiropas procedūru maza apmēra prasībām un ko apstiprina apliecinājums standarta D veidlapas formātā, kas ietverts Regulas Nr. 861/2007 IV pielikumā, uzskata par izpildes dokumentu. Izpildi, balstoties uz izpildes dokumentiem, veic tiesu izpildītāji.</p> <p>Regulas Nr. 861/2007 22. panta 1. punktā minētos pieteikumus par to lēmumu izpildes atteikumu, kas pieņemti saskaņā ar Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, izskata Lietuvas apelācijas tiesa.</p> <p>Regulas Nr. 861/2007 23. pantā minētos pieteikumus par to lēmumu izpildes atlikšanu vai ierobežošanu, kas pieņemti saskaņā ar Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, izskata izpildes vietas rajona tiesa.</p>
14.	Luksemburga	Kompetentā tiesa attiecībā uz izpildi un 23. panta piemērošanas nolūkā ir miertiesnesis.
15.	Ungārija	Ungārijā attiecībā uz izpildes jautājumiem saskaņā ar regulu - <i>sprieduma izpildes kompetence ir šādām iestādēm:</i> vietējā tiesa, kas darbojas tās apgabaltiesas teritorijā, kura ir kompetenta, pamatojoties uz

		<p>- parādnieka domicilu vai juridisko adresi Ungārijā vai, ja tādas nav,</p> <p>- parādnieka aktīvu atrašanās vietu, uz kuriem attiecas izpilde,</p> <p>- gadījumā, ja iesaistīta tāda uzņēmuma filiāle vai pārstāvniecība Ungārijā, kura juridiskā adrese ir ārvalstīs, filiāles vai pārstāvniecības atrašanās vietu; Budapeštā – <i>Budai Központi Kerületi Bíróság</i> [Budas Centrālā rajona tiesa].</p> <p>- kompetence attiecībā uz pasākumiem saskaņā ar 23. pantu ir šādām iestādēm: regulas 23. pantā noteikto pasākumu īstenošanas kompetence Ungārijā ir izpildes tiesai. Saskaņā ar Ungārijas tiesību aktiem izpildes tiesa ir:</p> <p>- tiesa, pie kuras darbojas kompetentais neatkarīgais tiesu izpildītājs, vai</p> <p>- vietējā tiesa, kas ir kompetenta atbilstoši tās apgabaltiesas teritorijai, pie kuras darbojas apgabala tiesu izpildītājs (galvaspilsētas tiesas tiesu izpildītāja gadījumā <i>Pesti Központi Kerületi Bíróság</i> [Peštas Centrālā rajona tiesa].</p>
16.	Malta	Saskaņā ar Likuma par maza apmēra prasību tribunālu (Likums Nr. 380) 10. panta 4. punktu kompetentas izpildīt spriedumu vai piemērot 23. pantu ir Maltas Maģistrāta tiesa vai Gozo Maģistrāta tiesa atkarībā no tās personas dzīvesvietas, pret kuru ir jāizpilda spriedums.
17.	Nīderlande	<p>Iestādes, kuras atbildīgas par lēmuma attiecībā uz maza apmēra prasījumu izpildi, ir Nīderlandes tiesu izpildītāji.</p> <p>Attiecībā uz iestādēm, kuras atbildīgas par Regulas (EK) Nr. 861/2007 23. panta piemērošanu, skatīt Regulas par Eiropas procedūru maza apmēra prasījumiem īstenošanas likuma 8. pantu.</p> <p><u>8. pants Regulas par Eiropas procedūru maza apmēra prasījumiem īstenošanas likumā:</u></p> <p>Izpildes pieteikumiem, kā norādīts minētās regulas 22. un 23. pantā, piemēro Civilprocesa kodeksa 438. pantu.</p> <p><u>Civilprocesa kodeksa 438. pants:</u></p> <p>1. Prasības par domstarpībām, kas radušās saistībā ar izpildi, izskata tiesa, kura būtu kompetenta saskaņā ar parastajiem noteikumiem, kuras jurisdikcijā notiek mantas arests vai atrodas viens vai vairāki attiecīgie priekšmeti, vai kuras jurisdikcijā notiks izpilde.</p> <p>2. Līdz pagaidu pasākuma noteikšanai lietu var arī nodot provizorisksai izskatīšanai saskaņā ar 1. punktu kompetentās tiesas tiesnesim, kurš izskata steidzamās lietas (<i>voorzieningenrechter</i>). Neskarot tā pārējās pilnvaras, šim tiesnesim ir tiesības pēc pieprasījuma atlikt izpildi uz noteiktu laiku vai līdz brīdim, kad attiecīgajā lietā būs pieņemts lēmums, kā arī noteikt, ka izpilde var notikt vai tikt turpināta tikai tad, ja ir iesniegts nodrošinājums. Tiesnesis var atcelt mantas arestu neatkarīgi no tā, vai nodrošinājums ir vai nav iesniegts. Izpildes laikā viņš var uzdot nokārtot neizpildītās formalitātes, nosakot, kuras formalitātes ir jākārtu vēlreiz un kas sedz attiecīgās izmaksas. Tiesnesis var noteikt, ka iesaistītai trešai personai ir jāpiekrīt izpildes turpināšanai, kā arī pieprasīt tai sadarboties attiecīgajā procedūrā, arī tad, ja izpildītājs nesniedz nodrošinājumu.</p> <p>3. Ja lieta nav nododama provizorisksai izskatīšanai un ja prasītājs tā vēlas, tiesnesis var nevis noraidīt prasību, bet nodot to izskatīšanai tiesā un noteikt dienu, kad lieta jāizskata. Pret atbildētāju, kurš noteiktajā termiņā neierodas pie attiecīgā tiesneša un nav licis sevi pārstāvēt arī advokātam, aizmugurisku spriedumu pieņem tikai tad, ja atbildētājs ticis īpaši uzaicināts piedalīties sēdē attiecīgajā datumā, ņemot vērā pavēstes termiņu vai termiņu, kuru pēc prasītāja pieprasījuma noteicis tiesnesis.</p> <p>4. Ja tiesu izpildītājs, kam ir uzdots veikt izpildi, saņem iebildumu, saistībā ar ko nepieciešams nekavējošs pasākums, tiesu izpildītājs var vērsties pie kompetentā tiesneša ar paša sastādītu ziņojumu, lai tiesnesis varētu pieņemt provizorisku lēmumu attiecībā uz iesaistītajām pusēm par iesniegto iebildumu. Tiesnesis aptur lietas izskatīšanu, kamēr puses nav uzaicinātas uz tiesu, ja vien iebilduma rakstura dēļ neuzskata, ka lēmums ir jāpieņem nekavējoties. No tiesu izpildītāja (<i>deurwaarder</i>), kurš pilda savas iepriekš minētās pilnvaras bez prasītāja piekrišanas, var pieprasīt pašam segt izmaksas, ja izrādās, ka viņa veiktās darbības bijušas nevajadzīgas.</p> <p>5. Trešā persona var celt iebildumu pret izpildi, uzaicinot ierasties tiesā abas puses, uz kurām attiecas izpilde.</p>
18.	Austrija	Gan spriedumu izpilde, gan 23. panta piemērošana ir zemākā līmeņa vietējo tiesu (<i>Bezirksgerichte</i>) kompetencē. Teritoriālā jurisdikcija ir noteikta Austrijas Spriedumu izpildes likumā.
19.	Polija	1. Regulas 23. panta a)-c) apakšpunktos noteiktos pasākumus piemēro procesos, kas saistīti ar nodrošinājuma sniegšanu, rajona tiesā, kurai ir jurisdikcija izskatīt lietu. Uzņēmuma kārtā pasākumus piemēro apgabaltiesā, izskatot apelācijas sūdzību, ja iesniegums par nodrošinājuma sniegšanu tika saņemts apelācijas procedūras laikā.

		<i>(Civilprocesa kodeksa 734. pants)</i> 2. Regulas 23. panta a)-b) apakšpunktā noteiktos pasākumus parasti piemēro tiesu izpildītājs. Atsevišķos gadījumos kompetentā iestāde ir rajona tiesa. Rajona tiesa ir kompetenta vienīgi pārtraukt izpildes procedūras (regulas 23. panta c) apakšpunkts). <i>(Civilprocesa kodeksa 739. pants, 742. pants un 755. panta 1. punkta 3.apakšpunkts).</i>
20.	Portugāle	Iestāde, kas ir kompetenta attiecībā uz spriedumu izpildi vai izpildes apturēšanu vai ierobežošanu, ir tiesa vietā, kur lieta tika skatīta vai, ja spriedums pieņemts citā dalībvalstī, tiesa atbildētāja dzīvesvietā.
21.	Rumānija	Iestāde, kas ir kompetenta izpildīt spriedumu, ir tā tiesu apgabala tiesu izpildītājs (<i>executorul judecătoresc</i>), kurā spriedums jāizpilda, vai, ja lieta attiecas uz preču atgūšanu, tā tiesu apgabala tiesu izpildītājs, kurā tās atrodas. Ja preces, kuru atrašanās vietu var noteikt, atrodas vairāk nekā vienas tiesas jurisdikcijā, kompetentā iestāde var būt jebkurš tiesu izpildītājs pie šīm tiesām (Rumānijas Civilprocesa likuma 373. pants). Iznemot gadījumus, kad likumā noteikts citādi, iestāde, kas ir kompetenta piemērot 23. pantu vai apturēt vai ierobežot sprieduma izpildi, ir izpildes iestāde (<i>instanța de executare</i>) vai tiesa, kuras jurisdikcijā jāveic sprieduma izpilde.
22.	Slovākija	Kompetentās izpildes iestādes būs tiesu izpildītāji (<i>súdni exekútori</i>). Kompetentā iestāde, lai piemērotu regulas 23. pantu, būs tiesa.
23.	Slovēnija	Tiesas, kurām ir sprieduma izpildes kompetence un iestādes, kurām ir kompetence, lai piemērotu 23. pantu. - Spriedumu izpildes kompetence ir rajona tiesai (5. pants likumā par spriedumu izpildi civillietās un prasību nodrošināšanu (<i>Zakon o izvršbi in zavarovanju</i>), Slovēnijas Republikas Oficiālais Vēstnesis Nr. 3/2007, 12.1.2007, 207. lpp.; ZIZ – UPB4). Rajona tiesas ir arī kompetentas attiecībā uz 23. panta piemērošanu.
24.	Somija	Somijā procedūrā maza apmēra prasībām pieņemtā sprieduma izpildes kompetence ir tiesu izpildītājam. Izpildes uzsākšanu regulē Izpildes kodeksa (705/2007) 3. nodaļa. Kompetents rīkoties ir tiesu izpildītājs atbildētāja dzīvesvietā vai domicilā vai cita vietējā izpildes iestāde. Tiesu izpildītājam ir arī kompetence attiecībā uz 23. panta piemērošanu. Rajona tiesu izpildītājs pats izlemj par šajā pantā minētajiem pasākumiem.
25.	Zviedrija	Zviedrijas tiesībaizsardzības iestādei (<i>Kronofogdemyndigheten</i>) ir sprieduma izpildes kompetence Zviedrijā, un tā arī pieņem lēmumus saskaņā ar 23. pantu.
26.	Apvienotā Karaliste	1. Anglija un Velsa Tāpat kā mūsu vietējā procedūrā maza apmēra prasībām, par tiesas rīkojuma izpildes nodrošināšanu atbildīga ir puse, kas ir uzvarējusi Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām. Kompetentā iestāde sprieduma izpildes nolūkos un 23. panta nolūkos ir reģionālā tiesa un Augstā tiesa. Kontaktinformācija minēta iepriekš a) punktā. 2. Skotija Tāpat kā iekšzemes procedūrā maza apmēra prasībām par tiesas rīkojuma izpildes nodrošināšanu atbildīga būs puse, kas ir uzvarējusi Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām. Par 23. panta piemērošanu kompetentā iestāde būs šerifa tiesa (<i>sheriff court</i>). 3. Ziemeļīrija Tāpat kā iekšzemes procedūrā maza apmēra prasībām par tiesas rīkojuma izpildes nodrošināšanu atbildīga būs puse, kas ir uzvarējusi Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām. Par 23. panta piemērošanu kompetentā iestāde būs Tiesu izpildītāju birojs un galvenais tiesu izpildītājs (<i>Master, Enforcement of Judgments</i>) 4. Gibraltārs Kompetentā iestāde sprieduma izpildes nolūkos un 23. panta nolūkos ir Gibraltāra Augstākā tiesa.

3.14. Atzīšana un izpilde citā valstī

3.14.1. Atzīšana un izpilde bez vajadzības to deklarēt

780. Saskaņā ar Regulas 861/2007 **20. pantu:**

1. Kāda dalībvalstī pieņemtu spriedumu Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām atzīst un izpilda citā dalībvalstī bez vajadzības deklarēt spriedumu izpildāmību un neparedzot iespēju to neatzīt.

2. Pēc kādas puses lūguma tiesa izdod apliecinājumu par Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām pieņemtu spriedumu, izmantojot standarta D veidlapu, kas ietverta IV pielikumā, un nenosakot papildu samaksu.

781. Eiropas procedūras maza apmēra prasībām spriedums atšķiras no EIR ar to, ka pirmais satur ES mēroga izpildāmību⁴⁷⁷ (izņemot Dānijā).

782. No Regulas 861/2007 15. panta 1. punkta redzams, ka spriedums Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām iegūst autonomu ES mēroga izpildāmību, proti, šādu spriedumu izpilda uzreiz, neskatoties uz to iespējamo pārsūdzību izcelsmes dalībvalstī. Līdz ar to citās dalībvalstīs tam nav vajadzīga izpildāmības deklarācija (eksekvatūras process), un nav nekādu iespēju iebilst pret tā atzīšanu (t.i., ierosināt atzīšanas procesu). Lielākā daļa Eiropas procedūras maza apmēra prasībām ir noteikta autonomi ES līmenī, tostarp izmantojot arī speciālas ES mēroga standartveidlapas – sākot ar pieteikuma iesniegšanu un beidzot ar apliecinājuma par spriedumu izdošanu (skat. Regulas 861/2007 4.-20. p.). Protams, ir vērojami arī atsevišķi procesuālie jautājumi, kuri joprojām atstāti dalībvalstu nacionālo normatīvo tiesību aktu ziņā (piemēram, daļēji tiesas dokumentu izsniegšana, piespiedu izpildes procesi, sprieduma forma un saturs).

783. Tātad vienā dalībvalstī izdotu apliecinājumu par Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām pieņemtu spriedumu (aizpildītu D veidlapu) uzreiz izpilda citās dalībvalstīs, turklāt bez jebkādas starpprocedūras (eksekvatūras procesa vai reģistrācijas procesa; izņemot Regulas 22. p. paredzēto izpildes atteikuma iespēju). Izpildāmajam spriedumam piemīt ES mēroga izpildāmība, nevis tā izdevējas dalībvalsts izpildāmība (atšķirībā no EIR).

784. No Regulas 861/2007 17. panta izriet, ka spriedums Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām **stājas spēkā** brīdī, kas noteikts izcelsmes dalībvalsts nacionālajās tiesībās. Latvijā šāds spriedums stāsies spēkā pēc tam, kad būs beidzies termiņš tā pārsūdzībai apelācijas kārtībā un sūdzība nebūs iesniegta (CPL 203. p. 1. d.). Saskaņā ar CPL 415. panta pirmo daļu apelācijas sūdzību var iesniegt 20 dienu laikā no sprieduma

⁴⁷⁷ Seidl, S. *Ausländische Vollstreckungstitel und inländischer Bestimmtheitsgrundsatz*. Jena : Jenaer Wissenschaftliche Verlagsgesellschaft, 2010, S. 232.

pasludināšanas dienas. Latvija saskaņā ar Regulas 861/2007 25. panta 1. punkta c) apakšpunktu ir paziņojusi Eiropas Komisijai tālākminēto:

*„Latvijā saskaņā ar Latvijas procesuālajām tiesību normām par pirmās instances tiesas spriedumu lietas dalībnieki var iesniegt **apelācijas sūdzību**, iesniedzot to 20 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas (Civilprocesa likuma 413.panta pirmā daļa un 415. panta pirmā daļa). Ja pirmās instances tiesa ir pasludinājusi saīsināto spriedumu un pilna sprieduma sastādīšanai noteikusi citu termiņu, pārsūdzēšanas termiņu skaita no dienas, kad tiesa sastādījusi pilno spriedumu (Civilprocesa likuma 415. panta otrā daļa). Savukārt apelācijas instances tiesas spriedumu lietas dalībnieki var pārsūdzēt **kasācijas kārtībā**, iesniedzot kasācijas sūdzību 30 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas (Civilprocesa likuma 450. panta pirmā daļa, Civilprocesa likuma 454. panta pirmā daļa). Ja pasludināts saīsināts spriedums, pārsūdzēšanas termiņu skaita no datuma, kuru tiesa paziņojusi pilna sprieduma sastādīšanai. Ja spriedums sastādīts pēc noteiktā datuma, sprieduma pārsūdzēšanas termiņu skaita no sprieduma faktiskās sastādīšanas dienas (Civilprocesa likuma 454. panta otrā daļa)“.*⁴⁷⁸

785. Kā redzams, spriedumi Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām Latvijā ir pārsūdzami citādāk, nekā spriedumi nacionālajos maza apmēra procesos (skat. CPL 250.²⁷ p., saskaņā ar kuru tiesas spriedums nacionālajā maza apmēra prasības procesā apelācijas kārtībā nav pārsūdzams). **Iespējams, ka Latvijas likumdevējam šis jautājums nākotnē būtu jāapsver, proti, vai arī uz spriedumiem Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām nevajadzētu pēc analogijas attiecināt CPL 30.³ nodaļā paredzēto divpakāpju pārsūdzības kārtību.**

786. Saskaņā ar Regulas 861/2007 20. panta 2. punktu apliecinājumu par Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām pieņemtu spriedumu (D veidlapu) izdod tiesa pēc kādas puses lūguma, bet nevis pati pēc savas iniciatīvas (*ex officio*). Arī Latvijas CPL 541.¹ panta 4.¹ daļa nosaka, ka Regulas 861/2007 20. panta 2. punktā paredzēto apliecību tiesa izraksta pēc lietas dalībnieka lūguma. Par šī lūguma iesniegšanu valsts nodeva nav jāmaksā. Lūgumu par apliecinājuma (D veidlapas) izsniegšanu prasītājs parasti iekļauj jau savā prasībā (A veidlapā), atzīmējot to A veidlapas 9. punktā. Taču, ja Latvijas tiesas spriedums Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām būs jāizpilda Latvijā, tad šāda apliecinājuma izsniegšana nav nepieciešama.

⁴⁷⁸ Latvijas paziņojumu skat. Tiesiskās sadarbības Atlantā: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_courtsappeal_lv.jsp?countrySession=19&#statePage0.

4. Regula 1896/2006

4.1. Ievads

787. Kā minēts jau iepriekš, 2002.gadā Eiropas komisija pieņēma Zaļo grāmatu par Eiropas maksājumu piedziņas procedūru un par pasākumiem neliela apjoma prasību izskatīšanas procesa vienkāršošanai un paātrināšanai,⁴⁷⁹ kurā tika izvērtēta gan dalībvalstīs pastāvošās procedūras neapstrīdētiem prasījumiem, gan arī iespējamais risinājums šādas procedūras ieviešanai Eiropas līmenī.

788. Tātad Regulas 1896/2006 mērķis ir vienkāršot, paātrināt un samazināt tiesāšanās izdevumus pārrobežu lietās attiecībā uz neapstrīdētiem finanšu prasījumiem (preambulas 9. apsvēruma, 1. pants), izveidojot Eiropas maksājuma rīkojuma (turpmāk: *EMR*) procedūru. Būtībā Eiropas maksājuma rīkojuma procedūra ir līdzīga Latvijas nacionālajās tiesībās iestrādātai brīdinājuma procedūrai.

789. Piemērojot šo Regulu, ir svarīgi paturēt prātā, ka 2012. gada 16. oktobrī ir publicēta Komisijas Regula (ES) Nr. 936/2012 (2012. gada 4. oktobris), ar ko groza pielikumus Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 1896/2006 ar ko izveido Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru.⁴⁸⁰ Tātad tas nozīmē, ka ir apstiprinātas jaunas veidlapas Eiropas maksājuma rīkojuma procedūrai. Regula 936/2012 stājas spēkā septītā dienā pēc tās publicēšanas, tātad 2012. gada 23. oktobrī. No šī datuma piemēro jaunās veidlapas. Ja *EMR* pieteikums tiesā iesniegts pirms 2012. gada 23. oktobra, piemēro veco veidlapu.

790. Veidlapas var atrast Atlantā šeit: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/epo_information_lv.htm?countrySession=2&.

4.2. Materiālā piemērošanas joma

791. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 4. pantu *EMR* procedūra ir noteikta tikai un vienīgi naudas (finanšu) prasījumu piedziņai par konkrētu summu naudas izteiksmē, t.i.,

⁴⁷⁹ Green Paper On a European Order for payment procedure and on measures to simplify and speed up small claims litigation [2002] COM 746, p. 58-59.

⁴⁸⁰ OV L 283, 16.10.2012, 1.-23.lpp.).

tie ir pilnībā vai daļēji nesamaksāti, vai kavēti maksājumi, preces nepiegādāšana vispār vai neatbilstošās preces piegādāšana, vai pakalpojumu nesniegšana vai pakalpojumu neatbilstoša sniegšana, ja vien to var novērtēt naudā (skat. I pielikuma veidlapas 6. punktu).

792. Regulas 2. panta 2. punkts nosaka tās materiālās piemērošanas jomu, kas ir identiska jau iepriekš apskatītajām Regulām 805/2004 un 861/2007. Proti, Regula 1896/2006 attiecas uz pārrobežu **civillietām un komerclietām** neatkarīgi no tiesas iestādes vai tribunāla veida. Tā **neattiecas uz nodokļu, muitas vai administratīvām lietām vai valsts atbildību**, kas radusies no darbības vai bezdarbības, īstenojot valsts varu (*acta iure imperii*).

793. Jēdziens „**civillietas un komerclietas**” interpretējams saskaņā ar jau apskatītajām Regulām. Papildus jānorāda, ka Regulas 1896/2006 I pielikuma veidlapā 6. punktā tieši identificētas vairākas civillietu un komerclietu kategorijas:

- 793.1. Pārdevuma līgums;
- 793.2. Īres līgums- kustamais īpašums;
- 793.3. Īres līgums- nekustamais īpašums;
- 793.4. Īres līgums- komerciāla noma;
- 793.5. Līgums par pakalpojumiem- elektrība, gāze, ūdens, tālrunis;
- 793.6. Līgums par pakalpojumiem- medicīnas pakalpojumi;
- 793.7. Līgums par pakalpojumiem- transports;
- 793.8. Līgums par pakalpojumiem- juridiskas, nodokļu, tehniskas konsultācijas;
- 793.9. Līgums par pakalpojumiem- viesnīca, restorāns;
- 793.10. Līgums par pakalpojumiem- remonts;
- 793.11. Līgums par pakalpojumiem- starpniecība;
- 793.12. Līgums par pakalpojumiem- cits
- 793.13. Celtniecības līgums;
- 793.14. Apdrošināšanas līgums;
- 793.15. Aizdevums;
- 793.16. Garantija vai cits nodrošinājums;

- 793.17. Ārpuslīguma saistības, ja uz tām attiecas vienošanās starp pusēm vai parāda pieļāvums (piemēram, zaudējumi, netaisnīga iedzīvošanās⁴⁸¹);
- 793.18. Prasījumi, kas rodas saistībā ar kopēju īpašumu;
- 793.19. Zaudējumi- līgums;
- 793.20. Abonēšanas līgums (avīze, žurnāls);
- 793.21. Biedra nauda;
- 793.22. Darba līgums;
- 793.23. Ārpuslīguma noregulējums;
- 793.24. Uzturēšanas līgums

4.3. Ģeogrāfiskā piemērošanas joma

794. Tāpat kā iepriekš apskatītās Regulas, arī šī Regula 1896/2006 nav piemērojama Dānijā (skat.Regulas 2. panta 2. punktu, kā arī preambulas 32. apsvērumu). Savukārt Apvienotā Karaliste un Īrija saskaņā ar 3. pantu Protokolā par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumam, ir paziņojušas savu vēlmi piedalīties šīs Regulas pieņemšanā un piemērošanā (preambulas 31. apsvērums).

4.4. Piemērošana laikā

795. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 33. pantu „Šī regula stājas spēkā nākamajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*. To piemēro no 2008 gada 12. decembra, izņemot 28., 29., 30.un 31.pantu, kurus piemēro no 2008.gada 12.jūnija“.

796. Atšķirībā no Regulas 805/2004, šajā Regulā ES likumdevējs nav noteicis konkrētu datumu, kurā Regula 1896/2006 stājas spēkā.

4.4.1. Spēkā stāšanās diena

797. Tā kā Regula 1896/2006 *Oficiālajā Vēstnesī* ir publicēta 2006. gada 30. decembrī⁴⁸², tad tā stājas spēkā nākamajā dienā, t.i., **2006. gada 31. decembrī**.

⁴⁸¹ Latviešu valodas oficiālais tulkojums „netaisnīga bagātības iegūšana”.

4.4.2. Regulas piemērošanas sākuma brīdis

798. Lai gan Regula 1896/2006 stājas spēkā 2006. gada 31. decembrī, tā nav piemērojama no šī datuma. ES likumdevējs ir noteicis divus datumus, no kuriem ir piemērojami konkrēti Regulas panti:

798.1. Regulas 28., 29., 30. un 31. pants ir piemērojams no **2008. gada 12. jūnija**. Minētas tiesību normas nosaka **pienākumus dalībvalstīm** sadarboties, lai nodrošinātu sabiedrību un profesionālās aprindas ar informāciju par dokumentu piegādes izmaksām un par to, kādām iestādēm ir kompetence attiecībā uz EMR izpildi, kas paredzēta Regulas 21., 22. un 23. pantā. Tās paredz arī dalībvalstu pienākumu paziņot Eiropas Komisijai 29. pantā prasīto informāciju. Regulas 30. un 31. pants uzliek pienākumus Eiropas Komisijai.

798.2. Regulas pārējie panti ir piemērojami no **2008. gada 12. decembra**. Tas nozīmē, ka pieteikumu Eiropas maksājuma rīkojumam prasītājs var iesniegt tiesā, sākot no šī datuma – 2008. gada 12. decembra. Saskaņā ar Regulas 7. panta 5. punktu „Pieteikumu iesniedz papīra formātā vai izmantojot citus saziņas veidus, tostarp elektroniskos, ko ir akceptējusi izcelsmes dalībvalsts un kas ir pieejami izcelsmes tiesai.”

799. **Latvija** ir paziņojusi Eiropas Komisijai, ka pieteikumu EMR var iesniegt rakstveidā (papīra formātā) personīgi vai ar pilnvarotas personas starpniecību, vai nosūtīt pa pastu. **Lietuva** ir paziņojusi Eiropas Komisijai, ka pieteikumu EMR var iesniegt tieši vai pa pastu. **Igaunija** ir paziņojusi Eiropas Komisijai, ka pieteikumu EMR var iesniegt personīgi, nosūtot pa pastu, pa faksu vai elektroniskās datu pārraides kanāliem.⁴⁸³

4.5. Jēdziens pārrobežu lietas

800. Jēdziens „pārrobežu” lietas ir definēts Regulas 3. pantā.⁴⁸⁴ Saskaņā ar Regulas 1896/2006 3. panta 2. punktu tiek noteikts, ka pārrobežu lieta ir lieta, kura vismaz vienai

⁴⁸² Skat. Regulas teksta latviešu valodā publicēšanas dienu: *Oficiālais Vēstnesis* L 399, 30.12.2006, 1.-32. lpp.

⁴⁸³ http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/.

⁴⁸⁴ Regulas 3. panta pirmā daļa ir iztulkota neprecīzi, jo vārdkopas „pastāvīgās dzīvesvieta” vietā bija nepieciešama vārdkopa „ierastā uzturēšanās vieta”. Salīdzinājumam skat. Regulas tekstu angļu, vācu un

no pusēm ir domicils vai pastāvīgā dzīvesveida dalībvalstī, kas nav prasību saņēmušās tiesas atrašanās dalībvalsts („*court seized*”- *angļu valodā*). Domicilu nosaka saskaņā Briseles I Regulas 59. un 60. pantu (apskatāmā panta 2.punkts), turklāt pārrobežu elementam ir jābūt brīdī, kad pieteikums EMR tiek iesniegts tiesā.

801. Šī Regulā iekļautā „pārrobežu” definīcija angļu valodā sakrīt ar Regulas 861/2007 3. pantā norādīto definīciju, tomēr latviešu valodā termins „*court seized*” tiek tulkots nedaudz atšķirīgi, proti, Regulā 861/2007 kā „tiesa, kas uzsākusi tiesvedību lietā”, bet Regulā 1896/2006 kā „prasību saņēmusī tiesa”.⁴⁸⁵ Ņemot vērā to, ka prasības pieteikuma iesniegšana un prasības pieteikuma pieņemšana ir dažādas procesuālās stadijas, šāds tulkojuma atšķirība ir būtiska. Precīzi būtu abās Regulās tulkot šo kā „tiesu, kurā celta prasība” un jau noskaidrojusi, vai tā ir kompetenta skatīt šo prasījumu.⁴⁸⁶

802. Detalizētāku jēdziena „pārrobežas lieta” komentārus skatīt skaidrojumu par Regulu 861/2007 (463483. §), tomēr vēlreiz jāuzsver galvenais. Vismaz vienai no pusēm domicilam vai ierastajai uzturēšanās vietai jābūt nevis tajā dalībvalstī, kurā uzsākta tiesvedība, bet gan citā (izņemot Dāniju). Otrās puses domicils var pat būt arī kādā trešajā valstī, kas nav ES valsts.⁴⁸⁷ Tiesai, kurā iesniedz pieteikumu par EMR, vienmēr jāatrodas kādā no ES dalībvalstīm; tiesas valsts un abu pušu domicila valsts nevar būt viena un tā pati ES dalībvalsts, kā arī abu pušu domiciliem ir jābūt ES valstīs, tie abi nevar būt

franču valodā: "domicile or habitually residence"(angļu val.); "Wohnsitz oder gewöhnlicher Aufenthalt" (vācu val.); "domicile ou sa résidence habituelle" (fr. val.).

Tāpat nav pareizi izprasta norāde uz „kas nav prasību saņēmušās tiesas atrašanās dalībvalsts. Vienīgā Regulas latviešu teksta norma, kurā vēl tiek lietots vārds "prasība", ir 5. panta otrā daļa: "Izpildes dalībvalsts nozīmē dalībvalsti, kurā iesniegta prasība par Eiropas maksājuma rīkojuma izpildi". Šādas sistēmiskās interpretācijas rezultātā Regulas latviešu teksta piemērotājs nonāks pie aplama secinājuma, ka prasību saņēmušās tiesas dalībvalsts ir tā dalībvalsts, kuras tiesā iesniegta prasība par EMR izpildi. Taču Regulas angļu, vācu un franču tekstos ir redzams pavisam pretējais, proti, **tā ir dalībvalsts, kuras tiesā iesniegts pieteikums par EMR izdošanu**: "Member State other than the member State of the court seized" (angļu val.); "(..) in einem anderen Mitgliedstaat als dem des befassten Gerichts" (vācu val.); "(..)dans un Etat membre autre que l'Etat membre de la juridiction saisie"(fr. val.). Kā redzams, Regulas latviešu teksta 3. panta pirmā daļa ir maldinoša un norāda pavisam uz citu dalībvalsti. Skat. Rudevska, B. *Eiropas maksājuma rīkojuma procedūra: piemērošana un problēmjaucājumi*. Jurista Vārds Nr. 24/25, 2009. gada 16. jūnijs.

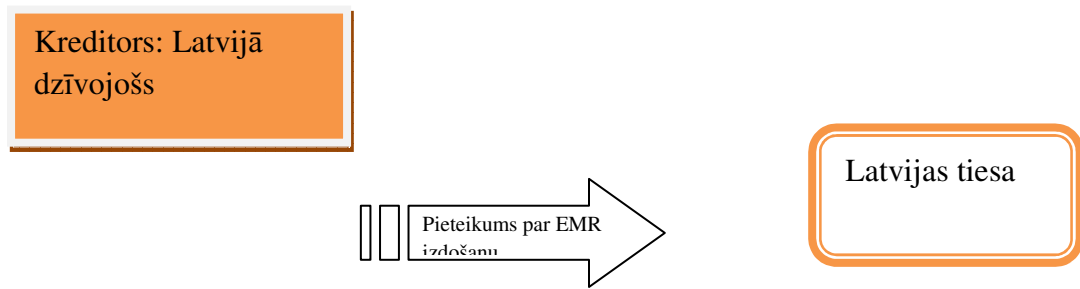
⁴⁸⁵ „For the purposes of this Regulation, a cross-border case is one in which at least one of the parties is domiciled or habitually resident in a Member State other than the Member State of the court seized.”

⁴⁸⁶ Skat.: Labojums Padomes Regulā (EK) Nr. 44/2001 (2000. gada 22. decembris) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV L 12, 16.1.2001.) (Īpašais izdevums latviešu valodā, 19. nodaļa, 4. sējums, 42. lpp.)

⁴⁸⁷Skat. Rudevska, B. *Eiropas maksājuma rīkojuma procedūra: piemērošana un problēmjaucājumi*. Jurista Vārds Nr. 24/25, 2009. gada 16. jūnijs.

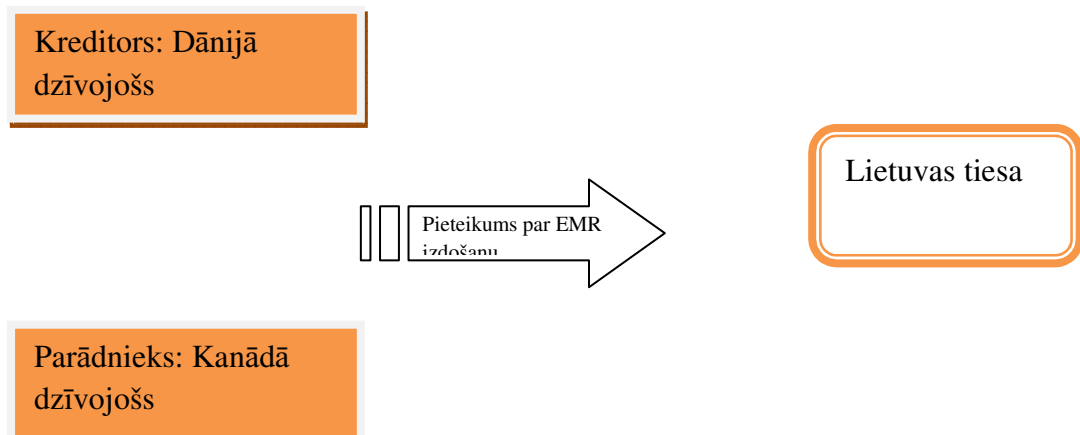
trešajās valstīs. Piemēram, pārrobežo lieta nebūs šādos gadījumos (piemērus pārrobežu lietām skatīt arī nodaļā par Regulu 861/2007, Pētījuma 464. §):

Piemērs 1

Parādnieks: Latvijā dzīvojošs

Piemērs 2

Parādnieks: Kanādā dzīvojošs

803. Pētījuma autori jau vairakkārt ir uzsvēruši, ka **fiziskas personas domicils** šīs un Briseles I Regulas tvērumā nav autonomas jēdziens, jo dalībvalsts tiesai, kas saņēmusi lietu, ir jātulko tā saskaņā ar savām nacionālajām tiesībām. Proti, Briseles I Regulas 59. panta 1. punktā norādīts, ka lai noteiktu, vai personas domicils ir dalībvalstī, kuras tiesā ir iesniegta lieta, tiesa piemēro savus tiesību aktus.

804. Latvijas tiesa, lai noteiktu Latvijas fiziskas personas domicilu, izvērtēs CL 7. pantu, kas nosaka, ka dzīves vieta (domicils) ir tā vieta, kur persona ir labprātīgi apmetusies ar tieši vai klusējot izteiktu nodomu tur pastāvīgi dzīvot vai darboties. Tomēr, lai noteiktu personas domicilu citā dalībvalstī, tiesa piemēro attiecīgās dalībvalsts tiesību

aktus atbilstoši Briseles I regulas 59. panta 2. punktam. Ja latvietis un amerikānis pielīgs, ka jurisdikcija ir Anglijas tiesai, tas Anglijas tiesai ir jānoskaidro, vai latvietim ir domicils saskaņā ar Latvijas tiesībām, lai noskaidrotu, vai piemērojas Briseles I Regulas 23.pants par jurisdikcijas atlikšanu.

805. Jāatzīmē, ka Briseles I Regulas 59. pantā nav atsauces arī uz vārdkopu „**uzturēšanās vieta**”, bet apskatāmās Regulas 3. panta 1. punktā gan šis termins ir pieminēts, jo var būt lietas, kur puses domicils nav nosakāms, bet ir nosakāma ierastā (nevis pagaidu) uzturēšanās vieta. Tāpēc uzturēšanās vietu, vadoties no lietas apstākļiem, tiesa katrā lietā noteikts autonomi (skat. Pētījuma 471. §).

806. Juridiskas personas domicils savukārt ir autonomas jēdziens, tas neliek dalībvalsts tiesām vērsties pie starptautisko privāttiesību normām (skat. šī Pētījuma 472. § un tālāk) Proti, Briseles I Regula skaidri nosaka kritēriju juridiskas personas domicilam:

Šīs regulas mērķiem uzņēmēj sabiedrības vai citas juridiskas personas vai fizisku un juridisku personu apvienības domicils ir vietā, kur tai ir: a) statūtos noteiktā atrašanās vieta; vai b) galvenais birojs; vai c) galvenā darbības vieta. „Uzņēmēj sabiedrība vai juridiska persona” ir domātas jebkādas formas juridiskas personas, kā arī organizācijas, kam nav juridiskas personas statusa.

4.6. Jurisdikcija un tās noteikšana

807. Regulas 1896/2007 A standarta veidlapas 4. ailē kreditoram ir pienākums norādīt pārrobežu lietas esamību. Veidlapās netiek lūgts iesniegt nekādus pierādījumus, vai lietai tik tiešām ir pārrobežu raksturs un vai tiesai tik tiešām ir jurisdikcija, tādējādi tas liedz tiesai pārbaudīt šo informāciju un tai jāpaļaujas uz kreditora godīgumu. Turklāt patērētājam varētu sagādāt zināmas grūtības saprast, ko nozīmē jurisdikcija. Veidlapā tiek norādītas šādas jurisdikcijas izvēles:

3. Pamatojums tiesas jurisdikcijai
Kodi:
01 atbildētāja vai līdzatbildētāja domicils
02 attiecīgo saistību izpildes vieta
03 notikuma, kas rada kaitējumu, vieta
04 izskatot strīdu, kas izriet no filiāles, aģentūras vai citas struktūras darbības, filiāles, aģentūras vai citas

struktūras atrašanās vieta	
05 trasta domicils	
06 attiecībā uz strīdiem par tādas atlīdzības maksājumu, ko prasa saistībā ar kravas izglābšanu, tiesā, kuras jurisdikcijā attiecīgajai kravai ir uzlikts vai varēja tikt uzlikts arests	
07 apdrošinājuma ņēmēja, apdrošinātā vai apdrošināšanas atlīdzības saņēmēja domicils lietās attiecībā uz apdrošināšanu	
08 patērētāja domicils	
09 vieta, kur darbinieks veic savu darbu	
10 vieta, kur atrodas uzņēmums, kas pieņēma darbinieku darbā	
11 vieta, kur atrodas nekustamais īpašums	
12 tiesas izvēle pēc pušu vienošanās	
13 uzturēšanas līdzekļu kreditora domicils	
14 cits (lūdzam precizēt)	
Kods:	Precizējums tikai 14. kodam

808. Kā jau minēts, apskatot Regulu 861/2007 (skat. Pētījuma 462. § un tālāk), pārrobežu lietas noteikšanai tiek izmantota pušu domicila vai ierastā uzturēšanas vietas piesaiste, bet tādas piesaistes kā līguma izpildes vieta vai noslēgšanas vieta netiks ņemts vērā. Tādējādi Latvijā dzīvojošs kreditors varēs piemērot Regulu pret Latvijā dzīvojošu parādnieku tikai tādā gadījumā, ja kreditors var pamatot, ka jurisdikcija ir citā dalībvalstī saskaņā ar Regulas 1896/2006 6. pantu. Proti, 6. pants nosaka, ka jurisdikciju nosaka saskaņā ar attiecīgajiem Kopienas tiesību aktu noteikumiem, jo īpaši ar Briseles I Regulu. **Tāpat jurisdikcijas jautājums ir izvērtējams viens no pirmajiem.** Proti, aizpildot A veidlapu, kreditoram 3. ailē ir jānorāda pamatojums tiesas jurisdikcijai.

809. Īsumā jānorāda, ka saskaņā ar Briseles I regulu piekritīgā tiesa ir nosakāma sekojoši. **Pirmkārt**, Briseles I Regulas 2. pantā ir noteikts klasiskais princips, ka *actor sequitur forum rei* princips, t.i., atbildētājs vienmēr var tikt iesūdzēts savā dalībvalstī. Šajā gadījumā atbildētājam ir jābūt domicilam tieši dalībvalstī, neskatoties uz viņa pilsonību. Tāpat, Krievijas pilsonim, kam ir patstāvīgā dzīves vieta Latvijā, piemēram, viņš ir saņēmis pastāvīgās uzturēšanās atļauju saskaņā ar Imigrācijas likuma⁴⁸⁸ 24. pantu, tādējādi apliecinot savu nodomu pastāvīgi dzīvot vai darboties CL 7. panta izpratnē

⁴⁸⁸ Imigrācijas likums: Latvijas Republikas likums *Latvijas Vēstnesis* 20.11.2002, Nr. 169.

un/vai Ukrainas sabiedrībai, kuras galvenā darbības vieta ir Lietuva, piemēram, rūpnīca, būs Regulu tvērums.

810. Otrkārt, Regulas 1896/2007 I veidlapas 3. ailē pirmajā daļā tāpat ir norādīts, ka pamatojums tiesas jurisdikcijai var būt arī līdzatbildētāja domicils. Tātad Regula 1896/2006 neizslēdz iespēju iesniegt pieteikumu pret vairākiem parādniekiem. Šeit jāievēro Briseles I regulas 6. panta 1. punkts, kas nosaka, ka personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, var arī iesūdzēt, ja viņš ir viens no vairākiem atbildētājiem, tās vietas tiesā, kurā kādam no atbildētājiem ir domicils, ar noteikumu, ka prasības ir tik cieši saistītas, ka lietderīgi tās izskatīt un noteikt kopā, lai novērstu nesavienojamu spriedumu risku, ko rada atsevišķa tiesvedība. Nacionālās tiesas pašas katrā lietā atsevišķi noteiks, vai prasības ir pietiekami saistītas.⁴⁸⁹ Protams, prasītājs var izmantot šeit sniegtās iespējas un izvēlēties, kurā tiesā viņam ir visizdevīgāk iesūdzēt atbildētājus, gan ņemot vērā materiālās, gan procesuālās tiesības. Visizdevīgākās tiesas meklēšana (*forum shopping* – angļu val.) nav nekas nosodāms, ja vien tas netiek izmantots ļaunticīgi.⁴⁹⁰

811. Treškārt, Regulas 1896/2006 I pielikuma veidlapas 3. ailē atbilstoši Briseles I Regula sniedz iespēju kreditoram izvēlēties arī īpašo jurisdikciju, kas paredzēta Briseles I Regulas 5. pantā⁴⁹¹ un, kas nav atkarīga no atbildētāja domicila. Īpašās jurisdikcijas

⁴⁸⁹ Skat. EKT 1988. gada 27. septembra spriedums lietā 189/87 *Athanasios Kalfelis v. Bankhaus Schroder, Muncheyer, Hengst un Co, Bankhaus Schroder, Munchmeyer, Hengst International SA, Ernst Markgraf* ECR, 1998, p. 5565.

⁴⁹⁰ Skat. Kačevska, I. Taktiskās tiesvedības sekas un identisku prasību izskatīšanas principi. *Aktuālas tiesību realizācijas problēmas: LU 69. konferences rakstu krājums*. LU Akadēmiskais apgāds, 2011, 119-126. lpp.

⁴⁹¹ Briseles I Regulas 5. pants:

Personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, citā dalībvalstī var iesūdzēt: 1. a) lietās, kas attiecas uz līgumiem, attiecīgās saistības izpildes vietas tiesā; b) šajā noteikumā un ja vien nav citāda vienošanās, attiecīgās saistības izpildes vieta ir: - preču tirgošanas gadījumā, vieta kādā dalībvalstī, kurā saskaņā ar līgumu preces piegādāja vai tās būtu bijis jāpiegādā, - pakalpojumu sniegšanas gadījumā, vieta kādā dalībvalstī, kur saskaņā ar līgumu pakalpojumu sniedza vai tas būtu bijis jāsniedz, c) ja nepiemēro b) apakšpunktu, tad piemēro a) apakšpunktu; 2. lietās, kas attiecas uz uzturēšanu, personas, kurai piešķirtas tiesības uz uzturu, domicila vai pastāvīgās dzīvesvietas tiesā vai, ja lieta tiek izskatīta papildus tiesvedībai attiecībā uz personas juridisko statusu, tajā tiesā, kuras jurisdikcijā, saskaņā ar tās tiesību aktiem, ir šī tiesvedība, ja vien šī jurisdikcija nav pamatota vienīgi ar kādas personas pilsonību; 3. lietās, kas attiecas uz kaitējumu vai neatļautu rīcību, tās vietas tiesā, kur kaitējums noticis vai varējis notikt; 4. attiecībā uz civilprasību zaudējumu atlīdzināšanai vai agrākā stāvokļa atjaunošanai, kuras pamatā ir lēmums par kriminālprocesa uzsākšanu, iztiesāšanā iesaistītajā tiesā, ciktāl šīs tiesas jurisdikcijā atbilstīgi tās tiesību aktiem ir civillietu izskatīšana; 5. attiecībā uz strīdiem, kas rodas kādas filiāles, aģentūras vai cita uzņēmuma darbību dēļ, filiāles, aģentūras vai cita uzņēmuma atrašanās vietas tiesā; 6. kā ar statūtiem vai rakstisku aktu izveidota, vai mutiski izveidota un rakstiski apliecināta tresta dibinātāju, uzticības personu vai labuma guvēju, tās dalībvalsts tiesās, kurās ir tresta domicils; 7. attiecībā uz strīdiem par atlīdzības maksājumiem, kas pieprasīti saistībā ar izglābto

pamatā ir visciešākā saistība starp strīdu un tiesu.⁴⁹² Tā 5. panta 1. punkta a) apakšpunktā noteikts, ka lietās, kas attiecas uz līgumiem, var iesūdzēt attiecīgās saistības izpildes vietas tiesā.

812. „Līgums” šajā gadījumā ir jāinterpretē autonomi no nacionālajām tiesībām, un tam jādod pēc iespējas plašāka nozīme. Tas ir abpusējs nodoms tikt saistītam, saskaņā ar kuru katrai pusei ir jāizpilda pielīgūtā saistība.⁴⁹³ Arī vienpusēji dokumenti, piemēram, čeki, pavadzīmes, vekseli, garantijas būs šīs definīcijas tvērumā, arī priekšlīgumi un saistoši memorandi.

813. Attiecībā uz **pirkuma-pārdevuma un pakalpojuma līgumiem** tiek doti konkrētāki nosacījumi, proti, ja vien puses nav vienojušās citādi, pirkuma-pārdevuma līguma gadījumā parādnieku var iesūdzēt dalībvalstī, kurā saskaņā ar līgumu preces piegādāja vai tās būtu bijis jāpiegādā (skat. Briseles I Regulas 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu) vai pakalpojuma līguma⁴⁹⁴ gadījumā – kur pakalpojums tika sniegts vai bija jāsniedz (skat. Briseles I Regulas 5. panta 1. punkta b) apakšpunktu).

814. Pat tad, ja pirmajā brīdī liekas, ka norma ir pilnīgi skaidra, tomēr praksē tas var nebūt tik nepārprotami. Apskatīsim kādu piemēru. Itālijas sabiedrība *KeySafety* piegādāja automobiļu ražotājiem gaisa spilvenus, pērkot no Vācijas sabiedrības *Car Trim* šo sistēmu ražošanā izmantotas sastāvdaļas. *KeySafety* uzteica līgumu, un starp pusēm radās strīds gan par līguma dabu, gan par jurisdikciju. EST bija jāatbild uz Vācijas tiesas jautājumu, vai Briseles I Regulas 5. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir piemērojams, gadījumos, kad ir noslēgts līgums par preču izgatavošanu saskaņā ar pasūtītāja kvalitātes

kravu, tiesā, kuras teritorijā minētā krava: a) ir aizturēta, lai nodrošinātu šādu maksājumu; vai b) varētu tikt šādi aizturēta, taču par to ir iemaksāta drošības nauda vai sniegta cita garantija; ar noteikumu, ka šo noteikumu piemēro tikai, ja tiek apgalvots, ka krava ietilpst atbildētāja interesēs vai ietilpa viņa interesēs glābšanas brīdī.

⁴⁹² Magnus, U., Mankowski, P. (ed), *European Commentaries on Private International Law Brussels I. Regulation* (2nd edn, SELP 2012), p. 105.

⁴⁹³ *Ibid.*, p. 121.

⁴⁹⁴ Klasiski par pakalpojuma līgumiem tiks uzskatīti līgumi par brokeru, komercaģentu, izplatītāju, frančīzes pakalpojumiem, kā arī līgumi par pētniecības, privātdetektīvu, mākleri, ekspeditoru, marketinga, arhitektu, pasniedzēju, juristu, grāmatvežu u.c. pakalpojumiem. Skat. Magnus, U., Mankowski, P. (ed), *European Commentaries on Private International Law Brussels I. Regulation* (2nd edn, SELP 2012), p. 154.

un drošības prasībām. Tātad tiesai, lai noteiktu jurisdikciju, bija jāizvērtē, kur beidzas pirkuma līgums un kur sākas pakalpojuma līgums.⁴⁹⁵

815. Tiesa, nosakot, ka Regulā noteiktie termini ir jātulko autonomi no nacionālām tiesībām, izvērtēja pirkuma pārdevuma definīciju gan ES tiesību un starptautisko tiesību noteikumu ietvaros,⁴⁹⁶ *inter alia*, apskatot 1980. gada Vīnes konvenciju par starptautiskajiem preču pirkuma līgumiem,⁴⁹⁷ kuras 3. panta pirmā daļa nosaka, ka līgumi preču piegādei, kuras paredzētas izgatavošanai vai ražošanai, tiek uzskatīti par pirkuma - pārdevuma līgumiem, ja tikai puse, kura pasūta preces, neuzņemas saistības piegādāt būtisku daļu materiālu, kuri nepieciešami tādu preču izgatavošanai vai ražošanai. Tādējādi iepriekš minētajos noteikumos ir norāde uz to, ka fakts, ka piegādājamā prece vispirms ir jāsarāžo vai jāizgatavo, negroza attiecīgā līguma kvalificēšanu par pirkuma līgumu, ja vien pārdevējs nav piegādājis būtisku daļu materiālu, kas šajā lietā netika konstatēts. Turklāt par materiāliem nav uzskatāmas speciālas pārdevēja instrukcijas.

816. Konstatējot, ka tas ir pārdevuma līgums, tāpat tiesai bija jānoskaidro, kurā vietā saskaņā ar līgumu preces tika vai būtu bijis “jāpiegādā” regulas 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta pirmā ievilkuma izpratnē – tur, kur precī fiziski nodeva pircējam, vai vietā, kurā preces tika nodotas pirmajam pārvadātājam, lai tās nogādātu pircējam. Šeit EST norāda, ka sākotnēji ir jāizvērtē līguma nosacījumi,⁴⁹⁸ piemēram, vai puses nav vienojušās par Incoterms®⁴⁹⁹ vai ar pušu izvēlētajā piemērojamā likuma palīdzību to var noteikt.⁵⁰⁰ Ja tādas vienošanās nav, tad Briseles I Regulas 5. panta 1. punkta b) apakšpunkta mērķim un sistēmai preču nodošanas vieta ir tur, kur preces ir nonākušas galamērķī, t.i., nodotas pircējam, jo tieši preču īpašuma tiesību pāreja no pārdevēja uz pircēju ir viena no galvenajiem raksturojošiem elementiem pirkuma pārdevuma līgumos.⁵⁰¹ Tādējādi šī vieta ir tā, kas rada raksturīgo saiti starp darījumu un tiesu, kas ir

⁴⁹⁵ EST 2010. gada 25. februāra spriedums lietā: C – 381/08 *Car Trim GmbH v. KeySafety Systems Srl* ECR, 2010, p. I – 01255.

⁴⁹⁶ *Ibid*, para 34-38.

⁴⁹⁷ ANO Konvencijas par starptautiskajiem preču pirkuma pārdevuma līgumiem: Starptautisks līgums. *Latvijas Vēstnesis*, 03.07.1997, Nr. 170.

⁴⁹⁸ EST 2010. gada 25. februāra spriedums lietā: C – 381/08 *Car Trim GmbH v. KeySafety Systems Srl* ECR, 2010, p. I – 01255, para 54.

⁴⁹⁹ INCOTERMS 2010®. ICC Services, 2010.

⁵⁰⁰ Piemēram, saskaņā ar 1980. gada Vīnes konvencijas par starptautiskajiem preču pirkuma līgumiem 31. pantu.

⁵⁰¹ Skat. 1980. gada Vīnes konvencijas par starptautiskajiem preču pirkuma līgumiem 30. pants.

nepieciešama, lai tiesa varētu noteikt savu jurisdikciju saskaņā ar regulām. Šādu loģisko jurisdikcijas atrašanas ķēdi noteikti var izmantot arī, piemērojot Regulu 1896/2006.

817. Kā minēts iepriekš, Regula 1896/2006 piemērojama arī lietās par atsevišķiem **darba līgumiem**, un šajās lietās jurisdikcija tiks noteikta saskaņā ar Briseles I Regulas attiecīgi 3. iedaļu un 5. iedaļu. Attiecībā uz darba līgumiem tās var būt vietas, kur darbinieks veic savu darbu vai vieta, kur atrodas uzņēmums, kas pieņēma darbinieku (skat.Regulas 1896/2006 I pielikuma veidlapas 3. aile). Proti, saskaņā ar Briseles I Regulas 19. pantu darbinieks var izvēlēties, kur iesūdzēt darba devēju - vai pēc darba devēja domicila vai dalībvalstī, kur darbinieks patstāvīgi veic darbu vai to veica pēdējo reizi, vai arī, ja darbinieks pastāvīgi neveic darbu vai neveica darbu nevienā valstī, tiesā tajā vietā, kur atrodas vai atradās uzņēmums, kas pieņēma darbinieku. Lai pasargātu vājāko pusi – darbinieku, darba devējs var ierosināt tiesvedību tikai tās dalībvalsts tiesā, kurā ar darbinieka domicils (20. pants). Šajā gadījumā Regulas 1896/2006 I veidlapas 3. ailē tiks atzīmēts kods 01 – jurisdikcijas pamatojums - atbildētāja domicils.

818. **Apdrošināšanas lietās**, līdzīgi kā patērētāju un darba tiesību lietās, tiek aizsargāta vājākā puse (apdrošināto, beneficiāru vai cietušo pusi). Attiecībā uz jurisdikciju šajās lietās apdrošinātāju var iesūdzēt viņa domicila valstī,⁵⁰² kā arī apdrošināšanasņēmējs, apdrošinātais vai atlīdzības saņēmējs (prasītājs) apdrošinātāju var iesūdzēt dalībvalstī, kur ir viņa domicils.⁵⁰³ Arī 10. pants paredz papildu jurisdikciju atbildības (*ex delicto* vai *ex contractu*) un nekustamā īpašuma apdrošināšanas gadījumā. Šajos gadījumos apdrošinātāju var iesūdzēt arī tajā valstī, kur radās kaitējums. Savukārt apdrošinātājs, neskatoties uz viņa domicilu, var ierosināt tiesvedību tikai tajā dalībvalsts tiesā, kurā atrodas apdrošinājumaņēmēja, apdrošinātā vai atlīdzības saņēmēja (atbildētāja) domicils atbilstoši Briseles I Regulas 12. pantam.

819. **Patērētāju līgumi** arī būs Regulas 1896/2006 tvērumā. Regulas 1896/2006 6. panta 2. punkts (līdzīgi kā Regulas 805/2004 6. panta 1. punkts) nosaka ekskluzīvu jurisdikcijas noteikumu patērētājiem, turklāt šis noteikums ir plašāks, nekā tas, kas iekļauts Briseles I Regulas 4. iedaļā. Proti, Briseles I Regulas 16. pants nosaka, ka

⁵⁰² Arī tad, kad apdrošinātājs ir no kādas trešās valsts, bet viņa filiāle, aģentūra atrodas ES dalībvalstī, ir uzskatāms, ka viņa domicils ir šajā valstī, ja apdrošināšanu ir slēgusi šāda filiāle vai aģentūra. Skat. Briseles I regulas 9. panta otro daļu.

⁵⁰³ Skat. Briseles I Regulas 9. panta pirmo daļu.

patērētājs var iesūdzēt citu līgumslēdzēju pusi, kur ir tās domicils, vai patērētāja domicila vietas tiesā (panta 1. punkts). Bet cita līgumslēdzējuse var ierosināt tiesvedību pret patērētāju tikai tās dalībvalsts tiesās, kura ir patērētāja domicils (2. punkts). Patērētāja līgumi ir definēti Briseles I Regulas 15. pantā. Savukārt Regulas 1896/2006 6. panta 2. punkts nosaka, ka, ja prasījums ir saistīts ar līgumu, ko noslēgusi persona- patērētājs, nolūkā, kas uzskatāms par nesaistītu ar tā amatu vai profesiju, un, ja atbildētājs ir patērētājs, jurisdikcija ir tikai tiesām dalībvalstī, kur atrodas atbildētāja domicils saskaņā ar Briseles I Regulas 59. pantu. Ja patērētājs pēc līguma noslēgšanas pārceļas uz citu dalībvalsti, tad jurisdikcija ir jāmeklē pēc jaunākās domicila vietas.

820. Atbilstoši Regulas 1896/2006 I pielikuma veidlapas 3. ailē kā jurisdikcijas pamatojums ir minēts arī vieta, kur atrodas **nekustamais īpašums** (*forum rei sitae* princips). Šeit, piemērojot Briseles I Regulas 22. Pantu, lietas par nekustamā īpašuma īri, kas noslēgta pagaidu privātai izmantošanai ne ilgāk kā sešus mēnešus pēc kārtas, tomēr ir piekritīgas arī tās dalībvalsts tiesai, kurā ir atbildētāja domicils, ar noteikumu, ka īrnieks ir fiziska persona un īpašnieka un īrnieka domicils ir vienā un tajā pašā dalībvalstī. Piemēram, šis izņēmums būs piemērojams lietās par atpūtas māju īri.

821. Regulu 1896/2006 varēs izmantot arī piedzenot neizpildītās **uzturēšanas saistības**, un jurisdikcija būs nosakāma saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās.⁵⁰⁴

822. Ja līgumā puses ir vienojušās par strīdus izšķiršanas vietu, tad Regulas 1896/2007 I pielikuma veidlapas 3. ailē ir jāatzīmē kods 12. Pušu autonomija jeb brīvība slēgt jurisdikcijas līgumus ir iespējama, izņemot apdrošināšanas, patērētāju, darba vai nekustamā īpašuma līgumos, ja šāda vienošanās nesaskan ar obligātajām Briseles I Regulas jurisdikcijas normām šajās lietās. Tomēr, ņemot vērā, ka Regula 1896/2006 neprasa iesniegt tiesai dokumentus, kas apstiprina jurisdikcijas esamību, tāpēc vienīgi var paļauties uz puses godaprātu, ka tiks uzrādīta tieši paredzētā līgumiskā piekritība.

823. Rezumējot, jānorāda, ka visas šī Briseles I Regulas normas ir jāņem vērā, piemērojot Regulu 1896/2006, kā to norāda arī I pielikuma pieteikuma veidlapas 3. ailē,

⁵⁰⁴ 2008. gada 18. decembra Padomes Regula (EK) Nr. 4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās. OV L 7, 10.01.2009., 1.-79. lpp.

kur ir jāizdara izvēle jurisdikcijas pamatojumam. Piekritību konkrētai vispārējās jurisdikcijas tiesai regulēs nacionālās tiesības, Latvijā - CPL 24. un 25. pants.

824. Līdzīgi kā divās iepriekš apskatāmajās Regulās, termins „**tiesas iestāde**”, kas atrodams 2. panta 1. punktā, ir interpretējams tāpat, tomēr jānorāda, ka saskaņā ar Regulas 1896/2006 16. apsvērumu EMR pieteikuma izskatīšanu nav obligāti jāveic tiesnesim. Ar šo teikumu EK likumdevējs vēlēties pasvītrot, ka, piemēram, Vācijā esošais saistību piespiedu izpildes brīdinājuma kārtības (*Mahnverfahren*) modelis, kas nacionālajos procesos piešķir kompetenci tiesas galvenajam sekretāram (*Rechtspfleger*), ir pilnīgi pieļaujams arī EMR procedūrās, konkrēti - EMR izdošanā. No 16. apsvēruma gan izriet, ka EK likumdevējs runā tikai par "pieteikuma izskatīšanu" un nevis par EMR pārskatīšanu vai EMR izpildes atteikšanu. No tā var secināt, ka gan EMR pārskatīšana tā izcelsmes dalībvalstī, gan EMR izpildes atteikšana tā izpildes dalībvalstī tomēr būtu jāveic tiesnesim.⁵⁰⁵

825. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 2. panta 2. punktu Regula nav piemērojama **īpašuma tiesībām, ko rada laulāto attiecības, testaments un mantošana, bankrotu, tiesvedību saistībā ar maksātnespējīgu uzņēmēj sabiedrību vai citu juridisku personu likvidāciju, tiesas rīkojumiem, mierizlīgumiem vai analogām procedūrām, sociālajam nodrošinājumam**, kas tulkojams tāpat kā jau apskatītajā Regulā 805/2004 (skat. šī Pētījuma 58. §).

826. Atšķirībā no jau apskatītajām Regulām, saskaņā ar 2. panta 2. punkta d) apakšpunktu Regula 1896/2006 nepiemērosies, **prasījumiem, kas izriet no ārpuslīgumiskajām saistībām, ja vien:** puses par tiem nav noslēgušas nolīgumu vai nav notikusi parāda piedzīšana, vai tie nav saistīti ar nomaksātiem parādiem, kas izriet no kopīpašuma tiesībām. Tātad varētu pat teikt, ka šī Regula sašaurina jēdzienu „civillietas un komerclietas”.

827. Tomēr, ja puses ir noslēgušas šādu līgumu, tad tiesai būs jānosaka jurisdikcija un jāizvērtē, vai tā ir ārpuslīgumiska attiecība. EST norādījusi, ka termins „ārpuslīgumiskas saistības” ir jātulko autonomi, un tas nosedz visas darbības, kas rada atbildētāja atbildību

⁵⁰⁵ Rudevska, B. *Eiropas maksājuma rīkojuma procedūra: piemērošana un problēmjaucājumi*. Jurista Vārds Nr. 24/25, 2009. gada 16. jūnijs.

un kas nav saistītas ar līgumu,⁵⁰⁶ piemēram, ceļa satiksmes negadījumi, ārstēšanās kļūdas, netaisnīga komercdarbība, atbildība par precēm un pakalpojumiem, krāpšana u.c.⁵⁰⁷ Šādā gadījumā lietās, kas attiecas uz kaitējumu vai neatļautu rīcību, jurisdikcija būs dalībvalstī, kur kaitējums noticis vai varēja notikt, atbilstoši Regulas 1896/2006 I veidlapas 3. ailei.

828. Interesanti, ka atšķirībā no iepriekš apskatītajām divām regulām **šķīrējtiesa** nav izslēgta no Regulas piemērošanas tvēruma. Izpētot, var konstatēt, ka Regulas tapšanas gaitā šķīrējtiesas izņēmums jau sākotnēji nebija iekļauts un par to arī vēlāk nekādas diskusijas netika veiktas.⁵⁰⁸ Teorētiski, ja tiesa konstatē, ka starp pusēm ir noslēgts spēkā esošs šķīrējtiesas līgums, tai jāatsakās par labu šķīrējtiesas jurisdikcijai,⁵⁰⁹ tomēr praktiski, piemērojot Regulu 1896/2006, tiesa, saņemot I veidlapu, nevarēs konstatēt, vai starp pusēm ir noslēgta šķīrējtiesas klauzula vai nē. Atbildētājs varēs iebilst, izmantojot VI pielikuma veidlapu saskaņā ar Regulas 16. pantu. Iebildumos atbildētājam nav jāpaskaidro iemeslu, bet šādus iebildumus par jurisdikciju atbildētājs varēs sniegt jau vispārējās tiesvedības procesā saskaņā ar Regulas 12. panta 2. punktu un 4. panta c) daļu, ja vien prasītājs nav skaidri norādījis I veidlapas 2. papildinājumā, lai prasību nodotu parastajā tiesvedības kārtībā. Savukārt izskatot parastajā kārtībā, tiesai būs jāvadās no Briseles I Regulas, kas izslēdz no sava tvēruma strīdus, kas saistīti ar šķīrējtiesām.

⁵⁰⁶ EKT 1988. gada 27. septembra spriedums lietā C-189/87 *Athanasios Kalfelis v. Bankhaus Schroder, Muncheyer, Hengst un Co, Bankhaus Schroder, Munchmeyer, Hengst International SA, Ernst Markgraf* ECR, 1988, p. 5565, para 18.

⁵⁰⁷ Magnus, U., Mankowski, P. (ed), *European Commentaries on Private International Law Brussels I. Regulation* (2nd edn, SELP 2012), p. 237-238.

⁵⁰⁸ Procedure File: Civil judicial cooperation: recovery of uncontested claims, European order for payment procedure. Pieejams <http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2004/0055%28COD%29>.

⁵⁰⁹ Vairumā tiesību sistēmu tiek atzīts, ka spēkā esošs šķīrējtiesas līgums nepieļauj valsts tiesu jurisdikciju. Piemēram, *UNCITRAL Parauglikuma* 8. panta 1. daļa nosaka, ka „tiesa, kas saņemusi prasību par šķīrējtiesas līguma priekšmetu, [...] nosūta puses uz šķīrējtiesu, ja vien nekonstatē, ka šķīrējtiesas līgums nav spēkā, ir nederīgs vai neizpildāms.” To nosaka arī *Ņujorkas konvencijas* II (3) pants: *līgumslēdzēja valsts tiesai, ja tai iesniedz prasību jautājumā, par kuru puses noslēgušas šķīrējtiesas līgumu, pēc vienas puses lūguma jānosūta puses šķīrējtiesā, ja neatzīs, ka minētais nolīgums ir nederīgs, zaudējis spēku vai to nevar izpildīt.* Latvijas Civilprocesa likuma 223. pants arī nosaka, ka tiesa izbeidz tiesvedību lietā, ja puses likumā noteiktajā kārtībā vienojušas par strīda nodošanu izskatīšanai šķīrējtiesā.

4.7. Jēdziens „Eiropas maksājuma rīkojums” (EMR)

829. Saskaņā ar Regulas 1896/2005 4. pantu:

EMR procedūra ir noteikta finanšu prasījumu piedziņai par konkrētu summu, kas bija jāsamaksā tajā brīdī, kad iesniedza pieteikumu EMR.

830. No minētās tiesību normas izriet, ka EMR ir saistību piespiedu izpildes brīdinājuma kārtībā veids, kas piemērojams ES tiesiskajā telpā (izņemot Dāniju) pārrobežu lietās. EMR procedūra pārstāv bezpierādījumu modeli, kas būtībā pārņemts no Vācijas civilprocesa.⁵¹⁰ Tomēr nevar viennozīmīgi apgalvot, ka EMR ir pilnīgi analogiska ģermāņu jeb bezpierādījumu modelim.

831. Pirmkārt, saskaņā ar Regulas 1896/2006 7. panta 2. punkta e) apakšpunktu kreditoram ir jāiesniedz nevis pierādījumi, bet jāsniedz to apraksts (bezpierādījumu modelī vispār nekas nav jāiesniedz – ne pierādījumi, ne to apraksts).

832. Otrkārt, kreditoram savā pieteikumā jāprecizē tiesas starptautiskā kompetence un jāpamato lietas pārrobežu esamība (skat. Regulas 7. p. 2. d. f) un g) apakšpunktu).

833. Treškārt, parādnieka pirmā aizsardzības iespēja pret EMR ir iebildumu iesniegšana 30 dienu laikā pēc EMR piegādes parādniekam (Regulas 16. p.). Taču otrā iespēja ir ļoti ierobežota un pieļaujama tikai atsevišķos izņēmuma gadījumos (Regulas 20. p.). Līdz ar to var secināt, ka EMR procedūra attiecībā uz parādnieka tiesībām ir vēl saīsinātāka, nekā ģermāņu jeb bezpierādījumu modelī. Jāatzīmē, ka saskaņā ar Regulas 7. panta 2. punktu kreditoram pieteikumā par EMR izdošanu cita starpā jānorāda arī starptautiskās jurisdikcijas pamats un lietas pārrobežu raksturs. Savukārt Regulas 11. pants paredz, ka viens no pieteikuma par EMR izdošanu noraidīšanas iemesliem ir starptautiskās jurisdikcijas neievērošana, kā arī pārrobežu lietas neesamība Regulas 3. panta izpratnē. Tas nozīmē, ka abi tikko minētie gadījumi ir specifiski tieši EMR kontekstā un tie ir ļoti svarīgi, lai kreditors vispār varētu sekmīgi ierosināt EMR procedūru.⁵¹¹

⁵¹⁰ Ferrand, F. „Mahnverfahren“ Allemande, Injonction de payer Française et projets Communautaires: Remarques Comparatives. Grenzüberschreitungen. In: Beiträge zum internationalen Verfahrensrecht und zur Schiedsgerichtsbarkeit. Festschrift für P.Schlosser zum 70. Geburtstag. Tübingen: Mohr Siebeck Verlag, 2005, p. 192.; Guinchard S., Ferrand F., Chanais C. Procédure civile. Droit interne et droit communautaire. 29e édition. Paris : Dalloz, p. 881.

⁵¹¹ Rudevska, B. Eiropas maksājuma rīkojuma procedūra: piemērošana un problēmjaucājumi. *Jurista Vārds*, Nr. 24/25, 2009. Gada 16. jūnijs, 36. lpp.

834. EMR procedūra attiecas uz **finanšu prasījumiem par noteiktu summu**. Tas nozīmē, piemēram, ka kreditors nedrīkst atstāt šīs summas noteikšanu tiesas ieskatam. Turklāt finanšu parādam jābūt esošam uz to brīdi, kad iesniedz tiesā pieteikumu EMR. To, vai un kad parāds iestājas, nosaka saskaņā ar saistībai piemērojamām tiesību normām.⁵¹²

4.8. Eiropas maksājuma rīkojuma procedūra

835. Jau sākumā jānorāda, ka **EMR procedūras mērķis** ir vienkāršot, paātrināt un samazināt tiesāšanās izdevumus pārrobežu lietās attiecībā uz neapstrīdētiem finanšu prasījumiem, un šai procedūrai jābūt vienotai, ātrai un efektīvai, lai visā ES atgūtu nepastrīdētus finanšu prasījumus (skat. Regulas 1896/2006 preambulas 9. un 29. apsvērumu).

836. Visai EMR procedūrai (no EMR pieteikuma iesniegšanas dienas līdz izpildāma EMR izdošanai) vajadzētu ilgt **ne ilgāk par 90 dienām**. Tas tādēļ, ka saskaņā ar Direktīvas 2000/35/EK (2000. gada 29. jūnijs) par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos⁵¹³ 5. panta 1. punktu dalībvalstis nodrošina, ka izpildāmu nolēmumu, neatkarīgi no parāda summas, parasti var saņemt 90 kalendāra dienās pēc kreditora prasības iesniegšanas vai pieteikuma iesniegšanas tiesā vai citā kompetentā iestādē ar nosacījumu, ka parāds vai procedūras jautājumi netiek apstrīdēti. 90 dienu termiņā netiek ieskaitīts: a) dokumentu nodošanas laiks; b) kreditora radītās aizkavēšanās, tādas kā pieteikumu precizēšanai veltītais laiks.

837. EMR pieteikums Latvijā iesniedzams rajona (pilsētas) tiesā pēc atbildētāja deklarētās dzīvesvietas, bet, ja tādas nav, – pēc dzīvesvietas vai juridiskās adreses. Lai šis teritoriālās piekritības jautājums tiktu skaidrāk atrisināts, **būtu vēlams papildināt CPL 24. pantu** ar attiecīgu piekritības normu, nosakot, ka rajona (pilsētas) tiesa izskata pieteikumus par Eiropas maksājuma rīkojumu (EMR).

⁵¹² Rauscher, T. (Hrsg.). Europäische Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010. Art. 4 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 302.

⁵¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/35/EK (2000. gada 29. jūnijs) par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos. OV L 200, 08.08.2000., 35.-38. lpp.

4.8.1. Pieteikuma iesniegšana: A standarta veidlapa

838. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 7. panta 1. punktu:

1. Pieteikumu Eiropas maksājuma rīkojumam iesniedz, izmantojot A standarta veidlapu, kā noteikts I pielikumā.

839. No minētās tiesību normas izriet, ka EMR pieteikumam ir noteikta vienota standartizēta veidlapa, kura obligāti jāaizpilda pieteicējiem, kuri vēlas ierosināt EMR procedūru (skat. Regulas 1896/2006 I pielikumu). Ja netiek izmantota A standarta veidlapa, tad šāds pieteikums ir jānoraida (skat. Regulas 1896/2006 11. p. 1. d. a) apakšpunktu).

840. Kā jau iepriekš tika norādīts, ar 2012. gada 4. oktobra Komisijas (ES) Regulu Nr. 936/2012, ar ko groza pielikumus Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr. 1896/2006, ar ko izveido Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru⁵¹⁴ ieviestas jaunas veidlapas (tās gan tikai nedaudz atšķiras no iepriekšējām), kas piemērojamas no 2012. gada 23. oktobra.

841. Regulas 1896/2006 7. pants izsmeļoši regulē prasības, kurām ir jāatbilst EMR pieteikumam, izņemot, ja Regulā konkrēti norādīts uz nacionālo tiesību normu piemērošanu.⁵¹⁵

842. A veidlapa prasītājam atvieglo valodu barjeru, jo: 1) tā ir pieejama ES E-tiesiskuma portālā visās ES dalībvalstu oficiālajās valodās: https://e-justice.europa.eu/dynform_intro_taxonomy_action.do?&plang=lv; 2) tajā tiek izmantota kodu sistēma, kas ļauj ierakstīt attiecīgo ciparu kodu un tādējādi nelietot valodu.

843. A veidlapa jāaizpilda (jāiesniedz) valodā vai kādā no valodām, kuras izmanto tiesa, kurā EMR pieteikums tiks iesniegts. Latvijā EMR pieteikums jāiesniedz latviešu valodā (CPL 13. p.).⁵¹⁶ Jāatzīst, ka nevienā Regulas 1896/2006 tiesību normā nav noteikts, kādā valodā EMR jāiesniedz, taču norāde uz tiesas valsts valodu sastopama A veidlapas pielikumā „Norādījumi pieteikuma veidlapas aizpildīšanai”. Tā kā prasītāja

⁵¹⁴ Komisijas Regula (ES) Nr. 936/2012 (2012. gada 4. oktobris), ar ko groza pielikumus Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (EK) Nr. 1896/2006, ar ko izveido Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru. OV L 283, 16.10.2012, 1.-23. lpp.

⁵¹⁵ Eiropas Savienības tiesas ģenerāladvokāta P. Mengoci (*P. Mengozzi*) 2012. gada 28. jūnija secinājumi lietā C-215/11 *Szyrocka*, para. 40. Pieejami šeit: www.europa.eu (šī lieta EST vēl nav izskatīta).

⁵¹⁶ Skat. ES Tiesiskās sadarbības tīklā informāciju par valodām: http://ec.europa.eu/civiljustice/case_to_court/case_to_court_lat_lv.htm#8.

EMR pieteikums (A veidlapa) vēlāk kopā ar EMR būs jānosūta atbildētājam uz citu ES dalībvalsti, tad jāņem vērā, ka caur minimālajiem procesuālajiem standartiem (skat. Regulas 1896/2006 13. un 14. p.) un Regulas 1896/2006 27. pantu (no kura secināms, ka EMR izsniegšanā piemēro Dokumentu izsniegšanas Regulu), kā arī Dokumentu izsniegšanas Regulas 8.pantu un Latvijas CPL 660. pantu atbildētājam ir tiesības atteikties saņemt šādus Latvijas tiesas latviešu valodā nosūtītos dokumentus (A veidlapu, kā arī EMR). Tas vēlreiz pamato jau iepriekš šajā Pētījumā izteikto viedokli par valodas jautājuma, kā arī Dokumentu izsniegšanas Regulas integrēšanu minimālajos procesuālajos standartos. Jāpiekrīt arī B.Rudevskas Latvijas Universitātes starptautiskajā zinātniskajā konferencē „Tiesību aktu kvalitāte un tās nozīme mūsdienu tiesiskajā telpā“ (2012. gada 4. oktobris) teiktajam par to, ka **ES institūcijām būtu jāveic nopietns pētījums par minimālo procesuālo standartu attiecībām un mijiedarbību ar Dokumentu izsniegšanas Regulu un dalībvalstu nacionālajiem tiesību aktiem.**

844. Ja Latvijas tiesā EMR pieteikumu iesniedz svešvalodā, tad Latvijas tiesa saskaņā ar CPL 131. panta pirmās daļas 3. punktu atstāj šo pieteikumu bez virzības un nosaka termiņu, līdz kuram jāiesniedz EMR pieteikums latviešu valodā. Ja prasītājs noteiktajā termiņā trūkumu novērš – EMR pieteikumu uzskatāms par iesniegtu dienā, kad tas pirmoreiz iesniegts tiesā. Taču, ja prasītājs noteiktajā termiņā trūkumu nenovērš – EMR pieteikumu uzskata par neiesniegtu un atdod prasītājam (Regulas 1896/2006 26. p. kopā ar CPL 133. p. 3. un 4. d.).

845. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 **7. panta 5. punktu** pieteikumu iesniedz **papīra formātā** vai izmantojot citus saziņas veidus, tostarp elektroniskos, ko ir akceptējusi izcelsmes dalībvalsts un kas ir pieejami izcelsmes tiesai. Latvijā EMR pieteikums iesniedzams personīgi (vai ar pilnvarotās personas starpniecību) vai nosūtot pa pastu.⁵¹⁷ Latvijā nav paredzēta EMR pieteikuma iesniegšana elektroniskā formātā.

846. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 preambulas 15. apsvērumu un 25. pantu **tiesas izdevumi** ietver nodevas un maksas, kuras maksājamas tiesai un kuru summa ir noteikta saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Līdz ar to EMR pieteikuma iesniegšanai vajadzētu būt saistītai ar visu piemērojamo tiesas izdevumu nomaksu. Iesniedzot Latvijas tiesās EMR

⁵¹⁷

Skat.

Tiesiskās

sadarbības

atlantū:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/epo_communicationshtml_lv_lv.htm.

pieteikumus, maksājama **valsts nodeva** – 2 % no parāda summas, bet ne vairāk par 350 latiem (LVL); skat. Regulas 1896/2006 26. pantu kopā ar CPL 34. panta pirmās daļas 7. punktu. Maksājama arī **ar EMR izsniegšanu saistīto izdevumu samaksa**, kas Latvijā ir LVL 5,25.⁵¹⁸

847. Valsts nodeva ieskaitāma:⁵¹⁹

Saņēmējs: Valsts kase
Reģistrācijas Nr. 90000050138
Konta Nr. LV55TREL1060190911200
Saņēmēja banka: Valsts kase
BIC kods TRELLV22
Iemaksas mērķis: šeit ierakstāmi dati lietas identificēšanai

848. Ar EMR izsniegšanu saistīto izdevumu samaksa (LVL 5,25) ieskaitāma:⁵²⁰

Saņēmējs: Tiesu administrācija
Konta Nr. LV51TREL2190458019000
NMR 90001672316
Saņēmēja banka: Valsts kase
Kods TRELLV22

849. Iemaksas mērķis: **21499** ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, kā arī dati lietas identificēšanai (atbildētāja vārds un uzvārds, ja atbildētājs ir fiziska persona, vai juridiskas personas nosaukums).

850. Tātad, Latvijas tiesās iesniegtajiem **EMR pieteikumiem jāpievieno:**

850.1. dokuments, kas apliecina valsts nodevas samaksu latos (LVL) (skat. Regulas 1896/2006 26. p. kopā ar CPL 406.³ p. 3. d.), **un**

850.2. dokuments, kas apliecina ar EMR izsniegšanu saistīto izdevumu samaksu latos (LVL) (skat. Regulas 1896/2006 26. p. kopā ar CPL 406.³ p. 3. d.).

851. Nākamais jautājums ir saistīts ar iesniedzamo EMR pieteikumu skaitu. Regulā 1896/2006 nav konkrēti noteikts, cik eksemplāros EMR pieteikums iesniedzams. Šeit iespējami divi varianti. **Pirmais variants:** uzskatīt, ka iesniedzamo eksemplāru skaitu ES

⁵¹⁸ Noteiktais samaksas apmērs var mainīties atbilstoši preču piegādes līgumos noteikto cenu izmaiņām, pasta pakalpojumu sniedzēja tarifu izmaiņām, kā arī izmaiņām Civilprocesa likumā.

⁵¹⁹ Skat.: <http://www.tiesas.lv/index.php?id=26>.

⁵²⁰ Skat.: <http://www.tiesas.lv/index.php?id=26>.

likumdevējs nav skaidri noteicis un tādēļ atstājis to dalībvalstu nacionālo procesuālo tiesību ziņā (skat. Regulas 26. p.).

852. Otrais variants: iztulkot Regulas 7. pantu kā tādu, kurš izsmeļoši uzskaita un nosaka visus ar EMR pieteikuma formu un saturu saistītos jautājumus, un tādējādi secināt, ka pietiek ar viena eksemplāra iesniegšanu. Šo interpretācijas variantu pastiprina Regulas preambulas 9. un 29. apsvērumi, saskaņā ar kuriem Regulas 1896/2006 mērķis ir vienkāršot, paātrināt un samazināt tiesāšanās izdevumus, kā arī ievieidot vienotu, ātru un efektīvu mehānismu, lai visā ES atgūtu neapstrīdētus finanšu prasījumus. Jāatzīmē, ka EST ģenerālvokāts P. Mengoci (*P. Mengozzi*) savos 2012. gada 28. jūnija secinājumos lietā *Szyrocka*⁵²¹ ir norādījis tieši uz šo otro interpretācijas variantu. Proti, ja ir izpildīti visi Regulas 7. pantā norādītie formālie nosacījumi, EMR izdošanu nevar atteikt tikai tāpēc, ka nav ievērotas dalībvalsts nacionālajās tiesībās noteiktās prasības, ar kurām regulē tamlīdzīgas procedūras, piemēram, prasības par iesniegto pieteikuma eksemplāru skaitu un par strīda summas norādi valsts valūtā.⁵²²

853. Latvijas tiesas nedrīkst papildus pieprasīt iesniegt EMR pieteikumu vairākos eksemplāros (t.i., tik eksemplāros, cik lietā ir atbildētāju; skat. CPL 129. p. 1. d.). Saskaņā ar Regulas 1896/2006 12. panta 2. punktu EMR izdod kopā ar pieteikuma veidlapas **kopiju** (angļu val. – *copy*; vācu val. – *Abschrift*; franču val. – *copie*; itāļu val. – *copia*; spāņu val. – *copia*; lietuviešu val. – *kopija*). Tas nozīmē, ka Latvijas tiesām ir jānosūta atbildētājam nevis EMR pieteikuma noraksts, bet gan tā *kopija* (bez pieteikuma 1. un 2. papildinājuma). Acīmredzot, tiesai pašai ir jāizgatavo šī kopija (fotokopija). Līdz ar to būtu pamats pieprasīt, lai prasītājs samaksātu arī šos izdevumus, un tas nozīmē, ka **jāapsver iespēja papildināt CPL 38. pantu ar attiecīgu kancelejas nodevu par EMR pieteikuma (A veidlapas, izņemot tās 1. un 2. papildinājuma) kopijas izgatavošanu.** Tas tādēļ, ka Regulas 1896/2006 25. pants jautājumu par tiesas izdevumiem ir atstājis dalībvalstu nacionālo procesuālo tiesību ziņā.

854. Jākonstatē, ka Latvijas tiesas vienā gadījumā ir atteikušās pieņemt EMR pieteikumus, kuri cita starpā nebija iesniegti divos eksemplāros (pamatojot to ar Regulas

⁵²¹ Eiropas Savienības tiesas ģenerālvokāta P. Mengoci (*P. Mengozzi*) 2012. gada 28. jūnija secinājumi lietā C-215/11 *Szyrocka*, paras. 37, 38, 40. Pieejami: www.europa.eu (šī lieta EST vēl nav izskatīta).

⁵²² *Ibid.*, para. 38.

12. p. 2. punktu un 11. p.).⁵²³ Trijos gadījumos tiesas ir atstājušas EMR pieteikumus bez virzības, nosakot termiņu trūkumu novēršanai, t.i., otrā eksemplāra iesniegšanai (pamatojot to ar Regulas 12. p. 2. punktu un CPL 133. p.).⁵²⁴

4.8.1.1. Pieteikuma saturs

855. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 7. panta 2. punktu:

2. Pieteikumā norāda: a) vārdus/nosaukumus un adreses - pusēm un, vajadzības gadījumā, pušu pārstāvjiem un tiesai, kurā pieteikumu iesniedz; b) prasījuma apjomu, tostarp kapitālu un, vajadzības gadījumā, procentus, līgumsodus un izmaksas; c) ja prasījuma summai ir pieprasīti procenti, procentu likmi un laikposmu, par kuru šie procenti prasīti, ja vien ar likumu noteiktā likme nav automātiski pievienota kapitālam atbilstīgi izcelsmes dalībvalsts tiesību aktiem; d) prasības iesniegšanas iemeslu, tostarp to apstākļu aprakstu, kas ir prasījuma pamatā, un, vajadzības gadījumā, prasītajiem procentiem; e) to pierādījumu aprakstu, kas pamato prasījumu; f) jurisdikcijas pamatus; un g) lietas pārrobežu būtību 3. panta nozīmē.

856. Regulas 1896/2006 7. panta 2. punktā ir norādīta nepieciešamā informācija, kurai jābūt ietvertai EMR pieteikumā. A veidlapa ir veidota, par pamatu ņemot šo obligāto informāciju. Jāatzīst, ka ne veidlapā, nedz arī 7. panta 2. punktā nav prasīts, lai prasītājs norādītu to, ka uz EMR pieteikuma iesniegšanas dienu saistībai iestājies maksājuma termiņš (kā tas noteikts Regulas 4. p.). Varētu uzskatīt, ka pieteikuma veidlapas *iesniegšana* tiesā jau pati par sevi ietver no prasītāja puses ar konkludentām darbībām izteiktu apliecinājumu maksājuma saistības iestāšanās brīdim.⁵²⁵

857. Regulas 7. panta 2. punkta b) apakšpunktā noteikts, ka A veidlapā atsevišķi jānorāda kapitāls (A veidlapas 6. aile), procenti (A veidlapas 7. aile) un līgumsodi (A veidlapas 8. aile), kā arī izmaksas (A veidlapas 9. aile). Kā redzams, piemēram, pievienotās vērtības nodoklis (PVN) iekļaujams jēdzienā „kapitāls“ un ierakstāms 6. ailē

⁵²³ Skat. Jēkabpils rajona tiesas 2012. gada 30. maija lēmumu civillietā Nr. 3-10/0011 [nav publicēts].

⁵²⁴ Skat. Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2012. gada 9. janvāra lēmumu civillietā Nr. 3-11/0014/12 [nav publicēts]; Rīgas rajona tiesas 2011. gada 19. aprīļa lēmumu civillietā Nr. 3-11/0203/12 [nav publicēts]; Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2010. gada 1. marta lēmumu civillietā Nr. 3-11-0278/5-2010 [nav publicēts].

⁵²⁵ Skat. arī: Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München :Sellier, 2010. Art. 7 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 315, 316.

„Kapitāls“.⁵²⁶ No tā izriet, ka Regulas 4. pantā ietvertais jēdziens „finanšu prasījums par noteiktu summu” 7. pantā jau tiek konkretizēts, norādot uz tā elementiem.

858. Kas attiecas uz kapitāla **valūtu**, tad Latvijā būtu vēlams pieņemt EMR pieteikumus, kuros kapitāls ir norādīts vienā no ES dalībvalstu nacionālajām valūtām, vai EUR valūtā (kuras norādītas A veidlapas 6. ailē), un nevis tikai Latvijas latos (LVL).⁵²⁷

859. Regulas **7. panta 2. punkta c) apakšpunkts** paredz gadījumus, kuros blakus prasījuma summai tiek pieprasīti arī **procenti**. Šādā gadījumā prasītājs norāda arī *procentu likmi* (A veidlapas 7. aile) un *laikposmu, par kuru šie procenti tiek prasīti*, ja vien ar likumu noteiktā likme nav automātiski pievienota kapitālam atbilstīgi izcelsmes dalībvalsts tiesību aktiem. **Procentu likme** var būt noteikta kā: 1) obligātā procentu likme (kas noteikta obligātā kārtībā); 2) līgumā noteiktā likme (likme, par kuru puses ir vienojušās); 3) procentu kapitalizācija (attiecas uz situāciju, kurā uzkrātie procenti tiek pieskaitīti kapitālam un tos ņem vērā, aprēķinot turpmākos procentus); 4) aizdevuma procentu likme (tie nav nokavējuma procenti, bet gan aizdevuma procenti rodas no aizdevuma iedošanas brīža⁵²⁸); 5) cits procentu likmes veids (skat. A veidlapas 7. aili).

860. Iespējamais **laikposms**, par kuru var prasīt šo procentu likmi, ir: 1) gads; 2) pusgads; 3) ceturksnis; 4) mēnesis; 5) cits laikposms (piemēram, dienas). Tomēr prasītājam nav jānorāda konkrēts datums, līdz kuram attiecīgie procenti tiek prasīti. Līdz ar to Regula 1896/2006 neliedz prasīt arī t.s. atklātos procentus, par kuriem nav iespējams norādīt ne datumu (līdz kuriem tie pieprasīti), nedz arī kopējo galīgo summu.⁵²⁹

861. Kā redzams, procenti ir vienīgais no „finanšu prasījuma” elementiem, kas nav obligāti jānorāda konkrētā summā (atšķirībā no kapitāla, līgumsoda un izmaksām), bet to var norādīt arī procentos (piemēram, 6% no simta gadā) vai arī kā procentpunktus virs procentu pamatlikmes (piemēram, 7 procentpunkti virs procentu pamatlikmes).⁵³⁰

⁵²⁶ Seidl, S. *Ausländische Vollstreckungstitel und inländischer Bestimmtheitsgrundsatz*. Jena : JWV, 2010, S. 248.

⁵²⁷ Eiropas Savienības tiesas ģenerālvokāta P.Mengoci (*P. Mengozzi*) 2012. gada 28. jūnija secinājumi lietā C-215/11 *Szyrocka*, para. 38. Pieejami: www.europa.eu (šī lieta EST vēl nav izskatīta).

⁵²⁸ Torgāns, K. *Saistību tiesības*. I daļa. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 146. lpp.

⁵²⁹ Savienības tiesas ģenerālvokāta P.Mengoci (*P. Mengozzi*) 2012. gada 28. jūnija secinājumi lietā C-215/11 *Szyrocka*, paras. 59, 62. Pieejami šeit: www.europa.eu (šī lieta EST vēl nav izskatīta).

⁵³⁰ Seidl S. *Ausländische Vollstreckungstitel und inländischer Bestimmtheitsgrundsatz*. Jena: JWV, 2010, S. 247; Skat. arī Latvijas Civillikuma 1765. pantu.

862. Direktīvas 2000/35/EK (2000. gada 29. jūnijs) par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos⁵³¹ 3. panta 1. punkta d) apakšpunktā par obligāto procentu likmi noteikts: „Procentu līmenis par kavētu maksājumu (“obligātā likme”), kas debitoram ir jāmaksā, ir procentu likmes, ko Eiropas Centrālā banka piemērojusi savās pirms attiecīgā pusgada pirmās kalendāra dienas veiktajās pēdējās galvenajās refinansēšanas operācijās, (“standartlikmes”) un vismaz septiņu procentu punktu (“starpības”) summa, ja vien līgumā nav noteikts citādi. Dalībvalstij, kas nepiedalās Ekonomikas un monetārās savienības trešajā posmā, iepriekš minētā standartlikme ir savas valsts bankas noteiktā līdzvērtīgā likme. Abos gadījumos attiecīgā pusgada pirmajā kalendāra dienā spēkā esošo standartlikmi piemēro sešus turpmākos mēnešus.”

863. *“Procentu likme, ko Eiropas Centrālā banka piemēro savām galvenajām refinansēšanas operācijām”* ir procentu likme, ko piemēro šādām operācijām fiksētas procentu likmes izsolēs. Ja galveno refinansēšanas operāciju veic saskaņā ar mainīgas procentu likmes izsoles procedūru, minētā procentu likme attiecas uz galējo procentu likmi, kas radusies šajā izsolē. To piemēro vienotas likmes un mainīgas likmes izsolēs“ (skat. Direktīvas 2. p. 4. d.).

864. Latvijā procentu pamatlikme ir 4 %, un tā mainās katru gadu 1. janvārī un 1. jūlijā par tik procentpunktiem, kādā apmērā kopš iepriekšējām procentu pamatlikmes izmaiņām ir palielinājusies vai samazinājusies jaunākā refinansēšanas likme, ko Latvijas Banka noteikusi pirms attiecīgā pusgada pirmā datuma. Pēc katra gada 1. janvāra un 1. jūlija Latvijas Banka nekavējoties publicē laikrakstā „Latvijas Vēstnesis“ paziņojumu par attiecīgajā pusgadā spēkā esošo procentu pamatlikmi (skat. Latvijas CL 1765. p. 3. d.). Jāņem vērā, ka procentu aprēķināšanas metode ir atkarīga no līgumam (no kura izriet saistība) piemērojamā likuma; vai arī no tā, par kādu konkrēti procentu aprēķināšanas metodi puses ir vienojušās savā līgumā. Latvijas CL 1765. pants būs piemērojams tad, ja pušu līgumam piemērojams Latvijas likums. Tikpat labi līgumam (vai tajā noteiktajai procentu aprēķināšanas metodei) var būt piemērojams, piemēram, Vācijas likums, vai arī

⁵³¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/35/EK (2000. gada 29. jūnijs) par maksājumu kavējumu novēršanu komercdarījumos. OV L 200, 08.08.2000., 35.-38. lpp.

UNIDROIT komercilīgumu principi,⁵³² vai pat Eiropas Līgumtiesību principi, kuros paredzēts vadīties pēc Eiropas Centrālās bankas (ECB) likmes.⁵³³

865. Regulas 1896/2006 7. panta 2. punkta b) apakšpunktā procentu saistība ir nodalīta no kapitāla (jeb pamatsaistības), jo procentu norādīšana EMR pieteikumā nav obligāta. Vairumā gadījumu procentu saistība seko kapitāla saistībai (jeb pamatsaistībai), t.i., procentus var pieprasīt tiktāl, ciktāl ir kapitāls, par kura piedziņu var iesniegt prasību tiesā.⁵³⁴ „Saiknei starp kapitāla saistību un procentu saistību ir šāda struktūra:

865.1. procentu saistība rodas tādēļ, ka ir jāsamaksā kapitāls (proti, ir iestājies tā samaksas termiņš) un attiecīgais maksājums nav veikts (kas attiecas uz nokavējuma procentiem termiņā, par ko panākta vienošanās vai kas paredzēts tiesību aktos);

865.2. laika gaitā akcesorās summas iekļaujas galvenajā prasījumā, kļūstot par attiecīgā apjoma noteiktu sastāvdaļu.”⁵³⁵

866. **Līgumsods** ir norādāms konkrētā summā (piemēram, LVL 250), kā arī ir jānorāda līgumsodu konkretizējoša informācija (skat. A veidlapas 8. aili), piemēram, līgumiskais līgumsods; līgums (2012. gada 3. augusta pirkuma līgums Nr. 123) un tā punkts, kurā noteikts attiecīgais līgumsods (līguma 7.1. punkts – 0,1 % par katru maksājuma nokavēto dienu). Ja līgumsods līgumā ir noteikts procentos (piemēram, 0,1 % par katru maksājuma nokavēto dienu), tad A veidlapas 8. ailes daļā „*Summa*“ tas ir ierakstāms konkrētā summā (piemēram, LVL 250) un 8. ailes daļā „*Lūdzu, norādiet konkrēti*“ norādāms arī līgumsoda aprēķināšanas veids, t.sk., par cik dienām parādnieks ir nokavējis maksājumu.

867. **Izdevumi** (ja tādi ir) ir jānorāda A veidlapas 9. ailē, konkretizējot, vai tie ir tiesas izdevumi, vai citi izdevumi. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 25. panta 2. punktu *tiesas izdevumi* ietver nodevas un nomaksas, kuras maksājamas tiesai un kuru summa ir noteikta saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Sīkāk par tiesas izdevumiem Regulas izpratnē skat. šī Pētījuma apakšnodaļu „Tiesas izdevumi“, 847. § un tālāk .

⁵³² UNIDROIT Starptautiskie Komerclīguma principi, pieejami: www.unidroit.org

⁵³³ Sīkāk par to latviešu valodā skat.: Torgāns, K. Saistību tiesības. I daļa. Rīga : Tiesu namu aģentūra, 2006, 149. lpp.

⁵³⁴ Savienības tiesas ģenerālvokāta P.Mengoci (*P. Mengozzi*) 2012. gada 28. jūnija secinājumi lietā C-215/11 *Szyrocka*, para. 53. Pieejami šeit: www.europa.eu (šī lieta EST vēl nav izskatīta).

⁵³⁵ Savienības tiesas ģenerālvokāta P.Mengoci (*P. Mengozzi*) 2012. gada 28. jūnija secinājumi lietā C-215/11 *Szyrocka*, para. 54. Pieejami šeit: www.europa.eu (šī lieta EST vēl nav izskatīta).

868. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 7. panta 2. punkta d) apakšpunktu EMR pieteikumā (A veidlapā) jānorāda arī **prasības iesniegšanas iemesls**, tostarp to apstākļu apraksts, kas ir prasījuma pamatā, un, vajadzības gadījumā, prasītie procenti. Prasības iesniegšanas iemeslu veidi ir norādīti A veidlapas 6. ailē (piemēram, pārdevuma līgums, celtniecības līgums u.c.). Apstākļu apraksts arī ir atrodams 6.ailē (piemēram, nesamaksāšana, novēlots maksājums, preču vai pakalpojumu nepiegādāšana). Prasītie procenti norādāmi A veidlapas 7. ailē.

869. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 7. panta 2. punkta e) apakšpunktu EMR pieteikumā (A veidlapā) jāiekļauj to **pierādījumu apraksts**, kas pamato prasījumu. Saskaņā ar Regulas preambulas 14. apsvērumu prasītājam vajadzētu būt pienākumam iekļaut EMR pieteikumā (A veidlapas 10. ailē) to pierādījumu aprakstu, ar kuriem pamato prasījumu. Kā redzams, pierādījumi EMR pieteikumam (A veidlapai) nav jāpievieno; pietiek ar to aprakstu A veidlapas 10.ailē, kurā kā pierādīšanas līdzekļi pieļaujami: 1) rakstveida pierādījumi (kods 01); 2) liecinieku liecības (kods 02); 3) eksperta atzinums (kods 03); lietiskie pierādījumi (kods 04) un citi pierādīšanas līdzekļi (kods 05), kuri pieteikuma 10. ailē ir jākonkretizē.

870. *Rakstveida pierādījumu* apraksts noteikti ietvers dokumenta aprakstu un (ja ir) tā numuru un sastādīšanas datumu. *Liecinieka liecību* apraksts noteikti ietvers liecinieku vārdus un uzvārdus. *Eksperta atzinuma* apraksts ietvers eksperta vārdu un uzvārdu, ekspertīzes jomu un atzinuma sastādīšanas datumu un tā numuru. *Lietisko pierādījumu* apraksts ietvers konkrētās lietas aprakstu un, iespējams, tās atrašanās vietu.

871. Ja prasītājs A veidlapas 10. ailē nav norādījis *nevienu* pierādījumu, tad tiesa saskaņā ar Regulas 1896/2006 9. pantu var uzdot prasītājam papildināt šādu EMR pieteikumu.⁵³⁶ Jāatceras, ka pierādījumu apraksts kalpo gan atbildētājam, gan arī tiesai, kurai saskaņā ar Regulas 1896/2006 8. pantu EMR pieteikuma izskatīšanas stadijā ir jāpārbauda, vai cita starpā ir izpildītās Regulas 7. panta prasības un vai prasījums šķiet pamatots un pieņemams.⁵³⁷

⁵³⁶ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010. Art. 7 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 317.

⁵³⁷ *Ibid.*, 316, 317.

872. EMR pieteikumā prasītājam jānorāda arī **starptautiskās jurisdikcijas pamats**, kas balstās uz Regulas 1896/2006 6. pantu, un **lietas pārrobežu raksturs**, kas balstās uz Regulas 3. pantu.

4.8.1.2. Prasītāja deklarācija

873. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 **7. panta 3. punktu**:

3. Prasītājs pieteikumā deklarē, ka sniegtā informācija ir patiesa saskaņā ar viņa rīcībā esošo informāciju un pārlicēbi, un viņš apzinās, ka jebkādi apzināti nepatiesi paziņojumi var izraisīt atbilstīgu sankciju piemērošanu saskaņā ar izcelsmes dalībvalsts tiesību aktiem.

874. Minētā tiesību norma paredz to, ka prasītājam EMR pieteikumā ir jāparakstās par to, ka viņa sniegtā informācija ir patiesa un ka viņš apzinās atbildību par nepareizu ziņu sniegšanu. Atbildība nosakāma saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kuras tiesa skata EMR pieteikumu. Regulas 1896/2006 A veidlapā zem 11. ailes prasītājs paraksta šādu tekstu:

Es apliecinu, ka pēc man pieejamām ziņām un pārlicēbi sniegtā informācija ir pareiza.

Es atzīstu, ka apzināta nepatiesas informācijas sniegšana var būt par pamatu atbilstīgām sankcijām saskaņā ar izcelsmes dalībvalsts tiesību aktiem.

Vieta: _____ Datums: _____ Paraksts un/vai zīmogs: _____

875. Šāds apliecinājums nepieciešams, jo:

875.1. tiesa izdod EMR tikai un vienīgi balstoties uz prasītāja sniegto informāciju, to nepārbaudot (skat. Regulas 1896/2006 12. p. 4. punkta a) apakšpunktu);

875.2. EMR pieteikumam netiek pievienoti pierādījumi, bet gan tajā tiek iekļauts tikai un vienīgi pierādījumu apraksts (skat. Regulas 1896/2006 7. p. 2. punkta e) apakšpunktu).

876. No minētā teksta redzams, ka atbildība var iestāties tikai par *apzināti* nepatiesas informācijas sniegšanu, bet nevis, piemēram, par neuzmanības kļūdu.

877. Juridiskajā literatūrā tiek norādīts uz to, ka Regulā 1896/2006 vajadzētu iekļaut arī informāciju (piemēram, Regulas 29. pantā) par to, kāda ir katrā no dalībvalstīm

paredzētā atbildība.⁵³⁸ Tas ļautu prasītājam uzreiz zināt, kādas var būt jau konkrētās sekas viņa rīcībai. Citiem vārdiem sakot, parakstot minēto apliecinājumu, prasītājam ir skaidri jāzina, kādas var būt šīs konkrētās tiesiskās sekas attiecīgajā dalībvalstī.

878. Tāpat nav skaidrs, vai runa ir par krimināltiesisko, vai par civiltiesisko atbildību.⁵³⁹ Šobrīd iznāk, ka tā var būt gan viena, gan otra.

4.8.1.3. Pieteikuma forma un paraksts uz tā

879. Pieteikuma formas jautājumi iepriekš jau tika apskatīti, tādēļ šajā apakšnodaļā apskatīts tiks tieši Regulas 1896/2006 **7. panta 4. punkts**:

4. Pieteikuma papildinājumā prasītājs var tiesai norādīt, ka viņš iebilst pret pārcelšanu uz parastu civilprocesu 17. panta nozīmē, gadījumā, ja atbildētājs iebilst. Tas neliedz prasītājam par to informēt tiesu vēlāk, tomēr jebkurā gadījumā pirms rīkojuma izdošanas.

880. Regulas 1896/2006 I pielikumā esošās A veidlapas 2. papildinājumā prasītājs uzreiz var norādīt, ka viņš **nevēlas** pārcelt prasību uz parastu civilprocesu, ja atbildētājs iesniegs savus iebildumus pret EMR. Jāatzīmē, ka 2. papildinājums netiek nosūtīts atbildētājam (skat. Regulas 12. p. 2. punktu), līdz ar to viņš nezina prasītāja nolūku šajā jautājumā. Tas arī ir pareizi, jo, ja atbildētājs zinātu prasītāja nostāju par atteikšanos no parastā civilprocesa, viņš bez liekas vilcināšanās iesniegtu iebildumus.⁵⁴⁰

881. Ja prasītājs 2. papildinājumā neko nav norādījis, tad tiek **prezumēts**, ka viņš vēlēsies pārcelt pieteikuma izskatīšanu uz parasto civilprocesu. Regulas 7. panta 4. punkts dod prasītājam iespēju par savu nolūku informēt tiesu arī vēlāk (t.i., pēc EMR pieteikuma iesniegšanas, bet līdz EMR – V pielikuma – izdošanas brīdim). Regula gan neparedz speciālu formu, kādā prasītājs to varētu izdarīt, tādēļ tas var tikt izdarīts vai nu

⁵³⁸ Kormann J.M. Das neue Europäische Mahnverfahren im Vergleich zu den Mahnverfahren in Deutschland und Österreich. Jena: JWV, 2007, S. 101; Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010. Art. 7 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 317.

⁵³⁹ Kormann, J.M. Das neue Europäische Mahnverfahren im Vergleich zu den Mahnverfahren in Deutschland und Österreich. Jena : JWV, 2007, S. 101.

⁵⁴⁰ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010. Art. 7 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 318.

rakstiski brīvā iesnieguma formā, vai arī aizpildot A veidlapas 2. papildinājumu un to nosūtot tiesai.

882. Prasītājam, kurš lemj par vēlēšanos pārcelt savu prasījumu uz parastu civilprocesu, vispirms būtu pienācīgi jāapsver tiesu starptautiskās jurisdikcijas izmaiņas, t.i., vai EMR jautājumos starptautiski kompetentā tiesa saglabās savu starptautisko kompetenci arī parastā civilprocesa gadījumā, ja runa ir par *patērētājiem*. Šeit jāsalīdzina Regulas 1896/2006 6. panta 2. punkta normas ar Briseles I Regulas normām par jurisdikciju (15.-17. p.).⁵⁴¹

883. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 7. panta 6. punktu:

5. *Pieteikumu paraksta prasītājs vai, vajadzības gadījumā, tā pārstāvis. Ja pieteikums iesniegts elektroniskā formātā atbilstīgi 5. punktam, to paraksta saskaņā ar 2. panta 2. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 1999/93/EK (1999. gada 13. decembris) par Kopienas elektronisko parakstu sistēmu. Parakstu atzīst izcelsmes dalībvalstī, un tam nevar piemērot papildu prasības.*

884. EMR pieteikums (A veidlapa) ir prasītājam vai viņa pārstāvim jāparaksta. Paraksts liekams A veidlapā uzreiz aiz 11. ailes zem apliecinājuma par sniegtās informācijas patiesumu.

885. Ja EMR pieteikums nav parakstīts, tiesa saskaņā ar Regulas 1896/2006 9.pantu dod iespēju prasītājam labot šo trūkumu tiesas noteiktajā termiņā. Latvijā tiesa pieņems lēmumu par EMR pieteikuma atstāšanu bez virzības un noteiks termiņu trūkumu novēršanai (skat. CPL 133. p.). Šeit var rasties jautājums – kādēļ pēc analogijas netiek piemērots CPL 406.⁴ pants, saskaņā ar kuru būtu jāatsaka pieņemt EMR pieteikums? Atbilde: tādēļ, ka Regulas 1896/2006 9. pants skaidri nosaka, ka šādos gadījumos tiesai ir *jādod* prasītājam *iespēja labot vai papildināt EMR pieteikumu* konkrētā tiesas noteiktā termiņā. Šīs tiesību normas piemērošanai Latvijā atbilst tieši CPL 133. pants – pieteikuma atstāšana bez virzības, nosakot termiņu trūkumu novēršanai.

886. Kā jau iepriekš tika norādīts, Latvijā nav paredzēta EMR pieteikuma iesniegšana elektroniskā formātā.

⁵⁴¹ *Ibid.*, S. 319.

5.1.1. *Pieteikuma izskatīšana*

887. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 **8. pantu:**

Tiesa, kas saņēmusi pieteikumu Eiropas maksājuma rīkojumam, pēc iespējas ātrāk un, pamatojoties uz pieteikuma veidlapu, pārbauda, vai 2., 3., 4., 6. un 7. pantā noteiktās prasības ir izpildītas un vai prasījums šķiet pamatots un pieņemams. Šī izskatīšana var notikt automatizētas procedūras veidā.

888. Uzreiz jānorāda, ka Latvijā EMR pieteikumu izskatīšana nenotiek automatizētās procedūras veidā. Tiklīdz tiesa ir saņēmusi EMR pieteikumu (A veidlapu), tā pēc iespējas ātrāk (t.i., bez liekas kavēšanās), kā arī pamatojoties tikai uz pieteikuma A veidlapā ietvertu informāciju, pārbauda:

888.1. vai 2., 3., 4., 6. un 7. pantā noteiktās prasības ir izpildītas, **un**

888.2. vai prasījums šķiet pamatots un pieņemams.

889. Regulas 1896/2006 2., 3., 4., 6. un 7. pantā noteikto prasību izpilde: Tas nozīmē, ka tiesai ir jāpārbauda, vai:

889.1. ir ievērota Regulas 1896/2006 materiālās piemērošanas joma (Regulas 2. p.);

889.2. lieta ir pārrobežu lieta (Regulas 3. p.);

889.3. EMR pieteikums attiecas uz finanšu prasījumu par konkrētu summu, kas bija jāsamaksā brīdī, kad iesniedza EMR pieteikumu (Regulas 4. p.);

889.4. ir ievērota Regulas 6. pantā noteiktā starptautiskā jurisdikcija. Citiem vārdiem sakot, vai Latvijas tiesa ir starptautiski kompetenta skatīt konkrēto EMR pieteikumu;

889.5. ir ievērotas visas Regulas 7. pantā autonomi noteiktās pieteikuma formas un satura prasības.

890. Ja tiesa konstatē, ka nav ievērota kāda no Regulas 7. pantā minētajām prasībās, tā piemēro Regulas 9. pantu, dodot prasītājam iespēju labot un/vai papildināt EMR pieteikumu. Tikai tad, ja tiesas noteiktajā termiņā pieteicējs nebūs izdarījis attiecīgos labojumus un/vai papildinājumus, tiesa saskaņā ar Regulas 11. panta 1. punkta a) un c) apakšpunktu drīkstēs noraidīt EMR pieteikumu.

891. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 10. pantu, ja 8. pantā minētās prasības EMR pieteikumā ir izpildītas tikai daļēji, tiesa informē par to prasītāju, izmantojot C standarta

veidlapu, kā noteikts III pielikumā. Prasītāju aicina pieņemt vai noraidīt priekšlikumu Eiropas maksājuma rīkojumam par summu, ko norādījusi tiesa.

892. Vai prasījums šķiet pamatots un pieņemams: šī prasība tulkojama kopā ar Regulas 11. panta 1. punkta b) apakšpunktu. Jēdziens „šķiet pamatots un pieņemams” būtu saprotams kā tāds EMR pieteikums, kurš nebalstās uz acīmredzami nepastāvošu maksājuma saistību.⁵⁴²

5.1.2. Pieteikuma papildināšana un labošana: B standarta veidlapa

893. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 **9. pantu:**

1. Ja nav izpildītas 7. pantā paredzētās prasības un, ja vien prasījums nav skaidri nepamatots un nepieņemams, tiesa dod prasītājam iespēju papildināt vai labot pieteikumu. Tiesa izmanto B standarta veidlapu, kā noteikts II pielikumā.

2. Ja tiesa lūdz prasītājam papildināt vai labot pieteikumu, tā nosaka apstākļiem atbilstīgu termiņu. Tiesa var pēc saviem ieskatiem šo termiņu pagarināt.

894. No minētās tiesību normas izriet, ka tajā norādītajos gadījumos **tiesas pienākums** ir dot iespēju prasītājam **labot** vai **papildināt EMR pieteikumu**. Papildināšana vai labošana var notikt, ja EMR pieteikumā ietvertās ziņas vai informācija (Regulas 7. p.) ir nepilnīga, vai kļūdaina. *Piemēram*, prasītājs ir aizmirsis parakstīt EMR pieteikumu, vai arī aizmirsis aizpildīt kādu no pieteikuma (A veidlapas) ailēm. Tas pats ir arī gadījumos, kuros prasītājs ir ierakstījis acīmredzami kļūdainus datus, vai arī sajaucis vietām attiecīgajās ailēs iekļaujamo informāciju. Arī tad, ja atbildētājs nav tiesā iesniedzis EMR pieteikumu latviešu valodā. Visos šajos gadījumos tiesa nedrīkst uzreiz noraidīt EMR pieteikumu (tūlīt piemērojot Regulas 11. p. 1. punkta a) apakšpunktu). **Tiesas pienākums ir dot prasītājam iespēju labot vai papildināt EMR pieteikumu.**

895. Dodot iespēju labot vai papildināt EMR pieteikumu, tiesa izmanto Regulas 1896/2006 II pielikumā esošo **B veidlapu**. Vienlaicīgi tiesa nosaka prasītājam atbilstošu termiņu, kurā viņam jānosūta tiesai atpakaļ veiktie labojumi vai papildinājumi. Tiesa B veidlapā var uzdot iesniegt prasītājam EMR pieteikumu latviešu valodā. Tiesa var arī uzdot labot vai papildināt šādus datus: puses un to pārstāvji (01 kods); jurisdikcijas pamati (02 kods); pārrobežu lieta (03 kods); bankas dati (04 kods); pamatsumma (05

⁵⁴² Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010. Art. 8 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 321, 322.

kods); procenti (06 kods); līgumsodi (07 kods); izmaksas (08 kods); pierādījumi (09 kods); papildu konstatējumi (10 kods); paraksts (11 kods).

896. Ja prasītājs tiesas noteiktajā laikā nosūta tiesai atpakaļ izlaboto vai papildināto pieteikumu, tiesa izdod EMR (Regulas 12. p.). Ja prasītājs tiesas noteiktajā termiņā tiesai nenosūta savu atbildi, tiesa noraida EMR pieteikumu (Regulas 11. p. 1. punkta c) apakšpunkts). Gadījumā, ja prasītājs izsūtījis laboto vai papildināto pieteikumu pēc tiesas noteiktā termiņa, taču tiesa vēl nav paspējusi lemt par EMR izdošanu vai pieteikuma noraidīšanu, šādi labojumi vai papildinājumi ir pieņemami tiesā un uzskatāmi par iesniegtiem.⁵⁴³

897. EMR labošana vai papildināšana nav jāveic tad, ja EMR pieteikums ir **skaidri nepamatots un nepieņemams**. Jēdziens „skaidri nepamatots un nepieņemams“ ir sīkāk skaidrots turpmāk (skat. šī Pētījuma nākamo apakšnodaļu „Pieteikuma noraidīšana”, 913. § un tālāk).

898. **Latvijas tiesu nolēmumu analīze** ļauj secināt, ka Latvijas tiesas ļoti reti piemēro Regulas 1896/2006 9. pantu. Tā vietā tiesas uzreiz noraida EMR pieteikumus (balstoties uz Regulas 11. p. 1. d. a) apakšpunktu).

899. *Piemēram:*

899.1. Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesa⁵⁴⁴ piemēroja Regulas 1896/2006 9. pantu, lai dotu prasītājam iespēju: EMR pieteikumā norādīt, par kuru laika posmu tiek prasīti procenti (Regulas 7. p. 2. d. c) apakšpunkts); precizēt parādnieka nosaukumu, jo CMR pavadzīmē, uz kuru balstīts pieteikums, ir norādīts cits nosaukums.

899.2. Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesa divās lietās⁵⁴⁵ piemēroja Regulas 1896/2006 9. pantu, lai dotu prasītājam laiku samaksāt valsts nodevu. Jāatzīmē, ka Regulas 9. pants nav domāts šādiem gadījumiem. Valsts nodevas

⁵⁴³ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010. Art. 11 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 331.

⁵⁴⁴ Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2012. gada 6. februāra lēmums civillietā Nr. 3-11/0050/12 [nav publicēts].

⁵⁴⁵ Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2011. gada 29. novembra lēmums civillietā Nr. 3-11/0491/5-2011 [nav publicēts]; Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2011. gada 2. augusta lēmums civillietā Nr. 3-11/0293-2011 [nav publicēts] un Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2011. gada 31. oktobra lēmums civillietā Nr. 3-11/0293-2011 par termiņa pagarinājumu [nav publicēts].

nesamaksāšanas gadījumā piemērojams Regulas 26. pants, tātad Latvijas CPL normas.

899.3. Četrās lietās Latvijas tiesas, tā vietā, lai saskaņā ar Regulas 9. pantu dotu prasītājam iespēju labot vai papildināt EMR pieteikumu, noraidīja šo pieteikumu (saskaņā ar Regulas 11. p. 1. punktu).⁵⁴⁶

900. Šāda Latvijas tiesu rīcība daļēji izskaidrojama ar to, ka Latvijas civilprocesā paredzētajā nacionālajā saistību piespiedu izpildīšanas brīdinājuma kārtībā procesā pieteikumu nav iespējams labot, papildināt vai grozīt, t.i., vai nu pieteikums tiek pieņemts, vai netiek pieņemts. Līdz ar to Latvijas tiesas nav pieradušas pie Regulas 1896/2006 9. un 10. pantā paredzētajām kompromisa iespējām. Līdz ar to **varētu tikt apsvērta iespēja CPL 131. pantā integrēt norādes uz Regulas 1896/2006 9. un 10. pantu, vai arī pievērst šim jautājumam pastiprinātu uzmanību Latvijas tiesnešu mācību programmās.**

5.1.3. Pieteikuma grozīšana: C standarta veidlapa

901. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 10. pantu:

1. Ja 8. pantā minētās prasības pieteikumā ir izpildītas tikai daļēji, tiesa informē par to prasītāju, izmantojot C standarta veidlapu, kā noteikts III pielikumā. Prasītāju aicina pieņemt vai noraidīt priekšlikumu Eiropas maksājuma rīkojumam par summu, ko norādījusi tiesa, un informē par šā lēmuma sekām. Prasītājs atbild, nosūtot atpakaļ tiesas nosūtīto C standarta veidlapu laikposmā, ko norādījusi tiesa saskaņā ar 9. panta 2. punktu.

2. Ja prasītājs pieņem tiesas priekšlikumu, tiesa izdod Eiropas maksājuma rīkojumu saskaņā ar 12. pantu attiecībā uz to prasījuma daļu, ko prasītājs pieņēmis. Sekas attiecībā uz pārējo sākotnējās prasījuma daļu reglamentē valsts tiesību akti.

3. Ja prasītājs nenosūta atbildi tiesas norādītajā laikposmā vai noraida tiesas priekšlikumu, tiesa pilnībā noraida pieteikumu Eiropas maksājuma rīkojumam.

902. Lai gan Regulas 1896/2006 10.panta 1.punktā norādīts uz 8.pantā minēto prasību daļēju izpildīšanu no prasītāja puses, tālākais 10.panta 1.punkta teksts tomēr liek secināt,

⁵⁴⁶ Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2010. gada 4. novembra lēmums civillietā Nr. 3-10/1040/13-2010 [nav publicēts]; Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2010. gada 15. marta lēmums civillietā Nr. 3-10/0531/5-2010 [nav publicēts]; Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2009. gada 12. augusta lēmums civillietā Nr. 3-10/0555-2009 [nav publicēts]; Valmieras rajona tiesas 2009. gada 12. marta lēmums civillietā Nr. 3-10/0065-09 [nav publicēts].

ka runa ir par tiem gadījumiem, kuros EMR pieteikumā norādītā finanšu prasījuma *summa* tikai daļēji atbilst Regulas 7. panta 2. punkta b) – d) apakšpunktos prasītajiem kritērijiem un pārējā daļā šī *summa* šķiet acīmredzami nepamatota. Šādas situācijas var rasties tad, ja:

902.1. EMR pieteikumā ietverti vienlaicīgi vairāki finanšu prasījumi un daļa no tiem šķiet acīmredzami nepamatoti;

902.2. EMR pieteikumā ietverts viens finanšu prasījums, taču summas lieluma ziņā tas šķiet acīmredzami nepamatots.⁵⁴⁷ Piemēram, ja pamatsumma (kapitāls) ir noteikta LVL 1200, taču līgumsods ir norādīts LVL 340 000.

903. Ja tiesa ko tādu konstatē, tās pienākums saskaņā ar Regulas 10.panta 1.punktu ir norādīt konkrēto summu (piemēram, samazinot LVL 340 000 līgumsodu uz LVL 2000 līgumsodu) un aicināt prasītāju pieņemt vai noraidīt priekšlikumu Eiropas maksājuma rīkojumam par šo tiesas noteikto summu. Vienlaicīgi tiesa informē prasītāju par šā lēmuma sekām, kā arī norāda termiņu, kurā prasītājam jāsniedz atbilde uz tiesas ierosinājumu. Termiņš nosakāms saskaņā ar Regulas 9. panta 2. punktu, t.i., termiņš ir jānosaka tāds, kas atbilst apstākļiem un tiesa pēc saviem ieskatiem (*ex officio*) var to arī pagarināt. Tiesa visas minētās darbības veic, izmantojot Regulas 1896/2006 III pielikumā esošo **C veidlapu** „Prasītājam adresēts ierosinājums grozīt pieteikumu Eiropas maksājuma rīkojumam“.

904. Prasītājam ir divas iespējas – pieņemt (ar aktīvām darbībām) tiesas ierosinājumu par summas izmaiņām, vai nepieņemt to (ar aktīvām vai pasīvām darbībām).

905. Ja prasītājs **pieņem** tiesas izteikto ierosinājumu, viņam tiesas noteiktajā termiņā ir jānosūta atpakaļ tiesai sava atbilde, izmantojot to pašu C veidlapu (Regulas 10. p. 1.punkts), kuras pēdējā lodziņā prasītājam jāieviek krustiņš „*Es pieņemu minēto tiesas priekšlikumu*“; jāieraksta aizpildīšanas vieta, datums, uzņēmuma vai organizācijas nosaukums (juridiskai personai), vārds/uzvārds un jāparakstās (vai jāuzliek zīmogs).

906. Tiesa, saņemot atpakaļ noteiktajā termiņā C veidlapu ar prasītāja izteikto piekrišanu, saskaņā ar Regulas 12. pantā noteikto kārtību **izdod EMR attiecībā uz to prasījuma daļu, ko prasītājs ir pieņēmis**. Sekas attiecībā uz pārējo sākotnējā prasījuma

⁵⁴⁷ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010. Art. 10 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 325.

daļu reglamentē valsts tiesību akti (skat. Regulas 10. p. 2. punktu). Ar sekām domātas gan materiāltiesiskās, gan procesuālās tiesiskās sekas.⁵⁴⁸ Tas nozīmē, ka par šo EMR procesā noraidīto daļu prasītājs var vērsties tiesā prasības kārtībā (skat. CPL 222. p.).

907. Saskaņā ar Latvijas CPL 219. panta otro daļu tiesa atstāj prasību bez izskatīšanas daļā, par kuru neizsniedz EMR Regulas 1896/2006 10. panta 2. punktā paredzētajā gadījumā. Tas nozīmē, ka tiesai par šo finanšu prasījuma daļu jāpieņem atsevišķs motivēts lēmums. Par šo lēmumu var iesniegt blakus sūdzību (CPL 221. p.). Attiecīgi par to prasījuma daļu, kuru prasītājs ir pieņēmis (akceptējis), tiesa izdod EMR (Regulas 1896/2006 V pielikumā esošo E veidlapu).

908. Ja prasītājs **nepieņem** tiesas izteikto ierosinājumu, viņam tiesas noteiktajā termiņā ir jānosūta atpakaļ tiesai sava atbilde, izmantojot to pašu C veidlapu (Regulas 10. p. 1. punkts), kuras pēdējā lodziņā prasītājam jāieviek krustiņš lodziņā „*Es noraidu minēto tiesas priekšlikumu*“; jāieraksta aizpildīšanas vieta, datums, uzņēmuma vai organizācijas nosaukums (juridiskai personai), vārds/uzvārds un jāparakstās (vai jāuzliek zīmogs, ja tāds ir).

909. Tiesa, saņemot atpakaļ noteiktajā termiņā C veidlapu ar prasītāja izteikto noraidījumu tiesas priekšlikumam, saskaņā ar Regulas 10. panta 3. punktu un 11. panta 1. punkta d) apakšpunktu **noraida EMR pieteikumu pilnībā.**

910. Tas pats notiek arī tad, ja prasītājs tiesas noteiktajā termiņā nesniedz nekādu atbildi (klusē).

911. Noraidot EMR pieteikumu, tiesa izmanto Regulas 1896/2006 IV pielikumā esošo D standarta veidlapu „Lēmums noraidīt pieteikumu Eiropas maksājuma rīkojumam“ (skat. Regulas 11. p. 1. punkta 2. rindkopu). Sīkāk par EMR pieteikuma noraidīšanu skat. šī Pētījuma nākamo apakšnodaļu „Pieteikuma noraidīšana”, 913. § un tālāk).

912. Jāatceras, ka Regulas 1896/2006 **9. pants no 10. panta atšķiras** ar to, ka:

Regulas 1896/2006 pants	Piemērošanas joma	Aizpildāmā veidlapa un tās aizpildītājs	Tiesiskās sekas
9. pants	Ja nav izpildītas Regulas 7. pantā paredzētās formālās prasības un, ja vien	B veidlapa: aizpilda tiesa (un nosūta prasītājam).	1. Ja prasītājs tiesas noteiktajā termiņā ir labojis un/vai papildinājis EMR pieteikumu, tiesa izdod EMR par visu finanšu

⁵⁴⁸ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010. Art. 10 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 326.

	<p>prasījums nav skaidri nepamatots un nepieņemams.</p> <p>Tātad jau sākotnēji redzams, ka gadījumā, ja prasītājs papildinās vai labos EMR pieteikumu, tiesa varēs izdot EMR par visu finanšu prasījumu.</p>		<p>prasījumu (izmantojot E veidlapu).</p> <p>2. Ja prasītājs tiesas noteiktajā termiņā nav izlabojis un/vai papildinājis EMR pieteikumu, tiesa pilnībā noraida EMR pieteikumu (izmantojot D veidlapu).</p>
10. pants	<p>EMR pieteikumā norādītā finanšu prasījuma <i>summa</i> tikai daļēji atbilst Regulas 7. panta 2. punkta b) – d) apakšpunktos prasītajiem kritērijiem un pārējā daļā šī summa šķiet acīmredzami nepamatota. Tātad, jau sākotnēji redzams, ka runa var būt par EMR izdošanu tikai attiecībā uz daļu no finanšu prasījuma.</p>	<p>C veidlapa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sākotnēji aizpilda tiesa (un nosūta prasītājam); - Pēc tam C veidlapas pēdējo aili aizpilda prasītājs (un tiesas noteiktajā termiņā nosūta atpakaļ tiesai). 	<p>1. Ja prasītājs tiesas noteiktajā termiņā pieņem tiesas priekšlikumu – tiesa izdod EMR attiecībā uz daļu, kuru prasītājs ir pieņēmis (izmantojot E veidlapu). Pārējā prasījuma daļā tiesvedība ir izbeidzama (CPL 219. p. 2. d.), par to pieņemot atsevišķu motivētu lēmumu (CPL 221. p.).</p> <p>2. Ja prasītājs nepieņem tiesas priekšlikumu vai tiesas noteiktajā termiņā nesniedz atbildi – tiesa pilnībā (nevis tikai daļēji) noraida EMR pieteikumu (izmantojot D veidlapu). Tālāk iestājas Regulas 11. panta 2. un 3. punktā paredzētās tiesiskās sekas: EMR pieteikuma noraidīšanu nevar pārsūdzēt un EMR pieteikuma noraidījums neliedz prasītājam iesniegt prasību, izmantojot jaunu EMR pieteikumu vai jebkādu citu procedūru, kas pieejama saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem.</p>

5.1.4. Pieteikuma noraidīšana

913. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 11. pantu:

1. Tiesa noraida pieteikumu, ja: a) nav izpildītas 2., 3., 4., 6. un 7. pantā noteiktās prasības; vai b) prasījums ir skaidri nepamatots vai nav pieņemams; vai c) prasītājs nenosūta atbildi termiņā, ko tiesa noteikusi saskaņā ar 9. panta 2. punktu; vai d) prasītājs nenosūta atbildi tiesas noteiktajā termiņā vai noraida tiesas priekšlikumu saskaņā ar 10. pantu. Prasītāju informē par noraidījuma iemesliem, izmantojot D standarta veidlapu, kā noteikts IV pielikumā.

2. Par pieteikuma noraidīšanu nav tiesības iesniegt pārsūdzību.

3. Pieteikuma noraidījums neliedz prasītājam iesniegt prasību, izmantojot jaunu pieteikumu Eiropas maksājuma rīkojumam vai jebkādu citu procedūru, kas pieejama saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem.

914. Tiesa var noraidīt EMR pieteikumu tikai četros gadījumos:

914.1. ja nav izpildītas Regulas 1896/2006 2., 3., 4., 6. un 7. pantā noteiktās prasības;

- 914.2. ja prasījums ir skaidri nepamatots vai nav pieņemams;
- 914.3. ja prasītājs nenosūta atbildi termiņā, ko tiesa noteikusi saskaņā ar Regulas 9. panta 2. punktu;
- 914.4. ja prasītājs nenosūta atbildi tiesas noteiktajā termiņā vai noraida tiesas priekšlikumu saskaņā ar Regulas 10. pantu.

915. Svarīgi ir atcerēties, ka Regulas **11. panta 1. punkta a) apakšpunkts** ir tulkojams caur Regulas 9. panta (vai 10.panta) un 7.panta prizmu un tādēļ ir uzreiz piemērojams tikai tad, ja nav iespējama EMR pieteikuma labošana vai papildināšana (9. p.), vai grozīšana (10. p.). **Ja EMR pieteikuma labošana, papildināšana vai grozīšana ir iespējama, tiesa nedrīkst uzreiz noraidīt EMR pieteikumu, pamatojoties uz 11. panta 1. punkta a) apakšpunktu.** Diemžēl, Latvijas tiesām ir tendence uzreiz piemērot Regulas 11.panta 1.punkta a) apakšpunktu, nedodot parādniekam iespēju labot, papildināt vai grozīt EMR pieteikumu.

915.1. *Piemēram*, Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa⁵⁴⁹ uzreiz noraidīja EMR pieteikumu (pamatojoties uz Regulas 11. p. 1. punktu kopumā), jo: 1) prasījuma un procentu summa bija norādīta EUR, nevis latos (LVL); 2) pieteikumam pievienots dokuments svešvalodā. Minētie gadījumi nav tādi, lai uzreiz noraidītu EMR pieteikumu. Regulā 1896/2006 nav prasīts, lai EMR pieteikumam tiktu pievienoti jebkādi dokumenti. Visa informācija par finanšu prasījumu jāietver EMR pieteikumā (A veidlapā). Arī prasījuma norādīšana EUR valūtā nav pamats noraidīt EMR pieteikumu.

915.2. Citā lietā Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesa⁵⁵⁰ uzreiz noraidīja EMR pieteikumu (pamatojoties uz Regulas 11. p. kopumā), jo prasītāja norādītais atbildētāja reģistrācijas numurs pēc Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra datiem atbilda citam uzņēmumam. Šajā gadījumā tiesai vajadzēja ļaut labot EMR pieteikumu (piemērojot Regulas 9. p.).

⁵⁴⁹ Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2010. gada 15. marta lēmums civillietā Nr. 3-10/0531/5-2010 [nav publicēts].

⁵⁵⁰ Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2009. gada 12. augusta lēmums civillietā Nr. 3-10/0555-2009 [nav publicēts].

915.3. *Piemēram*, Valmieras rajona tiesa⁵⁵¹ uzreiz noraidīja EMR pieteikumu (pamatojoties uz Regulas 11. p. kopumā), jo prasītājs nebija izmantojis A standarta veidlapu, kā arī nebija iesniedzis pieteikumu latviešu valodā.

916. Kā redzams, **Latvijas tiesām ir tendence ne tikai uzreiz noraidīt EMR pieteikumus, bet arī atsaukties uz Regulas 1896/2006 11. pantu kopumā, nešķirojot tajā esošās atšķirīgās tiesību normas un līdz ar to arī EMR pieteikuma noraidīšanas pamatus.**

917. Ja EMR pieteikumā ietvertais prasījums ir skaidri nepamatots vai nav pieņemams, tiesa ir tiesīga uzreiz noraidīt šādu pieteikumu, pamatojoties uz Regulas **11. panta 1. punkta b) apakšpunktu**. Jēdziens „**skaidri nepamatots un nepieņemams**“ ir ģenerālklauzula, kas katrā konkrētā lietā tiesnesim ir jāvērtē pēc savas pārlicības. Minētajā jēdzienā varētu ietilpt, piemēram, situācijas, kurās no EMR pieteikuma uzreiz ir redzams, ka finanšu prasījums neeksistē.

917.1. *Piemēram*, prasītājs kā atbildētāju ir norādījis kādas ES dalībvalsts prezidentu un valdību; kā prasības summu (kapitālu) norādījis 20 miljonus EUR; savukārt A veidlapas 6. ailē „Šis prasījuma attiecas uz“ atzīmējis 25.kodu („cits“), paskaidrojumā norādot „finanšu krīzes izraisītāji“, pārējās EMR pieteikuma ailes nemaz neaizpildot. Ir acīmredzami, ka šāds finanšu prasījums nepastāv, ir neapšaubāmi nepamatots un nav pieņemams, tādēļ EMR pieteikums ir noraidāms (saskaņā ar Regulas 11. p. 1. punkta b) apakšpunktu).

918. Tiesai, vērtējot EMR pieteikuma pamatotību vai pieņemamību, ir jāvadās tikai pēc EMR pieteikumā norādītās informācijas un, jo sevišķi, pēc pierādījumu apraksta (A veidlapas 10. aile) un izvirzītā prasījuma apraksta (A veidlapas 6. aile).

918.1. *Piemēram*, Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa⁵⁵² par nepamatotu un tādēļ nepieņemamu uzskatīja tādu EMR pieteikumu, kurā: 1) pieteikumam pievienota svešvalodā sastādīta maksājuma uzdevuma kopija; 2) pieteikumam nav pievienoti dokumenti, kas apliecinātu ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksu (LVL 5,25); 3) pieteicējs pieteikumam pievienojis 26 dokumentus, kas sastādīti svešvalodās un kuri, kā redzams, pamato prasījumu. Tajā pašā laikā

⁵⁵¹ Valmieras rajona tiesas 2009. gada 12. marta lēmums civillietā Nr. 3-10/0065-09 [nav publicēts].

⁵⁵² Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2010. gada 4. novembra lēmums civillietā Nr. 3-10/1040/13-2010 [nav publicēts].

prasītājs pieteikumā norādījis, ka prasījums pamatots ar pārdevuma līgumu. Ir skaidrs, ka šajā gadījumā nav konstatējama EMR pieteikuma nepamatotība vai nepieņemamība. Tiesai bija jāpiemēro Regulas 1896/2006 9. pants un jādod iespēja labot vai papildināt EMR pieteikumu. Attiecībā uz tiesas izdevumu samaksas dokumentiem, tiesai bija jāpieņem lēmums par EMR pieteikuma atstāšanu bez virzības, nosakot termiņu trūkumu novēršanai – attiecīgo samaksas darbību veikšanai un samaksu apliecinošu dokumentu iesniegšanai (skat. Regulas 25. p. un CPL 131. p. 2. d. un 1. d. 3. punktu).

919. Regulas 1896/2006 **11. panta 1. punkta c) un d) apakšpunkti** ir piemērojami tikai tad, ja:

919.1. tiesa iepriekš ir uzdevusi prasītājam labot vai papildināt EMR pieteikumu līdz konkrētai dienai (Regulas 9. p.) un prasītājs šajā termiņā nav nosūtījis tiesai savu atbildi; vai

919.2. tiesa iepriekš ir ierosinājusi prasītājam grozīt EMR pieteikumu līdz konkrētai dienai (Regulas 10. p.) un prasītājs šajā termiņā nav nosūtījis tiesai savu atbildi, vai arī ir noraidījis tiesas priekšlikumu.

920. **Noraidot EMR pieteikumu** saskaņā ar kādu no Regulas 11.pantā norādītajiem pamatiem, tiesnesis pieņem *lēmumu par atteikšanos pieņemt EMR pieteikumu* (skat. CPL 131. p. 2. d. un 1. d. 2. d., kā arī 406.⁴ p.). Taču, atšķirībā no CPL 132. panta trešās daļas, par šo tiesas lēmumu nevar iesniegt blakus sūdzību. Tas tādēļ, ka saskaņā ar Regulas 1896/2006 11. panta 2. punktu par pieteikuma noraidīšanu nav tiesību iesniegt pārsūdzību. Tomēr EMR pieteikuma noraidīšanas tiesiskās sekas (skat. Regulas 11. p. 3. punktu) un lēmuma par atteikšanos pieņemt pieteikumu tiesiskās sekas (skat. CPL 132. p. 4. d. un 406.⁴ p. 4. d.) ir identiskas.

921. Tā kā Regulas 1896/2006 25. pants atstāj tiesvedības izdevumu jautājumu dalībvalstu nacionālo tiesību aktu ziņā, tad samaksātā valsts nodeva un ar brīdinājuma izsniegšanu saistītie izdevumi tiek ieskaitīti, ja tiesvedība tiek turpināta parastā civilprocesa kārtībā (skat. CPL 36.¹ p.). Jāatgādina, ka pāreja uz parasto civilprocesi notiek tad, ja pastāv divi kumulatīvi priekšnoteikumi: 1) atbildētājs ir iesniedzis iebildumus (F veidlapu) par EMR, **un** 2) prasītājs EMR pieteikumā – A veidlapas 2. papildinājumā – ir atstājis tukšu vietu, nenorādot, ka viņš nevēlas turpināt lietas

izskatīšanu parastajā tiesvedības kārtībā. Jāatceras, ka saskaņā ar Regulas 7. panta 4. punktu prasītājs par savu nevēlēšanos pārcelt lietu uz parasto civilprocesu var informēt tiesu arī pēc EMR pieteikuma iesniegšanas, taču līdz brīdim, kad tiesa izdevusi EMR (E veidlapu).

922. Ja prasītājs ir norādījis, ka viņš nevēlas pāreju uz parasto civilprocesu, tiesvedības izdevumi (valsts nodeva un ar brīdinājuma izsniegšanu saistītie izdevumi) būtu uzreiz jāatdod atpakaļ prasītājam, to norādot tiesas lēmumā (skat. CPL 37. p. 1. d. 2. punktu). Par tiesvedības izdevumiem skat. šī Pētījuma apakšnodaļu „Tiesvedības izdevumi”.

923. No iepriekš minētā var secināt, ka tiesas lēmuma nolemjošā daļa izskatās apmēram šādi (ja prasītājs nevēlas turpināt lietas izskatīšanu parastā tiesvedības kārtībā):

[..]

Nolēma:

1. Atteikt pieņemt sabiedrības „ABC” pieteikumu Eiropas maksājuma rīkojumam pret SIA „A un B”.
2. Izdot Regulas 1896/2006 11.panta 1.punktā paredzēto D veidlapu un nosūtīt to pieteicējam sabiedrībai „ABC”.
3. Lēmums daļā par atteikšanos pieņemt pieteikumu Eiropas maksājuma rīkojumam nav pārsūdzams.
4. Atteikums pieņemt EMR pieteikumu nav šķērslis iesniegt jaunu pieteikumu Eiropas maksājuma rīkojumam vai izmantot jebkādu citu procedūru, kas paredzēta Latvijas Civilprocesa likumā.
5. Atmaksāt pieteicējam – sabiedrībai „ABC” – samaksāto valsts nodevu LVL 30.
6. Par lēmumu daļā par valsts nodevas atmaksāšanu var iesniegt blakus sūdzību 15 dienu laikā⁵⁵³ no lēmuma noraksta izsniegšanas dienas.

5.1.5. Tiesiskā pārstāvība

924. Visās trijās šajā Pētījumā apskatāmajās Regulās tiek uzsvērts, ka advokāta vai profesionāla jurista palīdzība nav obligāta. Arī Regulas 1896/2006 24. pants nosaka, ka pārstāvis nav nepieciešams, prasītājam iesniedzot pieteikumu par EMR, bet atbildētājam - iebildumus pret EMR. I pielikuma A veidlapā tomēr ir atsevišķi lauciņi, kur var norādīt pārstāvjus (2. punkts), tādējādi puse var izmantot tiesības uz advokātu.

⁵⁵³ Šeit ņemta vērā situācija, kurā prasītājs dzīvo citā dalībvalstī, nevis Latvijā. Ja prasītājs dzīvo Latvijā, blakus sūdzība iesniedzama 10 dienu laikā no dienas, kad tiesa pieņēmusi lēmumu (skat. CPL 442. p.).

925. Jau iepriekš norādīts, ka ne vienmēr puse varēs aizpildīt pievienotās veidlapas bez profesionāla pārstāvja palīdzības. Lai gan formas veidotas samērā vienkārši, tomēr ir jautājumi, kas varētu sagādāt zināmas grūtības, piemēram, jurisdikcijas noteikšanā, tāpēc puse var nolemt pilnvarot advokātu, pārstāvēt pusi attiecīgajā tiesas procesā.

5.1.6. Tiesas izdevumi

926. Regulas 25. panta 2. punkts nosaka, ka **tiesas izdevumi** ietver nodevas un maksas, kuras maksājamas tiesai un kuru summa ir noteikta saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Regulas preambulas 26. apsvēruma un 25. pants norāda uz to, ka izmaksas par advokāta palīdzību nebūtu jāietver tiesas izdevumos. Tātad tiesas izdevumi Regulas izpratnē būs līdzīgi tiem kādi noteikti CPL 33. pantā, proti, tiesāšanās izdevumi – valsts nodeva, kancelejas nodeva un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi.

927. Tiesvedības izdevumu apjoms nosakāms saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kur iesniegta Regulas I pielikumā norādītā A veidlapa. Tātad Latvijā saskaņā ar CPL likuma šādās lietās valsts nodeva būtu 2 % no parāda summas, bet ne vairāk par LVL 350 (34. panta pirmās daļas 7) punkts), kā arī ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi, t.i., ar tiesas dokumentu piegādāšanu un izsniegšanu saistītie izdevumi.

928. Tomēr pusei var rasties **citi izdevumi**, tostarp ar lietas vešanu saistītie, piemēram, izdevumi par advokāta palīdzību. Lai gan Regulas tekstā nav atsevišķi minēta šī izdevuma kategorija, tomēr A veidlapā „Pieteikums EMR” ir atrodama aile, kurā var norādīt ne tikai tiesas izdevumus, bet arī citus izdevumus, kuri gan ir jāprecizē (veidlapas 9. punkts „Izmaksas”). Tādējādi prasītājs var uzrādīt arī citas izmaksas, kas saistītas ar EMR procesu.

929. Ja atbildētājs ir paziņojis par iebildumu pret EMR, izmantojot F veidlapu un, ja process tiek pārcelts uz parastu civilprocesu (Regulas 17. pants), tad Latvijā attiecībā uz tiesas izdevumiem ir piemērojams CPL 36.¹ pants, kas nosaka, ka par pieteikumu EMR saskaņā ar Regulu 1896/2006 samaksātā nodeva ieskaitāma valsts nodevā par prasību, ja atbildētājs paziņojis par iebildumu pret EMR un tiek turpināta prasības tiesvedība. Tātad prasītājam ir jāpiemaksā valsts nodeva, bet EMR procesa laikā iemaksātā valsts nodeva tiek ieskaitīta.

5.2. EMR izdošana

930. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 12. pantu:

1. Ja 8. pantā minētās prasības ir izpildītas, tiesa pēc iespējas ātrāk un parasti 30 dienu laikā no brīža, kad iesniegts pieteikums Eiropas maksājuma rīkojumam, to izdod, izmantojot E standarta veidlapu, kā noteikts V pielikumā. 30 dienu laikposms neietver laiku, ko prasītājs pavadījis, papildinot, labojot vai grozot pieteikumu.
2. Eiropas maksājuma rīkojumu izdod kopā ar pieteikumu veidlapas kopiju. Tajā neietver informāciju, ko prasītājs sniedzis saskaņā ar A veidlapas 1. un 2. papildinājumu.
3. Eiropas maksājuma rīkojumā atbildētājam iesaka šādas iespējas: a) samaksāt prasītājam rīkojumā norādīto summu; vai b) iebilst pret rīkojumu, iesniedzot izcelsmes tiesā paziņojumu par iebildumu, kas jānosūta 30 dienu laikā pēc tam, kad rīkojums viņam piegādāts.
4. Eiropas maksājuma rīkojumā atbildētāju informē, ka: a) rīkojums izdots, balstoties vienīgi uz prasītāja sniegto informāciju, un tiesa to nav pārbaudījusi; b) rīkojums kļūs izpildāms, ja vien tiesā netiks iesniegts paziņojums par iebildumu saskaņā ar 16. pantu; c) ja tiks iesniegts paziņojums par iebildumu, tiesvedība turpināsies izcelsmes dalībvalsts kompetentajās tiesās atbilstīgi parasta civilprocesa noteikumiem, ja vien prasītājs nav skaidri lūdzis tādā gadījumā tiesvedību izbeigt.
5. Tiesa nodrošina, ka rīkojumu piegādā atbildētājam saskaņā ar valsts tiesību aktiem, ievērojot minimālos standartus, kas noteikti 13., 14. un 15. pantā.

5.2.1. EMR izdošana: E standarta veidlapa

931. Ja ir izpildītas visas Regulas 1896/2006 8. pantā norādītās prasības (t.i., 2., 3., 4., 6. un 7. panta noteikumi), tiesa nekavējoties (izņēmuma gadījumā – 30 dienu laikā no brīža, kad iesniegts pieteikums EMR⁵⁵⁴), izdod EMR, t.i., aizpilda Regulas V pielikumā esošo E standarta veidlapu. Latvijas tiesas aizpilda šo veidlapu latviešu valodā, kas Latvijā ir tiesvedības valoda (skat. CPL 13. p.).

932. E standarta veidlapas izdošanā Regulā 1896/2006 vērojams būtisks trūkums attiecībā uz valodu jautājumu. Nekur Regulā 1896/2006 nav atrodama prasība nosūtīt EMR (E veidlapu) atbildētājam saprotamā valodā.⁵⁵⁵ Ja atbildētājs dzīvo Latvijā, tad šādas problēmas nerodas. Taču, ja atbildētājs dzīvo, piemēram, Itālijā, tad nav nekādas praktiskas nozīmes nosūtīt viņam EMR, kas sastādīts latviešu valodā (izņemot, ja Itālijā dzīvojošais atbildētājs ir Latvijas pilsonis un *a priori* saprot latviešu valodu).

⁵⁵⁴ Tomēr, ja tiesa izdod EMR vēlāk nekā 30 dienu laikā, tad šāds EMR ir spēkā esošs. Regulas 12.panta 1.punkta mērķis ir norādīt uz tiesas pienākumu rīkoties pēc iespējas ātrāk. Skat.: Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010. Art. 12 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 335.

⁵⁵⁵ Par minēto problēmu skat. arī: Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010. Art. 12 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 336, 337 ; Kormann, J.M. Das neue Europäische Mahnverfahren im Vergleich zu den Mahnverfahren in Deutschland und Österreich. Jena : JWV, 2007, S. 204-206.

933. Tas pats attiecas arī uz EMR (E veidlapai) pievienojamo F standarta veidlapu („Iebildums pret EMR“), kas jāaizpilda atbildētājam. **ES likumdevējam nākotnē vajadzētu atrisināt šo valodu jautājumu Regulā 1896/2006.** Turklāt, ja Itālijā dzīvojošam atbildētājam mēģinās izsniegt latviešu valodā sastādītu EMR, viņam saskaņā ar Dokumentu izsniegšanas Regulas 8. pantu ir tiesības atteikties pieņemt šādus dokumentus (ar nosacījumu, ka EMR izsniedzēja dalībvalsts – Itālija – būs atbildētājam izskaidrojusi šādas atteikšanās tiesības). Tas vēlreiz norāda uz nepieciešamību minimālajos procesuālajos standartos skaidri norādīt arī uz valodu jautājumu, kā arī uz skaidru sasaisti ar Dokumentu izsniegšanas Regulu (kura šobrīd ne visai skaidrā formā minēta tikai Regulas 1896/2006 27. p.⁵⁵⁶).

934. Pašreiz labākais risinājums varētu būt šāds: Latvijas tiesas ņem E standarta veidlapas formulārus latviešu valodā, kā arī tās valsts valodā (piemēram, itāļu valodā), kuras teritorijā izsniedzams EMR. Tā kā E standarta veidlapa neprasa tajā ietvert tulkojamu informāciju,⁵⁵⁷ tad Latvijas tiesa latviešu valodā aizpilda gan latviešu, gan itāļu valodas E veidlapu. Attiecīgi pievienojot tukšu F standarta veidlapu itāļu un latviešu valodās. Tas tādēļ, ka nebūtu pareizi likt atbildētājam, kurš neorientējas Eiropas izpildu procedūrās, 30 dienu laikā sameklēt tulku vai arī vērsties pie jurista, kurš norādītu uz iespēju Eiropas tiesiskās sadarbības Tīkla lapā atrast formulāru ekvivalentus itāļu valodā.

935. Ja atbildētāji būs izglītotāki, viņi, atsaucoties uz Dokumentu izsniegšanas Regulas 8. pantu, vispār atteiksies saņemt EMR. Tomēr šeit jāņem vērā, ka EST spriedumā lietā *Götz Leffler* ir noteikusi, ka Dokumentu izsniegšanas Regula neparedz to, ka atteikšanos saņemt dokumentu 8. panta gadījumā varētu uzskatīt par dokumentu neizsniegšanu. Tulkojuma neesamība var tikt novērsta, proti, ja dokumenta izdevēja iestāde ir informēta, ka adresāts (atbildētājs) ir atteicies saņemt dokumentu tādēļ, ka tam nav pievienots tulkojums, tai ir pēc iespējas drīzāk jānosūta tulkojums.

⁵⁵⁶ Saskaņā ar Regulas 1896/2006 27.pantu Regula 1896/2006 neskar Dokumentu izsniegšanas Regulas (jeb Regulas 1393/2007) piemērošanu. Savukārt Regulas 1896/2006 tiesību normās (minimālajos procesuālajos standartos), kas speciāli veltītas EMR piegādei (skat. Regulas 13.-15. p.), nevar atrast ne mazāko norādi uz Dokumentu izsniegšanas Regulu.

⁵⁵⁷ Regulas 1896/2006 V pielikumā esošā E standarta veidlapa no tiesneša prasa ietvert tikai šādu informāciju: tiesas nosaukumu, pušu nosaukumu un adreses, atzīmēt valūtu, ierakstīt maksājamās summas lielumu ciparos. Aile „Svarīga informācija atbildētājam“ tiesai nav jāaizpilda, jo tā ir standartizēta informācija un iekļauta E veidlapās visās dalībvalstu valodās.

936. Dokumenta adresāta efektīvai aizsardzībai ir jāņem vērā tikai tas datums, kurā viņš varēja ne tikai iepazīties ar izsniegto dokumentu, bet arī to saprast, t.i., datums, kurā viņš saņēma tulkojumu.⁵⁵⁸ Citiem vārdiem sakot, ja atbildētājs valodas nesaprotamības dēļ ir atteicies saņemt latviešu valodā sastādītu EMR, tad Latvijas tiesai būs jānodrošina EMR tulkojums itāļu valodā un atkārtoti tas jānosūta atbildētājam. Par EMR izsniegšanas datumu tiks uzskatīts datums, kurā atbildētājs būs saņēmis EMR itāļu valodas versiju.

937. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 12. panta 2. punktu EMR izdod kopā ar EMR pieteikuma veidlapas (A veidlapas) kopiju, kurā neietver informāciju, ko prasītājs sniedzis saskaņā ar A veidlapas 1. un 2. papildinājumu. Tiesa E veidlapai pievieno arī tukšu F standarta veidlapu (vēlams, ne tikai latviešu valodā, bet arī tās valsts oficiālajā valodā, uz kuru sūta EMR), skat. Regulas 1896/2006 16. panta 1. punktu.

938. Tātad, tiesa atbildētājam nosūta:

E veidlapu + A veidlapu (izņemot tās 1.un 2.papildinājumu) + tukšu F standarta veidlapu.

5.2.2. Atbildētāja informēšana

939. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 **12. panta 3. punktu** Eiropas maksājuma rīkojumā atbildētājam iesaka šādas iespējas:

939.1. samaksāt prasītājam rīkojumā norādīto summu; **vai**

939.2. iebilst pret rīkojumu, iesniedzot izcelsmes tiesā paziņojumu par iebildumu, kas jānosūta 30 dienu laikā pēc tam, kad rīkojums viņam piegādāts.

940. Citiem vārdiem sakot, tiesa izsaka aicinājumu *de solvendo vel trahendo* (latīn. – samaksāt parādu vai kaut ko darīt lietas labā). Tiesa šo aicinājumu izsaka, nepārbaudot prasījuma pamatu (skat. arī Regulas 12. p. 4. punkta a) apakšpunktu).⁵⁵⁹

941. No E standarta veidlapā esošās ailes „Svarīga informācija atbildētājam“ arī ir redzams, ka atbildētājs tiek aicināts samaksāt prasītājam EMR norādīto summu vai iebilst pret EMR, iesniedzot 30 dienu termiņā paziņojumu par iebildumu (aizpildītu F standarta veidlapu) tiesai, kas EMR izdevusi.

⁵⁵⁸ Eiropas Savienības tiesas 2005. gada 8. novembra spriedums lietā : C-443/03 *Götz Leffler*, ECR [2005], p. I-09611, paras 39, 64, 67.

⁵⁵⁹ Rudevska, B. Eiropas maksājuma rīkojuma procedūra: piemērošana un problēmjautājumi. *Jurista Vārds*, Nr. 24/25, 2009. gada 16. jūnijs, 34. lpp.

942. Tomēr problēma vērojama šīs ailes d) punktā, kur atbildētājam tiek norādīts: „EMR stāsies spēkā, ja 30 dienu termiņā netiks iesniegts paziņojums par iebildumu“. Kā redzams, ja atbildētājs 30 dienu termiņā samaksās prasīto summu (kā noteikts Regulas 1896/2006 12. p. 3. punkta a) apakšpunktā) un, protams, neiesniegs iebildumus, EMR tik un tā stāsies spēkā.

943. Tādēļ ieteicams atbildētājiem, kuri samaksājuši norādīto summu, vienlaicīgi iesniegt tiesai arī savus iebildumus (aizpildīt F veidlapu). Tas pasargās atbildētājus no turpmākām problēmām, kas saistītas ar EMR pārskatīšanas procesa ierosināšanu EMR izdevējā valstī (skat. Regulas 1896/2006 20. p. 2. punktu). **ES atbildīgajām institūcijām būtu šajā ziņā jāuzlabo Regulas 1896/2006 V pielikumā esošā E veidlapa, kā arī Regulas 12. panta 4. punkta b) apakšpunkts, nosakot: „b) rīkojums kļūs izpildāms, ja vien tiesā netiks iesniegts paziņojums par iebildumu saskaņā ar 16. pantu, vai arī netiks samaksāta rīkojumā norādītā summa.”**

944. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 12. panta 4. punktu Eiropas maksājuma rīkojumā atbildētāju informē, ka:

944.1. rīkojums izdots, balstoties vienīgi uz prasītāja sniegto informāciju, un tiesa to nav pārbaudījusi;

944.2. rīkojums kļūs izpildāms, ja vien tiesā netiks iesniegts paziņojums par iebildumu saskaņā ar 16. pantu;

944.3. ja tiks iesniegts paziņojums par iebildumu, tiesvedība turpināsies izcelsmes dalībvalsts kompetentajās tiesās atbilstīgi parasta civilprocesa noteikumiem, ja vien prasītājs nav skaidri lūdzis tādā gadījumā tiesvedību izbeigt.

945. Minētajā tiesību normā norādīta tā informācija, kura standartizētā formā ir iekļauta E veidlapā. Skat. E veidlapas ailes „Svarīga informācija atbildētājam” c), d) un e) apakšpunktu. Šis apstāklis vēlreiz liek secināt par atbildētājam saprotamas valodas jautājuma svarīgumu Regulā 1896/2006.

946. To, vai prasītājs ir skaidri lūdzis izbeigt tiesvedību (ja tiks iesniegti atbildētāja iebildumi), atbildētājs nevar redzēt no E veidlapai pievienotās A veidlapas („Pieteikums EMR“) 2. papildinājuma, jo saskaņā ar Regulas 12. panta 2. punktu šo informāciju tiesa atbildētājam nenosūta.

5.2.3. EMR piegāde atbildētājam

947. Minimālo procesuālo standartu jēdzienu un teorētisko pamatojumu skat. pie Regulas 805/2004 analīzes (171. § un tālāk).

948. Kas attiecas uz izsniedzamo dokumentu veidiem, tad Regula 1896/2006 paredz izsniegt tikai un vienīgi Eiropas maksājuma rīkojumu. Jēdziens „**Eiropas maksājuma rīkojums**“ ir jāsaprot autonomi šīs Regulas izpratnē, proti, tas ir atbildētājam izsniedzamais Eiropas maksājuma rīkojums, kas izdots, izmantojot Regulas V pielikumā esošo E standarta veidlapu, kam pievienota prasītāja pieteikuma A veidlapas kopija bez 1. un 2. papildinājuma (skat. Regulas 12. p. 2. punktu).

949. Tomēr arī Regulā 1896/2006 (tāpat kā Regulā 861/2007) nav atrodamas nekādas norādes uz dokumentu **tulkojumiem**. Laikam ES likumdevējam valodu jautājums neliekas svarīgs, proti, uzskatot, ka minimālie procesuālie standarti vieni paši, bez atbildētājam saprotamas valodas, nodrošinās viņam labu iespēju parūpēties par savu aizstāvību, t.i., tiesības uz taisnīgu tiesu.

950. **Ar apstiprinājumu par saņemšanu.** Šo piegādes veidu nedrīkst izmantot, ja nav zināma atbildētāja adrese:

951. *Piegādājot adresātam personīgi* (13. panta a) un b) apakšpunkts).⁵⁶⁰ Šo piegādi var apliecināt:

951.1. apstiprinājums par saņemšanu, kurā norādīts saņemšanas datums un atbildētāja paraksts; vai

951.2. piegādi veikušās atbildīgās personas parakstīts dokuments, norādot, ka atbildētājs ir saņēmis dokumentu (EMR) vai ir atteicies to pieņemt bez juridiska pamatojuma, norādot piegādes datumu. Tā kā minētajā situācijā ir nepieciešams, lai atteikuma gadījumā atbildīgā persona fiksētu to, ka atbildētājs atteicies saņemt EMR bez juridiska pamatojuma, šī persona Latvijā nevar būt pasta darbinieks (kuram nav tiesību un kompetences fiksēt atteikuma pamata juridisko pusi). Līdz ar to ar jēdzienu „atbildīgā persona” Latvijā būtu jāsaprot zvērināts tiesu izpildītājs, zvērināts notārs vai tiesas amatpersona tiesas telpās. Jāatzīmē, ka saskaņā ar CPL 57. panta pirmo daļu „Ja adresāts atsakās pieņemt tiesas dokumentus, *dokumentu piegādātājs*

⁵⁶⁰ Skat. Regulas 1896/2006 13. panta a) un b) apakšpunktus.

izdara dokumentā attiecīgu atzīmi, norādot arī *atteikšanās iemeslus*, datumu un laiku.” Kā redzams, Regulas 13. panta b) apakšpunkts ir prasīgāks, nekā CPL 57. panta pirmā daļa.

952. Abi dokumentu izsniegšanas veidi (kas norādīti Regulas 13. p. a) un b) apakšpunktā) ir ar ļoti augstu ticamības pakāpi un atbilst Latvijas CPL 56. pantā paredzētajai piegādei ar ziņnesi (56. p. 7. d.), vai Tiesu izpildītāju likuma⁵⁶¹ 74. panta pirmās daļas 1.punktā noteiktajai iespējai piegādāt tiesas dokumentus ar zvērināta tiesu izpildītāja starpniecību, vai izsniedzot adresātam personīgi pret parakstu (CPL 56. p. 3. d. vai dokumentus izsniedzot ar zvērināta notāra starpniecību (Notariāta likuma 135.-136. p.). Par EMR piegādes datumu uzskatāms datums, kad adresāts (atbildētājs) pats personīgi pieņēmis dokumentu (56.¹ p. 1.un 2. d.). Tas sakrīt arī ar pārrobežu dokumentu izsniegšanas brīdi (skat. CPL 56.² p. 2. d.).

953. *Pa pastu* (13. panta c) apakšpunkts).⁵⁶² Pa pastu veiktu EMR piegādi apliecina ar apstiprinājumu par saņemšanu, kurā norādīts saņemšanas datums un kuru parakstījis un atdevis atpakaļ atbildētājs. Šī tiesas dokumentu izsniegšanas metode atbilst CPL 56.panta pirmajā daļā norādītajai kārtībai, par saņemšanas datumu uzskatot septīto dienu no nosūtīšanas dienas (skat. CPL 56.¹ p. 3. d.). Tomēr, ja EMR no Latvijas jāsūta uz citu dalībvalsti, tad septiņu dienu termiņš nebūs piemērojams. Latvijas tiesai šādā gadījumā jāvadās pēc Dokumentu izsniegšanas Regulas 9. panta, kombinējot to ar CPL 56.² panta otro daļu. Jāatgādina, ka saskaņā ar CPL 56.² panta otro daļu „Ja tiesas dokumenti personai piegādāti šā panta pirmajā daļā noteiktajā kārtībā, uzskatāms, ka personai par [...] attiecīgā dokumenta saturu ir paziņots tikai tajā gadījumā, ja ir saņemts apstiprinājums par dokumenta izsniegšanu. Dokumentus uzskata par izsniegtiem *datumā*, kāds norādīts apstiprinājumā par dokumentu izsniegšanu.”

954. *Elektroniska piegāde* (13. panta d) apakšpunkts).⁵⁶³ Elektroniska piegāde nozīmē izsniegt dokumentu vai nu ar faksa, vai e-pasta palīdzību, piegādi apliecinot ar apstiprinājumu par saņemšanu, kurā norādīts saņemšanas datums un kuru parakstījis un atdevis atpakaļ atbildētājs. Šis piegādes veids tikai daļēji atbilst CPL 56. panta sestajai

⁵⁶¹ Tiesu izpildītāju likums: Latvijas Republikas likums. *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 165, 2002. gada 13. novembris.

⁵⁶² Skat. Regulas 1896/2006 13.panta c) apakšpunktu.

⁵⁶³ Skat. Regulas 1896/2006 13. panta e) apakšpunktu.

daļai, jo Regula prasa, lai šāda piegāde tiktu apliecināta ar apstiprinājumu par saņemšanu, kurā norādīts saņemšanas datums un kuru parakstījis un atdevis atpakaļ atbildētājs. Šajā gadījumā minimālie procesuālie standarti neprasa, lai apstiprinājums par saņemšanu arī būtu e-pasta veidā. To atbildētājs var nosūtīt atpakaļ arī pa pastu vai ar faksa palīdzību.⁵⁶⁴

955. Piegāde bez apstiprinājuma par saņemšanu. Šo piegādes veidu drīkst izmantot tikai tad, ja ir droši zināma atbildētāja adrese.⁵⁶⁵

956. Personīga piegāde (14. panta 1. punkta a) – c) apakšpunkts).⁵⁶⁶

956.1. Personīga EMR piegāde nozīmē piegādi atbildētāja dzīvesvietā personām, kuras ar viņu dzīvo vienā mājsaimniecībā, vai ir tur nodarbinātas (*fiziskās personas*). Apstiprinājumu par saņemšanu jāparaksta personai, kura dokumentu saņēmusi. Šī kārtība atbilst CPL 56. panta astotajā daļā noteiktajai kārtībai.

956.2. Ja atbildētājs ir *pašnodarbināta persona* (piemēram, individuālais komersants) vai *juridiska persona* – personiski piegādājot šāda atbildētāja uzņēmuma telpās personām, kuras viņš nodarbina. Arī šajā gadījumā apstiprinājumu par saņemšanu jāparaksta personai, kura dokumentu saņēmusi. Šī kārtība vairāk vai mazāk atbilst CPL 56. panta astotajā daļā noteiktajai procedūrai, ar vienīgo izņēmumu, ka minimālie procesuālie standarti prasa izsniegt dokumentus nevis vienkārši fiziskas personas darbavietā, bet gan atbildētāja – juridiskas vai pašnodarbinātas personas – uzņēmuma telpās, izsniedzot kādam no viņa darbiniekiem. Tādēļ šeit jāņem vērā arī CPL 56. panta sestā daļa.

956.3. Iemetot dokumentu (EMR) atbildētāja pastkastītē (gan fiziskām, gan juridiskām personām). Minētā kārtība neatbilst CPL 56. panta otrajā daļā esošajam vienkāršajam pasta sūtījumam. Ir nepieciešams, lai persona, kura iemetusi atbildētāja pastkastītē tiesas dokumentu, apliecinātu šo piegādi ar parakstītu dokumentu, kurā norādīts piegādes veids un datums.

957. Piegāde pa pastu (14. panta 1. punkta d) un e) apakšpunkts).⁵⁶⁷

⁵⁶⁴ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010. Art. 13 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 130.

⁵⁶⁵ Skat. Regulas 805/2004 14. panta 2. punktu; Regulas 1896/2006 14. panta 2. punktu un Regulas 861/2007 13. panta 2. punktu.

⁵⁶⁶ Skat. Regulas 805/2004 14. panta a), b) un c) apakšpunktu; Regulas 1896/2006 14. panta pirmās daļas a), b) un c) apakšpunktu un Regulas 861/2007 13. panta 2. punktu.

⁵⁶⁷ Skat. Regulas 805/2004 14. panta 1. punkta d) un e) apakšpunktu; Regulas 1896/2006 14. panta 1. punkta d) un e) apakšpunktu un Regulas 861/2007 13. panta 2. punktu.

957.1. Nogādājot dokumentu pasta iestādē vai kompetentām valsts iestādēm un iemetot atbildētāja pastkastītē rakstveida paziņojumu par dokumenta atrašanos minētajās iestādēs, ja šajā rakstveida paziņojumā ir skaidri norādīts dokumenta kā tiesas dokumenta veids vai paziņojuma kā veiktas piegādes juridiskās sekas, kā arī tas, ka ir sākta laika skaitīšana attiecībā uz termiņu.

957.2. Piegādājot pa pastu bez Regulas 1896/2006 14. panta 3. punktā norādītajiem pierādījumiem, ja atbildētāja adrese ir izcelsmes dalībvalstī. Šī kārtība atbilst CPL 56. panta otrajā daļā paredzētajam vienkāršajam pasta sūtījumam (skat. CPL 56. p. 1. d.).

958. *Elektroniska piegāde* (14. panta 1. punkta d) apakšpunkts).⁵⁶⁸ Piegādāt dokumentu (EMR) elektroniski bez apstiprinājuma par saņemšanu nozīmē saņemt automātisku piegādes apstiprinājumu, ja atbildētājs iepriekš ir skaidri atzinis šādu piegādes paņēmieni. CPL 56. panta sestā¹ daļa gan neparedz automātisko piegādes apstiprinājumu.

959. Piegādājot dokumentu (EMR) personīgi bez apstiprinājuma par saņemšanu, kā arī nogādājot dokumentu pasta iestādē, atbildīgajai personai, kura dokumentu nogādājusi, ir jāparaksta dokuments, kurā tiek norādīts:

959.1. izmantotais piegādes veids;

959.2. piegādes datums, un

959.3. ja dokuments nogādāts citai personai, nevis pašam atbildētājam – dokumentu saņēmušās personas vārds, uzvārds un sakars ar atbildētāju.⁵⁶⁹

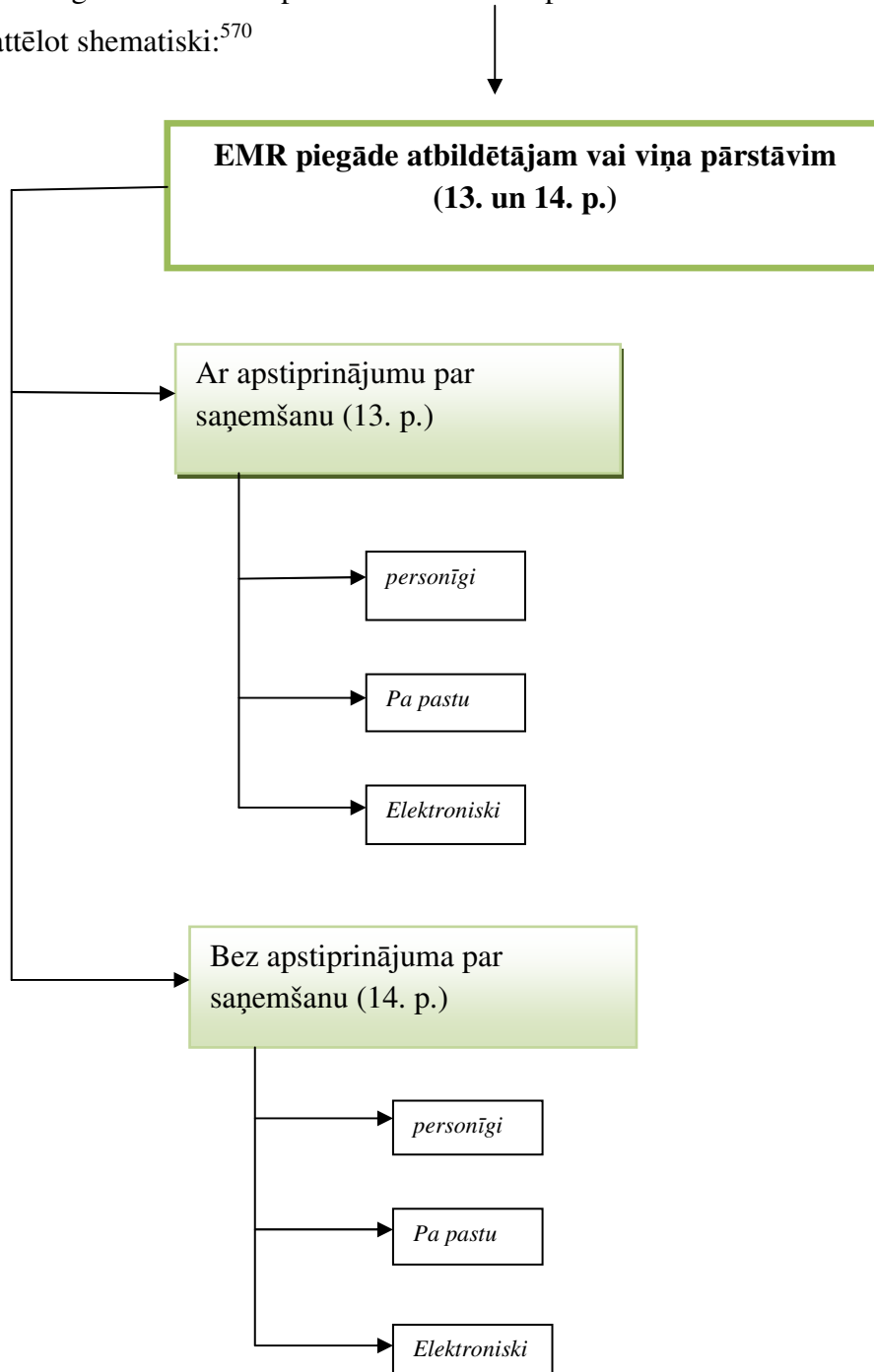
960. *Piegāde pārstāvim.* Regulas 1896/2006 15. pants nosaka, ka piegāde var tikt veikta arī atbildētāja pārstāvim, ja vien izmantoti 13. un 14. pantā paredzētie piegādes veidi. Šī norma ir jālasa kopā ar Regulas preambulas 22. apsvērumu, kas nosaka, ka šis pants jāpiemēro situācijās, kad atbildētājs nevar pats sevi pārstāvēt tiesā, kā tas ir juridisku personu gadījumā, un tad, kad to pārstāv atbilstīgi tiesību aktiem pilnvarota persona, kā arī tas piemērojams situācijās, kad atbildētājs ir pilnvarojis citu personu, jo

⁵⁶⁸ Skat. Regulas 805/2004 14. panta 1. punkta f) apakšpunktu; Regulas 1896/2006 14. panta 1. punktu f) apakšpunktu un Regulas 861/2007 13. panta 2. punktu.

⁵⁶⁹ Skat. Regulas 805/2004 14. panta 3. punkta a) apakšpunktu; Regulas 1896/2006 14. panta 3. punkta a) apakšpunktu un Regulas 861/2007 13. panta 2. punktu.

īpaši advokātu, lai tas to pārstāvētu attiecīgajā tiesas procesā. Tāad pārstāvis būs ne tikai pilnvarota persona, arī advokāts, bet arī juridiskas personas attiecīgi deleģētas personas.

961. Regulā 1896/2006 paredzēto minimālo procesuālo standartu veidu kopsavilkumu var attēlot shematiski:⁵⁷⁰

⁵⁷⁰ Rudevskā, B. Ārvalstu tiesu nolēmumu atzīšanas un izpildes attīstības tendences civillietās un komercietās Eiropas Savienībā un Hāgas Starptautisko Privāttiesību konferencē. Promocijas darbs. Rīga : Latvijas Universitāte, 2012. Skat. Promocijas darba pielikumu Nr. 5., pieejams: <https://luis.lu.lv/pls/pub/luj.fprnt?l=1&fn=F885910470/Baiba%20Rudevskā%202012.pdf>.

5.2.4. Daži kopīgie problēmjaucējumi

962. Regulā 1896/2006 ir vērojama īpatnēja situācija: tajā gan ir noteikts, ka tiesnesim ir jānodrošina, lai EMR atbildētājam tiktu izsniegts saskaņā ar valstu nacionālajiem tiesību aktiem, ievērojot 13., 14. un 15. pantā noteiktos minimālos procesuālos standartus (skat. Regulas 12. p. 5. punktu). Tajā pašā laikā šo standartu neievērošana nav šķērslis paziņot, ka EMR ir izpildāms. Tas secināms no Regulas 18. panta 1. punkta, saskaņā ar kuru izcelsmes valsts tiesa nekavējoties paziņo, ka EMR ir izpildāms, t.i., tiklīdz ir izdots paziņojums par izpildi (G standarta veidlapa), EMR var tikt iesniegts izpildei.⁵⁷¹ Tiesa pirms tam pārbauda tikai EMR piegādes datumu, bet ne tā piegādes atbilstību minimālajiem procesuālajiem standartiem!⁵⁷² Regulas normu sistēmiskās interpretācijas ceļā tomēr jāsaprot, ka tiesai ir jāpārbauda ne tikai EMR piegādes datums, bet vienlaicīgi arī piegādes veida atbilstība 13., 14. un 15. pantā noteiktajiem minimālajiem procesuālajiem standartiem. Pretējā gadījumā šie standarti zaudē savu jēgu, tāpat kā Regulas preambulas 19. un 27. apsvērumi.

963. Ir jāatzīmē vēl viens būtisks trūkums, uz kuru norāda tiesībzinātnieki, proti, minimālie procesuālie standarti pēkšņi vairs nav tik autonomi kā Regulā 805/2004.⁵⁷³ Salīdzināsim šīs abas Regulas un tajās esošās tiesību normas par minimālajiem procesuālajiem standartiem:

964. *Tabula*⁵⁷⁴

Regula 805/2004	Regula 1896/2006
-----------------	------------------

⁵⁷¹ Protams, atbildētājs vēlāk var EMR izcelsmes dalībvalsts kompetentajā tiesā lūgt EMR pārskatīšanu, ja pastāv kāds no Regulas 1896/2006 20. pantā norādītajiem pārskatīšanas pamatiem, vienlaicīgi izpildes dalībvalstī lūdzot apturēt vai ierobežot EMR izpildi. **Šajā ziņā būtu vēlams, lai Regulas 1896/2006 VII pielikumā esošā G standarta veidlapa tiktu papildināta ar informāciju atbildētājam, proti, ka viņam ir tiesības saskaņā ar Regulas 20. pantu lūgt EMR pārskatīšanu un saskaņā ar 23. pantu – EMR izpildes apturēšanu vai ierobežošanu. Vienlaicīgi būtu jāpapildina Regulas 18. panta 3. punkts ar nosacījumu, ka tiesa nosūta izpildāmo EMR arī atbildētājam (un ne tikai prasītājam).** Šobrīd atbildētājs var uzzināt par izpildāmo EMR esamību brīdī, kad tiesu izpildītājs uzzāk izpildu procesu.

⁵⁷² Skat. arī: Gruber, U.P. *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR* Kommentar. Rauscher, T. (Hrsg.). München : Sellier, 2010, S. 339 (Art. 12).

⁵⁷³ Lopez de Tejada, M., D'Avout, L. Les non-dits de la procédure européenne d'injonction de payer. *Revue critique de droit international privé*. Paris : Dalloz, n° 4 (octobre-décembre), 2007, p. 727.

⁵⁷⁴ Rudevska, B. Quality of Legal Regulation of Minimum Procedural Standards in European Procedures of Enforcement of Decisions: A Critical Analysis. In: *The Quality of Legal Acts and its Importance in Contemporary Legal Space*. International Scientific Conference 4-5 October, 2012. Riga : University of Latvia Press, 2012, p. 628 (skat. tabulu Nr. 1).

<p>13. pants</p> <p>„Dokumentu par tiesvedības uzsākšanu vai līdzvērtīgu dokumentu parādniekam var piegādāt, izmantojot kādu no turpmākajām metodēm:</p> <p>[metodes ar apstiprinājumu par saņemšanu]“.</p>	<p>13. pants</p> <p>„Eiropas maksājuma rīkojumu var piegādāt atbildētājam <u>saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kurā jāveic piegāde</u>, izmantojot vienu no šīm metodēm:</p> <p>[metodes ar apstiprinājumu par saņemšanu]“.</p>
<p>14. pants</p> <p>„Dokumentu par tiesvedības uzsākšanu vai līdzvērtīgu dokumentu un uzaicinājumu ierasties uz lietas izskatīšanu tiesā parādniekam var piegādāt, izmantojot arī vienu no turpmākajiem paņēmieniem:</p> <p>[metodes bez apstiprinājuma par saņemšanu].”</p>	<p>14. pants</p> <p>„Eiropas maksājuma rīkojumu var piegādāt atbildētājam <u>saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kurā jāveic piegāde</u>, izmantojot vienu no šīm metodēm:</p> <p>[metodes bez apstiprinājuma par saņemšanu].”</p> <p>Skat. arī: 12. panta piekto daļu:</p> <p>„Tiesa nodrošina, ka Eiropas maksājuma rīkojumu piegādā atbildētājam <u>saskaņā ar valsts tiesību aktiem, ievērojot minimālos standartus</u>, kas noteikti 13., 14. un 15. pantā.”</p>

965. No salīdzinošās *tabulas* ir redzams, ka EMR gadījumā tiesas dokumentu piegāde jāveic nevis vienkārši izmantojot kādu no minimālo procesuālo standartu metodēm, bet jau saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kurā jāveic piegāde (vienlaicīgi pielietojot vienu no minimālo procesuālo standartu metodēm). Ja atbildētājs dzīvo EMR izdevējas tiesas valstī, tad šis tiesiskais regulējums vēl ir saprotams. Taču, ja atbildētāja dzīvesvieta ir citā dalībvalstī, tad iedomāsimies šādu situāciju:⁵⁷⁵

966. Situācija

Latvijā reģistrēta komercsabiedrība iesniedz Latvijas tiesā pieteikumu Eiropas maksājuma rīkojumam (izmantojot Regulas 1896/2006 I pielikumā esošo A standarta veidlapu) pret Vācijā reģistrētu juridisko personu. Latvijas tiesa izdod EMR (izmantojot Regulas V pielikumā esošo E standarta veidlapu) pret šo Vācijā esošo atbildētāju. Tālāk Latvijas tiesai (saskaņā ar Regulas 12. p. 5. punktu) ir jānosūta šis EMR Vācijā esošam atbildētājam saskaņā ar Vācijas nacionālajiem tiesību aktiem, vienlaicīgi ievērojot Regulas 13., 14. un 15. pantā noteiktos minimālos procesuālos standartus. Kā, ES likumdevējaprāt, Latvijas tiesai vajadzētu rīkoties?

967. Kā Latvijas tiesa varēs kontrolēt tiesas dokumentu izsniegšanas procedūras, kas veikta Vācijā, atbilstību minimālajiem procesuālajiem standartiem? Vai šādā gadījumā Vācijas kompetentajām iestādēm, kas veiks Latvijas tiesas dokumentu izsniegšanu, nav nekāda pienākuma ievērot minimālos procesuālos standartus? Protams, var apgalvot, ka

⁵⁷⁵ Turpat.

ES dalībvalstīm ir saistoša Dokumentu izsniegšanas Regula (skat. arī Regulas 1896/2006 27. p.), tādēļ piemērā minētajai Vācijas pusei būs jāizsniedz Vācijā dzīvojošajam atbildētājam Latvijas tiesas dokumenti saskaņā ar Dokumentu izsniegšanas Regulas 7. pantu. Saskaņā ar šo 7. pantu „Saņēmēja struktūra pati izsniedz dokumentu vai nodrošina, ka tas tiek izsniegts saskaņā ar saņēmējas dalībvalsts tiesību aktiem vai īpašā veidā, ko lūgusi pārsūtītāja struktūra,⁵⁷⁶ ja vien šī metode nav pretrunā saņēmējas dalībvalsts tiesību aktiem.” Kā redzams, 7. pants arī norāda uz dokumenta izsniedzējas dalībvalsts nacionālajiem tiesību aktiem, pat, ja lūgumu izteikusī dalībvalsts ir lūgusi izsniegt dokumentus īpašā veidā (piemēram, ievērojot Regulā 1896/2006 noteiktos minimālos procesuālos standartus). Pētījuma autoru kritika balstās uz to, ka ES likumdevējs Regulas 805/2004 un Regulas 1896/2006 preambulās pats ir norādījis uz to, ka „ņemot vērā dalībvalstu atšķirīgos civilprocesuālos noteikumus, jo īpaši tos, kas attiecas uz dokumentu piegādi, **ir sīki un precīzi jādefinē** minimālie standarti, kas būtu jāpiemēro EMR procedūrai” (skat. Regulas 1896/2006 preambulas 19. apsvērumu un Regulas 805/2004 preambulas 12. un 13. apsvērumu). Līdz ar to Regulā 1896/2006 (un arī Regulā 805/2004) būtu vēlama daudz skaidrāka un loģiskāka sasaiste ar Dokumentu izsniegšanas Regulu un dalībvalstu nacionālajām procesuālajām normām par dokumentu izsniegšanu. Dokumentu izsniegšanas Regula ir minēta tikai Regulas 1896/2006 27. pantā, bet ne pie minimālajiem procesuālajiem standartiem. Tāpat minimālajos procesuālajos standartos nekur nav ietverta saprotamas valodas prasība, kas atbildētājam ir ļoti būtiska.

5.3. Iebildumi pret EMR: F standarta veidlapa

968. Regulas 16. un 17. pants nosaka kārtību, kādā atbildētājs var sniegt iebildumus pret EMR. Atbildētājs savus iebildumus noformē, izmantojot F standarta veidlapu (Regulas VI pielikums) „Iebildumi pret Eiropas maksājuma rīkojumu”. Tiesa tukšu F standarta veidlapu, atbilstoši 16. panta 1. punktam, atbildētājam piegādāta kopā ar EMR (Regulas V pielikumā esošā E standarta veidlapa). Būtiski atcerēties, ka EMR izdod kopā ar pieteikuma veidlapas (A standarta veidlapa) kopiju, kurā nav ietverta informācija, ko prasītājs sniedzis saskaņā ar A veidlapas 1. un 2. papildinājumu (skat. Regulas 12. p. 2.

⁵⁷⁶ Attiecībā uz īpašiem izsniegšanas veidiem jāņem vērā, ka lūgumu izteikušajai dalībvalstij var nākties segt izmaksas, kas saistītas ar šādu izsniegšanu (skat. Dokumentu izsniegšanas Regulas 11. p. 2. punktu).

punktu). Tātad, aploksnē, kuru tiesa nosūta atbildētājam, atrodas šādi dokumenti: 1) tukša F standarta veidlapa; 2) tiesas aizpildītā E standarta veidlapa (EMR), kurai pievienota 3) prasītāja aizpildītās pieteikuma A standarta veidlapas kopija bez A veidlapas 1. un 2.papildinājuma. Kā minēts iepriekš, saskaņā ar Regulu 936/2012 tiek grozīti Regulas 1896/2006 pielikumi, taču F veidlapā būtiski nekas nemainās.

969. F standarta veidlapa ir samērā viegli aizpildāma. Tajā jānorāda tikai tiesas rekvizīti, lietas numurs, kā arī jāidentificē puses, kas ir norakstāms no tiesas sūtītās E veidlapas „Eiropas maksājuma rīkojums”.

970. Atbilstoši preambulas 23. apsvērumam, ja atbildētājs iesniedz citādi noformētus iebildumus, tiesai tie ir jāņem vērā, ja vien tie ir saprotamā veidā izklāstīti. Nereti parastu iebildumu formā, izklāstot lietas būtību, šādi iesniegumi tiek iesniegti arī Latvijas tiesās, un tiesneši tos ir pieņēmuši atbilstoši Regulai 1896/2006.⁵⁷⁷

971. Gan atbilstoši F veidlapai, gan Regulas 16. panta 3. punktam, atbildētājam paziņojumā nav jānorāda vai jāpaskaidro iemesli, kāpēc viņš apstrīd prasījumu. Atbildētājam tikai lauciņā par apstrīdēšanu ir jānorāda EMR izdošanas datums. Lai gan iemesli iebildumiem var būt dažādi, piemēram, tiesai nav jurisdikcijas vai lietā nav pārrobežu rakstura, kā arī vienkārši atbildētājs vēlas izskatīt lietu garākā un sarežģītākā procesā, tomēr šie iemesli minētajā veidlapā nav jāizklāsta. F standarta veidlapa atbildētājam ir jāparaksta (skat. Regulas 1896/2006 16. p. 5. punktu); tajā ir jānorāda aizpildīšanas vieta un datums. Svarīgi arī atzīmēt, ka Regula 1896/2006 neparedz daļēju iebildumu iesniegšanu. Līdz ar to, ja atbildētājs kaut kādu iemeslu dēļ F veidlapā ir norādījis, ka viņš tikai daļā apstrīd EMR, šādi iebildumi uzskatāmi par visa EMR apstrīdēšanu.⁵⁷⁸

972. Atbildētājam tiesība iesniegt iebildumus jāizmanto 30 dienu laikā pēc Eiropas maksājuma rīkojuma saņemšanas (Regulas 16. panta 2. punkts). Šajā termiņā tiek ieskaitītas arī brīvdienas un svētku dienas un šis termiņš ir aprēķināms saskaņā ar Regulu 1182/71 (Regulas 1896/2006 preambulas 28. apsvērums).

973. Atbilstoši Regulas 1896/2006 16. panta 4. un 5. punktam, atbildētājs aizpildītu F veidlapu var nosūtīt papīra formātā vai arī, izmantojot citus saziņas veidus, ja vien tie ir

⁵⁷⁷ Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2012.gada 8.jūnija lēmums lietā Nr.3-11/00147 [nav publicēts].

⁵⁷⁸ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010. Art. 16 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 344.

pieņemami un pieejami izcelsmes dalībvalstī. Eiropas tiesiskās sadarbības atlantā var noskaidrot, kādus saziņas līdzekļus izmanto konkrētā dalībvalstī (dalībvalstu paziņošanas pienākumu skat. Regulas 29. panta 1. punkta c) apakšpunktā). Regula 1896/2006 nosaka speciālu kārtību, ja iebildumi tiek iesniegti elektroniskā formā. E- dokuments jāparaksta ar elektronisku parakstu atbilstoši Elektroniskā paraksta Direktīvas 2.panta otrajai daļai.⁵⁷⁹

974. Latvijā pieteikumu var iesniegt tikai rakstveidā personīgi vai ar pilnvarotās personas starpniecību, vai nosūtīt pa pastu. Igaunijā, papildus Latvijā pieejamiem līdzekļiem, var izmantot arī faksu un elektroniskās datu pārraides kanālus.

975. Regulas 1896/2006 16. pants neprecizē, ka paziņojums (aizpildīta F veidlapa) ir jāiesniedz izcelsmes tiesai izcelsmes tiesas valsts **valodā**. Taču tas izriet no Regulas 26.panta, kas šo jautājumu atstāj EMR izdevējas dalībvalsts nacionālo tiesību aktu ziņā. Saskaņā ar Latvijas CPL 13. pantu pirmo daļu tiesvedība Latvijā notiek valsts valodā – latviešu valodā. Tā kā Regulas 1896/2006 pielikumā esošās veidlapas ir standartizētas un pieejamas visu dalībvalstu valodās, no praktiskā viedokļa būtu ieteicams, lai atbildētājs F veidlapu aizpildītu gan savā dzimtajā valodā, gan tiesas valsts valodā. Kā jau iepriekš tika norādīts, iebildumus (F veidlapu) ir jāparaksta pašam atbildētājam vai viņa pilnvarotajam pārstāvim. Diemžēl, ne Regula 1896/2006, ne tās VI pielikumā esošā F standarta veidlapa neparedz pārstāvja pilnvarojuma pievienošanu F veidlapai⁵⁸⁰ un pat neparedz šādas pilnvaras norādīšanu F veidlapā. Vienīgais, ko atbildētājs norāda F veidlapā, ir pilnvarotā pārstāvja vai likumīgā pārstāvja vārds, uzvārds, adrese, pilsēta un valsts, kā arī nodarbošanās un e-pasts (pēc izvēles). **ES likumdevējam nākotnē šis jautājums Regulā 1896/2006 būtu jāatrisina, proti, vai nu inkorporējot šādu pilnvaru F standarta veidlapā (ja runa ir par pilnvaroto pārstāvi), vai arī F standarta veidlapā paredzot pilnvarojuma identificējošas informācijas norādīšanu.** Atbilstoši 17. panta 3. punktam

⁵⁷⁹ Eiropas Parlamenta un padomes Direktīva 1999/93/EK (1999. gada 13. decembris) par Kopienas elektronisko parakstu sistēmu OV L 013, 19.01.2000. 2. panta otrā daļa nosaka: 2) "uzlabots elektroniskais paraksts" ir elektronisks paraksts, kas atbilst šādiem kritērijiem: a) tas ir saistīts tikai un vienīgi ar parakstītāju; b) tas spēj identificēt parakstītāju; c) to rada ar tādiem līdzekļiem, ko vienmēr var kontrolēt tikai un vienīgi parakstītājs; un d) tas ir saistīts ar attiecīgajiem datiem tādā veidā, ka jebkādas vēlākas to pārmaiņas ir atklājamas.

⁵⁸⁰ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR/EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010. Art. 16 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 344.

tiesai ir jāpaziņo prasītājam par to, vai atbildētājs ir vai nav iesniedzis iebildumus. Citiem vārdiem sakot, tiesa nosūta prasītājam atbildētāja iesniegto iebildumu kopiju zināšanai.

976. Regulas 1896/2006 17. pants nosaka sekas, kas rodas, ja noteiktajā 30 dienu termiņā atbildētājs iesniedz paziņojumu par iebildumiem, un attiecīgu tiesas rīcību šādos gadījumos. Saņemot paziņojumu par iebildumiem, tiesa sākotnēji pārbauda, vai prasītājs veidlapā A „Pieteikums Eiropas maksājuma rīkojumam” 2. papildinājumā vai atsevišķā dokumentā nav norādījis, ka viņš/viņa nevēlas prasību nodod izskatīšanai parastajā tiesvedības kārtībā. Ja prasītājs nav vēlējis izskatīt strīdu parastā procesā, tiesa pēc savas iniciatīvas nevar pieņemt lēmumu par Eiropas maksājuma rīkojuma pieteikuma atstāšanu bez izskatīšanas.⁵⁸¹ Ja šis lauks ir aizpildīts, tad tiesa izbeidz tiesvedību saskaņā ar Regulas 17. panta 1. punktu.

977. Ja prasītājs 2. papildinājumā neko nav norādījis, tad tiek prezumēts, ka viņš vēlēšies pārcelt pieteikuma izskatīšanu uz parasto civilprocesu. Turklāt prasītājs var informēt tiesu arī vēlāk par EMR procesa „pārnesanu” uz „parasto civilprocesu”.

978. Ja tiesai ir jāturpina lietu izskatīt „parastā civilprocesā”, tad jāievēro, ka šajā gadījumā nav paredzēta automātiska pāreja no EMR uz sacīkstes procesu un atbilstoši 17. panta 2. punktam pārcelšanu uz parasto civilprocesu reglamentē EMR izcelsmes dalībvalsts tiesību akti.

979. Latvijas CPL nav paredzēta šāda automātiska pāreja uz parasto civilprocesu, un tas arī nav iespējams, jo EMR pieteikums nesatur visus prasības pieteikuma nepieciešamos rekvizītus (skat. CPL 128. p.). Tomēr saskaņā ar CPL 131. panta otro daļu, ja nav iespējama lietas izskatīšana saskaņā ar Regulu 1896/2006, tiesnesis pieņem vienu no šādiem lēmumiem (skat. 131. p. 1. d.):

979.1. par prasības pieteikuma pieņemšanu un lietas ierosināšanu;

979.2. par atteikšanos pieņemt prasības pieteikumu;

979.3. par prasības pieteikuma atstāšanu bez virzības.

980. Ja saņemti atbildētāja iebildumi un prasītājs ir izteicis vēlmi skatīt lietu „parastā civilprocesā”, tad tiesai būtu jāpieņem lēmums par prasības pieteikuma atstāšanu bez virzības, nosakot prasītājam termiņu trūkumu novēršanai, t.i., attiecīgi noformējot

⁵⁸¹ Skat. Markovskis, E. Saistību bezstrīdus piespiedu izpildes brīdinājuma kārtībā uzlabošanas virzieni. II. Problēmas brīdinājuma procesā pēc brīdinājuma izsniegšanas. *Jurista Vārds* Nr.34 (733), 21.08.2012.,

prasības pieteikumu un iesniedzot nepieciešamos dokumentus. Latvijas civilprocesā tas arī nozīmē, ka prasītājam ir jānoformē ne tikai prasības pieteikums, bet arī jāsamaksā atbilstoša valsts nodeva. Saskaņā ar CPL 36.¹ pantu par pieteikumu Eiropas maksājuma rīkojumam saskaņā ar Regulu 1896/2006 samaksātā valsts nodeva ieskaitāma nodevā par prasību, ja atbildētājs paziņojis par iebildumu pret EMR un tiek turpināta prasības tiesvedība. Diemžēl, šajā tiesību normā nekas nav teikts par ar EMR izsniegšanu saistīto izdevumu samaksas ieskaitīšanu, līdz ar to šajā jautājumā šobrīd pēc analogijas ir piemērojama CPL 406.⁴ panta ceturrtā daļa.

5.4. Izpildāmība

5.4.1. Izpildāmība vispār

981. EMR Izpildāmība. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 **18. pantu**:

*„1. Ja 16. panta 2. punktā noteiktajā termiņā, ņemot vērā attiecīgu laiku, kas paiet paziņojuma sūtīšanas procesā, izcelsmes tiesā nav iesniegts paziņojums par iebildumu, izcelsmes tiesa nekavējoties paziņo, ka EMR ir izpildāms, izmantojot **G standarta veidlapu**, kā noteikts VII pielikumā. Tiesa pārbauda rīkojuma piegādes datumu.*

2. Neskarot 1. punktu, izpildāmības formālās prasības reglamentē ar izcelsmes dalībvalsts tiesību aktiem.

3. Tiesa nosūta izpildāmo EMR prasītājam“. Latvijas tiesās šis Regulas pants līdz šim nav piemērots.

982. EMR paziņošana par izpildāmu un nosūtīšana prasītājam. Lai izcelsmes dalībvalsts tiesa varētu paziņot EMR par izpildāmu, ir nepieciešami vairāki priekšnoteikumi:

982.1. Jābūt notecējušam Regulas 16. panta 2. punktā noteiktajam 30 dienu termiņam;

982.2. Papildus šim 30 dienu termiņam tiesnesim ir jāņem vērā arī laika posms, kas varētu paiet paziņojuma nosūtīšanā atbildētājam;

982.3. šajā laika periodā (30 dienas + papildus termiņš nosūtīšanai) atbildētājs tiesai nav iesniedzis savus iebildumus (aizpildītu F standarta veidlapu);

982.4. tiesai jāpārbauda EMR piegādes atbildētājam datums (un arī piegādes atbilstība minimālajiem procesuālajiem standartiem).

983. Tikai tad, ja visi šie priekšnoteikumi kumulatīvi ir izpildīti, tiesa drīkst izdot izpildāmu EMR (izmantojot Regulas VII pielikumā esošo G standarta veidlapu) un to nosūtīt prasītājam.

984. 30 dienu termiņš ir laiks, kas saskaņā ar Regulas 1896/2006 16. panta 2. punktu tiek dots atbildētājam, lai viņš varētu iesniegt savus iebildumus pret EMR. Termiņu aprēķina nevis saskaņā ar Latvijas CPL, bet gan saskaņā ar Padomes Regulu (EEK, Euratom) Nr. 1182/71 (1971. gada 3. jūnijs), ar ko nosaka laikposmiem, datumiem un termiņiem piemērojamus noteikumus⁵⁸² (skat. Regulas 1896/2006 preambulas 28. apsvērumu).

985. Regulas 1896/2006 16. panta 2. punktā autonomi noteiktais 30 dienu termiņš nav pagarināms (pat ne saskaņā ar Latvijas CPL).

986. Praksē var rasties situācija, kad atbildētājs iebildumus nosūtījis vēlāk nekā 30 dienu laikā, taču šie iebildumi tiesā saņemti pirms EMR pasludināšanas par izpildāmu (t.i., pirms G veidlapas aizpildīšanas un izdošanas). Šādā gadījumā EMR tomēr pasludināms par izpildāmu, jo Regulas 1896/2006 16. panta 2. punktā noteiktais imperatīvais termiņš ir nokavēts.⁵⁸³

987. Ja atbildētājs savus iebildumus tiesai ir nosūtījis 30 dienu laikā, taču tie tiesā saņemti jau pēc EMR pasludināšanas par izpildāmu (t.i., G veidlapas aizpildīšanas), tad šādu situāciju var labot tikai ar Regulas 1896/2006 20. panta 2. punkta palīdzību, t.i., lūdzot EMR pārskatīšanu tā izcelsmes dalībvalstī.⁵⁸⁴ Latvijā tā būs lietas jauna izskatīšana sakarā ar EMR pārskatīšanu (skat. CPL 485.¹ p.).

988. Pārbaudot EMR piegādes atbildētājam datumu, tiesa ņem vērā ne tikai pašu datumu, kurā EMR izsniegts atbildētājam, bet arī raugās, vai šajā izsniegšanas procesā bijuši ievēroti Regulas 13.-15. pantā noteiktie minimālie procesuālie standarti.⁵⁸⁵ Par minimālajiem procesuālajiem standartiem skat. šī Pētījuma apakšnodaļu „EMR piegāde“, 947. § un tālāk).

⁵⁸² Padomes Regula (EEK, Euratom) Nr. 1182/71 (1971. gada 3. jūnijs), ar ko nosaka laikposmiem, datumiem un termiņiem piemērojamus noteikumus. *Oficiālais Vēstnesis* L 124, 08.06.1971, 1. lpp.

⁵⁸³ Rauscher, T. (Hrsg.). *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar*. München : Sellier, 2010, Art. 28 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 351.

⁵⁸⁴ *Ibid.*, S. 351, 352.

⁵⁸⁵ Rauscher, T. (Hrsg.). *Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar*. München : Sellier, 2010, Art. 18 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 351.

989. Paziņojuma nosūtīšanas laika posms ir laiks, kas nepieciešams tiesas izdotā EMR paziņojuma nosūtīšanai atbildētājam. Francijā tās ir 10 dienas saskaņā ar Francijas Civilprocesa kodeksa (*Code de procédure civile*) 1424-14. pantu.⁵⁸⁶ Vācijā attieksme pret šo laika posmu ir daudz saudzējošāka, proti, tiesa ņem vērā nosūtīšanas attālumu, laika apstākļus, kā arī citus iespējamus faktorus.⁵⁸⁷ Arī Latvijā, tāpat kā Vācijā, tiesneši ir brīvi paši novērtēt un noteikt šo laika posmu katrā konkrētā lietā. Ja, piemēram, atbildētājs dzīvo vai atrodas Latvijā, tad šis papildu laika posms būs mazāks (skat. CPL 56. p.). Ja, turpretī, atbildētājs dzīvo vai atrodas Grieķijā, vai Francijas Alpu reģionā, šis laika posms būs ievērojami lielāks.

990. Tiklīdz tiesa izdevusi izpildāmu EMR (E, A un G veidlapas), tā to pēc iespējas ātrāk **nosūta prasītājam**. Regula 1896/2006 neprasa, lai tas tiktu nosūtīts arī atbildētājam. Līdz ar to šis jautājums ir atstāts EMR izdevējas dalībvalsts nacionālo tiesību ziņā (skat. Regulas 26. p.). Latvijas CPL 541.¹ panta 4². daļa šo jautājumu nerisina. Līdz ar to Latvijas tiesas var rīkoties pēc saviem ieskatiem, t.i., sūtīt vai nesūtīt atbildētājam izpildāmo EMR. Savukārt, ja Latvijas tiesu izpildītājam iesniegts izpildei citā dalībvalstī izdots izpildāms EMR, tad tiesu izpildītājs nosūta Latvijā dzīvojošajam atbildētājam paziņojumu par pienākumu labprātīgi izpildīt EMR, dodot vienlaicīgi laiku šādai izpildei (skat. CPL 555. p.)

991. Izpildāmības formālās prasības. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 **18. panta 2. punktu** „Neskarot 1. punktu, izpildāmības formālās prasības reglamentē izcelsmes dalībvalsts tiesību akti.”

992. Izpildāmība ir publiskās varas institūcijas pieņemta nolēmuma obligātuma sastāvdaļa, kas izpaužas spējā vērsties pie piespiedu izpildes iestādēm, lai panāktu nolēmumā ietverto konkrēto noregulējumu piespiedu realizāciju.⁵⁸⁸ Izpildāmība ir tiesas nolēmuma īpašība, nevis nolēmuma tiesiskās sekas.⁵⁸⁹ Nolēmuma īpašība no tiesiskajām

⁵⁸⁶ Cuniberti, G., Normand C., Cornette F. Droit international de l'exécution. Recouvrement des créances civiles et commerciales. Paris : L.G.D.J., 2011, p. 115.

⁵⁸⁷ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 18 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 351.

⁵⁸⁸ Péroz, H. La réception des jugements étrangers dans l'ordre juridique français. Paris : L.G.D.J., 2005, p. 143.

⁵⁸⁹ Civilprocesa likuma komentāri. Trešais papildinātais izdevums. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga : Tiesu namu aģentūra, 2006, 305.lpp.; Péroz, H. La réception des jugements étrangers dans l'ordre juridique français. Paris : L.G.D.J., 2005, p. 32, 41, 64, 142.

sekām atšķiras ar to, ka pirmā nolēmumam piemīt *ex lege* jeb automātiski saskaņā ar konkrēto civilprocesa normu; savukārt tiesiskās sekas nolēmumam piemīt saistībā ar tiesneša intelektuālo darbību nolēmuma tapšanā (tas ir nolēmuma iekšējais saturs).⁵⁹⁰

993. Jēdziens „izpildāmība“ sevī var ietvert šādas pazīmes. **Pirmkārt**, EMR pēc būtības un satura ir tāds, ka to var iesniegt izpildei piespiedu izpildes iestādēs, t.i., tam var piemērot piespiedu izpildes procesu.⁵⁹¹ EMR kļūst izpildāms uzreiz pēc tam, kad ir beidzies 30 dienu termiņš iebildumu iesniegšanai, kā arī attiecīgais nosūtīšanas laiks, un tiesa ir izdevusi paziņojumu par EMR izpildi (G standarta veidlapu). G standarta veidlapas aizpildīšana un izdošana tikai procesuāli noformē šo EMR izpildāmību.⁵⁹²

994. Izpildāmības jēdziena sakarā jāvērs uzmanība uz EST noteiktajām robežām šī jēdziena izpratnē. No EST līdzšinējās judikatūras lietās *Coursier*,⁵⁹³ *Apostolides*⁵⁹⁴ un *Prism Investments BV*⁵⁹⁵ izriet, ka izpildāmības jēdziens arī Regulā 1896/2006 būtu jāsaprot tikai kā EMR *formālā* izpildāmība. Jēdziens „izpildāms” formāli attiecas tikai uz EMR izpildāmību, taču neattiecas uz nosacījumiem, kādos EMR to izcelsmes valstī var tikt izpildīts, proti, faktiskie izpildes šķēršļi neietekmē EMR izpildāmību.⁵⁹⁶ Šāda formālā izpildāmība būs arī tad, ja atbildētājs izcelsmes dalībvalstī ir iesniedzis EMR pārskatīšanas lūgumu (skat. Regulas 1896/2006 20. p.).

995. **Otrkārt**, EMR vēl nav izpildīts (skat., piemēram, Latvijas CPL 638. p. 2.d. 4. punktu un 3. d. 3. punktu; Regulas 1896/2006 22. p. 2. punktu).

996. **Treškārt**, saskaņā ar Regulu 1896/2006 un EMR izcelsmes valsts tiesībām EMR ir sasniedzis stadiju, kurā to var nodot piespiedu izpildei (skat. Regulas 1896/2006 18. p.).⁵⁹⁷

⁵⁹⁰ Bureau, D., Muir Watt, H. Droit international privé. Tome I. Partie générale. Paris : PUF, 2007, p. 237.

⁵⁹¹ Civilprocesa likuma komentāri. Trešais papildinātais izdevums. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga : Tiesu namu aģentūra, 2006, 305.-307. lpp.

⁵⁹²⁵⁹² Lopez de Tejada, M., D'Avout, L. Les non-dits de la procédure européenne d'injonction de payer. *Revue critique de droit international privé*. Paris : Dalloz, 2007, n° 4 (octobre-décembre), p. 734.

⁵⁹³ Eiropas Savienības tiesas 1999. gada 29. aprīļa spriedums lietā: C-267/97 *Coursier*, ECR [1999], p. I-2543, para. 29.

⁵⁹⁴ Eiropas Savienības tiesas 2009. gada 28. aprīļa spriedums lietā: C-420/07 *Apostolides*, ECR [2009], p. I-3571, paras. 66, 69.

⁵⁹⁵ Eiropas Savienības tiesas 2011. gada 13. oktobra spriedums lietā: C-139/10 *Prism Investments BV*, ECR [2011], p. I-00000, para. 43.

⁵⁹⁶ Skat. pēc analogijas Eiropas Savienības tiesas ģenerālvokātes J.Kokotes (*J.Kokott*) 2008.gada 18.decembra secinājumus lietā C-420/07 *Apostolides*, ECR [2009], p. I-03571, paras. 97, 98.

⁵⁹⁷ Skat., piemēram, Latvijas CPL 204. un 538.pantu, kā arī 637. panta otrās daļas 2. punktu un 638. panta trešās daļas 1. punktu.

997. Tātad izpildāmība piemīt tiem EMR, par kuriem izcelsmes dalībvalsts tiesa Regulas 18. pantā noteiktajā kārtībā ir izdevusi izpildes paziņojumu (G standarta veidlapu). Regula 1896/2006 gan neko nesaka par EMR spēkā stāšanos, taču no Regulas 18. panta un 20. panta 3. punkta var secināt, ka EMR stājas spēkā tajā pašā brīdī, kad tas kļūst izpildāms. Regulas 20. panta 3. punkts nosaka: „Ja tiesa noraida atbildētāja pieteikumu [...] EMR *paliek* spēkā.” Tātad tas ir bijis spēkā, vēl pirms atbildētājs iesniedzis pārskatīšanas pieteikumu.

998. EMR piespiedu izpilde. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 **21. pantu:**

1. Neskarot šīs regulas noteikumus, izpildes procedūras reglamentē ar izpildes dalībvalsts tiesību aktiem. Izpildāmu EMR izpilda saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem kā izpildāmos lēmumus, ko izdevusi izpildes dalībvalsts.

2. Izpildei citā dalībvalstī prasītājs šīs dalībvalsts kompetentajai izpildes iestādei iesniedz: a) EMR, kas paziņots par izpildāmu izcelsmes tiesā, kopiju, kas atbilst autentiskuma noteikšanas nosacījumiem, un b) vajadzības gadījumā EMR tulkojumu izpildes dalībvalsts oficiālajā valodā vai, ja šajā dalībvalstī ir vairākas oficiālās valodas, tās vietas, kurā iesniegta izpildes prasība, tiesvedības oficiālajā valodā vai vienā no oficiālajām valodām atbilstīgi attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem, vai citā valodā, kuru izpildes dalībvalsts ir norādījusi par pieņemamu. Katra dalībvalsts var norādīt citu pieņemamu Eiropas Savienības iestāžu oficiālo valodu vai valodas EMR, kas nav šīs valsts valoda. Tulkojumu apliecina persona, kas tam kvalificēta kādā no dalībvalstīm.

3. No prasītāja, kurš vienā dalībvalstī iesniedzis prasību par citā valstī izdota EMR izpildi, nav atļauts prasīt nekāda veida nodrošinājumu, garantiju vai ķīlu, pamatojoties uz to, ka viņam ir ārvalsts piederība vai ka viņam nav domicila, vai ka viņš nav pastāvīgais iedzīvotājs izpildes dalībvalstī.

999. Izpildes procedūrām piemērojamais likums. Kā norādīts Regulas 21. panta pirmajā daļā, EMR izpildes procesam ir piemērojams izpildes valsts nacionālais likums, izņemot Regulā konkrēti paredzētus izņēmumus. Piemēram, ja Latvijā izpildei tiek iesniegts citā dalībvalstī izdots EMR, tad tā izpilde Latvijā notiks saskaņā ar Latvijas CPL normām (*lex loci executionis*), t.i., piemērojot tos piespiedu izpildes līdzekļus, kas noteikti Latvijas CPL E daļā.

1000. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 20. panta 2. punktu Latvijā kompetenti izpildīt EMR (skat. Regulas 28. p. b) apakšpunktu) ir zvērināti tiesu izpildītāji. Regula 1896/2006 gan pati autonomi nosaka:

1000.1. kādi dokumenti piedzinējam ir jāiesniedz izpildes valsts kompetentajām piespiedu izpildes iestādēm (21. p. 2. punkts);

1000.2. *cautio judicatum solvi* aizliegumu (21. p. 3. punkts); un

1000.3. izpildes atlikšanas vai ierobežošanas pamatu un veidus (23. p.).

1001. Izpildei iesniedzamie dokumenti (21. panta 2. punkts). Saskaņā ar Regulas 1896/2006 21. panta 2. punktu piedzinējs iesniedz izpildes dalībvalsts kompetentajām izpildes iestādēm šādus dokumentus:

1001.1. EMR, kas paziņots par izpildāmu izcelsmes valsts tiesā, kopiju, kas atbilst autentiskuma noteikšanas nosacījumiem (21. p. 1. punkta a) apakšpunkts); **un**

1001.2. vajadzības gadījumā – EMR tulkojumu izpildes dalībvalsts oficiālajā valsts valodā, vai, ja šajā dalībvalstī ir vairākas valsts valodas (piemēram, Beļģijā, Luksemburgā), tās vietas, kurā iesniegta izpildes prasība, tiesvedības oficiālajā valodā vai vienā no oficiālajām valodām atbilstoši attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem, vai citā valodā, kuru izpildes dalībvalsts ir norādījusi par pieņemamu. Katra dalībvalsts var norādīt citu pieņemamu ES iestāžu oficiālo valodu vai valodas Eiropas maksājuma rīkojumam, kas nav šīs valsts valoda. Tulkojumu apliecina persona, kura šim nolūkam ir kvalificēta kādā no dalībvalstīm. Piemēram, Itālijā itāļu valodā izdotā EMR tulkojumu latviešu valodā var apliecināt uz to pilnvarots tulks Itālijā vai Spānijā. Tam nav obligāti jābūt tulkam, kurš tulkošanas pakalpojumus sniedz Latvijā.

1002. Minēto dokumentu fotokopiju iesniegšana nav pieļaujama – tiem jābūt dokumentu norakstiem⁵⁹⁸ vai oriģināliem. No iesniegtajiem dokumentiem ir jāvar saprast, ka tie ir autentiski. Tas tādēļ, lai nepieļautu gadījumus, kuros viens un tas pats EMR pret parādnienu tiktu izpildīts vairākkārtīgi.⁵⁹⁹

1003. Piedzinējam būtu jāiesniedz tiesu izpildītājam ne tikai EMR (E standarta veidlapa), bet izpildāms EMR, t.i., pienācīgi aizpildītas A, E un G veidlapas,⁶⁰⁰ tomēr jāatzīst, ka tiesu izpildītājam ir nepieciešama tikai EMR veidlapa.

1004. Tiesību zinātnē tiek norādīts uz svarīgu problēmu, kas praksē varētu rasties attiecībā uz dokumentu norakstiem, proti, norakstam ir jāatbilst tām prasībām, kādas

⁵⁹⁸ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 20 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 163.

⁵⁹⁹ Rauscher, T. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen. München : Sellier, 2004, S. 67, 68.

⁶⁰⁰ Rudevska, B. Eiropas maksājuma rīkojuma procedūra: piemērošana un problēmjaudājumi. Jurista Vārds, Nr. 24/25, 2009. gada 16. jūnijs, 45. lpp.

dokumentu norakstiem ir noteiktas nolēmuma izcelsmes valstī (jeb EMR izdevējā valstī).⁶⁰¹ Piemēram, ja Latvijas tiesu izpildītājam tiek iesniegts izpildei Zviedrijā izdots EMR, tad tā norakstam būs jāatbilst Zviedrijas tiesībās noteiktajām prasībām. Protams, ka Latvijas tiesu izpildītājiem atsevišķos gadījumos būs grūti to pārbaudīt. **ES likumdevējam būtu jāapsver iespēja ieviest vienotus kopējos standartus dokumentu norakstu noformēšanā.**⁶⁰²

1005. Regulas 1896/2006 20. panta 2. punktā norādītais iesniedzamo dokumentu saraksts ir izsmeļošs, tādēļ Latvijas tiesu izpildītāji nedrīkst pieprasīt no piedzinējiem papildus dokumentus, lai uzsāktu EMR izpildes procesu Latvijā.

1006. EMR tulkojums izpildes dalībvalsts valsts valodā iesniedzams vajadzības gadījumā. Varētu likties, ka tas nav obligāts nosacījums, atšķirībā no Regulas 1896/2006 21. panta 2. punkta a) apakšpunktā prasītajiem dokumentiem. Taču tas tā nav, jo dalībvalstis ir skaidri (saskaņā ar Regulas 29. p. 1. punkta d) apakšpunktu) paziņojušas pieņemamās valodas. Tādēļ šīs abas tiesību normas jātulko sistēmiski.⁶⁰³

1007. Ar jēdzienu „vajadzības gadījumā” jāsaprot situācijas, kurās EMR izsniegts tādā valodā, kuru izpildes valsts nav paziņojusi kā pieņemamu. Piemēram, ja Luksemburgā vācu valodā izdots EMR jāiesniedz izpildei Vācijā, tad nekāds tā tulkojums nav nepieciešams (jo Vācija vācu valodu ir paziņojusi kā sev pieņemamu valodu). Savukārt, ja Luksemburgā vācu valodā izdots EMR jāiesniedz izpildei Latvijā, tad tā tulkojums latviešu valodā būs obligāts, jo Latvija kā sev pieņemamu valodu paziņojusi tikai un vienīgi latviešu valodu. Analogiska situācija būs arī Lietuvā. Igaunijas gadījumā aina ir nedaudz citādāka, jo Igaunijā pieņemama ir gan angļu, gan igauņu valoda. Tādēļ, piemēram, Īrijā angļu valodā izdots EMR būs iesniedzams izpildei Igaunijā bez tulkojuma igauņu valodā.⁶⁰⁴

1008. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 29. panta 1. punkta d) apakšpunktu dalībvalstīm ir jāpaziņo Eiropas Komisijai tās valodas, kas katrā dalībvalstī ir pieņemamas saskaņā ar

⁶⁰¹ Rauscher, T. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen. München : Sellier, 2004, S. 68.

⁶⁰² Rauscher, T. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen. München : Sellier, 2004, S. 68.

⁶⁰³ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 20 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 164.

⁶⁰⁴ Lietuvas un Igaunijas paziņojumi atrodami šeit :

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/rc_eeo_communications_lv.htm.

21. panta 2. punkta b) apakšpunktu. Visu dalībvalstu paziņojumi ir atrodami Eiropas Tiesiskās sadarbības atlasā civillietās:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/rc_eeo_communications_lv.htm

1009. Regulas 1896/2006 dalībvalstis ir paziņojušas par šādām pieņemamajām valodām.

Paziņoto valodu tabula.

Nr.p.k.	ES dalībvalsts	Paziņotās valodas
1.	Beļģija	flāmu, franču
2.	Bulgārija	bulgāru
3.	Čehija	čehu, angļu, slovāku
4.	Vācija	vācu
5.	Igaunija	igauņu vai angļu
6.	Grieķija	grieķu
7.	Spānija	spāņu
8.	Francija	franču, angļu, vācu, itāļu vai spāņu
9.	Īrija	īru vai angļu
10.	Itālija	itāļu
11.	Kipra	grieķu, angļu
12.	Latvija	latviešu
13.	Lietuva	lietuviešu
14.	Luksemburga	vācu un franču
15.	Ungārija	ungāru
16.	Malta	[nav vēl paziņots]
17.	Nīderlande	holandiešu
18.	Austrija	vācu
19.	Polija	poļu
20.	Portugāle	portugāļu
21.	Rumānija	rumāņu
22.	Slovākija	slovāku
23.	Slovēnija	slovēņu, itāļu, ungāru
24.	Somija	somu, zviedru vai angļu
25.	Zviedrija	zviedru vai angļu
26.	Apvienotā Karaliste	angļu

1010. EMR tulkojums obligāti nepieciešams, ja EMR ir kaut vai daži vārdi valodā, kuru izpildes dalībvalsts nav paziņojusi kā pieņemamu.⁶⁰⁵

5.4.2. Izpildāmības deklarācijas atcelšana

1011. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 **19. pantu:**

EMR, kas izpildāms izcelsmes dalībvalstī, atzīst un izpilda citās dalībvalstīs, tam nav vajadzīga izpildāmības deklarācija, un nav nekādu iespēju iebilst pret tā atzīšanu.

⁶⁰⁵ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 20 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 164.

1012. Eiropas maksājuma rīkojuma institūts atšķiras no EIR jēdziena ar to, ka pirmais satur ES mēroga darbību un izpildāmību⁶⁰⁶ (izņemot Dānijā).

1013. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 19. pantu EMR, ja tas ir izpildāms tā izcelsmes dalībvalstī, ir atzīstams un izpildāms citās dalībvalstīs, un tam nav vajadzīga izpildāmības deklarācija (eksekvatūras process), un nav nekādu iespēju iebilst pret tā atzīšanu (t.i., ierosināt atzīšanas procesu). Patiesībā visa EMR izdošanas procedūra ir noteikta autonomi ES līmenī, tostarp izmantojot arī speciālas ES mēroga standartveidlapas – sākot ar pieteikuma iesniegšanu un beidzot ar izpildāma EMR izdošanu (skat. Regulas 1896/2006 7.-18. p.). Protams, ir vērojami arī atsevišķi procesuālie jautājumi, kuri joprojām atstāti dalībvalstu nacionālo normatīvo tiesību aktu ziņā (piemēram, daļēji tiesas dokumentu izsniegšana, piespiedu izpildes procesi, tiesas izdevumi, pāreja no EMR procedūras uz parasto civilprocesu). Taču tas neietekmē EMR autonomo statusu ES tiesiskajā telpā.⁶⁰⁷

1014. Līdz ar to Regulas 1896/2006 19. pantā **ES likumdevējs nav bijis pietiekami precīzs, nosakot: „EMR, kas izpildāms izcelsmes dalībvalstī”. Precīzāk būtu teikt: „Vienā dalībvalstī saskaņā ar šo Regulu izdotu un izpildāmu EMR nepastarpināti izpilda citās dalībvalstīs (izņemot Dāniju).”**

1015. Tātad vienā dalībvalstī izdotu izpildāmu EMR (E, A un G veidlapas) uzreiz izpilda citās dalībvalstīs, turklāt bez jēkādā starpprocēdūras (eksekvatūras procesa vai reģistrācijas procesa; izņemot Regulas 22. p. paredzēto izpildes atteikuma iespēju). Izpildāmam EMR piemīt ES mēroga darbība un izpildāmība, nevis tā izdevējas dalībvalsts darbība un izpildāmība (atšķirībā no EIR). EMR stājas spēkā ar brīdi, kad tiesa saskaņā ar Regulas 1896/2006 18. panta 1. punktu izdod paziņojumu par EMR izpildi (G standarta veidlapu). EMR var zaudēt savu spēku tikai tad, ja izcelsmes dalībvalsts tiesa saskaņā ar Regulas 1896/2006 20. pantu nolemj, ka EMR pārskatīšanas lūgums ir pamatots (skat. Regulas 20. p. 3. punkta 2. teikumu).

⁶⁰⁶ Seidl, S. *Ausländische Vollstreckungstitel und inländischer Bestimmtheitsgrundsatz*. Jena : Jenaer Wissenschaftliche Verlagsgesellschaft, 2010, S. 232.

⁶⁰⁷ Rudevska, B. Ārvalstu tiesu nolēmumu atzīšanas un izpildes attīstības tendences civillietās un komercietās Eiropas Savienībā un Hāgas Starptautisko privāttiesību konferencē. Promocijas darbs. Rīga : LU, 2012, 116. lpp., pieejams: <https://luis.lu.lv/pls/pub/luj.fprnt?l=1&fn=F885910470/Baiba%20Rudevska%202012.pdf>.

1016. Diemžēl, ES likumdevējs Regulā 1896/2006 nav noteicis EMR autonomo darbību, proti, tā tiesiskās sekas un šo seku apjomu (piemēram, kāda ir izpildāma EMR ietekme uz trešajām personām u.tml.).⁶⁰⁸

1017. EMR vispār nepiemīt *res judicata* jeb izlemtas lietas statuss, jo EMR procesā strīds netiek skatīts pēc būtības.⁶⁰⁹

1018. ES likumdevējam Regulā būtu jānosaka arī izpildāma EMR autonomās tiesiskās sekas jeb darbība.

5.4.3. Pārskatīšana

1019. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 20. pantu:

1. Pēc tam, kad beidzies 16. panta otrā daļā paredzētais termiņš, atbildētājs ir tiesīgs lūgt EMR pārskatīšanu izcelsmes dalībvalsts kompetentajā tiesā, ja a) i) pavēsti par maksājuma rīkojumu piegādāja, izmantojot vienu no 14. pantā paredzētajām metodēm; un ii) pavēstes piegāde nenotika savlaicīgi no atbildētāja neatkarīgu apstākļu dēļ, neļaujot viņam sagatavoties aizstāvībai, vai b) ja atbildētāju no iebilšanas pret prasījumu kavējuši nepārvaramas varas apstākļi, vai ārkārtas apstākļi, kas nav radušies viņa vainas dēļ, visos gadījumos ar noteikumu, ka viņš rīkojies nekavējoties.

2. Pēc tam, kad beidzies 16. panta 2. punktā paredzētais termiņš, atbildētājs ir tiesīgs arī lūgt EMR pārskatīšanu izcelsmes dalībvalsts kompetentajā tiesā, ja maksājuma rīkojums ir izdots acīmredzami aplami, ņemot vērā šajā regulā noteiktās prasības, vai citu ārkārtas apstākļu dēļ.

3. Ja tiesa noraida atbildētāja pieteikumu, pamatojoties uz to, ka nav piemērojams neviens no 1. un 2. punktā minētajiem pārskatīšanas iemesliem, EMR paliek spēkā.

1020. Ja tiesa nolemj, ka pārskatīšana ir pamatota saskaņā ar vienu no 1. un 2. punktā norādītajiem iemesliem, EMR nav spēkā”.

1021. Latvijas tiesās šis Regulas pants līdz šim nav piemērots.

1022. Kas un kur ir tiesīgs lūgt EMR pārskatīšanu. EMR pārskatīšanas pieteikumu ir tiesīgs iesniegt tikai un vienīgi atbildētājs (skat. Regulas 1896/2006 20. p. 1. punktu; CPL 485.¹ p. 1. d.).

⁶⁰⁸ Par to skat. arī: Lopez de Tejada, M., D’Avout L. Les non-dits de la procédure européenne d’injonction de payer. *Revue critique de droit international privé*. Paris : Dalloz, 2007, n° 4 (octobre-décembre), p. 734, 735.

⁶⁰⁹ Lopez de Tejada, M., D’Avout L. Les non-dits de la procédure européenne d’injonction de payer. *Revue critique de droit international privé*. Paris : Dalloz, 2007, n° 4 (octobre-décembre), p. 736, 745.

1023. Atbildētājs ar šādu pieteikumu var vērsties tiesā tikai tad, ja ir pagājis Regulas 1896/2006 16. panta 2. punktā noteiktais 30 dienu termiņš.⁶¹⁰

1024. Atbildētājs var iesniegt pieteikumu par EMR pārskatīšanu EMR izcelsmes dalībvalsts kompetentajā tiesā (skat. Regulas 20. p. 1. punktu). Saskaņā ar Latvijas CPL 485.¹ panta pirmās daļas 1. punktu pārskatīšanas pieteikums iesniedzams: par rajona (pilsētas) tiesas izdota EMR pārskatīšanu – attiecīgajai apgabaltiesai.

1025. Pārskatīšanas pieteikums Latvijā iesniedzams kompetentajā tiesā 45 dienu laikā no dienas, kad uzzināti Regulas 1896/2006 20. panta 1. vai 2. punktā minētie pārskatīšanas apstākļi (skat. Regulas 26. p. un CPL 485.¹ p. 2. d.). Taču, šeit jāņem vērā gadījumi, kuros iestājas izpildes noilgums, proti, 10 gadi (skat. CPL 485.¹ p. 3. d. un 546. p. 1. d.). Saskaņā ar Regulas 1896/2006 29. panta 1. punkta b) apakšpunktu dalībvalstīm ir pienākums paziņot Eiropas Komisijai Regulas 20.pantā noteiktās kompetentās tiesas:

1026. Dalībvalstu tiesas, kurās var iesniegt pārskatīšanas pieteikumus:⁶¹¹

Nr.p.k.	ES dalībvalsts	Kompetentās tiesas
1.	Beļģija	<i>Nav vēl paziņots.</i>
2.	Bulgārija	Parādnieks 16. panta 2. punktā noteiktajā laikposmā pēc maksājuma rīkojuma piegādes var vērsties otrās instances tiesā ar lūgumu veikt pārskatīšanu (pārsūdzība saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 423. pantu).
3.	Čehija	Pārskatīšanas procedūra ir tās tiesas jurisdikcijā, kas izdod Eiropas maksājuma rīkojumu.
4.	Vācija	Kompetentā tiesa būs Berlīnes-Vedingas zemākā līmeņa vietējā tiesa (Amtsgericht Wedding, 13343 Berlin).
5.	Igaunija	Saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 489. pantā noteikto procedūru Eiropas maksājuma rīkojumu var apstrīdēt, iesniedzot iebildumu pret tiesas spriedumu. Iebildums ir jāiesniedz apriņķa tiesā, kura izdevusi maksājuma rīkojumu. Spriedumu saistībā ar iebildumu var pārsūdzēt apgabaltiesā, kurai ir attiecīga jurisdikcija. Īpašos gadījumos, ja lietas dalībnieks to lūdz un ja ir iegūti jauni pierādījumi, saskaņā ar procedūru, kas noteikta Civilprocesa kodeksa 68. nodaļā, Augstākajā tiesā var iesniegt pieteikumu par spēkā esoša tiesas sprieduma pārskatīšanu.

⁶¹⁰ Saskaņā ar Regulas 1896/2006 16. panta 2. punktu atbildētājs „Paziņojumu par iebildumu nosūta 30 dienu laikā pēc EMR piegādes atbildētājam.”

⁶¹¹ Skat.: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/epo_courtsreview_lv.jsp?countrySession=19&#statePage0

6.	Grieķija	Pārskatīšanas procedūra jāsāk, iesniedzot iebildumu pret maksājuma rīkojumu miertiesnesim vai viena tiesneša pirmās instances tiesas tiesnesim, kas to izdevis, un pēdējais lemj par iebildumu.
7.	Spānija	Regulas 20. panta 1. punktā paredzēto pārskatīšanu veic pēc saistību nepildītāja pieprasījuma, anulējot galīgo spriedumu (Civilprocesa kodeksa 501. pants un turpmākie panti, 2000. gada 7. janvāra likums 1/2000). Regulas 20. panta 2. punktā paredzēto pārskatīšanu var veikt, iesniedzot priekšlikumu par tiesas dokumentu anulēšanu (Konstitutīvā likuma par tiesu varu 238. pants un turpmākie panti, 1985. gada 1. jūlija likums 6/1985). Abos gadījumos jurisdikcija ir pirmās instances tiesām.
8.	Francija	Izņēmuma gadījumos pārskatīšanas procedūras noteikumi, kas paredzēti regulas 20. pantā, ir identiski tiem, kurus piemēro iebildumu procedūrā. Pieprasījumu pārskatīšanai iesniedz tiesā, kura ir izdevusi Eiropas maksājuma rīkojumu.
9.	Īrija	Jurisdikcija veikt pārskatīšanas procedūru ir Augstajai tiesai: High Court Central Office Administratīvā adrese: Four Courts, Inns Quay, Dublin 7 Ireland.
10.	Itālija	Tiesa, kura veic pārskatīšanu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1896/2006 20. panta 1. punktu un ar to saistīto tiesvedību, ir tiesa, kura izsniedza maksājuma rīkojumu Itālijas Civilprocesa kodeksa 650. panta nozīmē. Tiesa, kura veic pārskatīšanu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1896/2006 20. panta 2. punktu un ar to saistīto tiesvedību, ir parastā tiesa, kura izsniedza maksājuma rīkojumu un kurai attiecīgā lieta ir adresējama saskaņā ar procedūras vispārīgajiem noteikumiem.
11.	Kipra	Pārskatīšanas procedūra ir noteikta Civilās tiesvedības procesuālajos noteikumos. Procedūras pamatā galvenokārt ir strīdā iesaistīto pušu rakstiski iesniegumi. Izņēmuma gadījumos, un ja tiesa to uzskata par vajadzīgu, papildus rakstiskiem iesniegumiem un ar zvērestu apliecinātiem paziņojumiem var uzklaustīt arī mutisku liecību. Kompetentās tiesas ir a) punktā norādītās tiesas.
12.	Latvija	Nav vēl paziņots.
13.	Lietuva	Saskaņā ar likuma 23. pantu Regulas Nr. 1896/2006 20. panta 1. un 2. punktā minētos Eiropas maksājuma rīkojuma iesniegšanas iemeslus pārskata tiesa, kura ir

		izdevusi Eiropas maksājuma rīkojumu. Pēc tam, kad ir pieņemts pieteikums par Eiropas maksājuma rīkojuma pārskatīšanu, tiesa pieteikuma un tā pielikumu kopijas nosūta prasītājam un un informē prasītāju par to, ka viņam 14 dienu laikā pēc pieteikuma nosūtīšanas jāiesniedz rakstiska atbilde uz pieteikumu. Iesniegto pieteikumu par Eiropas maksājuma rīkojuma pārskatīšanu tiesa ar rakstisku procedūru izskata ne vēlāk kā 14 dienu laikā pēc atbildes uz pieteikumu iesniegšanas termiņa beigām un izdod rīkojumu par vienu no Regulas Nr. 1896/2006 20. panta 3. punktā minētajiem lēmumiem.
14.	Luksemburga	Šādām tiesu instancēm ir jurisdikcija lemt par paziņojumu par iebildumu un pārskatīšanas pieprasījumu. <ol style="list-style-type: none"> 1. Rajona tiesa, ja Eiropas maksājuma rīkojumu izdevis rajona tiesas priekšsēdētājs vai tiesnesis, kas viņu aizstāj. 2. Galvenais mirtiesnesis vai tiesnesis, kas viņu aizstāj, ja Eiropas maksājuma rīkojumu izdevis mirtiesnesis. 3. Darba tiesa, ja Eiropas maksājuma rīkojumu izdevis darba tiesas priekšsēdētājs vai tiesnesis, kas viņu aizstāj.
15.	Ungārija	Ungārijā kompetentā tiesa ir tā tiesa, kas attiecīgajā gadījumā ir izdevusi Eiropas maksājuma rīkojumu.
16.	Malta	Nav vēl paziņots.
17.	Nīderlande	<u>Likuma par Eiropas maksājuma rīkojuma procedūras piemērošanu</u> 9. pants: 1. Attiecībā uz Eiropas maksājuma rīkojumu, kas atzīts par izpildāmu regulas izpratnē, atbildētājs, pamatojoties uz regulas 20. panta 1. un 2. punktā minētajiem apstākļiem, var iesniegt pārskatīšanas pieprasījumu tiesai, kura izdevusi Eiropas maksājuma rīkojumu. 2. Pieprasījums jāiesniedz: a. regulas 20. panta 1. punkta a) apakšpunktā minētajā gadījumā — 4 nedēļu laikā pēc tam, kad atbildētājs ir informēts par izpildāmo maksājuma rīkojumu; b. regulas 20. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētajā gadījumā — 4 nedēļu laikā pēc tam, kad tajā norādītie iemesli ir beiguši pastāvēt; c. regulas 20. panta 2. punktā minētajā gadījumā — 4 nedēļu laikā pēc tam, kad atbildētājam ir kļuvis zināms tajā norādītais iemesls pārskatīšanai.

		3. Lai iesniegtu pārskatīšanas pieprasījumu, advokāta pārstāvība nav nepieciešama.
18.	Austrija	Pieteikumi par pārskatīšanas procedūru saskaņā ar 20. panta 1. un 2. punktu procedurāli tiks izskatīti kā pieteikumi par <i>restitutio in integrum</i> . Tomēr pieteikumam pozitīvs lēmums, kas pieņemts saskaņā ar 2. punktu, ir apstrīdams. Bezirksgericht für Handelssachen Wien Administratīvā adrese: Justizzentrum Wien Mitte Marxergasse 1a; A-1030 Wien.
19.	Polija	Atbildētāja aizsardzību regulas 20. panta 1. punkta nozīmē nodrošina noteikumi par termiņa pārskatīšanu, lai iesniegtu paziņojumu par iebildumu Eiropas maksājuma rīkojumam. Uz šo jomu attiecas Civilprocesa kodeksa I daļa, VI sadaļa, 5. nodaļa „Termiņu neievērošana un to pārskatīšanas noteikumi” (167.–172. pants). Saskaņā ar šiem noteikumiem rakstisks termiņa pārskatīšanas pieteikums jāiesniedz tiesā, kurai bija jāskata lieta, nedēļas laikā pēc tam, kad vairs nav spēkā tie apstākļi, kas bija termiņa neievērošanas iemesls. Šajā lūgumā jāizklāsta pieteikuma iemesli. Pēc pieteikuma iesniegšanas ieinteresētai personai ir jāizpilda procesuālā darbība. Ja pēc termiņa beigšanās ir pagājis viens gads, termiņa pārskatīšanu atļauj tikai īpašos gadījumos. Apstākļi, ka ir iesniegts termiņa pārskatīšanas pieteikums, nenozīmē, ka lietas izskatīšana vai sprieduma īstenošana tiek pārtraukta. Attiecībā uz regulas 20. panta 2. punktu piemēro Civilprocesa kodeksa 505. panta 20. punkta noteikumus. Pieteikumam ir jāatbilst nosacījumiem, kas attiecināmi uz atbildi lietas sakarā, un ir jānorāda iemesli, lai atceltu Eiropas maksājuma rīkojumu. Kompetentā tiesa ir tiesa, kas izdeva rīkojumu. Pirms Eiropas maksājuma rīkojuma atcelšanas tiesai jāuzklausā pieteikuma iesniedzējs vai jāaicina iesniegt rakstisku paziņojumu.
20.	Portugāle	Pārskatīšanas procedūra ir tāda, kā paredzēts regulas 20. pantā, un Portugālē attiecībā uz šādu pārskatīšanu kompetentā tiesa ir tā rajona tiesa, kas izdod Eiropas maksājuma rīkojumu. Tribunal de Comarca (Secretaria-Geral de Serviço Externo do Porto) Administratīvā adrese: R. Gonçalo Cristóvão, 347-3º e 4º; P-4000-270 Porto.
21.	Rumānija	Valsts tiesību aktos par maksājuma rīkojumiem (valdības Rīkojums Nr. 5/2001) ir noteikti procesuālie līdzekļi, ar kuriem atbildētājs

		<p>(parādnieks) var pārsūdzēt maksājuma rīkojuma izpildi. Ja atbildētājs (parādnieks) kādu iemeslu dēļ nav pieprasījis atcelt tiesas spriedumu par maksājuma rīkojumu, viņam ir iespēja, pamatojoties uz būtiskiem argumentiem, pārsūdzēt izpildes rīkojumu, kas ietver maksājuma rīkojumu.</p> <p>Tādējādi uz Regulas Nr. 1896/2006 26. panta pamata atbildētājam, pārsūdzot izpildi, ir tiesības iesniegt kompetentajai Rumānijas tiesai pieteikumu par Eiropas maksājuma rīkojuma pārskatīšanu tajos izņēmuma gadījumos, kas minēti šās regulas 20. panta 1. un 2. punktā.</p> <p>Turklāt atbildētājam gadījumā, kas minēts Regulas Nr. 1896/2006 20. panta 1. punktā, ir iespēja saskaņā ar Rumānijas Civilprocesa kodeksa 103. pantu pieprasīt atbrīvojumu no noilguma termiņa, kādā atbilstoši šīs regulas 16. pantam ir iesniedzams paziņojums par iebildumu.</p> <p>Saskaņā ar valsts tiesību aktiem par maksājuma rīkojumiem termiņš pārsūdzības pieprasīšanai un aizstāvības formulēšanai vienmēr sākas brīdī, kad atbildētājam/parādniekam – personiski vai ierakstītā vēstulē ar apstiprinājumu par tās saņemšanu – ir piegādāts rīkojums par maksājuma rīkojuma izpildi. Tādēļ lietās, uz kurām attiecas valsts tiesību akti, nepiemēro 14. pantu Regulā Nr. 1896/2006 un tādējādi arī šīs regulas 20. panta 1. punktu.</p>
22.	Slovākija	<p>Atsaucoties uz regulas 29. panta 1. punkta b) apakšpunktu un atbilstīgi OSP [Civilprocesa kodekss] 228. pantam un turpmākajiem pantiem, pieteikumu par ārkārtas tiesiskās aizsardzības līdzekļiem („pārskatīšana“) var iesniegt tajā kompetentajā tiesā, kura pieņēma spriedumu pirmajā instancē – rajona tiesa.</p>
23.	Slovēnija	<p>Tiesas, kurām ir piekritība pārskatīšanas procedūrās un regulas 20. panta piemērošanā, ir rajona tiesas un apgabaltiesas.</p>
24.	Somija	<p>Regulas 20. pantu attiecībā uz Eiropas maksājuma rīkojuma pārskatīšanu Somijā piemēro pilnībā. Regulas 20. panta mērķiem kompetentā tiesa ir Helsinku rajona tiesa.</p> <p>Papildus Regulas 20. panta noteikumiem Eiropas maksājuma rīkojumam piemēro arī Procesuālā kodeksa 31. nodaļas noteikumus par ārkārtas pārsūdzības iespējām. Tās ietver sūdzības,</p>

		pamatojoties uz procesuālu kļūdu (31. nodaļas 1. pants), un galīgā sprieduma atcelšanu (31. nodaļas 7. pants). Procesuālā kodeksa 17. nodaļā ietverts atsevišķs noteikums par jauna termiņa noteikšanu.
25.	Zviedrija	Pārskatīšanas pieteikumu izskata apelācijas tiesa (<i>hovrätt</i>) (13. pants tiesību aktā par Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru). Ja pieprasījums tiek apmierināts, apelācijas tiesa vienlaicīgi lemj, ka Zviedrijas tiesībsardzības iestādei jāveic atkārtota izskatīšana.
26.	Apvienotā Karaliste	<p>1. Anglija un Velsa Pārskatīšanas prasība saskaņā ar 20. pantu Anglijā un Velsā jāiesniedz tajā kompetentajā tiesā, kas izdevusi Eiropas maksājuma rīkojumu atbilstoši Civilprocesa noteikumu 23. daļai.</p> <p>2. Ziemeļrija Pārskatīšanas pieteikumu saskaņā ar 20. pantu Ziemeļrijā iesniedz Augstajā tiesā atbilstoši 1980. gada Augstākās tiesas noteikumiem (Ziemeļrija) (<i>Rules of the Supreme Court (Northern Ireland) 1980</i>), kurus attiecīgi grozīs, lai tajos paredzētu šādu procedūru.</p> <p>3. Skotija Piemērošanas metode, kuru jāizmanto pārskatīšanas nolūkos saskaņā ar 20. pantu, Skotijā šobrīd tiek izskatīta, bet visas prasības ir jāiesniedz šerifam.</p> <p>4. Gibraltārs Pārskatīšanas prasība saskaņā ar 20. pantu Gibraltārā jāiesniedz atbilstoši Civilprocesa noteikumu 23. daļai</p>

1027. Pārskatīšanas pieteikumā obligāti norādāmi konkrētie apstākļi, kas ir pārskatīšanas pamatā un uzskaitīti Regulas 1896/2006 20. panta 1. un 2. punktā. Par pārskatīšanas pieteikuma iesniegšanu kompetentajā Latvijas tiesā valsts nodeva nav jāmaksā. Latvijā pārskatīšanas pieteikumu tiesa izskata rakstveida procesā (skat. CPL 485.² p.).

5.4.3.1. EMR pārskatīšanas pamati – atbildētāja informēšanas trūkums

1028. Uzreiz jānorāda, ka Regulas 1896/2006 latviešu tekstā 20. panta 1. punkta a) apakšpunktā minēta **pavēstes** piegāde, kas ir nepareizi. Teksti citu dalībvalstu valodās nesatur šādu norādi uz pavēsti. Runa ir par EMR (angļu val.— *the order of payment*;

vācu val. — *Zahlungsbefehl*; franču val. — *l'injonction de payer*). Līdz ar to latviešu valodas tekstā Regulas 20. panta 1. punkta a) apakšpunktā būtu jābūt šādam tekstam:

i) Eiropas maksājuma rīkojumu piegādāja, izmantojot vienu no 14.pantā paredzētajām metodēm; un ii) piegāde nenotika savlaicīgi no atbildētāja neatkarīgu apstākļu dēļ, neļaujot viņam sagatavoties aizstāvībai.

1029. No Regulas 1896/2006 **20. panta 1. punkta a) apakšpunkta i)** punkta redzams, ka EMR ir jābūt piegādātam saskaņā ar kādu no Regulas 14. pantā minētajām metodēm (t.i., bez apstiprinājuma par saņemšanu). Ja EMR bijis piegādāts ar kādu no 13. pantā norādītajām metodēm (t.i., ar apstiprinājumu par saņemšanu), pārskatīšanas procesu, pamatojoties uz Regulas 20. panta 1. punkta a) apakšpunktu, ierosināt nevarēs.

1030. Regulas 20. panta 1. punkta a) apakšpunkta ii) punktā norādīts:

EMR piegāde 1) nenotika savlaicīgi 2) no atbildētāja neatkarīgu apstākļu dēļ, 3) neļaujot viņam sagatavoties aizstāvībai.

1031. Jāatzīmē, ka Regulas 1896/2006 tiesību normās, kas veltītas minimālajiem procesuālajiem standartiem (13., 14. p.), netiek norādīts uz savlaicīgu EMR piegādi. Savlaicīguma prasība parādās tikai Regulas 20. pantā. Jāatzīst, ka savlaicīga EMR piegāde neietekmē atbildētāja aizstāvības iespējas. Tas tādēļ, ka atbildētājs ir tiesīgs iesniegt pārskatīšanas pieteikumu **tikai tad**, kad ir beidzies Regulas 16. panta 2. punktā noteiktais 30 dienu termiņš iebildumu iesniegšanai. Savukārt šo 30 dienu termiņu sāk skaitīt tikai sākot no EMR piegādes brīža atbildētājam.⁶¹² Kā redzams, Regulas 20. panta 1. punkta a) apakšpunkta ii) punkta redakcija ir vairāk kā neveiksmīga. Tiesību zinātnē tiek norādīts, ka termins „EMR piegāde” jāsaprot kā „brīdis, kurā atbildētājs reāli uzzināja par EMR”; savukārt termins „sagatavošanās aizstāvībai” jāsaprot kā „iebildumu pret EMR iesniegšana”.⁶¹³

1032. Jēdziens „no atbildētāja neatkarīgu apstākļu dēļ” tiesai katrā konkrētā lietā būs jāvērtē individuāli.

⁶¹² Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 20 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 359.

⁶¹³ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 20 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 359.

1033. Tāpat kā Regulas 20. panta 1. punkta b) apakšpunkta piemērošanas gadījumā, arī Regulas 20. panta 1. punkta a) apakšpunkts paredz, ka atbildētājam jārikojas nekavējoties, lai ierosinātu EMR pārskatīšanas procedūru.

1034. Regulas 1896/2006 20. panta 1. punkta b) apakšpunkts attiecībā pret a) apakšpunktu ir uzskatāma par vispārējo tiesību normu.⁶¹⁴ Minētā tiesību norma nosaka, ka atbildētājs var iesniegt pārskatīšanas pieteikumu arī tad, ja iebildumu iesniegšanu kavējusi nepārvarama vara vai ārkārtas apstākļi, kas nav radušies atbildētāja vainas dēļ. Atbildētājam šādā gadījumā jāiesniedz pārskatīšanas pieteikums bez kavēšanās. Termins „bez kavēšanās” ir tulkojams autonomi, nevis piemērojot kādu no tiesas valsts nacionālajā likumā noteiktajām izpratnēm vai pat termiņiem.

1035. Regulas 1896/2006 20. panta 1. punkta b) apakšpunkts aptver visus tos gadījumus, kuros nav konstatējama atbildētāja vaina laicīgā iebildumu neiesniegšanā. Pie šādiem gadījumiem jāpieskaita arī situācijas, kurās atbildētājam EMR piegādāts viņam nesaprotamā valodā, neizskaidrojot viņa tiesības iebilst pret šādu dokumentu saņemšanu.⁶¹⁵ Līdz ar to **ES likumdevējam būtu jāapsver iespēja minimālajos procesuālajos standartos skaidri ietvert arī saprotamas valodas principu.**

1036. 2012. gada 9. jūlijā Vīnes Tirdzniecības tiesa (Austrija) uzdeva EST prejudiciālo jautājumu par Regulas 1896/2006 20. panta 1. punkta b) apakšpunkta un 20. panta 2. punkta interpretāciju.⁶¹⁶ Tika uzdoti šādi jautājumi:

- 1) *Vai fakts, ka nolīgtais advokāts ir nokavējis Eiropas maksājuma rīkojuma pārskatīšanas pieteikuma iesniegšanas termiņu, ir uzskatāms par atbildētāja paša vainu Regulas 1896/2006 20. panta 1. punkta b) apakšpunkta nozīmē?*
- 2) *Vai gadījumā, ja advokāta nepareizā rīcība nav atbildētāja paša vaina, fakts, ka nolīgtais advokāts ir kļūdaini norādījis termiņu EMR pārskatīšanas pieteikumam, ir uzskatāms par ārkārtas apstākli minētās regulas 20. panta 2. punkta izpratnē?.*

1037. Laiks rādīs, kādu atbildi uz šiem prejudiciālajiem jautājumiem sniegs EST.

⁶¹⁴ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 20 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 358, 359.

⁶¹⁵ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 20 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 361.

⁶¹⁶ Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko 2012. gada 9. jūlijā iesniedza Handelsgericht Wien (Austrija) lietā : C-324/12, *Novontech Zala Kft v. LOGICDATA Electronic & Software Entwicklungs GmbH* (2012/C 303/24). Pieejams : www.europa.eu.

5.4.3.2. Acīmredzami aplama EMR izdošana

1038. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 20. panta 2. punktu pārskatīšanas procedūru pēc 30 dienu termiņa beigām var ierosināt arī tad, ja EMR izdots acīmredzami aplami, ņemot vērā šajā Regulā noteiktās prasības, vai citu ārkārtas apstākļu dēļ.

1039. Tulkojot ģenerālklausulu „**acīmredzami aplami izdots,**“ vispirmām kārtām jāvadās pēc Regulas 1896/2006 11. pantā norādītajiem gadījumiem, kuros EMR izdošanas pieteikums vēl izskatīšanas stadijā būtu bijis jānoraida.⁶¹⁷ Ja reiz tas nav pamanīts, tad to var labot pārskatīšanas procedūras ietvaros (pēc atbildētāja pieteikuma).

1040. Regulas 1896/2006 11. pantā paredzētie gadījumi ir šādi:

1040.1. nav ievērotas Regulas 2. pantā (materiālās piemērošanas joma), 3.pantā (pārrobežu lietas raksturs), 4. pantā (prasījums nav bijis par noteiktu finanšu prasījumu konkrētā naudas izteiksmē), 6. pantā (EMR izdevējtiesas starptautiskā jurisdikcija) vai 7. pantā (EMR pieteikuma noformēšanas un satura prasības) noteiktie priekšnosacījumi EMR izdošanai;

1040.2. prasījums ir bijis skaidri nepamatots.

1040.3. arī gadījumā, ja EMR pieteikuma veidlapa bijusi nepilnīgi aizpildīta.

1041. Praksē ir svarīgi norobežot Regulas 1896/2006 20. panta 1. punktu no 2. punkta normas. 20. panta 1. punktā, kā jau iepriekš tika norādīts, nepieciešams atbildētāja vainas trūkums, kā arī atbildētāja tūlītēja rīcība, ierosinot pārskatīšanas procesu. Savukārt 20. panta 2. punkta vairāk attiecas tieši uz trūkumiem pašā EMR izdošanas gaitā. Piemēram, Regulas 20. panta 2. punkts būs piemērojams arī gadījumos, kad atbildētājs ir laicīgi (30 dienu termiņā) izsūtījis savus iebildumus, taču tiesa tos saņēmusi jau pēc tam, kad EMR pasludināts par izpildāmu.⁶¹⁸

1042. Regulas 1896/2006 20. panta 2. punktā ietvertā ģenerālklausula „**citi ārkārtas apstākļi**“ tiesību zinātnē tiek uzskatīta par visneskaidrāko no Regulas 1896/2006 noteikumiem. Šeit var tikt ielasīti gadījumi, kuros EMR izdots, balstoties uz *apzināti* nepatiesām ziņām. Līdz ar to 20. panta 2. punkts nevar tikt piemērots gadījumos, kuros

⁶¹⁷ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 20 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 363.

⁶¹⁸ *Ibid.*, S. 364, 365.

EMR izdots uz nejauši nepatiesām ziņām.⁶¹⁹ Protams, tas ir tikai teorijā sastopamais viedoklis; tiesu prakse laika gaitā rādīs, ar kādu saturu piepildīt minēto ģenerālklausulu.

5.4.3.3. Pārskatīšanas pieteikuma izskatīšanas tiesiskās sekas

1043. Saskaņā ar **Regulas 1896/2006 20. panta 3. punktu** tiesai, kura izskata pārskatīšanas pieteikumu (Latvijā – apgabaltiesai), ir divas iespējas:

1043.1. **noraidīt pieteikumu** (Regulas 20. p. 3. punkta 1. teikums) un līdz ar to EMR paliek spēkā, vai

1043.2. **apmierināt pieteikumu** (Regulas 20. p. 3. punkta 2. teikums) un līdz ar to EMR vairs nav spēkā.

1044. Saskaņā ar **CPL 485.³ pantu** Latvijas tiesai, kas skata pārskatīšanas pieteikumu, ir šādas iespējas.

1045. Ja tiesa konstatē EMR pārskatīšanas apstākļus, tā **atceļ** apstrīdēto nolēmumu (EMR) pilnībā **un nodod lietu jaunai izskatīšanai** pirmās instances tiesā. Par šo tiesas lēmumu var iesniegt blakus sūdzību (CPL 485.³ p. 2. un 4. d.). Šeit veidojas ne visai skaidra situācija, jo iznāk, ka apgabaltiesa atceļ par izpildāmu pasludināto EMR un nodod lietu jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesai, kurai jāsāk viss EMR pieteikuma izskatīšanas process no jauna. Atsevišķos gadījumos tas nemaz nebūtu nepieciešams, piemēram, ja atbildētājs ir jau izpildījis saistību, vēl pirms izdots izpildāms EMR. Šeit pietiktu ar EMR atcelšanu.

1046. Tas pats attiecas uz gadījumiem, kuros pirmās instances tiesa ir piemērojusi Regulu 1896/2006, lai gan to piemērot nedrīkstēja (piemēram, tiesai nebija jurisdikcijas šajā lietā; lieta neietilpa Regulas materiālās, ģeogrāfiskās vai temporālās piemērošanas jomā, u.tml.). Lietas nodošana jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesai sevi attaisnotu tikai Regulas 20. panta 1. punktā norādītājās situācijās.⁶²⁰ Līdz ar to pareizāk būtu CPL

⁶¹⁹ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 20 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 366, 367.

⁶²⁰ Jāatceras, ka lietas jauna izskatīšana sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem tomēr atšķiras no lietas jaunas izskatīšanas sakarā ar nolēmuma pārskatīšanu. Pirmajā gadījumā tiek konstatēti jaunatklātie apstākļi, kas ietekmē lietas izskatīšanas pēc būtības rezultātu. EMR pārskatīšanas gadījumā ir pavisam citi apstākļi: 1) EMR procesā lieta vispār netiek skatīta pēc būtības (līdzīgi kā nacionālajā saistību piespiedu izpildīšanas brīdinājuma kārtībā procesā); 2) EMR pēc savas tiesiskās dabas nav pielīdzināms spriedumam, ar kuru izlemj lietu pēc būtības; 3) jaunatklāto apstākļu gadījumā lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesai tādēļ, ka CPL 4. panta otrā daļa skaidri nosaka, ka civillietā nav izskatāma **pēc būtības** augstākā tiesu instancē, iekams tā nav izskatīta zemākā tiesu instancē (ja vien CPL nenosaka citādi). EMR

ievieš arī iespēju apmierināt pārskatīšanas pieteikumu, atceļot par izpildāmu pasludināto EMR (nenosūtot lietu jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesai).

1047. Gadījumos, kad EMR izpilde Latvijas teritorijā jau bijusi veikta, CPL 635. panta piektā daļa paredz EMR **izpildes pagriezienu**.⁶²¹ Problēmas būs gadījumā, ja EMR jau izpildīts *citā* dalībvalstī (nevis Latvijā, kas izdevusi EMR un skata pārskatīšanas pieteikumu). **ES likumdevējam šādas situācijas būtu autonomi jāatrisina Regulā 1896/2006, paredzot arī speciālu standarta veidlapu izpildes pagriezienu gadījumā.**

1048. Savukārt, ja izpilde vēl nav veikta, atbildētājs, kurš EMR *izcelsmes* dalībvalstī iesniedzis pārskatīšanas pieteikumu, ir tiesīgs lūgt *izpildes* dalībvalsts tiesu apturēt vai ierobežot EMR izpildi (skat. Regulas 23. p.). Var būt situācijas, kurās Latvijas tiesas izdots EMR jāizpilda (pilnīgi vai daļēji) Latvijas teritorijā; tad pārskatīšana un arī izpildes apturēšana vai ierobežošana tiks lemta Latvijā, proti, 1) *EMR pārskatīšana* – Latvijas apgabaltiesā, kuras darbības teritorijā atrodas 1. instances tiesa, kas izdeva EMR; 2) *izpildes apturēšana vai ierobežošana* – rajona (pilsētas) tiesā, kuras darbības teritorijā izpildāms EMR. Kā redzams, divas dažādas tiesas skatīs savstarpēji saistītus jautājumus.

Vai Latvijas likumdevēja griba šādām situācijām bijusi apzināta, vai neapzināta?

1049. Ja EMR izpildīts vēl pirms iesniegšanas piespiedu izpildei, atbildētājs *izpildes* dalībvalsts tiesā var lūgt atteikt EMR izpildi, neiesniedzot izcelsmes dalībvalstī pārskatīšanas pieteikumu (skat. Regulas 22. p. 2. punktu). Tomēr tas attiecas uz situācijām, kurās EMR bijis izdots pamatoti (nav neviena no Regulas 20. p. norādītajiem pārskatīšanas pamatiem) un atbildētājs pats labprātīgi ir samaksājis EMR norādīto summu.

1050. Ja tiesa atzīst, ka pieteikumā norādītie apstākļi nav uzskatāmi par EMR pārskatīšanas apstākļiem, tā **pieteikumu noraida**. Par šo tiesas lēmumu var iesniegt blakus sūdzību (CPL 485.³ p. 3. un 4. d.). Kā redzams, šī iespēja pārsvarā atbilst Regulas 1896/2006 20. panta 3. punkta 1. teikumam.

1051. No Regulas 1896/2006 20. panta 3. punkta un CPL 485.³ panta otrās, trešās un ceturtās daļas **nav skaidri tālākminētie jautājumi.**

gadījumā nekāda lietas izskatīšana pēc būtības nenotiek, tādēļ arī CPL 4. panta otrā daļa uz šiem gadījumiem neattiecas.

⁶²¹ Par EMR izpildes pagriezienu lemj tiesa, kura pēc EMR atcelšanas izskata lietu no jauna (skat. CPL 635. p. 5. d.).

- 1051.1. *Kurā brīdī Latvijas tiesas lēmums pārskatīšanas lietā stājas spēkā?* No CPL 442. panta pirmās daļas izriet, ka gadījumā, ja atbildētājs dzīvo Latvijā, lēmums stājas spēkā pēc tam, kad ir pagājis 10 dienu termiņš tā pārsūdzībai. Savukārt, ja atbildētājs dzīvo kādā citā ES dalībvalstī, tad lēmums stājas spēkā pēc tam, kad ir pagājis 15 dienu termiņš blakus sūdzības iesniegšanai (skat. CPL 442. p. 1.¹ d.). Ja apgabaltiesa būs apmierinājusi atbildētāja pieteikumu un atcēlusi EMR, tad īpašas problēmas nerodas. Taču, ja apgabaltiesa ir noraidījusi atbildētāja pieteikumu, tad EMR paliek spēkā.
- 1051.2. *Kas notiek ar lēmuma izpildi laikā, kurā atbildētājs vēl var iesniegt blakus sūdzību un vai blakus sūdzības iesniegšana aptur lēmuma izpildi?* Kā jau tika norādīts iepriekš, apgabaltiesas lēmums nestāsies spēkā uzreiz, un tas nav arī nekavējoties izpildāms. Līdz ar to spēkā palikušais EMR arī nebūs nekavējoties izpildāms. Bet kā par to uzzinās izpildes dalībvalsts (kura nav tā pati, kas pārskatīšanas dalībvalsts)? **Negatīvi vērtējams ir tas, ka ES likumdevējs nav noteicis vienotu standarta veidlapu šādām situācijām, proti, EMR pārskatīšanas procesiem un to tiesiskajām sekām, kurām būtu jābūt autonomām un uzreiz izplatāmām visā ES teritorijā (izņemot Dāniju).**
- 1051.3. *Vai tiesa savu lēmumu nosūta ne tikai atbildētājam, bet arī prasītājam?* No CPL 231. panta otrās daļas izriet, ka lēmums nosūtāms tikai personai, uz kuru tas attiecas. Acīmredzot, šeit runa ir par atbildētāju un arī prasītāju.
- 1051.4. *Ar kuru brīdī tiesas lēmums kļūst izpildāms?* Ar brīdī, kad beidzies CPL 442. pantā noteiktais blakus sūdzības iesniegšanas termiņš.

5.4.4. Izpildes atteikums

1052. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 22. pantu:

1. Izpildi pēc atbildētāja iesniegta pieteikuma noraida izpildes dalībvalsts kompetentā tiesa, ja EMR ir pretrunā agrākam lēmumam vai rīkojumam, ko iepriekš izdevusi jebkura cita dalībvalsts vai trešā valsts, ar noteikumu, ka: agrākais lēmums vai rīkojums bija saistīts ar to pašu rīcības iemeslu un tām pašām pusēm; un agrākais lēmums vai rīkojums atbilst nosacījumiem, kas

vajadzīgi tā atzīšanai izpildes dalībvalstī; un nesamierināmība⁶²² (nesavienojamība) nevarēja būt par iemeslu iebildumam izcelsmes dalībvalsts tiesvedībā.

2. Izpildi pēc pieteikuma iesniegšanas noraida arī tad, ja un ciktāl atbildētājs ir samaksājis prasītājam EMR piespriesto summu.

3. Nekādi apstākļi nevar būt par pamatu EMR pārskatīšanai izpildes dalībvalstī pēc būtības.

1053. Latvijas tiesās šis Regulas pants vēl nav piemērots.

1054. Kā jau iepriekš tika konstatēts, Regula 1896/2006 izpildes dalībvalstī ir atcēlusi nolēmumu atzīšanas un eksekvatūras procesus. Regulas 1896/2006 22. panta 1. punktā minētais gadījums ir vienīgā atzīšanas un eksekvatūras procesa palieka.

1055. Atbildētāja (parādnieka) pieteikums. Lai Latvijas tiesa varētu lemt jautājumu par citas dalībvalsts tiesas izdota EMR izpildes atteikumu Latvijā, nepieciešams atbildētāja (parādnieka) pieteikums. Latvijas tiesa to nevar darīt pati pēc savas iniciatīvas (*ex officio*); skat. Regulas 22. panta 1. punktu un CPL 644.³ panta ceturto daļu. Atbildētāja (parādnieka) pieteikums noformējams atbilstoši CPL 644.⁴ pantam.

1056. Par pieteikuma iesniegšanu nav jāmaksā valsts nodeva. CPL 34. panta septītajā daļā paredzētā valsts nodeva 20 latu apmērā ir maksājama tikai par pieteikumiem par ārvalsts tiesas nolēmuma atzīšanu un izpildīšanu, bet ne par pieteikumu par EMR izpildes atteikšanu. Tomēr, ja minētajā pieteikumā vienlaicīgi tiek lūgts atzīt un izpildīt Latvijā citas ārvalsts tiesas nolēmumu (kas pieņemts laika ziņā agrāk nekā EMR), tad ir maksājama valsts nodeva 20 lati.

1057. Parādniekam pieteikums jāiesniedz kompetentajā Latvijas tiesā, kas saskaņā ar CPL 644.³ panta ceturto daļu ir rajona (pilsētas) tiesa, kuras darbības teritorijā izpildāms EMR.

1058. Pieteikums tiek izskatīts tiesas sēdē, iepriekš par to paziņojot lietas dalībniekiem. Par tiesas lēmumu var iesniegt blakus sūdzību (CPL 644.³ p. 5. un 6. d.). Nav svarīgi, vai tas ir lēmums, ar kuru pieteikums ir apmierināts, vai arī noraidīts. Lēmumam jābūt motivētam.

⁶²² Regulas 1896/2006 22. panta 1. punktā latviešu valodas tekstā ir acīmredzami kļūdaini vārdi „nolēmumu nesamierināmība“. Civilprocesā šādā jēdziena nav; ir termins „nolēmumu nesavienojamība“ (franču val. *incompatible*; vācu val. *unvereinbar*; itāļu val. *incompatibile*; spāņu val. *incompatible*; lietuviešu val. *nesuderinamas*).

1059. Izpildes atteikuma pamati. Izpildes atteikuma pamati ir noteikti Regulas 1896/2006 22. panta 1. un 2. punktā un tie ir divu **nolēmumu nesavienojamība**, kā arī **EMR labprātīga izpilde** no atbildētāja puses.

1060. Nolēmumu nesavienojamība. Nolēmumu nesavienojamība ir viens no klasiskajiem ārvalstu tiesu nolēmumu atzīšanas šķēršļiem⁶²³ un tās nozīme ir, **pirmkārt**, pasargāt tiesu nolēmumu savstarpējo saskaņotību un, **otrkārt**, pasargāt izpildes valsts tiesisko kārtību, neļaujot tajā ienākt tādiem ārvalstu tiesu nolēmumiem, kuri izjauktu pašmāju juridiskās kārtības stabilitāti, ļaujot savā valstī darboties diviem tiesisko seku ziņā pretrunīgiem vai pat pretējiem tiesu nolēmumiem (piemēram, viens nolēmums piespriež maksāt līgumā noteikto pirkuma cenu, savukārt otrs nolēmums atzīst šo līgumu par spēkā neesošu). Citiem vārdiem sakot, nolēmumu nesavienojamības pārbaude uzskatāma par izpildes valsts tiesiskās sistēmas aizsargfiltru.⁶²⁴

1061. Regulas 22. panta 1. punktā darbojas **laika ziņā pirmā nolēmuma prioritātes princips**, saskaņā ar kuru atzīst un izpilda to nolēmumu vai rīkojumu, kas pieņemts laika ziņā pirmais.⁶²⁵ Regula 1896/2006 neparedz to, lai laika ziņā pirmais pieņemtais nolēmums (vai rīkojums) būtu jau stājies spēkā. Svarīgs ir pieņemšanas datums.

1062. Nākamais kritērijs ir šāds: abiem nolēmumiem jābūt pieņemtiem **par to pašu prasības priekšmetu un pamatu** (angļu val. – *same cause of action*; vācu val. – *identischer Streitgegenstand*; franču val. – *la même cause*; itāļu val. – *una causa avente lo stesso oggetto*; spāņu val. – *el mismo objeto*; lietuviešu val. – *tu pačiu iekšinio pagrindu*; poļu val. – *tego samego przedmiotu sporu*; zviedru val. – *samma sak*) un **starp tām pašām pusēm**. Latviešu tekstā tiek lietots neprecīzs termins „tas pats rīcības iemesls.” Civilprocesā šāds jēdziens nav pazīstams, tādēļ tas ir jāsaprot kā ekvivalents jēdzienam „tas pats prasības priekšmets un pamats”. Jēdzieni „starp tām pašām pusēm” un „tas pats prasības priekšmets un pamats” ir tulkojami tāpat kā Briseles I Regulas 34. panta 3. un 4.punktā, t.i., šeit izmantojama jēdzienautonomā interpretācija, kuru sniegusi EST savā līdzšinējā judikatūrā.

1063. Nesavienojamie nolēmumi **no ģeogrāfiskā aspekta** var būt pieņemti:

⁶²³ Kropholler, J. Internationales Privatrecht. 5.Aufl. Tübingen : Mohr Siebeck Verlag, 2004, S. 651.

⁶²⁴ Rudevska, B. Tiesu nolēmumu un tiesvedību nesavienojamība Civilprocesa likuma 637. panta izpratnē (I). *Likums un Tiesības*. 2006, 8.sēj., Nr. 6 (82), 165. lpp.

⁶²⁵ Rudevska, B. Tiesu nolēmumu un tiesvedību nesavienojamība Civilprocesa likuma 637. panta izpratnē (I). *Likums un Tiesības*. 2006, 8.sēj., Nr. 6 (82), 164. lpp.

1063.1. **Izpildes dalībvalstī un kādā citā ES dalībvalstī** (ieskaitot Dāniju), piemēram, Latvijas un Īrijas tiesu nolēmumi. Ja Latvijas tiesā tiek iesniegts parādnieka pieteikums par Īrijas tiesas izdota EMR izpildes atteikumu, tad gadījumā, ja Latvijas tiesas agrāk pieņemts nolēmums ir nesavienojams ar šo Īrijā izdoto EMR, Īrijas EMR izpilde ir atsakāma.

1063.2. **Divās citās ES dalībvalstīs** (piemēram, Īrijas un Vācijas tiesu nolēmumi). Ja Latvijas tiesā tiek iesniegts parādnieka pieteikums par Īrijas tiesas izdota EMR izpildes atteikumu, tad gadījumā, ja Vācijas tiesas agrāk pieņemts nolēmums (vienalga, vai apstiprināts par EIR, vai arī atbilst nosacījumiem, lai to Latvijā atzītu saskaņā ar kādu no ES regulām) ir nesavienojams ar šo Īrijas tiesas izdoto EMR, Īrijas EMR izpilde Latvijā ir atsakāma.

1063.3. **Kādā citā ES dalībvalstī un trešajā valstī** (piemēram, Īrijas un Ukrainas tiesu nolēmumi). Ja Latvijas tiesā tiek iesniegts parādnieka pieteikums par Īrijas tiesas izdota EMR izpildes atteikumu, tad gadījumā, ja Ukrainas tiesas agrāk pieņemts nolēmums (kas atbilst nosacījumiem, lai to Latvijā atzītu) ir nesavienojams ar šo Īrijas tiesas izdoto EMR, Īrijas EMR izpilde Latvijā ir atsakāma.

1064. Nolēmumu nesavienojamības prasībai Regulas 1896/2006 22. panta 1. punkta c) apakšpunkts pievieno vēl vienu priekšnoteikumu, proti, **nesavienojamība nevarēja būt par iemeslu iebildumam EMR izcelsmes dalībvalsts tiesvedībā**. Tas vēlreiz liek secināt, ka Regulas 1896/2006 kopējā sistēma liek atbildētājam būt aktīvam tieši EMR izcelsmes dalībvalstī un neatlikt savu aizstāvības taktiku uz vēlāku laiku izpildes dalībvalstī. Tādēļ 22. panta 1. punkta c) apakšpunkts norāda uz nolēmuma nesavienojamības pamatu kā galējo izņēmumu, lai EMR izpilde varētu tikt atteikta. Ar jēdzienu „izcelsmes dalībvalsts tiesvedība“ jāsaprot Regulas 1896/2006 16. un 17. pantā noteiktie procesi.⁶²⁶

1065. Diemžēl, Regulas 1896/2006 VI pielikumā minētajā F standarta veidlapā „Iebildums pret Eiropas maksājuma rīkojumu“ nav paredzēts, ka atbildētājs varētu norādīt uz šādu nesavienojamību. Līdz ar to juridiskajā literatūrā tiek norādīts uz

⁶²⁶ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 22 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 375.

situācijām, kurās atbildētājs ir uzzinājis par nolēmumu nesavienojamību pēc tam, kad ir notecējis Regulas 16. panta 2. punktā noteiktais iebildumu iesniegšanas termiņš.⁶²⁷

1066. Vācu juridiskajā literatūrā tiek atzīts, ka Regulas 1896/2006 22. panta 1. punkts neattiecas uz savstarpēji konkurējošiem EMR, kas izdoti dažādās dalībvalstīs starp tām pašām pusēm un par to pašu prasības priekšmetu un pamatu. Šādā situācijā atbildētāja rīcībā ir Regulas 20. panta 1.punkta paredzētais tiesiskais mehānisms – vēlāk izdotā EMR izcelsmes dalībvalstī panākt EMR pārskatīšanu.⁶²⁸

1067. Piemērojot Regulas 1896/2006 22. panta 1.punktu, atbildētāja pieteikuma priekšmets ir lūgums atteikt Latvijā citas dalībvalsts tiesas izdotā EMR izpildi. Līdz ar to pieteikumam ir pievienojams EMR un *a priori* nesavienojamais nolēmums (skat. CPL 644.⁴ p. 2. d. 1. un 2. punktu), jo tieši tie abi Latvijas tiesai būs jāvērtē, lemjot par nolēmumu nesavienojamību kā EMR izpildes atteikuma pamatu.

1068. EMR labprātīga izpilde no atbildētāja puses. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 22. panta 1. punkta EMR izpildi pēc atbildētāja pieteikuma noraida arī tad, ja un ciktāl atbildētājs ir samaksājis prasītājam **EMR piespriesto** summu (jābūt reālai samaksai, nevis, piemēram, ieskaitam). Šeit uzmanība pievēršama vārdiem „EMR piespriesto“, kas tādējādi norāda tikai uz tiem maksājumiem, kas izdarīti pēc EMR (E standarta veidlapas) izdošanas, bet ne uz tiem, kas samaksāti vēl pirms EMR izdošanas. Tas nozīmē, ka šo normu nebūt nevarētu piemērot visās situācijās, kurās atbildētājs jau ir samaksājis naudas parādu. Visu izšķir **laika brīdis**, kurā samaksa ir veikta.

1069. EMR procedūra, tāpat kā Latvijas civilprocesā pazīstamā nacionālā saistību piespiedu izpildīšanas brīdinājuma kārtībā (turpmāk – *SPIBK*) procedūra, kā arī citās ES dalībvalstīs pastāvošās tāda paša veida procedūras, ir vērsta uz konkrētas rīcības panākšanu no parādnieka, t.i., „samaksā vai iebilsti“.⁶²⁹ Abas rīcības vienlaicīgi klasiskajā SPIBK procesā no parādnieka netiek prasītas. Iedomāsimies situāciju, kurā parādnieks, saņemot Regulas 1896/2006 12. panta 1. punktā minēto E standarta veidlapu

⁶²⁷ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 22 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 375.

⁶²⁸ *Ibid.*, S. 377.

⁶²⁹ Correa Delcasso, J.P. Le titre exécutoire européen et l'inversion du contentieux. *Revue internationale de droit comparé*. 2001, n° 1 (janvier-mars), p. 65. Skat. Arī Regulas 1896/2006 E pielikuma veidlapas ailes „Svarīga informācija atbildētājam“ a. punktu, kurā norādīts: „Jums ir iespēja i) samaksāt prasītājam šajā rīkojumā norādīto summu vai ii) iebilst pret rīkojumu, iesniedzot paziņojumu par par iebildumu tiesai, kas rīkojumu izdevusi, b) punktā norādītajā termiņā“.

„Eiropas maksājuma rīkojums“, nevis iesniedz iebildumus (aizpildot F standarta veidlapu), bet gan samaksā EMR norādīto summu. Regula 1896/2006 šajā stadijā neprasa no atbildētāja iesniegt nekādu pierādījumu par parāda samaksu. Jo vairāk, Regulas 12. panta 4. punkta b) apakšpunktā ir norādīts: „rīkojums kļūs izpildāms, ja vien tiesā netiks iesniegts paziņojums par iebildumu saskaņā ar 16. pantu“ (tātad – atbildētāja aizpildīta F standarta veidlapa). Tas nozīmē, ka gadījumā, ja atbildētājs prasīto summu samaksās neiebilstot, tad EMR jebkurā gadījumā kļūs izpildāms, kas ir aplami.⁶³⁰ **ES likumdevējam šī kļūda būtu jāizlabo.** Kamēr tas nav izdarīts, atbildētājiem, kuri ir samaksājuši prasīto summu, vienlaicīgi ir jāiesniedz arī savi iebildumi F standarta veidlapas formā; tātad – EMR gadījumā darbojas „samaksā **un** iebilsti, vai nesamaksā un iebilsti.” Ja atbildētājs paklausīs E veidlapā ierakstītajai informācijai un samaksās, tad viņam vēlāk būs grūti panākt to, lai šī parāda samaksa neiznāktu divkāršā apmērā – labprātīgi samaksātā **un** EMR piedzītā summa. Protams, šajā situācijā viss atkarīgs no prasītāja goda prāta, – ja viņš redzēs, ka atbildētājs uz EMR reaģējis ar samaksu, tad atsauks savu pieteikumu vai arī jau spēkā esošo EMR neiesniegs piespiedu izpildei.⁶³¹ Taču tas var arī nenotikt. Šādā situācijā atbildētājs varēs izmantot Regulas 1896/2006 22. panta 2. punktā esošo iespēju.⁶³²

1070. Ja parādnieks būs samaksājis parādu pirms EMR izdošanas, tad Regulas 22. panta 1.punkts nebūs piemērojams, jo atbildētājam jau laicīgi vajadzēja iebilst pret EMR (Regulas 16. p.). Ja viņš noteiktajā termiņā nav iesniedzis savus iebildumus, viņš vēl var izmantot Regulas 1896/2006 20. panta 2. punktā paredzēto iespēju lūgt EMR pārskatīšanu tā izcelsmes dalībvalstī, jo EMR ir izdots acīmredzami aplami.⁶³³

⁶³⁰ Salīdzinājumam skat. Latvijas CPL 406.⁷ panta pirmo daļu: „Termiņā iesniegtie parādnieka iebildumi pret maksājuma saistības pamatotību **vai parāda samaksa** ir pamats tiesvedības izbeigšanai saistības piespiedu izpildīšanai brīdinājuma kārtībā“.

⁶³¹ Kormann, J.M. Das neue Europäische Mahnverfahren im Vergleich zu den Mahnverfahren in Deutschland und Österreich. Jena : JWV, 2007, S. 169.

⁶³² Kormann, J.M. Das neue Europäische Mahnverfahren im Vergleich zu den Mahnverfahren in Deutschland und Österreich. Jena : JWV, 2007, S. 169; Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 22 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 380.

⁶³³ Skat. arī: Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 22 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 381.

1071. Iesniedzot Latvijas CPL 644.³ panta ceturtajā daļā minēto pieteikumu, atbildētājam ir jāpievieno arī dokuments, kas apliecina EMR prasītās summas samaksu (skat. CPL 644.⁴ p. 2. d. 3. punktu).

1072. *Révision au fond* aizliegums. Lemjot jautājumu par ārvalsts izdota EMR izpildes atteikumu Latvijā, tiesa nedrīkst EMR pārskatīt pēc būtības (starptautiskajā civilprocesā to mēdz dēvēt arī par *révision au fond*⁶³⁴ aizliegumu). Tai jāvērtē tikai nolēmumu nesavienojamības fakts, vai arī EMR prasītās summas samaksas fakts.

5.4.5. Izpildes apturēšana vai ierobežošana

1073. Saskaņā ar Regulas 1896/2006 **23. pantu:**

*Ja atbildētājs ir lūdzis pārskatīšanu atbilstoši 20. pantam, izpildes dalībvalsts kompetentā tiesa pēc atbildētāja iesnieguma var:
attiecināt izpildes procedūru tikai uz aizsardzības pasākumiem;
vai izvirzīt izpildei nosacījumu sniegt tādu nodrošinājumu, kādu tā nolems; vai
ārkārtējos gadījumus apturēt izpildes procedūras.*

1074. Latvijas CPL 644.² panta pirmajā daļā likumdevējs ir paredzējis, ka rajona (pilsētas) tiesa, kuras darbības teritorijā izpildāms EMR, pēc parādnieka pieteikuma⁶³⁵ un pamatojoties uz Regulas 1896/2006 23. pantu, ir tiesīga:

- 1074.1. aizstāt EMR izpildi ar CPL 138. pantā paredzētajiem pasākumiem šā rīkojuma izpildes nodrošinājumam;
- 1074.2. grozīt EMR izpildes veidu vai kārtību;
- 1074.3. apturēt EMR izpildi.

1075. Iesniedzot CPL 644.² pantā paredzēto pieteikumu, parādniekam nav jāmaksā valsts nodeva.

1076. Parādnieka pieteikumu par izpildes atlikšanu vai ierobežošanu Latvijas tiesas izskata tiesas sēdē, iepriekš par to paziņojot lietas dalībniekiem, kuru neierašanās nav šķērslis pieteikuma izskatīšanai (CPL 644.² p. 3. d.). Par tiesas lēmumu var iesniegt blakus sūdzību (CPL 644.² p. 4. d.).

⁶³⁴ Latīn. – pārskatīšana pēc būtības.

⁶³⁵ Atšķirībā no Regulas 1896/2006, kurā tiek lietots termins „atbildētājs”, CPL 644. pantā tiek lietots termins „parādnieks”.

1077. Regulas 1896/2006 23. panta noteikumi kopumā atbilst Regulas preambulas 9. apsvērumā noteiktajam mērķim – „Regulas mērķis ir vienkāršot, paātrināt un samazināt tiesāšanās izdevumus pārrobežu lietās attiecībā uz neapstrīdētiem finanšu prasījumiem, izveidojot EMR procedūru, un atļaujot EMR brīvu apriti dalībvalstīs, nosakot minimālos standartus, kuru ievērošana padara nevajadzīgu jebkādu starpposma procesu pirms atzīšanas un izpildes dalībvalstī, kurā iesniegta izpildes prasība.”

1078. Regulas 23. pants cenšas pasargāt atbildētāju no situācijām, kurās EMR *izcelsmes* dalībvalstī jau ir iesniegts pārskatīšanas pieteikums, taču izcelsmes dalībvalsts tiesa nav apturējusi vai ierobežojusi EMR izpildi. Šeit *izpildes* dalībvalsts tiesa var sniegt atbildētājam aizsardzību pret tādu EMR izpildi, kurš tā izcelsmes valstī ir iesniegts pārskatīšanai, taču EMR joprojām pēc likuma ir saistošs izpildes valsts kompetentajām izpildes iestādēm.

5.4.5.1. Pamati izpildes atlikšanai vai ierobežošanai

1079. EMR izpildes atlikšanas vai ierobežošanas pamats noteikts Regulas 1896/2006 23.pantā, un tas ir: **ja atbildētājs ir lūdzis EMR pārskatīšanu tā izcelsmes dalībvalstī atbilstoši Regulas 20. pantam.**

1080. Izpildes dalībvalsts tiesai šajā gadījumā ir jāvērtē EMR pārskatīšanas iznākuma perspektīvas EMR izcelsmes dalībvalstī, kā arī vēlāka izpildes pagrieziņa neatgriezeniskais kaitējums atbildētāja interesēm, ja nekādi izpildes atlikšanas vai ierobežošanas pasākumi izpildes dalībvalstī netiktu veikti.⁶³⁶ Par Regulas 1896/2006 20. pantu sīkāk skat. šī Pētījuma apakšnodaļu „Pārskatīšana” (1019. § un tālāk).

1081. Visos gadījumos, lai Latvijas tiesa kā EMR izpildes dalībvalsts tiesa varētu izlemt jautājumu par citā dalībvalstī izdota EMR izpildes atlikšanu vai ierobežošanu, ir nepieciešams:

⁶³⁶ Péroz, H. Le règlement CE n° 805/2004 du 21 avril 2004 portant création d'un titre exécutoire européen pour les créances incontestées. Journal du droit international. 2005, n° 3 (juillet-août-septembre), p. 673; Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 23 EG-MahnVO (Gruber U.P.), S. 384, 385.

1081.1. parādnieka pieteikums (Regulas 1896/2006 23. p. un Latvijas CPL 644.² p.; pieteikuma saturu un tam pievienojamos dokumentus nosaka Latvijas CPL 644.⁴ p.);

1081.2. lai parādnieks būtu jau iesniedzis pieteikumu par EMR pārskatīšanu (Regulas 20. p.) tā izcelsmes dalībvalstī. Latvijas CPL 644.⁴ panta otrās daļas 2. un 3. punkts nosaka, ka šādam pieteikumam (par EMR izpildes atlikšanu, sadalīšanu termiņos, izpildes veida vai kārtības grozīšanu, izpildes atteikšanu) pievieno gan pienācīgi apliecinātu EMR izraksta norakstu, gan citus dokumentus, uz kuriem pamatots atbildētāja (parādnieka) pieteikums. Šajā gadījumā pieteikumam būs pievienojams dokuments, no kura redzams, ka pieteicējs EMR izdevējā valstī ir iesniedzis EMR pārskatīšanas lūgumu.

5.4.5.2. Izpildes atlikšanas vai ierobežošanas veidi

1082. Regulas 1896/2006 23. pantā noteiktie EMR izpildes atlikšanas un ierobežošanas veidi Latvijā ir šādi (Latvijas CPL 644.² p. 1. d.):

1082.1. EMR izpildes aizstāšana ar CPL 138. pantā paredzētajiem pasākumiem šā rīkojuma izpildes nodrošinājumam;

1082.2. EMR izpildes veida vai kārtības grozīšana;

1082.3. EMR izpildes apturēšana.

1083. Jāatzīmē, ka Regulas 23. panta b) punktā minētais veids „izvirzīt izpildei nosacījumu sniegt tādu nodrošinājumu, kādu tiesa nolems“ Latvijas CPL nav paredzēts. Šeit domāta garantija (angļu val. – *security*; vācu val. – *Sicherheit*; franču val. – *sûreté*), kuru tiesa pieprasa no prasītāja gadījumā, ja izcelsmes dalībvalstī EMR vēlāk tiks pasludināts par spēkā neesošu.⁶³⁷ Vienlaicīgi piespiedu izpilde izpildes dalībvalstī turpinās.

1084. EMR izpildes aizstāšana ar CPL 138. pantā paredzētajiem pasākumiem šā rīkojuma izpildes nodrošinājumam. Latvijas tiesa ir tiesīga aizstāt EMR izpildi ar kādu no Latvijas CPL 138. pantā paredzētajiem izpildes nodrošinājuma veidiem. Tiesas lēmumā ir

⁶³⁷ Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 23 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 180.

jānorāda, kurš konkrēti izpildes nodrošinājuma veids tiek piemērots. Jāatzīmē, ka šajā gadījumā piespiedu izpilde tiek atlikta (CPL 559. p. 2. d.), taču attiecībā uz atbildētāja mantu tiesa piemēro kādu no nolēmuma izpildes nodrošinājuma veidiem (piemēram, apķīlā atbildētājam piederošu kustamo mantu).

1085. EMR izpildes veida vai kārtības grozīšana. Latvijas tiesa var ar savu lēmumu grozīt EMR izpildes veidu vai kārtību. Atšķirībā no CPL 206. panta,⁶³⁸ 644.² pants ļauj tiesai lemt minēto jautājumu tikai pēc atbildētāja (bet neprasītāja) pieteikuma.

1086. Atšķirībā no CPL 206. panta, 644.² panta piemērošanas gadījumā Latvijas tiesai jāvērtē nevis atbildētāja mantiskais stāvoklis vai citi apstākļi, bet EMR pārskatīšanas iznākuma perspektīvas EMR izcelsmes dalībvalstī, kā arī vēlāka izpildes pagrieziena iespējama neatgriezeniskais kaitējums atbildētāja interesēm, ja nekādi izpildes atlikšanas vai ierobežošanas pasākumi izpildes dalībvalstī netiktu veikti.

1087. Atšķirībā no CPL 206. panta, 644.² panta piemērošanas gadījumā kompetenta lemt par izpildes veida vai kārtības grozīšanu ir rajona (pilsētas) tiesa, kuras darbības teritorijā izpildāms EMR.

1088. Atšķirībā no CPL 206. panta, 644.² panta piemērošanas gadījumā tiesu izpildītājam nav tiesību vērsties tiesā ar pieteikumu par EMR izpildes veida vai kārtības grozīšanu (kā arī izpildes atlikšanu vai sadalīšanu termiņos), ja ir apstākļi, kas apgrūtina EMR izpildi vai padara to neiespējamu. **Iespējams, ka Latvijas likumdevējam vajadzētu apsvērt iespēju iekļaut Latvijas CPL šādu tiesību normu.**

1089. EMR izpildes apturēšana. CPL 644.² panta pirmās daļas 3.punkts ir jālasa vienotā sistēmā ar Regulas 1896/2006 23. pantu, kas nozīmē, ka EMR izpildes apturēšana pieļaujama tikai ārkārtas gadījumos (atšķirībā no izpildes aizstāšanas vai grozīšanas).

1090. Ar jēdzienu „ārkārtas gadījumi“ būtu jāsaprot situācijas, kurās EMR izpilde pārkāptu izpildes dalībvalsts procesuālo publisko kārtību (*ordre public*).⁶³⁹ Tātad, Latvijas tiesai ir jāraugās, vai EMR izcelsmes dalībvalstī iesniegtais pārskatīšanas pieteikums ir pamatots ar kādu no tiesību uz taisnīgu tiesu pārkāpumiem, kas minēti ECTK 6.panta pirmajā daļā, un kas atbilst Regulas 20. pantā uzskaitītajiem gadījumiem.

⁶³⁸ CPL 206. panta pirmā daļa paredz, ka tiesa var lemt par sprieduma izpildes veida un kārtības grozīšanu, pamatojoties uz lietas dalībnieka pieteikumu.

⁶³⁹ Rauscher, T. Der Europäische Vollstreckungstitel für unbestrittene Forderungen. München : Sellier, 2004, S.14; Rauscher, T. (Hrsg.). Europäisches Zivilprozess- und Kollisionsrecht EuZPR / EuIPR Kommentar. München : Sellier, 2010, Art. 23 EG-VollstrTitelVO (Pabst S.), S. 181.

1091. Ja Latvijas tiesa pieņēmusi lēmumu par izpildes apturēšanu, tiesu izpildītājs aptur EMR izpildu lietvedību līdz laikam, kāds norādīts tiesas lēmumā, vai līdz šī lēmuma atcelšanai (skat. Latvijas CPL 560. p. 1. d. 6. punktu un 562. p. 1. d. 3. punktu). Laikā, kad izpildu lietvedība ir apturēta, tiesu izpildītājs piespiedu izpildes darbības neveic (CPL 562. p. 2. d.).

5.5. Regulas 1896/2006 attiecības ar citiem normatīvajiem tiesību aktiem

1092. Briseles I Regula tiks piemērota atbilstoši Regulas 1896/2006 6. panta 1. punktam, nosakot starptautisko jurisdikciju (skat. šī Pētījuma 807. § un tālāk), tādējādi Briseles I Regula būtiski papildina apskatāmo Regulu 1896/2006. Briseles I Regulas normas būs piemērojamas arī personu domicila noteikšanai (skat. Regulas 1896/2006 3. p. 2.punktu).

1093. Atbilstoši Regulas 1896/2006 preambulas 28.apsvērumam ir jāvadās no **Regulas 1182/71**, ar ko nosaka laikposmiem, datumiem un termiņiem piemērojamus noteikumus. Kā norādīts Pētījumā, šo Regulu mijiedarbība ir ļoti būtiska (skat. 984 § un tālāk), jo Regulā 1896/2006 noteiktos termiņus aprēķina saskaņā ar minēto Regulu 1182/71, nevis saskaņā ar Latvijas CPL. Regulas 1896/2006 preambulas 28.apsvērumā teikts: „Lai aprēķinātu termiņus, vajadzētu piemērot Padomes Regulu (EEK, Euratom) Nr. 1182/71 [..]. Atbildētājam būtu par to jāpaziņo un viņu būtu jāinformē, ka tiks ņemtas vērā oficiālās brīvdienas dalībvalstī, kurā atrodas tiesa, kas izdod Eiropas maksājuma rīkojumu.” Piemēram, Regula 1182/71 būs piemērojama termiņiem, kas minēti Regulas 1896/2006 9. pantā, 12. panta 1. punktā un 16. panta 2. punktā. Savukārt termiņi, kas nav minēti Regulā 1896/2006 un caur Regulas 26. pantu vai 21. panta 1. punktu norāda uz dalībvalsts nacionālajiem normatīvajiem tiesību aktiem, būs aprēķināmi saskaņā ar dalībvalsts nacionālajiem procesuālajiem noteikumiem.

1094. Savukārt 1896/2006 27. pantā noteikts, ka šo Regulu neskar *Dokumentu izsniegšanas Regulas* piemērošana. Tas nozīmē, ka pašā Regulā 1896/2006 ir noteikta autonoma kārtība attiecībā uz dokumentu (EMR) piegādes veidiem (skat. 13.-15. p.), kas

liek secināt, ka Dokumentu izsniegšanas Regulu drīkst piemērot tikai caur Regulā 1896/2006 ietverto minimālo procesuālo standartu prizmu.

1095. Visus **procesuālos** jautājumus, kas nav konkrēti noteikti Regulā 1896/2006, reglamentē dalībvalstu nacionālie tiesību akti (skat. Regulas 26. p.). Piemēram, šādi jautājumi risināmi gan attiecībā uz tiesas izdevumu apmēru (853. § un tālāk), dokumentu izsniegšanu (990. § un tālāk) un EMR piespiedu izpildi (999. § un tālāk). Ja šādi Regulā 1896/2006 neapskatīti procesuālie jautājumi rodas EMR izdošanas procesā, tad pārsvarā būs jāpiemēro tās valsts, kurā skata EMR pieteikumu, nacionālās procesuālās normas (*lex fori*). Savukārt, ja Regulā tieši noregulēti procesuālie jautājumi rodas EMR izpildes stadijā, tad būs piemērojami izpildes dalībvalsts nacionālie procesuālie tiesību akti – *lex loci executiones* (skat. arī Regulas 1896/2006 21. p. 1. punktu). Vēlreiz ir jāatzīmē, ka termiņi, kas Regulā 1896/2006 nav minēti, taču izriet no dalībvalstu nacionālajiem tiesību aktiem, būs aprēķināmi saskaņā ar pēdējiem (skat. Regulas 26. p. un 21. p. 1. punktu). Piemēram, Latvijas tiesneša lēmums par EMR pieteikuma atstāšanu bez virzības (CPL 131. p. 2. d.) būs pārsūdzams Latvijas CPL 133. panta otrajā daļā un 442. pantā noteiktajā termiņā un šis termiņš aprēķināms saskaņā ar CPL 47. un 48. pantu. Kā redzams, attiecībā uz termiņu aprēķināšanu ir jābūt uzmanīgiem un vispirms jākonstatē, vai termiņš ir noteikts pašā Regulā 1896/2006, vai arī tikai un vienīgi dalībvalsts nacionālajā procesuālajā tiesību aktā (uz kuru norāda Regulas 1896/2006 26. p. vai 21. p. 1. punkts).

6. Eiropas Tiesiskās sadarbības atlanta civillietās izmantošanas vispārējais vērtējums

1096. Vairākkārt Pētījumā norādīts, ka Atlantā http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_lv.htm var atrast nodēriģu informāciju, kas nepieciešama tiesiskai sadarbībai civillietās, tostarp arī Pētījumā apskatāmo Regulu piemērošanai. Izmantojot Atlantu, var izvēlēties kompetentās tiesas un iestādes, kurās var vērsties konkrētos gadījumos. Īpaši ērti ir aizpildīt Regulas veidlapas tiešsaistē, mainot veidlapas valodu pēc tās aizpildīšanas un pirms izdrukāšanas (lai persona, kas saņem veidlapu, var to izlasīt savā dzimtajā valodā) un pārsūtīt šīs veidlapas elektroniski. Jāpiebilst, ka Atlasa saturs pakāpeniski tiek iekļauts Eiropas e-tiesiskuma

portālā: https://e-justice.europa.eu/content_european_judicial_atlas_in_civil_matters-88-lv.do.

1097. Veicot empīrisko pētījumu (skat. 1130. § un tālāk), Pētnieki aptaujāja tiesnešus, tiesu izpildītājus un citus juristus par Atlantu izmantošanu. **Pirmkārt**, tika jautāts, vai savā darbā juristi izmanto Atlantu. Deviņi tiesneši un viens jurists atbildēja, ka Atlants tiek izmantots. Turpretī deviņi tiesneši un četri juristi norādīja, ka to līdz šim nav izmantojuši. Pozitīvi vērtējams, ka tieši tiesneši savā darbā izmanto šo Atlantu.

1098. Otrkārt, respondentiem tika lūgts norādīt, vai ir bijušas kādas grūtības piemērot Atlantu. 80% no aptaujātajiem šādas grūtības nav bijušas; savukārt divi tiesneši norādīja, ka, piemēram, Regulai 1896/2006 veidlapas latviešu valodā neatbilst oriģinālam, kā arī bieži vien ir vērojamas tehniska rakstura problēmas – sistēma bieži nedarbojas un ir lēna.

1099. Treškārt, atbildot uz jautājumu, deviņi tiesneši un trīs juristi ir norādījuši, ka būtu nepieciešamības organizēt apmācības darbam ar Atlantu.

1100. Jāpiebilst, ka Pētījuma laikā tika selektīvi aptaujāti tiesu kancelejas darbinieki par pieejamām Regulas 861/2007 veidlapām tiesās. Pētījuma autoriem tika ieteikts skatīt tieši Atlantu, tādējādi var uzskatīt, ka arī tiesu darbinieki ir informēti par Atlantu un zina, kāda informācija tur ir pieejama.

1101. Secinājumi: neskatoties uz to, ka Atlants un e- tiesiskuma portāls ir lielisks rīks gan tiesām, gan praktizējošiem juristiem, pētniekuprāt, viss tā potenciāls netiek izmantots un būtu jāsniedz plašāka informācija par Atlantu. Turklāt ir jāapsver arī mācību organizēšana saistībā ar šo Atlantu un portālu.

7. Regulu piemērošanas statistika

1102. Diemžēl, publiski pieejamās civillietu statistikas pārskatos apskatāmo kategoriju lietas nav atsevišķi izdalītas,⁶⁴⁰ kas apgrūtināja precīzu lietu skaitu apkopošanu. Tomēr Pētījuma autoriem izdevās savākt tiesu nolēmumus attiecībā uz pētāmajām Regulām. Dati par tiesu nolēmumiem ir attiecināmi uz laika posmu līdz 2012. gada 1. augustam. Pētījuma autoru apzinātie nolēmumi ir izmantoti un analizēti šajā Pētījumā.

1103. Pēc pētījuma autoru datiem, **Regula 805/2004** Latvijas tiesās minētajā laika posmā piemērota vismaz 26 reizes. Visvairāk pieteikumi saņemti Rīgas tiesu apgabala tiesās – 21. Tikai divās lietās tiesas ir izsniegušas EIR. Diemžēl, abos gadījumos Regula 805/2004 piemērota nepareizi, jo par EIR ir apstiprināts Latvijas zvērināta advokāta izrakstīts rēķins.⁶⁴¹ **Pirmkārt**, zvērināta advokāta rēķinam nepiemīt visas Regulā minētās publiska akta pazīmes (skat. Regulas 4. p. 3. punktu un šī pētījuma 292. § un tālāk). **Otrkārt**, Latvija Eiropas Komisijai nav paziņojusi, ka advokāti Latvijā var izdot publiskus aktus saskaņā ar Regulas 25. pantu.

1104. Visvairāk – 20 gadījumos – ir atteikts apmierināt lūgumus par EIR izsniegšanu, vai arī šādi lūgumi ir noraidīti. Tiesas ir lēmušas: atteikt pieņemt lūgumu; par lūguma atstāšanu bez virzības un trūkumu novēršanu lūgumā.

1105. Galvenais lūguma izsniegt EIR noraidīšanas iemesls ir tas, ka atbildētājs nav bijis informēts par galveno tiesas procesu, tādējādi nevar uzskatīt, ka process ir atbilstis minimālajiem procesuālajiem standartiem. Piemēram, vairākās lietās, tā kā atbildētājs tiesas pavēstes nesaņēma savā deklarētajā dzīves vietā Latvijā, uz tiesas sēdi viņš tika aicināts ar sludinājumu laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” atbilstoši Civilprocesa likuma 59. pantam.⁶⁴² Tiesas pamatoti šajās lietās spriedumus neapstiprināja ar EIR, jo, kā minēts šajā Pētījumā, Regula 805/2004 skaidri nosaka veidus, kādos dokumenti ir jāpiegādā

⁶⁴⁰ Skat. Tiesu Informācijas Sistēmas statistika, pieejama: https://tis.ta.gov.lv/tisreal?Form=TIS_STAT_O&SessionId=DCF6E66C100419EF3CA38F20A8084970&groupid=tisstatcl&topmenuid=151.

⁶⁴¹ Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2010. gada 5. februāra lēmums civillietā Nr. C30385610 [nav publicēts]; Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2010. gada 31. augusta lēmums civillietā Nr. C30589310 [nav publicēts].

⁶⁴² Daugavpils tiesas 2011. gada 21. novembra lēmums civillietā Nr. C12144611 [nav publicēts]; Talsu rajona tiesas 2011. gada 24. novembra lēmums civillietā Nr. C36031711 [nav publicēts]; Kurzemes apgabaltiesas 2011. gada 10. novembra lēmums civillietā Nr. C40114410 [nav publicēts].

parādniekam, un aicināšana ar publikāciju uz tiesas sēdi nav pietiekošs paziņojums atbildētājam par ierosināto procesu (skat. 171. § tālāk). Diemžēl, no 2013. gada 1. janvāra spēkā esošā jaunā kārtība par tiesas dokumentu izsniegšanas juridisko fikciju⁶⁴³ (ja dokumenti būs nosūtīti uz atbildētāja deklarēto dzīvesvietu Latvijā; skat. CPL jauno 56.¹ p. 2. d.) neatbilst minimālajiem procesuālajiem standartiem (skat. Regulas 805/2004 14. p. 1.punkta e) apakšpunktu kopā ar preambulas 13. apsvērumu).

1106. Kādā citā lietā tiesa lēma, ka spriedums nevar tikt apstiprināts par EIR apstrīdētam prasījumam.⁶⁴⁴ Proti, tiesa procesa laikā konstatēja, ka parādnieks savos paskaidrojumos ir norādījis, ka prasību neatzīst un tā ir nepamatota. Kā minēts šī Pētījuma apakšnodaļu „Neapstrīdētie prasījumi” (117. § un tālāk), ja parādnieks ir iebildis pret prasību, tad nevar uzskatīt, ka ir izpildīti Regulas 805/2004 3.panta 1.punktā esošie priekšnosacījumi neapstrīdētam prasījumam.

1107. Citās lietās, kur spriedumi nav apstiprināti par EIR, paši pieteicēji nav izpratuši Regulas 805/2004 piemērošanas tvērumu. Tā, piemēram, divās lietās pieteicēji ir iesnieguši pieteikumus par EIR apstiprinājumu tiesas lēmumam par izpildu raksta izsniegšanu pastāvīgās šķīrējtiesas nolēmuma piespiedu izpildei.⁶⁴⁵ Regulas 805/2004 2. panta 2. punkta d) apakšpunktā ir skaidri norādīts, ka Regula neattiecas uz šķīrējtiesām. Tas arī attieksies uz gadījumiem, kad tiesa ir pieņēmusi lēmumu par izpildu raksta izsniegšanu pastāvīgās šķīrējtiesas nolēmuma piespiedu izpildei. Šķīrējtiesas nolēmumu atzīšanu un izpildi nosaka Ņujorkas Konvencija par ārvalsts šķīrējtiesas spriedumu atzīšanu un izpildi.⁶⁴⁶

1108. Pētnieki konstatēja, ka, lielākoties Latvijas tiesas, izskatot lietas saskaņā ar Regulu 805/2004, ir to piemērojušas konsekventi un pareizi. Turklāt vidējais pieteikuma izskatīšanas ilgums ir astoņas dienas, lai gan Kuldīgas tiesa ir izskatījusi šāds lietas vienas vai tikai divu dienu laikā.

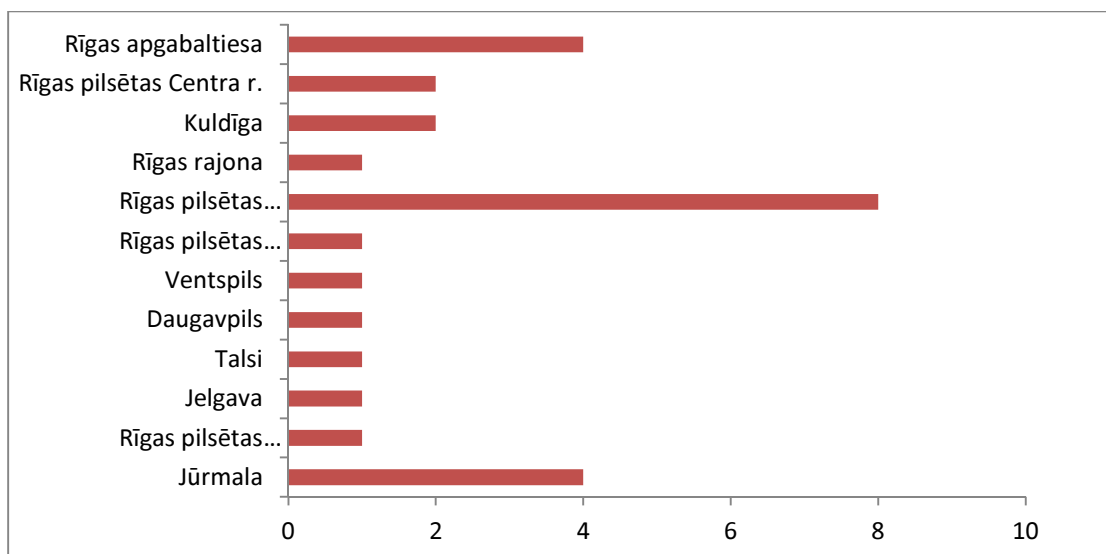
1109. Ar Regulas 805/2004 piemērošanu ir saskārušās šādas Latvijas tiesas:

⁶⁴³ CPL jaunajā 56.¹ panta otrajā daļā tā tiek dēvēta par izsniegšanas prezumpciju, taču patiesībā tā ir juridiskā fikcija. Par to sīkāk skat.: Rudevska, B., Jonikāns, V. Deklarētās dzīvesvietas princips Civilprocesa likumā: vai tiešām risinājums. Jurista Vārds, Nr. 36, 2012. gada 4.,septembris, , 7., 8. un 11. lpp.

⁶⁴⁴ Jūrmalas pilsētas tiesas 2010. gada 9. decembra lēmums civillietā Nr. C17132509 [nav publicēts].

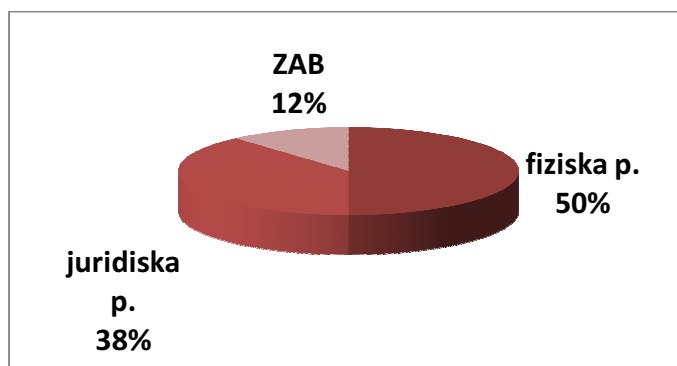
⁶⁴⁵ Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģijas 2011. gada 12. septembra lēmums civillietā Nr. 3-12/3031 [nav publicēts], Jelgavas tiesas tiesneses 2011. gada 28. novembra lēmums civillietā Nr. 3-12/0735.

⁶⁴⁶ Ņujorkas Konvencija par ārvalsts šķīrējtiesas spriedumu atzīšanu un izpildi [1958] 330 UNTS 38.

1110. Lielākajā daļā tiesu lēmumu nav norādīts atbildētāja domicils, tomēr atsevišķās lietās EIR ir prasīts par spriedumiem, kas taisīti pret Lietuvas, Itālijas, Apvienotās Karalistes un Vācijas fiziskām vai juridiskām personām. Interesanti, ka trijās lietās prasītāji ir bijuši zvērinātu advokātu biroji, kas lūguši apstiprināt par EIR zvērinātu advokātu izrakstītus rēķinus.

1111. Nākamajā grafikā ir attēlots procentuālais sadalījums pēc prasītāju kategorijām.

1112. Četrās lietās par pirmās instances tiesas lēmumu ir iesniegtas blakus sūdzības, tomēr visās lietās augstākas instances tiesas tās ir noraidījušas.

1113. Pētījuma autori ir konstatējuši, ka **Regula 861/2007** ir samērā reti piemērota Latvijas tiesās. Pētniekiem izdevās atrast tikai 6 lietas, no kurām tikai viena izskatīta pēc būtības. Šī viena lieta ir vairakkārt pieminēta šajā Pētījumā un ir pozitīvi vērtējama.⁶⁴⁷

⁶⁴⁷ Jelgavas tiesas 2012. gada 27. janvāra spriedums civillietā Nr. C15285811 [nav publicēta].

Tomēr Pētnieku ieteikums turpmāk, izskatot Eiropas maza apmēra prasības, ir izvērtēt, vai tikt tiešām ir nepieciešama mutiska lietas izskatīšana, jo Regulas mērķis ir izskatīt šīs prasības rakstiski, pēc iespējas ātrāk (skat. Regulas 861/2007 preambulas 14. apsvērumu un 5. p. 1. punktu). Tāpat jānorāda, ka minētā Regula piemērojama tādiem prasījumiem, kas ir novērtējami naudā. Tādējādi, piemēram, jautājums par līguma laušanu nav lemjams šādā procesā.

1114. Pārējās lietās atteikts pieņemt prasības pieteikumu vai arī pieteikums atstāts bez virzības, bet tālākais šo lietu atrisinājums pētniekiem nav zināms. Jāpiebilst, ka tiesas pieteikumus ir pamatoti atstājuši bez virzības, jo prasītāji vai nu nav pārrobežu lietās vispār izmantojuši Regulas mehānismu⁶⁴⁸ vai arī nav pareizi aizpildījuši A veidlapu, piemēram, precīzi nav norādīti prasījumi.⁶⁴⁹ Šādos gadījumos ir svarīgi, ka tiesa pēc iespējas vienkāršā valodā šos trūkumus norāda B veidlapā, tādējādi izpildot Regulas prasību, kas ietverta preambulas 21. un 22. apsvērumā – sniegt praktisku palīdzību pusēm veidlapu aizpildīšanā.

1115. Kādā lietā tiesnese pamatoti ir atteikusies pieņemt Eiropas maza apmēra prasības pieteikumu, jo prasījums bija par neizmantoto atvaļinājuma samaksas piedziņu no kādas pašvaldības.⁶⁵⁰ Kā norādīts lēmumā, saskaņā ar Regulas 861/2004 2. panta 2. punkta f) apakšpunktu tā nav piemērojama darba tiesībām. Turklāt jāpiebilst, ka minētajā lietā Regula netika piemērota arī tādēļ, ka nebija konstatējams pārrobežu raksturs (skat. Regulas 3. p.), proti, nevienai no lietā iesaistītajām pusēm domicils vai dzīves vieta nebija citā ES dalībvalstī.

1116. No Regulas 861/2004 piemērošanas Latvijas tiesās var nonākt pie slēdziena, ka, diemžēl, puses un pat to pārstāvji nav labi informēti par Regulas piemērošanu, kā arī viņiem nav pietiekamas prasmes tās piemērot, lai gan informācija ir pieejama tiešsaistē.⁶⁵¹ Tas savukārt ļauj secināt, ka netiek pilnībā sasniegti šīs Regulas mērķi – vienkāršot un paātrināt tiesvedību, kā arī neizmantot advokātu vai juristu profesionālo

⁶⁴⁸ Liepājas tiesas 2012. gada 1. februāra lēmums civillietā Nr. 3-11/0052/11 [nav publicēts], Daugavpils tiesas 2012. gada 18. maija lēmums civillietā Nr. 590/2012 [nav publicēts].

⁶⁴⁹ Jelgavas tiesas 2011. gada 6. jūlija lēmums civillietā [nav norādīts numurs, nav publicēts].

⁶⁵⁰ Jēkabpils rajona tiesas 2012. gada 6. februāra lēmums civillietā Nr. 3-10/0004 [nav publicēts].

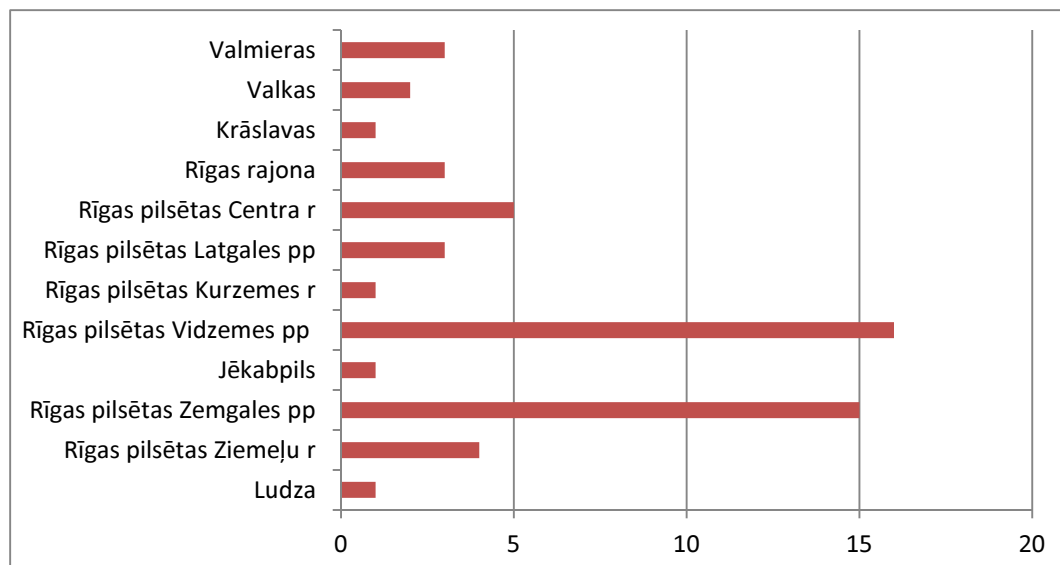
⁶⁵¹ Piemēram, Eiropas Patērētāju informēšanas centra portālā: <http://www.ecclatvia.lv/index.php/lv/component/content/article/256-mazaapmeraprasibas>, Eiropas Tiesiskās sadarbības atlants civillietās: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_information_lv.htm.

palīdzību. Šajos gadījumos tiesas patērē vairāk laika, lai aicinātu puses precizēt savus prasības pieteikumus, un to dara arī lietās, kurās pusēm ir pārstāvji.

1117. Kā pozitīvu aspektu var uzskatīt to, ka šo procedūru puses vēlas izmantot (vai arī tiesa pārrobežu lietās iesaka to pusēm), ja prasības summas ir mazas, t.i., zem EUR 2000. No tiem lēmumiem, no kuriem varēja izsecināt prasības apmēru, prasības summas svārstījās sākot no LVL 116 līdz LVL 1242. Tomēr izskatītajā lietā prasības summa bija LVL 62,99, bet dažādas tiesvedības izmaksas (valsts nodeva, ekspertīze u.c.) sasniedza kopā LVL 106,89. Turklāt tiesa no tām par pamatotām uzskatīja LVL 81,72, ko piedzina no atbildētāja. Šajā gadījumā ir vērojams, ka process ir samērā dārgs, un, uzsākot tiesvedību, prasītājam ir jāiegulda samērā lielas summas. Tādējādi atkal rodas jautājums, vai Regulas mērķis – samazināt pārrobežu tiesāšanās izmaksas – tiek patiešām sasniegts.

1118. Pēc pētnieku rīcībā esošās informācijas, **Regulu 1896/2006** pilsētas un rajona tiesas ir piemērojušas 55 reizes. Visvairāk pieteikumus (47) ir saņēmušas Rīgas tiesu apgabala tiesas, 5 – Vidzemes, 2- Latgales un 1 – Zemgales tiesu apgabals.

1119. Grafikā atspoguļotas tiesas, kuras piemērojušas **Regulu 1896/2006**:

1120. Prasītāji ir pārstāvēti visvairāk no Lietuvas, Polijas un Igaunijas, tomēr lielā daļā nolēmumu kreditoru domicila valsts nav uzrādīta. Savukārt, visvairāk atbildētāju ir juridiskas personas – 52, bet tikai 3 - fiziskas personas.

1121. No 55 lietām tikai deviņās ir ierosināta tiesvedība. Šajos gadījumos visas Regulas prasības, tiesas ieskatā, ir izpildītas. Pētniekuprāt, tiesnesim pozitīva lēmuma gadījumā ir

jālemj nevis par tiesvedības ierosināšanu, bet gan par Eiropas maksājuma rīkojuma izdošanu.

1122. Vēl tiesas ir lēmušas atstāt lietu bez izskatīšanas (trīs gadījumos), lai gan šādu kārtību pati Regula neparedz. Piemēram, šādās lietās EMR tika nosūtīts atbildētājam atbilstoši Regulas 1896/2006 13. panta a) apakšpunkta kārtībā - ierakstītā pasta sūtījumā ar paziņojumu par izsniegšanu, bet minētais sūtījums adresātam nav izsniegts. Tiesa, konstatējot, ka Regula nedod atbildi uz to, kā jārikojas, ja atbildētājs nesaņem EMR, vadījās pēc Civilprocesa likuma 50.¹ nodaļas 406.⁶ panta otrajā daļā noteiktā, ja brīdinājuma izsniegšana parādniekam nav iespējama, tiesnesis pieņem lēmumu par pieteikuma izsniegšanu bez izskatīšanas.⁶⁵²

1123. Tiesas ir arī atteikušās pieņemt pieteikumus EMR (11 gadījumos). Regulas 11. pants skaidri norāda uz gadījumiem, kad pieteikumu var noraidīt. No visām šīm lietām uz šo pantu ir atsaukušies tikai trīs tiesneši.

1124. Tiesas tāpat ir lēmušas izbeigt tiesvedību (septiņos gadījumos). Šajā lietu kategorijā tiesas ir saņēmušas atbildētāja iebildumus par EMR un, ja prasītājs ir savukārt savā veidlapā norādījis, ka nevēlas prasību nodot izskatīšanai parastajā tiesvedības kārtībā, tad saskaņā ar Regulas 17. panta 1. punktu tiesa izbeidz tiesvedību.⁶⁵³

1125. 17 lietās pieteikums atstāts bez virzības un dots laiks kreditoram novērst trūkumus. Kā izplatītākais trūkums ir valsts nodevas un ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu nenomaksāšana, kā arī dokumentu neiesniegšana valsts valodā. Tomēr dažādās lietās, konstatējot trūkumus, tiesas atsakās pieņemt pieteikumus, tādējādi būtu jāveido konsekventa tiesu prakse, vai šādos gadījumos atteikt pieņemt pieteikumus vai atstāt bez virzības. Šeit var vadīties no Regulas 9. panta un 11. panta.

1126. Šo lietu izpēte norāda uz to, ka prasītāji, kuriem domicils vai pastāvīgā dzīvesvieta ir citā dalībvalstī, nav iepazinušies ar Atlantā pieejamo informāciju par Latvijas noteikto valodu. Tomēr šeit parādās arī Regulas trūkums - netiek novērsti visi šķēršļi efektīvai tiesu pieejamībai (preambulas 8. un 9. apsvērumi). Proti, pat tad, ja

⁶⁵² Krāslavas rajona tiesas tiesneses 2011. gada 13. septembra lēmums civillietā Nr. 3-12/230 [nav publicēts], Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2011. gada 5. maija lēmums civillietā Nr. 3-12/0762/11.

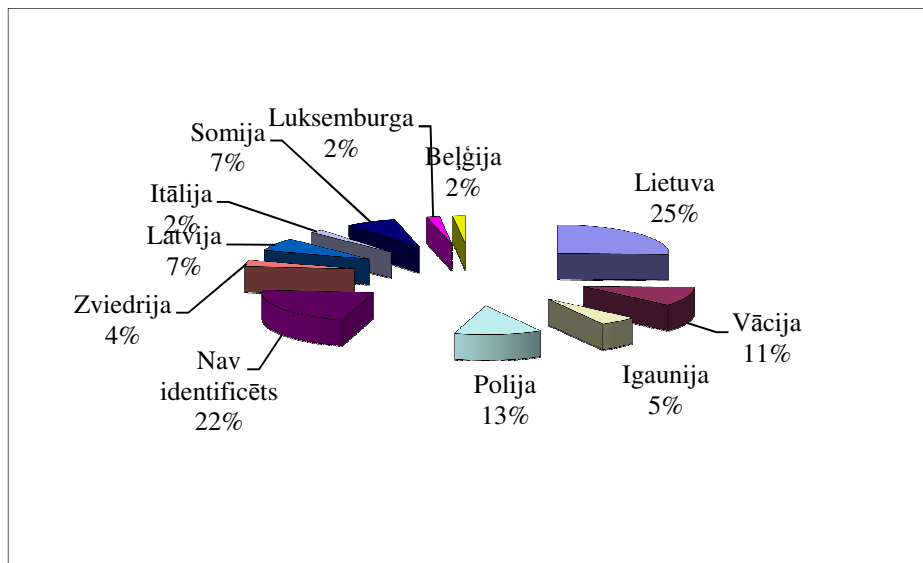
⁶⁵³ Skat. Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2012. gada 17. februāra lēmums civillietā Nr. 3-12/0011/5-2012 [nav publicēts], Rīgas rajona tiesas 2012. gada 9. februāra lēmums civillietā Nr. C33300012 [nav publicēts].

Eiropas e- tiesiskuma portālā var aizpildīt A veidlapu latviešu valodā, paralēli izmantojot veidlapu dzimtajā valodā, tomēr atsevišķos lauciņos ir ne tikai jāieklikšķina pareizā atbilde, bet gan jāsniedz paskaidrojumi (skat. A veidlapas 6. un 10. aili). Tomēr, pētniekuprāt, lielākā problēma ir saistīta ar nodevu nomaksu, tiesas nepieņem maksājumu uzdevumus citās valūtās (piemēram, EUR) vai ja tie noformēti citā valodā.

1127. Gadījumos, kad netika novērsti trūkumi, tiesas saskaņā ar CPL 133.panta ceturto daļu ir pieņēmusi lēmumus pieteikumu EMR uzskatīt par neiesniegtu (četras lietas).

1128. Attiecībā uz šīs Regulas piemērošanu kopumā jāsaprāt, ka tiesas Regulu 1896/2006 izprot, bet Regulas efektīvu piemērošanu traucē nacionālo tiesību, valodas un valūtas dažādība.

1129. Tabulā norādīts kreditoru izcelsmes valsts procentuālais sadalījums:

8. Juridisko profesiju pārstāvju apzināšanas rezultāti regulu piemērošana praksē: Empīriskais pētījums

1130. Pētnieki izstrādāja aptaujas anketas tiesnešiem, tiesu izpildītājiem un praktizējošiem juristiem (skat. anketu paraugus šī Pētījuma pielikumā Nr. 2). Anketas tika publicētas tiešsaistē, un lūgums tās aizpildīt tika nosūtīts visiem tiesnešiem, tiesu izpildītājiem, kā arī selektīvi izvēlētiem juristiem. Anketas tika izplatītas arī Latvijas Tiesnešu mācību centrā.

1131. Anketas tika aizpildītas anonīmi, un jāatzīst, ka atsaucība nebija pārāk liela, kas varētu būt izskaidrojams arī ar to, ka tiesu un juristu praksē šīs Regulas netiek pārāk bieži piemērotas.

8.1. Aptaujāto tiesnešu skaits un tiesnešu atsaucības novērtējums

1132. 2012. gada 1. oktobrī aptaujas anketas ar Tiesu administrācijas laipnu atbalstu tika nosūtītas visiem Latvijas tiesnešiem elektroniskajā pastā ar aicinājumu aizpildīt tās elektroniski. Tāpat ar laipnu Latvijas Tiesnešu mācību centra atbalstu tika izsūtīts atkārtots elektronisks aicinājums, kā arī izdalītas anketas papīra formātā. Tādējādi ir aptaujāti 18 tiesneši. Pētnieki vēlreiz izsaka pateicību tiesnešiem par atrasto laiku un atsaucību! Tiesnešu anketu rezultāti ir pievienoti šim Pētījumam kā Pielikums Nr. 3.

1133. Regulu 805/2004 piemērojuši tikai divi tiesneši, tomēr trīs tiesneši uzskata, ka Regulas teksts nav apmierinošs un valodas teksta kvalitāte būtu jāuzlabo. Piemērojot Regulu, tiesnešiem nav bijušas grūtības noteikt, vai prasījums ir „neapstrīdēts” (četras atbildes), tomēr tie tiesneši, kas ir skatījuši pieteikumu par sprieduma apstiprināšanu par EIR, pirms tam nav pārbaudījuši minimālo procesuālo standartu ievērošanu procesā, kura rezultātā ir taisīts šis spriedums (Regulas 6. panta 1. punkta c) apakšpunkts un 12.-17. pants), tādējādi arī nevienam nav nācies novērst neatbilstību minimālajiem procesuālajiem standartiem. Sešas apstiprinošas atbildes ir saņemtas par nepieciešamību saskaņot minimālo procesuālo standartu normas (Regulas 12.-19. pants) ar Latvijas CPL normām par tiesas dokumentu izsniegšanu (CPL 6. nodaļa). Neviens no aptaujātajiem

tiesnešiem nav skatījis parādnieka pieprasījumu par citas ES dalībvalsts izdota EIR izpildes atteikumu Latvijā (Regulas 21. pants).

1134. Būtiskas ir atbildes uz jautājumu par to, vai tiesnešiem visos gadījumos ir skaidras Regulas 805/2004 savstarpējās attiecības ar Regulu 4/2009 (Regulas 4/2009 68. panta 2. punkts). No septiņiem respondentiem tikai divi ir atbildējuši apstiprinoši, pārējiem nav pietiekamu zināšanu par Regulu mijiedarbības jautājumiem (četras atbildes), kā arī ir izteiktas bažas par regulu tekstu juridisko kvalitāti (viena atbilde). Uz jautājumu „Vai CPL normas attiecībā uz Regulas 805/2004 piemērošanu kopumā ir apmierinošas?” septiņi tiesneši ir devuši pozitīvu atbildi.

1135. Regulu 1896/2006 ir piemērojuši tikai četri aptaujātie tiesneši, un tikai viens tiesnesis ir izdevis vai atteicis izdot EMR. Tiesneši atzīst, ka viņiem nav problēmu noteikt pārrobežu lietas esamību, neapstrīdētu finanšu prasījuma esamību vai starptautisko jurisdikciju. Ņemot vērā, ka samērā mazs skaits tiesnešu ir praksē piemērojuši šo Regulu, uz jautājumu „Vai ir nepieciešams pilnveidot pāreju uz parasto civilprocesu un to būtu detalizētāk jānosaka CPL?” ir saņemta tikai viena pozitīva atbilde. Turklāt tiesnesis ir arī norādījis, ka atsevišķa regulējuma trūkums CPL vedina tiesnešus piemērot pēc analogijas CPL 50.¹ nodaļu. Lielākajai daļai nav viedokļa par šo pāreju no viena procesa uz otru.

1136. Jautājumos par standartu veidlapu aizpildīšanas grūtībām tiek konsekventi norādīts, ka veidlapas nav nācies aizpildīt vispār. Tiesneši pozitīvi ir novērtējuši apsvērumu, ka šīs kategorijas lietas varētu nodot zemesgrāmatu tiesnešiem – 100% no respondentiem.

1137. Savukārt no 18 aptaujātajiem tiesnešiem tikai divi ir piemērojuši **Regulu 861/2007**, bet nevienam nav nācies aprēķināt termiņus saskaņā ar šo Regulu. Jautājumā par to, kā tiesneši nosaka starptautisko jurisdikciju lietās, kur jāpiemēro Regula, domas dalās, proti, 67 % ir atbildējuši, ka to nosaka saskaņā ar Briseles I Regulu, bet atlikusī daļa to nepiemēro. Aptaujātajiem tiesnešiem nav nācies aizpildīt Regulas pielikumā esošās standarta veidlapas.

1138. Vairums tiesnešu ir atzinuši, ka nav apmeklējuši mācības par Pētījumā apskatāmajām Regulām, tomēr viens no respondentiem ir norādījis, ka „semināri ir ļoti teorētiski, galvenokārt tiek pārlasīti regulu panti, bet par praksi un to, kā konkrētos

gadījumos būtu jārikojas un kā ir jāaizpilda veidlapas runāts netiek”. Kā pozitīvs aspekts ir jānorāda tas, ka seši no aptaujātajiem tiesnešiem apmeklētu apmācības angļu valodā, viens – franču un viens – vācu valodā. Puse (50%) no aptaujātajiem tiesnešiem izmanto Atlantu, tomēr pieciem būtu nepieciešama apmācība par šī portāla izmantošanu.

1139. Anketās savu viedokli lielākoties izteica tieši rajona un pilsētu tiesas tiesneši, kas ir galvenie šo Regulu piemērotāji Latvijā, tomēr 89% ir arī norādījuši, ka nespecializējās civillietās un komercietās. Pētījumā apskatāmās Regulas it kā vienkāršo procesu, tostarp atvieglo arī tiesu darbu, tomēr, gan pārrobežu elementa esamība, gan arī Regulu robu aizpildīšana ar pareizām nacionālajām normām prasa īpašas zināšanas, tāpēc cerams, ka šis Pētījums un sekojošās apmācības ne tikai veicinās Regulu popularitāti, bet arī to pareizu piemērošanu.

8.2. Aptaujāto praktizējošo juristu skaits un viņu atsaucības novērtējums

1140. 2012. gada 1. oktobrī tika elektroniski izsūtīts aicinājums aizpildīt anketas selektīvi izvēlētiem juristiem, un tas tika arī publicēts sociālajās vietnēs, kurās ir atvērti forumi tieši juristiem. Atsaucība aizpildīt anketas nebija liela. To var izskaidrot ar to, ka juristi reti izmanto Pētījumā apskatāmās Regulas. To apliecina arī pieci aptaujātie juristi – divi zvērināti advokāti, viens zvērināta advokāta palīgs un divi juristi advokātu birojā. Piemēram, tikai viens no viņiem ir piemērojis Regulu 805/2004, trīs – Regulu 1896/2006, bet neviens – Regulu 861/2007.

1141. Tā kā tikai viens jurists ir piemērojis Regulu **805/2004**, nav bijusi iespēja identificēt šīs Regulas piemērošanas grūtības. Tomēr viens no aptaujātajiem juristiem ir izteicis viedokļa, ka Regulas latviešu valodas kvalitāte ir jāuzlabo, nenorādot, kas tieši būtu jāuzlabo. Divi juristi uz jautājumu, vai ir nepieciešams saskaņot minimālos procesuālos standartus ar CPL normām, ir atbildējuši apstiprinoši.

1142. Regulu **1896/2006** ir piemērojuši vairums no aptaujātajiem juristiem, kopā – trīs juristi un divi no viņiem uzskata, ka Regulas teksta latviešu valodas kvalitāte nav apmierinoša. Juristi nav saskatījuši grūtības noteikt ne starptautisko jurisdikciju, ne pārrobežu lietas statusu, nedz arī neapstrīdēta finanšu prasījumu esamību lietās.

Juristuprāt, Regulā paredzētā pāreja uz parasto civilprocesu (Regulas 17. panta 1. punkts) Latvijas CPL būtu jāvienkāršo. To norādījuši divi aptaujātie juristi, savukārt diviem nav bijis viedoklis šajā jautājumā. Divi juristi uzskata, ka EMR process tiktu atvieglots, ja Regulā 1896/2006 būtu ietverta autonoma tiesību norma, kas paredz prasītāja pienākumu samaksāt tiesas izdevumus, bet trīs juristi, ka Regulas 1896/2006 A veidlapā jāiekļauj aile, kurā prasītājs varētu uzreiz norādīt lūgumu atmaksāt viņam atpakaļ samaksātos tiesas izdevumus. Ir izteikti divi viedokļi par to, ka būtu nepieciešams Latvijas CPL ietvert speciālas tiesību normas (tādējādi atsakoties no Latvijas CPL 406.⁶ panta otrās daļas piemērošanas), kas nosaka EMR (t.i., A veidlapas un pārējo pievienoto dokumentu) nosūtīšanas kārtību atbildētājam. Uz jautājumu, vai EMR izdošanu būtu jānodod zemesgrāmatu tiesnešiem, pozitīvi atbildēja divi no juristiem, tomēr divi iebilda šim viedoklim. Uz jautājumu, vai juristiem ir bijušas grūtības Latvijā panākt citā ES dalībvalstī izdota EIR izpildi, iesniedzot kompetentajai izpildes iestādei Latvijā Regulas 1896/2006 VII Pielikumā esošo G veidlapu „Paziņojums par izpildi”, tika saņemtas trīs atbildes, katra savā atbilžu blokā: „jā”, „nē” un „neatceros”. Pozitīvās atbildes autors komentāros norādījis, ka „paziņojums par izpildi tika pārsūdzēts, formāli izmantojot sūdzību par [tiesu] izpildītāja rīcību, pēc būtības apstrīdot pašu paziņojuma par izpildi izdošanas tiesiskumu.”

1143. Mutiskā aptaujā viens no zvērinātiem advokātiem norādīja uz to, ka bieži vien ir ļoti lielas grūtības noteikt atbildētāja – fiziskas personas – adresi citā ES dalībvalstī. Ir tikai zināms (no radniekiem, kaimiņiem), ka persona pārcēlusies uz dzīvi, piemēram, Īrijā, taču nav zināma šīs personas dzīvesvietas adrese. Praksē to noskaidrot ir ļoti sarežģīti (piemēram, jāmeklē ar policijas starpniecību; jāsūta pieprasījumi Latvijas vēstniecībām) vai pat neiespējami. Ja nav zināma atbildētāja adrese citā ES dalībvalstī, tad nevar izmantot nevienu no ES izpildu procedūrām – vienalga, vai tā būtu Regula 805/2004, Regula 1896/2006 vai Regula 861/2007. **Līdz ar to minētā problēma būtu risināma ES līmenī, piemēram, ieviešot efektīvu un ātru sadarbību dalībvalstu starpā fizisko personu dzīvesvietas adresu noskaidrošanai tiesvedības vajadzībām.**

1144. Tā kā **Regulu 861/2007** neviens no aptaujātajiem juristiem nebija piemērojis, tad anketēšanas rezultāti nav devuši cerētos rezultātus, kas ļautu izprast Regulas piemērošanas grūtības.

1145. Tomēr interesanti bija uzzināt, ka neviens no aptaujajajiem juristiem nav apmeklējis mācības par šīm Regulām, bet labprāt to darītu arī svešvalodās. Tikai viens no juristiem savā darbā ir izmantojis Eiropas Tiesiskās sadarbības atlantu civillietās.

1146. Kā viena no visu Regulu priekšrocībām ir tā, ka šīs Eiropas procedūras ļauj neiesaistīt juristu vai advokātu (piemēram, Regulas 861/2007 preambulas 15. apsvēruma), kas varētu būt viens no iemesliem, kādēļ juristi tās ikdienā tik reti piemēro. Vienlaicīgi jāatzīst, ka Latvijā šīs procedūras vēl nav īpaši populāras.

8.3. Aptaujāto tiesu izpildītāju skaits un viņu atsaucības novērtējums

1147. 2012. gada 1. oktobrī ar Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes starpniecību tika izsūtīti aicinājumi visiem tiesu izpildītājiem aizpildīt minētās anketas. 2012. gada 1. novembrī tika uzrunāti atsevišķi izvēlēti tiesu izpildītāji. Tomēr pētniekiem nav izdevies gūt neviena tiesu izpildītāja atsaucību aizpildīt anketu saistībā ar Regulām, lai gan, pēc Pētniekiem pieejamās informācijas, tiesu izpildītāji ikdienā saskaras ar šādām lietām. Pētnieki var tikai izteikt lūgumu nākotnē tiesu izpildītājiem būt aktīvākiem, lai šādi Pētījumi varētu apskatīt arī viņiem aktuālus jautājumus.

9. Regulu ieviešana Latvijas tiesību sistēmā

9.1. Veiktie likumdošanas pasākumi

1148. Regulas tika ieviestas CPL, kā arī Zemesgrāmatu likumā un Notariāta likumā.

1149. Regulu ieviešana CPL tika veikta trīs posmos.

1150. Pirmais posms: izdarīti grozījumi CPL 07.09.2006. likuma redakcijā, kas stājās spēkā 11.10.2006.⁶⁵⁴ Šie grozījumi skāra Regulas 805/2004 ieviešanu. Regulā 805/2004 izmantotie jēdzieni „izpildes apturēšana un izpildes ierobežošana” nebija pazīstami Latvijas tiesību sistēmā, līdz ar to Civilprocesa likuma 644.²panta pirmās daļas 1.-3. punktā noteiktie izpildes pasākumi tika pielīdzināti nacionālo tiesību normās paredzētajiem un zināmiem izpildes pasākumiem.⁶⁵⁵

1151. Otrā posmā: tika pieņemta 05.02.2009 likuma redakcija, kas stājās spēkā 01.03.2009,⁶⁵⁶ ar kuriem CPL tika ieviesta Regula 1896/2006. Piemēram, CPL 541.¹pants tika papildināts ar 4.² daļu, nosakot, ka tiesa izraksta Eiropas maksājuma rīkojumu saskaņā ar minētās regulas noteikumiem. Tāpat grozījumi skar regulas 861/2007 ieviešanas jautājumus, tostarp tiesas dokumentu piegādi, tomēr sākotnējā likumprojekta projektā un anotācijā par pēdējās minēto regulu nekas nav minēts un minētie grozījumi tika iekļauti tikai otrajā lasījumā.

1152. Trešajā posmā: tika pieņemta 08.09.2011. likuma redakcija, kas stājās spēkā 30.09.2011⁶⁵⁷, un šie grozījumi ir vieni no apjomīgākajiem saistībā ar apskatāmām regulām. CPL tika pievienota jauna 60.¹ nodaļa „Lietas jauna izskatīšana sakarā ar nolēmuma pārskatīšanu Eiropas Savienības tiesību normās paredzētajos gadījumos.” Minētā nodaļa nosaka piekritību un izskatīšanas kārtību pieteikumiem ārkārtas gadījumos, kā to paredz Regulas 805/2004 19. pants, Regulas 861/2007 18. pants, Regulas 1896/2006 20. pants. Likumprojekta anotācijā ir norādīts, ka ja atbilstoši

⁶⁵⁴ 07.09.2006. likums „Grozījumi Civilprocesa likumā”, "LV", 154 (3522), 27.09.2006, pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=144415>.

⁶⁵⁵ Likumprojekta „Grozījumi Civilprocesa likumā” anotācija, projekts VSS-1382, TA-3126, pieejams: http://mk.gov.lv/doc/2005/TManot_301105.doc, 3. lpp.

⁶⁵⁶ 05.02.2009 likums „Grozījumi Civilprocesa likumā”, "LV", 31 (4017), 25.02.2009, pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=188235>.

⁶⁵⁷ 08.09.2011. likums „Grozījumi Civilprocesa likumā”, "LV", 148 (4546), 20.09.2011, pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=236269>.

minētajām regulām (Regulas 861/2007 18. panta 2. punktam, Regulas 1896/2006 20. panta 2. punktam) tiesa atzīst, ka atbildētājam ir pamats prasīt nolēmuma pārskatīšanu, tad apstrīdētais nolēmums zaudē spēku. Tomēr Regulā 805/2004 šādas sekas tieši nav paredzētas, jo šī regula tika pieņemta visagrāk un tad vēl šādu noteikumu nepieciešamība netika konstatēta. Tāpēc līdz ar CPL jauno 485.³ pantu tādas sekas, kas paredz, ka, tiesai pieļaujot nolēmuma pārskatīšanu, apstrīdētais nolēmums zaudē spēku, tiek attiecinātas uz visiem minētajās regulās paredzētajiem nolēmumu pārskatīšanas gadījumiem. Šādas sekas, kad likumīgā spēkā stājies un izpildāms nolēmums var zaudēt spēku, atbilstoši CPL ir iespējamās tikai gadījumos, kad tiek pieļauta lietas, kurā nolēmums ir jau stājies likumīgā spēkā, jauna izskatīšana. Tāpēc arī nolēmuma pārskatīšana CPL ir ieviesta tieši 11. sadaļā, to papildinot ar jaunu 60.¹ nodaļu.⁶⁵⁸

1153. 2009. gada 5. februāra CPL grozījumos netika paredzēta norma par valsts nodevu, kas būtu jāmaksā, iesniedzot pieteikumu Eiropas maksājuma rīkojumam. Likumdevējs, ņemot vērā to, ka kārtība, kādā tiesa izraksta Eiropas maksājuma rīkojumu, ir līdzīga CPL noteiktajai kārtībai saistību piespiedu izpildīšanai brīdinājuma kārtībā, valsts nodevas apmēram par pieteikumu Eiropas maksājuma rīkojumam tādu pašu,⁶⁵⁹ tātad valsts nodeva šobrīd ir divi procenti no parāda summas, bet ne vairāk par LVL 350. Tāpat tiek paredzēta kārtībā par 36.¹ pantā kārtība par valsts nodevas ieskaitīšanu - par pieteikumu Eiropas maksājuma rīkojumam saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes regulu Nr. 1896/2006 samaksātā nodeva ieskaitāma valsts nodevā par prasību, ja atbildētājs paziņojis par iebildumu pret Eiropas maksājuma rīkojumu un tiek turpināta prasības tiesvedība.

1154. Civilprocesa likuma 206.¹ pants tika papildināts ar noteikumiem par tiesas, kas taisījusi spriedumu Regulā 861/2007 paredzētajā kārtībā vai Eiropas maksājuma rīkojumu Regulā 1896/2006 paredzētajā kārtībā, rīcību, ja saņemts parādnieka pieteikums saskaņā Regulas 861/2007 15. panta 2. punktu vai Regulas 1896/2006 23. pantu. Minētie panti regulās nosaka izpilde apturēšanu vai ierobežošanu. Tiesa šajos gadījumos var aizstāt sprieduma vai Eiropas maksājuma rīkojuma izpildi ar Civilprocesa likuma 138.

⁶⁵⁸ Likumprojekta „Grozījumi Civilprocesa likumā” anotācija, projekts VSS-1172, TA-3791, pieejams: http://mk.gov.lv/doc/2005/TMAnot_120110_groz_CPL.3791.doc, 29. lpp.

⁶⁵⁹ Likumprojekta „Grozījumi Civilprocesa likumā” anotācija, projekts VSS-1172, TA-3791, pieejams: http://mk.gov.lv/doc/2005/TMAnot_120110_groz_CPL.3791.doc, 34. lpp.

pantā paredzētajiem prasības nodrošinājuma līdzekļiem sprieduma vai Eiropas maksājuma rīkojuma izpildes nodrošinājumam; grozīt sprieduma vai Eiropas maksājuma rīkojuma izpildes veidu vai kārtību; apturēt sprieduma vai Eiropas maksājuma rīkojuma izpildi. Panta otrā daļa paredz kārtību šāda pieteikuma izskatīšanai, proti, to izskata tiesas sēdē, par to paziņojot lietas dalībniekiem. Par tiesas lēmumu var iesniegt blakus sūdzību.

1155. Pielikumā Nr. 3 ir norādītas visas tiešās atsauces uz Regulām CPL.

1156. Regulas tika ieviestas, izdarot izmaiņas arī **citos normatīvajos tiesību aktos.**

1157. Pētījuma sagatavošanas laikā Ministru kabinets atbalstīja grozījumus Notariāta likumā, nosakot, ka zvērināts notārs pēc aizdevēja lūguma saskaņā ar Regulas 805/2004 25. panta 1. un 3. punktu attiecībā uz notariālā akta formā taisītiem naudas aizdevuma līgumiem izraksta Eiropas izpildes rīkojumu (Regulas 805/2004 III pielikums).⁶⁶⁰ Regulas 805/2004 6. panta 2. punktā minēto veidlapu (Regulas 805/2004 IV pielikums) un 6. panta 3. punktā minēto veidlapu (Regulas 805/2004 V pielikums) zvērināts notārs izraksta pēc ieinteresētās personas lūguma.

1158. Zvērināts notārs, kas taisījis šādus notariālos aktus, pēc ieinteresētās puses lūguma var izlabot kļūdas Eiropas izpildes rīkojumā vai atsaukt Eiropas izpildes rīkojumu, pamatojoties uz regulas 805/2004 10. pantu. Iesniedzot lūgumu par Eiropas izpildes rīkojuma labošanu vai atsaukšanu, izmanto regulas 805/2004 10. panta 3. punktā minēto veidlapu (regulas 805/2004 VI pielikums).⁶⁶¹

1159. Tomēr minētie likuma grozījumi neparedz citu veidu līgumus vai izlīgumus taisīt kā notariālus aktus un par kuriem varētu izrakstīt Eiropas izpildes rīkojumu. Turklāt līdz šim Latvija atbilstoši Regulas 805/2004 30. panta 1. punkta c) apakšpunktam nav paziņojusi Komisijai, ka notāri var izdot publiskus aktus saskaņā ar regulas 25. pantu. Šī informācija nav atrodama Atlantā.

1160. Zemesgrāmatu likumā⁶⁶² ar 2011. gada 26. maija likumu „Grozījumi Zemesgrāmatu likumā”⁶⁶³ 64.panta pirmā daļa ir papildināta ar 7., 8. un 9. punktu, kas nosaka nostiprinājuma lūguma pamatojošos dokumentus. Saskaņā ar šobrīd spēkā esošo

⁶⁶⁰ Likumprojekts „Grozījumi Notariāta likumā” VSS-453, TA-1414, izskatīts Ministru kabinetā 31.07.2012, 107.¹ pants pieejams <http://mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40249389>.

⁶⁶¹ Turpat 107.² pants *et seq.*

⁶⁶² 1937. gada 22. decembra Zemesgrāmatu likums: Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis, Nr. 11, 1993. gada 8.aprīlis.

⁶⁶³ Grozījumi Zemesgrāmatu likumā: Latvijas Republikas likums. Latvijas Vēstnesis, Nr. 93, 2011. gada 15.jūnijs.

Zemesgrāmatu likuma 64.panta pirmās daļas 7., 8. un 9.punktu: „61.panta 1.punktā minētie dokumenti jāiesniedz oriģinālos, izņemot gadījumus, kad nostiprinājuma lūgumu pamatots: [...] 7) uz ārvalsts tiesas vai kompetentās iestādes izsniegtu Eiropas izpildes rīkojumu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un padomes 2004. gada 21. aprīļa regulu (EK) Nr. 805/2004, ar ko izveido Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem; 8) uz tiesas, arī ārvalsts tiesas, izsniegtu apliecību saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 11. jūlija regulas (EK) Nr. 861/2007, ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, 20. panta 2. punktu; 9) uz ārvalsts tiesas vai kompetentās iestādes izsniegtu Eiropas maksājuma rīkojumu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra regulas (EK) Nr. 1896/2006, ar ko izveido Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru, 18. pantu.”

1161. Saskaņā ar Zemesgrāmatu likuma 64. panta otro daļu „Šā panta pirmās daļas [...] paredzētajā gadījumā izsniedz [...], 7. punktā paredzētajā gadījumā – zvērināta tiesu izpildītāja apliecinātu ārvalsts tiesas vai kompetentās iestādes izsniegtā izpildu dokumenta kopiju, bet 8. un 9. punktā paredzētajā gadījumā – zvērināta tiesu izpildītāja apliecinātu tiesas, arī ārvalsts tiesas, izsniegtā izpildu dokumenta kopiju.”

9.2. Mācības

1162. Pētījuma ietvaros tika arī apzināts, cik un kādas mācības ir organizētas tiesnešiem, zvērinātiem tiesu izpildītājiem, zvērinātiem advokātiem un citiem juristiem par apskatāmajām regulām. Tika aptaujāts: Latvijas Tiesnešu mācību centrs, Latvijas Zvērinātu advokātu padome un Zvērinātu tiesu izpildītāju padome, kā arī Latvijas Republikas Tieslietu ministrija.

1163. 2012. gada 30. augusta vēstulē **Tieslietu ministrija** norāda, ka 2010. gada martā un aprīlī ir organizējusi mācību kursu „Pārrobežu tiesvedība civillietās – Eiropas maksājuma rīkojums un Eiropas procedūra maza apmēra prasībām”, piedāvājot Regulas 1896/2006 un Regulas 861/2007 vispārēju apskatu, piemērošanas priekšnoteikumus un Latvijas perspektīvu. Mācībās piedalījās 120 klausītāju, tostarp: tiesneši, tiesu izpildītāji, Latvijas Tieslietu ministrijas pārstāvji, valsts pārvaldes iestāžu pārstāvji, zvērināti advokāti un Lietuvas Tieslietu ministrijas pārstāvis.

1164. Saskaņā ar **Latvijas Tiesnešu mācību centra** 2012. gada 5. jūlijā sniegto informāciju minētais centrs ir organizējis piecas reizes vienu un to pašu lekciju - apmācības par ES autonomām procedūrām komercietās un civillietās pirmās un otrās instances tiesnešiem (2009. gada 18. februāris, 2009. gada 4. decembris, 2009. gada 18. marts, 2010. gada 11. februāris, 2010. gada 18. oktobris). Aptuvenais apmeklētāju skaits kopā bija 120 juristi.

1165. Saskaņā ar **Latvijas Zvērinātu tiesu izpildītāju padomes** 2012. gada 17. jūlijā sniegto informāciju padome ir organizējusi divas lekcijas - 2010. gada 5. novembrī bijusi lekcija „Ārvalsts tiesu nolēmumu izpilde Latvijā: no teorijas līdz praksei” un 2012. gada 11. maijā lekcija „Piemērojamais likums, atzīšanas un izpildes kārtība, Latvijas regulējuma mijiedarbība ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr.44/2001 noteikumiem, lietu piekritības noteikumi”, kuru ietvaros notika arī mācības par Eiropas Savienības līmeņa procedūrām civillietās. Dalībnieku skaits nav minēts.

1166. Saskaņā ar 2012. gada 10. jūlijā sniegto informāciju **Latvijas Zvērinātu advokātu padome** nav organizējusi speciālas mācības par apskatāmajām regulām, kā arī Padomē nav saņemta informācija, kuru varētu sniegt kolēģiem par to, ka šāda satura mācības organizē kāda institūcija Latvijas Republikā.

1167. Jākonstatē, ka juristi ir ieinteresēti papildināt savas zināšanas par šajā pētījumā apskatāmajām regulām un notikušās mācības ir sniegušas vispārīgu ieskatu to piemērošanā. Tomēr, spriežot pēc tiesu prakses un juristu izteiktajām bažām, uzskatām, ka zināšanas nav pietiekamas, tāpēc ceram, ka šis pētījums palīdzēs praktizējošiem juristiem un citiem interesentiem iepazīt šīs regulas detalizētāk.

9.3. Publikācijas

1168. Latvijā laikā no 2004. gada 1. janvāra līdz 2012. gada 10. decembrim par Regulu 805/2004, Regulu 861/2007 un Regulu 1896/2006 ir bijušas šādas publikācijas latviešu valodā:

- Rudevska, Baiba. Eiropas izpildu raksts. *Likums un Tiesības*. Nr. 1 un Nr. 2, (9.sēj.), 2007
- Palčevska, Dagnija. Eiropas procedūru piemērošanas jautājumi. *Jurista Vārds*, Nr.9 (562), 03.03.2009.

- Rudevska, Baiba. Eiropas maksājuma rīkojuma procedūra: piemērošana un problēmjaugtājumi. *Jurista Vārds*, Nr.24/25 (567/568), 16.06.2009.
- Torgāns, Kalvis. Maza apmēra prasības Civilprocesa likumā un Regulā Nr. 861/2007, ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām. Grām.: *Inovāciju juridiskais nodrošinājums. LU 70. konferences rakstu krājums*. Rīga : Latvijas Universitāte, 2012, 49.-59. lpp.
- Markovskis, Erlens. Saistību bezstrīdus piespiedu izpildes brīdinājuma kārtībā uzlabošanas virzieni. II. Problēmas brīdinājuma procesā pēc brīdinājuma izsniegšanas. *Jurista Vārds*, Nr.34 (733), 21.08.2012.
- Damane, Linda. Notariālais akts kā mantisko un nemantisko tiesību garants. Promocijas darbs. Rīga : Latvijas Universitāte, 2011. Pieejams: <https://luis.lanet.lv/pls/pub/luj.fprnt?l=1&fn=F-2050448075/LindaDamane2012.pdf>. Skat. Promocijas darba 3.1.2. apakšpunktu „Notariāls akts kā izpildu dokuments Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 805/2004 (2004. gada 21. aprīlis), ar ko izveido Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem, izpratnē” (113.-116. lpp.).
- Rudevska, Baiba; Jonikāns, Valerijans. Deklarētās dzīvesvietas princips Civilprocesa likumā: vai tiešām risinājums. *Jurista Vārds*, Nr. 36, 2012. gada 4 .septembris, 4.-12. lpp. Skat. šī raksta 2.4. punktu „Starptautiskais civilprocess un tiesas dokumentu izsniegšana” (11. lpp.).
- Rudevska, Baiba. Quality of Legal Regulation of Minimum Procedural Standards in European Procedures of Enforcement of Decisions: A Critical Analysis. In: *The Quality of Legal Acts and its Importance in Contemporary Legal Space*. International Scientific Conference, October 4-5, 2012. Rīga : University of Latvia Press, 2012, p. 626-634.
- Rudevska, Baiba. Ārvalstu tiesu nolēmumu atzīšanas un izpildes attīstības tendences civillietās un komercietās Eiropas Savienībā un Hāgas Starptautisko privāttiesību konferencē. Promocijas darbs. Rīga : Latvijas Universitāte, 2012. Promocijas darba aizstāvēšana paredzēta 2013. gada 22. janvārī Latvijas Universitātē, Rīgā, Raiņa bulv. 19. Pieejams:

<https://luis.lu.lv/pls/pub/luj.fprnt?l=1&fn=F885910470/Baiba%20Rudevska%202012.pdf>.

1169. Latvijā laikā no 2004. gada 1. janvāra līdz 2012. gada 10. decembrim nolasītie zinātniskie referāti par minētajām regulām:

- Rudevska, Baiba. Mutisks referāts: “Eiropas maksājuma rīkojuma procedūra: piemērošanas priekšnosacījumi un aktuālākie problēmjautājumi” (2008. gada 8. oktobris). Latvijas Tieslietu ministrijas rīkotā zinātniskā konference „*Civilprocesa aktuālie jautājumi 2007.-2008. gadā*”.

- Torgāns, Kalvis. Mutisks referāts: „Maza apmēra prasības Civilprocesa likumā un Regulā Nr.861/2007” (2012. gada 3. februārī). Latvijas Universitātes rīkotā 70. zinātniskā konference.

- Rudevska, Baiba. Mutisks referāts: „Minimālo procesuālo standartu tiesiskā regulējuma kvalitāte Eiropas izpildu procedūrās: kritiska analīze” (2012. gada 4. oktobrī). Latvijas Universitātes rīkotā starptautiskā zinātniskā konference „*Tiesību aktu kvalitāte un tās nozīme mūsdienu tiesiskajā telpā*”.

Saīsinājumi

<i>2007. gada Hāgas Protokols</i>	2007. gada 23. novembra Hāgas Protokols par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem
<i>Atlants</i>	Eiropas Tiesiskās sadarbības atlants civillietās
<i>Briseles I Regula</i>	Eiropas Padomes Regula Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (Briseles I regula)
<i>Briseles konvencija</i>	Briseles konvencija par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās
<i>CL</i>	Civillikums
<i>CPL</i>	Civilprocesa likums
<i>d.</i>	Daļa
<i>Dokumentu izsniegšanas Regula</i>	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1393/2007 par tiesas un ārpus tiesas civillietu un komerclietu dokumentu izsniegšanu dalībvalstīs („dokumentu izsniegšana“), un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1348/2000
<i>ECT</i>	Eiropas Cilvēktiesību tiesa
<i>ECTK</i>	Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija
<i>ECTK</i>	1950. gada 4. novembra Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija
<i>EIR</i>	Eiropas izpildu rīkojums
<i>EK</i>	Eiropas Kopiena
<i>EKT</i>	Eiropas Kopienu tiesa
<i>Elektroniskā paraksta Direktīva</i>	Eiropas Parlamenta un padomes Direktīva 1999/93/EK par Kopienas elektronisko parakstu sistēmu
<i>EMR</i>	Eiropas maksājuma rīkojums
<i>ES</i>	Eiropas Savienība
<i>EST</i>	Eiropas Savienības (bij. Kopienas) tiesa
<i>Et seq.</i>	<i>Et sequens</i> (latīņu val.) ... un tālāk.
<i>Kopējo pasākumu programma</i>	2000. gada 30. novembrī – ES Komisija un Padome pieņēma Kopējo pasākumu programmu par savstarpējās atzīšanas principa piemērošanu civillietās un komerclietās
<i>Hāgas programma</i>	Hāgas programma brīvības, drošības un tiesiskuma stiprināšanai Eiropas Savienībā
<i>Hāgas Protokols</i>	2007. gada 23. novembra Hāgas Protokols par uzturēšanas saistībām piemērojamiem tiesību aktiem
<i>Heidelbergas ziņojums</i>	Hess, B., Pfeiffer, T., Schlosser, P. Heidelberg Report on the Application of Regulation Brussels I in 25 Member States (Study JLS/C4/2005/03)
<i>LESĐ</i>	Līgums par Eiropas Savienības darbību
<i>Nolīgums ar Dāniju</i>	Nolīgums starp Eiropas Kopienu un Dānijas Karalisti par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās

<i>Ņujorkas konvencijas</i>	1958. gada Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijai par ārvalsts šķīrējtiesas nolēmumu atzīšanu un izpildi
<i>Para vai §</i>	Paragrāfs
<i>p.</i>	Pants
<i>Pētījums</i>	Pētījums „Eiropas Savienības regulu attiecībā uz Eiropas Savienības līmeņa procedūru civillietās praktiskā piemērošana: Baltijas valstu pieredze” (Nr. TM 2012/04/EK)
<i>Pētnieki</i>	Latvijā – Doc. Dr.iur Inga Kačevska, Dr. iur cand.Baiba Rudevska, Lietuvā – Prof. Dr. iur Vytautas Mizaras, Dr. iur Aurimas Brazdeikis un Igaunijā – Dr. iur cand. Maarja Torga
<i>Pierādījumu iegūšanas regula</i>	Padomes regula (EK) Nr. 1206/2001 par sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās un komerclietās
<i>Regula 1346/2000</i>	2000. gada 29. maija Padomes Regula (EK) Nr. 1346/2000 par maksātspējas procedūrām
<i>Regula 1896/2006</i>	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr.1896/2006, ar ko izveido Eiropas maksājuma rīkojuma procedūru
<i>Regula 4/2009</i>	Regula (EK) Nr.4/2009 par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un sadarbību uzturēšanas saistību lietās
<i>Regula 805/2004</i>	Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr.805/2004, ar ko izveido Eiropas izpildes rīkojumu neapstrīdētiem prasījumiem
<i>Regula 861/2007</i>	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 861/2007, ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām
<i>Romas I Regula</i>	Regula (EK) Nr. 593/2008 par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām
<i>Romas II regula</i>	Regula (EK) Nr. 864/2007 (par tiesību aktiem, kas piemērojami ārpuslīgumiskām saistībām
<i>Romas konvencija</i>	Konvencija par tiesību aktiem, kas līgumsaistībām piemērojami, kura atvērta parakstīšanai Romā, 1980. gada 19. jūnijā
<i>Skat.</i>	Skatīt
<i>Ziņotājs</i>	Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs

Pielikumi

- 1. Pētījuma metodoloģija**
- 2. Pētījumā izmantotās anketas**
- 3. Tiesnešu anketu rezultāti**
- 4. Juristu anketu rezultāti**
- 5. Regulu iekļaušana Latvijas CPL**